ДОКЛАД ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

на проект на

ОБЛАСТЕН ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ (ОПРГТ) НА ОБЛАСТ ДОБРИЧ

Възложител: *Регионална дирекция по горите - Варна*

2021 г.

Съдържание

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА 5

ВЪВЕДЕНИЕ 8

1. Описание на съдържанието на основните цели на ОПРГТ на област Добрич и връзка с други съотносими планове и програми 9

1.1. Основания за изготвяне на ОПРГТ на област Добрич 9

1.2. Съдържание и основни цели на ОПРГТ на област Добрич 10

1.3. Алтернативи за ОПРГТ на област Добрич 15

1.4. Връзка на ОПРГТ на област Добрич с други съотносими планове, програми и стратегии 16

2. Текущо състояние на околната среда и евентуално развитие без прилагането на ОПРГТ на област Добрич 41

2.1. Текущо състояние на околната среда 41

2.1.1. Състояние на климата и климатични изменения 41

2.1.2. Състояние на атмосферния въздух 48

2.1.3. Състояние на водите 49

2.1.3.1. Състояние на повърхностните води – 49

А.Обща характеристика на повърхностните води в област Добрич 49

2.1.3.2. Подземни води 76

2.1.3.3. Зони за защита на водите 82

2.1.4. Земни недра 89

2.1.5. Състояние на почвите и земеползването 91

2.1.6. Състояние на растителността и на животинския свят 100

2.1.7. Защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ) 114

2.1.8. Състояние на ландшафта 174

2.1.9. Състояние на материалните активи 180

2.1.10. Културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство 183

2.1.11. Състояние по отношение на вредните физични фактори 185

2.1.12. Състояние и управление на отпадъците 187

2.1.13. Опасни химични вещества и риск от големи аварии 187

2.1.14. Здравно състояние на населението 188

2.2. Евентуално развитие на околната среда без прилагането на ОПРГТ на област Добрич 219

3. Характеристика на околната среда за територии, които вероятно ще бъдат значително засегнати с реализацията на ОПРГТ на област Добрич 229

4. Съществуващи екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към ОПРГТ на област Добрич 235

5. Цели на опазване на околната среда на национално и международно равнище, имащи отношение към ОПРГТ на област Добрич и начин, по който тези цели и всички екологични съображения са взети под внимание при актуализирането на плана 256

6. Вероятни значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве 303

6.1. Въздействие върху климата, климатични изменения, адаптация към последиците от климатичните изменения 303

6.2. Въздействие върху качеството на атмосферния въздух 307

6.3. Въздействие върху водите и риск от наводнения 311

6.4. Въздействие върху земните недра 328

6.5. Въздействие върху почвите и земеползването 334

6.6. Въздействие върху растителността и животинския свят 355

6.6.1. Въздействие върху растителността 355

6.6.2. Въздействие върху животинския свят 371

6.7. Въздействие върху защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ 378

6.8. Въздействие върху ландшафта 412

6.9. Въздействие върху материалните активи 430

6.10. Въздействие върху обектите на културно-историческото наследство 432

6.11. Въздействие по отношение на вредните физични фактори 438

6.12. Въздействие по отношение на отпадъците 441

6.13. Въздействие по отношение на опасни химични вещества и риск от големи аварии 442

6.14. Въздействие върху населението и човешкото здраве 442

6.15. Трансгранично въздействие 449

6.16. Обобщение на резултатите от оценката на въздействието на ОПРГТ 449

7. Мерки, предвидени за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последствия от осъществяването на ОПРГТ на област Добрич върху околната среда и човешкото здраве 450

7.2.Мерки за изпълнение при прилагането на ОПРГТ 460

8. Мотиви за избор на разгледаните алтернативи 462

9. Методи за извършване на екологичната оценка, използвана нормативна база и документи и трудности при събиране на необходимата за това информация 464

10. Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ОПРГТ на област Добрич 468

11. Заключение на екологичната оценка 471

12. Справка за резултатите от проведените консултации в процеса на изготвяне на проекта на ОПРГТ на област Добрич и извършване на екологичната оценка 475

ПРИЛОЖЕНИЯ 475

Приложение № 1 -Картен материал за горските територии на област Добрич 475

Приложение № 2 -Картен материал за защитените зони и защитените територии ... 475

Приложение№ 3 - Информация към т. 2.1.6 за Животински свят.....477

Приложение № 4 -Справка за постъпилите становища по време на консултациите на различните етапи от процедурата по ЕО 476

Приложение № 5 -Декларации и документи на експертите, изготвили ДЕО 476

Приложение № 6 -Нетехническо резюме на ДЕО – самостоятелно приложение 476

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	
АП	Алармен праг
БЕК	Биологични елементи за качество
БДДР	Басейнова дирекция „Дунавски район”,
БДЧР	Басейнова дирекция „Черноморски район“
БПК$_5$	Биохимична потребност от кислород за 5 дни
ВЕЦ	Водноелектрическа централа
ВТ	Водно тяло
ГВСК	Гори с висока консервационна стойност
ГИС	Географска информационна система
ГОП	Горен оценъчен праг
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГСП	Горскостопански план
ГФС	Гори във фаза на старост
ДЕО	Доклад за екологична оценка
ДГС	Държавно горско стопанство
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ДОП	Долен оценъчен праг
е.ж.	Еквивалент жители
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗГ	Закон за горите
ЗГП	Защитни горски пояси
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗВ	Зони за защита на водите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закона за защита от шума в околната среда
ЗМ	Защитена местност
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИВТ	Изкуствено водно тяло
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КИ	Каптиран извор
КМ	Канализационни мрежи
ЛМС	Локална мониторингова станция
ЛПСОВ	Локална пречиствателна станция за отпадъчни води
МВЕЦ	Малка/мини ВЕЦ
МЗБ	Макрозообентос

МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
МФ	Макрофити
НИНКН	Национален институт за недвижимото културно наследство
НМЛОС	Неметанови летливи органични съединения
НПРД	Национална приоритетна рамка за действие
НСИ	Национален статистически институт
НТП	Начин на трайно ползване
ОВ	Отпадъчни води
ОПР	Общински план за развитие
ОПРГТ	Областен план за развитие на горските територии
ОУП	Общ устройствен план
ПАВ	Полициклични ароматни въглеводороди
ПБВ	Питейно-битово водоснабдяване
ПВ	Приоритетно вещество
ПВТ	Подземно водно тяло
ПЗ	Природна забележителност
ПоМ	Програма от мерки
ПП	Природен парк
ПР	Поддържан резерват
ПС	Прагова стойност
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
Р	Резерват
РВ	Речно водохващане
РДВ	Рамкова директива за водите
РДГ	Регионална дирекция по горите
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗПРН	Район със значителен потенциален риск от наводнения
РИМ	Регионален исторически музей
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РОУКАВ	Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух
СГН	Средногодишна норма
СДН	Средноденонощна норма
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СМВТ	Силномодифицирано водно тяло
СОЗ	Санитарно-охранителна зона
ФБ	Фитобентос
ФП	Фитопланктон

ФПЧ$_{2,5}$	Фини прахови частици, с размер до 2,5 микрона
ФПЧ$_{10}$	Фини прахови частици, с размер до 10 микрона
ФХЕК	Физико-химични елементи за качество
As	Арсен
Cr	Хром
Mn	Манган
N	Общ азот
NH_3	Амоняк
N-NH_4	Амониев азот
N-NO_2	Нитритен азот
N-NO_3	Нитратен азот
NOx	Азотни оксиди
P	Общ фосфор
PCB$_6$	Полихлорирани бифенили
P-PO_4	Фосфати

ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на доклада за екологична оценка (ДЕО) на проекта на Областния план за развитие на горските територии (ОПРГТ) на област Добрич е:

- да анализира текущото състояние и проблеми на околната среда, в т.ч. по отношение на човешкото здраве в обхвата на горските територии на област Добрич,
- да оцени евентуалните въздействия, в т.ч. значителни, върху околната среда и здравето на хората в резултат на предвижданията на проекта на ОПРГТ, като въз основа на това се мотивира изборът на най-благоприятната за околната среда и здравето на хората алтернатива за реализиране на плана;
- да предложи мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици за околната среда и човешкото здраве от реализирането на ОПРГТ.

ДЕО е изготвен в изпълнение на указанията на Министерство на околната среда и водите (МОСВ) за подлагане на проекта на плана на задължителна ЕО и съобразно изискванията на раздели първи и втори на глава шеста на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО). Съгласно тези изисквания, докладът е разработен като единен документ, който включва съдържателна част по чл. 86, ал. 3 от ЗООС; списък на експертите и ръководителя на екипа, изготвили доклада за екологична оценка; декларации на всеки от експертите (по чл. 16, ал. 1 от Наредбата за ЕО); справка за проведени консултации и изразените при консултациите мнения, предложения, както и за начина на отразяването им; приложения.

Като самостоятелно приложение (**Приложение № 6**) към доклада за екологична оценка е изготвено нетехническо резюме, в обем не по-малък от 10 на сто от обема на доклада. Резюмето не съдържа технически термини, написано е на разбираем за широката общественост език и съдържа необходимите нагледни материали – карти, снимки, схеми.

В ДЕО са отразени и съобразени по подходящ начин всички получени становища в резултат на проведените консултации по заданието за обхват и съдържание на доклада за ЕО с обществеността, заинтересовани страни и трети лица, които могат да бъдат засегнати от реализирането на плана.

ДЕО и всички приложения към него се предоставят за консултации по реда на чл.20, ал.1 и ал.3 от Наредбата за ЕО, заедно с проекта на ОПРГТ.

1. Описание на съдържанието на основните цели на ОПРГТ на област Добрич и връзка с други съотносими планове и програми

1.1. Основания за изготвяне на ОПРГТ на област Добрич

ОПРГТ се разработват в изпълнение на разпоредбите на чл.12 на *Закона за горите* (ЗГ) и на Глава Шеста от *Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии*.

Съгласно чл.12 на *Закона за горите*:

- ОПГРТ се изработват за срок 10 години в съответствие със Закона за горите, Националната стратегия за развитие на горския сектор и Стратегическия план за развитие на горския сектор и съдържат:

1. единна горскостопанска картна основа за горските територии;
2. функционално зониране на горските територии;
3. зони за защита от урбанизация;
4. цели на управлението на горските територии и на ловното стопанство.

- Областните планове се изработват за всички горски територии, независимо от тяхната собственост, като се хармонизират с областните стратегии за развитие по Закона за регионалното развитие.

В Глава шеста на *Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии* са включени изискванията за:

- целите, задачите, обекта и съдържанието на ОПРГТ;
- изработването на ОПРГТ;
- взаимоотношенията и контрола при изработване на ОПРГТ;
- реда за разглеждане, приемане и утвърждаване на ОПРГТ.

Проектът на ОПРГТ е изготвен въз основа на и съответствие с Техническо задание за изработване на ОПРГТ за област Добрич, утвърдено от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по горите.

1.2. Съдържание и основни цели на ОПРГТ на област Добрич

Проектът на ОПРГТ на област Добрич, в т.ч. ГИС платформата, която е част от разработката, е достъпен на интернет адрес: **https://www.oprgtdobrich.net/**.

Териториално, ОПРГТ включва всички горски територии в област Добрич.

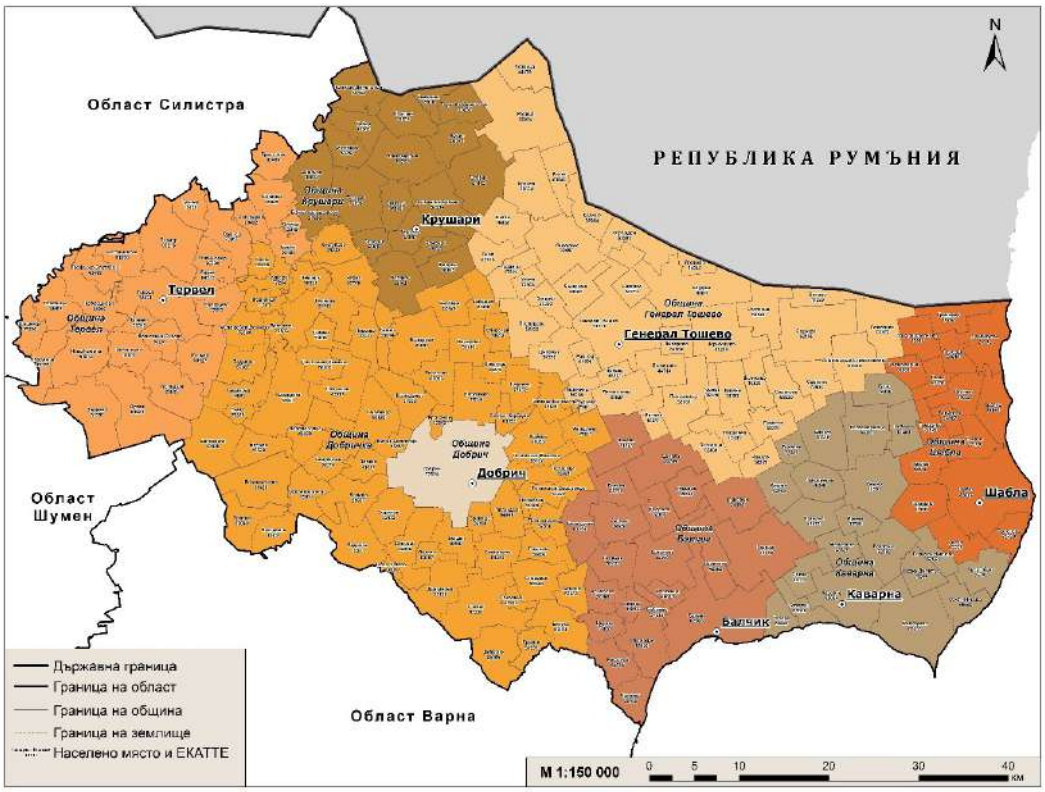

Фиг. № 1.2-1 *Област Добрич – административна карта*

Съгласно нормативните изисквания за изготвяне на ОПРГТ (*Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии*):

- Обект на областните планове за развитие са всички горски територии в съответната област независимо от тяхната собственост.
- В областния план се прави описание на природните условия и горските територии, посочват се характеристика на собствеността, съществуващата структура на управление на горите, историята на горското стопанство в района, лесистостта на областта и общините, анализ и оценка на потенциала на горските ресурси, ролята и значението на горското стопанство за икономиката на административната област.
- С областния план се създава единната горскостопанска картна основа, като се използват съществуващите кадастрални карти, картата на възстановената собственост, съществуващите горскостопански карти, ортофотоснимки на територията и други източници.
- В областния план се определят и отразяват в пълния им обхват всички категории горски територии, териториите, предоставящи обществените екосистемни ползи, и зоните за защита от урбанизация.
- Териториите, предоставящи обществените екосистемни ползи, се определят на основата на категоризирането на горите съгласно таблица за обвързаност в

приложение № 13, както и по реда на глава трета, раздел I от *Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии*.

- В плана се определят целите на управление на горското стопанство по категории гори, на общинско и областно ниво, както и целите на управление на ловното стопанство.
- За всяка категория горска територия се посочват и/или определят насоки за управление, забрани и ограничения.
- Съдържанието на областния план за развитие на горските територии е съгласно приложение № 14 на *Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии*.

С областните планове за развитие на горските територии се **цели:**

1. изработването на единна горскостопанска карта за горските територии за областта;
2. функционалното зониране на горските територии;
3. възмездното ползване на обществените екосистемни ползи;
4. целите на управление на горските територии и на ловното стопанство;
5. екологичната и социално-икономическата оценка.

Основни задачи на областните планове за развитие на горските територии са:

1. идентифициране и включване в процеса на планиране на заинтересованите лица;
2. определяне на зоните за защита от урбанизация;
3. определяне на основните дървесни и храстови видове за залесяване;
4. определяне на конкретните горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно;
5. определяне на видовете стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи;
6. категоризация на горските територии.

Проектът на ОПРГТ на Област Добрич е изработен в **обхват и съдържание** в съответствие с Раздел I „Цел, задачи, обект и съдържание на областните планове за развитие на горските територии“ към Глава Шеста на *Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии.* Съдържанието на проекта на плана е съобразно Приложение № 14 на посочената *Наредба*:

Въведение – включва Кратко описание на природните условия на горските територии в Област Добрич, Характеристика на собствеността на горските територии, Съществуваща структура на управление на горите и кратка история на горското и ловното стопанство в района, Лесистост на областта и общините, Анализ на потенциала на горските и ловните ресурси, Роля и значение на горското и ловното стопанство за икономиката на областта;

Част Първа: Единна горскостопанска картна основа на горските територии – създадена е чрез използване на обединените цифрови модели от актуалната инвентаризация на горите, които са във формат ZEM 2.10. Пространствените данни са трансформирани в координатна система БГС 2005. Топологично обработените

пространствени данни са сравнени с актуалната карта на възстановената собственост /кадастрална карта и актуалната ортофотокарта/. След сравнението е изготвен списък на обектите, представен като Приложение към ОПРГТ, за които са идентифицирани несъответствия.

Част Втора: Функционално зониране на горските територии - Функционалното зониране е определено на базата на съществуваща информация, информация, събрана в процеса на изготвяне на ОПРГТ, решения на общините и проучване на общественото мнение – определени са категориите и функционалната принадлежност на горските територии в област, разпределението им по общини, площта на отделите и подотделите, отчитайки принадлежността им към съответното териториално поделение (Държавно горско стопанство (ДГС)/Държавно ловно стопанство (ДЛС)) или община, в годината на приемане на Горскостопанския план (ГСП) и годината на изготвяне на ОПРГТ.

Част Втора включва:

I. Актуализацията на категориите и функционалната принадлежност на горските територии представя следните категории и функционална принадлежност на горските територии в областта (видовете горски територии според функционалното им предназначение са определени съгласно чл.5 на *Закона за горите*, в съответствие с изискванията в Раздел I на Глава Трета на *Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии*):

А. Защитни гори:

1) *Горски територии за защита на почвата* – обща площ 17766,0 ha, от която 15074,1 ha залесена и 2691,9 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
2) *Горски територии за защита на водите* –с обща площ 1566,9 ha, от която 1366,8 ha залесена и 200,1 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
3) *Горските територии за защита на урбанизираните територии* са с обща площ 1631,9 ha, от която 1321,9 ha залесена и 310,0 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
4) *Горските територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура* са с обща площ 5 798.5 ha, от която 5 306,0 ha залесена и 492,5 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
5) *Горски територии от горната граница на гората* – не са налични на територията на област Добрич;
6) *Защитни горски пояси* – култури и насаждения, с обща площ 15465,4 ha, от която 13556,7 ha залесена и 1908,6 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
7) *Създадени по технически проекти за борба с ерозията горски територии* в обхвата на технически проекти за борба с ерозията са с обща площ 1 053,9 ha, от която 972,7 ha залесена и 81,2 ha незалесена, с посочено разпределение по общини.

Б. Специализирани горски територии:

1) *Включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии* са с обща площ 4447,9 ha, от която 4020,7 ha залесена и 427,2 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;

2) *Включени в защитените зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие* са с обща площ 50694,4 ha, от която 45860,7 ha залесена и 4833,8 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
3) *Други специализирани горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими* са с обща площ 24,5 ha, от която 15,1 ha залесена и 9,3 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
4) *Семепроизводствени насаждения и градини* са с обща площ 257,6 ha, от която 257,6 ha залесена и 0 ha незалесена, разпределена по общини;
5) *Горски разсадници* са с обща площ 95,9 ha, от която 95,9 ha незалесена, разпределена по общини;
6) *Опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове* са с обща площ обща площ 4,1 ha, от която 4,1 ha залесена – в Община Добрич - град;
7) *Дендрариуми* се намират в община Добрич-град върху 9,6 ha незалесена площ;
8) *Научноизследователски и учебно-опитни гори* са с обща площ 2188,0ha, от която 2087,0 ha залесена и 100,9 ha незалесена в община Крушари;
9) *До 200 м около туристическите хижи*, категоризирани по Закона за туризма *и обекти с религиозно значение* са с обща площ 46,0 ha, от която 43,1 ha залесена и 2,9 ha незалесена, разпределена по общини;
10) *Бази за интензивно стопанисване на дивеча*, съгласно регистъра на ИАГ, дирекция „Ловно стопанство" са с обща площ 5447,1 ha, от която 5024,2 ha залесена и 422,9 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
11) *С рекреационно значение гори* са с обща площ 751,0 ha, от която 599,0 ha залесена и 152,0 ha незалесена, с посочено разпределение по общини;
12) *За поддържане на ландшафта* са с обща площ 56,2 ha, от която 56,2 ha залесена, с посочено разпределение по общини;
13) *С висока консервационна стойност* с обща площ 50122,8 ha, от която 45086,0 ha залесена и 5036,8 ha незалесена, с посочено разпределение по общини.

В. Стопански горски територии - с обща площ 6646,4 ha, от която 6293,4 ha залесена и 353,0 ha незалесена, с посочено разпределение по общини.

Г. Зони за защита от урбанизация – с обща площ 4653,1 ha, от която 3949,9 ha залесена и 703,2 ha незалесена, с посочено разпределение по общини. Съгласно т. 25 към §1 на Допълнителните разпоредби на Закона за горите *"Зона за защита от урбанизация"* е част от горските територии, в която е забранено извършването на строителство, с изключение на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, както и на съоръжения, свързани с управлението на горските територии. Определянето на такива зони е основен аспект на ОПГРТ, като те са предложени въз основата на резултати, получени от анализа, направен в част Втора, т. II Екосистемни ползи, и отразяват идентифицирани „горещи точки" за осигуряване на обществени екосистемни ползи от горските територии (Приложение № 2 на ОПРГТ). В методическо отношение това се изразява в открояването и оконтуряването на горски територии, в които се наблюдава

едновременно осигуряване на максимално възможен брой обществени екосистемни ползи, установени въз основа на разширената информационна база (Част Втора, т. II).

II. Горски територии, предоставящи екосистемни ползи

Под „обществени екосистемни ползи“ за целите на ОПРГТ се има предвид услуги, осигурявани от екосистемите, които имат положителен принос към общественото благосъстояние и екологичната сигурност. Интерпретират се като директен резултат от функционирането на горските екосистеми и на специализираните дейности по управлението на горските територии. В проекта на ОПРГТ е направено подробно описание на начина на определяне на горските територии, предоставящи екосистемни ползи.

Част Трета: Възмездно ползване на обществени екосистемни ползи – В тази част на плана, въз основа на задълбочения предварителен анализ на обективните природни, стопански и социо-културни предпоставки и основания за възмездно ползване на обществени екосистемни ползи от горите в областта, вкл. съобразно посоченото влияние на климатичните промени върху горско-дървесната растителност и тенденциите на климатична уязвимост на горската растителност, планът разпознава както следва:

1. Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие;
2. Стопански субекти в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие, чиято дейност се благоприятства от обществените екосистемни ползи от горските територии;
3. Предложения за горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно.

Част Четвърта: Цели на управлението на горските територии и на ловното стопанство – включва:

Цели по управление по функционална принадлежност на горските територии:

Съгласно *ЗГ*, горските територии, в съответствие с преобладаващите им функции, се разделят на три категории: 1. Защитни; 2. Специални; 3. Стопански, пред които следва да бъдат поставени различни цели.

За всяка категория и подкатегория на горските територии са определени цели на управлението с индикатори за изпълнение на целите, насоки за управление, забрани и ограничения.

За защитените територии и защитените зони са посочени целите на управление и режимите и ограниченията, изисквани от нормативни и административни актове, като с плана са идентифицирани и препоръки и указания за стопанисване.

Цели и насоки за управление на областно ниво по функционални категории за област Добрич:

Очертани са 5 приоритетни направления за развитие на горите и горските територии **за всички общини в област Добрич**. За всяко приоритетно направление са

идентифицирани следните аспекти: състояние на проблема, ограничения и заплахи, насоки за управление, оперативни цели.
Идентифицирани са и насоки за управление на горските територии по видове гори **по общини**.
Определени са и е изготвен списък на дървесните и храстови видове, с които ще се залесява, съобразно типовете месторастения и почвено-климатичните особености, с оглед осигуряване на бъдещия целеви състав на насажденията и видовото богатство на дървостоите.
Цели на управление на ловното стопанство: Формулирани са 5 цели;
Насоки за управление на ловното стопанство: Определени са 7 насоки.

Част Пета: Социално-икономическа оценка на плана – Направени са анализ на планираните мерки, свързани с горските територии, от стратегиите за развитие на общините и областта, социално-икономическа оценка на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство, оценка на въздействието на плана върху състоянието и развитието на горските ресурси по видове гори.

Съгласно изискуемото съдържание на плана, Част Пета съдържа и екологичната оценка, която се изготвя като самостоятелен доклад по реда на нормативната уредба за ЕО.
Приложения.

Забележка: *По време на достъпа до проекта на плана и проведените обществени обсъждания (м. януари и м. февруари 2019 г.) са постъпили становища и бележки по проекта на плана, като е изготвена справка с мотиви за тяхното приемане/отхвърляне. Приетите становища и бележки съгласно справката към проекта на плана са отразени в проекта на плана. В проекта на ОПРГТ са отразени и относимите бележки от становищата, постъпили при провеждане на консултациите по заданието за обхват и съдържание на Доклада за ЕО.*

1.3. Алтернативи за ОПРГТ на област Добрич

ОПРГТ не е разработен във варианти и алтернативи. Предмет на доклада по ЕО са „нулева“ алтернатива или отказ от реализиране на плана (подробно оценена в **т. 2.2** на ДЕО) и алтернатива за реализиране на плана, въздействието от която е подробно оценено в т.6 на доклада за ЕО. Независимо от това в ЕО са разгледани всички разумни възможни алтернативи по териториалния обхват на функционалното зониране, касаещ някои зони, цели на управление, насоки и ограничения представени в т. 8.

В резултат на извършената оценка на въздействието върху околната среда и човешкото здраве, в т.7 на доклада за екологична оценка са препоръчани мерки и/или корекции на части и текстове, които да бъдат отразени в окончателния вариант на ОПРГТ. В т.8 на доклада е посочена избраната алтернатива и мотивите за нея.

1.4. Връзка на ОПРГТ на област Добрич с други съотносими планове, програми и стратегии

ОПРГТ има връзка със следните планове, програми и стратегии:

Национална стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020 г.

Националната стратегия за развитие на горския сектор е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на дългосрочно и устойчиво управление на жизнени и продуктивни многофункционални гори и нарастваща конкурентоспособност на горския сектор като основа за по-добър жизнен стандарт, особено в планинските и селските райони.

Предпоставка за устойчиво развитие на горските територии са регламентираните със Закона за горите три нива на горско планиране - национално, областно и местно, отразени Стратегията.

Стратегията е насочена към реализиране на визията: *„Към 2020 г. България ще има жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранени биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът ще подпомага икономическото развитие на страната, ще осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него, ще способства в максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и ще гарантира поддържането на здравословна околна среда."*

В резултат от прилагането на Стратегията се очаква да се запазят и обогатят екологичните, социалните и икономическите функции на горите.

Устойчивото развитие на горския сектор ще стимулира икономическото развитие на страната като цяло, ще допринесе за повишаване качеството на живот и за подобряване състоянието на околната среда.

Осъществяването на визията е свързано с постигането на три стратегически цели в средносрочен план:

1. Осигуряване на устойчиво развитие на горския сектор чрез постигане на оптимален баланс между екологичната функция на горите и тяхната способност дългосрочно да предоставят материални ползи и услуги;

2. Засилване на ролята на горите за осигуряване на икономически растеж на страната и по-равномерно (балансирано) териториално социално-икономическо развитие;

3. Увеличаване на приноса на горския сектор в зелената икономика.

Стратегическите цели са доразвити на няколко йерархични нива: приоритети, мерки и специфични дейности, които са взаимосвързани и допълващи се.

ОПРГТ е йерархически подчинен на Националната стратегия за развитие на горския сектор и изцяло в съответствие с нейните цели, приоритети, мерки и специфични дейности, като доразвива целите на управлението на горските територии за областта. Също така ОПРГТ дава насоки за разработването на следващото ниво документи – Горскостопански планове и програми.

Анализ на степента на съобразяване на екологичните цели на стратегията в ОПРГТ е направен в т.5 на доклада за екологична оценка.

Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.

Планът е изготвен в изпълнение на разпоредбата на чл. 91 ал.1, т.1 от Закона за горите, като мисията му е да определи конкретните действия за изпълнение на стратегическите цели, приоритетите и мерките, заложени в Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България 2013-2020 г. Планът идентифицира оперативни цели и дейности, групирани в съответствие със заложените в Стратегията стратегически цели, приоритети и мерки. В допълнение, в Плана е направена оценка на нужните ресурси, очакваните резултати, отговорните и ангажирани институции, комуникационна и медийна политика и индикатори и правила за извършване на мониторинг на изпълнението.

ОПРГТ е йерархически подчинен на Стратегическия план за развитие на горския сектор и съобразява и интегрира в себе си идентифицираните в Стратегическия план дейности за постигане на целите на Националната стратегия за развитие на горския сектор.

Анализ на степента на съобразяване на действията за опазване на околната среда от плана в ОПРГТ е направен в т.5 на доклада за екологична оценка.

Планове за управление на защитени територии и защитени зони в област Добрич

На територията на област Добрич се намират 21 защитени зони по смисъла на ЗБР и 19 защитени територии (1 резерват, 1 поддържан резерват, 4 природни забележителности, 12 защитени местности и 1 природен парк), по смисъла на ЗЗТ. От всички защитени природни територии само 4: 1 поддържан резерват („Балтата“), 1 природен парк („Златни пясъци“) и 2 защитени местности („Дуранкулашко езеро“ и „Шабленско езеро“) имат приети планове за управление (виж Таблица № 2.1.7-2 Защитените територии по смисъла на ЗЗТ на територията на област Добрич).

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка ОПРГТ не налага или премахва забрани в тях или каквито и да било други действия.

Поддържан резерват „Балтата“

Планът за управление на ПР „Балтата“ и Буферната зона е приет със Заповед № РД-1126 от 29.10.2004 г. С утвърждаване на Плана за управление на ПР „Балтата“ са въведени следните три зони: Зона на приоритетни природни местообитания с консервационно значими видове от ПР и БЗ; Зона на познавателните маршрути и места за наблюдение и Зона на урбанизирани площи, изкуствени водни течения и висока блатна растителност. За всяка от зоните са определени специфични режими и норми в това число за стопанисване на горски територии. *Подробна информация е представена в точка 2.1.7.*

–Защитени територии по смисъла на ЗЗТ. ОПРГТ интегрира целите, режимите, нормите и забраните предвидени в ПУ.

Природен парк „Златни пясъци“

Планът за управление приет с Решение No.460 от 20.06.2011 г. на МС, си поставя следните главни цели: Опазване и възстановяване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност; Опазване на археологическата недвижима културна ценност с национално значение ”Аладжа манастир, Катакомбите и приподни местообитания с европейска значимост. Адаптиране на зоната с обектите за настаняване и обслужване да функционира за целите на природния парк; Оптимизиране границите на ПП с включване на представителни местообитания и ограничаване на силния урбанистичен натиск от всички посоки към ПП ”Златни пясъци“.
Въведени са следните зони: Зона за опазване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност (с площ 1230.1 ha);
Зона за опазване на Археологическата недвижима културна ценност с национално значение ”Аладжа манастир, Катакомбите и приподни местообитания с европейска значимост (с площ от 44.4 ha); Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути (50.2 ha);
Планът за управление определя режими и норми, които са общи за територията на целия пироден парк и забрани**,** норми или препоръки, определени допълнително за зоните**,** свързани със специфичния им режим**.** .

Повече информация е представена в точка 2.1.7. –Защитени територии по смисъла на ЗЗТ. ОПРГТ интегрира целите, режимите, нормите и препоръките предвидени в ПУ.

Защитена местност „Дуранкулашко езеро“

Планът за управление е приет със Заповед No.РД-1225 от 11.12.2002 г. Езерото е един от обектите включени в списъка на Рамсарската конвенция за влажните зони. Планът за управрение определя цели, зони, режими, норми и препоръки общи за територията и специфични за всяка една от зоните. Разработени са програми и проекти за постигане на целите. ОПРГТ интегрира целите, режимите, нормите и препоръки предвидени в ПУ.

Подробна информация е представена в точка 2.1.7. –Защитени територии по смисъла на ЗЗТ.

Защитена местност „Шабленско езеро“

Планът за управление е приет със Заповед No.РД-167 от 26.02.2004 г. Езерото е включено в списъка на Рамскарската конвенция за влажните зони с международна значимост за опазване на водолюбивите птици. ПУ определя целите, режимите, нормите и

препоръките общовалидни за цялата територия на ЗМ и специфични за определените зони. ОПРГТ интегрира целите, режимите, нормите и препоръки предвидени в ПУ.

Подробна информация е представена в точка 2.1.7. –Защитени територии по смисъла на ЗЗТ.

Горскостопански планове и програми на територията на Област Добрич

Горскостопанските планове и програми определят допустимия размер на ползването на горските ресурси и насоките за постигане целите на управлението на горските територии за срок 10 години.

При изготвянето на ОПРГТ са съобразени разработените към момента горскостопански планове и програми на ДГС на територията на област Добрич, в т.ч. извършени инвентаризации на горските територии, горскостопански карти, планове за ловностопански дейности, планове за дейностите по опазване на горските територии от пожари, в т.ч ГСП на:

- ДЛС Балчик, изготвен 2016 г. /срок на действие до 2026 г./
- ДГС Генерал Тошево, изготвен 2015 г. /срок на действие до 2025 г./
- ДГС Добрич, изготвен 2015 г. /срок на действие до 2025 г./
- ДЛС Тервел, изготвен 2019 г. /срок на действие до 2028 г./.

Програма от мерки за адаптация на горите в Република България към климатичните промени по зони на уязвимост, 2011 г.

Програмата включва конкретни мерки за адаптация, конкретизирани в 5 зони на уязвимост: Зона А - твърде висока степен на уязвимост; Зона Б - висока степен на уязвимост; Зона В - средна степен на уязвимост; Зона Г - ниска степен на уязвимост и Зона Д - твърде ниска степен на уязвимост. За първите 4 зони на уязвимост са дадени подходящи мерки за адаптация на горите към промените в климата в 6-те основни съставки на горските екосистеми: управление на водите, горски почви, горско биоразнообразие, горска биопродуктивност, улавяне на въглерода и природни рискове - горски пожари, вредители, болести.

Програмата е съобразена в ОПРГТ. Горските територии на област Добрич попадат главно в две от зоните на уязвимост: зона А и зона Б, като под формата на Приложение № 7 към ОПРГТ е представена информация за тях. *Анализ на начина на съобразяване на мерките от програмата в проекта на ОПРГТ е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.*

Програма за опазване на горите от пожари, 2017 г., ИАГ

Програмата включва конкретни дейности, включващи подобряване на нормативната уредба, касаеща опазването и защитата на горите от пожари; изготвяне на национална схема на единна система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари; засилване на наблюдението и контрола от страна на местната и изпълнителна власт; осигуряване на необходимото техническо оборудване и противопожарна инфраструктура за наблюдение и гасене на горски пожари; разработване на медийни стратегии; партньорство с организации; укрепване на

капацитета и подобряване на взаимодействието между институциите; обучение; разработване и внедряване на системи за оценка на риска.

Програмата е съобразена в проекта на ОПРГТ.

Енергийна стратегия на България до 2020 г. http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/epsp/22_energy_strategy2020_.pdf

Отправната точка на европейската енергийна политика, в съответствие с която е разработена стратегията, е в няколко приоритетни направления:

1) Овладяване на негативните промени в климата;

2) Намаляване енергоемкостта на икономиката и увеличаване на енергийната ефективност, включително към енергийно независими сгради;

3) Ограничаване на външната зависимост на Европейския съюз (ЕС) от вносни енергийни ресурси, и

4) Насърчаване на икономическия растеж и заетостта, като по този начин да се обезпечи сигурна и достъпна енергия за потребителите.

Горските ресурси са посочени като източници на твърда биомаса. Конкретно за горите имат отношение предвидените в стратегията политики за подкрепа за устойчиво развитие на възобновяемите енергийни източници: въвеждане на изисквания за ефективност на битовите отоплителни уреди (инсталации), работещи с биомаса, с оглед намаляване на общия обем на горска сеч в частта му за енергийни нужди. ОПРГТ съобразява стратегията.

Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г. (одобрен от МС февруари, 2020 г.)

Интегрираният план определя основните цели и мерки за осъществяване на националните политики в областта на енергетиката и климата, в контекста на европейското законодателство, принципи и приоритети за развитие на енергетиката.
Основните цели на плана са:

- стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката;
- развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика;
- намаляване зависимостта от внос на горива и енергия;
- гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

Горепосочените цели и определените към тях дейности се очаква да имат директен и понякога непряк положителен ефект както върху адаптирането на горските екосистеми към изменението на климата, така и върху намаляването на отрицателното въздействие на изменението на климата, включително чрез увеличаване на усвояването на парникови газове от атмосферата. Анализите и предвижданията на плана са взети предвид в ОПРГТ.

Част от предвижданията на плана се отнасят и като цели по опазване на околната среда на национално ниво, във връзка с което анализ на степента на съобразяването им от ОПРГТ е направен в т.5 на доклада за екологична оценка.

Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на биомасата в България за периода 2008 – 2020 г.

В Програмата са направени анализи на възможностите за използване на биомаса, като по отношение на дървесната биомаса е установено, че от отпадъците от дърводобива – клони и вършина се оползотворява едва 9,6%. Програмата съдържа и прогнози за бъдещо потребление на биомаса в страната, като отчита необходимостта България да положи усилия за ефективно усвояване на потенциала от биомаса.

ОПРГТ съобразява Програмата и включва информация за значителните количества отпадъчна биомаса в областта и за възможностите за нейното оползотворяване.

Анализ на степента на съобразяване на програмата е направен в т.5 на доклада за екологична оценка.

Национален план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 г.

В плана е направен детайлен и подробен анализ на възможностите и потенциала за използване на горскодървесна биомаса за получаване на енергия – в т.ч. обла дървесина и отпадна дървесина (клони и вършина), дърва за огрев.

В рамките на Плана за действие са дефинирани общо шест приоритета, като следва:

Приоритет 1 - Устойчиво производство на биомаса като възобновяем енергиен източник;

Приоритет 2 - Ефективно производство на енергия от горска биомаса за диверсифициране на приходите в горския сектор;

Приоритет 3 - Намаляване замърсяването на въздуха и декарбонизация на сградния фонд, чрез осигуряване на възможности за въвеждане на нови методи и начини за потребление на енергия от горска биомаса;

Приоритет 4 - Укрепване на правната и политическа рамка за осигуряване устойчиво развитие на енергията от горска биомаса;

Приоритет 5 - Развитие на научно-изследователските дейности и обвързването им с нуждите на производството на енергия от горска биомаса;

Приоритет 6 - Осигуряване на информация, публичност и прозрачност чрез прилагане на принципа на партньорство при устойчивото производство на енергия от горска биомаса.

За постигането им са идентифицирани мерки и конкретни дейности.

Планът е съобразен при изготвянето на ОПРГТ.

Анализ на степента на съобразяване на приоритетите в ОПРГТ е направен в т.5 на доклада за екологична оценка.

Национална стратегия за регионално развитие за периода 2012-2022 г

Стратегията формулира следната визия за регионално развитие: *Българските райони – привлекателни за живеене, ефективно използващи своя потенциал за постигане на устойчив растеж, създаване на нови работни места, бизнес и туризъм, със съхранено природно и културно наследство*.

Главната цел на стратегията е *Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие, базирано на използване на местния потенциал и сближаване на районите в*

икономически, социален и териториален аспект. За постигането ѝ са формулирани четири стратегически цели – за икономическо, социално и териториално сближаване и за балансирано териториално развитие, със съответните приоритети към тях. Отношение към ОПРГТ имат най-вече приоритетите за активизиране на специфичния потенциал на регионалните и местни икономики (Приоритет 1.1), развитието на устойчиви форми на туризъм (Приоритет 1.2), развитието на инфраструктурата за опазване на околната среда (Приоритет 1.3 и конкретно специфична цел 4: *Опазване, поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие като част от природния потенциал за устойчиво развитие на районите* и специфична цел 5: *Превенция на природни рискове*), развитието на капацитета на властите за стратегическо планиране (Приоритет 2.3).

Целите и приоритетите, които имат отношение към ОПРГТ са взети предвид при изработването му.

Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. – Актуализация 2019 г.

Актуализацията на Концепцията интегрира целите на Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022 г. и постига координация с най-висшия национален документ за следващия планов период – „България 2030“.

Област Добрич (съгласно Концепцията - Актуализация) се отнася към Второстепенна ос на развитие - направление – „Добрич-Варна”.

Като една от секторните политики, въздействащи върху националното пространство е разгледана горскостопанската политика - горското стопанство в България е част от европейското и световно горско богатство. През последните години, горските територии в България непрекъснато се увеличават, достигайки почти 40% от националната територия. Гаранция за добро управление и съхраняване на екологичния потенциал на горите е и широката мрежа на Натура 2000, покриваща над 34% от територията на страната. Посочено е, че националните приоритети и политики са формулирани в Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България и в Стратегическия план за развитие на горския сектор в Република България. В тях като най-значими съвременни предизвикателства пред горския сектор са определени въздействията на климатичните промени и управлението на горите в условията на адаптиране; съхраняването и поддържането на биологичното и ландшафтното разнообразие в горските територии и опазването на горите от природни бедствия, пожари и незаконни действия. Сред съвременните стратегически цели на политиката за горите на първо място се поставя устойчивото развитие на горския сектор чрез постигане на оптимален баланс между екологичната функция и екосистемните услуги на горите.

Визията на Концепцията е представена с три същностни послания: *Националното пространство на България* (отворено към света и интегрирано в Европейското пространство и в европейската мрежа от центрове и оси на развитие, култура, наука и иновации), *Съхраненитe национални ресурси* (изрично посочени са горите) и *Балансираното и устойчиво интегрирано развитие.*

Като стратегически цели са заложени трите основни аспекта на сближаването – териториално, икономическо и социално (формулирани и в Националната стратегия за регионално развитие за периода 2012-2022 г., разгледана по-горе).

Специфични цели от Концепцията, които имат пряко отношение към ОПРГТ са:

Специфична цел 1.3 *Съхранено природно и културно наследство* – вкл. приоритетните дейности за постигането ѝ;

Специфична цел 2.1 *Регионална конкурентоспособност в подкрепа на растежа*, и конкретно приоритетна дейност 2.1.7 – Повишаване на регионалната конкурентоспособност в секторите на туризма, селското и горското стопанство. Хоризонтален приоритет е щадящото използване на поземлените и горските ресурси.

ОПРГТ съобразява анализите на актуализираната Концепция, отнасящи се за областта и горските територии, както и относимите цели и приоритетни дейности.

Национална програма за развитие: България 2020 и Визия, цели и приоритети на Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030

Националната програма за развитие: България 2020 е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2020 г. Програмата съответства на ангажиментите на България на европейско и международно ниво. В Програмата се идентифицират визия за развитие, цели и приоритети за развитие, политики по приоритетните направления. Формулирани са 8 приоритета:

- Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила;
- Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване;
- *Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал*;
- Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси;
- Подкрепа на иновациите и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката;
- Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса;
- *Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност*;
- Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

ОПРГТ и неговите предвиждания съобразяват приоритетите за развитие.

Анализ на съответствието на ОПРГТ с целите по опазване на околната среда, поставени чрез приоритети 3 и 7 на Програмата, е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.

Предвид, че действието на програмата изтича и е разработен проект за следващия период до 2030 г., в доклада за екологична оценка е анализиран и този проект:

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Документът определя три стратегически цели (Технологична информация, Демографски подем и Намаляване на неравенствата), за чието изпълнение групира правителствените намерения в пет области (оси) на развитие и издига 13 национални приоритета.

Реализирането на стратегическите цели е предвидено посредством целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие (по-подробна информация е предоставена по осите, имащи отношение към ОПРГТ и поставящи цели по опазване на околната среда):

- Иновативна и интелигентна България;
- Зелена и устойчива България – основен фокус на тази ос на развитие е устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план. В контекста на усилията за по-оптимално използване на ресурсите, както и за осигуряване на продоволствената сигурност на населението, ще продължат усилията за развитието на устойчиво и диверсифицирано селско стопанство. Включени към тази ос са три национални приоритета – 4. Кръгова и нисковъглеродна икономика, 5. Чист въздух и биоразнообразие и 6. Устойчиво селско стопанство.
- Свързана и интегрирана България – приоритет 9. Местно развитие има отношение към ОПРГТ - Целта на приоритета е оползотворяване на идентифицирания местен потенциал за развитие, както и адресиране на местните проблеми и предизвикателства.
- Отзивчива и справедлива България;
- Духовна и жизнена България – отношение има приоритет 13. Култура, наследство и туризъм - Политиката в областта на туризма ще е основно насочена към устойчиво развитие и промотиране на туристически продукти с по-висока добавена стойност, към намаляване на сезонността в сектора, както и към диверсификация на туристическия продукт. Ще бъдат положени допълнителни усилия за подкрепа на развитието на продукти във фаза на растеж, като здравния, фестивално-събитийния, екологичния, спортния и голф туризъм, както и в други специализирани и нишови продукти, в които страната и нейните райони имат потенциал. Развитието на продукти, които са във фаза на въвеждане, като културно-познавателния, религиозния и винено-кулинарния туризъм, също ще бъде насърчавано приоритетно. Популяризирането на българския туристически продукт ще бъде осъществявано посредством рекламни кампании с фокус върху неговите уникални качества. В резултат на това ще бъдат създадени предпоставки за оползотворяване в максимална степен на богатите културни, исторически и природни дадености на страната, като същевременно специализацията на районите

в определени туристически продукти, за които са налице конкурентни предимства, ще способства и териториалната балансираност на растежа.

ОПРГТ отчита и съобразява относимите цели и приоритети.

Втора ос, приоритетите и целите към нея идентифицират цели по опазване на околната среда на национално ниво до 2030 г., поради което анализа на съответствието на ОПРГТ с тези приоритети и цели е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.

Регионален план за развитие на Североизточен район за планиране 2014-2020 г.

Регионалният план за развитие на Североизточен район поставя следната визия: *Североизточен район – отворена към Черно море и света българска територия, съхранила богата идстория и материална култура, плодородна земя, човешки капитал, развита инфраструктура, туристически имидж и насочила своя специфичен потенциал за постигане на общ икономически напредък и подобрено качество на живота*. Формулирани са 3 стратегически цели със съответни приоритети и дейности за постигане на желаната визия:

Стратегическа цел 1: *Повишаване конкурентоспособността на района чрез активиране специфичния му потенциал, съчетано с опазване на околната среда* – сред недостатъчно добре оползотворените ресурси, които са носители и на регионално развитие, са природните ресурси и културното наследство. В тази връзка относим пряко към ОПРГТ е **Подприоритет 1.5. Опазване на околната среда в района и щадящо използване на териториалните ресурси** – отношение има специфична цел 1.5.2. Превантивни мерки за справяне с климатичните промени и природни бедствия, към която са включени:

Предприемане на действия за превенция, насочена към територии със свлачищни и ерозионни процеси в населените места и абразия на морския бряг;

Изграждане на брегозащитни и брегоукрепващи съоръжения в крайбрежните общини;

Борба с пожари, ранни предупреждения, свлачища.

Стратегическа цел 2: Повишаване на социалния капитал на района чрез подобряване стандарта на живот и качеството на жизнената среда;

Стратегическа цел 3: Балансирано териториално развитие и сътрудничество чрез подобряване на свързаността и функционалната интегрираност на система от урбанизационни центрове

Подчертано е, че климатичните промени представляват значително предизвикателство пред селското и горското стопанство, рибарството, производството на енергия и туристическата индустрия, превенцията на засушаването, пожарите, бреговата ерозия и наводненията. В тази връзка от съществено значение за района е адаптацията към климатичните промени. Стратегическата цел при управлението на биоразнообразието и най-вече на флористичните ресурси трябва да бъде адаптация към засушаването на климата и подобряване устойчивостта на горските екосистеми.

Посочено е, че иглолистните гори, въведени широко през последните десетилетия в Североизточния регион, образуват много нестабилни горски екосистеми. Основната

причина за това е несъответствието между екологичните условия (най-вече валежи) и изискванията на иглолистните видове. Поради тази причина тези гори са физиологически в постоянен воден дефицит и по време на сухите периоди се създават условия за тяхното загиване.

За област Добрич е подчертан изключително малкия дял на горските територии от общата територия на областта, както и необходимостта от извършване на залесителна дейност в горските територии и предприемане на мерки за ограничаване на блакониерството – незаконна сеч и лов на дивеч.

Изброените относими цели, приоритети, подприоритети, дейности и мерки са изцяло съобразени и интегрирани в проекта на ОПРГТ.

Областна стратегия за развитие на Област Добрич 2014-2020 г.

Областната стратегия е основен документ, взет предвид при разработване на ОПРГТ.

Горските територии са засегнати в два Приоритета и, съответно, две специфични цели в Областната стратегия за развитие на област Добрич:

Приоритет 3. Развитие на устойчиво земеделие и туризъм
Специфична цел 4. Насърчаване развитието на устойчив туризъм, базиран на природно и културно наследство;
Приоритет 5. Подобряване качеството на живот в селските райони .
Специфична цел 6. Подобряване качеството на живот в селските райони;

Идентифицирани са само две специфични цели от стратегията, които могат да имат ефект върху горските територии в област Добрич. И двете са определени с косвено влияние, тъй като не залагат конкретни и директни дейности по горските територии и горското стопанство. Област Добрич разполага с малък дял горски територии. Значителна част от територията на областта е заета от земеделски земи. Това обуславя слабото застъпване на горите в стратегическата част на плана. Горите са съставени основно от създадените защитни пояси. В ситуационния анализ на областната стратегия е засегнато горското стопанство, като е обърнато и внимание на стопанския аспект на неговото развитие. Заложените приоритети и стратегически цели са насочени основно към земеделието в областта, което е водещ отрасъл. Мерките, които могат да имат ефект върху горските територии, са свързани с развитие на туризма в областта и изграждане на различните съоръжения в селските райони.

ОПРГТ съобразява и интегрира посочените относими приоритети, специфични цели и мерки.

Общински планове за развитие (ОПР) на общини Балчик, Генерал Тошево, Добричград, Добричка, Каварна, Крушари, Тервел и Шабла за периода 2014–2020 г.

Общинските планове за развитие на общините в обхвата на област Добрич са съобразени при изготвянето на ОПРГТ.

ОПР Балчик

В ОПР Балчик са идентифицирани 8 мерки, които имат влияние върху горските територии:

Приоритет 1. Устойчиво развитие на туристическия сектор чрез разширяване на предлаганите туристически продукти и удължаване на туристическия сезон.

Мярка 1.1. Развитие на туризма с цел утвърждаване на Балчик и общината като курорт със специфичен облик и алтернатива на масовия морски курортен туризъм;

Мярка 1.1.2. По-пълно интегриране на туризма като съставна част от екологическата, икономическа, образователна и културна политика в общината;

Мярка 1.2. Агресивно развитие на съпътстващи и алтернативни видове туризъм с цел значимо удължаване на туристическия сезон;

Мярка 1.2.2. Оценка на потенциала и специфичните потребности на отделните категории туристи извън активния сезон (пенсионери); учащи (ученици, студенти, бизнес обучение), изследователи и преподаватели (научен туризъм); нуждаещи се от балнеология, климатолечение, профилактика и др.; спортисти; фермери и други селскостопански работници; ловци, рибари, натуралисти;

Мярка 1.2.3. Идентифициране възможностите и ресурсите на общината (традиции, наличие на знания и ноу-хау, възможности за кооперирание с други общини и др.) за развитие на алтернативни видове туризъм: - пряко отношение към ОПРГТ имат:

- Пряко удължаващи туристическия сезон – голф, ловен туризъм, подготовка и рехабилитация на спортисти, научно-образователен и конгресен туризъм, бизнес туризъм и др.;
- Подобряващи качеството както на морския, така и на другите видове туризъм – опознаване на културно-историческото наследство; посещение на природни забележителности и биоразнообразие (екотуризъм); селски туризъм, атракционен туризъм (коне, сафари и др.); развлекателна и културна индустрия – фестивали, карнавали, концерти; както и нови форми на туризъм като посещения на модерни индустриални обекти – в агроиндустрията, фотосоларни и вятърни електроцентрали и др.

Мярка 1.2.8. Селекция и трансфер на водещ опит и ноу-хау в приоритетните алтернативни видове туризъм и обучение на управленските екипи и персонал*;*

Приоритет 3. Качествена жизнена среда – изграждане, поддържане, модернизация на техническа инфраструктура, опазване на околната среда.

Мярка 3.8. Мониторинг на свлачищни и абразивни процеси в общината. Продължаване на мерките за укрепване на съществуващите свлачища и ограничаване на морската абразия;

Мярка 3.9. Дейности по мониторинг и опазване на околната среда:

- Прилагане на политика на превантивна намеса в опазването на околната среда с цел запазване на съществуващата относително добра екологична ситуация в общината, включваща следните дейности:
- Недопускане на непрекъсната урбанизация и разрастване на урбанизираните територии както по протежение на морския бряг, така и за сметка на ценни земеделски земи;

- Изключване на възможността за замърсяване над допустимото на морската акватория и подземните води от водоносния хоризонт с непречистени отпадъчни води;
- Осигуряване и подходящо устройване на буферни зони около защитените територии;
- Териториална организация на озеленените площи (естествени и култивирани) с оглед изпълнение на изолационни и защитни функции;
- Стимулиране на използването на енергийни източници с ниско натоварване на околната среда (природен газ, възобновяеми енергийни източници, електроавтомобили).
- Ефективно управление на твърдите битови отпадъци чрез усъвършенстване на системата на събирането им, ефективно използване на съществуващите и въвеждане на нови депа за тяхното съхранение и надеждно консервиране и рекултивация на старите такива, вторично използване и рециклиране на отпадъците;
- Запазване и развитие на защитените територии в общината с цел постигане на устойчивост на техния позитивен екологичен ефект и използването им като туристически ресурс.

ОПР Генерал Тошево

Идентифицираните мерки в ОПР на община Генерал Тошево, които имат влияние върху горските територии, са 4:

Приоритет 1: Развитие на местната икономика, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското стопанство, промишлеността и съпътстващи дейности и услуги.

Специфична цел 1.2: Развитие на селското и горското стопанство

Мярка 1.2.4: Поддържане и развитие на горските ресурси и развитие на ловно стопанство;

- Залесяване на пустеещи и на неземеделски земи;
- Подобряване превенцията срещу горски пожари;
- Повишаване икономическата стойност на горите.

Специфична цел 1.3: Насърчаване развитието на интегриран туризъм, чрез опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство

Мярка 1.3.1: Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите*;*
Мярка 1.3.2: Развитие на природни, културни и исторически атракции*;*

Приоритет 3: Подобряване на жизнената среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.

Специфична цел 3.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси

Мярка 3.2.1: Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии;

- Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и почвите;

- Насърчаване на екосистемните услуги, вкл. Натура 2000 и зелена инфраструктура;
- Изготвяне на планове за управление на Защитените местности в общината;
- Поощряване на граждански инициативи за опазване на природата.

ОПР Добрич град

Мерките, заложени в ОПР Добрич град, които могат да имат влияние върху горските територии са общо 3:

Приоритет 1.1 Опазване на околната среда и ефективно използване на териториалните ресурси

Мярка 1.1.3. Предприемане на превантивни мерки за справяне с климатичните промени, природни бедствия и екологични рискове;

Мярката е насочена към опазване на населението и имуществото от природни и екологични рискове. Включва и интервенции по информиране и превенция на населението, развитие на междуобщински проекти за укрепване и почистване на коритото на река Добричка;

Приоритет 2.4 Съхраняване и социализиране на културното наследство и развитие на туристическия потенциал

Мярка 2.4.1. Развитие на условията за културен, конгресен и еко-туризъм.

ОПР Добричка

Прегледът на ОПР на община Добричка установи 5 мерки, влияещи на горските територии в общината:

Специфична цел 6: Стимулиране на преработвателната промишленост и търговията

Мярка 6.1. Насърчаване на частни инвеститори за създаване на предприятия за преработка на култивирани и диворастящи билки чрез публично-частно партньорство;

Специфична цел 7: Диверсификация на икономиката в общината чрез развиване на туризъм

Мярка 7.1. Разработване на стратегия за развитие на алтернативни форми на туризъм и туристически маршрути в партньорство с общините в областта;

Мярка 7.5. Провеждане на обучения и курсове с предприемачи, желаещи да развиват селски и еко туризъм;

Мярка 7.7. Изграждане на места за отдих и къмпинги за рибари;

Специфична цел 8: Мероприятия за Опазване и съхраняване на околната среда

Мярка 8.1. Инициране на мероприятия за почистване на залесени общински терени и упражняване на контрол върху сечта;

ОПР Каварна

В ОПР Каварна са заложени 6 мерки, свързани с горските територии:

Приоритет 1.2. Активизиране на специфичния потенциал на регионалната икономика

Специфична цел 1.2.1: Развитие на туризма

Мярка 1.2.1.1: Развитие на различните форми на туризъм*;*

Приоритет 3.2. Доразвитие на системите за опазване на околната среда на принципа на ресурсната ефективност

Специфична цел 3.2.1. Превенция на климатичните промени и борба с техните последствия

Мярка 3.2.1.2: Адаптация към последиците от климатичните промени;
Дейностите, които се предвижда да бъдат реализирани, са насочени към създаване и непрекъсната актуализация на база данни; изграждане на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони; изследване на последиците от промените в климата; изграждане на съоръжения за борба с ерозията; залесяване на обезлесени участъци; устойчиво използване на земите и др.

Специфична цел 3.2.2: Запазване и подобряване на качествата на околната среда

Мярка 3.2.2.2: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие;

Специфична цел 3.2.4: Подобряване състоянието на околната среда

Мярка 3.2.4.1. Опазване на околната среда и биоразнообразието;
Подобряване качеството на атмосферния въздух чрез увеличаване на дървесната растителност в терените за озеленяване; поддържане на съществуващите озеленени площи и отреждане на терени за нови такива;

Мярка 3.2.4.2. Превенция на природните рискове;
Поддържане и съхраняване на горските ресурси – подкрепа за борба с ветровата и водна ерозия, с опустиняването и неблагоприятните последствия от затоплянето на климата;

Мярка 3.2.4.3. Повишаване на информираността и екологичната култура на населението.

ОПР Крушари

В ОПР Крушари са заложени 5 мерки, които засягат горските територии в общината:

Приоритет 1: Създаване наместни общества на знанието
М2. Развитие на туристическия потенциал;
Създаване на план за управление на местата от Натура 2000 (междуобщински проект).
Приоритет 2: Насърчаване развитието на устойчив туризъм, базиран на природното и културна наследство
М1. Създаване на местен туристически продукт;
М4. Подкрепа за създаване на туристическа инфраструктура;
Приоритет 5: Подкрепа за устойчиво развитие (свързанос и зелена икономика) Опазване и възстановяване на природното наследство и биологичното разнообразие;
М5. Управление на риска от природни бедствия и аварии.

ОПР Тервел

Две са идентифицираните мерки, свързани с горските територии:

Приоритет 1: Устойчиво и конкурентно селско и горско стопанство и създаване на условия за динамично икономическо развитие.
Специфична цел 3: Устойчиво управление и възстановяване на горските територии, биологичното разнообразие и хидромелиорациите.

Мярка 1.3.1. Опазване и възстановяване на горския фонд и биологичното разнообразие;

Приоритет 2: Повишаване конкурентоспособността на местната икономика за постигане на икономически растеж и заетост.
Специфична цел 3: Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и креативни индустрии

Мярка 3.3.1. Стимулиране развитието на разнообразни форми на туризъм.

ОПР Шабла

В ОПР Шабла са заложени 4 мерки, които влияят върху горските територии:

Приоритет 3: Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите.
Специфична цел 3.1: Насърчаване развитието на целогодишен интегриран туризъм, чрез опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство.

Мярка 3.1.3: Създаване на нови курортни структури и изграждане на лечебни балнеологични центрове;
Мярка 3.1.4: Развитие на природни, културни и исторически атракции;
Приоритет 4: Развитие и модернизация на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.
Специфична цел 4.1: Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата

Мярка 4.1.4: Предотвратяване и ограничаване на свлачищните процеси и последиците от природни бедствия и аварии;

Специфична цел 4.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси

Мярка 4.2.1: Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени зони и защитени територии.

ОПРГТ съобразява и интегрира относимите приоритети и мерки от Общинските планове за развитие.

Общи устройствени планове (ОУП), в т.ч. проекти на ОУП на общини Балчик, Генерал Тошево, Добрич-град, Добричка, Каварна, Крушари, Тервел и Шабла

При разработването на ОПРГТ са съобразени:

ОУП на Община Балчик (одобрен със Заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството, ноември 2019 г.)

Съгласно ОУП, в Община Балчик горските територии са 12,37% от територията на общината. С ОУП не се предвижда намаляване на горските територии.

За проекта на ОУП е проведена процедура по задължителна екологична оценка, приключила със Становище по ЕО № 14-8/2014 г., с което министърът на околната среда и водите съгласува проекта на плана. В Становището по ЕО са включени условия и мерки, задължителни за изпълнение при прилагането на ОУП, като част от тях са относими и за горски територии. В тази връзка те са относими и към ОПРГТ и следва да се спазват.

ОУП на Община Генерал Тошево се разработва в момента, като е в ход и процедурата по екологична оценка.

ОУП на Община Добричка (одобрен през 2018 г.)

Горските територии в общината са 14,87% от територията на общината. С ОУП не се предвижда промяна предназначението на горски територии.

За проекта на ОУП е проведена процедура по задължителна екологична оценка, приключила със Становище по ЕО № ВА-2/2018 г. с което планът е съгласуван от директора на РИОСВ-Варна. В Становището по ЕО са включени условия и мерки, част от които са относими и за горски територии. В тази връзка те са относими и към ОПРГТ и следва да се спазват.

ОУП на Община Добрич – град (одобрен през 2017 г.)

Горските територии в общината са 6,72% от територията на общината. С ОУП се предвижда намаляване на горските територии на 6,68%, тъй като за урбанизирани територии се отнемат 3,77 ha.

За проекта на ОУП е проведена процедура по задължителна екологична оценка, приключила със Становище по ЕО № ВА-1/2016 г. с което планът е съгласуван от директора на РИОСВ-Варна. В Становището по ЕО са включени условия и мерки, част от които са относими и за горски територии. В тази връзка те са относими и към ОПРГТ и следва да се спазват.

ОУП на Община Каварна се разработва в момента, като е в ход и процедурата по екологична оценка.

ОУП на Община Крушари се разработва в момента, като е в ход и процедурата по екологична оценка.

Съгласно предварителния проект на ОУП горските територии в границите на общината са 18,1%, като с устройствените предвиждания не се променят.

ОУП на Община Тервел – в процес на разработване.

ОУП на Община Шабла – проект, с приключила процедура по екологична оценка

Горските територии в общината са 3,21% от територията на общината. С ОУП се предвижда нарастване на горските територии на 3,53% - увеличават се защитните горски територии.

За проекта на ОУП е проведена процедура по задължителна екологична оценка, приключила със Становище по ЕО № 1-1/2019 г. с което планът е съгласуван от

министъра на околната среда и водите. В Становището по ЕО са включени условия и мерки, част от които са относими и за горски територии. В тази връзка те са относими и към ОПРГТ и следва да се спазват.

Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.

Основната цел на програмата е да изпълни задълженията за намаляване към 2020 г. и 2030 г. на общите годишни антропогенни емисии на следните замърсители на атмосферния въздух: серен диоксид (SO_2), азотни оксиди (NO_x), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС), амоняк (NH_3) и фини прахови частици (ФПЧ$_{2.5}$), спрямо емисиите за определената в Директива (ЕС) 2016/2284 за базова 2005 г.

Предвидените мерки са в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като селско стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление.

Горските територии не са замърсител на атмосферния въздух (изключение правят горските пожари), но същите имат голямо значение за подобряване на качеството на атмосферния въздух (КАВ) – задържане на прахообразни и газообразни атмосферни замърсители, в т.ч. увлечени с валежите, подобряване на микроклимата, улавяне на въглерод, смекчаване на ефектите от изменението на климата, възможност за производство на биомаса.

Косвено отношение към ОПГРТ имат идентифицираните мерки относно битовото отопление с използване на дърва за огрев – за намаляване на съдържанието на влага в дървата за огрев (недопускане на продажба на дървесина за отопление в тегловни мерни единици, промяна на практиката на директен добив на дърва за огрев от физически лица, изтегляне от пазара на печките на твърдо гориво).

Национална програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.

Поради неспазване на нормите за качество на въздуха, правителството на България понастоящем е обект на процедура по нарушение пред Съда на ЕС. По-специално, това се отнася до **двадесет и осем общини (община Добрич-град е една от 28-те общини)**, в които се наблюдава неспазване на изискванията на директивата за по-чист въздух за Европа по отношение на ФПЧ$_{10}$. Поради това се предлага програма от мерки, които да бъдат изпълнени до края на 2024 г., за да се постигне съответствие с изискванията на директивата за по-чист въздух за Европа по отношение на нивата на ФПЧ$_{10}$.

Общински програми за намаляване нивата и достигане съответните норми за ФПЧ$_{10}$ на територията на област Добрич

Програма за намаляване на нивата и достигане съответните норми за ФПЧ$_{10}$, приета през 2011 година. На основание постъпили указания от МОСВ с оглед преразглеждане и оценка на ефективността на заложените в програмата мерки за намаляване нивата на замърсяване с ФПЧ$_{10}$ и установяване на конкретните причини, поради които не е постигнато предвиденото съответствие с нормите за качество на

атмосферния въздух (КАВ), Общинската програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух и достигане на установените норми за ФПЧ$_{10}$ е актуализирана. Актуализираната програма е с период на действие 2014 – 2017 г. и е приета с решение на Общински Съвет град Добрич през 2014 г.

За община Добрич-град за периода 2013-2016 г. е установено съответствие с нормите, определени в *Наредба № 12 за норми на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух*, поради което не е изготвяна актуализация на програмата за периода след 2017 г.

Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030

Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия определя визията за намаляване на риска от бедствия на територията на Република България, като очертава съгласувана рамка за адекватно намаляване на съществуващите рискове и недопускане възникването на нови, повишаване на готовността и способностите за реагиране и бързото възстановяване след бедствия, при спазване на принципа „да изградим отново, но по-добре“.

ОПРГТ съобразява стратегията, като включва предвиждания на различни нива (оперативни цели, насоки) за възстановяване на горски територии, засегнати от природни бедствия, информираност на населението за последствията от природни бедствия, пожари (умишлени или не), провеждане на противопожарни мероприятия, провеждане на активни медийни и образователни дейности за формиране на обществена нагласа за недопускане на пожари в горски територии, управление на риска от природни бедствия и аварии в горските територии. Предвиден е и индикатор в проекта на ОПРГТ: *индикатор 4.4.4. При стопанисването на горите са осигурени мероприятия за защита на гората от пожари, други бедствия и аварии*.

Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България - актуализация за програмен период 2014-2020 г.

Програмата съдържа анализ на деградацията и управлението на земите в България, като формулира стратегическа цел и направления за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването. Част от направленията се отнасят пряко за горските територии и имат отношение към развитието им.

Тъй като направленията са с характер на екологични цели, анализът на начина на съобразяване на програмата в проекта на ОПРГТ е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.

Национална програма за превенция и ограничаване на свлачищата на територията на Република България, ерозията и абразията по Дунавското и Черноморското крайбрежие 2015-2020 г.

Програмата разделя територията на страната на свлачищни райони и дава мерки за превенция и ограничаване на свлачищата, ерозията и абразията по Дунавското и Черноморското крайбрежие.

Област Добрич е посочена като една от най-засегнатиге от свлачищни процеси, като за 2014 г. в програмата са посочени общо 59 свлачища, на територия от 17 364,8 дка на територията на общини Балчик, Каварна, Тервел и Шабла. С допълнението към програмата от 2015 г. е включено още едно свлачище на територията на община Балчик.

Относимите мерки от програмата са съобразени в ОПРГТ.

Актуализиран Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България

Планът разписва действия за въвеждане и насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи и техники, за да се намали зависимостта от употребата на пестициди. Той поставя 2 основни цели:

- Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда, в т.ч. защита на хората и защита на околната среда;
- Насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи.

Тъй като актуализираният план поставя цели и мерки, насочени към опазване на околната среда, анализ на съответствието на проекта на ОПРГТ с проекта на актуализирания план е направен в т.5 на доклада по екологична оценка.

Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. и общински програми за управление на отпадъците на общините в обхвата на област Добрич

Планът поставя следните 4 цели:

Цел 1 Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Цел 2 Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда.

Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда.

Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

Планът и Общинските програми за управление на отпадъците на територията на общините в обхвата на област Добрич са съобразени при изготвянето на ОПРГТ.

Анализ на съответствието на ОПРГТ с целите на Националния план за управление на отпадъците (представляващи цели по опазване на околната среда конкретно за управление на отпадъците) е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.

Към момента не е наличен проект на план за периода след 2020 г.

Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010 – 2020 г.

Планът е разработен във връзка с поетите ангажименти на страната за поетапно намаляване на количествата депонирани биоразградими битови отпадъци и подобряване на цялостното им управление, с оглед намаляване на въздействието върху околната среда от депонирането им.

Целта за 2020 г. е намаляване на битовите отпадъци, които се обезвреждат чрез депониране до 786 625 тона. Мерките, предвидени в плана за постигане на целта, са: събиране и компостиране на биоразградими отпадъци; събиране и рециклиране на отпадъци от хартия и картон; домашно компостиране; събиране и третиране на биоразградимите отпадъци от домакинствата, ресторантите и пазарите и изграждане на инсталации за аеробно третиране на биоразградими битови отпадъци с оползотворяване на произведения компост или биогаз; изграждане на съоръжения за МТБ или изгаряне; създаване на финансови и икономически стимули за намаляване на дела на депонираните отпадъци и увеличаване на оползотворените; повишаване екологичното съзнание на населението и административния капацитет на общините за управление на биоразградими битови отпадъци.

Планът няма пряко отношение към ОПРГТ, но предвид генерирането на битови отпадъци в горските територии, постановките му са взети предвид.

Стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2030 г.

Стратегията определя за основна цел на развитието на туризма в периода 2014-2030 г. *утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на България посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси в съответствие с пазарните изискванията и потребителските очаквания за устойчиво развитие на туризма*.

За област Добрич характерни са морския туризъм – курорти и събитийния туризъм (предвид наличието на голяма спортна зала „Добротица“).

Стратегията е съобразена при изработване на ОПРГТ, в т.ч. направените в нея анализи на слаби/силни страни, възможности/заплахи, проблеми, потенциали за развитие и мерки.

Трети национален план за действие по изменение на климата 2013-2020 г.

Планът идентифицира мерки по сектори: Енергетика, Бит и услуги, Промишленост, Транспорт, Селско стопанство, Земеползване, Промяна в земеползването и горско стопанство, Отпадъци, мерки в областта на образованието и науката.

Мерките са насочени към опазване на околната среда и в частност – ограничаване изменението на климата, поради което в т. 5 на доклада за ЕО е направен анализ на съответствието на мерките, относими към развитието на горските територии, с предвижданията на проекта на ОПРГТ.

Към момента не е наличен проект на план за периода след 2020 г.

Националната стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България

Националната стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България има за цел да служи като референтен документ, определящ рамка за действия за адаптиране към изменението на климата и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за адаптиране към климата както за цялата икономика, така и на ниво сектори, като същевременно подчертава и последиците от липсата на действие.

Глава 4 от документа разработва стратегическите цели, възможностите и приоритетите за адаптиране, представя основните констатации от анализа на разходите и ползите от прилагането на мерки за адаптиране и разглежда междусекторните въпроси и финансови ресурси. Националната Програма и Планът за действие са разработени в Глава 5, включително оперативните цели и конкретните действия.

Като отделен сектор са разгледани „горите“, а формулираните цели и действия са с характер на цели по опазване на околната среда, поради което *анализ на степента на съобразяване на относимите към ОПРГТ цели и действия е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.*

Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България и План за действия към нея в краткосрочна (2013 – 2015 г.), средносрочна (2016 – 2021 г.) и дългосрочна (2022 – 2037 г.) перспектива

Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор (обн. ДВ, бр. 96/06.12.2012 г) се разработва във връзка с изискванията на чл. 151 от Закона за водите.

Дългосрочната цел в областта на водния сектор е ***Устойчиво ползване на водните ресурси, осигуряващо в оптимална степен сегашните и бъдещите нужди на населението и икономиката на страната, както и на водните екосистеми.***

Формулирани са 4 цели и съответните подцели към тях:

Цел 1: Гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване

1.1. Осигуряване на непрекъснато водоподаване чрез рехабилитация на съществуващите и изграждане на нови язовири и резервоари, рехабилитация на водопроводната мрежа и водоизточниците.

1.2. Намаляване на общите количества използвана вода чрез инвестиции във водностопанската инфраструктура и мерки за подобряване на ефективността при използването на водните ресурси.

Цел 2: Запазване и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води

2.1. Премахване на заустването на необработени отпадъчни води в изкуствени и естествени водоприемници и в Черно море чрез изграждане, реконструкция и модернизация на системи за отвеждане и пречистване на отпадъчни води.

2.2. Укрепване на институционалната система за мониторинг и контрол, която да гарантира доброто състояние на повърхностните и подземните води.

2.3. Превръщане на Плановете за управление на речните басейни в основен планов документ при интегрираното управление на водите.

Цел 3: Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс

3.1. Създаване на институционална рамка, която да гарантира прехвърляне на отговорността за вземането на решения във връзка с развитието на водния сектор на национално, регионално и местно равнище от стопанските субекти към публичните власти – държава, общини.

3.2. Средствата от населението и бизнеса, средствата от ЕС и изискваното национално съфинансиране да осигуряват самофинансиране на водния сектор, при спазване на принципа „замърсителят и ползвателят плащат".

3.3. Повишаване на капацитета на всички участници в управлението на водния сектор.

Цел 4. Намаляване на риска от щети при наводнения

4.1. Идентифициране на рисковите зони.

4.2. Осъществяване на мерките от плановете за защита от наводнения.

ОПРГТ съобразява относимите цели на стратегията, *които представляват цели по опазване на околната среда и в частност – на водите, като в т. 5 на доклада за екологична оценка е направен анализ на съответствието на относимите цели от стратегията с предвижданията на проекта на ОПРГТ.*

Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) в Дунавски район и Черноморски район за периода 2016-2021 г.

ПУРБ определя рамката на интегрираното управление на водите на басейново ниво и включва програма от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда (Раздел 7 на ПУРБ). В ПУРБ е залегнал принципът за опазване на повърхностните и подземните води от изтощаване, замърсяване и увреждане с цел поддържане на необходимото количество и качество на водите и здравословна околна среда, съхраняване на екосистемите, запазване на ландшафта и предотвратяване на стопански щети.

Анализът на състоянието и въздействието върху водите в съответните раздели на доклада за екологична оценка е направен при съобразяване на ПУРБ, като *съответствието на ОПРГТ с мерките за запазване и подобряване състоянието на повърхностните и подземните води в Дунавски и Черноморски район за басейново управление, които са приложими за дейностите произтичащи от ОПРГТ, е оценено и в т.5 на доклада за екологична оценка.*

План за управление на риска от наводнения (ПУРН) в Дунавски район и Черноморски район за периода 2016-2021 г.

Целта на ПУРН е да създаде условия за намаляване неблагоприятното въздействие върху човешкото здраве, околната среда, културното наследство и

стопанската дейност на наводненията в Дунавски и Черноморски райони за басейново управление, и по-конкретно - в определените райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН).

РЗПРН са анализирани в съответните раздели на доклада за екологична оценка, *като в т. 5 на доклада е направен и анализ на степента на съобразяване на мерките за намаляване на риска от наводнения в Дунавски и Черноморски район за басейново управление от дейностите, произтичащи от ОПРГТ.*

Стратегически план за биологичното разнообразие 2011-2020 г.

Планът поставя 5 стратегически цели с разпределени между тях 20 цели за 2050 г. по отношение на биоразнообразието.

Анализът на начина на съобразяването и отчитането им в ОПРГТ е представен в т.5 на доклада за екологична оценка.

Стратегически план за действие за опазване на околната среда и възстановяване на Черно море

Планът поставя 4 дългосрочни цели по качедство на екосистемата на Черно море:

1. Съхраняване на живите търговски морски ресурси;

2. Опазване на разнообразието на местообитанието на Черно море;

3. Намаляване на еутрофикацията;

4. Гарантиране на доброто качество на водата за човешкото здраве, за използването и при отдих и за аква биотата.

Анализът на относимостта им и начина на съобразяването и отчитането им в ОПРГТ е представен в т.5 на доклада за екологична оценка.

Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000

НПРД определя приоритетите за действие за мрежата Натура 2000 като цялостна мрежа от защитени зони, както и необходимото финансиране за изпълнението им.

Раздел F на НПРД излага стратегическите консервационни приоритети за Натура 2000 за територията на България в периода 2014 - 2020 г.:

Приоритет 1: Управленско планиране на защитените зони от мрежата Натура 2000;

Приоритет 2: Устойчиво управление на защитените зони от мрежата Натура 2000;

Приоритет 3: Устойчиво използване на екосистемните услуги за оптимални обществени ползи, както и други фактори за социално-икономическо развитие на регионите;

Приоритет 4: Изграждане, развитие и поддържане на споделена визия за екологичната мрежа Натура 2000 в България;

Приоритет 5: Техническа помощ (за подпомагане на управлението и за изпълнение на дейности, включени в НПРД).

Към всеки приоритет е дефиниран индикативен обхват, чиято реализация ще осигури постигането на приоритетите.

В раздел G е направено описание на ключовите мерки за постигане на приоритетите. Изпълнението на НПРД се подкрепя най-вече от мерки по различните оперативни програми – за всяка мярка е посочен източника на финансиране.

Тъй като НПРД посочва цели по опазване на защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, анализ на съответствието на предвижданията на ОПГРТ с относимите мерки от НПРД са подробно разгледани и анализирани в т. 5 на настоящия доклад.

Към момента няма разработен/публично достъпен проект на НПРД за периода след 2020 г.

Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013-2022 г.

Главната цел на плана е да осигури основа за планиране на дейности по опазване и устойчиво управление на най-значимите влажни зони в България.

Конкретни задачи: да актуализира информацията за състоянието на влажните зони с приоритетно значение, вкл. тяхната природозащитна значимост и основни характеристики; да оцени заплахите върху влажните зони като чувствителни екосистеми и върху отделни характерни видове и местообитания; да извърши преглед на предприетите до момента мерки за опозване; да идентифицира необходимите мерки за опазване на влажните зони, както и средствата за тяхното реализиране.

Планът разглежда всички влажни зони включени в списъка на Рамсарската конвенция като влажни зони с международно значение, както и на потенциални рамсарски места и други влажни зони с национална значимост, ивръшва оценка на състоянието, планира специфични приоритети и действия.

В т. 5 от ДЕО на ОПРГТ е представена информация касаеща двете влажни зони с международна значимост на територията на област Добрич: Шабленското и Дуранкулашко езеро.

Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие и Национален план за опазване на биологичното разнообразие.

Националната стратегия е разработена в периода 1993 - 1994 и е приета от Министерски съвет на 06.04.1998 г. За нейното изпълнение са приети два плана за работа. Първият за периода 1999 - 2003 година, а втория периода 2005 - 2010.

Към момента на изготвяне на ДЕО се изготвят актуализация на Националната стратегия и Националния план – за които няма достъпна информация.

В т. 5 от ДЕО е представена информация за действащата към момента Национална стратегия и връзката и с ОПРГТ.

Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2030 г.

Стратегията цели да изведе биологичното разнообразие на Европа на пътя към възстановяване до 2030 г., донасяйки ползи за хората, климата и планетата. Основните действия, които трябва да бъдат изпълнени до 2030 г., включват:

Създаване на **защитени зони за най-малко 30% от сухоземната територия и морските басейни на Европа**, като се използват съществуващите зони по „Натура 2000“;

Възстановяване на увредените екосистеми в ЕС до 2030 г. чрез поредица от конкретни ангажименти и действия, включително намаляване на употребата и риска от **пестициди с 50%** до 2030 г. и засаждане на **3 милиарда дървета,** повишаване на **биологичното земеделие и богатите на биоразнообразие особености на ландшафта** в земеделските земи, възстановяване до свободно течащо състояние на поне **25 000 км** от реките в ЕС, спиране и обръщане на тенденцията за намаляване на **опрашителите;**

Осигуряване на 20 млрд. евро годишно за биологично разнообразие от различни източници, включително финансиране от ЕС и национално и частно финансиране. Съображенията във връзка с природния капитал и биологичното разнообразие ще бъдат включени в бизнес практиките;

Превръщане на ЕС в световен лидер по отношение на справянето с глобалната криза, свързана с биологичното разнообразие. Комисията ще мобилизира всички инструменти за външна дейност и международни партньорства за постигане на една амбициозна нова глобална рамка за биологичното разнообразие на ООН на конференцията на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие през 2021 г.

ОПРГТ е интегрирал опазване на биологичното разнообразие, в т. 5 от настоящия доклад е представена информация.

2. Текущо състояние на околната среда и евентуално развитие без прилагането на ОПРГТ на област Добрич

2.1. Текущо състояние на околната среда

2.1.1. Състояние на климата и климатични изменения

Територията на област Добрич принадлежи към Източния климатичен район на дунавската хълмиста равнина от Умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област и към климатичния район на Северното Черноморие от Черноморската климатична подобласт на Континентално-средиземноморската климатична област (География на България, 2002).

Климатът на първата - Умерено-континенталната климатична подобласт, се формира под влиянието на океански въздушни маси на умерените ширини, които нахлуват предимно от североизток и по-рядко от северозапад. За разлика от останалата

част на Дунавската хълмиста равнина, в областта климатът е по-смекчен: зимата не е така студена и лятото не е толкова горещо. Континенталността на климата се проявява в по-голямото годишно колебание на температурите. Умерено-континенталната подобласт е характерна с не особено високи количества валежи през пролетта и есента и максимум през лятото, като летния максимум е през юни, зимния минимум е през януари. Годишните суми на валежите достигат най-високи стойности в района на Тервел - 620 mm/m^2. Валежите в по-голямата си част падат под формата на дъжд. През първата половина на пролетта и през есента дъждът има обложен, а през летните месеци пороен характер. Към обложните валежи спадат и снеговалежите. Със снеговалеж и снежна покривка за района са характерни 80 - 90 дни. Голямо влияние върху ветровия режим оказва релефа. Тъй като района е разположен на равно плато и е открит за нахлуването на континентални въздушни маси от север и североизток, то преобладаващите ветрове са северни и северозападни през зимните, пролетните и летни месеци. През пролетта и лятото зачестяват и югоизточните ветрове. Есента е характерна със северните ветрове. Силата на вятъра е почти равномерна от различните посоки с незначително преобладаване на силата на южните ветрове.

Черноморската климатична подобласт е под влияние на два основни фактора: особеностите на атмосферната циркулация в тази част на Балканския полуостров, от една страна, и климатичното влияние на Черноморския басейн от друга. И тук се преплитат две климатични влияния: континентално - европейско от север и северозапад и средиземноморско от юг. Под влиянието обаче на Черно море се формира един по-различен климат, който не може да бъде отнесен нито към преходно-континенталния, нито към преходно-средиземноморския. Границата на черноморското климатично влияние условно минава на 30 - 40 km от брега на морето. Средните годишни температури са по-високи отколкото средните температури за западната част на територията, в резултат на затоплящото действие на морето. Като цяло количествата валежи в областта са недостатъчни. Засушаванията са често явление. Територията на района е с наклон на изток, поради което в крайбрежните части преобладават източните и североизточни ветрове. За крайбрежната част са характерни летните бризи, които се зараждат благодарение на откритата водна площ на морето. Скоростта на вятъра е почти равномерна за различните посоки, с малки изключения. С особено големи стойности се отличават зимните северни ветрове. По общини проявлението на климатичните фактори е дадено в **Таблица № 2.1.1-1**:

Таблица № 2.1.1-1. Климат в общините от област Добрич

Община	Климат
Балчик	Общината попада в умерено-континенталната и черноморската подобласти. Температурните характеристики определят района като относително студен при средна годишна температура от 11,8°C. Лятото е прохладно с 22,3°C средна юлска температура, а зимата студена със средна януарска температура от 0,8°C. Фиксирани са стойности за скорост на вятъра и над 44 m/s (станция нос Калиакра). Преобладаващи са северните и северозападни ветрове, а най-слаби са югоизточните.

	Районът се отличава с недостатъчни по количество валежи (424 mm годишно), по-слаби от средните за страната, разпределени сравнително равномерно през годината. Дните със снежна покривка са около 15-17. Мъглите се образуват предимно през студената част на годината, с максимум 7 бала през януари и декември. Близостта на морето благоприятства изпарението и наличието на голяма влажност през цялата година: средна годишна относителна влажност около 78%.
Генерал Тошево	Климатът в общината е умереноконтинентален. Средната годишна температура на въздуха е 13,5°C, минимални през месец януари и февруари и максимални през юли и август. Средногодишното количество на валежите е 440 mm/m^2 с характерен зимния и летен максимум. Броят на дните с мъгли е около 30. Преобладаващите ветрове през годината са от север, запад и най-често северозапад. Средната скорост на вятъра е около 3,5 m/s. Относителната влажност на въздуха е средно годишно 78 %.
Добрич град	Общината попада в умерено-континенталната климатична подобласт. Средната годишна температура на въздуха е 10,2°C с отбелязани абсолютен минимум (-22,7°C) през януари и абсолютен максимум (39,1°C) през август. Пролетта е сравнително хладна, есента е топла поради затоплящото влияние на Черно море. Районът се характеризира с висока влажност на въздуха и слаби валежи - 540 mm средногодишно, с добре проявен континентален режим (максимум през юни, минимум през февруари). Снежната покривка се задържа до 2,5 месеца. Типичните североизточни ветрове през зимата предизвикват отвяването на снежната покривка и натрупването на дебели преспи. Районът се характеризира с високи скорости на зимните и ниски скорости на летните ветрове. Средната относителна влажност на въздуха е 78%.
Добричка	Преобладаващ климат в общината е умерено-континенталният, характеризиращ се със студена зима и горещо лято. В най-източните части на общината има влияние на Черно море, което е причина за по-слабо изразени температурни инверсии и по-мека зима. Средната годишна температура на въздуха е 10,2°C. Годишната продължителност на слънчевото греене е над 2200 часа, което е над средното за страната. Средната годишна сума на валежите е 550 mm с летен (юнски) максимум и зимен (февруарски) минимум. Особеност на климата е голямата лятна сухота и силно проявеното безводие. Преобладаващи са западните и северозападните ветрове свързани с общия пренос на океански въздух на изток. През есента и особено през зимата чувствително се увеличава честотата на северните ветрове. Чести явления през зимата са поледиците и снегонавяванията. Средната относителна влажност на въздуха е 77 %.
Каварна	За района на общината климатът е формиран под непосредственото влияние на Черно море, което се чувства на около 60 km навътре в сушата. Характерна особеност на климата са малките количества валежи и

	ветровия режим – студени континентални северни въздушни маси през зимата. Скоростта на вятъра в района е най-висока през зимата и пролетта (6,5 – 8 m/s) и най-ниска през лятото и есента (под 5 m/s). Средногодишната температура на въздуха е 11,8°C. Районът е относително студен със средни температури 0,8°C през януари и 22,3°C през юли. Територията на общината спада към най-сухите райони в страната. Общото средногодишно количество на валежите е между 411-480 mm. Максималните валежи се отбелязват през есента, минималните през пролетта и лятото.
Крушари	Община Крушари попада в умерено-континенталната климатична подобласт. Влияние при формирането на местния климат оказва и близко разположения Черноморски басейн. Откритостта на Дунавската равнина на север позволява безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси, поради което зимата е доста студена, пролетните мразове са често явление, лятото е сравнително топло. Средната годишна температура е около 11ºC, юлският максимум е около 36ºC, а януарският минимум е - 25ºC. Годишната сума на валежите се движи от 480-550 mm, т.е. районът е един от най-сухите в страната. Средният брой на дните със снежна покривка е 83. Годишната продължителност на слънчевото греене е над 2200 часа.
Тервел	Общината попада в умерено-континенталната климатична подобласт. Най-топлият летен месец е юли с температура около 24ºC. Средната януарска температура е около -2,5ºC. Снежната покривка е неустойчива, образува се през първото десетдневие на декември и рядко се задържа дълго. Сумата на валежите е много малка - 85-144 mm. Най-много валежи падат през първата половина на лятото. Периодичните засушавания са често явление. Вегетационният период е от 6 до 7 месеца и е сравнително благоприятен, като се изключи началото на пролетта.
Шабла	Районът на общината се отнася към областта на умерено-континенталния климат, който се коригира от влиянието на Черноморския басейн. Характерни са сравнително най-ниските зимни температури в Черноморската подобласт (януарски от -0,5°C до +1,5°C). Горещите месеци са юли и август (с температури +21,0°C до +23,0°C). Сравнително високата сума на радиационния баланс се приема като положителен климатичен елемент. Специфичен елемент на климата са силните ветрове, чиято посока е предимно от север и североизток. Често нахлуват студени въздушни маси, свързани с континенталните климатични прояви. Средната годишна скорост на вятъра е 3,6 m/s. Засушаванията са често явление, а валежите са слаби с максимум през есента - 143 mm. Мъглите са рядко явление, случват се около 15 дни средно годишно.

Климатичните изменения имат пряко отношение към горскодървесната растителност.

Балансът между емисии и поглъщане на парникови газове в сектора на горското стопанство е в полза на поглъщането. Поглътители са територииите, заети от гори, пасища и ливади. Основен източник на емисии в сектора е промяната в земеползването при превръщането на гори, пасища и ливади в обработваеми земи и в урбанизирани територии.

За установяване на чувствителността на един или друг сектор към възможните изменения на климата се ползват т.нар. климатични сценарии. Тези сценарии се получават от модели, които не могат да обхванат многобройните сложни процеси и взаимодействия между отделните звена в климатичната система, както и социално-икономическите механизми, действащи в обществото. Въпреки това, по резултатите от климатичните сценарии може да се оцени влиянието на даден метеорологичен елемент, например върху горската растителност. Следователно с помощта на сценариите е възможно да се разбере какво може да бъде влиянието на променящия се климат и най-вече какви са рисковите моменти, симулирани например за сектор горско стопанство. Това ще позволи да се предложат адекватни адаптационни мерки за смекчаване уязвимостта на горските екосистеми към изменението на климата.

Различията в географското положение, надморската височина, близостта до водни басейни и др. са определящи за голямата пъстрота в характеристиките на климатичните елементи на горските екосистеми. Общата закономерност е, че с намаляване на надморската височина и в посока север-юг намалява количеството на годишните валежи, а нараства температурата на приземния въздух. Глобалните климатични промени изострят още повече тези различия и в определени случаи те могат да доведат до фатален край за горските екосистеми на големи територии *(Раев и др., 2011).*

Програмата от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях е адресирана към вземащите решения в горското ведомство на страната при разработване на подходяща стратегия за развитие на горския сектор в условия на климатични промени, както и към специалистите в регионалните дирекции по горите, държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства и частните горовладелци. Тези мерки са подходящи за ползване при съставяне на 10-годишните лесоустройтвени проекти или планове за развитие на горските територии, както и при разработване на различни други документи за управление на регионално и локално ниво. При разработване на Програмата през 2011 година е направен анализ на горските екосистеми в условията на започналите климатични промени у нас, възприети са климатични сценарии за очаквания климат в страната през 21-ви век (към 2020, 2050 и 2080 г.) и са очертани различните зони от картата на горите в България, в които горските екосистеми ще бъдат по-малко или повече уязвими на промените в климата. Мерките за адаптация са конкретизирани в 5 зони на уязвимост. За всяка зона на уязвимост са дадени подходящи мерки за адаптация на горите към промените в климата в 6-те основни съставки на горските екосистеми: управление на водите, горски почви, горско биоразнообразие, горска биопродуктивност, улавяне на въглерода и природни рискове - горски пожари, вредители, болести. За целите на горскостопанското производство у нас най-добре подхожда ползването на индекса на сухотата по де Мартон за дефиниране зоните на уязвимост, в зависимост от

климатичните сценарии за температурата на въздуха и валежите през 2020, 2050 и 2080 г.

Горските територии на област Добрич попадат главно в две от зоните на уязвимост: зона А и зона Б, в които стойностите на тези индекси и техният екологичен смисъл имат следните параметри (Приложение № 7 на проекта на ОПРГТ):

Зона А. Индексът на де Мартон е под 20. Характеризира се с траен дефицит във влагоосигуряването, водещ до разпад на горските екосистеми. При „съвременния климат" (т.е. климата от периода 1961-1990 г.) тази зона липсва в област Добрич. През 2020 г., по реалистичен сценарий, тя се появява в значителна част от Североизточна България, вкл. Северното Черноморие. Този процес се засилва през 2050 г. с ивицата около р. Дунав до Свищов, а през 2080 г. се разширява от Черно море до Тутракан и от Свищов до Видин. При песимистичния сценарий през 2080 г. картината е твърде неблагоприятна: траен дефицит във влагоосигуряването настъпва в почти цяла Южна Добруджа, по-голямата част от Дунавската равнина. Зона А може да се окачести като най-опасна зона на уязвимост при бъдещи климатични промени.

Зона Б. Индексът на де Мартон варира от 20 до 30. При тези условия има трайни смущения във влагоосигуряването. При съвременен климат тази зона включва значителни територии с надморска височина от 0 до 200 m, в т.ч. северната половина на Дунавската равнина, Южна Добруджа, част от Черноморието без Странджа. През 2020 г. зона Б покрива почти цялата Дунавска равнина, западната част на Добруджа, Южното Черноморие и други земи под 300 m н.в. През 2050 г. зона Б достига 600 m н.в. и ще обхване Дунавската равнина и Добруджа. През 2080 г. тази зона обхваща голяма част от териториите от 200 до 900 m н.в. При песимистичен сценарий за 2080 г. зона Б покрива всички територии в България от 200 до 1000 m н.в.

Разпределението на дървопроизводствената площ на областта по зони на де Мартон, в настоящето (т.е. климата от периода 1961-1990 г.) и прогнозата по песимистичен сценарий към 2080 г., е представено в **Таблица № 2.1.1.-2**, а съвременния видов състав на насажденията от естествен произход в областта за двете зони - в **Таблица № 2.1.1.-3**.

Таблица № 2.1.1.-2. Разпределение на залесената площ на областта по зони на де Мартон, в настоящето и към 2080 г. по песимистичен сценарий

Зона по де Мартон (период 1961-1990)	**Зона по де Мартон – (прогноза 2080)**	**Дървопр. площ (ha)**	**Средна височина (m)**	**Запас (m^3)**
А (под 20) по де Мартон	А (под 20) по де Мартон	21 996	167	1 784 826
Б (20-30) по де Мартон	А (под 20) по де Мартон	38 768	233	3 330 569
	Общо:	**60 764**	**209**	**5 115 395**

Таблица № 2.1.1-3. Преобладаващ видове от естествен произход в зоните на де Мартон, към 1990 г.

Преобладаващи видове	**Процент от залесената площ (%)**
Зона А по де Мартон (под 20)	

Цер	27,1
Акация	24,7
Келяв габър	9,9
Гледичия	6,8
Планински ясен	6,0
Черен бор	5,0
Сребролистна липа	3,3
Мъждрян	2,5
Космат дъб	2,1
Махалебка	2,1
Орех	1,3
Зона Б по де Мартон (20-30)	
Цер	44,5
Акация	22,1
Келяв габър	9,8
Планински ясен	3,5
Червен дъб	3,3
Гледичия	3,1
Сребролистна липа	2,1
Орех	1,9
Летен дъб	1,7
Черен бор	1,5

Резултатите показват, че през 2080 г., по песимистичен сценарий, дървопроизводителната площ на областта попада изцяло в зона А, т.е. индексът на де Мартон е под 20, а условията се характеризират с траен воден дефицит и постепенно разпадане на горските екосистеми. Следователно, климатичните промени през 21ви век ще доведат до ясно изразено влошаване във влагоосигуряването на българските гори, особено на по-малка надморска височина, каквито са горите в област Добрич. Това ще се отрази върху продуктивността и устойчивостта на горските екосистеми и водосбори.

Почвеното засушаване се разглежда като почвена влага, недостатъчна за растежа на растенията и се оценява като влажност, която не може да компенсира загубите от изпарението (евапотранспирацията) в биологичните системи (WMO,1975). При проучване пространственото разпределение на почвеното засушаване у нас, на база класификацията на почвите по FAO (Александров, 2006), е изготвена карто-схема на общините в България с условия или риск към почвено засушаване при воден дефицит. Чрез използване на разпространението на различните типове почви в страната и техните свойства, общините са разделени на две основни групи: общини със значими условия и общини с потенциални условия за почвено засушаване. Общини с повишен риск или такива с потенциални условия към почвено засушаване има в района на област Добрич и това са Балчик, Каварна, Генерал Тошево и Крушари (**Фигура № 2.1.1-1**).

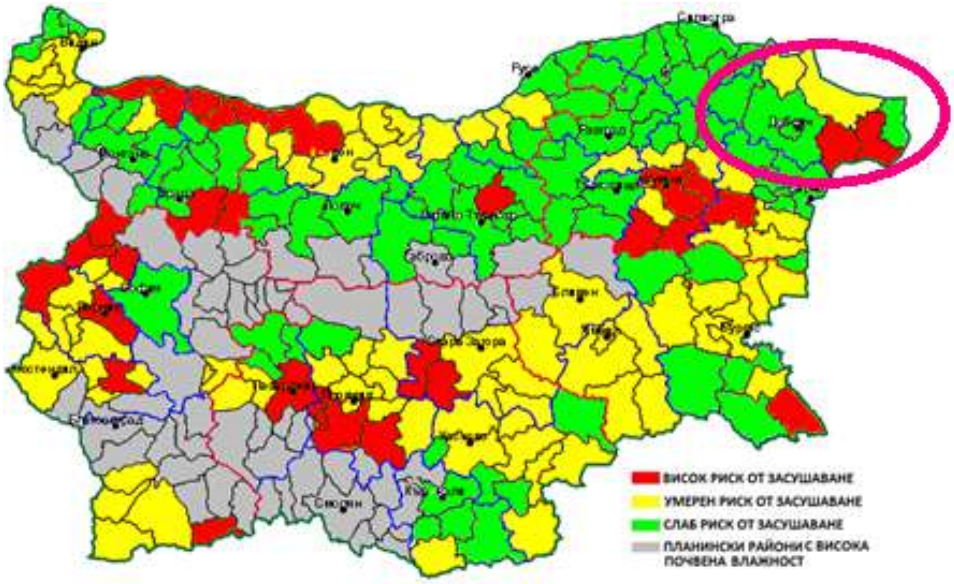

Фиг.№ 2.1.1-1 Общини с условия за почвено засушаване (при воден дефицит), *Източник: В. Александров (2006)*

2.1.2. Състояние на атмосферния въздух

Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, са нивата на суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), тежки метали – кадмий, никел и живак, арсен. За отделни райони, в зависимост от характера на източниците на емисии и характерния здравен риск, министърът на околната среда и водите по собствена инициатива, както и по предложение на министъра на здравеопазването или на общинските органи може да определя допълнителни показатели извън описаните.

Съгласно утвърденият от Министъра на околната среда и водите списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ)- териториален обхват и минимален брой пунктове за текуща оценка на Качеството на атмосферния въздух (КАВ), област Добрич попада в РОУКАВ Северен/Дунавски. На територията на областта функционира пункт за мониторинг „ОУ Хан Аспарух“ в гр. Добрич (градски фонов) с код BG0076A – АИС за контрол на замърсителите: ФПЧ$_{10}$.

Съгласно годишните бюлетини за КАВ за последните три години – 2018, 2019 г. и 2020 г. *(изт. ИАОС, Годишен бюлетин за КАВ)*, нивата на ФПЧ$_{10}$, измерени в пункта, сапосочени в следващата таблица.

За фините прахови частици с размер до 10 микрона – ФПЧ$_{10}$ в нормативната уредба са определени:

- средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве (СДН) 50 µg/m^3, която може да бъде превишавана 35 пъти в рамките на една календарна година (средноденонощната норма е осреднен показател за едно денонощие);

- средногодишна норма (СГН) за опазване на човешкото здраве е 40 μg/m^3 (този показател е осреднен за календарната година).

Таблица № 2.1.2-1 Нива на ФПЧ$_{10}$ през 2018 г., 2019 г. и 2020 г., пункт Добрич, ОУ „Хан Аспарух“ (изт. Годишен бюлетин за КАВ за 2018, 2019 и 2020 г., обработени данни)

Година	**Брой регистрирани данни. Бр. 24ч концентрации**	**Брой превишения на ПС за СДН** 50 μg/m^3	**Максимална измерена концентрация** μg/m^3	**Средногодишна концентрация** 40 μg/m^3
2018	283	8	185,05	27,65
2019	359	7	200,27	26,31
2020	349	10	99,06	24,02

Съгласно данните от таблицата през 2018 г., 2019 г. и 2020 г. са установени превишения на СДН общо 25 пъти в рамките на трите календарни години, като средногодишна норма (СГН) за опазване на човешкото здраве не е надхвърлена.

Горските територии нямат принос към замърсяване на атмосферния въздух на територията на общината, а напротив – растителността задържа и поглъща атмосферни замърсители, увеличава проветривостта на територията, подобрява КАВ. Ползването на дърва за огрев, добити от горските територии, обаче, има сериозно отношение към КАВ (въпреки, че самото потребление на дърва за огрев е извън предмета на ОПРГТ). Предвид политиката на държавата по отношение на ползването на дърва за огрев (редуциране, подмяна на отоплителни уреди, топлофициране и газифициране) се очаква търсенето и потреблението на дърва за огрев да намалее сериозно в следващите години.

2.1.3. Състояние на водите

2.1.3.1. Състояние на повърхностните води

А.Обща характеристика на повърхностните води в област Добрич

Област Добрич се характеризира с малка гъстота на речната мрежа, като резултат от полския релеф, голямата инфилтрационна способност на скалите и сравнително малкото количество на валежите. Хидрографската мрежа е слабо изразена и се характеризира с временния отток по деретата при проливни валежи. Повърхностният отток не е по-голям от 10% спрямо валежите, като по-голямата част от него се изпарява или понира в карстовия терен.

По-значими реки, преминаващи през територията на областта са р. Суха река и р. Батова. Горните течения на част от притоците им административно попадат в област Варна, а средното и цялото долно течение - в област Добрич. Река Батова се отличава със сравнително постоянен дебит, което е свързано с подхранването й от подземни води (сарматския водоносен хоризонт) и само при проливни дъждове оттока й се увеличава.

Останалите реки са нискодебитни, имат малка дължина и често губят водите си, частично или изцяло в карбонатните скали, по които текат.

Добруджанските притоци на р. Дунав заемат най-горната североизточна част на България. Противно на другите наши реки, които започват от стръмните склонове на високите планини и постепенно слизат към равнините, добруджанските реки започват от обширните равнини на високите полета и слизат в речните суходолия. Те имат повърхностен отток само в горните си течения, като водата по-надолу по течението поради голямата пропускливост на почвата и малкия наклон постепенно попива и изчезва далеч преди заустването на реките. Водосборната област на р.Суха (Ишиклидере),заема по-голямата част от Централна Добруджа. Това е най-дългата река в Добруджа -126 км, с 2404 км2площ на водосборна област.

По-големите Добруджански Черноморски реки са р. Батова, р. Шабленска, р. Изворска, р. Челикдере. Тук могат да бъдат причислени и още седем малки рекички с дължини между 3 и 13 km и водосборни области между 4 и 90 km².

<u>Поречие на река Батова</u>

Река Батова води началото си от карстовия извор „Паласчешме“ на 309 m н.в. във Франгенското плато и на 1,2 km югозападно от село Куманово, община Аксаково. Влива се в Черно море. Тя е единствената добруджанска река с постоянен воден отток. Дължината ѝ е 38,7 km, а площта на водосборния басейн на реката е 338,8 km^2. Котата на извора на реката е 294 m. Има няколко основни притока – реките Чатмадере, Изворска река и Голямата река. Долината ѝ е силно нарязана със свлачищни склонове. Залесеността на поречието на реката е 37 % и се състои предимно от нискостъблени широколистни гори с обща площ около 130 km^2. Долината при устието ѝ е заета от лонгозната гора „Балтата“ и лимана Батовско блато (Балчишка балта). Водите на река Батова са използвани за напояване на площи по речните тераси от землищата на селата Оброчище, Рогачево и Кранево (напоителна система “Каварна”). След като тече успоредно на Черноморското крайбрежие в северна посока, реката при с. Батово прави завой и се влива в Черно море между градовете Варна и Балчик. Реката има няколко незначителни притока.

<u>Поречие на река Сухата река</u>

Река Суха река води началото си от района на село Брестак, в по-голямата си част има голямо речно легло, запълнено с наносни материали и стръмни склонове. По-главните ѝ притоци са Ботевско, Лясковско и Богдановско сухи дерета. Водният режим на реката се определя от дъждовните води и снеготопенето. Река Суха река е и приемник на отпадните води на град Добрич след пречистването им в ПСОВ. През влажния сезон, предимно в ниските участъци по руслото на р. Суха река, се оформят временни и локални заблатявания, дължащи се на високите подпочвени води в района – до 3 m и глинестият характер на материалите, които изграждат близкият водоупор, слабият наклон, обезпечаващ оттока на водите.

Естествените езера в област Добрич са Дуранкулашкото, Езерецкото и Шабленското.

Съгласно Плана за управление на водите в Дунавски район и Черноморски район - 2016 – 2021 г. (ПУРБ) повърхностните води в Област Добрич попадат изцяло или частично в обхвата на 13 повърхностни водни тела (ВТ) от които 10 са от категория „река“, 1 от категория „езеро“ и 2 от категория „Преходни води“.

Съгласно хидроморфологичните си характеристики преобладаващата част от ВТ от категория „река“ и „езеро“принадлежат на типовете R9 – Добруджански паниращи реки в Екорегион 12, R11 - Малки и средни ЧМ реки в екорегион 12 и L16 - Малки и средни равнинни язовири в Екорегион 12.

Повърхностните води от категорията „преходни води“ принадлежат към един морфологичен тип - L7 - ЧМ сладководни езера и блата (по Наредба Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води):

- R9 – Добруджански пониращи реки в екорегион 12 – 6 ВТ.;
- R11 - Малки и средни Черноморски реки – 4 ВТ;
- L7 - Черноморски сладководни езера и блата – 2 ВТ;
- L16 - Малки и средни равнинни язовири в екорегион 12 – 1 ВТ.

В таблица 2.1.3.1-1. и таблица 2.1.3.1-2. са представени основните характеристики на идентифицираните типовете повърхностни води в териториалния обхват на област Добрич.

Таблица 2.1.3.1-1. Фактори за дефиниране на типологията на "реки" в България по изискванията на система Б на Рамковата Директива за водите 2000/60/ЕС (Източник: Наредба Н-4/14.09.2012 г.).

Код	**Име**	**Надморска височина**	**Размер**	**Геология**	**Дънен субстрат**	**Соленост**
R9	Добруджански пониращи реки	<300 м	<4000 км^2, много малки като 0	Варовик	Варира силно	Сладководни; <0,5 ‰
R11	Малки и средни черноморски реки	<70 м (варира)	<900 км^2, средни и малки	Смесена, силикати	Пясъци (0,064-2), тиня (<0,064), глина	Сладководни; <0,5 ‰

Таблица 2.1.3.1-2. Фактори за дефиниране на типологията на "езера" в България по изискванията на система Б на Рамковата Директива за водите 2000/60/ЕС (Източник: Наредба Н-4/14.09.2012 г.).

Код	Име	Надморска височина	Средна дълбочина	Размер/ площ	Геология	Дълбочина (max)

L7	Черноморски сладководни езера и блата	<12 м	< 3 м (рядко повече)	<3,5 км^2, средни; >10 км^2 за СМВТ	Смесена, силикати, варовик	<15м
L16	Малки и средни равнинни язовири	<120 м	<15м (често <6м)	1 - 10 km^2, средни; или 0,5 - 1 km^2 малки	Смесена, силикати, варовик	<50 м

Според типологията и хидроморфологичните характеристики определени в Наредба Н-4/14.09.2012 г. преобладаващата част от ВТ принадлежат на тип R9 Добруджански пониращи реки в екорегион 12 (фиг. 2.1.3.1-1).

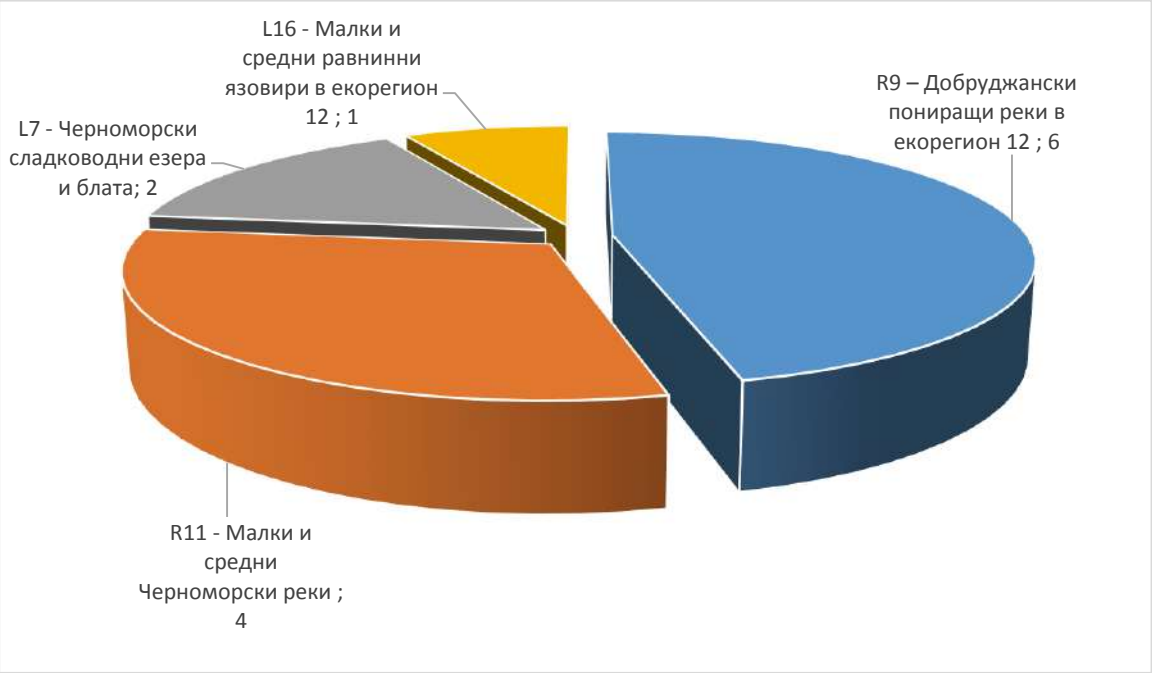

Фиг. 2.1.3.1-1. *Типове повърхностни води от категория „река“ в териториалния обхват на Област Добрич (Източник: ПУРБ на Дунавски район 2016 – 2021 г. и ПУРБ на Черноморски район 2016-2021).*

Основни типови, географски и морфологични характеристики на 13-те ВТ са поместени в таблица 2.1.3.1.-3.

Таблица 2.1.3.1.-3. Основни характеристики на повърхностните водни тела, попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич (Източник: ПУРБ на Дунавски район (2016 – 2021) и ПУРБ на Черноморски район 2016-2021).

№	Поречие	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Речен тип	Дължина, км/Площ, км^2	Водосборна площ, km^2	Естествено/ СМВТ/ИВТ
1	Дунавски добруджански реки	BG1DJ200R013	р. Добричка от извор до вливане в р. Суха	R9	65,829	540,872	Естествено

№	Поречие	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Речен тип	Дължина, км/Площ, км^2	Водосборна площ, km^2	Естествено/ СМВТ/ИВТ
2	Дунавски добруджански реки	BG1DJ345R1009	р. Суха от вливане на р. Караман до вливане на р. Добричка	R9	35,068	234,034	Естествено
3	Дунавски добруджански реки	BG1DJ345R1010	р. Караман	R9	63,693	627,533	Естествено
4	Дунавски добруджански реки	BG1DJ345R1109	р. Суха от вливане на р. Добричка до устие	R9	29,774	699,124	Естествено
5	Дунавски добруджански реки	BG1DJ900R1008	р. Хърсовска и р. Ружичка	R9	33,500	1970,739	Естествено
6	Дунавски добруджански реки	BG1DJ900R1015	р. Парън дере	R9	11,497	559,997	Естествено
7	Дунавски добруджански реки	BG1DJ345L1014	язовир Оногур на р. Суха	L16	3,008	6,475	СМВТ
8	Малки и средни ЧМ реки	BG2DO800R006	р. Изворска - от извора до вливане в р.Батова	R11	14,781	84,536	естествено
9	Малки и средни ЧМ реки	BG2DO800R004	р.Батова - след с. Долище до с.Батово	R11	11,822	122,078	естествено
10	Малки и средни ЧМ реки	BG2DO800R001	р. Батова - от с.Батово до вливане в Черно море	R11	14,983	107,390	естествено
11	Малки и средни ЧМ реки	BG2DO800R002	р.Екренска - от извора до понирането й след с.Кранево	R11	13,945	101,180	естествено
12	ЧМ сладководни езера и блата	BG2DO700L017	Дуранкулашко езеро	L7		2,515	естествено
13	ЧМ сладководни езера и блата	BG2DO700L018	I участък: Шабленско езеро	L7		2,669	естествено

Управлението на водите на територията на Добричка област е в административния обхват на две Басейнови Дирекции:

- Дунавски район с идентифицирани 7 водни тела (ВТ);
- Черноморски район с идентифицирани 6 ВТ

Контрола върху заустваните в повърхностни водни обекти отпадъчни води се упражнява от Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) - Варна.

2.1.3.2. Екологично и химично състояние на повърхностните води

При прегледа на текущото състояние на околната среда, отразяването на състоянието и характеристиките на повърхностните и подземните води е извършено по водни тела съгласно информацията поместена в ПУРБ 2016 - 2021 г. в Дунавски и Черноморски райони и актуална информация за състоянието на водите поместена на интернет страниците на двете Басейнови Дирекции, както и данни получени по процедурата регламентирана от Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ).

Мониторингът и оценката на състоянието на водите и зоните за защита на водите (ЗЗВ) се извършват в съответствие с изискванията на Приложение V към Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (РДВ) и свързаните с нея директиви, транспонирани в националното законодателство:

- Закон за водите (Раздел VIII);
- Наредба 1 от 2011 г. за мониторинг на водите;
- Наредба 1 от 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба Н-4 от 2012 г. за характеризиране на повърхностните води;
- Наредба от 2010 г. за стандарти за качество на околната среда заприоритетни вещества и някои други замърсители;
- Наредба 4 от 2000 г. за качеството на водите за обитаване от риби и черупкови организми;
- Наредба 12 от 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води,предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
- Наредба 2 от 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати отземеделски източници;
- Наредба 5 от 2008 г. за управление качеството на водите за къпане.

Програмата за мониторинг на повърхностните води е утвърдена със заповед на министъра на околната среда и водите № РД – 182/26.02.2013 г.

Оценката на екологичното състояние на повърхностните водни тела се извършва съгласно единен национален подход, съгласуван от четирите Басейнови дирекции и утвърден от МОСВ, а именно „Общ подход за оценка на екологичното състояние и екологичния потенциал наповърхностните водни тела в Р България“. При оценката на анализираните специфични замърсители в ПУРБ е използвана „Методология за начина на ползване на определени фонови концентрации при оценка на химичното и екологично състояние“.

Класификационната система за оценка на екологично състояние е разписана в глава 5, „Класифициране и представяне на състоянието на повърхностните води“ и Приложения 4, 5, 6 и 7 по чл.12 в “Наредба Н-4 за характеризиране на повърхностните води“.

Оценката на химичното състояние на ВТ се извършва на база сравнителен анализ, обхващащ средногодишните измерени концентрации по всяко приоритетно вещество (ПВ) и определените СКОС, съгласно Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители, от 09.11.2010 г., приета с ПМС № 256 от 01.11.2010 г. Подходите използвани при изготвяне на втория ПУРБ са:

- Подход за определяне на фонови концентрации за химични елементи;
- Подход за използване на резултати под границата на количествено определяне на метода на анализ, неотговарящи на изискването на EQSD 2009/90/ЕО, чл.84 от Наредба 1 /11.04.2011 г. за мониторинг на води;
- За оценка достоверността на химичната оценка е разработен национален подход, съгласуван с четирите Басейнови дирекции и утвърден от МОСВ.

Обобщените оценката на екологичното и химичното състояние (вкл. изместващи показатели) за водните тела които изцяло или частично попадат в териториалния обхват на област Добрич са поместени в таблица 2.1.3.1.-4.

Таблица 2.1.3.1-4. Екологично и химично състояние на повърхностните водни тела попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич (Източник: ПУРБ на Дунавски район (2016 – 2021) и и ПУРБ на Черноморски район (2016-2021) и Годишни доклади за състоянието на ВТ в Дунавски район и Черноморски район).

Код на ВТ	Воден обект	Географски обхват	В началото на втория ПУРБ – 2015 г.			Междинни данни от втория ПУРБ – 2018 г.		
			Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Изместващи показатели	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Изместващи показатели
BG2DO800R001	р. Батова	р. Батова - от с.Батово до вливане в Черно море	добро	непостигащо добро	-	умерено	няма данни	NO3-N, N общ, P-P общ
BG2DO800R002	р.Екренска	р.Екренска - от извора до понирането й след с.Кранево	добро	добро	-	умерено	няма данни	NO3-N, N общ
BG2DO800R004	р.Батова	р.Батова - след с. Долище до с.Батово	добро	няма данни	-	умерено	Референтен пункт	NH4-N, NO3-N, N общ, P-PO4, P-P общ
BG2DO800R006	р. Изворска	р. Изворска - от извора до вливане в р.Батова	добро	няма данни	-	отлично	няма данни	
BG2DO700L017	Дуранкулашко езеро	Дуранкулашко езеро	мн.лошо	няма данни	МЗБ, Риби, ФП, БПК, Електропроводимост,	умерено	няма данни	ФП, P-P общ
BG2DO700L018	I участък: Шабленско езеро	I участък: Шабленско езеро	добро	няма данни	-	лошо	няма данни	МФ, P-PO4
BG1DJ200R013	р. Добричка	р. Добричка от извор до вливане в р. Суха	лошо	добро	Отклонение от стандартите за качество на околната среда (СКОС) по показатели: Биологично потребление на кислород за 5 дни (БПК5). ел. проводимост, N-съединения, P-съединения, N и P-общ, Макрозообентос (МЗБ), Макрофити (МФ), Фитобентос	мн.лошо	добро	МЗБ

Код на ВТ	Воден обект	Географски обхват	В началото на втория ПУРБ – 2015 г.			Междинни данни от втория ПУРБ – 2018 г.		
			Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Изместващи показатели	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Изместващи показатели
					(ФБ), Манган (Mn) и Желязо (Fe)			
BG1DJ345R1009	р. Суха	р. Суха от вливане на р. Караман до вливане на р. Добричка	умерено	добро	отклонение от СКОС по показатели: Нитратен азот (N-N03), N-общ, МЗБ, ФБ и МФ)	няма данни	няма данни	пресъхнала
BG1DJ345R1010	р. Караман	р. Караман	умерено	добро	отклонение от СКОС по показатели: (N-N03, N-общ, МЗБ, ФБ и МФ)	умерено	добро	
BG1DJ345R1109	р. Суха	р. Суха от вливане на р. Добричка до устие	лошо	добро	Отклонение от СКОС по показатели: О2, БПК5. ел. проводимост. N-съединения, Р-съединения. N и Р-общ, МЗБ, МФ. ФБ, Мп и Fe)	няма данни	няма данни	пресъхнала
BG1DJ900R1008	р. Хърсовска и р. Ружичка	р. Хърсовска и р. Ружичка	умерено	добро	отклонение от СКОС по показатели: ел.проводимост, БПК5, N- съединения, N и Р- общ, МЗБ и ФБ)	умерено	добро	
BG1DJ900R1015	р. Парън дере	р. Парън дере	неизвестно	неизвестно		мн.лошо	добро	Mn, МЗБ
BG1DJ345L1014	язовир Оногур	язовир Оногур на р. Суха	мн.лош	неизвестно	Отклонение от СКОС по показатели: Кислород (02), БПК5, Водороден показател (pH), ел.проводимос,. N-N03, N-общ, Р-общ. Фитопланктон (ФП)	мн.лошо	добро	ФП, As,Al

Екологичното състояние/потенциал на голяма част от ВТ (39%) към 2015 г., при старта на втория ПУРБ на Дунавски и Черноморски район, е определено като добро (фиг. **2.1.3.1-2**). В лошо и много лошо състояние за 4 от ВТ, включително Дуранкулашко езеро и язовир Оногур. Най-често е установено отклонение от СКОС по показатели: макрозообентос (МЗБ), фитобентос (ФБ), фитопланктон (ФП), електропроводимост, БПК5, N-NO3, N-total и P-total.

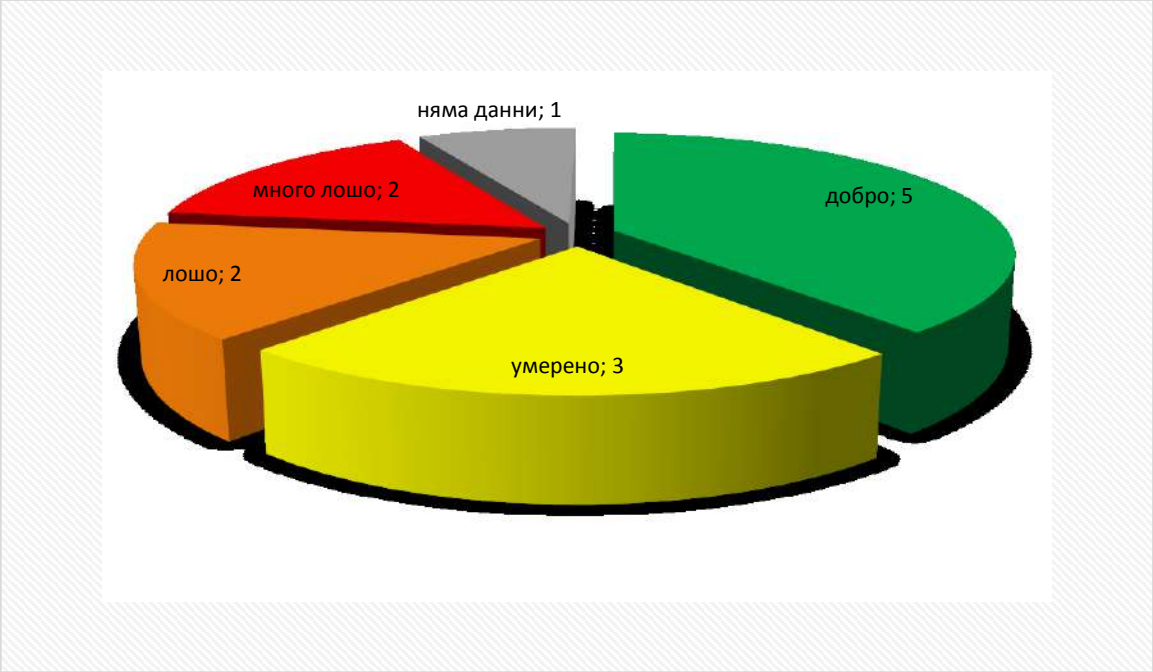

Фиг.2.1.3.1-2. *Екологично състояние/потенциал на повърхностни води в териториалния обхват на Област Добрич за 2015 г. (Източник: ПУРБ на Дунавски район 2016 – 2021 г. и ПУРБ на Черноморски район 2016 – 2021 г.).*

Междинните данни по време на изпълнение на втория ПУРБ, към 2018 г. показват съществени разлики (фиг. **2.1.3.1-3**). Само едно повърхностно водно тяло е в отлично състояние - BG2DO800R006 - р. „Изворска - от извора до вливане в р.Батова“, а в по-лошо от добро състояние/потенциал са 83% от водните тела. За две от ВТ екологичното състояние е определено като неизвестно поради липса на данни за БЕК.

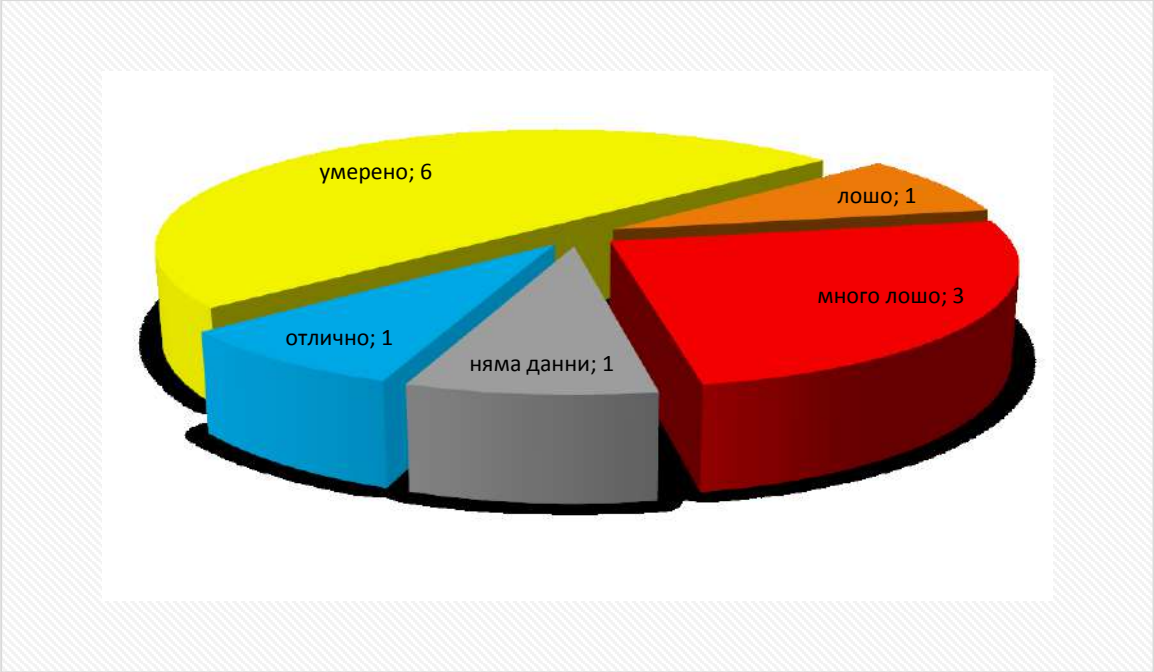

Фиг.2.1.3.1-4. *Екологично състояние/потенциал на повърхностни води в териториалния обхват на Област Добрич към 2018 г. (Източник: Междинни оценки за състоянието на ВТ в Дунавски и Черноморски район).*

В началото на втория ПУРБ (към 2015 г.) за 6 от ВТ е определено добро химично състояние, за едно (BG2DO800R001) състоянието е дефинирано като „не достигащо добро“ а за останалите 6 няма данни (фиг.).

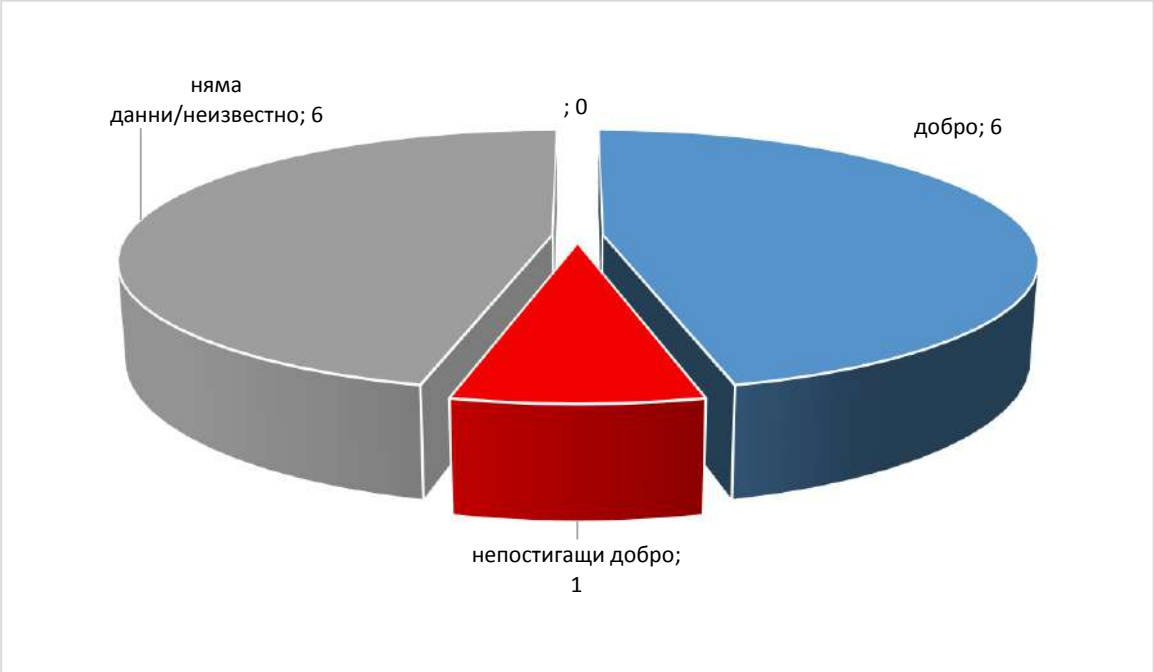

Фиг.2.1.3.1- 5*. Химично състояние на повърхностни води в териториалния обхват на Област Добрич (Източник: ПУРБ на Дунавски район 2016 – 2021 г. и ПУРБ на Черноморски район 2016 – 2021 г.).*

Междинните данни по време на изпълнение на втория ПУРБ, към 2018 г. показват, че 5 повърхностни ВТ на територията на област Добрич са определени в добро химично състояние, а останалите 8 в неизвестно състояние поради липса на данни от мониторинг на приоритетни вещества.

За оценката на риска на повърхностните водни тела да не постигнат поставените цели за опазване на околната среда БД ползват подход, който се базира на:

- Ръководство за прилагане на РДВ в България , разработено по от Twinning Project "WFD-Danube-Bulgaria", BG2003/IB/EN/02;
- Стандарти за качество на околната среда (СКОС), съгласно Наредба Н-4 за характеризиране на повърхностните води и Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители.
- Структуриране и организация на информацията по елементи за качество, съгласно формата приет от група „Мониторинг и оценка" на МКОРД;
- Тристепенна система за оценка на екологичното и химическо състояние: в риск, не в риск и вероятно в риск.

Принципите, които се следват при оценката на риска водните тела да не постигнат добро състояние са следните:

- риск оценката се извършва за всяко водно тяло отделно
- риск оценката за всяко тяло се определя отделно за недостигане на екологичното състояние и за недостигане на химичното състояние.
- решението за всяко едно водно тяло да попадне в една от трите системи за оценка се взема на база анализа резултатите от мониторинга или ползвани резултати от прилаган математичен модел.

При оценката на риска за изпълнението на целите за екологичното състояние на повърхностните води се използват четири категории:

- риск от наличен натиск от органични замърсявания,
- риск от доказан натиск от нутриенти (азотни и фосфорни съединения),
- риск от доказан натиск от опасни специфични химични вещества,
- риск от наличен натиск от хидроморфологични изменения / не е използван при риск оценката.

Общата оценка на едно повърхностно водно тяло дали е в риск/или не в риск за достигане на добро екологично състояние се състои в претегляне и оценка на всяка една от изброените по-горе категории.

При оценката на риска за изпълнението на целите за химическото състояние на повърхностните водни тела се използва списъка на веществата/ тежки метали, пестициди и органични замърсители/, съгласно Приложение 1 от Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители от 09.11.2010 г.

- Като гранични стойности, отчитащи оценката на водните тела в риск или не в риск за достигане целите за добро химическо състояние, се вземат стойностите СГС на

СКОС на анализираните приоритетни вещества при условие, че е изпълнено изискването на чл.84 от Наредбата за мониторинг на водата от 11.04.2011 г.;

- За оценката на риска за достигане на добро химично състояние се прилага принципа “one out, all out”. Наличието на превишение в СГС на едно вещество или метал от анализираните в групата вещества, води автоматично до оценка в риск от непостигане на целите по отношение на химичното състояние на водното тяло.

Финалната оценка на риска за водните тела попадащи в териториялния обхват на област Добрич е представена в талбица 2.1.3.1-5. и таблица 2.1.3.1-6.

Таблица 2.1.3.1-5. Оценка на риска за повърхностните водни тела попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич и обхвата на управление на БДДР (Източник: ПУРБ на Дунавски район 2016 – 2021 г.).

№	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Дължина на реките, km/Площ на язовира, км^2	Водосбор на площ, km^2	Оценка по биологичните елементи за качество	Оценка по физико-химични показатели				Обща Екологична оценка на риска	Химична оценка на риска - приоритетни вещества
					Риск оценка	Кислороден режим	Биогенни замърсители	Специфични замърсители	Риск оценка		
1	BG1DJ200R013	р. Добричка от извор до вливане в р. Суха	65.549	540.872	в риск	в риск /БПК 5, O_2, електропр./	в риск /N-NO2,NO з, NH 4,P-PO4, общ N,P/	в риск /Mn/	в риск	в риск	вероятно в риск
2	BG1DJ345L014	язовир Оногур на р. Суха	0.020	6.475	в риск	в риск /pH, електропр./	в риск /P-PO 4, общ N,P/	не в риск	в риск	в риск	вероятно в риск
3	BG1DJ345R1009	р. Суха от вливане на р. Караман до вливане на р. Добричка	35.068	234.034	в риск	няма данни	няма данни	няма данни	в риск	в риск	вероятно в риск
4	BG1DJ345R1010	р. Караман	63.693	627.533	в риск	не в риск	в риск /N-NO 3, общ N,P/	в риск /Fe/	в риск	в риск	вероятно в риск
5	BG1DJ345R1109	р. Суха от вливане на р. Добричка до устие	29.774	698.974	в риск	няма данни	няма данни	няма данни	в риск	в риск	вероятно в риск
6	BG1DJ900R1008	р. Хърсовска и р. Ружичка	33.500	1970.335	в риск	в риск /БПК 5/	в риск /N-NO2,NO 3, NH 4,P-PO4, общ N,P/	не в риск	в риск	в риск	вероятно в риск
7	BG1DJ900R1015	р. Парън дере	17.032	559.681	в риск	няма данни	няма данни	няма данни	в риск	в риск	вероятно в риск

Таблица 2.1.3.1-6. Оценка на риска за повърхностните водни тела попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич и обхвата на управление на БДЧР (Източник: ПУРБ на Черноморски район 2016 – 2021 г.).

№	Речен басейн	Код на повърхностното водно тяло	Име на повърхностното водно тяло	Категория на повърхностното водно тяло	Код на типа	Оценка на риска	Фактори на риска
1	Черноморски Добруджански реки	BG2DO800R001	р. Батова - от с.Батово до вливане в Черно море	река	R11	в риск	азот
2	Черноморски Добруджански реки	BG2DO800R002	р.Екренска - от извора до понирането й след с.Кранево	река	R11	в риск	нитрати, невъзможност за миграция на рибни видове
3	Черноморски Добруджански реки	BG2DO800R004	р.Батова - след с. Долище до с.Батово	река	R11	не в риск	-
4	Черноморски Добруджански реки	BG2DO800R006	р. Изворска - от извора до вливане в р.Батова	река	R11	в риск	азот; кадмий*
5	Черноморски Добруджански реки	BG2DO700L017	Дуранкулашко езеро	преходни води	L7	в риск	фосфати
6	Черноморски Добруджански реки	BG2DO700L018	I участък: Шабленско езеро	преходни води	L7	в риск	нитрати
			II участък: Езерецко езеро			в риск	-

Б. Натиск и въздействие върху повърхностните води

При анализа на натиска върху повърхностни води е използвана информация от публичния регистър на издадените от БДДР и БДЧР разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти и за водовземане от повърхностни водни за които към 01.01.2020 г. има данни, че са в срок на действие.

Натиск от заустване на отпадъчни води в повърхностни води

Отпадъчни води с преобладаващ битов характер в област Добрич, заустване в повърхностни водни обекти се формират от:

- Градски пречиствателни станции за отпадъчни води(ГПСОВ) на агломерации с над 2 000 еквивалент жители (е.ж.);
- Канализационни мрежи (КМ) на агломерации с над 2 000 е.ж.;
- Локални пречиствателни станции за битови отпадъчни води (ЛПСОВ);
- Канализационни мрежи (КМ) на агломерации с под 2 000 е.ж.

В таблица 2.1.3.1-7. е поместена информация за агломерациите в област Добрич, намиращи се в обхвата на Дунавски (ДР) и Черноморски (ЧР) райони с изградени ПСОВ.

Таблица 2.1.3.1.-7. Агломерации с изградени ПСОВ на територията на ДР и ЧР, които попадат в обхвата на област Добрич (Източник: втори ПУРБ на Дунавски и Черноморски район).

Код на водните тела	Име на точковия източник	Пречистени/ Непречистени ОВ с преобладаващ битов характер	Източник на ОВ с преобладаващ битов характер
BG1DJ200R013	Добрич	пречистени	ПСОВ над 2000 е.ж.
BG1DJ900R1015	Генерал Тошево	пречистени	ПСОВ над 2000 е.ж.
BG1DJ900R1008	Тервел	пречистени	ПСОВ над 2000 е.ж.
BG2DO800R001	134 жилищни сгради с. Ляхово	Пречистени	ПСОВ - под 5 000 куб.м./ден
BG2DO800R002	"Морски комплекс за отдих", с. Генерал Кантарджиево	Пречистени	ПСОВ - под 5 000 куб.м./ден
BG2DO800R002	Канализационна с-ма на жилищен комплекс, с. Осеново	Пречистени	ПСОВ - под 5 000 куб.м./ден
BG2DO800R002	ЛПСОВ на вилно селище "Мимоза"	Пречистени	ПСОВ - под 5 000 куб.м./ден
BG2DO800R002	ЛПСОВ на СО "Ален мак"	Пречистени	ПСОВ - под 5 000 куб.м./ден
BG2DO800R002	Ваканционни жилища	Пречистени	ПСОВ - под 5 000 куб.м./ден

На територията на ДРБУ няма точкови източници на промишлени отпадъчни води с Комплексно разрешително по Закона за опазване на околната среда, попадащи в област Добрич.

Натискът от точкови източници на отпадъчни води на територията на Дунавски и Черноморски район е представен в таблиците по-долу (табл. 2.1.3.1-8 и табл. 2.1.3.1-9).

Таблица 2.1.3.1.-8. Точкови източници на промишлени отпадъчни води с Разрешително по ЗВ в ДРБУ (Източник: втори ПУРБ на Дунавски район).

Код на актуализираните повърхностни водни тела	Име на Точковия източник на промишлени отпадъчни води с разрешително по Закона за водите	Вид на индустрията
BG1DJ900R1008	Млекопреработвателно предприятие "Надежда" ,с. Климент	Производство на млечни продукти

Код на актуализираните повърхностни водни тела	Име на Точковия източник на промишлени отпадъчни води с разрешително по Закона за водите	Вид на индустрията
BG1DJ900R1008	Мандра, гр. Алфатар	Производство на млечни продукти
BG1DJ900R1008	Производство и търговия с биогорива, гр. Алфатар	Произв. и/или рафин. на растит. масла и биодизел
BG1DJ900R1008	Месопреработватлно предприятие, с. Страцимир, общ. Силистра	Произв., прераб. и консерв. на месо

Таблица 2.1.3.1-9. Точкови източници на промишлени отпадъчни води с Разрешително по ЗВ в ЧРБУ (Източник: втори ПУРБ на Черноморски район).

Код на повърхностни водни тела	Точковия източник на промишлени отпадъчни води с разрешително по Закона за водите	Вид на индустрията	Име на Точковия източник на промишлени отпадъчни води
BG2DO800R001	Рудник "Евроманган"	Добив и обогатяване на руди, включително и недействащи обекти	"Евроманган" АД
BG2DO800R002	Инсталация за химическо матиране на стъкла	Преработка на стъкла	без КПКЗ
BG2DO800R004	База за риболовен туризъм и риборазвъждане - преливни води от рибарника	Рибарници	без КПКЗ
BG2DO800R006	ЛПСОВ на цех за преработка на бели меса и рибни продукти	Преработка на рибни продукти и меса	без КПКЗ
BG2DO800R006	Регионално депо за неопасни отпадъци с. Въглен	Депа	Регионално депо за неопасни отпадъци

Общото годишно количество на заустваните отпадъчни води, изчислено по издадените разрешителни, е около 18, 81 млн. м^3, като най-голям е натиска във ВТ - BG1DJ200R013 (фиг. 2.1.3.1-5).

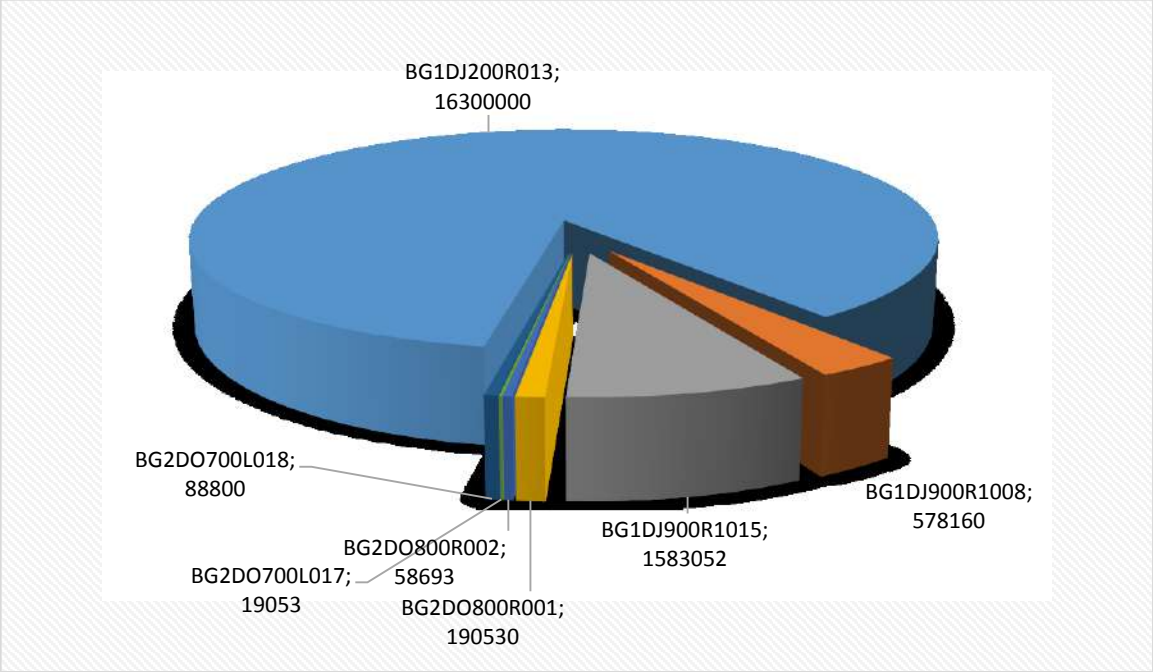

Фиг. 2.1.3.1 6. *Общото годишно количество на заустваните отпадъчни води, изчислено по водни тела (Източник: втори ПУРБ на Дунавски и Черноморски район).*

<u>Натиск в резултат от водовземане от повърхностни води</u>

Общото годишно количество на ползваните повърхностни води, изчислени по разрешени количества в издадените разрешителни, е около 1,17млн. м^3. Основните видове натиск, които водят до изменение на речния отток са следните:

- водовземане за промишлени нужди (животновъдство) – 420000 м^3/година;
- водовземане за напояване –753795 м^3/година

Най-значими водни количества са черпени от водните тела BG2DO800R004 (427120 м^3/година), BG2DO800R001 (516835 м^3/година), BG2DO700L017 (127240 м^3/година), BG1DJ200R013 (94200 м^3/година) и BG1DJ345R1009 (8400 м^3/година).

Натиск от дифузни източници

Според ЗВ "замърсяване от дифузен източник е замърсяване в резултат от човешка дейност, което не е заустване на отпадъчни води в повърхностни води и/или отвеждане на замърсители в подземните води, концентрирано в определена точка".

В таблица 2.1.3.1-10 са упоменати основните дифузни източници на замърсяване и потенциалното въздействие върху повърхностните води и/или водните екосистеми.

Таблица 2.1.3.1-10. Възможни потенциални въздействия и индикаторите за тяхното отчитане върху повърхностните води(Източник: втори ПУРБ на Дунавски и Черноморски райони).

Движеща сила Източник на натиск	Категория натиск	Потенциално въздействие върху повърхностните води и/или водните екосистеми	Мониториран показател с отклонения
Урбанизация/ Промишленост/Селско стопанство/Климатични изменения	Точкови източници на замърсяване/Дифузни източници на замърсяване/ Хидроморфологичен натиск/Изменение на климата	Органично замърсяване	1. Разтворен кислород; 2. БХКП5; 3. Електропроводимост; 4. Биологични елементи за качество.
Урбанизация/ Промишленост/Селско стопанство	Точкови източници на замърсяване/Дифузни източници на замърсяване	Замърсяване с хранителни елементи	1. Азот (N) - Общ азот (Ntot); 2. Фосфор (P) - общ фосфор (Ptot); 3. Неорганичен азот; 4. Амоняк (NH4); 5. Нитрат (NO3); 6. Нитрит (NO2); 7. Фосфати (PO4); 8. Биологични елементи за качество.
Урбанизация/ Промишленост/Селско стопанство	Точкови източници на замърсяване/Дифузни източници на замърсяване	Киселинност	1. pH; 2. Биологични елементи за качество.
Урбанизация/ Промишленост/Селско стопанство	Точкови източници на замърсяване/Дифузни източници на замърсяване	Замърсяване с приоритетни вещества	1. Списък на определените приоритетни вещества в България; 2. Биологични елементи за качество.
Урбанизация/ Промишленост/Енергетика/ Защита от наводнения/Климатични изменения	Точкови източници на замърсяване/Дифузни източници на замърсяване/ Хидроморфологичен натиск/Изменение на климата	Други значителни въздействия	1. Специфични замърсители; 2. Биологични елементи за качество;

			3. Списък на определените приоритетни вещества в България.
Урбанизация/ Промишленост/Енергетика/ Селско стопанство/Защита от наводнения/Климатични изменения	Хидроморфологичен натиск/Изменение на климата	Промяна на местообитания	Биологични елементи за качество
Промишленост/ Климатични изменения	Точкови източници на замърсяване/Изменение на климата	Повишаване на температурата	1. Температура; 2. Биологични елементи за качество.

Земеделските земи се третират широко с изкуствени торове и препарати за растителна защита (ПРЗ). Дъждовните води и тези от агромелиоративни дейности подпомагат тяхната миграция в почвите, подземните и повърхностните води. Основното въздействие, което идва от тези източници са биогенните елементи (различни азот- и фосфорсъдържащи вещества) и специфични химични замърсители (приоритетни и опасни вещества). Под въздействие на дифузно замърсяване от земеделски източници са предимно повърхностните водни тела, разположени в равнинните райони (табл. 2.1.3.1-11).

Таблица 2.1.3.1-11. Резултати от модел MONERIS за периода 2010 – 2012г. – разпространение на общ азот чрез торене в ДРБУ(Източник: втори ПУРБ на Дунавски район).

№	Код на повърхностното водно тяло	Земеделие - товар общ азот от торене във водосбора на повърхностното водно тяло, кг/ха/год
1	BG1DJ200R013	2,495535873
2	BG1DJ345L1014	2,915867923
3	BG1DJ345R1009	2,866161696
4	BG1DJ345R1010	2,975311617
5	BG1DJ345R1109	2,517123902
6	BG1DJ900R1008	2,708189222
7	BG1DJ900R1015	2,450944275

В таблица 2.1.3.1.-12 са представени дифузни източници на замърсяване от урбанизирани райони в Дунавски район.

Таблица 2.1.3.1.-12. Неизградеността или неползваемостта на канализационната мрежа в агломерациите с над 2000 е.ж. в ДРБУ в поречие Дунавски добруджански реки (Източник: втори ПУРБ на Дунавски район).

Агломерации	Агломерации с над 10 000 е.ж		Агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж		Общо	
	Неизграденост или неползваемост на канализационната мрежа, средно в % спрямо е.ж.	големина е.ж	Неизграденост или неползваемост на канализационната мрежа, средно в % спрямо е.ж.	големина е.ж	Неизграденост или неползваемост на канализационната мрежа, средно в % спрямо е.ж.	големина е.ж
Агломерации, които имат осигурено пречистване на битовите ОВ, в съответствие с изискванията на Наредба № 6 от 9	29.50	161 550	8.00	3 678	18.75	165 228

Агломерации	Агломерации с над 10 000 е.ж		Агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж		Общо	
	Неизграденост или неползваемост на канализационната мрежа, средно в % спрямо е.ж.	големина е.ж	Неизграденост или неползваемост на канализационната мрежа, средно в % спрямо е.ж.	големина е.ж	Неизграденост или неползваемост на канализационната мрежа, средно в % спрямо е.ж.	големина е.ж
ноември 2000 г.						
Агломерации, които имат осигурено пречистване на битовите ОВ, което не е в съответствие с изискванията на Наредба № 6 от 9 ноември 2000 г.	58	34 337	54.00	8 721	55.84	43 058
Агломерации, за които няма осигурено пречистване на битовите ОВ	14.00	15 580	100.00	18 876	57.00	34 456
Общо агломерации с над 2 000 ЕЖ	33.72	211 467	54.00	31 275	43.86	242 742

В таблиците по-долу (табл. 2.1.3.1-13 – табл.2.1.3.1-17) е представено дифузното натоварване върху повърхностните води от селското стопанство.

Таблица 2.1.3.1-13. Използвана земеделска площ, върху която са приложени торове в ДРБУ (Източник: втори ПУРБ на Дунавски район).

Поречие	Площ на поречието, кт^2	Общ брой водни тела в поречието	Използвана земеделска площ, км^2	Минерални торове					Животински тор	
				ИЗП върху която са приложени минерални торове (без оранжерии), км2	Видове торове					
					ИЗП върху която са приложе ни азотни торове (без оранжерии), км2	ИЗП върху която са приложени фосфорни торове (без оранжерии), км2	ИЗП върху която са приложени калиеви торове (без оранжерии), км2	ИЗП върху която са приложени комбинирани торове (без оранжерии), км2	ИЗП върху която е прилаган твърд тор, км2	ИЗП върху която е прилаган полутечен тор, км2
Дунавски Добруджанск и реки	8027,150	12	3812,04	35,691	31,688	3,043	0,666	7,685	0,532	0,145

Таблица 2.1.3.1-14. Използвана земеделска площ, върху която са внасяни продукти за растителна защита за поречие Дунавски Добруджански реки в ДРБУ (Източник: втори ПУРБ на Дунавски район).

Поречие	Площ на поречието, км^2	Общ брой водни тела в поречието	Използвана земеделска площ, км^2	Продукти за растителна защита		
				ИЗП, върху които са внасяни хербициди (без оранжерии), км^2	ИЗП, върху които са внасяни фунгициди (без оранжерии), км^2	ИЗП, върху които са внасяни инсектициди (без оранжерии), км^2
Дунавски Добруджански реки	8027,150	12	3812,04	33,40	16,34	14,95

Таблица 2.1.3.1-15. Използвана обработваема земеделска земя за поречие Дунавски Добруджански реки в ДРБУ(Източник: втори ПУРБ на Дунавски район).

Поречие	Площ на поречието, км^2	Общ брой водни тела в поречието	Използвана земеделска площ, км^2	Обработваема земя, км^2
Дунавски Добруджански реки	8027,150	12	3812,04	3900,06

Таблица 2.1.3.1-16 Категории използвана земеделска площ за поречие Дунавски Добруджански реки в ДРБУ (Източник: втори ПУРБ на Дунавски район).

Поречие	Зърнени култури, км^2	Технически култури, км^2	Фуражни култури, км^2	Ягоди, пресни зеленчуци и цветя, км^2	Други площи от обработваема та земя, км^2	Семейни градини, км^2	Постоянно затревени площи, км^2	Овощни видове и други трайни насаждения, вкл. лозя,

								км^2
Дунавски Добруджански реки	2000,70	1500,46	100,95	10,02	10,86	9,00	130,01	50,04

Таблица 2.1.3.1-17. Дял на площите третирани с торове и препарати за растителна защита по водни тела от Черноморски район, разположени напълно или частично в област Добрич (Източник: втори ПУРБ на Черноморски район).

Код на повърхностно водно тяло	Екологично състояние на водното тяло	Община	Дял на площите от ИЗП, върху които са внасяни минерални торове (без оранжерии)	Дял на площите от ИЗП, върху които са внасяни азотни торове (без оранжерии)	Дял на площите от ИЗП, върху които са внасяни фосфорни торове (без оранжерии)	Дял на площите от ИЗП , върху които са внасяни калиеви торове (без оранжерии)	Дял на площите от ИЗП, върху които са внасяни комбинирани торове (без оранжерии)	Дял на площите от ИЗП, върху които са внасяни хербициди (без оранжерии)	Дял на площите от ИЗП, върху които са внасяни фунгициди (без оранжерии)	Дял на площите от ИЗП, върху които са внасяни инсектициди (без оранжерии)
BG2DO800R006	добро	Аксаково	0,866783	0,413531	0,151051	0,000544	0,526038	0,735929	0,552905	0,472972
BG2DO800R004	добро	Аксаково	0,866783	0,413531	0,151051	0,000544	0,526038	0,735929	0,552905	0,472972
BG2DO800R001	добро	Аксаково	0,866783	0,413531	0,151051	0,000544	0,526038	0,735929	0,552905	0,472972
BG2DO800R002	добро	Аксаково	0,866783	0,413531	0,151051	0,000544	0,526038	0,735929	0,552905	0,472972
BG2DO800R006	добро	Добрич	0,888805	0,764702	0,138206	0,04977	0,220883	0,838679	0,433575	0,449857
BG2DO800R004	добро	Добрич	0,888805	0,764702	0,138206	0,04977	0,220883	0,838679	0,433575	0,449857
BG2DO800R001	добро	Добрич	0,888805	0,764702	0,138206	0,04977	0,220883	0,838679	0,433575	0,449857
BG2DO700L017	мн.лошо	Шабла	0,721074	0,685926	0,077464	0,071886	0,0992	0,884281	0,391829	0,36993
BG2DO700L018	добро	Шабла	0,721074	0,685926	0,077464	0,071886	0,0992	0,884281	0,391829	0,36993
BG2DO800R006	добро	Варна	0,717664	0,646099	0,002916	0,01632	0,213673	0,712133	0,70901	0,421143
BG2DO800R002	добро	Варна	0,717664	0,646099	0,002916	0,01632	0,213673	0,712133	0,70901	0,421143
BG2DO800R001	добро	Балчик	0,834526	0,761172	0,057676	0,002131	0,124803	0,789642	0,565828	0,552967
BG2DO800R002	добро	Балчик	0,834526	0,761172	0,057676	0,002131	0,124803	0,789642	0,565828	0,552967
BG2DO800R002	добро	Аксаково	0,866783	0,413531	0,151051	0,000544	0,526038	0,735929	0,552905	0,472972
BG2DO800R002	добро	Балчик	0,834526	0,761172	0,057676	0,002131	0,124803	0,789642	0,565828	0,552967

Натиск от физически (хидроморфологични) изменения

Хидроморфологичен натиск е натискът от физичните изменения на водните обекти в резултат на човешката дейност - измененията на бреговете и крайбрежните зони на реките, на речното легло, на водния режим – отток и ниво. Този натиск се проявява в две направления – хидроложки и морфологичен.

При 3 от ВТ попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич (около 23 %) са идентифицирани настъпили физически изменения в морфологията на водните обекти (табл.).

Таблица 2.1.3.1-18. Натиск от физически (хидроморфологични) измененияв ВТ, попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич (Източник: втори ПУРБ на Дунавски район).

Код на повърхностно водно тяло	Корекции на реки	Язовири, изградени на реки	Миграционни бариери	Водовземане	Регулиране на оттока	Укрепване на бреговете	Пристанищна инфраструктура	Драгажни дейности	Изземване на наносни отложения
BG1DJ345L014	не	да	да	не	не	не	не	не	не
BG1DJ345R1010	не	да	да	не	не	не	не	не	не
BG1DJ900R1008	да	не	не	не	не	не	не	не	не

Въздействия от изменението на климата, наводненията и засушаването

В рамките на научна разработка „Оценка на натиска и въздействието върху повърхностните и подземните води от изменението на климата и оценка наналичието на вода за икономическите сектори”извършено климатично моделиране за територията на България по райони за басейново управление по два сценария (RCP4.5 и RCP8.5) за очаквано изменение на средните температури и количество валежи за три периода: за първия период с хоризонт 2027 г., и за периодите 2021-2050 г. и 2071-2100 г., при референтен период: 1961–1990 и 1971–2000.

Моделните резултати и по двата сценария показват изразена тенденция за увеличаване навсякъде в страната на есенните валежи и намаляване на летните. Тенденциите са за намаляване на оттока.

Съгласно сценарий RCP 8.5 в периода 2071-2100 прогнозата за изменение на средния отток на **дунавските добруджански реки** е както следва:

- Пролет - -29%
- Лято - - 37%
- Есен - - 32%
- Зима - - 29%

Съгласно сценарий RCP 8.5 в периода 2071-2100 прогнозата за изменение на средния отток на **черноморски добруджански реки** е както следва:

- Пролет - -19%
- Лято - - 38%
- Есен - - 9%
- Зима - - 17%

В. Риск от наводнения

Наводненията са естествени природни явления, които не могат да бъдат избегнати. За нашата страна те се определят като най-значимото природно бедствие, нанесло щети за стотици милиони левове само през последните няколко години.

По смисъла на Закона за водите:

- "наводнение" е временното покриване с вода на земен участък, който обичайно не е покрит с вода, включително от реки, планински потоци и предизвикани от морето наводнения на крайбрежни райони; наводняването на земни площи от канализационни системи не е наводнение по смисъла на този закон;
- "риск от наводнения" е съчетанието от вероятността за наводнение и възможните неблагоприятни последици за човешкото здраве, околната среда, културното наследство, техническата инфраструктура и стопанската дейност, свързани с наводненията;
- "заплаха от наводнение" е вероятността от заливане на определени територии; под заплаха от наводнение са тези територии, които при настъпване на наводнение с определената вероятност остават под вода.

По смисъла на Наредбата за реда, начина и компетентните органи за установяване на критичните инфраструктури и обектите им и оценка на риска за тях:

- "Критична инфраструктура" е система или части от нея, които са от основно значение за поддържането на жизненоважни обществени функции, здравето, безопасността, сигурността, икономическото или социалното благосъстояние на населението и чието нарушаване или унищожаване би имало значителни негативни последици за Република България в резултат на невъзможността да се запазят тези функции.
- "Обект на критична инфраструктура" е организационно и/или икономически обособена част от критичната инфраструктура, която е ключова за нормалното функциониране, непрекъснатостта и целостта й.

Комплексен подход за управление на риска от наводнения се въвежда от Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения, чиято цел е да се постигне намаляване на бъдещия риск чрез проучване, оценка и въздействие върху всички фактори, влияещи върху появата на наводненията и значимостта на последиците им върху човешкото здраве, стопанската дейност и околната среда.

Директивата изисква от държавите членки да разработят План за управление на риска от наводнения (ПУРН) с включена Програма от мерки (ПоМ). Плановете за управление риска от наводнения са изготвени съгласно чл. 152, ал. 1, т. 2 от Закона за водите. Неговата цел е да създаде условия за намаляване неблагоприятното въздействие върху човешкото здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност от наводненията, и по-конкретно в определените райони със значителен потенциален риск от наводнения.

Оценката на бъдещия риск от наводнения е извършена чрез прилагане на стъпките на утвърдената от Министъра на околната среда и водите Национална методика, съгласно чл.187, ал.2, т.6 от ЗВ. Определянето на РЗПРН е осъществено на база на утвърдени от Министъра на околната среда и водите „Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН" - II-част от Методиката по чл.187, ал. 2, т. 6 от ЗВ.

На територията на област Добрич в Плана за управление риска от наводнение (2016 – 2021 г.) на Дунавскирайон няма определени Райони с значителен потенциален риск от наводнения.

Територията в обхвата на ОПРГТ за област Добрич попада в три Района със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) - BG2_APSFR_BS_01, BG2_APSFR_BS_02 и BG2_APSFR_BS_03 (табл. 2.1.3.1-19), като всички попадат на територията на Черноморски район за басейново управление (фиг. 2.1.3.1-6).

Таблица 2.1.3.1-19. Определени РЗПРН по чл. 146г от ЗВ в Черноморски район, попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич (Източник: ПУРН за Черноморски район).

Код на РЗПРН	Име на РЗПРН	Дължина в км	Поречие	Водно тяло	Населено място	Община	Степен на риск
BG2_APSFR_BS_01	Черно море - Дуранкулак	14	Добруджански черноморски реки	BG2DO800R001 BG2DO700L017	Дуранкулак	Шабла	висок
BG2_APSFR_BS_02	Черно море - Шабла	15	Добруджански черноморски реки	BG2DO800R001 BG2DO700L018	Шабла	Шабла	висок
BG2_APSFR_BS_03	Черно море - Балчик	31	Добруджански черноморски реки	BG2DO800R001 BG2DO800R002 BG2DO800R004	Балчик, к.к. "Албена", Кранево, к.к. "Карвуна"*	Балчик, Каварна	висок

***Фиг. 2.1.3.1-7**. Моделирана залята площ съгласно РЗПРН кодове BG2_APSFR_BS_01 Черно море – Дуранкулак, BG2_APSFR_BS_02,Черно море – Шабла и BG2_APSFR_BS_03 Черно море – Балчик (Източник: ПУРН на Черноморски район).*

<u>РЗПРН с код и наименование BG2_APSFR_BS_01 Черно море - Дуранкулак</u>

Разглежданият участък от РЗПРН с обща дължина 14 км обхваща Дуранкулашкото суходолие, населеното място с. Дуранкулак, Дуранкулашкото езеро и участък от морския бряг. Моделирането на потенциалната заплаха от наводнение в този РЗПРН показа, че особено уязвимо населено място е с. Дуранкулак. Заплаха е установена и за ресторант до брегозащитна каменно-насипна дамба защитаваща къмпинг „Дуранкулак“ от абразия. Блато „Блатата“ е хидравлично свързано с морето и въздействието на солената вода в случай на наводневие не би оказало неприемливо екологично въздействие. Блато „Карталийско“ е хидравлично свързано с морето и въздействието на солената вода в случай на наводневие не би оказало неприемливо еколочигно въздействие. Блато „Дуранкулашко“ е хидравлично свързано с морето и въздействието на солената вода в случай на наводневие не би оказало неприемливо еколочигно въздействие.

Определени приоритети и цели заложени в ПУРН на Черноморски район са:

- Минимизиране броя на засегнатите и пострадали хора от наводнения в с.Дуранкулак;
- Минимизиране на засегнатите зони за защита на водите, защитени територии и защитени зони – Дуранкулашко езеро;
- Повишаване на подготвеността на населението за наводнения в Дуранкулак;
- Осигуряване на оперативна информация за УРН в Дуранкулак
- Осигуряване адекватно реагиране на публичните институции в Дуранкулак 36.

РЗПРН код и наименование BG2_APSFR_BS_02 Черно море - Шабла

Разглежданият участък от РЗПРН с обща дължина 15 км обхваща Шабленското суходолие, населеното място гр. Шабла, Шабленското езеро и участък от морския бряг. Блатото е хидравлично свързано с морето и въздейсвието на солената вода в случай на наводневие не би оказало неприемливо еколочигно въздействие. Моделирането на потенциалната заплаха от наводнение в този РЗПРН показа, че особено уязвимо населено място е гр. Шабла. Установена е заплаха за резиденция и две двуетажни вили край плажа. Засягат се зелени територии край „Шабленско езеро“.

Определени приоритети и цели заложени в ПУРН на Черноморски район са:

- Минимизиране броя на засегнатите и пострадали хора от наводнения в община Шабла;
- Минимизиране на засегнатите зони за защита на водите, защитени територии и защитени зони – Шабленско езеро;
- Повишаване на подготвеността на населението за наводнения в община Шабла;
- Подобряване на реакциите на населението при наводнения в община Шабла;
- Осигуряване на оперативна информация за УРН в община Шабла;
- Осигуряване адекватно реагиране на публичните институции при наводнения.

РЗПРН с код и наименование BG2_APSFR_BS_03 Черно море – Балчик

Разглежданият участък от РЗПРН с обща дължина 31 км обхваща р. Батовска и р. Екренска, населените места гр. Балчик, к.к. „Албена”, с. Кранево и участък от морския бряг. Река Батовска е некоригирана., а река Екренска е коригирана в населеното лмясто с трапецоивидно бетоново корито. Моделирането на потенциалната заплаха от наводнение в този РЗПРН показа, че особено уязвими населени места са гр. Балчик, к.к. „Албена”, с. Кранево. Цялото крайбрежие на Балчик е защитено с брегозащитна и вълнозащитна каменно-насипна дамба и система от буни. Това изключва необходимостта от изграждане на нови съоражения.

Определени приоритети и цели заложени в ПУРН на Черноморски район са:

- Минимизиране броя на засегнатите и пострадали хора от наводнения в община Балчик, кк Албена и с. Кранево (за населените места от обхвата на РЗПРН);
- Подобряване на защитата на обекти от техническата инфраструктура;
- Минимизиране на засегнатите зони за защита на водите, защитени територии и защитени зони;
- Повишаване на подготвеността на населението за наводнения;
- Подобряване на реакциите на населението при наводнения;

- Осигуряване на оперативна информация за УРН в общините Балчик и Каварна;
- Осигуряване адекватно реагиране на публичните институции при наводнения в общините Балчик и Каварна.

2.1.3.2. Подземни води

А.Обща характеристика

В тектонско отношение територия на област Добрич се отнася към източния склон Северобългарското издигане – една от крупните позитивни структури на Мизийската платформа, изразена по всички формации. На повърхността тя се изгражда от седиментите на долна креда, еоцена, миоцена и кватернера. Основно значение във водния баланс на североизточна България и конкретно на област Добрич имат водите на три хоризонта: сарматски, аптския и валанжския. В района на гр. Балчик местно значение имат сероводородните води на средния еоцен. Водите в кватернера са много малко в тази площ и нямат регионално значение. Сарматския водоносен хоризонт има повсеместно разпространение на територията на Черно море до гр. Добрич.

Подземните водни ресурси в област Добрич са част от 10 по-обширни подземни водни тела (ПВТ) – 4 в обхвата на Дунавски район и 6 в обхвата на Черноморски район.

<u>Подземни водни тела в на територията на Дунавски район:</u>

- BG1G0000QAL052 Порови води в Кватернера - р. Суха;
- BG1G0000K1B041 Карстови води в Русенската формация;
- BG1G000K1HB050 Карстови води в Разградска формация;
- BG1G000000N049 - Карстово-порови води в Неоген - Сармат – Добруджа;

<u>Подземните водни тела на територията на Черноморски район:</u>

- BG2G000000Q002 Порови води в кватернера на р. Батова;
- BG2G000000N018 Порови води в неоген - миоцен -сармат Изгрев-Варна -Ботево-Батово;
- BG2G00000PG026 Порови води в палеоген - еоцен Варна – Шабла;
- BG2G000000N044 Порови води в неоген -сармат Североизточна и Средна Добруджа;
- BG2G000J3K1041 Карстови води в малм-валанж;
- BG2G000J3K1040 Карстови води в малм-валанж.

Техните основни характеристики са поместени в таблица 2.1.3.2-1. Съгласно публикуваната в ПУРБ на Дунавски и Черноморски райони информация те са в добро количествено състояние с изключение на подземно водно тяло BG2G000000N044. Разполагаемите водни ресурси възлизат на 37936 л/с.

Таблица 2.1.3.2-1. Основни характеристики на подземните водни тела, попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич (Източник: втори ПУРБ на Дунавски и Черноморски район).

Код на подземното водно тяло	Наименование на водното тяло	разполагаеми ресурси на ПВТ л/сек	разполагаеми ресурси на ПВТ (вм^3/годишно)	общо черпене от ПВТ (в м^3/годишно)	Експлоатационен индекс (черпено количество/разполагаеми ресурси)
BG1G0000K1b041	Карстови води в Русенската формация	11136	351184896	10575318	3%
BG1G00000N1049	Карстово-порови води в Неоген - Сармат - Добруджа	4803	151467408	135910	0%
BG1G000K1HB050	Карстови води в Разградската формация	3627	114381072	2754493	2%
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	4242	133775712	11870659	9%
BG2G000000Q002	Порови води в кватернера на р. Батова	18	567 648	11 668,32	2,06%
BG2G000000N018	Карстово- Порови води в неоген - миоцен - сармат Изгрев-Варна - Ботево-Батово	2126	67 045 536	1 413 443,50	2,1%
BG2G000000N044	Порови води в неоген-сармат Североизточна и Средна Добруджа	2612	82 372 032	5 864 435	6,56%
BG2G00000PG026	Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла	355	11 195 280	4 922 770	43,9%
BG2G000J3K1040	Карстови води в малм-валанжа	2470	77 893 920	4 911 101,00	8,59%
BG2G000J3K1041	Карстовие води в малм-валанжа	6547	206 466 192	27 704 376	13,4%

Б. Количествено и химично състояние на подземните води

Програмите за мониторинг на подземните води се разработват в съответствие с изискванията на чл. 8 от РДВ и чл. 119, 169, 169б от Закона за водите с цел събирането на подробна информация за оценка на количественото и химичното състояние на подземните водни тела във всеки район за басейново управление и съгласно утвърдена Заповед № РД 715/02.08.2010 г. на МОСВ. Същевременно на основание изисквания на ЗВ се изготвят и:

- Програма за мониторинг на подземните водите в зоните за защита на питейните води (ЗЗПВ) за ПВТ, които имат средноденонощен дебит над 100 м^3.
- Програма за мониторинг на нитрати в подземните води попадащи в нитратно уязвимите зони в съответствие с изискванията на чл.8 (1) от Наредба №2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, утвърдена със Заповед №635/13.08.2013г. на МОСВ.

Основните критерии при оценката на химичното състояние, са стандартите за качество определени в Приложение №1 към Наредба 1/2007г. за проучване, ползвани и опазване на подземните води и праговите стойности на показателите на замърсяване, както и архивни данни за т.нар. райони с „историческо замърсяване“.

В съответствие с Директива 2006/118/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им във втория ПУРБ на Дунавски район оценка на състоянието е извършена

само за ПВТ, определени в риск. Тя се основава на наличните данни от мониторинга на количественото състояние на ПВТ и данни от собствения мониторинг на водните нива във водовземни съоръжения за черпене на подземни води.

Обобщените оценката на количественото и химичното състояние (вкл. изместващи показатели) за подземните водните тела които изцяло или частично попадат в териториалния обхват на област Добрич са поместени в таблица 2.1.3.2-2.

Таблица 2.1.3.2-2. Химично и количествено състояние на подземните водни тела попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич, към 2015 г. (Източник: ПУРБ на Дунавски район (2016 – 2021) и ПУРБ на Черноморски район (2016-2021).

Код на ПВТ	Име на ПВТ	Химично състояние	Количествено състояние	Изместващи показатели
BG1G0000K1b041	Карстови води в Русенската формация	лошо	добро	Нитрити и фосфати
BG1G00000N1049	Карстово-порови води в Неоген - Сармат - Добруджа	добро	добро	
BG1G000K1HB050	Карстови води в Разградската формация	лошо	добро	Нитрити
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	добро	добро	
BG2G000000Q002	Порови води в кватернера на р. Батова	лошо	добро	
BG2G000000N018	Карстово- Порови води в неоген - миоцен -сармат Изгрев-Варна - Ботево-Батово	лошо	добро	
BG2G000000N044	Порови води в неоген-сармат Североизточна и Средна Добруджа	лошо	добро	Нитрити
BG2G00000PG026	Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла	лошо	добро	Нитрити
BG2G000J3K1040	Карстови води в малм-валанжа	добро	добро	
BG2G000J3K1041	Карстовие води в малм-валанжа	добро	добро	

Химичното състояние на 4 от ПВТ е определено като „добро“. За останалите 6 то е определено като „лошо“ поради отклонение от СКОС по показателите фосфати (PO_4) и нитрати (NO_3).

За всички ПВТ, попадащи изцяло или частично в териториалния обхват на област Добрич в началото на вторите ПУРБ на Дунавски район и Черноморски район (към 2015 г.) е определено добро количествено състояние, което означава, че разполагаемите ресурси на ПВТ (средномногогодишното подхранване минус необходимите за екосистемите водни количества), не са надвишени от общото годишното черпене на подземни води и в пунктовете от националната мрежа за мониторинг на количественото състояние на ПВТ (когато такива са налични) не е установена тенденция към понижаване на водните нива.

Съгласно Докладите за състоянието на водите за 2018 г. се наблюдават отклонения в следните подземни водни тела:

<u>ПВТ с код BG2G000000Q002 - Порови води в кватернера на р. Батова</u>

По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 3 пункта.

Установени са значителни превишения над ПС по показателите: електропроводимост, калций, манган, магнезий, ортофосфати, обща твърдост, сулфати и желязо съответно в пунктове:

- сондаж „Оброчище-Автотранс Албена“ Оброчище;
- ШК „Добрич строй“, Рогачево;
- ШК-1 „Извор“ Кранево.

ПВТ с код BG2G000000N018 - Карстово-порови води в неоген-миоцен-сармат Изгрев-Варна-Ботево-Батово

По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 12 пункта. Установени са превишения над ПС на:

- Калций в пунктове: ШК-1 - КД "Палма-93-СД-Вега", Кранево, ШК-1"ДАСА-Кранево", Кранево, ШК-2"Атмаджови-Кранево", Кранево и ТК "Планекс-Тополи" ООД, Тополи,
- Амониеви йони в ТК "Планекс-Тополи" ООД, Тополи.
- Желязо в пунктове: ШК-2"Атмаджови-Кранево",Кранево, ТК ЗПК "Генерал Катарджиево" Г.Кантарджиево, ТК "Планекс-Тополи" ООД,Тополи.
- Ортофосфати в пункт: Дренаж "Михалева чешма", Изгрев и ШК-1 - КД "Палма-93-СД- Вега", Кранево.
- Електропроводимот, Обща твърдост и Хлорни йони в пункт: ТК "Планекс-Тополи"
- 60 ООД,Тополи.
- Нитрати в пунктове: Дренаж Карита 1, Климентово, ШК Балчик, Дренаж "Аязмата", Николаевка, Извор "Бялата чешма", Николаевка и ТК "Планекс-Тополи" ООД,Тополи.

ПВТ с код BG2G000000N044 - Карстово-порови води в неоген-сармат Североизточна Добруджа

На база резултатите от проведения мониторинг количествен и химичен за периода 2010 - 2014 г. е очертан представения участък на морска интрузия Крапец-Шабла-Тюленово. Установено е, че при водочерпене с максимален дебит през активния сезон, надморската височина на динамичните водни нива са под морското равнище и се извършва привличане на солени води от Черно море. Доказателство за това са и химичните анализи, които доказват превишения, предимно на хлориди.

По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 12 пункта.

За ПВТ Подземно водно тяло "Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас" с код BG2G000000N044 са установени превишения над ПС по показатели:

- Електропроводимост и Натрий в пункт: "ТК Крапец", Венелин Иванов Вълчев.
- Нитрати в пунктове : -143 а "Римска чешма", Каварна, СК "Било, Каварна, ПС-"ПБВ -ш.к и дренаж", Каварна.
- Желязо в пунктове : СК "Било", Каварна и ТК С-1х "Йордан Илиев-Крапец", Крапец;
- Манган в пункт: СК "Било", Каварна.
- Хлорни йони в пунктове :"ТК Крапец", Венелин Иванов Вълчев и С-1х " ЗК Приморец“,Тюленово.

ПВТ с код BG2G00000PG026 - Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла

По програмата за химичен мониторинг е предвидено наблюдение в 6 пункта. Установени са превишения над ПС по показатели: електропроводимост, нитрати, обща твърдост, калций, сулфати, магнезий и манган в пунктовете:

- Електропроводимост в пункт - ТК "Вин-груп-Игнатиево", Игнатиево,
- Нитрати йони в пункт - Каптаж "Кишешлика“, Аврен.
- Калций в пунктове: ТК "Вин-груп-Игнатиево", Игнатиево, Каптаж "Кишешлика“, Аврен, Юнак, КИ Надин-Желязков.
- Манган: ТК "Вин-груп-Игнатиево" Игнатиево и ТК 3 "Флотски Арсенал,"ТЕРЕМ-КРЗ, Константиново.
- Магнезий, Сулфати и Обща твърдост в пунктове: ТК "Вин-груп-Игнатиево" и КИ Надин-Желязков.

ПВТ с код BG1G0000K1B041 и име „Карстови води в Русенската формация”

Химичното състояние на тялото се наблюдава с три пункта за мониторинг / МР 227, МР 228, МР 326 /.

- МР 227 при Цветница ЕС1 ПС "Цветница", община Русе, област Русе – резултатите от изпитванията през 2018 г. показват, че водата в пункта запазва доброто химично състояние от предходните години.
- МР 228 при Топчии ШК ПС "Топчии", община Русе, област Русе – анализът на резултатите от проведените през 2018 г. изпитвания на водата в пункта показват низходяща тенденция в концентрацията на нитратни йони със стойности под СК за показателя, но все още над праговата стойност за показателя. Високите концентрации по показател ортофосфати, отчитани в предходните години се запазват и в 2018 г.

ПВТ с код BG1G000K1HB050 и име „Карстови води в Разградската формация”

Химичното състояние на тялото се наблюдава с четири мониторингови пункта / МР 229, МР 231, МР 232, МР 307 /.

- МР 229 при Малък Поровец КИ резерват "Воден", община Исперих, област Разград,
- МР 231 при Малък Поровец, КИ ПС - ПБВ "Малък Поровец", община Исперих, област Разград,.
- МР 232 при Кацелово ШК "Лакане" ПС "Кацелово", община Две могили, област Русе. Доброто химично състояние на водата и в трите пункта се запазва и след анализа на резултатите от проведените изпитвания през 2018 г.
- МР 307 при с.Мировци, Каптаж „Мировци“, община Нови Пазар, област Шумен – резултатите от проведения през 2018 г. мониторинг на водата в пункта показват наднормени концентрации по показател нитрати, каквито са били констатирани и в предходните години.

Определения във втория ПУРБ на Дунавски и Черноморски район подход за оценката на риска показва, че 6 от ПВТ, попадащи изцяло или частично в териториалния обхвата на област Добрич са в риск за непостигане на добро химично състояние поради идентифицирано точково или дифузно замърсяване (табл.2.1.3.2 -3).

Таблица 2.1.3.2-3. Риск оценка на подземните водни тела попадащи изцяло или частично в територриалния обхват на област Добрич за непостигане на добро химично състояние (Източник: ПУРБ на Дунавски район (2016 – 2021) и ПУРБ на Черноморски район(2016-2021).

Код на ПВТ	Име на ПВТ	Оценка на риска	Вид източник на замърсяване
BG1G0000K1b041	Карстови води в Русенската формация	В риск	точкови
BG1G00000N1049	Карстово-порови води в Неоген - Сармат - Добруджа	Не е в риск	
BG1G000K1HB050	Карстови води в Разградската формация	В риск	точкови
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	Не е в риск	
BG2G000000Q002	Порови води в кватернера на р. Батова	В риск	
BG2G000000N018	Карстово- Порови води в неоген - миоцен -сармат Изгрев-Варна -Ботево-Батово	В риск	
BG2G000000N044	Порови води в неоген-сармат Североизточна и Средна Добруджа	В риск	дифузни
BG2G00000PG026	Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла	В риск	
BG2G000J3K1040	Карстови води в малм-валанжа	Не е в риск	
BG2G000J3K1041	Карстовие води в малм-валанжа	Не е в риск	

В. Натиск и въздействие върху подземните води

При анализа на натиска върху подземните води е използвана информация от публичния регистър на издадените от БДДР и БДЧР разрешителни за водовземане отподземни водни за които към 01.01.2020 г. има данни, че са в срок на действие

<u>Натиск в резултат от водовземане от подземни води</u>

Общото годишно количество на водочерпенето от подземни води (на база разрешени количества) е около 7078,83л/с. По обобщени данни натискът от водовземане може да бъде определен като значим единствено за ПВТ BG2G000J3K1041 Карстовие води в малм-валанжа, поради факта, експлоатационният му индекс е 43% към края на 2019 г. (табл.2.1.4-4).

Същевременно на територията на област Добрич са идентифицирани 8 района, попадащи в пет ПВТ със значим натиск върху подземните води за които е изчислен експлоатационен индекс между 21 и 479 % (табл. 2.1.3.2-4.).

Таблица 2.1.3.2-4. Райони с идентифициран значим натиск върху подземните водни тела в област Добрич (Източник: втори ПУРБ на Дунавски и Черноморски район).

Код на ПВТ	Наименование на района (системата)	Сумарен дебит (Qсум), л/сек	Разполагаем ресурс за участъка, л/сек	Експлоатационен индекс, %
BG1G00000K1040	Ловеч	23,18	7,06	328%
BG1G0000K1B041	Русе-Червена вода	578,32	966,72	60%
BG2G000000N018	Варна-Тополи	20,28	33,15	47,81%
BG2G000000N044	Българево	13,56	33,61	37,03%
BG2G000000N044	Каварна	30,40	21,35	83,86%
BG2G000000N044	Шабла-Крапец- Тюленово, интрузия	25,32	121,93	21%
BG2G00000PG026	Езерово	47,66	5,65	288,39%
BG2G00000PG026	Игнатиево	154,80	18,60	479,02%

Натиск върху химичното състояние на подземните водни тела

За ПВТ попадащи в обхвата на област Добрич е установен риск за не постигане на добро състояние поради натиск както от точкови , такаи от дифузни източници.

2.1.3.3. Зони за защита на водите

Съгласно Приложение IV от РДВ регистърът на защитените територии, изискуем по член 6 от директивата, включва, както следва:

- териториите, определени за водочерпене за човешка консумация по член 7 от РДВ;
- териториите, определени за такива с цел опазване на икономически значими водни видове;
- водни обекти, определени като води за рекреация, включително определените като зони за къпане съгласно Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 февруари 2006 година за управление качеството на водите за къпане и за отмяна на Директива 76/160/ЕИО;
- хранително-чувствителни зони, включително зоните, определени като чувствителни съгласно Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 година за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници и зоните, определени като чувствителни съгласно Директива 91/271/ЕИО за пречистване на градските отпадъчни води;
- зони, определени като чувствителни с цел опазване на местообитания от видове, при които поддръжката или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за опазването им, включително съответните обекти по „Натура 2000“, определени съгласно Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици.

В таблица 2.1.3.3 -1. е поместена обобщена информация относно зоните за защита на водите в област Добрич.

Таблица 2.1.3.3-1. Зоните за защита на водите попадащи в териториалния обхват на област Добрич (Източник: втори ПУРБ на Дунавски и Черноморски район).

Зони за защита на водите	Вид на зоната	ИП попада (код) / не попада в зона за защита
чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ	Зона за защита на питейните води от повърхностни водни тела	Няма определени зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване.
	Зона за защита на питейните води от подземни водни тела	Попада: BG1DGW0000K1B041, BG1DGW00000N1049, BG1DGW0000J3K051, BG2DGW000000N018, BG2DGW000000N044, BG2DGW00000PG026, BG2DGW000J3K1040.
чл. 119а, ал. 1, т. 2 от ЗВ	Зона за отдих и водни спортове	Не попада
чл.119а, ал. 1, т. 3 от ЗВ	Чувствителна зона	Попада: BGCSARI13, BGCSARI03
	Нитратно уязвима зона	Попада: 9 подземни водни тела.
чл. 119а, ал. 1, т. 4 от ЗВ	Зона за стопански ценни видове риби	Попада: BG2FSWDO700L0171, BG2FSWDO700L0172, BG2FSWDO700L0173, BG2FSWDO700L018, BG2SFW94, BG2SFW93, BG2SFW92, BG2SFW91.
чл.119а, ал. 1, т. 5 от ЗВ	Защитени територии	Попада: Орлова могила, Александрийска гора
	Зона за местообитания	Попада: Кардам, Изворово – Краище, Хърсовка река, Росица – Лозница, Долината на река Батова, Аладжа

Зони за защита на водите	Вид на зоната	ИП попада (код) / не попада в зона за защита
		банка, Езеро Дуранкулак, Езеро Дуранкулак, Езеро Шабла – Езерец, Златни пясъци, Комплекс Калиакра, Крайморска Добруджа.
	Зона за птици	Попада: Чаиря, Суха река, Хърсовка река, Балчик, Батова, Дуранкулашко езеро, Калиакра

Територии определени за водочерпене за човешка консумация по чл. 7 от Рамковата Директива за водите 2000/60/ЕС.

- 7 зони за защита на подземни води, предназначени за питейно – битово водоснабдяване;
- Няма определени зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване

Таблица 2.1.3.3-2. Зони за защита на подземни води, предназначени за питейно – битово водоснабдяване (Източник: Втори ПУРБ на Дунавски и Черноморски район).

№	Име на ПВТ	Код на ЗЗВ	Код на ВТ
1	Карстови води в Русенската формация	BG1DGW0000K1B041	BG1G0000K1b041
2	Карстово-порови води в Неоген - Сармат - Добруджа	BG1DGW00000N1049	BG1G00000N1049
3	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	BG1DGW0000J3K051	BG1G0000J3K051
4	Карстово- Порови води в неоген - миоцен -сармат Изгрев-Варна - Ботево-Батово	BG2DGW000000N018	BG2G000000N018
5	Порови води в неоген-сармат Североизточна и Средна Добруджа	BG2DGW000000N044	BG2G000000N044
6	Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла	BG2DGW00000PG026	BG2G00000PG026
7	Карстови води в малм-валанжа	BG2DGW000J3K1040	BG2G000J3K1040

Санитарно-охранителни зони (СОЗ) съгласно чл. 119, ал. 4, т. 2 от ЗВ.

Издадените от БДЧР заповеди за определяне на санитарно- охранителни зони (СОЗ), попадащи в района на област Добрич, които са представени в таблицата по-долу (табл. 2.1.3.3-3.).

Таблица 2.1.3.3-3.Заповеди за определяне на санитарно- охранителни зони (СОЗ), попадащи в района на област Добрич.

№	Водоизточник	Нассгено място	Общиос	Облсст	Код ос водното	Заповед№
1	ТК-1,ТК-2	с.Църква	Балчик	Добрич	BG2G00000Pg026	11/22.12.2006 г.
2	С-1х - с.Рогачево, общ.Балчик	с. Рогачево	Балчик	Добрич	BG2G00000N018	31/12.12.2005 г.
3	ТК	с. Рогачево	Балчик	Добрич	BG2G00000N018	21/28.05.2007 г.
4	Каптиран извор"Голямата чешма"	с. Божурец	Каварна	Добрич	BG2G00000N044	22/28.05.2007г.
5	ШК-1 Дълбока	с .Българево	Каварна	Добрич	BG2G000000N044	32/19.09.2007 г.
6	Р-57 “ Македонка“	с. Гурково	Балчик	Добрич	BG2G000000N044	39/24.09.2007г.
7	МС-1 Раковски	с. Раковски	Каварна	Добрич	BG2G000000N044	12/15.02.2008 г.
8	Водоем	с. Рогачево	Балчик	Добрич	BG2G000000N018	4/26.03.2009 г.
9	ТК1, ТК2	с. Смин	Шабла	Добрич	BG2G000000N044	7/25.05.2009 г.

Към настоящият момент на територията на област Добрич са учредени 11 бр. СОЗ от Директора на БДДР и 17 бр. СОЗ от Директора на БДЧР по реда на Наредба №3/16.10.2000 г. за условията

и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (табл. 2.1.3.3-4 и табл. 2.1.3.3-5).

Таблица 2.1.3.3-4. Санитарно – охранителни зони учредени по реда на Наредба №3/16.10.2000 г. за област Добрич в обхвата на Дунавски район.

Заповед за определяне на СОЗ №	Водовземно съоръжение	Тип	Населено място	Титуляр
06/11.05.2005	СК-2, СК-3, СК-4. СК-5, СК-6, СК-Р-79х -Нова Сердика-Добрич	подземен-зашитен	Добрич	Мандра-Рилци ЕООД
07/15.06.2005	СК	подземен-защитен	Добрич	Тедива ООД
14/07.09.2005	тръбен сондажен кладенец ТСК-ДЗИ Ген Тошсво - Добрич	подземен-защитен	Добрич	Добруджански земеделски институт - Ген. Тошево
15/07.09.2005	ПВС1.ТК ПВС2-ДЗИ Ген Тошево - Добрич	подземен-зашитен	Петлешково	Добруджански земеделски институт - Ген, Тошево
16/07.09.2005	ДВС 1	подземен-защитен	Петлешково	
19/11.10.2005	ТК Р115х- Келто- Добрич		Добрич	Келто ЕООД
46/11.10.2007	сондаж ЕВС-2	подземен-защитен	Дончево	"Яйца и птици-Зора"АД
20/01.04.2008	ПЕС№ 1	подземен-защитен	Лясково	Община Добрич
25/28.07.2008	Вн18-АГРОПЛАСМЕНТ-92-В-Добрич	подземен-защитен	Добрич	АГРОПЛАСМЕНТ-92-В АД
8/12.08.2009	сондаж Р-27х-Савимекс - Добрич	подземен-зашитен	Добрич	"Савимекс"ЕООД
СОЗ-471/23.11.2015	ТК-СНЦ Управление на отпадъците - Стожер	подзе.мен-защитен	Стожер	СНЦ Управление на отпадъците-регион Добрич

Таблица 2.1.3.3-5. Санитарно – охранителни зони учредени по реда на Наредба №3/16.10.2000 г. за област Добрич в обхвата на Черноморски район.

Заповед за определяне на СОЗ №	Водовземно съоръжение	Подземно водно тяло	Населено място	Титуляр
2/23.01.2014	тръбен кладенец „ТК-2"	BG2G000000N044	Българево	„Лагуна 2007“ ЕООД
3/16.03.2010	сондаж С-3х	BG2G000000N018	Рогачево	Вилно селище „Панорама Вил“
4/22.04.2010	сондаж С-2х	BG2G000000N018	Рогачево	ЕТ „Васил Григоров – гр. Балчик“
4/26.03.2009	надземно съоръжение за акумулиране и третиране на води		Рогачево	„Екопроект – С“ ООД
7/25.05.2009	тръбни кладенци „ТК-1“ и „ТК-2"	BG2G000000N044	Смин	„ВиК ЕООД“ Добрич
11/22.12.2006	тръбни кладенци „ТК-1“ и „ТК-2"	BG2G00000PG026	Църква	„Евроманган“ ЕООД
12/15.02.2008	МС-1 Раковски	BG2G000000N044	Гурково	„Напоителни системи“ ЕАД
13/20.07.2008	тръбен кладенец „ТК-2"	BG2G000000N044	Каварна	„Лонг Ман“ ООД
17/19.09.2013	тръбен кладенец „Крапец“	BG2G000000N044	Крапец	Община Шабла
20/26.09.2013	тръбен кладенец „ТК-2"	BG2G000000N044	Дуранкулак	Община Шабла

21/26.09.2013	тръбен кладенец „ТК-1"	BG2G000000N044	Дуранкулак	Община Шабла
21/28.05.2007	Голямата могила - ТК	BG2G000000N018	Рогачево	„Екопроект – С“ ООД
22/28.05.2007	Каптиран извор „Голямата чешма“	BG2G000000N044	Божурец	„ВиК ЕООД“ Добрич
24/16.02.2012	тръбен кладенец „ВиК Добрич – Каварна“	BG2G000000N044	Каварна	„ВиК ЕООД“ Добрич
31/12.12.2005	сондаж С-1х	BG2G000000N018	Рогачево	„Жасмин – К“ ООД
32/19.09.2007	ШК-1 „Дълбока	BG2G000000N044	Българово	„Дълбока“ ООД - Каварна
39/24.09.2007	Р-57 – „ПС Македонка“	BG2G000000N044	Гурково	„Напоителни системи“ ЕАД

Териториите, определени за такива с цел опазване на икономически значими водни видове.

Това са териториите, определени с цел опазване на икономически значими водни видове и представлява акватория, богата на миди и ракообразни, определена по силата на Директива за акваторията, богата на миди и ракообразни (79/923/ЕЕС). Съгласно чл.17 от Закона за рибарството и аквакултурите стопански риболов се извършва единственно в р.Дунав и в Черно море.

Определени са 4 зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, съгласно Заповед № РД 09-152/09.03.2015г. на Министъра на земеделието и храните, както следва:

- BG2FSWDO700L0171Дуранкулашко езеро- в зона от 100 метра под комплекс "Езерото"
- BG2FSWDO700L0172Дуранкулашко езеро - южния бряг на голямото огледало, обхващащо брегова ивица с дължина 1500 м
- BG2FSWDO700L0173 - Дуранкулашко езеро - северния бряг на голямото огледало, обхващащо брегова ивица с дължина 500 м
- BG2FSWDO700L018 - Шабленско езеро - западния бряг на голямото огледало на водоема, обхващащо брегова ивица 500 м

Крайбрежни морски води, осигуряващи и имащи възможност да осигурят условия за живот и възпроизводство на черупкови организми:

- BG2SFW94 района в близост до с. Крапец;
- BG2SFW93 в близост до гр. Шабла;
- BG2SFW92 в близост до Каварна;
- BG2SFW91 в близост до Балчик.

Водни обекти, определени като води за рекреация, включително определените като зони за къпане съгласно Директива 76/160/ЕИО.

В област Добрич са определени 20 броя зони с води за къпане, в които Министерството на здравеопазването, чрез своите териториални органи – Регионална здравна инспекция - Добрич, извършва регулярен контрол и мониторинг на качеството на водите за къпане в съответствие със европейското и българско законодателство (табл. 2.1.3.3-6).

Таблица 2.1.3.3-6. Зони за къпане определени на територията на област Добрич (източник: втори ПУРБ на Черноморски район).

№	Код на зоната за къпане	Зона за къпане
1	BG3322924102008001	Дуранкулак - Север 1
2	BG3322924102008002	Дуранкулак - Север 2
3	BG3322983017008004	Къмпинг "Добруджа"
4	BG3321765543008005	Русалка - Голям плаж
5	BG3321765543008006	Русалка - Централен плаж
6	BG3321707257008007	Болата
7	BG3321735064008008	Каварна - Централен
8	BG3320302508008003	Крапец - Север
9	BG3321705009008009	Божурец - Топола
10	BG3321772693008010	Иканталъка
11	BG3321772693008011	СБА
12	BG3320302508008012	Тузлата
13	BG3320302508008013	Робинзон-2
14	BG3320302508008014	Балчик-Централен
15	BG3320302508008015	Нов плаж - гр. Балчик
16	BG3320302508008016	Балчик - Двореца
17	BG3320353120008018	Фиш - Фиш
18	BG3320353120008019	Албена
19	BG3320339459008020	Кранево - Централен
20	BG3320339459008021	Кранево - Юг

Зоните, чувствителни към биогенни елементи, определени като чувствителни съгласно Директива 91/271/ЕИО и зоните, обявени като уязвими съгласно Директива 91/676/ЕИО.

Уязвимите зони се определят съгласно изискванията на Наредба № 2 от 13 септември 2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. Наредбата регламентира условия и изисквания, насочени към предотвратяване и намаляване на замърсяването на водите, с нитрати от земеделски източници, чрез

- определяне на водите, които са замърсени, и на водите, които са застрашени от замърсяване (съдържание на нитрати с концентрация, по-голяма от 50 милиграма на литър), отчитайки физико-химичните и природните характеристики на водите и почвите;
- определяне като уязвими зони на районите в страната, в които чрез просмукване или оттичане водите се замърсяват или могат да бъдат замърсени с нитрати от земеделски източници и които допринасят за замърсяването.

Определянето на водите, които са замърсени или са застрашени от замърсяване и на уязвимите зони се извършва въз основа на информация, предоставена от директорите на басейновите дирекции, от министъра на здравеопазването и от министъра на земеделието и храните. Водите и уязвимите зони, които допринасят за замърсяването на водите, се определят със Заповед на министъра на околната среда и водите (ОСВ).

Понятието "чувствителни зони" е термин, характеризиращ даден водоприемник, който се намира в, или има риск да достигне до състояние на еутрофикация -. Определянето на чувствителни зони е регламентирано в изискванията на Наредба № 6 от 9 ноември 2000г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, заустване във водни обекти. Министърът на ОСВ със заповед определя списък на чувствителните зони в съответствие с критериите, посочени в Приложение № 4 към чл. 12, ал. 1 от същата наредба. В случай, че даден водоприемник е обявен за чувствителна зона е необходимо за отпадъчните води от всички агломерации с над 10 000 е.ж да бъде осигурено

и отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор до съответните концентрации, регламентирани в Наредба № 6 от 9 ноември 2000г. (освен биологичното пречистване). По този начин водоприемникът се предпазва от допълнителна еутрофикация и се цели подобряване в неговото състояние. Актуализация на регистъра на тези зони не е извършвана поради факта, че заповедта на министърът на ОСВ за тяхното определяне не е изменяна от 2003г.

Територията на област Добрич попада в обхвата на Нитратно уязвима зона съгласно Заповед № РД 146/25.02.2015г. на министъра на ОСВ – Северна зона. Всички водни обекти във водосбора на Черно море са определени за чувствителна зона (BGCSARI13- Водосбора на черно море - крайбрежна линия). Съгласно действащата към момента Заповед № РД 970/28.07.2003г.6 чувствителните зони в повърхностните водни обекти в ДРБУ са BGCSARI03 -Водосборен басейн на реките Западно от р. Огоста и частите от водосборния басейн на р. Дунав на територията на речния басейн, извън водосборните басейни на реките Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом.

На територията на областта са идентифицирани 9 подземни водни тела, които са замърсени или са застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници, съгласно Приложение 1 към Заповед № РД 146/25.02.2015 г. (табл. 2.1.3.3-7).

Таблица 2.1.3.3 -7. Подземни водни тела в териториалния обхват на област Добрич, които са замърсени или са застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници, съгласно Приложение 1 към Заповед № РД 146/25.02.2015 г.(Източник: ПУРБ на Дунавски район 2016 – 2021 г. и ПУРБ на Черноморски район 2016 – 2021 г.).

Код на ПВТ	Име на ПВТ
BG1G0000K1b041	Карстови води в Русенската формация
BG1G000K1HB050	Карстови води в Разградската формация
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн
BG2G000000Q002	Порови води в кватернера на р. Батова
BG2G000000N018	Карстово- Порови води в неоген - миоцен -сармат Изгрев-Варна -Ботево-Батово
BG2G000000N044	Порови води в неоген-сармат Североизточна и Средна Добруджа
BG2G00000PG026	Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла
BG2G000J3K1040	Карстови води в малм-валанжа
BG2G000J3K1041	Карстовие води в малм-валанжа

Зони, определени като чувствителни с цел опазване на местообитания, при които поддръжката или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за опазването им, включително съответните обекти по „НАТУРА 2000“, определени съгласно директива 92/43/ЕИО и директива 79/409/ЕИО.

В плановете за управление на речните басейни в Дунавски и Черноморски район са определени и защитени зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване. Тези зони са определят съгласно Националната екологична мрежа, включваща защитени зони от Европейската екологична мрежа Натура 2000 и обявените защитени територии по ЗЗТ. Такива са за:

В териториалния обхват на област Добрич попадат изцяло или частично:

- 11 Защитени зони от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000, обявени съгласно Директива 92/43/ЕИО, за които е установено (съгласно ПУРБ на ИБР и ЗБР), че поддръжката или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за опазването им;
- 7 Защитени зони от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000, обявени съгласно Директива 2009/147/ЕО, за които е установено (съгласно ПУРБ на ИБР и ЗБР), че поддръжката или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за опазването им;
- 2 Защитени територии обявени съгласно Закона за защитените територии.

2.1.3.4. Водоснабдяване и канализация на територията и съществуващ начин на третиране на отпадъчните води

Основните източници за водоснабдяване на територията на област Добрич са подземните води. Не се използват значими източници за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни води.

За водоснабдяването на областта са изградени множество сондажни и шахтови кладенци и дренажи. Водоизточниците са подземни и на голяма дълбочина, което обуславя висока енергоемкост и по-висока цена на водните услуги. Въпреки тези технологични проблеми, областта, както и целия Североизточен район са с по-висока степен на водоснабденост на населението (99,9%) от средната стойност за страната (99,2%).

„Водоснабдяване и канализация" гр. Добрич експлоатира 190 бр. водоизточници, 93 бр. водоснабдителни помпени станции и 3393 км. водопроводни мрежа. От нея азбестоциментите водопроводи са 2966 км или 87.4%, стоманените са 200 км – 5.9%, поцинкованите са 46 км – 1.3%, полиетиленовите са 176 км – 5.3% и чугунените са 5 км – 0.1%.

Всички населени места в област Добрич са централно водоснабдени, с изключение на с. Петлешково и с. Брестница. Няма населени места с режим на водоснабдяване, но много от тях получават вода с отклонение в качеството. Водопроводната мрежа е стара и силно амортизирана. Лошата поддръжка е довела до ниска ефективност на системата и тя реализира загуби от порядъка на 70-80% от добитата вода.

Отвеждането на отпадъчните води се извършва чрез 254 км канализационна мрежа и 7 канализационни помпени станции.

Канализацията на град Добрич е смесена, отвеждаща едновременно битовите и атмосферни води и разделна в някои квартали на града (жк Балик, жк Добротица). Степента на изграденост е 92%, но експлоатацията показва редица проблеми, свързани с невъзможността на мрежата да поеме всички отпадни води. Цялата канализационна система се нуждае от рехабилитация.

Отпадните води се пречистват в Градска пречиствателна станция за отпадни води, разположена в с. Врачанци. Пречиствателната станция за отпадни води е поетапно въведена в експлоатация през 1985 година на площ 116,146 дка. Станцията е с проектен капацитет 73 500 куб.м./денонощие. В момента тя работи с капацитет около 50 000 куб.м./денонощие.

Пречистването е двустъпално, пречистените отпадни води заустват в река Суха. След въвеждане на станцията в експлоатация не е извършвана модернизация, което несъмнено би повишило ефективността й както по отношение на пречиствателния ефект, така и по отношение преработването на утайките.

В град Балчик степента на изграденост на канализационната мрежа е 81%, функционира и ПСОВ "Балчик". ПСОВ "Албена" пречиства отпадъчните води от к.к Албена, където степента на изграденост на канализационната мрежа е 100%, както и тези на Кранево и Оброчище. ПСОВ и канализационни мрежи са изградени и в градовете Шабла, Каварна и Ген. Тошево, където степента на изграденост е по-ниска и много от съоръженията се нуждаят от модернизация.

2.1.4. Земни недра

Геоложки особености

В тектонско отношение територията на област Добрич се отнася към източния склон на Северобългарското издигане - една от крупните позитивни структури на Мизийската платформа, изразена по всички формации.

Девонът е най-старата разкрита формация и неговите карбонатни наслаги се характеризират с повишена битуминозност, а мощността му е от порядъка на 2500 - 3000 m.

Карбонски седименти, от пясъчници и аргилити, с прослойки от конгломерати и въглища, са установени в Югоизточна Добруджа и северния склон на Севернобългарското издигане, като мощността им превишава 2000 m.

Пермските утайки, съставени от пясъчници, аленролити, аргилити и конгломерати, се изменя в широки граници, а на места пермът изобщо отсъства.

Триасът е представен от трите си отдела: долен, среден и горен, а дебелината на карбонатната задруга е 250 - 300 m. Дебелината на пъстроцветната серия от слабо доломитизирани и неравномерно глинести варовици и кварцови неравномерно зърнести пясъчници, достига до 2000 m.

Юрската система е представена от двата си отдела - догер и малм, имащи повсеместно разпространение, но долна юра не е установена.

Територията, включена в границите на област Добрич, на повърхността се изгражда от седиментите на:

Долна креда - Долната креда е представена от наслагите на валанжа, хотрива, барема и апта, развити изключително с карбонатен фациес - варовици, доломитизирани варовици и доломити, характерни с тяхната напуканост и кавернозност (особено в доломитизираните варовици).

Еоцен - Еоценът на повърхността е представен от средния си етаж - лютеса, с мощност около 25 - 40 m.

Миоцен - Миоценът е представен най - вече с горната си част - сармата, който е твърде широко разпространена формация в разглежданата територия, с богата фауна и се поделя на долен, среден и горен.

Кватернер - Кватернерът е представен от плеистоцена и холоцена.

Плеистоценът е обособен от различно дебели чакъли, над които следват червенкави песъчливи глини и льос.

Льосът е най-разпространената формация в западна Добруджа и представлява светло до жълтокафява скала, малко карбонати, фини слюдени люспести и фелдшпатови зърна. Дебелината му е от порядъка на 30-40 m и в южните области льосовата покривка се разкъсва.

Холоценът представлява алувиални и по -рядко делувиални утайки, изградени от разнокъсови чакъли, над които се формират по - фини глинесто - песъчливи наноси.

В източна Добруджа кватернерът, който широко покрива сарматските седименти, се представя от льосовидни глини, слабо песъчливи, на места варовити. Наблюдават се и прослойки от сивожълтеникав финопесъчлив льос. Дебелината на кватернера в тази част на областта достига до 25 m.

Полезните изкопаеми

Полезните изкопаеми в областта не са многообразни. В пределите на разглежданата територия са установени промишлени запаси от нефт, газ, въглища, нерудни полезни изкопаеми (варовици и строителни материали) и манганово-карбонатна руда. Нефтените и газовите находища, в района на Тюленово, се характеризират с малките си размери, както и неголямата мощност на продуктивните хоризонти. Това определя сравнително неголемите запаси от нефт и газ. Газ се добива и от находище „Зеленка" край Каварна.

Въглищата в Добруджанския въглищен басейн, територията до с. Македонка между гр. Балчик и Каварна в северна посока, са с горнокарбонска възраст, залегнали на дълбочина 1350 m. До дълбочина 2000 m са установени над 50 въглищни пласта, от които с промишлено значение са само 15 пласта. Въглищата са черни с пепелно съдържание средно около 30%, сяра под 1% и калоричност около 6000 калории, т.е. в качествено отношение въглищата са енергетични. Само една минимална част от запасите в югоизточната част на басейна е от коксуващи се въглища.

Установени са големи количества от мангано - карбонатна руда в основата на олигоцена - находището край с. Оброчище и с. Църква, най-голямото в Европа, с приблизителен капацитет 130 млн. t. Съдържанието на мангана в рудата е средно 28 % и е с дълбочина на рудничния пласт 290-420 m и средна мощност 10 m.

На територията на областта работят няколко локални кариери за добив на варовик - кариера Момчил (обрязан камък, чакъл) и кариера Ляхово (взривена скална маса), както и кариерите край с. Крупен и с. Българево (община Каварна). В община Генерал Тошево има находище на бентонитови глини, което в момента не се експлоатира.

От възобновяемите природни ресурси областта разполага с няколко минерални извори, част от които са отдадени на концесии, както и потенциал за възобновяем енергиен източник - ветрови електростанции

Влияние на екзогенните процеси върху геоложката среда в областта

Като основен проблем в територията на област Добрич се идентифицират:

- ветрова ерозия;
- водна ерозия – площна и браздова;
- морска абразия;
- свлачищните процеси.

На територията на областта има изградени полезащитни горски пояси (ПГП) с площ от 14 901 ha и с обща дължина 5000 km, чиято основна цел е да се създадат предпоставки и да бъдат средство за благоприятно въздействие върху водния режим на почвата, ветровата ерозия и микроклимата на съседните земеделски и/или други земи.

Голяма група свлачища е привързана към Черноморския бряг и стръмните склонове на река Батова. Основната част от свлачищата в района на областта имат унаследен древен характер и засягат преди всичко достигналите до състояние на временна консолидация стари свлачищни блокове.

На Добруджанското морско крайбрежие се падат 32,24% от дължината на всички плажове в страната. Бреговата ивица на област Добрич е около 90 km, като над 40 km от тях е от свлачищен тип, т.е. в област Добрич се намират 42% от свлачищата по черноморското крайбрежие. Текущото състояние на временна консолидация на свлачищата е силно зависимо, както от антропогенните, така и от геолого-географските фактори, които за областта не са едни от най-благоприятните.

В някой общини проблема със свлачищата е значителен. Най-голям брой свлачища има на територията на община Балчик - официално регистрирани са 27 броя (Източник: „Геозащита" Варна).

На територията на община Шабла има свлачища, които са условно стабилизирани и към момента се приема, че те не представляват значим риск.

На територията на община Каварна са регистрирани 10 свлачища, някои от тях с доста значим риск.

Едно свлачище е регистрирано на територията на община Тервел.

2.1.5. Състояние на почвите и земеползването

Почвените различия в района на област Добрич се обуславят от разнообразието в различните показатели на релефа и релефните форми, растителността и от характера на почвообразуващите скали.

В горските територии от района се срещат следните почвени класа в съответствие с класификацията по FAO (WRB 2006; 2014 Update 2015), а именно: Примитивни почви (Leptosols), Наносни почви (Fluvisols), Лесивирани почви (Luvisols) и Черноземни почви (Chernozems).

Таблица № 2.1.5–1 Таксономичен списък на почвите в горските територии на област Добрич (изт.Национална класификационна схема, 1992 г.)

№	Ордер/ Почвен тип/ Вид	Дървопроизводителна площ (ha)	%
I	**Почвен клас Примитивни (Leptosols)**		
4	***Рендзини (Rendzinas)***		
4.1	Обикновени (Haplic)	**12652**	**20.82**
II	**Почвен клас Наносни (Fluvisols)**		
5	***Алувиални (Alluvial Fluvisols)***		
5.2	Ненаситени (Dystric)	**135**	**0.22**
IV	**Почвен клас Лесивирани (Luvisols)**		
10	***Сиви горски (Grey Luvisols)***		
10.1	Тъмни (Mollic)	**1412**	**2.33**
10.2	Светли (Albic)	**67**	**0.11**

10.3	Обикновени (Haplic)	**145**	**0.24**
VII	**Почвен клас Черноземи (Chernozems)**		
15	***Черноземи (Chernozems)***		
15.2	Обикновени (Haplic)	**46353**	**76.28**
	Общо:	**60764**	**100**

Преобладаващо разпространение за района на област Добрич имат обикновения чернозем с 76,28% и обикновените рендзини с 20,82% от общата дървопроизводителна площ. Участието на останалите типове почви - сиви горски (общо 2,68%) и алувиални (0,22%), е много малко до незначително.

Един от съществените морфологични признаци на почвата, изключително важен за определяне типа на горското месторастене, е *дълбочината на почвата.*

Преобладават много дълбоките и дълбоките почви, съответно 82,7% от дървопроизводителната площ на областта и 83,2% от залесената площ. Следват средно дълбоките съответно 13,0% от дървопроизводителната площ и 12,7% от залесената площ и плитките почви - заемащи 4,3% от дървопроизводителната площ и 4,1% от залесената площ на областта. Най-висок е запасът на насажденията формирани при много дълбоките почви и представлява 3 132 462 ha или 61 % от общия запас на горските територии в областта.

Кратка характеристика на почвените типове

Черноземните почви (Chernozems) - основен зонален тип почва. Образувани са върху льос и льосовидни отложения, в условията на умерено-континентален климат, които на юг стават по-дребночастични, по-бедни на карбонати и по-глинести. Протичат процеси на активна хумификация, насищане на хумуса с калций и излужване и отлагане на карбонатите на различна дълбочина в профила.. За дървопроизводителната площ на област Добрич най-разпространени са типът обикновените (Haplic) почви. Профилът им е от типа АВС и се варира от средно дълбок (31-60 cm) до много дълбок (над 120 cm), с преобладание на последните. Провинциална особеност е по-мощен хумусен хоризонт (50-60 cm) и по-високо съдържание на органично вещество. Общата мощност на хоризонт А и В най-често е от 80 до 150 cm. Механичният им състав е по-тежък и те се причисляват към тежко песъчливо-глинестите или леко глинестите разновидности с по-висока влагоемност и по-добър воден режим. Поради измиване на карбонатите в повърхностните хоризонти те имат неутрална или слабо кисела реакция. За тези почви е характерно голямото количество микроорганизми - бактерии и актиномицети.

Излужените черноземи са много плодородни. Върху тях са се настанили главно чисти или смесени церови, габрови и други насаждения с добра продуктивност. В зависимост от дълбочината и влажността на почвата на тях са формирани богати, среднобогати до богати и среднобогати месторастения –Д2(12), Д1(13), СД2(14) и С1(15).

Примитивни почви (Leptosols) - почвен тип рендзини (Rendzinas) или т.н.„хумусно-карбонатни“. Те са интразонални почви, при които протича черноземен тип на почвообразуване, развити върху изветрителни продукти от твърди карбонатни скали, при различни климатични условия, с промивен или периодично промивен воден режим, подложени на различна степен на ерозия. Почвите са плитки, изградени само от един хоризонт, с мощност от 10 до 30 cm, с високо хумусно съдържание, добра структура и по-глинест механичен състав. По профила си на 50 cm дълбочина съдържат повече от 40%

първични карбонати. В област Добрич най-голям и компактен масив на рендзините се среща в района на гр. Балчик, основно по долината на река Батова, по бреговете на суходолията и по брега на Черно море. Преобладаващо участие в общата дървопроизводителна площ на областта имат о*бикновени (haplic)*, ср. дълбоките и дълбоките (от 31 до 120 cm). По механичен състав почвите са предимно тежко песъчливо-глинести с различно съдържание на скелет и отломъци от почвообразуващата скала. Хумусният А хоризонт притежава троховидно-зървеста структура, богат на хумус (до 12%), наситен с бази и неутрална до слабо алкална реакция, с висок сорбционен капацитет (до 35-45 мекв/100 г почва). Особености, като малка мощност на почвения профил, висока каменистост, влошен воден режим и алкална реакция, са ограничаващи фактори за почвеното плодородие на тези почви. Върху тях са се настанили насаждения с по-слаба продуктивност и са се формирали среднобогати, бедни и бедни до много бедни месторастения - С2(121), АВ1(122), А0,1 (132), В1,2(131).

Лесивирани почви (Luvisols) - имат илувиално глинест (argilic) Bt хоризонт, образуван в резултат на процеси на лесивиране или вътрешнопочвено глинясване - наличие на глинест Bt хоризонт с буцесто-призматична структура и наситеност с бази над 50%. В района на дървопроизводителната площ на област Добрич, доста ограничено (едва 2,68%), се среща ***тип сиви горски почви*** *(Grey Luvisols)*. Заемат обширни пространства в Лудогорското плато и по-ограничени площи в Добруджа. Приема се, че сивите горски почви от Лудогорието и Добруджа имат първичен произход.Те са зонален тип и осъществяват прехода от черноземите към кафявите горски почви. Преобладаваща почвообразуваща скала в района са льосовидните глини. Естествената растителност е представена от доминиращото участие на дъбове, обикновен габър, липа, клен и др. Провинциална особеност на сивите горски почви в област Добрич е наличие на натечна глина по повърхността на структурните агрегати в хоризонт В, слабо до средно кисела реакция на хоризонт А. Преобладаващи са дълбоките почви с мощност на профила от 61 до 120 cm (табл.12). В съответствие с класификацията на лювисолите по ФАО се диагностицират три почвени вида, които присъстват при горските територии от област Добрич: тъмни, светли и обикновени. *Тъмните (*Mollic) притежават тъмен на цвят, наситен с бази и богат на хумус диагностичен А mollic хоризонт с мощност от 18 до 40 cm и представляват само 2,33% от дървопроизводителната площ на областта. Формираните месторастения в дървопроизводствената площ на областта са от типа СД2,3(60). *Обикновените* (Haplic), при 0,24% участие в областта, имат характерен светъл хумусен хоризонт и не притежават особеностите на почвите от вида „тъмни“. Формират се месторастения от типа С1(59). *Светлите* (Albic) са много слабо застъпени в горските територии на областта (0,11%) и не притежават признаци на оглеяване по профила. Месторастенията, формирани на този вид сиви горски почви, са от типа В1,2(61).

Почвен клас Наносни почви (Fluvisols) - генетично млади почви, формирани по речните тераси, в начална фаза на почвообразуване със слабо развит хумусен хоризонт. В дървопроизводителната площ на областта присъства почвеният тип алувиални (Alluvial Fluvisols). Те се развиват при различни климатични условия и се отнасят към интразоналните почви. Най-големи площи от тях в района се срещат по долното поречие на река Батова, в резерват "Балтата" и ЗМ „Блатно кокиче“. Типът на алувиалните почви се подразделя на няколко вида - за района са налични единствено *Ненаситени (Dystric),* чието

участие е само 0,22% от общата дървопроизводителна площ на областта (табл.12). Почвите са дълбоки (61-120 cm) до много дълбоки (над 120 cm), свежи, добре запасени с хумус и азот, имат много благоприятен воден режим и затова са много плодородни. Основната скала е глина. Растителността е с висока продуктивност - издънкови полски и планински ясен в съчетание с черна елша, бяла топола, бахелиери и др. Реакцията на почвения разтвор е слабо кисела (pH по-малко от 5,2 на дълбочина до 75 cm от повърхността). По механичен състав почвите от района са тежко песъчливо - глинести. Много добре са запасени с калий и слабо обезпечени с фосфор. Върху тях се формира крайречното месторастене - С2(53).

Почвени типове и типово разнообразие на горските месторастения

В областта са определени 13 типа месторастения, от които два са интразонални на рендзини и два на различни типове ерозирани почви.

Различията в надморската височина и изложението влияе върху формирането на различните типове месторастения, *главно по отношение на почвената влажност*, което *води до промени във водния и хранителен режим на почвите*, а оттам до смяна на дървесния вид или неговата продуктивност. При еднакви други условия, типовете горски месторастения се определят на базата на под типовото разнообразие на генетичния тип почва, а в отделни случаи и на базата на самия тип почва.

В ОПРГТ почвената характеристика е обвързана с типовете месторастения и дървопроизводителната площ в област Добрич, както следва:

Мизийска горскорастителна област М
Лудогорие (Л) – Добруджанско Черноморие (ДЧ)
Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 m н.в.) (М-I)
М-I-2. *Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400m н.в.)*
М-I-2: долинно, богато, свежо до влажно – Д2,3, с площ 348 ha, (0.6%)
М-I-2: равнинно, богато, свежо - Д2 с площ 21058 ha (34.6%)
М-I-2: равнинно и на склонове, богато, сухо – Д1 с площ 16006 ha (26.4%)
М-I-2: на склонове, средно богато до богато, свежо – СД2 с площ 5527 ha (9.1%)
М-I-2: на склонове, средно богато, сухо – С1 с площ 3356 ha (5.5%)
Тракийска горскорастителна област (Т)
Варненско-Бургаско Черноморие (ВБЧ)
Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-700 m н.в.) (Т-I)
Т-I-1. Подпояс на крайречните и лонгозни гори (0-700 m н.в.)
Т-I-1: крайречно дренирано тополово, средно богато, свежо с площ – С2 135 ha (0.2%)
Т-I-2. Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-500 m н.в.)
Т-I-2: средно богато, сухо – С1 с площ 150 ha (0.2%)
Т-I-2: средно богато до богато, свежо до влажно – СД2,3 с площ 1412 ha (2.3%)
Т-I-2: бедно, сухо до свежо – В1,2 с площ 63 ha (0.1%)
Типове месторастения с интразонално разпространение в трите горскорастителни области: Мизийска (М), Тракийска (Т), Южна крайгранична (Ю) – (МТЮ)
Долен пояс на дъбовите гори (от 0 до 600-800 m н.в.) (МТЮ-I)
МТЮ-I: средно богато, свежо - С2 I с площ 8458 ha (14%)

МТЮ-I: много бедно до бедно, сухо - AB1 с площ 4156 ha (6.8%)
Месторастения на ерозирани почви (МТЮ)
Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-800 т н.в.) (МТЮ-I)
МТЮ-I: на слабо/средно ерозирана почва, бедно, сухо; бедно, сухо до свежо; бедно, свежо – B1, B1,2, B2 с площ 73 ha (0.2%
МТЮ-I: на средно/силно ерозирана почви, мн.бедно, мн.сухо; мн. бедно, сухо - A0, A1 с площ 23 ha
Общо за област Добрич – 60764 ha или 100%

Най- голяма имат месторастенията M-I-2 D_2 и M-I-2 D_1, - Мизийската горскорастителна област. Тракийската горскорастителна област е представена с малки площи в ТП ДГС „Балчик“. *Има около 21% интерзонални типове месторастения, които са силно ерозирани и бедни.*

В обобщение може да се каже, че 92,9% от дървопроизводителната площ на област Добрич се заема от средно богатите и богати месторастения.

Важно място заемат защитните горски пояси, разположени на територията на Добричка област с площ от 14 901 ha и с обща дължина 5 000 km, чиято основна цел е да се създадат предпоставки и да бъдат средство за благоприятно въздействие върху водния режим на почвата, ветровата ерозия и микроклимата на съседните земеделски и/или други земи.

В проекта на ОПРГТ е представена подробна характеристика на по-важните типове месторастения, обвързани с почвените типове в горските територии на област Добрич.

Замърсяване на почвите

Съгласно „Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. (РИОСВ – гр. Варна) ” за оценяване на въздействието върху почвите на източници на замърсяване съгласно мониторинга на почвите по НАСМОС е извършен е мониторинг на почви I-во и II-ро ниво. Взети са 63 почвени проби от 7 пункта за изследване на тежки метали, 7 проби от 1 пункта за органични замърсители, 12 проби за засоляване от един пункт и 1 проба за вкисляване на почви от един пункт. Данните от анализа показват, че съдържанието им в почвите е в рамките на допустимите концентрации.

На територията на област Добрич, ***съдържанието на метали и металоиди*** в почвите е под максимално допустимите и интервенционни концентрации за земеделски земи, определени в Нар. № 3 от от 2008 г.

Контролът за състоянието на складовете и ***ББ кубовете за съхранение на залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита*** през 2019 г. се извършваше на база разпореждане на областния управител на гр. Добрич за участие в комисии със заинтересуваните ведомства, включените в плана на екоинспекцията проверки на складове и ББ, както и по разпореждане от МОСВ-София. Складовете за негодни за употреба и залежали препарати за растителна защита са 11 в област Добрич. При извършения контрол през 2019 г. е констатирано, че складът в с. Златия, общ. Добричка е в недобро състояние.

Вследствие дадени предписания от предходна година са предприети действия по укрепване и обезопасяване на склада. Останалите складове са в добро състояние.

Площадките с ББ кубове са 6 в област Добрич. При извършени проверки не са констатирани сериозни нарушения и увреждане на конструкцията на ББ кубовете разположени на територията на съответните общини. Не са допуснати замърсявания на почвите с негодни и залежали препарати за растителна защита.

Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, включително нефтопродукти - Резултатите от анализите на извършен мониторинг, показват, че органичните замърсители в почвите са под допустимия минимум. Не е извършван мониторинг на нефтопродукти.

От извършен мониторинг на почви в областта е видно, че съдържанието на вредни вещества в почвата е под допустимия минимум. Възстановяването на нарушените терени се извършва с проекти за рекултивация изготвени съобразно изискванията на *Наредба № 26 за рекултивация на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт*, съгласувани според изискванията на Закон за опазване на земеделските земи. Програмите за Прилагането на високотехнологично земеделие и изградените противоветрови пояси предотвратяват развитието на ерозионни процеси в почвите и земеделските земи.

Почвено засушаване

Почвеното засушаване се разглежда като почвена влага, недостатъчна за растежа на растенията и се оценява като влажност, която не може да компенсира загубите от изпарението (евапотранспирацията) в биологичните системи (WMO,1975). Изготвена е карто-схема на общините в България с условия или риск към почвено засушаване при воден дефицит.. Общини с повишен риск или такива с потенциални условия към почвено засушаване има в района на област Добрич и това са Балчик, Каварна, Генерал Тошево и Крушари. Общините, които имат почвени ресурси със слаб риск към засушаване за област Добрич са Добричка, Добрич-град, Тервел и Шабла.

В ОПРГТ са представени изследванията (Александров, 2006 г.), които показват че през 2080 г. (по песимистичен сценарий) значителна част от дървопроизводителната площ на област Добрич попада в зони, при които условията се характеризират с траен воден дефицит и постепенно разпадане на горските екосистеми. Следователно, климатичните промени ще доведат до ясно изразено влошаване във влагоосигуряването на почвите, рест. на българските гори, особено на по-малка надморска височина, което ще се отрази върху продуктивността и устойчивостта на почвите и горските екосистеми. Общини с повишен риск или такива с потенциални условия към почвено засушаване има в района на област Добрич и това са Балчик, Каварна, Генерал Тошево и Крушари .

Земи с нарушена почвена покривка

Относно състоянието на почвите и нарушените терени се наблюдава положителен ефект - рекултивират се стари депа за битови отпадъци, нерегламентирани терени и нерекултивираните терени от кариерни дейности.

В ОПРГТ е представено разпределението на общо горски и земеделски територии, придобили характеристика на гори, в обхвата на област Добрич, по вид на земите и вид на

горите . Площта на вида „Тополови гори“, разпространени най-вече в горските територии на ТП ДГС Добрич и ТП ДЛС Балчик, влиза в общата площ на вида гори „Широколистни високостъблени“.

Земи, за които се изискват специални грижи по отношение на почвената покривка са територитте, предвидени за заледяване. Незалесената дървопроизводителна площ (сечища, пожарища, голини) е 1 357 ha или 2,1%.

Таблица № 2.1.5-2 Разпределение на общата горска площ по вид на земите и горите

Вид на горите	Игло-листни	Широкол. високост.	Изд. за превр.	Ниско-стъбл.	Общо	%
Вид на земите	**Хектари (ha)**					
Естествени насаждения		1281	20424	17028	38733	59,1
Култури Склопени	1665	11748	610	4841	18864	28,8
Култури Несклопени	14	569	17	24	624	1,0
Общо с пълнота 0.4-1.0	1679	13598	21051	21893	58221	88,8
Естествени редини		84	403	197	684	1,0
Изредени култури	16	247	53	186	502	0,8
Общо с пълнота 0.1-0.3	16	331	456	383	1186	1,8
Залесена площ	**1695**	**13929**	**21507**	**22276**	**59407**	**90,6**
Земи предвидени за залесяване						
Пожарища		1	1	11	13	0,0
Голини	79	470	235	525	1309	2,0
Сечища	5	18	8	4	35	0,1
Общо земи за залесяване	**84**	**489**	**244**	**540**	**1357**	**2,1**
Обработваеми площи	6	112	281	71	470	0,7
Ливади			1		1	
Поляни	116	622	554	1093	2385	3,6
Разсадници		44	63	1	108	0,2
Пътища, просеки	36	164	123	261	584	0,9
Скали, реки, сипей	37	238	315	667	1257	1,9
Общо недървопроизводствена площ	**195**	**1180**	**1337**	**2093**	**4805**	**7,3**
Обща площ	**1974**	**15598**	**23088**	**24909**	**65569**	**100**

Залесената площ на горските територии е общо 59 407 ha, което представлява 90,6% от общата горска площ в област Добрич.

По отношение на вида на земите в залесената площ, преобладаващо участие имат земите, причислени към естествените насаждения - 59,1%, от които по вид на горите преобладават издънковите за превръщане 20 424 ha (54,5%). Второ място по вид на земите в залесената площ на областта заемат склопените култури (28,8%), които са основно широколистни високостъблени с 11 748 ha (62,6%). Общата дървопроизводителната площ на горските територии в област Добрич е 60 764 ha или 92,7% от общата горска площ на областта.

Недървопроизводителната горска площ (поляни, голини, дивечови ниви, обработваеми земи, просеки и др.) е 4 805 ha, което представлява 7,3 % от общата горска площ.

Ерозия на почвите

Като основен проблем в територията на област Добрич се идентифицират: ветрова ерозия, водна ерозия – площна и браздова, морска абразия, свлачищните процеси.

В проекта на ОПРГТ - т.3.2. „Кратка история на горското и ловното стопанство" е дадена кратка характеристика на ТП и ДЛС на територията на областта. От тях се вижда как през годините са се стопанисвали горските терени, *създаване на защитени горски пояси - държавния противосуховеен пояс и държавния защитен пояс „Гьоренско дере"*, респективно опазване на почвата в горските територии.

Причинители на почвената ерозия са водата и вятърът, които механично разрушават и отнасят почвените частици, дългите засушавания през летния период, неправилните и еднообразни обработки на земеделските земи и други. В района на Добруджа преобладават постоянни североизточни ветрове, които при липса на ветрозащитни пояси са предпоставка за развитие на ерозионни процеси. *Мониторинг на ерозионните процеси се осъществява чрез математически модели за оценка и прогноза на ерозионните процеси,* извършван от Министерството на земеделието и храните. Информацията от мониторинга се предоставя на ИАОС ежегодно.

Ветровата ерозия е геоморфологична сила, особено в сухите и полусухите региони, голям източник на деградация на земята, изпарение, опустиняване, вреден въздушен прах и вреди по реколтата.

Ветровата ерозия бива два основни вида: *дефлация,* при която вятърът вдига и пренася свободни частици; *абразия,* при която повърхностите се износват при удар от падащи частици, носени от вятъра.

Дефлацията се разделя на три категории: *повърхностно приплъзване,* при което големи и тежки частици се плъзгат и търкалят по земята, *подскачане,* при което частиците се повдигат на малка височина във въздуха и подскачат по повърхността на почвата, и *вдигане,* при което много малки и леки частици се издигат във въздуха от вятъра и често биват пренасяни на големи разстояния. *Подскачането е отговорно за по-голямата част* (50 – 70%) от ветровата ерозия, следвано от вдигането (30 – 40%) и повърхностното приплъзване (5 – 25%).

Ветровата ерозия е много по-тежка в сухи райони и по време на засушаване.

В района на Добруджа преобладават постоянни североизточни ветрове, които при липса на ветрозащитни пояси биха били сериозна предпоставка за развитие на ерозионни процеси.

Основната цел на изградените защитни горски пояси (ЗГП) - създаване на предпоставки и да бъдат средство за *благоприятно въздействие върху водния режим на почвата, ветровата ерозия и микроклимата на съседните земеделски и/или други земи.* Съществуването на ЗГП оказва положително влияние за повишаване добивите от обработваните в съседство площи. Повечето от поясите в областта са на възраст за възобновяване.

Основната функция на горите е средообразуващата, защитно-водоохранната, почвообразуващата и с противоерозионната роля. *Акумулирайки големи количества от*

падналите валежи и намалявайки изпарението, насажденията спомагат за по-продължително запазване на почвените водни запаси. Горите запазват прилежащите им земи от ерозионни процеси и увеличават почвеното плодородие.

Свлачища - Бреговата ивица на област Добрич е около 90 км, като над 40 км от брега е от свлачищен тип. Това означава, че в област Добрич се намират минимум 20 км от свлачищата в приморската част на Дунавската равнина, или 42% от свлачищата по черноморското крайбрежие.

Към 2015 г.Защитни гори са общо 12057 ha, от които водоохранни – 39 ha (община Генерал Тошево), противоерозионни - 2651 ha (общини Балчик, Каварна, Тервел, Шабла), мелиоративни – 9367 ha (общини Генерал Тошево, Добрич, Добричка, Крушари, Тервел.

Горските територии предвидени за защита на почвата (ОПРГТ) са с обща площ 17766,0 ha, от която 15074,1 ha залесена и 2691,9 ha незалесена, разпределена по общини:

Таблица № 2.1.5-3. Горски територии за защита на почвите

А – Защитни гори			
А (1) Горски територии за защита на почвите			
Община	**Залесена площ (ха)**	**Незалесена площ (ха)**	**Площ (ха)**
*Аксаково**	*138,8*	*0,0*	***138,8***
Балчик	2637,5	232,9	**2870,4**
Генерал Тошево	1187,0	514,5	**1701,6**
Добрич	49,4	20,9	**70,2**
Добричка	4829,4	991,0	**5820,4**
Каварна	389,0	85,1	**474,1**
Крушари	2710,9	437,3	**3148,2**
Тервел	3132,1	401,9	**3534,0**
Шабла	0,0	8,2	**8,2**
Общо:	**15074,1**	**2691,9**	**17766,0**

**Община Аксаково е в област Варна. Отразената площ попада в ДЛС Балчик*

Горските територии допринасят за повишаване плодородието на почвите. Горите предотвратяват ерозията на почвите и опустиняването, обогатяват и увеличават дълбочината на почвите, като подобряват процесите на разлагане и увеличаване на почвената органична материя, което допринася за повишаване на тяхното плодородие.

Собственост и земеползване на горските територии

Взети са предвид всички територии, които имат характеристика на гора.

Горските територии в обхвата на област Добрич заемат 65 569 ha (от ОГФ 2015, понастоящем ОГТ 2015), което представлява едва 14% от общата територия на областта.

Таблица № 2.1.5-4. Разпределение на общата горска площ по вид на собственост (съгласно отчетни форма на горския фонд към 2015 г.)

Вид собственост	**Обща площ (ha)**	**Обща площ (%)**

Държавни горски територии	58660	89
Гори върху държавни земеделски земи	2050	3
Общински земи	2086	3
Гори на физически лица	2033	3
Гори на юредически лица	458	1
Гори на религиозни организации	9	0
Гори на МОСВ	273	1
Общо	**65569**	**100**

**Забележка: Характеристиката на собствеността на горските територии по КВС/кадастрална карта, съгласно разработената ГИС база данни за ОПРГТ за област Добрич е представено в Приложение 1 на проекта на ОПРГТ.*

Преобладават държавните горски територии – 58 660 ha, което представлява 89% от общата горска площ на област Добрич. Между 2033 и 2086 ha, т.е. по 3%, заемат общинските гори, горите на частните физически лица и горите върху държавни земеделски земи. Горите на частните юридически лица, на МОСВ и на религиозните общности имат участие с един или по-малко от 1%.

Важно място в горските територии на област Добрич заемат защитните горски пояси, разположени на площ от 14 901 ha и с обща дължина 5 000 km. Общо 26% от горите на територията на област Добрич са защитни горски пояси, включени към ДГФ през 1977г. с Решение на Министерския съвет № 25/25.12.

В ОПРГТ е дадено разпределение на горските територии в област Добрич по общини, сравнени с общата територия на всяка една от тях. *С най-голяма обща площ е* община Добричка-селска – 129 616 ha, а нейната горската територия от 22 348 ha, което представлява 34 % от общата горска площ на областта. Второ място по площ на горската територия от 15 317 ha, т.е. 23%, заема община Тервел, (общинска територия 57 968 ha). Община Генерал Тошево е разположена изцяло в района на Добруджа, горите представляват едва 12% от общата горска площ на областта. С най-малка площ на горите, между 1 и 5%, са общините Каварна, Шабла и Добирич-град.

2.1.6. Състояние на растителността и на животинския свят

А. Флора, растителност и природни местообитания на област Добрич

Обща характеристика на флората, растителността и природните местообитания на територията на област Добрич

Според Геоботаническото райониране на Бондев (2002), територията на област Добрич попада в основно в Евроазиатската степна и лесостепна област, Долнодунавска провинция, Добруджански окръг, Добрички и Кардамски райони. Най-общо може да се каже, че естествената горска растителност заема сравнително малка площ в областта, поради природните (преобладаване на физикогеографски условия, типични за степен климат), както и антропогенно обезлесяване. Естествени ксеротермни гори, доминирани от

цер (*Quercus cerris*), дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*), космат дъб (*Quercus pubescens*) и по-малко келяв габър (*Carpinus orientalis*),) и мъждрян (*Fraxinus ornus*), могат да бъдат наблюдавани само по склоновете на суходолията, най-голямото от които е долината на Суха река. В по-голямата част от областта, естествените гори са заместени от система от полезащитни пояси и горски култури (предимно от акация), които изпълняват функциите на горска растителност сред определящите облика на Добруджа обширни обработваеми площи.

В миналото растителността на Южна Добруджа е била с преобладаващо участие на степни тревни съобщества, които са разорани и унищожени. Сега навсякъде преобладават интезивно обработваеми площи – основно зърнени култури, слънчоглед, рапица и др. Почти навсякъде в обработваемите площи има система от полезащитни пояси създадени през 50те години на 20 век. В тези пояси има разнообразни видове, както местни (цер, летен дъб, полски ясен и др.) и чужди (акация, гледичия). Запазени участъци с първично тревна (степна) растителност има само върху плитките каменливи почви (варовици) в суходолията, както и в крайбрежните участъци на Добруджанското плато, на ръба над Черно море.

Най-западната част на областта – долината на Суха река (част от община Добрич, както и общините Крушари и Тервел), попадат в Европейската широколистна горска област, Илирийска (Балканска) провинци, Лудогорски окръг и съответно – Лудогорски район. Там растителната покривка е представени от ксеротермни гори доминирани от цер (*Quercus cerris*), по-малко благун (*Quercus frainetto*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), космат дъб (*Quercus pubescens*) и др., редуващи се с тревни съобщества на бедни и каменисти и на умерено-богати почви. Навсякъде в областта са разпространени храсталаците, а край селищата има и рудерализирани от преизпасването на домашните животни мери.

Естествените и полуестествените растителни съобщества са разгледани по-долу, заедно със съответстващите им природни местообитания от НАТУРА 2000, които са обект на опазване на мрежата от защитени зони в областта..

Горска растителност

Естествените гори са разпространени основно в суходолията, и ограничено на места по Добруджанското плато, но обикновено на места, където има задържане на вода напролет, т.нар. „Чаири“. Няколко са основните естествени типове горска растителност, като има и много вторични, производни и изкуствено създадени горски култури, доминирани от акация, гледичия, хибридна топола, черен бор и др.

Лесостепни гори от цер (*Quercus cerris*) и дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*)

Представляват монодоминантни или смесени гори на дръжкоцветен дъб и цер се срещат основно в южната и западната част на област Добрич. В дървесния им етаж, участват сравнително често още *Q. pubescens, Q. frainetto, Sorbus domestica, Pyrus pyraster, Ulmus minor, Acer campestre.* В тревния и храстовия етажи участват предимно видове, широко разпространени в дъбовите гори в България, но са примесени и с някои лесостепни елементи, характерни за светлите и отворени гори и храсталаци. Тези гори принадлежат към природно местообитание **91I0 *Евро-сибирски степни гори с *Quercus* spp**. Включени са и в Червена книга на България, том 3, като 18G1 и 19G1 Лесостепни гори от цер и от дръжкоцветен дъб.

Смесени гори от космат дъб (*Quercus pubescens*)

Смесените гори от космат дъб, келяв габър и мъждрян са разредени, с изразено доминиране на космат дъб, но заемат малки площи основно на изток от Добрич. Характерни видове в дървесния и храстовия етаж са *Acer campestre, Ligustrum vulgare, Prunus mahaleb, Crataegus monogyna*. В тревния етаж чести са *Asparagus tenuifolius, Dactylis glomerata, Geum urbanum, Glechoma hirsuta, Myrhoides nodosa*. Горите от космат дъб са предмет на опазване представляват природно местообитание **91H0* Панонски гори от космат дъб (*Quercus pubescens*).** Включени са и в Червена книга на България, том 3, като 14G1 Мизийски гори от космат дъб (*Quercus pubescens*).

Гори и храсталаци доминирани от келяв габър (*Carpinus orientalis*)

Типични гори от келяв габър са разпространени край много от каньоните и суходолията в област Добрич, особено край Суха река. Те са сравнително ниски и дървесният им етаж е с високо проективно покритие. В състава им участват *Crataegus monogyna, Ligustrum vulgare, Geum urbanum, Asparagus tenuifolius, Gagea minina, Fragaria vesca, Cruciata glabra, Hedera helix, Festuca heterophylla* и др. Горите от келяв габър представляват крайна фаза на деградация на естествената горска растителност.

По-рядко основно по дъната на дълбокиите суходолия има фрагментарно представени гори на горун (*Quercus petraea*) и обикновен габър (*Carpinus betulus*), с някои други мезофилни елементи, които представляват природно местообитание **91G0 Панонски гори от *Quercus petraea* и *Carpinus betulus***.

Пак там, както и по долината на река Батова и основно в резерват Балтата има и крайречни гори, доминирани от бяла върба (*Salix alba*), бяла топола (*Populus alba*) и летен дъб (*Quercus robur*) и полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*). Тези крайречни гори също представляват природни местообитания от Приложение 1 на ЗБР**: 91E0 *Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)** и **91F0**

Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmenion minoris*). Включени са и в Червена книга на България, том 3, като 01G1 Крайречни върбово-тополови гори и 05G1 Смесени низинни и крайречни гори и лонгози.

Храстова растителност

Тези съобщества се срещат основно в суходолията и около полезащитните пояси, но на места близо до селищата. Повечето са с вторичен произход – или са на мястото на деградирали гори или покриват изоставените пасища, на по-богати и нитратно замърсени почви. По-чести видове са *Prunus spinosa, Crataegus monogyna*, *Paliurus spina-christii, Prunus machaleb, Jasminum friticans, Cotinus coggygria.* Много по-редки са първичните степни храсталаци доминирани от нисък бадем (*Amydalus nana*) и степна вишня (*Prunus fruticosa*), които представляват консервационна стойност - **40A0 *Субконтинентални пери-панонски храсталаци.** Включени са и в Червена книга на България, том 3, като 18F1 Субконтинентални степни храсталаци.

Тревиста растителност

Сухите степни ценози са най-разпространените тревни съобщества в района, като се срещат изключително в суходолията, на каменисти почви. Най-чести доминиращи видове са *Stipa pennata agg.*(включително редките *Stipa lessingiana* и *Stipa ucrainica*), *Stipa capillata, Chrysopogon gryllus, Dischanthium ischaemum, Agropyron brandzae, Koeleria brevis, Satureja coerulea, Thymus zygoides*. В състава им участват редица понтийски и редки видове, като *Tanacetum millefolium, Seseli tortuosum, Potentilla bornmuelleri, Euphorbia nicaensis, Crocus pallasii*. Повечето представляват природно местообитание: **62C0* Понто-Сарматски степи -** приоритетно местообитание. В западната част на областта, тревните съобщества са включени в друго природно местообитание – **6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco Brometalia*).** Тези местообитания са включени в Червена книга на България, том 3, като **08E1 Западнопонтийски петрофитни степи** и **11E1 Ксеротермни ливади и пасища от садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Bothriochloa ischaemum*) и валезийска власатка (*Festuca valesiaca*).**

Хазмофитна (скална) растителност

Скалните фитоценози по-редки съобщества по стръмните склонове на суходолията, където се разкрива варовиковата скална основа. Представляват комплекс от тревни съобщества доминирани от житни треви (*Koeleria sp., Festuca sp., Stipa sp.*), храстови съобщества и открити каменисти участъци, главно с лишеи, мъхове, представители на род *Sedum*. Тези съобщества представляват частично природно местообитание **6110* Отворени**

калцифилни или базифилни съобщества от *Alysso-Sedion* по ръбовете на скалните каньони. Местообитанието е включено в Червената книга на България, том 3 с код **01E1Пионерни термофилни тревни съобщества на варовити скалисти и каменисти места**. В района на Суха и Хърсовска река, отвесните скални венци представляват природно местообитание: **8210 Хазмофитна растителност на варовикови скални склонове**. Включено е в Червена книга, том 3, като **08H3 Варовикови скали с хазмофитна растителност**.По-различен тип хазмофитни съобщества са разпространените по скалите над морето, основно в района между Каварна и Тюленово. Поради въздействието на солените пръски на прибоя в състава им участват не само типични скални и хазмофитни видове, но и много видове халофити, вкл. и видове с ограничено разпространение в страната. Типични видове са *Limonium gmelinii, Crithmum maritimum, Parapholis incurva, Silene caliacrae* и др. Това природно местообитание също е включено в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие: **1240 Стръмни морски скали, обрасли с ендемични видове *Limonium***. Включено е в Червена книга, том 3, като 08B3 Растителност на крайморските скали.

Псамофитна растителност

За крайбрежната част на област Добрич и особено в община Шабла и по-малко в Балчик и Каварна, са характерни и типичните псамофитни съобщества – дюни и пясъчни плажове. Типични флористични представители на този тип растителност са *Leymus racemosus, Ammophila arenaria, Centaurea arenaria, Festuca vaginata, Eryngium maritimum* и др. Дюните и пясъчните плажове са представени от няколко природни местообитания от мрежата НАТУРА 2000, като основно в областта са застъпени: **1210 Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси; 2110 Зараждащи се подвижни дюни; 2120 Подвижни дюни с *Ammophila arenaria* по крайбрежната ивица (бели дюни)**. Най-рядко е **2130* Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни),** което се среща само на едно място, в района на Дуранкулак, непосредствено до границата с Румъния. Всички природни местообитания на крайбрежната зона са включени в Червена книга на България, том 3: Растителност на черноморските пясъчни плажове; ембрионалните, подвижните (белите) и стабилизираните (сивите) дюни, чакълестите плажове и др.

Водна растителност

В област Добрич, поради преобладаващия карстов релеф на Добруджанското плато, водната растителност е по-рядка. Съобществата на стоящите води са по-добре представени в крайбрежната част, където има две големи и едно по-малко лиманни езера: Шабленското,

Дуранкулашкото и Болата дере. Доминанти в растителността са типични макрофити, като *Phragmites australis, Typha angustifolia, T. latifolia, Nymphaea alba, Nuphar lutea, Ceratophyllum demersum* и др. Тези сладководни езера принадлежат към природно местообитание **3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition***. Езерата са включени и в Червена книга на България, том 3, като 04C1 Естествени или полуестествени мезотрофни до еутрофни езера и блата с макрофитна растителност В крайбрежната територия на областта има и две солени лагуни – Балчишкаа Тузла и Шабленска Тузла, които представляват друго приоритетно природно местообитание **1150* Лагуни**.

ФЛОРА И МИКОТА НА ОБЛАСТ ДОБРИЧ

Флората на област Добрич е разнообразна, поради разнообразието на местообитания и особено поради наличие на крайбрежна част. Срещат се много видове с консервационна-значимост – например включени в двете издания на Червена книга на България, в приложения 2, 3 и 4 на Закона за биологичното разнообразие и др. По-долу са посочени по-важните от тях:

Таблица 2.6.1.-1. Висши растения с консервационна значимост на територията на област Добрич – защитените видове в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие са в „болд“.

Българско име	Латинско име	Находище
Плаваща лейка	***Salvinia natans***	**В лиманните езера по Северното Черноморие**
Приморски триостренник	***Triglochin maritima***	**В плитки разливи – Дуранкулашкото езеро**
Режещ кладиум	*Cladium mariscus*	Край езерата по северното Черноморие
Карниолска блатница	***Eleocharis carniolica***	**В мочурища – между Добрич и Генерал Тошево**
Едностранна вулпия	*Vulpia unilateralis*	По каменисти места – Балчишка Тузла
Крайбрежен елуропус	*Aeluropus littoralis*	На засолени терени – езерото Дуранкулак, вер. изчезнал
Варненски пирей	*Elymus varnensis*	Дюните по Северното Черноморие
Лесингово коило	*Stipa lessingiana*	В степите по Северно Черноморие
Украинско коило	*Stipa ucrainica*	В степите – Тюленово и Иречек

Дегенов тънкокрак	*Koeleria brevis*	В степите по Северно Черноморие
Влагалищна власатка	***Festuca vaginata***	**Дюните по Северното Черноморие**
Добруджански овес	*Avena eriantha*	Храсталаци в степите на нос Калиакра
Парафолис	*Parapholis incurva*	По крайбрежни скали – Калиакра, Камен бряг и Тюленово
Горска ръж	*Secale sylvestre*	Дюните по Северното Черноморие
Издута водна леща	*Lemna gibba*	Във водоеми – Шабленско езеро и Дуранкулак
Пърчовка	***Himantoglossum caprinum***	**В разредени гори и храсталаци – по суходолията в Добричко**
Битински синчец	***Scilla bythinica***	**Лонгозни гори по крайбрежието - Балтата**
Белевалия	***Bellevalia sarmatica***	**Разредени храсталаци в степите на нос Калиакра**
Снежно кокиче	***Galanthus nivalis***	**В гори и храсталаци по Северното Черноморие - Балтата**
Елвезиево кокиче	***Galanthus elwesii***	**В гори и храсталаци по Северното Черноморие**
Блатно кокиче	*Leucojum aestivum*	В лонгозните гори - Балтата
Калиакренско плюскавиче	***Silene caliacrae***	**По крайбрежни скали – Калиакра, Камен бряг и Тюленово**
Чернормоско плюскавиче	***Silene euxina***	**Дюните по Северното Черноморие**
Тройновилушна мишорка	***Gypsophila trichotoma***	**По крайбрежни скали – Калиакра и Тюленово**
Лъскава камилска трева	*Corispermum nitidum*	Дюните по Северното Черноморие
Басия	***Bassia hirsuta***	**В плитки разливи – Дуранкулашкото езеро**
Горска съсънка	***Anemone sylvestris***	**Окрайнини на гори и храсталаци в степната зона**
Волжки горицвет	***Adonis volgensis***	**В степите по Северно Черноморие**
Жълта водна лилия	***Nuphar lutea***	**Шабленското езеро**
Бяла водна лилия	***Nymphaea alba***	**Шабленското езеро**
Теснолистен божур	***Paeonia tenuifolia***	**В степите по Северно Черноморие**
Чернормоски хипекоум	*Hypecoum ponticum*	Дюните по Северното Черноморие
Ароматна матиола	***Mathiola odoratissima***	**По белите крайбрежни скали между Балчик и Калиакра**

Борзеанов игловръх	***Alyssum borzaeanum***	**Дюните по Северното Черноморие**
Татарско зеле	***Crambe tataria***	**Установен около Каварна**
Изменчива мъдрица	***Sysimbrium polymorphum***	**В гори в Лудогорието – изчезнал**
Емило-попово прозорче	***Potentilla emili-popii***	**В суходолията – Карапелит и Бежаново**
Безстъблен клин	***Astragalus excapus***	**Намиран в миналото в степни съобщества около Балчик**
Вълнестоцветен клин	***Astragalus pubiflorus***	**Намиран в миналото в степни съобщества около Балчик**
Сивосинкав клин	*Astragalus glaucus*	В суходолия и по крайбрежните мегели край Балчик и Каварна но и в някои суходия във вътрешността на Добруджа
Хаарбахиев клин	*Astragalus suberosus* subsp. *haarbachii*	В суходолията – в състава на степни съобщества
Приморска млечка	*Euphorbia paralias*	Дюните по Северното Черноморие
Пясъчна млечка	***Euphorbia peplis***	**Дюните по Северното Черноморие**
Седефче	***Ruta graveolens***	**В степите по Северно Черноморие**
Хипурис	***Hippuris vulgaris***	**В канал в Шабленското езеро**
Висок надводник	***Elatine alsinastrum***	**Във временни разливи при с. Генерал Колево**
Морски ветрогон	***Eryngium maritimum***	**Дюните по Северното Черноморие**
Морски морков	***Astrodaucus littorallis***	**Дюните по Северното Черноморие – Шабла и Дуранкулак**
Морски копър	*Crithmum maritimum*	По крайбрежни скали – Калиакра, Камен бряг и Тюленово
Български опопанакс	***Oppopanax chironium* subsp. *bulgaricum***	**В гори и храсталаци по Северното Черноморие**
Сенчест пащърнак	*Pastinaca umbrosa*	Във влажни гори - Балтата
Северница	*Samolus valerandii*	Край локви при с. Тюленово
Бесерова змийска трева	***Goniolimon besseranum***	**В степите по Северно Черноморие**
Широколистна гърлица	***Limonium latifolium***	**По крайбрежни скали и засолени места – Калиакра, Камен бряг и Тюленово**
Мейерова гърлица	***Limonium meyeri***	**По крайбрежни скали при Калиакра и Камен бряг**

Линейна повитица	***Convolvulus lineatus***	**В степите и крайбрежните скали по Северно Черноморие**
Персийска повитица	***Convolvulus persicus***	**Дюни край Дуранкулашкото езеро**
Стълбчесто винче	***Anchusa stylosa***	**По белите крайбрежни скали между Балчик и Калиакра**
Сибирска аргузия	***Argusia sibirica***	**Дюните по Северното Черноморие**
Кримско зарасличе	*Symphytum tauricum*	В гори и храсталаци край Балчик
Дребноцветна коча билка	***Nepeta parviflora***	**В степите по Северно Черноморие**
Дракоцефалум	*Dracocephalum thymiflorum*	Намиран в миналото около Добрич
Пурпурен лопен	***Verbascum purpureum***	**Дюните по Северното Черноморие**
Морски ранилист	***Stachys maritima***	**Дюните по Северното Черноморие**
Южна мехурка	***Utricularia australis***	**В лиманните езера по Северното Черноморие**
Извит магарешки бодил	*Carduus uncinatus*	В степите и крайбрежните скали по Северно Черноморие
Цар-фердинандов миск	***Jurinea tzar-ferdinandii***	**По белите крайбрежни скали между Балчик и Калиакра**
Пясъчна метличина	*Centaurea arenaria*	Дюните по Северното Черноморие
Маршалова метличина	*Psephellus marschallianus*	В степите по Северно Черноморие и в суходолията на Южна Добруджа
Лерхианов пелин	***Artemisia lerchiana***	**По белите крайбрежни скали между Балчик и Калиакра**
Кавказки пелин	***Artemisia pedemontana***	**В степите и крайбрежните скали по Северно Черноморие**
Татарска салата	***Lactuca tatarica***	**Дюните по Северното Черноморие**
Бесарабско глухарче	*Taraxacum bessarabicum*	По засолени терени край Дуранкулашкото и Шабленското езера
Отровна рунянка	*Hieracium virosum*	В гори и храсталаци по Северното Черноморие
Блатен клострец	***Sonchus palustris***	**В периферията на Дуранкулашкото езеро**

Таблица 2.1.6-2. Видове мъхове с природозащитна стойност

Български имена	**Латински имена**	**Находище**
Скорпидиум	*Scorpidium circinatum*	По сухи и открити крайморски скали – Болата и Калиакра

Таблица 2.1.6.-3. Видове гъби с природозащитна стойност

Български имена	**Латински имена**	**Находище**
Калъфкостъблена тулостома	*Tulostoma volvulatum*	По открити песъчливи места край Балчик
Оловносив гиродон	*Gyrodon lividus*	В елшови крайречни гори по Северното Черноморие
Напрашена манатарка	*Boletus pulverulentus*	В дъбови гори по Северното Черноморие
Жилковиден дисциотис	*Disciotis venosa*	На богати почви предимно в широколистни гори - Лудогорието
Черна бучка	*Helvella atra*	По почва в дъбови гори – Северното Черноморие и Лудогорието

На територията на област Добрич се срещат следните природни местообитания, представляващи горски територии от национална, европейска и световна значимост за опазване, които са включени в приложение 1 на ЗБР, или са посочени в Червената книга (том 3). Част от тези местообитания се отнасят към ВКС 3 „Редки, защитени или застрашени от изчезване екосистеми, местообитания или рефугиуми“. Трябва да се отбележи, че в горските територии се срещат и някои тревисти и храстови фитоценози, които не са гори по смисъла на Закона за горите, но попадат в обхвата на дейностите на ОПРГТ на Добрич. Основни обекти на опазване следните местообитания включени в класификацията на EUNIS и съответстващите им от Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие природни местообитания:

• G1.A614 Sub-continental field elm woods (Гори и храсталаци от полски бряст, *Ulmus minor*)

• G1.7C41 Silver lime woods (Гори от сребролистна липа, *Tilia tomentosa*) – **91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа**.

• G1.7372 Moesian white oak woods (Мизийски гори от космат дъб, *Quercus pubescens*) – **91H0 Панонски гори от космат дъб**.

• G1.768 Moesio-Danubian termophilous oak forests (Мизийски смесени термофилни дъбови гори) – **91M0 Балкано-панонски церово- горунови гори**.

• G1.1112 Eastern European poplar-willow forests (Крайречни върбово-тополови гори) – **91E0 *Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)**.

G1.2232 Helleno-Balkanic ash-oak-alder forests (Хелено-Балкански гори на ясен, летен дъб и елша) - **91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmenion minoris*).**

• G1.7A1 Euro-Siberian steppe [*Quercus*] woods (Лесостепни гори от цер, *Quercus cerris* и дръжкоцветен дъб, *Quercus pedunculiflora*) – **91I0 *Евро-сибирски степни гори с *Quercus* spp.**

• G1.A1C31 Moesian mesophile oak-hornbeam forests (Равнинни мезофилни дъбови и габрови гори) – **91G0 Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus.***

• E1.2D1 Western Pontic steppes (Западнопонтийски степи) **-62C0 Понто-Сарматски степи.**

• E1.4344 Helleno-Balkanic andropogonid grass steppes (Хеленобалкански андропогонидни степи) – **6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества на варовик (*Festuco-Brometalia*)**.

• H3.2A1 - Helleno-Balkanic calcicolous chasmophyte communities (Гръко-Балкански калцифитни хазмофитни съобщества) – **8210 Варовикови скални склонове с хазмофитна растителност**.

Б. Животински свят

Животинският свят на областта е богат и разнообразен тъй като са представени много разнообразни природни местообитания, а също така през областта преминават важни миграционни пътища на птици и прилепи. Освен това на източната граница на областта са бреговете на Черно море, които с прилежащите им местообитания са важен място за концентрация на голям брой видове и естествен миграционен коридор за голям брой

видове. Освен видовете характерни за умерените ширини на Евразия се срещат и доста степни видове, проникнали в миналото в степите на Добруджа от изток. Общо гръбначната фауна на областта включва 468 вида, в това число 322 вида птици, 69 вида бозайници, 47 вида риби /без чисто морските видове/, 19 вида влечуги и 11 вида земноводни (виж Приложение№3, Табличи 1-6). Това е едно голямо видово богатство. Като изключим някои видове риби ,които са интродуцирани, фауната до голяма степен е местна, автохтонна. Преобладават видове с Палеарктичен, Холарктичен, Европейски произход, но видовете с южен, средиземноморски произход успешно проникват покрай Черноморското крайбрежие и тяхната застъпеност е висока. Такива видове са дебелоклюна чучулига, червеноглава сврачка, ориенталско каменарче, испанско каменарче, малък маслинов присмехулник, голям маслинов присмехулник, зеленогуша овесрака, жалобен синигер,остроух нощник,дългопръст нощник,подковоносите прилепи, чакал и др. Също така са налице и голям брой видове с азиатски, степен произход (европейско-туркестански, туркестано-средиземномоски, палеоксерен, сарматски и континентално-ксерофилен типове фауна) – малък орел, ливаден блатар, турилик, късопръста чучулига, испанско врабче, черноглава овесарка, обикновена кукумявка, червен ангъч, бял ангъч, белоопашат мишелов, степен пор, пъстър пор, европейски лалугер, обикновен хомяк и др. В Приложение № 3 към ДЕО е представен списък на видовия състав на риби, земноводни, влечуги, бозайници, птици и безгръбначната фауна, техния консервационен статус и степента им на привързаност към горите.

С горите са свързани пряко 153 вида гръбначни животни (32.7% от всички установени) -119 вида от птиците (37%), 7 вида от влечугите (36.8%), 3 вида от земноводните (27.3%) и 24 вида от бозайниците (34.8%).

От безгръбначните с висок консервационен статус са установени 23 вида.

Като цяло фауната на гръбначните животни в областта се отличава с голям брой редки и застрашени видове. Защитени, включени в приложения 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие са 369 вида гръбначни животни (78.8% от установените). В Червената книга са включени 147 вида (31.4%). Световно застрашените видове са 50 (10.7%). Видовете от особено значение за опазване в ЕС, включени в Приложения 2 и 4 на Директивата за хабитатите или в Приложение 1 на Директивата за птиците са общо 166 (35.5%).

Бозайници

Общо в областта са установени 69 вида бозайници, от тях 24 вида са свързани с горите. Висока степен на уязвимост спрямо дейностите в горите имат прилепите, свързани с горски

убежища. От прилепите са установени 8 вида, които редовно или в определени случаи ползват стари хралупи в дървета за убежища и се хранят често в горски територии или вблизост до тях. Запазването на старите хралупести дървета – здрави или полумъртви в горите е от ключово значение за състоянието на тези видове.

В много райони на областта горите, макар и млади, са важно убежище и укритие за бозайниците тъй като имат островен хаактер и общото им покритие е твърде малко. Те са важни в това отношение за видове като сърната, благородния елен, елена лопатар, язовеца, вълка и др.

Птици

За периода 1950-2020 г. има данни за намирането на 332 вида птици на територията на област Добрич. От тях 169 вида са с потвърдено сигурно гнездене, а още 7 са със степен на твърде вероятно гнездене.Общо гнездовата орнитофауна на областта включва 176 вида. Само по време на сезонните миграции и през зимата са установени 126 вида.Други 30 вида се срещат случайно, по време на скитания или са вагранти. Като цяло орнитофауната на областта е добре проучена по отношение на състава и разпространението на видовете. Макар видовия състав да е до голяма степен вече изяснен, все още данните за конкретната локализация на заетите територии, числеността и тенденциите в нея и екологията на видовете са оскъдни. Прави впечатление големият брой мигриращи и скитащи видове/вагранти/, което се дължи на разположението на областта на най-значимия миграционен път на прелетните птици в страната – Виа Понтика и на големия брой български и чуждестранни орнитолози, които посещават Северното Черноморие. Практически този път със своя широк фронт покрива цялата територия на областта. Най-големите ята дневни реещи се мигранти преминават над централните части на областта,над района на гр.Добрич и леко западно от него. Значителни количества водолюбиви и врабчоподобни птици мигрират и следвайки черноморския бряг. Значителна част от мигрантите спират за почивка, хранене и нощуване в Добричка област.Много от видовете използват за това и наличните горски територии. Това важи за дневните грабливи птици,от които големи ята и нощувки формират малкия креслив орел, осояда, обикновения мишелов, вечерната ветрушка, орела змияр и др. Понякога на дървета нощуват и многобройните мигриращи бели и черни щъркели над областта. Врабчоподобните птици също масово използват горите за изхранване, нощуване и почивка. Това може да се каже също и за чухала, козодоя, обикновения пчелояд, синявицата и др.

Общо 119 вида птици са свързани по един или друг начин с горите –най-често гнездещи в тях. Сред видовете с консервационно значение, обитаващи гори в областта са

представени значими популации на малък орел, малък креслив орел, голям ястреб, осояд, орел змияр, късопръст ястреб, черен щъркел, сокол орко, сив кълвач, горска чучулига, полубеловрата мухоловка /главно в гората „Балтата“/ и др. Редки и с малки популации в областта са морския орел, черния кълвач, средния пъстър кълвач, малкия ястреб, вечерната ветрушка и др. Покрай Черно море е налице и колония на големи корморани в горски участък. Гореизброените видове са и ще бъдат подложени най-вече на негативни въздействия в горите. Разпространението на много горски видове,главно врабчоподобни, след 1960 г. е повлияно положително от създаването на полезащитни пояси масово в източните и централни части на област Добрич.

Много от видовете птици гнездещи в областта са подложени на редица негативни въздействия и състоянието на популациите им е неблагоприятно. Числеността им намалява,а разпространението им се съкращава. През последните 20 години сред горските видове се наблюдава намаление на числеността на гълъба хралупар, за който през този период няма сигурни данни за гнездене в областта, сирийския пъстър кълвач, вертошийката, градинското коприварче, синявицата и др. Увеличение на числеността за същия период е налице при черния щъркел, черния кълвач, големия корморан. За много голям брой птици тенденциите са неизвестни поради липса на достатъчно мониторингови проучвания.

Влечуги

Общо 19 вида влечуги са установени в областта. Повечето от тях са широко разпространени и се срещат на територията на цялата страна, приспособени за живот в умерено-континенталния пояс на Евразия. Има и някои видове типични само за Южна Европа и Средиземноморието, като сухоземните костенурки и жълтокоремника.Седем вида са свързани малко или повече с горски местообитания – шипоопашатата костенурка, шипобедрена костенурка, жълтокоремник, медянка, горския гущер, смок мишкар и пъстър смок. И двата вида сухоземни костенурки предпочитат местообитания всред редки широколистни /главно дъбови/ гори и храсти. Опазването на тези местообитания ,особено при все по-сериозното засушаване и затопляне на климата през последните години е ключово за оцеляването им. От особена опасност за тях са горските пожари тъй като костенурките са бавно подвижни и при тях в тези случаи освен унищожаване на местообитанието се установява и пряка смъртност.

Земноводни

На територията на област Добрич са установени 11 вида земноводни. Някои от тях са с висок консервационен статус – сирийска чесновница, обикновена чесновница, южен гребенест тритон и др. С горите са свързани в по-голяма или по-малка степен 3 вида – горска дългокрака жаба, жаба дървесница и кафява крастава жаба.

Риби

Сладководната ихтиофауна на областта е сравнително бедна поради малкия брой речни системи и неголемия брой стоящи водоеми. Установени са общо 47 вида риби. Повечето видове са регистиррани в краймоските езера и в р.Батова,както и в някои вътрешни язовири. Като хидробионти сладководните риби не са пряко свързани с горските местообитания, но косвени негативни въздействия върху техните популации могат да имат дейностите в горите /главно дърводобива, но също залесяването с бор на мястото на унищожени дъбови гори/. Сред рибите в областта има и някои видове с чужд произход, които са нарочно или случайно разселени от човека –слънчева рибка, гамбузия, псевдоразбора, бял толстолоб, бял амур и др.

2.1.7. Защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ)

В административния териториален обхват на област Добрич (респ. в обхвата на ОПРГТ) попадат 21 **защитени зони, от които 11 защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива 92/43/ЕИО) и 10 защитени зони за опазване на дивите птици (Директива 2009/147/ЕО).**

Общата площ на защитените зони, попадащи изцяло или частично на територията на Област Добрич са 155 523 ha, от които 66 810.1 ha са горски територии (по информация от http://natura2000.moew.government.bg/). Защитените зони по Директива 2009/147/ЕО са обявени със заповеди на Министъра на околната среда и водите. Защитените зони по Директива 92/43/ЕИО са включени в списъка от защитените зони, приет с решение на МС (виж таблицата по-долу), като само 2 защитени зони към момента на изготвяне на ДЕО имат заповеди за обявяване: BG 0000130 „Крайморска Добруджа” и BG 0000573 „Комплекс Калиакра”.

За защитените зони попадащи в териториалния обхват на област Добрич към момента на изготвяне на ДЕО няма утвърдени планове за управление.

Таблица № 2.1.7-1. Защитени зони в териториалния обхват на Област Добрич и ОПРГТ

№	Защитени зони	Нормативен акт
	Защитени зони по Директива 92/43/ ЕИО за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна	
1	BG0000102 „Долината на река Батова”	Решение № 802/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 107/2007 г)
2	BG 0000154 “Езеро Дуранкулак”	Решение № 802/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 107/2007 г)
3	BG 0000621 “Езеро Шабла-Езерец”	Решение № 122/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 21/2007 г)
4	Част от BG 0000118 „Златни пясъци”	Решение № 122/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 21/2007 г)
5	BG 0000570 „Изворово – Краище”	Решение № 122/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 21/2007 г)
6	BG 0000569 „Кардам”	Решение № 122/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 21/2007 г)
7	BG 0000573 „Комплекс Калиакра”	Заповед РД -815 от 12 декември 2017г. на Министъра на ОСВ (обн. ДВ, бр. 100/2017 г) (на основание чл.12, ал.6 от ЗБР); Заповед РД-526 от 21 юли 2017 на Министъра на ОСВ (обн. ДВ, бр.61/2017 г) (на основание чл. 19, ал. 1 от ЗБР).
8	BG 0000130 „Крайморска Добруджа”	Заповед РД № 793 от 20 декември 2018 г. на Министъра на ОСВ (обн. ДВ, бр. 10/2019 г)
9	BG 0000572 “Росица – Лозница”	Решение № 122/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 21/2007 г)
10	BG 0000107 „Суха река”	Решение № 122/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 21/2007 г)
11	BG 0000106 „Хърсовска река”	Решение № 661/2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 85/2007 г)
	Защитени зони по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици	
1	BG 0002061 „Балчик”	Заповед № РД-130 от 10.02.2012 г. (обн. ДВ, бр. 23/2012 г).
2	BG 0002082 „Батова”	Заповед № РД - 129/10.02.2012 г. (Обн. ДВ бр. 22/2012г), Промяна на режима на дейности - Заповед № РД – 81/28.01.2013 (Обн. ДВ бр.10 /2013г.), Промяна на режима на дейности- Заповед № РД -389/ 7.06.2016 г.(обн. ДВ, бр. 59/2016г).
3	BG 0002097 „Белите скали”	Заповед № РД -354 от 03.05.2012 (обн. ДВ, бр. 37/2012 г), Промяна на режима на дейности - Заповед № РД -816 от 12.12.2017 (обн. ДВ, бр. 100/2017 г).
4	BG 0002115 „Било”	Заповед № РД-330 от 28.04.2014 г., (Обн. ДВ бр. 41/2014), Промяна на режима на дейности - Заповед № РД-817 от 12.12. 2017 г., (Обн. ДВ бр. 100/2017г).
5	BG0002050 „Дуранкулашко езеро"	Заповед на МС № РД - 258/16.03.2010г. (Обн. ДВ бр. 28/2010). Заповед № РД-698/25.08.2020 г. /обн. ДВ. бр. 81/2020 г./ на Министъра на ОСВ.
6	BG0002051 „Клаиакра”	Заповед № РД - 559/21.08.2009г. (обн. ДВ, бр. 69/2009 г.). Промяна в площта - увеличаване със Заповед No.РД-97 от 06.02.2014 г., бр. 15/2014 на Държавен вестник; Промяна в режима на дейностите със Заповед No.РД-818 от 12.12.2017 г., бр. 100/2017 на Държавен вест
7	BG0002048 „Суха река"	Заповед № РД - 853/15.11.2007г. (обн. ДВ, бр. 100/2007г.), Промяна на режима на дейности - Заповед № РД - 84/28.01.2013г. (обн. ДВ, бр. 10/2013 г.).
8	BG 0002039 „Хърсовска река”	Заповед № РД – 767 от 28.10.2008г. (обн. ДВ, бр.102/2008г.).

		Промяна на режима на дейности - Заповед № РД – 74 от 28.01.2013г. (обн. ДВ, бр.10/2013г.).
9	BG0002085 „Чаиря"	Заповед No.РД-551 от 05.09.2008 г., (обн. ДВ, бр. 83/2008г)
10	BG000156 „Шабленски езерен комплекс"	Заповед No.РД-259 от 16.03.2010 г., бр. 28/2010 на Държавен вестник 2-1-156-259-2010; Заповед № РД- 698/25.08.2020 г. /обн. ДВ, бр. 81/2020 г./ на Министъра на ОСВ.

Защитени зони по Директива 92/43/ЕИО

Съгласно възприетия подход за обявяване на защитените зони, целите за опазване на зоните са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

От всички защитени зони по Директив 92/43/ЕИО попадащи в обхвата на ОПРГТ само 2 защитени зони имат заповеди за обявяване - BG 0000130 „Крайморска Добруджа" и BG 0000573 „Комплекс Калиакра".

По-долу накратко е представена обща информация за защитените зони като е използвана информация от страницата на МОСВ http://natura2000.moew.government.bg/ и ИАОС.

Като Приложение №2 към ДЕО е представена карта със всички защитените зони и защитени територии в обхвата на ОПРГТ и област Добрич.

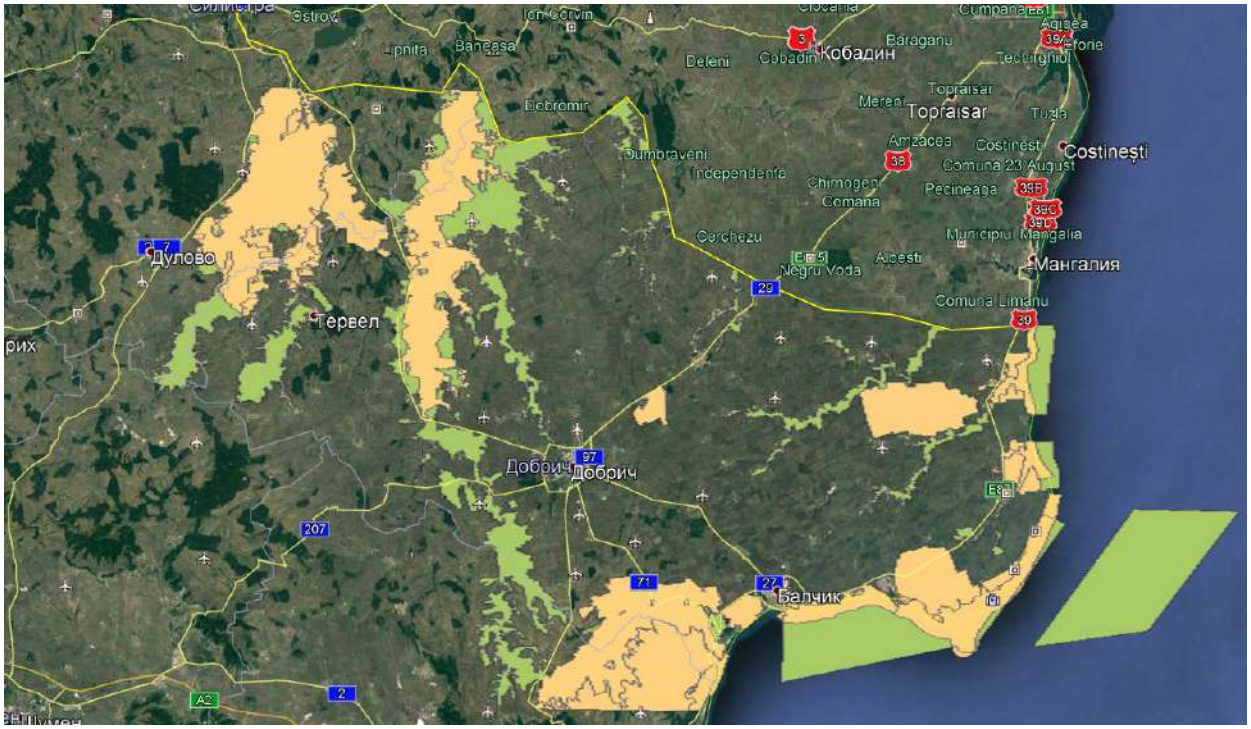

Фиг. № 2.1.7-1 *Защитени зони от Натура 2000 на територията на област Добрич (със зелен цвят – ЗЗ по Директива 92/43/ЕИО и в жълт цвят – ЗЗ по Директива 2009/147/ЕО)*

BG0000102 Защитена зона „Долината на река Батова”

Обща площ 18459.2388 ha, от които горските територии са 4915.73 ha.

Предмет на опазване в защитената зона са 13 природни местообитания от Приложение 1 на Директива 92/43/ЕИО, от тях 7 типа са горски местообитания. Типовете природни местообитания съгласно SDF са: 2110 Зараждащи се подвижни дюни, 2120 Подвижни дюни с *Ammophila arenaria* по крайбрежната, 2180 Облесени дюни, 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi,* 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи), 62C0 Понто-Сарматски степи, 9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion),* 91E0 Алувиални гори с *Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae),* 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmenion minoris*), 91G0 Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus,* 91H0 Панонски гори с *Quercus pubescens,* 91I0 Евро-сибирски степни гори с *Quercus spp.,* 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа.

От фауната предмет на опазване в защитената зона са 29 вида, от тях 2 вида риби, 1 вид земноводно, 4 вида влечуги, 15 вида бозайници с прилепи и 6 вида от безгръбначната фауна.

От флората 1 представител е предмет на опазване. Защитена зона опазва и други важни видове от флората и фауната. Пълен списък на природните местообитания, видовете предмет на опазване и другите важни за флората и фауната видове могат да бъдат намерени

в стандартният формуляр за зоната на страницата на МОСВ: http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000102&siteType=HabitatDirective

BG 0000154 Защитена зона "Езеро Дуранкулак"

Обща площ 5050.79475 ha, от тях 307.21 ha горски територии.
Предмет наопазване в защитената зоната са общо 13 типа природни местообитания, предимно тревни и степни съобщества, които попадат в териториалния обхват на община Шабла: 1110 Постоянно покрити от морска вода пясъчни и тинести плитчини, 1140 Тинесто-песъчливи крайбрежни площи, които не са покрити или са едва покрити с морска вода, 1160 Обширни плитки заливи, 1210 Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси, 1410 Средиземноморски солени ливади, 2110 Зараждащи се подвижни дюни, 2120 Подвижни дюни с *Ammophila arenaria* по крайбрежната, 2130 Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни), 2190 Влажни понижения между дюните, 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition,* 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи), 62C0 Понто-Сарматски степи, 8330 Подводни или частично подводни морски пещери и 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion albi.*
От фауната предмет на опазване в защитената зона са 19 вида, от тях 3 вида риби, 1 вид земноводни, 4 вида влечуги, 9 вида бозайници с прилепи и 2 вида от безгръбначната фауна. Защитената зона опазва и други важни за флората и фауната видове. Пълен списък на природните местообитания, видовете предмет на опазване и другите важни за флората и фауната видове може да бъде намерен в стандартния формуляр на страницата на МОСВ: http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000154&siteType=HabitatDirective

BG 0000621 Защитена зона "Езеро Шабла-Езерец"

Обща площ 2623.53 ha, от която 171.18 ha горски територии.

Предмет на опазване в защитената зона са 11 типа природни местообитания - крайбрежни лагуни, подвижни дюни и др., които попадат в териториалния обхват на община Шабла: 1110 Постоянно покрити от морска вода пясъчни и тинести плитчини, 1140 Тинесто-песъчливи крайбрежни площи, които не са покрити или са едва покрити с морска вода, 1150 Крайбрежни лагуни, 1160 Обширни плитки заливи, 1210 Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси, 2110 Зараждащи се подвижни дюни, 2120 Подвижни дюни с *Ammophila arenaria* по крайбрежната, 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition,* 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi,* 62C0 Понто-Сарматски степи и 8330 Подводни или частично подводни морски пещери.

От фауната предмет на опазване в защитената зона са 20 вида, от тях 4 вида риби, 1 вид земноводни, 3 вида влечуги, 11 вида бозайници в това число прилепи и 1 вид от безгръбначната фауна.
Защитената зона опазва и други важни за флората и фауната видове. Пълен списък на природните местообитания, видовете предмет на опазване и другите важни за флората и фауната видове може да бъде намерен в стандартния формуляр на страницата на МОСВ: http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000621&siteType=HabitatDirective

BG 0000118 Защитена зона „Златни пясъци"

Част от ЗЗ „Златни пясъци" попада в териториалния обхват на област Добрич и ОПРГТ, останалата част от зоната е в административните граници на област Варна. Обща площ на защитената зона е 1374.44 ha , от които горските територии са 258.5 ha.
Предмет на опазване в защитената зона са 11 типа природни местообитания: 3140 Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara,* 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion или Hydrocharition,* 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia)* (*важни местообитания на орхидеи), 62C0 Понто-Сарматски степи, 8310 Неблагоустроени пещери, 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia* покрай големи реки *(Ulmenion minoris),* 91G0 Панонски гори с *Quercus petraea и Carpinus betulus,* 91H0 Панонски гори с *Quercus pubescens,* 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори, 91S0 Западнопонтийски букови гори и 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа.
От фауната предмет на опазване в защитената зона са 19 вида, от тях 2 вида земноводни, 4 вида влечуги, 4 вида бозайници с прилепи и 8 вида от безгръбначната фауна. Предмет на опазване в ЗЗ е и 1 вид от флората -*Himantoglossum Caprinum*. Защитената зона опазва и други важни за флората и фауната видове. Пълен списък на природните местообитания и видовете предмет на опазване, както и други важни за флората и фауната видове може да бъде намерен в стандартния формулар на зоната на страницата на МОСВ: http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000118&siteType=HabitatDirective

BG 0000570 Защитена зона „ Изворово – Краище"

Обща площ 1082.27 ha , от които 446.78 ha са горски територии.
Предмет на опазване в защитената зона са 2 типа природни местообитания, които попадат в териториалния обхват на община Генерал Тошево: 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi и* 62C0 Понто-Сарматски степи.
От фауната предмет на опазване в защитената зона са 11 вида, от тях 4 вида влечуги, 6 вида бозайници с прилепи и 1 вид от безгръбначната фауна. Защитената зона опазва и други важни за флората и фауната видове. Пълен списък на природните местообитания и видовете

предмет на опазване, както и другите важни за флората и фауната видове може да бъде намерен в стандартния формулар на зоната на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000570&siteType=HabitatDirective

BG 0000569 Защитена зона „Кардам"

Обща площ 918.92 ha , от тях 209.68 ha са горски територии.
Предмет на опазване в зоната са 2 типа природни местообитания, които попадат в теритоиалния обхват на община Генерал Тошево: 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi* и 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(*Festuco-Brometalia)* (*важни местообитания на орхидеи).
От фауната предмет на опазване в защитената зона са 8 вида, от тях 4 вида влечуги и 4 вида бозайници в това число прилепи. Защитената зона опазва и други важни за флората и фауната видове. Пълен списък на природните местообитания и видовете предмет на опазване, както и други важни за флората и фауната видове може да бъде намерен в стандартния формулар на зоната на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000569&siteType=HabitatDirective

BG 0000573 „Комплекс Калиакра"

Съгласно Заповед РД-815 от 12 декември 2017 г. на Министъра на ОСВ (обн. ДВ, бр. 100/2017 г) за обявяване, общата площ на защитената зона е 48336.277 ha, от която 1354.11 ha горска територия. Зоната попада в териториалния обхват на общините Балчик, Каварна и Шабла.
Предмет на опазване в защитената зона са 19 природни местообитания (2 горски) от Приложение 1 на Директива 92/43/ЕИО: 1110 Постоянно покрити от морска вода пясъчни и тинести плитчини, 1140 Тинесто-песъчливи крайбрежни площи, които не са покрити или са едва покрити с морска вода, 1150 Крайбрежни лагуни, 1160 Обширни плитки заливи, 1170 Съобщества с кафяви, червени и зелени водорасли по скалисти морски дъна (Рифове), 1210 Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси, 1240 Стръмни морски скали, обрасли с ендемични видове *Limonium,* 1310 *Salicornia* и други едногодишни растения, колонизиращи тинести и пясъчни терени, 1410 Средиземноморски солени ливади, 2110 Зараждащи се подвижни дюни, 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion или Hydrocharition,* 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi,* 62C0 Понто-Сарматски степи, 7220 Извори с твърда вода с туфести формации *(Cratoneurion*), 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове, 8310 Неблагоустроени пещери, 8330 Подводни или частично подводни морски пещери, 91H0 Панонски гори с *Quercus pubescens,* 91I0 Евро-сибирски степни гори с *Quercus spp*.
От фауната предмет на опазване в защитената зона са 38 вида, от тях 2 вида риби, 9 вида земноводни и влечуги, 18 вида бозайници с прилепи и 9 вида от безгръбначната фауна. От

флората 3 растителни вида са предмет на опазване. Наред с това зоната опазва и други важни видове от флората и фауната. Пълен списък на природните местообитания и видовете предмет на опазване, както и другите важни видове от флората и фауната са представени на страницата на МОСВ: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000573/BG0000573_PS_16.pdf

Съгласно заповедта за обявяване, защитената зона се обявява със следната конкретна цел:

- опазване на типовете природни местообитания, местообитанията на видове, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние;
- подобряване при необходимост на състоянието на типове природни местообитания и на местообитания на видовете,
- възстановяване при необходимост на типове природни местообитания, местообитания на видовете и техните популации;
- възстановяване на приоритетен тип природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи като площ, структура и функции до постигане на благоприятното природозащитно състояние.

Режими и ограничения съгласно заповедта за обявяване:

- Забранява се депониране на драгажни маси, пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната;

- Забранява се изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; изключения се допускат при бедствия и аварии или за дейности, подобряващи природозащитното състояние на местообитанията;

- Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;

- Забранява се увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на почистване от инвазивни и неместни видове;
- Забранява се промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания; изключения се допускат при бедствия и аварии или за дейности, подобряващи природозащитното състояние на местообитанията;

- Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища и мери;

- Забранява се издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0* Понто-Сарматски степи, съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконови нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство;

- Забранява се на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0* Понто-Сарматски степи съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърнено-бобови култури, листностъблени зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури;

- Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване;

- Забранява се провеждане на спелеоложки проучвания в неблагоустроени пещери през размножителния период на прилепите – 1 март – 30 юни;

- Забранява се въвеждане на неместни растителни видове в ливади, пасища, мери, естествени водни обекти, дюни, мочурища, дерета и горските територии, както и умишлено внасяне в морската среда на чужди видове;

- Забранява се движение на МПС извън съществуващи пътища (вкл. горски, селскостопански, ведомствени такива) в неурбанизирани територии освен за провеждане на селскостопански, горскостопански, аварийни и контролни дейности или по предварително съгласувани по съответния ред маршрути.

В Заповедта изрично е посочено, че за горските типове природни местообитания е задължително прилагането на „Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания от Приложение No1 на Закона за биологичното разнообразие“, утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.
През 2015-2017 г. е изготвен Интегриран план за управление на защитена зона SCI BG0000573 „Комплекс Калиакра“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и защитени зони SPA BG0002051 „Калиакра“ и SPA BG0002097 „Белите скали“ за опазване на дивите птици от ИБЕЙ. Към момента на изготвяне на ДЕО, планът не е утвърден от МОСВ.

BG 0000130 Защитена зона „Крайморска Добруджа”

Обща площ 6657.7029 ha , от които горските територии са 3071 ha
Съгласно Заповед РД № 793 от 20 декември 2018 г. на Министъра на ОСВ (обн. ДВ, бр. 10/2019 г), предмет на опазване в защитената зона са 7 типа природни местообитания, които попадат в териториалния обхват на общините Балчик, Генерал Тошево, Каварна и Шабла: 40A0 Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества, 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi,* 62C0 Понто-Сарматски степи, 8310 Неблагоустроени пещери, 91G0 Панонски гори с *Quercus petraea и Carpinus betulus,* 91H0 Панонски гори *с Quercus pubescens и* 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори. От фауната предмет на опазване в защитената зона са 19 вида, от тях 2 вида влечуги, 12 вида бозайници с прилепи и 4 вида от безгръбначната фауна. От флората 1 растителен вид е предмет на опазване. Наред с това зоната опазва и други важни видове от флората и фауната. Пълен списък на природните местообитания и видовете предмет на опазване, както и другите важни видове от флората и фауната са представени на страницата на МОСВ: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000130/BG0000130_PS_16.pdf

Съгласно Заповед РД № 793 от 20 декември 2018 г. на Министъра на ОСВ*:*
Ззащитената зона се обявява с цел:

- опазване на типовете природни местообитания, местообитанията на видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние;
- подобряване при необходимост на състоянието на типове природни местообитания и на местообитания на видовете;

- възстановяване при необходимост на типове природни местообитания, местообитания на посочените видове и техните популации.

Съгласно заповедта за обявяване, в границите на защитената зона се забранява:

- промяната на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на ливади, пасища, мери, както и на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години) в границите на местообитания, при ползването на земеделските земи като такива;
- търсене и проучване на общоразпростра-нени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/ или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
- движение на МПС извън съществуващи пътища (вкл. горски, селскостопански, ведомстве-ни такива) в неурбанизирани територии освен за провеждане на селскостопански, горскост пански, аварийни, контролни и консервационни дейности или по предварително съгласувани с РИОСВ – Варна, маршрути;
- почистване и унищожаване на храсти от нисък бадем *(Amygdalus nana),* анасонолистна шипка *(Rosa pimpineifolia),* бодлива шипка *(Rosa myriacantha*), степна вишня *(Cerasus fruticosa),* длъгнестолистен тъжник *(Spirea media),* ирга (*Amelanchier ovalis)* и котонеастер *(Cotoneaster sp. div.)* в поземлени имоти с номера 007001 и 023020 съгласно актуалната към януари 2018 г. карта на възстановената собственост за земли-щето на с. Бежаново, община Генерал Тошево, област Добрич, и в незалесената територия от имот 000026 съгласно актуалната към януари 2018 г. карта на възстановената собственост за землището на с. Александър Стамболийски, община Генерал Тошево, област Добрич;
- използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите;
- използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване;

- издаване на разрешения за строеж и вся-какво строителство на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи съгласно приложение No 2, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконови нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство;
- забраната не се прилага за строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване на настоящата заповед; за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти; за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура; при реализация на строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване в „Държавен вестник“ на настоящата заповед, предмет на изключението, с цел гарантиране опазване на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи е необходимо изрично становище на Регионалната инспекция по околната среда и водите Варна, че конкретното строителство не засяга местообитанието;
- на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно мес-тообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи съгласно приложение No 2, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърненобобови култури, листностъблени зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури;
- премахването на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива;
- промяна на предназначението на горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
- добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от запаса на съответната горска територия вследствие на природни бедствия;
- отсичането на биотопни дървета с изключение на случаите, когато представляват опасност за живота и здравето на хората, като отсечените биотопни дървета се оставят на място;
- паша в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Относими мерки за постигане целите на опазване на защитената зона са заложени и в следните секторни планове:

Мерки, произтичащи от Плана за упра-вление на речните басейни в Черноморски район (2016 – 2021):

- забрана или ограничаване на дейности, които увеличават риска за пряко или непряко отвеждане на приоритетни и опасни вещества или други замърсители в подземните води, включително разкриването на подземните води на повърхността, чрез изземване на отложенията и почвите, покриващи водното тяло;
- забрана за употреба на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба върху зони за защита, определени в Закона за водите, или други площи, определени със заповед на МОСВ.

Мерки, произтичащи от Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници (2011 – 2020):

- забрана за провеждане на нови съгласувателни процедури по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и ЗБР за фотосолар-ни/фотоволтаични съоръжения/инсталации в земеделския и горския фонд, с изключение на такива за самостоятелно захранване на обекти или в нарушени терени;
- забрана за провеждане на нови съгласувателни процедури по реда на ЗООС и ЗБР за вятърни генератори в земеделския и горския фонд, с изключение на такива за самостоятелно захранване на обекти или в нарушени терени.

В границите на защитената зона се препоръчва:

- възстановяване и поддържане на затревени площи с висока природна стойност (ВПС) – чрез косене; косенето да се извършва от 15 юни до 15 юли за равнинни и хълмисти райони и между 30 юни до 15 август за планинските райони, като се осъществява ръчно или с косачки за бавно косене, коси се от центъра към периферията или от единия край на ливадата към другия с ниска скорост; окосената трева се изсушава и събира на купове или се изнася от парцела;
- възстановяване и поддържане на затревени площи с висока природна стойност (ВПС) – чрез паша, като се поддържа гъстота на животинските единици на цялата пасищна площ на стопанството, на която се извършва пашата, от 0,3 до 1 ЖЕ/ха;
- превръщане на обработваеми земеделски земи в постоянно затревени площи;
- извършване на противоерозионни меро-приятия в лозя и трайни насаждения;.
- извършване на противоерозионни меро-приятия в обработваеми земи.

За горските типове природни местообитания, предмет на опазване в защитената зона, е задължително прилагането на „Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания от приложение No 1 от Закона за биологичното разнообразие“, утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

BG 0000572 Защитена зона “Росица – Лозница”

Обща площ 1811.98 ha, от които горските територии са 1053 ha

Предмет на опазване в защитената зона са 8 типа природни местообитания, които попадат в териториалния обхват на община Генерал Тошево: 40A0 Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества, 40C0 Понто-сарматски широколистни храстчета,

6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi,* 62C0 Понто-Сарматски степи, 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик *(Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи), 91H0 Панонски гори с *Quercus pubescens,* 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори и 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа.

От фауната предмет на опазване в защитената зона са 13 вида, от тях 3 вида влечуги, 5 вида бозайници с прилепи и 5 вида от безгръбначната фауна. Наред с това зоната опазва и други важни видове от флората и фауната. Пълен списък на природните местообитания и видовете предмет на опазване, както и другите важни видове от флората и фауната са представени на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000572/BG0000572_PS_16.pdf

BG 0000107 Защитена зона „Суха река”

Обща площ 62528.73 ha , от които горски територии са 21218.11 ha

Предмет на опазване в защитената зона са 17 типа природни местообитания, които попадат в обхвата на общините Добричка, Тервел и Крушари: 3140 Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara,* 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis и Callitricho-Batrachion,* 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi,* 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи), 6240 Субпанонски степни тревни съобщества, 6250 Панонски льосови степни тревни съобщества, 62C0 Понто-Сарматски степи, 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове, 8310 Неблагоустроени пещери, 9180 Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове, 91G0 Панонски гори с *Quercus petraea и Carpinus betulus,* 91H0 Панонски гори с *Quercus pubescens,* 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори, 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа, 91I0 Евро-сибирски степни гори с *Quercus spp*., 91E0 Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae) и* 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества.

От фауната предмет на опазване в защитената зона са 35 вида, от тях 2 вида земноводни, 4 вида влечуги, 18 вида бозайници с прилепи и 9 вида от безгръбначната фауна и 2 вида растения от флората.

Зоната опазва и други важни видове от флората и фауната. Пълен списък на природните местообитания и видовете предмет на опазване, както и другите важни видове от флората и фауната са представени на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000107/BG0000107_PS_16.pdf

BG 0000106 Защитена зона „Хърсовска река”

Обща площ 36756.70 ha, а горските територии са 7111.5 ha

Предмет на опазване на защитената зона са 14 типа природни местообитания, които попадат в обхвата на община Тервел: 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion alibi,* 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia)* (*важни местообитания на орхидеи), 6240 Субпанонски степни тревни съобщества, 6250 Панонски льосови степни тревни съобщества, 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс, 6510 Низинни сенокосни ливади, 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове, 8310 Неблагоустроени пещери, 9180 Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове, 91G0 Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus,* 91H0 Панонски гори с *Quercus pubescens,* 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори, 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа и 91I0 Евро-сибирски степни гори с *Quercus spp.*

От фауната предмет на опазване в защитената зона са 33 вида, от тях 1 вид риба, 1 вид земноводно, 4 вида влечуги, 17 вида бозайници с прилепи и 7 вида от безгръбначната фауна и 3 вида растения. Защитената зона опазва и други важни за флората и фауната видове, представени в стандартния формуляр. Пълен списък на природните местообитания и видовете, предмет на опазване, както и на други важни за флората и фауната видове се намират на старинацата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000106/BG0000106_PS_16.pdf

Защитените зони по Директива 92/43/ЕИО са подложени на действието на различен антропогенен натиск, климатични промени, стихийни бедствия и естествени процеси, които водят до загуба на природни местообитания и местообитания на видове, влошаване на благоприятното природозащитно състояние (БПС) на хабитатите и видовете, както и липса на системни мерки и действия за подобряването на природозащитното състояние. Планирането на горскостопански мероприятия без да се отчита оценката на състоянието на БПС на природните местообитания и сукцесионните процеси, биокоридорните функции и кохерентността на мрежата води до влошаване на състоянието и загуба на биоразнообразие. Неправилното извеждане на сечи, провеждането на възстановителни дейности с неместни видове, извеждането на мъртва дървесина, липсата или недостатъчен брой на биотопни дървета, липсата на паша, липсата на добър контрол върху дърводобивните дейности, промяна на начина на трайно ползване и др. са част от действащите заплахи върху предмета и целите на опазване в защитените зони.

Защитени зони по Директива 2009/147/ЕО

Защитените зони са предложени за обявяване по смисъла на Директива за опазване на дивите птици и на основание чл. 12, ал. 6, във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие. Целта е опазване на местообитания на видове по Директива 2009/147/ЕО, посочени в Приложение № 2 от ЗБР, както и опазване на територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези посочени в Приложение № 2 от ЗБР.

Общи цели на опазване, съгласно заповедите за обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитанията на видовете, предмет на опазване, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

BG0002061 Защитена зона „Балчик"

Общата площ на зоната е 1560 ha, от които 526.8 ha горски територии. Защитената зона включва част от територията на община Балчик.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване, съгласно Заповедта за обявяване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*):
Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Кълроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconianigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка(*Platalea leucorodia*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetuspennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*),Царски орел (*Aquila heliaca*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка, (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сив жерав (*Grus grus*), Бухал (*Bubo bubo*), Синявица (*Coracias garrulus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Ястребогушо копривaрче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*) и Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение№ 2.*): Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенез) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Голям горски водобегач (*Tringaochropus*) и Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Режими и ограничения:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
- Забранява се залесяването на пасища, ливади и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища, ливади и мери.
- Забранява се разкриването на нови кариери и разширяването на концесионните площи на съществуващи кариери за добив на подземни богатства с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване по ЗПБ и/или за предоставяне на концесия за добив по ЗПБ и по Закона за концесиите или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл.31 от Закона за биологичното разнообразие;
- Забранява се изграждането на вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за вятърни генератори, използвани като собствени източници на електрическа енергия.
- Забранява се изграждането на фотоволтаични системи за производство на електроенергия в пасища, ливади и мери с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл.31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за изграждане на наземни, покривни и фасадни фотоволтаични системи, използвани като собствени източници на електрическа енергия.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002061/BG0002061_PS_16.pdf

BG0002082 Защитена зона „Батова”

Обща площ 381495.16 ha, от които 6984.2 ha горски територии.Защитената зона включва част от териториите на общините Балчик, Добричка, Варна и Аксаково.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

- Възстановяване на местообитанията на видовете, предмет на опазване, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване съгласно Заповедта за обявяване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*):
Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Кълроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egrettaalba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Червеногуша гъска (*Brantaruficollis*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд(*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circusaeruginosus*),Полски блатар(*Circus cyaneus*),Степен блатар(*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiterbrevipes*), Белоопашат мишелов(*Buteo rufinus*),Царски орел (*Aquila heliaca*),Белошипаветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Сокол скитник (*Falcoperegrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*),Сив жерав(*Grus grus*), Ливаден дърдавец(*Crex crex*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Малка черноглава чайка (*Larusmelanocephalus*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земероднорибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrellabrachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*),Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Ястребогушо копривaрче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), Червеногуша мухоловка (*Ficedulaparva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*),Градинска овесарка(*Emberiza hortulana*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение № 2.*):
Пчелояд (*Merops apiaster*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*),Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardeacinerea*),Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Фиш (*Anas penelope*), Зимно бърне(*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Звънарка (*Bucephala clangula*), Среден нирец (*Mergusserrator*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновенмишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falcosubbuteo*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Речен

дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*).

Режими и ограничения:

- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения.
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се изграждането на вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за вятърни генератори, използвани като собствени източници на електрическа енергия.
- Забранява се допускането и извършването на жилищно, курортно и вилно строителство до влизането в сила на нов ОУП на община Балчик и община Аксаково или техни изменения с изключение на имоти, които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ попадат в строителните граници на населени места или селищни образувани я в двете общини, или имоти, за които има започната или завършена процедура по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.“
- Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
- Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002082/BG0002082_PS_16.pdf

BG0002097 Защитена зона „Белите скали”

Обща площ на зоната 4163 ha, от които 911.73 ha горска територия. Защитената зона обхваща част от територията на общините Балчик и Каварна.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване, съгласно Заповедта за обявяване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*): Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Обикновен буревестник (*Puffinus yelkouan*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Орел рибар (*Pandionhaliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circuscyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малъккреслив орел (*Aquila pomarina*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Вечерна ветрушка (*Falcovespertinus*), Средиземноморски сокол (*Falco eleonorae*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сив жерав (*Grus grus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Малка черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), Гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Ястребогушо копривaрче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*) и Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение № 2.*): Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновенмишелов (*Buteo buteo*), Северен мишелов (*Buteo lagopus*), Черношипа ветрушка (Керкенез) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*) и Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режими и ограничения:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се залесяването на пасища, ливади и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища, ливади и мери;
- Забранява се разкриването на нови кариери и разширяването на концесионните площи на съществуващи кариери за добив на подземни богатства с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване по ЗПБ и/или за предоставяне на концесия за добив по ЗПБ и по Закона за концесиите или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за

опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;

- Забранява се изграждането на вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за вятърни генератори, използвани като собствени източници на електрическа енергия;
- Забранява се изграждането на фотоволтаични системи за производство на електроенергия в пасища, ливади и мери с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл.31 от Закона за биологичното разнообразие;
- Забранява се лов на червеногуша гъска (*Branta ruficollis*);
- Забранява се лов на водоплаващ дивеч през тъмната част на денонощието.
- Забранява се въвеждането на различни от традиционните за района земеделски култури.
- Министърът на околната среда и водите със заповед временно спира работата на единични вятърни турбини, групи от ветрогенератори или цели ветроенергийни паркове в светлата част на деня при наличие на данни за интензивен миграционен поток на птици, които в комбинация със специфични климатични условия създават опасност от сблъсък на птици с витлата на ветрогенераторите. Мярката не се прилага за единични вятърни турбини, групи от ветрогенератори или цели ветроенергийни паркове, които разполагат със система за ранно предупреждение или са включени в интегрирана такава и изпълняват всички експлоатационни изисквания. Посоченото изключение не се прилага при доказана неефективност на системите за ранно предупреждение.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002097/BG0002097_PS_16.pdf

BG0002115 Защитена зона“Било”

Обща площ 8620.61 ha, от тях 294.13 ha горски територии.Защитената зона обхваща част от територията на общините Добричка и Генерал Тошево.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

- Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване, съгласно Заповедта за обявяване:
Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*):
Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Бухал (*Bubo bubo*), Бял щъркел *(Ciconia ciconia),* Черен щъркел *(Ciconia nigra),* Орел змияр *(Circaetus gallicus),* Тръстиков блатар *(Circus aeruginosus),* Полски блатар *(Circus cyaneus),* Ливаден блатар *(Circus pygargus*), Синявица *(Coracias garrulus),* Тундров лебед *(Cygnus columbianus bewickii),* Поен лебед *(Cygnus cygnus),* Ловен сокол *(Falco cherrug),* Сокол скитник *(Falco peregrinus),* Вечерна ветрушка *(Falco vespertinus),* Сив жерав (*Grus grus*), Червеногърба сврачка *(Lanius collurio),* Черночела сврачка *(Lanius minor),* Дебелоклюна чучулига *(Melanocorypha calandra),* Дропла (Otis *tarda),* Кълроглав пеликан *(Pelecanus crispus),* Розов пеликан *(Pelecanus onocrotalus)*, Осояд (*Pernis apivorus*) и Златистопер дъждосвирец *(Pluvialis apricaria);*

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение№ 2.*):Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сивагъска (*Anser anser*), Посевна гъска (*Anser fabalis*), Речен дъждосвирец (*Charadriusdubius*), Орко (*Falco subbuteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Жълтокракачайка (*Larus cachinnans*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Обикновен пчелояд (*Merops apiaster*), Северен мишелов (*Buteo lagopus*) и Брегова лястовица (*Riparia riparia*).

Режими и ограничения:

- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
- Забранява се изграждането на вятърни генератори и фотоволтаични системи за производство на електроенергия и съпътстващата ги инфраструктура (обслужващи пътища, подстанции, кабелни линии) извън регулацията на населените места.
- Забранява се лов на червеногуша гъска (Branta ruficollis).
- Забранява се лов на водоплаващ дивеч през тъмната част на денонощието.
- Забранява се въвеждането на различни от традиционните за района земеделски култури.
- Министърът на околната среда и водите със заповед временно спира работата на единични вятърни турбини, групи от ветрогенератори или цели ветроенергийни паркове в светлата част на деня при наличие на данни за интензивен миграционен поток на птици, които в комбинация със специфични

климатични условия създават опасност от сблъсък на птици с витлата на ветрогенераторите. Мярката не се прилага за единични вятърни турбини, групи от ветрогенератори или цели ветроенергийни паркове, които разполагат със система за ранно предупреждение или са включени в интегрирана такава и изпълняват всички експлоатационни изисквания. Посоченото изключение не се прилага при доказана неефективност на системите за ранно предупреждение.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:

http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002115/BG0002115_PS_16.pdf

BG0002050 Защитена зона „Дуранкулашко езеро"

Обща площ 3355.98 ha, от която 324.4 ha горски територии. Защитената зона включва част от територията на община Шабла.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване:
Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*):
Червеногуш гмуркач (*Gavia stellata*), Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Ушат гмурец (*Podiceps auritus*), Обикновен буревестник (*Puffinus yelkouan*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Кълроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax),* Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла(*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Тундров лебед (*Cygnus columbianus bewickii*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Тръноопашата потапница (*Oxyura leucocephala*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям

креслив орел (*Aquila clanga*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сив жерав (*Grus grus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Малка дропла (*Tetrax tetrax*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Морски дъждосвирец (*Charadrius alexandrinus*), Планински дъждосвирец (*Charadriusmorinellus*), Златиста булка (*Pluvialis apricaria*), Бойник (*Philomachus pugnax*), Голямабекасина (*Gallinago media*), Пъстроопашат крайбрежен бекас (*Limosa lapponica*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Пепеляв брегобегач (*Xenus cinereus*), Тънкоклюн листоног (*Phalaropus lobatus*), Малка черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), Малка чайка (*Larus minutus*), Дългоклюна чайка (*Larus genei*), Дебелоклюна рибарка (*Gelochelidon nilotica*), Каспийска рибарка (*Sterna caspia*), Гривеста рибарка (*Sternasandvicensis*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Белочела рибарка (*Sterna albifrons*), Белобуза рибарка *(Chlidonias hybridus),* Черна рибарка (*Chlidonias niger),* Блатна сова (*Asio flammeus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Laniusminor*), Синьогушка (*Luscinia svecica*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Мустакато шаварче (*Acrocephalus melanopogon*), Водно шаварче (*Acrocephalus paludicola*), Ястребогушо копривaрче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Беловрата мухоловка (*Ficedula albicollis*) и Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение№ 2.*): Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Посевна гъска (*Anser fabalis*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anseranser*),Бял ангъч(*Tadorna tadorna*), Фиш (*Anas penelope*),Сива патица (*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Планинска потапница (*Aythya marila*), Обикновена гага (*Somateria mollissima*), Кадифена потапница (*Melanitta fusca*), Звънарка(*Bucephala clangula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенез*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зелененожка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica*

atra), Стридояд (*Haematopus ostralegus*), Чернокрил огърличник (*Glareola nordmannii*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пясъчен дъждосвирец (*Charadrius hiaticula*), Сребриста булка (*Pluvialis squatarola*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Трипръст бегобегач (*Calidris alba*), Малък брегобегач (*Calidirs minuta*), Сив брегобегач (*Calidris temminckii*), Кривоклюн брегобегач (*Calidirs ferruginea*), Тъмногръд брегобегач (*Caldris alpina*), Плоскоклюн блатобрегач (*Limicola falcinellus*), Малка бекасина (*Lymnocryptes minimus*), Средна бекасина (*Gallinago gallinago*), Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*), Малък свирец (*Numenius phaeopus*), Голям свирец (*Numenius arquata*), Голям червеноног водобегач (*Tringa erythropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Камъкообръщач (*Arenaria interpres*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Малка черногърба чайка (*Larusfuscus*), Белокрила рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*) и Брегова лястовица (*Riparia riparia*).

Режими и ограничения:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се промяната на предназначението и/или начина на трайно ползване на ливади, пасища, поляни, мера, мочурища, водоеми, водни течения, пясъчни дюни в селскостопанския и горския фонд, с изключение на случаите, при които промяната е свързана със: изпълнението на дейностите по предоставената с РМС № 524 от 23.VI.2003 г. концесия за добив на природен газ от находище "Дуранкулак"; изграждане на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, на съоръжения за третиране на отпадъци, на съоръжения за укрепване на свлачища; пътища и други елементи (обекти) на техническата инфраструктура; реализиране на други планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, за които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има завършена процедура по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;
- Забранява се разкриването на кариери;
- Забранява се изграждането на голф игрища, фотоволтаични инсталации и вятърни генератори за производство на електроенергия, с изключение на случаите, при които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има завършена процедура по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.
- Забранява се лов до 350 м. от бреговете на Дуранкулашко езеро и Балтата (Дуранкулашка балта) в периода 1 декември - 31 Януари.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002050/BG0002050_PS_16.pdf

BG0002051 Защитена зона „Калиакра"

Обща площ – 16171.7 ha, от които 827. 3 ha горски територии. Защитената зона включва част от териториите на общини Каварна и Шабла.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване, съгласно Заповедта за обявяване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*): Червеногуш гмуркач (*Gavia stellata*), Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Ушат гмурец (*Podiceps auritus*), Обикновен буревестник (*Puffinus yelkouan*), Розов пеликан (*Pelecanusonocrotalus*), Кудроглав пеликан(*Pelecanus crispus*), Среден корморан(*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), Малък корморан(*Phalacrocorax pygmeus*), Голям воден бик(*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticoraxnycticorax*), Гривеста чапла(*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла(*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Червеногуша гъска (*Brantaruficollis*), Орел рибар(*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня(*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiterbrevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Вечернаветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Средиземноморски сокол (*Falco eleonorae*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сив жерав (*Grus grus*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Ливаден дърдавец (*Crexcrex*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Планински дъждосвирец (*Charadrius morinellus*), Златиста булка (*Pluvialis apricaria*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Малка черноглава чайка (*Larusmelanocephalus*), Малка чайка (*Larus minutus*), Дългоклюна чайка(*Larus genei*), Гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Бухал (*Bubo bubo*), Блатна сова

(*Asio flammeus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopossyriacus*), Дебелоклюна чучулига(*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthuscampestris*),Червеногърба сврачка(*Lanius collurio*),Черночела сврачка(*Lanius minor*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Ястребогушо копривaрче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Беловрата мухоловка (*Ficedula albicollis*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) и Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение№ 2.*): Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*),Червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadornatadorna*), Фиш (*Anas penelope*), Сива патица (*Anas strepera*),Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Обикновена гага (*Somateria mollissima*), Звънарка (*Bucephala clangula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Северен мишелов (*Buteo lagopus*), Черношипа ветрушка (*Керкенез*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зелеоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пясъчен дъждосвирец (*Charadrius hiaticula*), Сребриста булка (*Pluvialis squatarola*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Малък брегобегач (*Calidirs minuta*), Кривоклюн брегобегач (*Calidirs ferruginea*), Тъмногръд брегобегач (*Caldris alpina*), Средна бекасина (*Gallinago gallinago*), Голям свирец (*Numenius arquata*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Речна чайка (*Larusridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Малка черногърба чайка (*Larus fuscus*), Белокрила рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*) и Брегова лястовица (*Riparia riparia*).

Режими и ограничения:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се разширяването площта на съществуващи кариери, с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник"

има стартирала процедура по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;

- Забранява се промяната на предназначението и/или начина на трайно ползване на ливади, пасища, поляни, мери, мочурища, водоеми, водни течения, крайбрежни клифове (скали) в селскостопанския и горския фонд, с изключение на случаите, при които промяната е свързана със: изпълнението на дейностите по предоставените с РМС № 536/30.07.2003 г. и РМС №540/30.07.2003 г. концесия за добив на суров нефт от находище "Тюленово" и концесия за добив на природен газ от находище "Българево"; изграждане на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, на съоръжения за третиране на отпадъци, на съоръжения за укрепване на свлачища; пътища и други елементи (обекти) на техническата инфраструктура; реализиране на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, за които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има завършена процедура по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;
- Забранява се изграждането на фотоволтаични инсталации и вятърни генератори за производство на електроенергия в земеделска земя, която е с начин на трайно ползване, различен от описания в забраната по т. 7.5, с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има завършена процедура по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.
- Забранява се лов на червеногуша гъска (*Branta ruficollis*).
- Забранява се лов на водоплаващ дивеч през тъмната част на денонощието.
- Забранява се въвеждането на различни от традиционните за района земеделски култури.
- Министърът на околната среда и водите със заповед временно спира работата на единични вятърни турбини, групи от ветрогенератори или цели ветроенергийни паркове в светлата част на деня при наличие на данни за интензивен миграционен поток на птици, които в комбинация със специфични климатични условия създават опасност от сблъсък на птици с витлата на ветрогенераторите. Мярката не се прилага за единични вятърни турбини, групи от ветрогенератори или цели ветроенергийни паркове, които разполагат със система за ранно предупреждение или са включени в интегрирана такава и изпълняват всички експлоатационни изисквания. Посоченото изключение не се прилага при доказана неефективност на системите за ранно предупреждение

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002051/BG0002051_PS_16.pdf

BG0002048 Защитена зона „Суха река”

Обща площ 25437.7 ha, от които 10275 ha горска територия.
Защитената зона включва част от териториията на общините Добричка, Крушари и Тервел.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на целевите видовете птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние;

Предмет на опазване, съгласно Заповедта за обявяване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР : Розовпеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Кудроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Бяла лопатарка (*Platalea leucorodia*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Ръждив ангъч (*Tadorna ferruginea*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Белоопашат морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Орел змияр (*Circaetusgallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степенблатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquilapomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Малъкорел (*Hieraaetus pennatus*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Вечерна ветрушка (*Falcovespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Голямапъструшка (*Porzana porzana*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Сив жерав (*Grus grus*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*) и Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение№ 2.*): Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Северен мишелов (*Buteolagopus*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Орко (*Falco subbuteo*) и Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*).

Режими и ограничения:

- Забранява се разораването и залесяването на ливади, пасища и мери;
- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) в земеделските земи;

- Забранява се извършването на дейности, свързани с отводняване или пресушаване на мочурища и естествени водни обекти;
- Забранява се подмяната на крайречните гори от местни дървесни видове с неместни такива на разстояние до 50 м от границите на водните обекти;
- Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите по горите;
- Забранява се депонирането и временното съхранение на опасни отпадъци;
- Забранява се скалното катерене през размножителния период на птиците (февруари-август);
- Забранява се практикуването на делта- и парапланеризъм.
- Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
- Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002048/BG0002048_PS_16.pdf

BG0002039 Защитена зона“Хърсовска река”

Обща площ 35428.6 ha, от които 4103 ha горски територии. Защитената зона обхваща част от територията на община Тервел.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване, съгласно Заповедта за обявяване:
Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*): Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Червен ангъч (*Tadornaferruginea*),Осояд (*Pernis apivorus*),Черна каня (*Milvus migrans*),Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Степен блатар (*Circusmacrourus*),Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел(*Aquila pomarina*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picuscanus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*),Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*),

Късопръста чучулига (*Calandrellabrachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*) и Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение № 2.*): Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенез*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*) и Пчелояд (*Meropsapiaster*).

Режими и ограничения:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се залесяването на ливади, пасища, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове;
- Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
- Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002039/BG0002039_PS_16.pdf

BG0002085 Защитена зона "Чаиря"

Обща площ 1451.57 ha, от които 21 ha горски територии. Защитената зона включва част от територията на общините Добричка и Генерал Тошево.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване, съгласно Заповедта за обявяване:
Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*): Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Тръстиков блатар (*Circus*

aeruginosus), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Вечерна ветрушка (*Falcovespertinus*), Синявица (*Coracias garrulus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*) и Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение№ 2.*): Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Режими и ограничения:

- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се използването на пестициди (включително второ поколение родентициди) и торове (с изключение на оборска тор) в пасища и ливади;
- Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързоподвижна техника и преди 15 юли.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002085/BG0002085_PS_16.pdf

BG0000156 Защитена зона „Шабленски езерен комплекс”

Обща площ 3174.9 ha, от тях 200.4 ha горски територии.
Защитената зона включва част от територията на община Шабла.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване, съгласно Заповедта за обявяване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР (*видовете птици, посочени в приложение № 2*): Червеногуш гмуркач (*Gavia stellata*), Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Ушат гмурец (*Podiceps auritus*), Обикновен буревестник (*Puffinus yelkouan*), Розов пеликан (*Pelecanusonocrotalus*), Кадроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticoraxnycticorax*), Гривеста чапла

(*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Тундров лебед (*Cygnus columbianus bewickii*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Тръноопашата потапница (*Oxyuraleucocephala*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*),Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falcocolumbarius*),Ловен сокол(*Falco cherrug*),Сив жерав(*Grus grus*),Голяма пъструшка(*Porzana porzana*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Малка пъструшка (*Porzanapusilla*),Ливаден дърдавец(*Crex crex*), Кокилобегач(*Himantopus himantopus*),Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Морски дъждосвирец (*Charadrius alexandrinus*), Златиста булка (*Pluvialis apricaria*), Бойник (*Philomachus pugnax*), Голяма бекасина (*Gallinago media*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Пепеляв брегобегач (*Xenuscinereus*), Тънкоклюн листоног(*Phalaropus lobatus*),Малка черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), Малка чайка(*Larus minutus*),Дългоклюна чайка (*Larus genei*), Дебелоклюна рибарка (*Gelochelidon nilotica*), Каспийска рибарка (*Sterna caspia*), Гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Белочела рибарка (*Sterna albifrons*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Блатна сова (*Asio flammeus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Мустакато шаварче (*Acrocephalus melanopogon*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Беловрата мухоловка (*Ficedula albicollis*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*) и Синьогушка (*Luscinia svecica*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР (*видовете птици, извън тези, посочени в приложение № 2.*): Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Посевна гъска (*Anser fabalis*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anseranser*),Бял ангъч(*Tadorna tadorna*),Фиш(*Anas penelope*),Сива патица(*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya*

ferina), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Планинска потапница (*Aythya marila*), Обикновена гага (*Somateria mollissima*), Ледена потапница (*Clangula hyemalis*), Кадифена потапница (*Melanitta fusca*), Звънарка (*Bucephala clangula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенез*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Момин жерав (*Anthropoides virgo*), Воден дърдавец (*Rallusaquaticus*), Зелененожка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Стридояд (*Haematopus ostralegus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пясъчен дъждосвирец (*Charadrius hiaticula*), Сребриста булка (*Pluvialis squatarola*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Голям брегобегач (*Calidris canutus*), Трипръст бегобегач (*Calidrisalba*), Малък брегобегач (*Calidirs minuta*), Сив брегобегач (*Calidris temminckii*), Кривоклюн брегобегач (*Calidirs ferruginea*), Тъмногръд брегобегач (*Caldris alpina*), Плоскоклюн блатобрегач (*Limicola falcinellus*), Малка бекасина (*Lymnocryptes minimus*), Средна бекасина (*Gallinago gallinago*), Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*), Голям свирец (*Numenius arquata*), Голям червеноног водобегач (*Tringa erythropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зелененог водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зелененог водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач(*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Камъкообръщач (*Arenariainterpres*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Малкачерногърба чайка (*Larus fuscus*), Сребриста чайка (*Larus argentatus*), Белокрила рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*) и Пчелояд (*Meropsapiaster*).

Режими и ограничения:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се промяната на предназначението и/или начина на трайно ползване на ливади, пасища, поляни, мера, мочурища, водоеми, водни течения, пясъчни дюни в селскостопанския и горския фонд, с изключение на случаите, при които промяната е свързана със: изграждане на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, на съоръжения за третиране на отпадъци, на съоръжения за укрепване на свлачища; пътища и други елементи (обекти) на техническата инфраструктура; реализиране на други планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, за които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има завършена процедура по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;
- Забранява се разкриването на кариери;

- Забранява се изграждането на голф игрища, фотоволтаични инсталации и вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на случаите, при които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има завършена процедура по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;
- Забранява се заустването на отпадъчни и минерални води в Шабленска тузла;
- Забранява се паленето на масивите с водна и влаголюбива растителност, както и отстраняване на водна и влаголюбива растителност в Шабленска тузла освен за поддържане на местообитанията и видовете, предмет на опазване.
- Забранява се лов до 350 м от бреговете на Шабленско езеро, Езерецко езеро и Шабленска тузла в периода 1 декември – 31 януари.“

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на видове птици, предмет на опазване, други важни видове от флората и фауната и друга информация може да бъде намерена на страницата на МОСВ:
http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0000156/BG0000156_PS_16.pdf

Основните действащи заплахи върху защитените зони по Директива 2009/147/ЕО и техния предмет и цели на опазване са неспазване на режимите на защитените зони посочени в заповедите за обявяване, загуба на местообитания, извеждане на нерегламентирани сечи, бракониерска сеч, безпокойство по време на гнездовия период, смяна на начина на трайно ползване на земите, липсата на паша и влошаване качеството на местообитанията, незаконен лов, промяна в хидрологичния режим, въвеждане на неместни видове и др. Климатичните промени, честите наводнения и пожари също оказват неблагоприятно влияние върху целите и предмета на опазване на защитените зони.

Защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии

На територията на област Добрич се намират 19 защитени територии (1 резерват, 1 поддържан резерват, 4 природни забележителности и 12 защитени местности и част от 1 природен парк). На територията на област Добрич има 2 природни територии включени в Рамскарския списък на влажните зони с международно значение за опазване на водолюбивите птици.

В **Таблица № 2.1.7-2** е представен списък на защитените територии, попадащи изцяло или частично на територията на област Добрич.

Само 4 защитени територии имат изготвени и утвърдени планове за управление. *В Приложение №2 към ДЕО е представена карта със защитените зони и защитените територии, попадащи изцяло или частично на територията на област Добрич.*

Таблица № 2.1.7-2 Защитените територии по смисъла на ЗЗТ на територията на област Добрич

	Защитена територия по Закона за	Нормативен акт за обявяване	План за управление съгласно ЗЗТ

	защитени територии		
1.	Резерват „**Калиакра** “	Постановление на Министъра на земеделието и държавните имоти No.16298 от 27.09.1941 г., бр. 219/1941 на Държавен вестник; Промяна в площта - намаляване със Заповед No.356 на председателя на КОомитета по горите и горската промишленост при МС от 05.02.1966 г., (обн. ДВ, бр. 30/1966г); Промяна в площта - увеличаване със Заповед No.231 на председателя на КОПС при МС от 04.04.1980 г., (обн. в ДВ, бр. 35/1980г) и с площ, актуализирана със Заповед № РД- 640/ 05.09.2006г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 85/2006г.), Заповед № РД- 767/ 06.10.2014г. на МОСВ (обн.ДВ, бр.93/2014г.), Заповед №РД- 659/13.10.2017г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 91/2017г.) и Заповед № РД- 96/ 16.02. 2018г на МОСВ (обн. ДВ, бр. 24/ 2018г.);	
2.	Природна забележителност „**Александрийската гора**“	Заповед № 581/ 26.09.1981 г. на председателя на КОПС при МС (обн. ДВ, бр. 83/ 1981 г.);	
3.	Природна забележителност „**Арборетума”**	Заповед No.581 от 26.09.1981 г., бр. 83/1981 на Държавен вестник.	
4.	Природна забележителност „**Вековна гора-летен дъб**“	Заповед № 374/ 05.05.1982 г. на председателя на КОПС при МС (обн. ДВ, бр.39/ 1982г);	
5.	Природна забележителност „**Скалният мост**“	Заповед No.974 от 30.12.2019 г., бр. 10/2020 на Държавен вестник.	
6.	Поддържан резерват „**Балтата** “	Заповед No.180 от 20.04.1978 г. на председателя на КОПС при МС, (обн. в ДВ, бр. 42/1978г); Промяна в площта - намаляване със Заповед No.РД-482 от 18.02.1972 г., бр. 21/1972 на Държавен вестник **;** Прекатегоризация със Заповед No.391 от 15.10.1999 г. на МОСВ, (обн. в ДВ, бр. 99/1999г.); Приемане на План за управление със Заповед No.РД-1126 от 29.10.2004 г. на МОСВ (обн. в ДВ, бр. 101/2004г.); Промяна в площта - актуализация със Заповед No.РД-96 от 16.02.2006 г на МОСВ (обн. в ДВ, бр. 24/2006г.)	Приет план за управление със Заповед No.РД-1126 от 29.10.2004 г. на МОСВ, (обн. в ДВ бр. 101/2004г)
7.	Част от Природен парк „**Златни пясъци**“	Постановление на Министерски Съвет No.2134 от 03.02.1943 г., бр. на Държавен вестник; Промяна в площта - увеличаване със Заповед No.РД-801 на председателя на КОПС при МС от 29.10.1979 г., бр. 99/1979 на Държавен вестник; Промяна в площта - увеличаване със Заповед No.РД-278 на председателя на КОПС при МС от 10.04.1981 г., бр. 35/1981 на Държавен вестник; Прекатегоризация в природен парк със Заповед No.РД-580 на Министър на ОСВ от 14.08.2001 г., бр. 81/2001 на Държавен вестник.	Приемане на План за управление с Решение No.460 от 20.06.2011 г., при МС, (обн. в ДВ, бр. 61/2011г)
8.	Зашитена местност „**Ароматна матиола**“	Заповед № РД- 442/ 21.05.2013г на МОСВ (обн.ДВ, бр. 56/2013г.);	

9.	Зашитена местност „**Бежаново** “	Заповед № 846/18.08.2004г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 81/2004г.);	
10.	Зашитена местност „**Блатно кокиче** “	обявена като буферна зона на ПР „ Балтата” със Заповед № 554/10.06.1982г. на председателя на КОПС при МС (обн.ДВ, бр. 52/1982г.), прекатегоризирана в ЗМ със Заповед № РД-750/10.11.2009г. на МОСВ (обн. ДВ, бр.4/2010 г.), намалена по площ със Заповед № 553/ 24.07.2015г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 63/2015г.) и с утвърден План за управление със Заповед № РД- 1126/ 29.10.2004г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 101/2004г.);	
11.	Зашитена местност „**Ботаническа градина -Балчик** “	Заповед № РД- 130/27.01.2005г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 26/2005г);	
12.	Зашитена местност „**Дуранкулашко езеро** “	Заповед № 123/21.02.1980г. на председателя на КОПС при МС (обн.ДВ, бр. 23/1980г.), прекатегоризирана в ЗМ със Заповед № РД-786/15.08.2002г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 86/2002г.) и с утвърден План за управление със Заповед № РД- 1125/11.12.2002г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 3/ 2003г.);	Приемане на План за управление със Заповед No.РД-1225 от 11.12.2002 г., бр. 3/2003 на Държавен вестник
13.	Зашитена местност „**Лозница** “	Заповед № РД- 845/18.08.2004г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 81/2004г.);	
14.	Зашитена местност „**Орлова могила** “	Заповед № 197/18.03.1981г. на председателя на КОПС при МС (обн.ДВ, бр.31/1981г.) и прекатегоризирана в ЗМ със Заповед № РД- 819/ 23.08.2002г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 86/2002г.);	
15.	Зашитена местност „**Росица** “	Заповед № РД- 847/18.08.2004г. на МОСВ (обн.ДВ, бр.81/2004г.);	
16.	Зашитена местност „**Степите**“	бявена за буферна зона на Р „ Калиакра” със Заповед № 390/25.04.1983 г. на КОПС при МС (обн.ДВ, бр. 38/1983г.), прекатегоризирана в ЗМ със Заповед № РД- 514/12.07.2007г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 72/2007 г.) и актуализирана по площ със Заповед № РД- 161/ 28.03.2018г. на МОСВ (обн.ДВ, бр.47/2018г.);	
17.	Зашитена местност „**Суха река”**	Заповед № РД- 538/12.07.2007г. на МОСВ (обн.ДВ, бр.68/2007г.) и изменена със Заповед № РД- 459/ 13.06.2014г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 53/ 2014г.);	
18.	Зашитена местност „**Шабленско езеро”**	Заповед № РД- 31/ 24.01.1995г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 15/1995г) и с утвърден План за управление със Заповед № РД- 167/ 26.02.2004г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 31/2004г.);	Приемане на План за управление със Заповед No.РД-167 от 26.02.2004 г., бр. 31/2004 на Държавен вестник , Приемане на План за управление със

			Заповед No.РД-623 от 01.11.2016 г., бр. 94/2016 на Държавен вестник
19.	Зашитена местност „**Яйлата „**	Заповед № 1047/ 22.12.1987г. на председателя на КОПС при МС (обн.ДВ, бр. 2/ 1988г.) и прекатегоризирана в ЗМ със Заповед № РД- 822/ 23.08.2002г. на МОСВ (обн.ДВ, бр. 86/ 2002г.).	

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка ОПРГТ не налага или премахва забрани в тях или каквито и да било други действия.

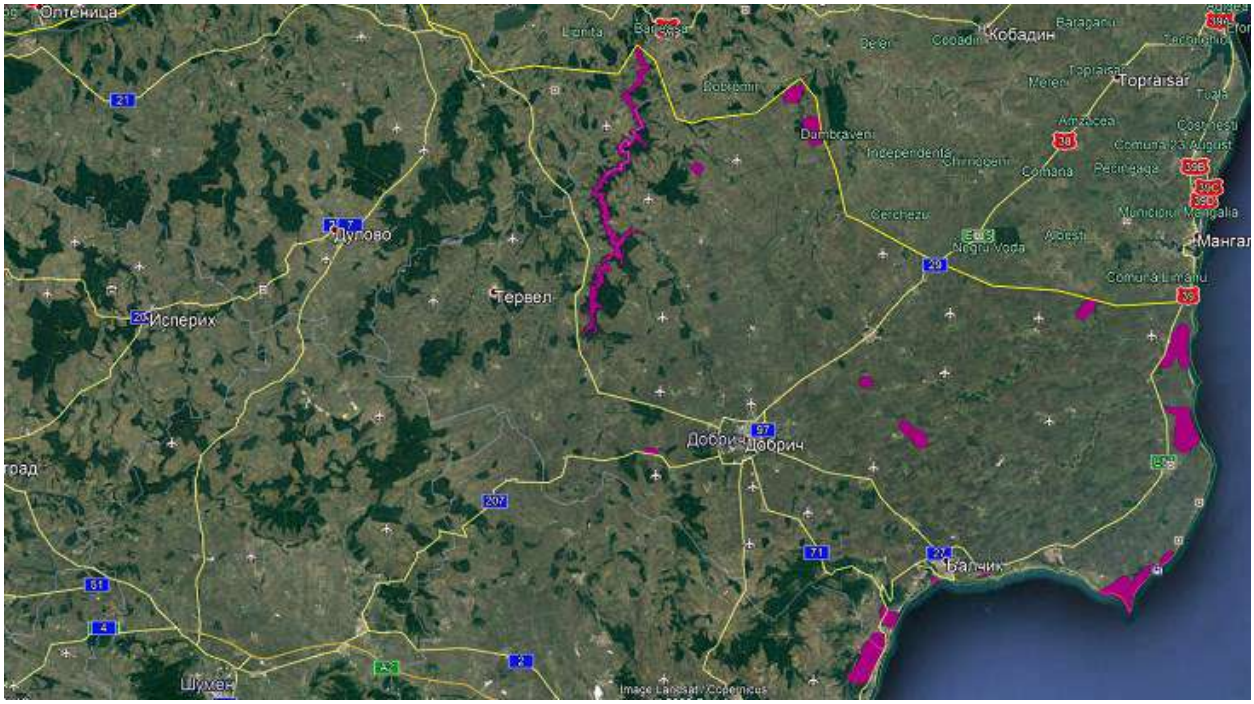

Фиг.2.1.7 -2. *Защитени територии по смисъла на ЗЗТ, на територията на област Добрич (в лилав цвят)*

Резервати

Цели на управление (съгласно чл. 16 от ЗЗТ): Резерватите се управляват с цел: 1. запазване на естествения им характер; 2. научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг; 3. опазване на генетичните ресурси; 4. запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемитни и реликтни видове; и 5. развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Режими на дейност (определени от ЗЗТ, чл.17): В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен

материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите и 5. потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.
Пътеките в тях се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.
Посещенията се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.
Санитарните мероприятия се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от БАН и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

Резерват „КАЛИАКРА“

Обща сухоземна площ 866.27 ha (от която 203.2 ha са горски територии) и морска акватория с площ от 400 ha. Резерватът е разположен в землищата на на с. Българево и с. Свети Никола, община Каварна, област Добрич.

Резерватът опазва запазени най-обширните степни екосистеми, които в България се срещат единствено в приморския район на Добруджанското плато. Освен степни територии резерватът включва и впечатляващ крайбрежни скали, често високи до 70 m. Варовиковите морски скали са надупчени от гнездови ниши на редки и изчезващи видове птици и пещери с различни размери – убежище на тюлена-монах. Растителният свят наброява над 450 вида висши растения. От тях 47 са редки застрашени и ендемити. Територията на резервата се ползва като междинна станция за почивка или концентрация преди отлитане на птици (малък корморан, розов пеликан, черен щъркел, бял щъркел, розов скорец, осояд, черна коня, тръстиков блатор, полски блатор, късопръст ястреб, голям мишелов, малък креслив орел, малък орел), използващи западночерноморския прелетен път. Размножаващите се тук видове птици са: качулат корморан, червен ангъч, малък (египетски) лешояд, бухал, черногърбо каменарче. Голяма част от видовете птици, обитаващи или мигриращи през резервата, са включени в Червената книга на страната.
Цели на управление, съгласно Постановление № 16298 от 26.09.1944г. на МС, Заповед № 356 от 5.02.1966г. на КГГП при МС:
Запазване местообитанията на тюлена монах (*Monachus monachus*) и крайбрежните екосистеми. Запазване на характерната степна растителност и животински свят - типични, редки видове и хабитати.

Калиакра е единственият резерват в България, включващ и защитена морска акватория.

По силата на разпоредбите на чл. 18, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 2, ал. 2, т.1 от Закона за държавната собственост, и съгласно чл. 8, ал. 1 от Закона за защитените територии, резерват „Калиакра“ има **статут на категория защитена територия - изключителна държавна собственост.**

За резерват Калиакра пътеките за посетители са определени със заповед РД-1071 от 11.10.2014 г. на министъра на околната среда и водите.

Режими и ограничения съгласно Постановление № 16298 от 26.09.1944г., Заповед № 356 от 5.02.1966г. на КГГП при МС, Заповед № 231 от 4.04.1980 г. на КОПС при МС:
Провеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни с оглед подобряване на санитарното и украсно значение на горите около обекта;
Пашата на добитък през всяко време на годината;
Разкриване на кариери, вадене на пясък, къртене на камъни, изхвърляне на сгурия и други промишлени отпадъчни както и всякакви действия, които загрозяват или нарушават природната обстановка около тях;
Забрана за всякакви дейности нарушаващи самобитния характер на природата.

През 1997 в рамките на Българо-Швейцарска програма за опазване на биоразнообразието по Проект “Добруджа” е разработен план за управление на резервата Калиакра. Този план не е бил утвърден и до този момент не е влязъл в действие.

Поддържани резервати
Цели на управление (*съгласно чл. 26 ал.2 от ЗЗТ*): поддържаните резервати се управляват с цел: 1. поддържане на природния им характер; 2. научни и образователни цели и/или екологичен мониторинг; 3. възстановяване на популации на растителни и животински видове и/или условия на местообитанията им; и 4. опазване на генетичните ресурси
Режими на дейност (определени от ЗЗТ, чл. 27):
В поддържаните резервати се забраняват всякакви дейности, с изключение на:
1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събирането на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места; и 5. провеждане на поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни мерки.
Дейностите посочени в т.5 се определят в плана за управление на поддържаните резервати.
Пътеките в тях се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.
Посещенията се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

Поддържан резерват “БАЛТАТА“

Обща площ – 204.69 ha, от които 63.29 ha горски територии. Попада в територията на землището на с. Кранево/с. Оброчище, общ. Балчик, обл. Добрич.

Цели на обявяване: Опазване на естествена лонгозна гора, с принадлежащата й флора и фауна.

Режими и ограничения съгласно, заповед за обявяване № 180 от 20.04.1978 г. на КОПС към МС и Заповед за прекатегоризация № РД-391 от 15.10.1999 г.

Забрана за промяна на самобитния характер на природата му, като сечи, паша, преминаване на домашни животни, лов, гърмене;

Забрана за събиране на растения, животни, минерали и

др.

Забрана за разрушаване на гнездата на птиците и събиране на яйцата им, разрушаване на леговищата на животните и безпокоенето им;

Забрана за минни и кариерни разработки, изкопни и работи и строителство.

До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: Поддържане на хидроложкия режим и Използване на биологични средства за растителна защита.

Планът за управление на ПР „Балтата“ и Буферната зона е приет със Заповед № РД-1126 от 29.10.2004 г. С утвърждаване на Плана за управление на ПР „Балтата“ са въведени следните три зони Зона на приоритетни природни местообитания с консервационно значими видове от ПР и БЗ, Зона на познавателните маршрути и места за наблюдение и Зона на урбанизирани площи, изкуствени водни течения и висока блатна растителност. За всяка от зоните са определени специфични режими и норми в това число за стопанисване на горски територии. В зоната за приоритетни местообитания с консервационно значими видове са определени следните норми, отнасящи се до управление на горите: Провеждане на санитарна сеч в Поддържания резерват и площите на Буферната зона при доказано съхнене на повече от 40% от насаждението; В случай на доказана необходимост за провеждане на санитарна сеч да се изнася до 30% от общото количество на сухата и паднала маса за периода на действие на Плана**.**

За постигане на целите и приоритетите заложени в плана са изготвени следните програми: Програма: Съхраняване на влажната зона и лонгозната гора чрез възстановяване и поддържане на хидрологичния режим; Програма: Възстановителни и поддържащи дейности за запазване на биологичното разнообразие; Програма: Осигуряване превантивна защита за ПР и БЗ чрез обявяване на “защитена зона” долината на река Батова; Програма: Провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг на територията на ПР и БЗ; Програма: Развитие на екотуризъм и образователни дейности в ПР и БЗ и Програма: Институционално развитие на управлението на ПР и БЗ.

Към всяка от програмите са изготвени проекти, част от които имат отношение към горските територии, като: Проект: Устройствен проект за възстановяване на съобщества и видове от състава на лонгозните гори; Цел: Възстановяване на местни видове в площи заети от

чуждоземни видове образуващи чисти и смесени насаждения и култури в БЗ; Проект: Възстановяване на заливни гори и блата в долината на р. Батова; Порект: Извършване на мониторингови дейности в естествените горски местообитания в резервата и буферната зона (G1.223 и G1.35) и в дюнните местообитания на буферната зона (B1.31, B1.32, B1.4) за своевременни мерки по тяхното състояние.

Природни паркове

Природен парк „ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ“

Обща площ 1324.7 ha, от които 189.3 ha горски територии. Природният парк, попада в цемлището на с. Кранево, Община Балчик, Област Добрич, гр. Варна и с. Осеново, община Варна, област Варна.
В обхвата на ОПРГТ попада част от територията на природния парк – 254.9 ha, съгласно ГПС от 2016г. на ТП ДЛС Балчик.

Цели на управление на парка:
Запазване на растителни и животински съобщества и характерни земни образувания и пейзажи, имащи научна и културна стойност и значение;
Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
Предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
Устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм.

Режими и ограничения, съгласно ЗЗТ:
Съгласно чл. 29 от ЗЗТ за природни паркове се обявяват територии, включващи разнообразни екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.
Природните паркове се управляват с цел: 1. поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях; 2. предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности; 3. устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм.
В границите на природните паркове може да има населени места, селищни образувания и курорти, както и да се осъществяват производства и дейности, които не замърсяват околната среда – чл. 30 ал.1 от ЗЗТ.
Съгласно чл. 31 от ЗЗТ в природните паркове се забраняват:

1. провеждане на гола сеч във всички гори, с изключение на тополовите и нискостеблените гори; сливане на голи, невъзобновени сечища на площ, по-голяма от 2 хектара, в нискостеблените гори, с изключение на акациевите;
2. внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове;
3. паша на кози освен на определени за това места;
4. събиране на вкаменелости и минерали, увреждане на скални образувания;
5. замърсяване на водите и терените с битови, промишлени и други отпадъци;
6. бивакуване и палене на огън извън определените места;
7. добив на полезни изкопаеми по открит способ;
8. добив и първична преработка (обогатяване) на метални полезни изкопаеми чрез прилагане на химически и химико-бактериологични методи и цианиди;
9. дейности и строителство, които не са разрешени със заповедта за обявяване на парка, плана за управление на парка и устройствените и технически планове и проекти;
10. събиране на редки, ендемитни, реликтни и защитени видове, освен за научни цели;
11. добив на ресурси от морето чрез драгиране и тралиране;
12. други дейности, определени със заповедта за обявяване на защитената територия и с плана за управление.

Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:
Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни до приемането наустройствен проект;
Забранява се лова и ловностопанските мероприятия;
Забранява се безпокоенето на дивите животни, разрушаването на гнездата и леговищата им, както и вземането на техните малки и яйцата им;
Забранява се късането на цветя, чупенето на клони,както и други дейности, с които се поврежда растителността;
Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, които изменят естествения облик на местността или водния режим;
Забранява се повреждането или унищожаването на надписите, табелите, пътеводните и други знаци.

*Забрани**,** норми или препоръки определени с приетия План за управление от 2011г.*
Планът за управление поставя следните главни цели: Опазване и възстановяване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност; Опазване на Археологическата недвижима културна ценност с национално значение ”Аладжа манастир, Катакомбите и приподни местообитания с европейска значимост. Адаптиране на зоната с обектите за настаняване и обслужване да функционира за целите на природния парк; Оптимизиране границите на ПП с включване на представителни местообитания и ограничаване на силния урбанистичен натиск от всички посоки към ПП ”Златни пясъци“.
Въведени са следните зони: Зона за опазване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност (с площ 1230.1 ha);

Зона за опазване на Археологическата недвижима културна ценност с национално значение ”Аладжа манастир, Катакомбите и приподни местообитания с европейска значимост (с площ от 44.4 ha); Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути (50.2 ha).

Планът за управление определя режими и норми норми, които са общи за територията на целия пироден парк и забрани**,** норми или препоръки определени допълнително за зоните**,** свързани със специфичния им режим**.** .

Режимите, нормите и препоръките свързани с опазване на горските местообитания и дейности в горските територии и имащи отношение към ОПРГТ са:

За зоната за „опазване на приоритетните местообитания и видове с консервационна стойност“ са определени следните забрани: При изпълнение на възобновителни и отгледни сечи в иглолистни култури не се допуска изсичане на местни дървесни видове – цер, благун, вергилиев дъб, космат дъб, клен и др.; Извоз при извеждане на сечите с верижни трактори и тежки товарни машини; Промяна на оптималния светлинен режим, чрез изсичане на дървета, в близост до „Ковшак” чешма, за опазване на находището на червеното сладководно водорасло *Audouinella chalybaea* – рядък и застрашен вид, в Червените списъци на много европейски страни; Събиране на 5 вида гъби с консервационно значение включени в Червения списък на гъбите в България (Gyosheva & al. 2006): *Boletus armeniacus Quél.* -Застрашен (EN), *B. pulverulentus Opat.* - Застрашен (EN), *Clathrus ruber* Pers.:Pers. - Почти застрашен (NT), *Gyrodon lividus* (Bull.:Fr.) Sacc. - Критично застрашен (CR), *Hericium coralloides* (Scop.:Fr.) S.F. Gray - Почти застрашен (NT); Пашата на всички видове животни; Събиране на лечебни растения и горски плодове с изключение събирането им с научна цел; Ползване на недървесни продукти/кори, смола/.

Норми за зоната: Провеждане на санитарни сечи през периода на действие на Плана, при доказано съхнене и необходимост за повече от 10% от насаждението; В случай на доказана необходимост за провеждане на санитарна сеч да се изнася до 80% от общото количество на сухата и паднала маса за периода на действие на Плана; Интензивността на санитарните сечи да бъде 30 - 40% от стоящата маса в зависимост от повредите в подотдели 137 г, н; 138 д с обща площ 14.6 ха; При извеждане на сечите, с цел опазване на подраста, извозът да се извършва с животинска сила, а при равни и полегати терени с леки колесни трактори.

Препоръки: Препоръчително движение по туристическите маршрути, с възможности за минимално навлизане в гората и спазване забраните по т.3.2.2.1 за опазване на приоритетните природни местообитания; Събирането на семена за нуждите на възпроизводство на горската и храстова растителност за територията на Парка и района да става под контрола на ДПП”Златни пясъци” и ДГС-Варна.

За зона за опазване на Археологическа недвижима културна ценност ” Аладжа манастир” и „ Катакомбите” и природни местообитания с европейска значимост ПУ въвежда следните: Ззабрани: Внасяне в дворното пространство на Музейния комплекс на

чуждоземни и декоративни форми на местни дървесни и храстови видове; Събиране на 5 вида гъби с консервационно значение включени в Червения списък на гъбите в България (Gyosheva & al. 2006): *Boletus armeniacus Quél.* - Застрашен (EN), *B. pulverulentus Opat.* - Застрашен (EN), *Clathrus ruber* Pers.:Pers. - Почти застрашен (NT), *Gyrodon lividus* (Bull.:Fr.) Sacc. - Критично застрашен (CR), *Hericium coralloides* (Scop.:Fr.) S.F. Gray - Почти застрашен (NT); Пашата на всички видове животни; Събиране на лечебни растения и горски плодове с изключение събирането им с научна цел; Ползване на недървесни продукти/кори, смола/;

Норми: Провеждане на санитарни сечи през периода на действие на Плана, при доказано съхнене и необходимост за повече от 10% от насаждението; В случай на доказана необходимост за провеждане на санитарна сеч да се изнася до 80% от общото количество на сухата и паднала маса за периода на действие на Плана; При извеждане на сечите, с цел опазване на подраста, извозът да се извършва с животинска сила.

Условия и препоръки: Събирането на семена за нуждите на възпроизводство на горската и храстова растителност за територията на Парка и района да става под контрола на ДПП"Златни пясъци" и ДГС-Варна;

Общовалидни режими и норми за цялата територия на ПП" Златни пясъци" - Режими по ползване на ресурсите**,** строителство и други дейности въведени с Плана за управление, имащи отношение към ОПРГТ***:*** Почистване на просеки под електропреносните мрежи с тежки машини; Движение по алейната мрежа на Парка на превозни средства с двигатели свътрешно горене; Строителство, с изключение на ремонт и реконструкция на съществуващите сгради,обекти на инфраструктурата за обществени нужди и мерките от Част 4 на настоящия План; Строителство на временни навеси, бараки, поставяне на фургони, извън тези за нуждите на Парковата Администрация; Складиране на предмети и отпадъчни материали; Влизане с превозни средства зад поставените от Парковата администрация бариери, с изключение на охраната на ДПП, за спешна медицинска помощ, пожарна и полиция.

На базата на направените характеристики и оценки, определените потенциална стойност и възможности за реализация на поставените цели в ПУ са определени приоритетни направления.За всяко от тях са разработени програми и проекти за реализиране.

Защитени местности

Защитените местности се управляват с цел (чл. 33 ал.2 от ЗЗТ): 1. запазване на компонентите на ландшафта; 2. опазване, поддържане или възстановяване на условия в местообитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и съобществата - обект на защита; 3. предоставяне на възможности за научни изследвания, образователна дейност и екологичен мониторинг и 4. предоставяне на възможности за туризъм и за духовно обогатяване.

Съгласно чл. 34 от ЗЗТ в защитените местности се забраняват дейности, противоречащи на изискванията за опазване на конкретните обекти, предмет на защита.

Защитена местност ”БЕЖАНОВО”

Обща площ 121.8 ha от която 74.3 ha залесена и 47.5 ha незалесена. Защитената местност попада в землището на с. Бежаново, община Генерал Тошево.

Цели на управление:

Опазване на местообитания на защитени, редки и уязвими растителни и животински видове и територии с характерен ландшафт.

Режими и ограничения съгласно заповед за обявяване:

Забранява се изграждането на нови пътища извън одобрените в схемата на републиканската и общинската пътна мрежа;

Забранява се строителство, разкриване на кариери и други дейности, с които се изменя ландшафтът;

Забранява се обезпокояване на животните през размножителния им период;

Забранява се извеждане на сечи извън предвидените по лесоустройствен проект;

Забраняват се промени в начина на трайно ползване на земята;

Забранява се палене на огън извън определените за това места;

Забранява се паша на домашни животни.

Защитена местност ”СУХА РЕКА”

Обща площ - 2307.92 ha, от които 322.7 ha залесена и 115.9 ha незалесена горска територия.

Защитената местност включва части от територията на община Крушари, община Добричка, Кайнарджа и община Тервел.

Цели на обявяване:

- Опазване на територия с характерен ландшафт, включващ характерни за района суходолия, запазени части от камениста степ, скални тераси;
- Опазване местообитанията на защитени, редки и уязвими растителни видове, като: Волжски горицвет - *Abonis volgensis DC.*, Тънкожилест пелин - *Artemisia lerchiana Weber*, Светлолюспест пелин - *Artemisia pedemontana Balbis*, Румелийска метличина - *Centaurea rumelika Boiss.*, Татарско диво зеле - *Crambe tataria Sebeyk*, Брошово еньовче - *Galium rubioides L.*, Емилпопов очеболец - *Potentilla emilli-popii Nyarady*, ледебуров миск - *Jurinea ledebourii Bunge*, азиатска мишовка - *Miniartia mesogitana*;
- Опазване местообитанията на защитени, редки и уязвими животински видове, като: лешников сънливец - *Muscardinus avellanarius*, добруджански хомяк - *Cricetus cricetus*, степна мишка - *Sicista subtilis*, лалугер - *Citellus citellus*, Късоопашат ястреб - *Accipiter brevipes*, Голям ястреб - *Accipiter gentiles*, Малък ястреб - *Accipiter nisus*, Кафявоглава потапница - *Aythya ferina*, Белочела потапница - *Aythya niroka*, Скален орел - *Aquila chrysaetos*, Малък креслив орел - *Aquila pomarina*, Бухал - *Bubo bubo*, Забулена сова - *Tyto alba*, Белоопашат мишелов - *Buteo rufinus*, Орел змияр - *Circaetus galicus*, Осояд - *Pernis apivorus*, Сокол орко - *Falco subuteo*, Вечерна ветрушка - *Falco vespertinus*,

Ливаден дърдавец - *Crex crex*, Орел рибар - *Pandion haliaetus*, Малък корморан - *Phalacrocorax pigmeus*;

- Предоставяне на възможности за научни изследвания, образователна дейност, екологичен мониторинг и развитие на устойчив туризъм.

Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:

- Забранява се строителство, с изключение на: изграждане, ремонт и реконструкция на пътища, включени в списъка на републиканските и общинските пътища съгласно чл. 3, ал. 4 от Закона за пътищата и предвидени в специализираните устройствени схеми и планове, както и изграждане на обекти от газопреносната мрежа на страната с национално значение в имоти с номера: 000114 и 000115 съгласно картата на възстановената собственост за землището на с. Балик, ЕКАТТЕ 02405, община Тервел, област Добрич;
- Забранява се разкриване на кариери и други дейности, с които се изменят скалните образувания и естественият ландшафт забранява се скално катерене и алпинизъм в периода 1 март - 30 юли;
- Забранява се безпокоене на животинските видове през размножителния период;
- Забранява се осъществяване на горскостопански дейности в периода 1 март - 30 юли;
- Забранява се осъществяване на горскостопански дейности, които водят до смяна на местните за района дървесни видове;
- Забранява се палене на огън, освен на определените за това места;
- Забранява се залесяване и разораване на ливадите и пасищата.

Защитена местност ”РОСИЦА”

Обща площ 213.13 ha, от които 213.13 ha горски територии
Намира се в землището на село Росица, община Генерал Тошево, област Добрич.

*Цели на обявяване:*Опазване на местообитания на защитени, редки и уязвими растителни и животински видове и територии с характерен ландшафт.

Режим на дейности, съгласно заповедта за обявяване:
Забранява се изграждането на нови пътища извън одобрените в схемата на републиканската и общинската пътна мрежа;
Забранява се строителство, разкриване на кариери и други дейности, с които се изменя ландшафтът;
Забранява се обезпокояване на животните през размножителния им период;
Забранява се извеждане на сечи извън предвидените по лесоустройствен проект;
Забраняват се промени в начина на трайно ползване на земята;
Забранява се палене на огън извън определените за това места;
Забранява се паша на домашни животни;

Защитена местност ”ЛОЗНИЦА”

Обща площ 405.41 ha от тях 359.2 ha залесена и 52.1 ha незалесена горска територия. Защитената местност попада в землището на село Лозница, община Генерал Тошево.

Цели на обявяване:
Опазване на местообитания на защитени, редки и уязвими растителни и животински видове.
Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:
Забранява се изграждане на нови пътища, извън одобрените в схемата на републиканската и общинската пътна мрежа;
Забранява се всякакво ново строителство, разкриването на кариери и други дейности, с които се изменя естествения ландшафт;
Забранява се безпокоене на животинските видове през размножителния период;
Забранява се извеждане на сечи, извън предвидените по ЛУП;
Забранява се промени в начина на трайно ползване, който води до превръщане на горски в земеделски територии;
Палене на огън, освен на определените за това места;
Паша на селскостопански животни.

Защитена местност "ОРЛОВА МОГИЛА"
Обща площ 42.7 ha.
Намира се в землището на с. Орлова могила, общ. Добричка.

Цели на обявяване:
Опазване на находище на божур и останки от степни гори в Южна Добруджа.
Режими и ограничения, съгласно заповеди за обявяване:
Забранява се кастренето и повреждането на дърветата;
Забранява се късането или изкореняването на растенията;
Забранява се паша на домашни животни;
Забранява се обезпокоението на диви животни и вземане на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата им;
Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим;
Забранява се извеждането на сечи, освен отгледни и санитарни
Забранява се всякакво строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено в устройствения проект на защитената територия.

Защитена местност „ДУРАНКУЛАШКО ЕЗЕРО“

Обща площ от 446.54 ha, от които 26.2 ha горски територии.

Защитената местност заема част от землището на с. Ваклино, с. Дуранкулак, с. Крапец, община Шабла, област Добрич. Езерото е включено в списъка на Рамсарската конвенция като местообитание на водолюбиви птици с международно значение.

Дуранкулашко езеро е сред най-значимите и най-добре запазените крайбрежни влажни зони в България, с международно значение за опазването на повече от 260 вида ендемични, редки и застрашени от изчезване растения и животни. То е представителен образец на естествените крайбрежни езера от лиманен тип по Западното Черноморие. Във влажната зона се срещат 12 вида растения с важна международна и национална консервационна значимост. Находището на триръбестия камъш /*Sch.triqueter*/ е най-представителното в България. Най-голямо е значението на мястото за опазване на птичата фауна. Зимуващите популации на 3 вида водолюбиви птици /голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), червеногуша гъска (*Branta ruficollis*) и зеленоглава патица (*Anas plathyrynchos*)/ и числеността на малкия корморан (*Halietor pygmeus* и розовия пеликан (*Pelecanus onocrotalus*) имат главна заслуга за международното признание на влажната зона като Рамсарски обект. Дуранкулашкото езеро и съседните Шабленски езера формират най-многочисленото съвременно зимовище на застрашената от изчезване в световен мащаб червеногуша гъска (*Br.ruficollis*). Влажната зона е разположена на миграционния път Via pontica и осигурява благоприятни условия за хранене и почивка на редица прелетни видове птици.

Дуранкулашко езеро е с международно значение за опазването на малкия воден бик (*Ixobrychus minutus*), както и от особена важност в национален мащаб за гнезденето на белооката потапница (*Aythya nyroca*), немия лебед (*Cygnus olor*), тръстиковия блатар (*Circus aeruginosus*) и индийското шаварче (*Acrocephalus agricola*). Езерото има сериозен потенциал за съхраняването на дивия шаран (*Cyprinus carpio*) – засега единственото доказано находище в България, за размножаването на многочислена и стабилна популация на сирийската чесновница (*Pelobates syriacus balcanicus*), обитаваща пясъчните дюни в съседство.

Цели на обявяване, съгласно заповедта за обявяване:

Опазване на характерни ландшафти;

Опазване на местообитанията на редки и застрашени от изчезване гнездещи, прелетни и зимуващи птици (червеногуша гъска, червен ангъч, турилик и др.);

Опазване на рядка и характерна ихтиофауна.

Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:

Забранява се преследването, убиването и ловенето на животните;

Забранява се събиране и унищожаване на яйцата на птиците и повреждането на гнездата им;

Забранява се замърсяване на водите;

Забранява се използването на пестициди до 500 м от брега на езерото;

Забранява се изрязването и опожаряването на естествената растителност;

Забранява се всякакво строителство и разширяване на съществуващите сгради, геоложки и други проучвания или дейности, с които се нарушава естествения облик или водният режим на местността;
Забранява се изземването на пясък от ивицата, отделяща езерото от морето;
Забранява се ловуването и стрелянето на 100 м от брега на езерото;
Забранява се влизането в обраслите с водна растителност северна и югозапасна част на езерото по време на размножителния период на птиците от 1 февруари - 1 октомври;
Разрешава се спортния риболов по южната брегова ивица с дължина 1 км, в м. Хелеза;
Разрешава се изкуственото зарибяване с характерни за водоема видове;
Разрешава се промишления риболов във водното огледало от 1 февруари - 1 октомври;

Разрешава се влизането в езерото с лодки и разрешение от Районната инспекция за опазване на природната среда;
Разрешава се използването на водите на езерото за нуждите на рибовъдното стопанство;
Разрешава се използването на водите от езерото за напояване на обработваемите земи, размера на които се уточняват ежегодно съвместно с Районната инспекция за опазване на природната среда.

Цели на управление, съгласно плана за управление
Дългосрочните цели на опазване са: Трайно запазване на разнообразието и качеството на местообитанията в защитената територия; Възстановяване и запазване на естествения баланс във водните екосистеми на влажната зона; Възстановяване и поддържане на естествения воден режим на езерото;
Опазване на биоразнообразието на генетично, популационно, видово и екосистемно ниво;
Запазване на Дуранкулашко езеро като важен и приоритетен обект на Рамсарската конвенция: опазване на езерото, заедно с Шабленските езера, като основно място за почивка на зимуващата популация на червеногушата гъска (*Br. ruficollis*), запазване и увеличаване числеността на ключовите зимуващи и мигриращи водолюбиви видове птици;
Съхраняване и обогатяване на разнообразието от гнездещи птици, със специално внимание на популацията на белооката потапница *(A. nyroca);*
Опазване популациите на всички редки и застрашени представители на рибната фауна;
Поддържане на оптимално ниво на познания върху природните процеси и отделните компоненти на околната среда в ЗТ и прилежащите земи;
Поставяне ползването на природни ресурси от влажната зона на устойчива основа с приоритетно запазване на традиционните дейности на местното население;
Създаване на подходящи условия за използване на природните и културните дадености в ЗТ като атрактивен елемент за целите на познавателния и екологичния туризъм и природозащитното образование.

В границите на защитена местност "Дуранкулашко езеро" попадат горски територии, от които част са залесени с тополови култури а друга част представляват тръстикови масиви смесени с бяла върба (*S.alba*).

Режими, норми и препоръки за цялата територия

Рижимите и нормите имащи отношение към ОПРГТ и въведени с ПУ са:

Всякакво строителство, освен на посочените в този план за управление съоръжения за обслужване на посетители, за образователни цели, за подобряване състоянието на водните екосистеми и за подпомагане и обогатяване на присъщото биоразнообразие;

Замърсяване с вредни вещества и с битови, строителни, промишлени, животновъдни и др. отпадъци;

Влизането в езерото с лодки и други плавателни средства, както и изграждането, ползването и поддържането на кейови съоръжения и стоянки за всякакви плавателни съдове, без разрешение от РИОСВ – Варна;

Внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове, с изключение на зарибяването с бял амур и толстолоб;

Нарушаване на естественото състояние на водните площи и техните легла и брегове, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитанията;

Паша на домашни животни в масивите от водолюбива растителност, с изключение на едър рогат добитък (крави, биволи), съгласно определените от плана за управление норми, условия и препоръки;

Нощната паша на всякакъв вид домашни животни;

Дивечоразвъдна дейност и ловуване, освен при регулиране на числеността на животински видове;

Любителски (спортен) риболов, риболов с мрежени уреди и риборазвъждане, с изключение на определените от плана за управление места, норми и условия;

Регулирането числеността на животинските видове с изключение на: подпомагане нарастването на числеността на популацията на дивия шаран и реинтродукцията на изчезнали от фауната на района видове;

Ограничаване числеността на скитащи кучета и котки, кръстоски между дива и домашна котка, между вълк и домашно куче, между дива и домашна свиня, както и регулиране числеността на чакала – при доказани епизоотии и при доказани значими щети на популации на важни и характерни видове диви животни;

Събиране и унищожаване на естествена растителност, с изключение на косенето и ползването на тръстика по определените от ПУ места, норми и условия;

Събирането на семенен/генетичен материал и на диви растения и животни освен за научни цели, култивирано отглеждане или за възстановяването им на други места, в количества, начини и време, изключващи заплахи за популациите им и нарушения в екосистемите;

Безпокоенето, убиването, упойването, улавянето, вземането, пренасянето, превозването на живи, ранени или убити диви животни и разпознаваеми части от тях, както и техните малки, яйца и други жизнени форми, разрушаването и преместването на гнезда и леговища, освен органите на МОСВ по установения ред или при изпълнение на дейности възложени от органите на МОСВ;

Движението, престоя и паркирането на всякакви МПС, без случаите на охрана на ЗТ или при изпълнение на дейности, възложени от РИОСВ; Бивакуване и палене на огън;
За зона А и зона Б определени в ПУ са определени специфични режими и норми, съобразно целите и функционалността им. Тази част от сепцифичните режими и норми, които имат връзка с ОПРГТ са: Провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг; Практически природозащитни дейности и дейности по поддържане и възстановяване на растителни и животински видове и техните местообитания; Преминаване на хора по маркирани пътеки с научна, познавателна и образователна цел, без нощуване и без бивакуване; Спасителни и полицейски акции и потушаване на пожари; Устройство на територията, в т.ч.:маркиране и поддържане на границите на защитената територия; изграждане и поддържане на съоръженията за туристически и образователни дейности; изграждане и поддържане на съоръжения за подпомагане на мониторинговите дейности; изграждане и поддържане на съоръжения за поддържане на водната екосистема; Паша на едър рогат добитък в прибрежните части от масивите от водолюбива растителност; Любителски /спортен/ риболов на определени места; Риболов с мрежени уреди в голямото огледало на езерото (съгласно Приложение III – 8); Улов на раци; Спасителни и полицейски акции и потушаване на пожари.
За постигена на целите и приоритетите заложени в плана са разработени 5 програми и проекти към тях. Някои от проектите имащи отношение към ОПРГТ са свързани с управление на тръстиковите масиви, регулиране на пашата, премахване на тополовите култури във Ваклинския ръкав.
.

Защитена местност „ШАБЛЕНСКО ЕЗЕРО“

Обща площ 531.2 ha, от които 120.4 ha.
Защитената местност е разположена в землището на гр. Шабла, с. Езерец и с. Крапец, община Шабла. Част от ЗМ (без обработваемите земи) е включена в списъка на Рамсарската конвенция като местообитание на водолюбиви птици с международно значение.
Шабленско–Езерецко езеро е сред най-значимите влажни зони на България (*Национален план за приоритетни действия по опазване на най-значимите влажни зони на България, 1993*). Двете езера са представителен образец на естествените крайбрежни езера от лиманен тип по Западното Черноморие. Във влажната зона се срещат 1 български (*Seseli*

rhodopaeum) и 4 балкански растителни ендемита, както и други 23 вида с важна международна и национална консервационна значимост. Сред тях се откроява бялата водна лилия и жълтата водна роза, чиито находища са единствените по северното българско Черноморие. Района на Езерецко езеро едно от двете места в България, където се среща растението покритоплодна куча лобода /*Chenopodium botrioides/*. Най-голямо е значението на влажната зона за опазването на птичата фауна. Зимуващите популации на 5 вида водолюбиви птици (голяма белочела гъска, сива гъска, червеногуша гъска, поен лебед, зеленоглава патица) и числеността на други три вида (бял щъркел, лопатарка и малък корморан) по време на миграция са допринесли за международното признаване на влажната зона като Рамсарски обект. Шабленските езера и съседното Дуранкулашко езеро формират заедно най-многочисленото съвременно зимовище на застрашената от изчезване в световен мащаб червеногуша гъска. Защитената територия е разположена на миграционния път Via pontica и осигурява благоприятни условия за хранене и почивка на редица прелетни видове птици – три от тях – малък корморан, бял щъркел и лопатарка покриват Рамсарските количествени критерии. Защитената територия е с международно значение за гнездането на черночелата сврачка, както и от особена важност на национално ниво за гнездането на тръстиковия блатар, морския дъждосвирец и индийското шаварче. Езерата имат сериозен потенциал за съхраняването на дивия шаран, а пясъчните дюни са убежище на многочислена и стабилна популация на сирийската чесновница. Защитената територия е с голямо значение и за опазването на видрата.

Цели на обявяване:

Запазване на естествените обитания на редки и застрашени отизчезване видове риби и водолюбиви птици, някои от тях застрашени в европейски или световен мащаб, както и на целия природен комплекс.

Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:

Забранява се всякакво строителство, разкриване на кариери, минно-геоложки и други дейности, с които се изменя естественият облик на местността;

Забранява се ловуване освен регулиране числеността на хищниците (лисици, енотовидни кучета, диви свине) в периода 1 септември - 31 януари при доказана необходимост и след съгласие на Министерството на околната среда;

Забранява се замърсяване на водите и терените с вредни вещества и отпадъци, както и директно изпомпване на води от езерото за напояване;

Забранява се торене с изкуствени торове и третиране с химически препарати в площите с международна значимост;

Забранява се използване на езерото за гребен, ветроходен и водомоторен спорт;

Забранява се промишлен и подводен риболов;

Забранява се изгаряне на стърнищата и на тръстиката освен при доказана необходимост и след съгласие на Министерството на околната среда;

Забранява се създаване на култури от айлант, миризлива върба, салкъм, както и други нетипични за района дървесни видове;

Разрешава се традиционно ползване на земите от селскостопанския фонд при спазване на забраните от т. 1, 3, 4 и 7;

Разрешава се пашата на овце и крави с пастир в земеделските земи с кадастрални номера 29, 30 и 150 от землището на гр. Шабла и кадастрални номера 31 и 33 от землището на с. Езерец;
Разрешава се използване на подземните води за напояване и питейно водоснабдяване при определен режим, съгласуван с Министерството на околната среда и общинската администрация в гр. Шабла;
Разрешава се ползване на горите в съответствие с Правилника за стопанисване на горите със специално предназначение;
Разрешава се спортен риболов от брега на езерото с въдица в местността "Езерецко перило";
Разрешава се провеждане на научни наблюдения по съгласувани с Министерството на околната среда програми;
Разрешава се обособяване на Екологичен стационар;
Разрешават се посещения с познавателна цел по определен график и маршрути, съгласувани с органите на Министерството на околната среда и началника на обект "Шабла";
Разрешава се изпълнението на проекти, свързани с консервацията, поддържането или възстановяването на обекта, след съгласуване с Министерството на околната среда и собствениците на земи.

Обект на горско стопански дейности в границите на ЗМ са: Всички гори и други горски територии (пясъчни дюни и плажове) държавна собственост (ДГФ), всички гори създадени по договор върху земеделски земи - общинска собственост. Горскостопанските мероприятия се провеждат от ДГС "Балчик" след приет ГСП, съгласуван с РИОСВ Варна. Всички дървесни и храстови насаждения, в които се провеждат горскостопанските мероприятия са изкуствено създадени от местното горско стопанство в периода от 50-те до края на 80-те години основно върху тревни съобщества, земеделски земи и около 3 дка пясъчни дюни. Пясъчните дюни с плажовите ивици към тях са единствените недървопроизводителни площи. В горските насаждения се провеждат санитарни и голи сечи (основно в насаждения от топола /*Populus sp.*/, салкъм /*R. pseudoacacia*/ и американски ясен /*Fr. americana*/. Добиват се неголеми количества дървесина, предимно за дърва за огрев за местното население.

Цели на управление, съгласно плана за управление:
ПУ си поставя следните дългосрочни цели на управление: Трайно запазване на разнообразието и качеството на местообитанията в защитената територия; Възстановяване и запазване на естествения баланс във водните екосистеми на влажната зона; Възстановяване и поддържане на естествения воден режим на езерата; Опазване на биоразнообразието на генетично, популационно, видово и екосистемно ниво; Запазване на

Шабленско-Езерецкото езеро като важен и приоритетен обект на Рамсарската конвенция:опазване на езерото, заедно с Дуранкулашко езеро, като основно място за почивка на зимуващата популация на червеногушата гъска (*Br. ruficollis*) и запазване и увеличаване числеността на ключовите зимуващи и мигриращи водолюбиви видове птици; Съхраняване и обогатяване на разнообразието от гнездещи птици, със специално внимание на популацията на белооката потапница *(A. nyroca);* Опазване популациите на всички редки и застрашени представители на рибната фауна; Поддържане на оптимално ниво на познания върху природните процеси и отделните компоненти на околната среда в ЗТ и прилежащите земи, Осигуряване на по-широк достъп на местното население до ресурсите на влажната зона, паралелно с обезпечаване на устойчивото им ползване; Създаване на подходящи условия за използване на природните и културните дадености в ЗТ като атрактивен елемент за целите на познавателния и екологичния туризъм и природозащитното образование; Опазване на популациите на всички видове растения с природозащитен статут и на редките растителни съобщества; Запазване местата за размножаване на балканската чесновница (*P. s. balcanicus*)

Опазване популациите на видрата (*L. lutra*) и на останалите редки и застрашени видове бозайници.

Режими, норми и препоръки за цялата територия, съгласно ПУ:

Рижимите и нормите имащи отношение към ОПРГТ, разрешени с ПУ:

Влизане в езерото с лодки и други плавателни средства, както и изграждането, ползването и поддържането на кейови съоръжения и стоянки за всякакви плавателни съдове, без разрешение от РИОСВ – Варна;

Внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове, с изключение на зарибяването с бял амур и бял толстолоб;

Нарушаване на естественото състояние на водните площи, техните легла и брегове, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми;

Нарушаване целостта на почвения слой (разкопаване, вземане на чимове, камъни, почва, разораване) и на пясъчните дюни и плажовата ивица освен при дейности, изпълнявани или възложени за изпълнение от РИОСВ - Варна;

Нощната паша на всякакъв вид домашни животни;

Дивечоразвъдна дейност и ловуване, освен при регулиране на числеността на животински видове;

Любителски (спортен) риболов, риболов с мрежени уреди и риборазвъждане с изключение на определените от плана за управление места, норми и условия;

Регулиране числеността на животинските видове с изключение на: Подпомагане нарастването на числеността на популацията на дивия шаран и реинтродукцията на изчезнали от фауната на района видове;

Ограничаване числеността на скитащи кучета и котки, кръстоски между дива и домашна котка, между вълк и домашно куче, между дива и домашна свиня, както и регулиране

числеността на чакала, лисицата и дивата свиня – при доказани епизоотии и при доказани значими щети на популации на важни и характерни видове диви животни;

Отстраняване на неместни видове;

Зарибяване с бял амур и бял толстолоб;

Събиране и унищожаване на естествена растителност, с изключение на дейностите по управление на водолюбивата растителност, съгласно определените от ПУ места, норми и условия;

Събиране на семенен/генетичен материал и на диви растения и животни освен за научни цели, култивирано отглеждане или за възстановяването им на други места, в количества, начини и време, изключващи заплахи за популациите им и нарушения в екосистемите;

Безпокоенето, убиването, упойването, улавянето, вземането, пренасянето, превозването на живи, ранени или убити диви животни и разпознаваеми части от тях, както и техните малки, яйца и други жизнени форми, разрушаването и преместването на гнезда и леговища, освен от органите на МОСВ по установения ред или при изпълнение на дейности възложени от органите на МОСВ;

Бивакуване и палене на огън;

Норми и условия общи за цялата територия на ЗМ, имащи отношение към ОПРГТ:

Събиране на генетичен материал и диви растения и животни:

При събиране на генетичен материал и диви растения и животни с научна цел, култивирано отглеждане или за възстановяването им на други места, количеството, броя, методите, времето и начините на събиране, както и числеността на групите се определя с издадено от органите на МОСВ специално разрешение.

Регулиране числеността на животински видове:

Регулирането на числеността на чакала, лисицата и дивата свиня да се извършва в периода 01 септември – 15 ноември.

С ПУ определени 2 зони (А и Б), които имат специфични цели и функционално предназначение.

Специфични режими и норми отнасящи се за зона А и зона Б, имащи отношение към ОПРГТ:

Съгласно ПУ всички дейности са забранени, с изключение на:

Охрана;

Провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг;

Практически природозащитни дейности и дейности по поддържане и възстановяване на растителни и животински видове и техните местообитания;

Преминаване на хора по маркирани пътеки с научна, познавателна и образователна цел, без нощуване и без бивакуване;

Спасителни и полицейски акции и потушаване на пожари;

Устройство на територията, в т.ч.: маркиране и поддържане на границите на защитената територия; изграждане и поддържане на съоръженията за туристически и образователни дейности; изграждане и поддържане на съоръжения за подпомагане на мониторинговите дейности;
Паша на едър рогат добитък в масивите от водолюбива растителност;
Паша на домашни животни в тревните съобщества на зона Б;
Горскостопански дейности в зона Б;
Любителски /спортен/ риболов от брега на езерата в зона Б;
Риболов с мрежени уреди в голямото огледало на Шабленско езеро и в част от откритите води на Езерецко езеро за зона Б;
Улов на раци в зона Б;
Разхождане на посетителите на резиденцията с безмоторни лодки в зона Б;
Ползване до 150 м от плажовата ивица при вилите към резиденцията за рекреационни нужди в зона Б;
Нормите, условията и препоръките за управление в двете зони А и Б са свързани с масивите от водолюбива растителност, риболова, горскостопанските дейности (да се извършват съгласно изготвените ГСП; да не се провеждат сечи в периода 01 март–15 юли (т.е. в размножителния период на птиците); за залесяване да се използват само местни видове дървета и храсти и салкъм; да се ликвидират насажденията и единичните дървета от американски ясен и айлант).

Защитена местност „ЯЙЛАТА“

Обща площ 45.3 ha. Защитената територия заема част от землището на с. Свети Никола, община Каварна.

Цели на обявавене:
Опазване на защитени видове растения и животни и технитеместообитания.
Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:
Забранява се кастренето, чупенето на клони, нараняването на стъблата и всякакви други действия, които биха довели до повреждане или унищожаване на вековните дървета;
Забранява се разкриване на кариери;
Забранява се всякакво строителство на сгради и пътища;
Забранява се паша на селскостопански животни;
Забранява се унищожаване или повреждане на естествената растителност;
Забранява се ловуване;
Забранява се провеждане на сечи, освен отгледни и санитарни.

Защитена местност „СТЕПИТЕ“

Общата площ на ЗМ е 147.09 ha, от които 52 ha горска територия. ЗМ „Степите“ попада в землището на с. Българево и с. Свети Никола община Каварна. ЗМ е бивша буферна зона на резерват „Калиакра“.

Цели на опазване:
Да се запази уникалната степна растителност, животински свят, крайбрежни морски екосистеми.
Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:
Забранява се събирането на диворастящи растения, плодове и семена;
Забранява се употреба на химически средства за растителна защита;
Забранява се паша на селскостопански животни;
Забранява се всякакъв вид строителство;
Забранява се добив на инертни материали и други полезни изкопаеми;
Забранява се лова и риболова;
Разрешава се извеждането в горите на отгледни, санитарни, групово-изборни сечи;
Разрешава се селскостопанска дейност, каквато традиционно е провеждана в района;
Разрешават се ловностопански мероприятия, които биха увеличили характерната фауна.

Защитена местност „БЛАТНО КОКИЧЕ“

Общата площ на ЗМ е 148.84 ha, от които 125.5 ha горска територия. ЗМ попада в землището на с. Кранево, община Балчик. ЗМ „Блатно кокиче“ е бивша буферна зона на поддържан резерват „Балтата“.
Цели на обявяване: свързани с опазване на естестевния характер на територията около ПЗ Балтата, както и на редки и защитени растителни и животински видове и техните местообитания.
Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:
Забрана на събирането на диворастящи плодове, семена и растения;
Забрана за извеждането на сечи освен отгледни и санитарни;
Забрана за лов и риболов;
Забрана за всякакъв вид строителството;
Разрешава се реконструкцията на тополовите култури и замяната им с характерни за района дървесни видове.

Защитена местност „АРОМАТНА МАТИОЛА“

Обща площ 19.9 ha, от тях 19.9 ha са горска територия. ЗМ попада в землището на гр. Балчик, община Балчик.
Цели на опазване:
Опазване на растителен вид Ароматна матиола (*Matthiola odoratissima*) и неговото местообитание.
Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:

Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
Забранява се строителство с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения;
Забранява се поставяне на временно премествaеми обекти;
Забранява се внасяне на неместни видове;
Забранява се паша на домашни животни в периода от 1 март до 31 юли;
Забранява се разораване, разкопаване и залесяване;
Забранява се бивакуване и палене на огън.

Защитена местност „Ботаническа градина Балчик“

Обща площ 17.46 ha. Ботаническата градина попада в регулацията на гр. Балчик и не е предмет на горскостопанския план на ТП ДЛС „Балчик“.
Цели на обявяване:
Опазване на територия с характерен ландшафт, резултат от хармонично съжителство на човек и природа; Опазване на местообитания на застрашени, редки и уязвими растителни видове; Предоставяне на възможност за научни изследвания, образователна дейност, екологичен мониторинг и развитие на устойчив туризъм.
Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:
Забрана за всякакво строителство, освен предвиденото в утвърден план за управление на защитената местност;
Забрана за отводняване или всякаква друга промяна на водния режим, определен за съществуващата помпена станция, басейни и канали;
Забрана за замърсяване с вредни вещества, битови, строителни и други отпадъци;
Забрана за разкриване на кариери, провеждане на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя естественият ландшафт;
Забрана за извеждане на сечи с изключение на отгледни и санитарни;
Забрана за късане или унищожаване на тревна, храстова и дървесна растителност, както и събиране на билки;
Забрана за безпокоене на животинските видове през размножителния период;
Забрана за паша на селскостопански животни;

Природни забележителности:
Съгласно чл. 23 ал. 2 и 3 от ЗЗТ природните забележителности се управляват с цел запазване на техните естествени особености. Природните забележителности се обявяват с прилежаща територия, необходима за опазването им.
В природните забележителности се забраняват дейности, които могат да нарушат тяхното естествено състояние или да намалят естетическата им стойност (чл. 24 от ЗЗТ).

Природна забележителност „Александрийска гора“

Обща площ 71.2 ha. Намира се в землището на с. Александрия, общ. Крушари.
Цели на управление:
Опазване на естествена липова гора.
Режими и ограничения съгласно заповед за обявяване:
Забранява се кастренето и повреждането на дърветата;
Забранява се късането или изкореняването на растенията;
Забранява се пашата на домашни животни;
Забранява се безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата;
Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния й режим;
Забранява се извеждането на сечи, освен ландшафтни, след съгласуване със съответната районна инспекция за опазване на природната среда;
Забранява се всякакво строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено в устройствения проект на природната забележителност;
Не се планират и провеждат горско и ловностопански мероприятия.

Природна забележителност "Арборетум"

Обща площ 3.8 ha
Намира се на територията на Добруджански земеделски институт в землището на град Генерал Тошево, област Добрич. Представлява смесена гора от декоративни дървета – дендрариум. Уникална сбирка от дървесна и храстова растителност с образци от 427 редки местни и екзотични вида. Инициативата е стартирала през 1958 година с научна и образователна цел.

Цели на управление:
Опазване на редки местни и неместни дървесни видове.
Режими и ограничения съгласно заповед за обявяване:
Забранява се всякакво строителство;
Забранява се пашата на селскостопански животни;
Забранява се извеждането на сечи, освен отгледни и санитарни;
Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя ландшафта и уврежда растителността.

Природна забележителност "Вековна гора-летен дъб"

Обща площ 0.2 ha.
Намира се в землището на с.Дъбовик, община Генерал Тошево, област Добрич.
Цели на управление:
Опазване на вековна гора от летен дъб.

Режими и ограничения, съгласно заповедта за обявяване:
Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни;
Забранява се пашата на домашни животни;
Забранява се строителството;
Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността;
Забранява се ловуването.

Природна забележителност "Скалният мост"

Природната забележителност се намира в землището на с. Тюленово, общ. Шабла, област Добрич и е с площ от 0.24 ha.
*Цели на управление***:**
Опазване на скален феномен, наподобяващ скална арка между морето и сушата.
Режим на дейности:
Забранява се строителство с изключение при изпълнение на дейности, свързани с укрепване и възстановяване на природната забележителност;
Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
Забранява се нарушаване целостта и естествения облик на скалните образувания (къртене, чупене на скалите и др.);
Забранява се писане, драскане, рисуване, поставяне на трайни надписи или знаци по скалите с изключение за целите на маркиране на защитената територия;
Забранява се разпъване на палатки, поставяне на фургони и кемпери;
Забранява се поставяне на премествaеми обекти с изключение на обекти, свързани с опазване на природната забележителност;
Забранява се палене на огън;
Забранява се скално катерене;
Забранява се замърсяване с отпадъци.

Основните действащи заплахи и натиск върху защитените територии са неспазване на режимите и ограниченията в заповедите за обявяване на защитените територии, плановете за управление (там където има изготвени и утвърдени такива) и разпоредбите на Закона за защитените територии. Други заплахи за защитените територии и опазване на биоразнообразието в горските територии са бракониерски сечи, подмяна на основния дървесен вид на насажденията, извеждане на мъртва дървесина, липсата или недостатъчен брой биотопни дървета, безпокойство през гнездовия период за видовете, незаконен лов, замърсяване и др.

2.1.8. Състояние на ландшафта

Територията на област Добрич обхваща източната част Дунавската хълмиста равнина, която се характеризира с по-слаби разчленения на релефа. Отличителното за нея е

низинен и хълмисто-платовиден релеф с максимална височина 500 m. Характерни за по-голямата част от региона са ниските плата с височина от 150-200 m. Съществуващите притоци на река Дунав са с непостоянен отток, като протичат във врязани каньоновидни долини, със сухи дерета и плоски вододели. Единствената по-значима река е Суха река, която се характеризира с непостоянно течение. Между Добруджанското и Франгенското плато протича р. Батова. Реката има зимно-пролетно пълноводие.

По отношение на преобладаващите морфографски особености на релефа, районът на област Добрич спада ***към равнинно-хълмистия тип релеф***. Разнообразието на релефа по общини е дадено подробно в ОПРГТ.

Разпределението на дървопроизводителната площ на област Добрич по надморска височина в диапазона от 0 до 350 m е доста неравномерно (по ОГТ 2015). Горските масиви основно са разпространени между 101 и 250 m н.в.- около 79,3% от дървопроизводителната площ на областта, с максимум в интервала от 151 до 200 m (38,2%)..

Фактори за ландшафтната диференциация на територията са: широчиннозонален и меридионалносекторен фактор, (височинен фактор - само 28% от площта на страната не попада под негово влияние), азонален фактор, антропогенен фактор.

В нископланинските ландшафти отдавна са унищожени първичните, предимно дъбови гори, заменили се по естествен начин с нискостъблени габърови и дъбови храсталаци или по изкуствен начин залесени с черен бор.

Степента на устойчивост на ландшафтите спрямо външни въздействия се определя от най-устойчивия от природните геокомпоненти - морфолитогенния фундамент. Според него са определени класовете ландшафт.

Съгласно системата на регионалните таксономични единици при ландшафтното райониране на страната (проф. М.Георгиев: "Структура и динамика на ландшафтите в България, София, 1977г.), територията на област Добрич попада в: Северобългарска зонална област на Дунавката равнина с 2 подобласти.

- *Южнодобруджанска подобласт подобласт с райони:* - Лудогорски; Телеригско-Добрички; Генералтошевски; Шабленско-Дуранкулашки; Балчишко-Калиакренски

Поповско-Шуменско-Франгенска подобласт с райони" - Девненско-Варненски; Франгенско-Батовски

Съгласно класификационната система на ландшафтите в Блъгария територията на област Добрич попада в 3 класа ландшафти:

1. Клас: Равнинни ландшафти:

1.2. Тип - ландшафти на умереноконтиненталните степни,ливадно-степни и лесостепни равнини

1.2.4. Подтип – ландшафти на черноземно-степните равнини

1.2.4.5. Група - ландшафти на черноземно-степните равнини на льосови скали с висока степен на земеделско усвояване

1.2.4.6. Група - ландшафти на черноземно-степните равнини върху карбонатни скали със средна степен на земеделско усвояване

1.2.6. Подтип – ландшафти на лесостепните равнини

1.2.6.9. Група - ландшафти на лесостепните равнини на льосови скали с висока степен на земеделско усвояване

1.2.6.10. Група - ландшафти на лесостепните равнини върху варовикови скали със средна степен на земеделско усвояване

1.3. Тип – ландшафти на умереноконтиненталните гористи плата и възвишения в равнините

1.3.7. Подтип – ландшафти на гористите плата

1.3.7.11. Група - ландшафти на гористите плата върху склонови наслаги със сравнително слаба степен на земеделско усвояване

1.3.7.12. Група - ландшафти на гористите плата върху варовикови скали със средна степен на земеделско усвояване

1.4. Тип – ландшафти на открития (голия) карст в умереноконтиненталните равнини (разпространени фрагментарно)

1.4.9. Подтип - ландшафти на равнинния открития карст в лесостепната зона

1.4.9.15. Група - ландшафти на равнинния открития карст в седиментни карбонатни скали с карни повърхнини

1.4.9.16. Група – ландшафти на открития карст по склоновете на каньоновидните долини, пресичащи равнини от седиментни карбонатни скали

2. Клас: Междупланински равнинно-низинни ландшафти

2.6. Тип – ландшафти на субсредиземноморски аквални и субаквални

2.6.12. Подтип – ландшафти на приморските езера и блата

2.6.12.24. Група – ландшафти на лиманните езера

2.6.12.25. Група – ландшафти на лагунните езера (блата)

2.6.13 Подтип – ландшафти на субаквалните плажове и приморски брагове

2.6.13.26. Група – ландшафти на пложовите ивици

2.6.13.27. Група – ландшафти на скалните клифове

4. Клас: Планински ландшафти

4.9. Тип – ландшафти на субсредиземноморските нископланински гори

4.9.18. Подтип – ландшафти на нископланинските долинни лонгозни (псевдодолинни) гори

4.9.18.40. Група - ландшафти на нископланинските лонгозни гори върху алувиални наслаги

Всеки ландшафтен район се отличава от съседните райони по локалните особености на скалния субстрат, мезорелефа, хоризонталната и вертикална ландшафтна структура.

Ландшафта се приема като природогеографски комплекс и териториален комплекс със специфична структура и облик, жизнена среда за човека и природния генетичен фонд, източник на ресурси, социална среда.

Вътрешната структура и функционирането на ландшафтите се обуславя от особеностите и динамиката на всички природни компоненти на околната среда от техногентото и антропогенното въздействие върху нея.

Съществена роля при определянето на ландшафта играят природните компоненти релеф, почва, хидрогеографска мрежа, растителност (разгледани в отделните точки на ДЕО. Антропогенните фактори оказват влияние върху характера на ландшафта не само със степента на намеса, участие и въздействие, но и с определянето на водещите функции на територията.

Според съществуващата класификация на ландшафтите, те могат да се обединят в 4 групи:

1. В зависимост от преобладаващото участие на природни или антропогенни компоненти:

- *природни ландшафти* – те са формирани под влияние на природните фактори и не попадат под въздействие на човешката дейност. Устойчивостта на тяхната структура се определя от процесите на саморазвитие и саморегулиране. В повечето случай това са и ландшафтите попадащи под защитата на държавното природно законодателство - ЗЗТ и ЗБР. Част от територията на областта попада в рамките на защитени природни територии (4447,9 ha). Голям част от горите попадат в зоните по Натура 2000 (50694,4 ha).
- *антропогенни или повлияни от човека горски ландшафти* – те са резултат от човешката дейност, която променя в различна степен някои от природните компоненти, формирайки техния специфичен характер и структура. Към антропогенните ландшафти се отнасят по-голяма част от съвременните ландшафти на земята. Промишленото усвояване, добивът на полезни изкопаеми и др. е довело в някои части до значително замърсяване и деградиране на ландшафтите. Особено силно е замърсяването в дъната на вътрешнопланинските котловини.

От антропогенизираните се срещат:

- *земеделски тип ландшафт,* (сеитбооборотен и аграрен ливадно-пасищен) характеризират с прекъснатост на биологичния кръговрат на вещества и задължително допълнително енергетично субсидиране (чрез торене, напояване, обработка на почвите и пр.).Обработваемата земя заема 3 454 523 дка, или 73% от територията ва областта. Структурното й разпределение е 3 440 151 дка земеделска земя и едва 14 372 дка в горския фонд, като доминиращ дял имат нивите пред трайните насаждения, мерите и пасищата във всички общини (Регионален доклад за състоянието на околната среда 2019 г. - РИОСВ Варна. Голяма част от селскостопанските земи на област Добрич се намират в равнинната и равнинно-хълмистата част на Дунавската равнина.

При земеделското усвояване на поземлените ресурси е унищожена естествената растителност, изменено е геохимическото равновесие в почвите, което води до изменения в агроландшафтите.

- *горски тип ландшафт. Общата площ на горските територии в област Добрич* възлизат на 65569 ha, (ОГТ 2015), което представлява едва 14% от общата територия на областта (този процент се дължи главно на полезащитните горски пояси, докато делът на същинските гори е много нисък - главно по поречията на р. Суха река и р. Батова). Общо 26% от горите на територията на област Добрич са защитни горски пояси, включени към държавните горски територии през 1977 г. с Решение на Министерския съвет №25/25.12. Потенциалът на горските ресурси в област Добрич включва дървесни и недървесни горски ресурси, ловни ресурси и нематериални ползи. По отношение на вида на горите в залесената площ, преобладаващо участие имат нискостъблените гори с 22 276 ha или 37,5% от общата залесена площ, следвани от издънковите гори за превръщане с 21 507 ha (36,9%) и широколистните високостъблени с 13 929 ha (22,7%). При иглолистните, основно култури, залесената площ е 1 695 ha, т.е. само 2,8% от общата залесена площ.

2. *В зависимост от степента на човешка намеса* и настъпилите изменения в ландшафтите:

- девствени;
- слабо изменени;
- окултурени (културни).

3. В зависимост от преобладаващата функция на територията:

- природни ландшафти – с антропогенни изменения;
- - земеделски (агроландшафти) – с условно екологическо равновесие;
- - селищни (урбанизирани) ландшафти - с антропогенни изменения и балансирани компоненти;
- - нарушени ландшафти – добив на полезни изкопаеми и др.;
- транспортно-комуникационен тип ландшафт и др.;
- ландшафтът с културното наследство в района - е резултат от напластяване на отминали цивилизации и епохи, които носят специфична памет и идентичност на мястото;
- водни ландшафти **-** Областта е много бедна на водни ресурси. Речната мрежа на

област Добрич включва реки, притоци на река Дунав. Те заемат едва 0,28% при средно за страната 2%. Това се дължи на геолого-географските фактори. От по-значимите реки през територията на област Добрич протичат - р. Суха река и р. Батова, разположени са езерата Дуранкулашко, Езерецко и Шабленско. Има няколко кални езера с находища на лечебна морска кал, най-големи от които са Шабленската тузла, Таук лиман и Балчишката тузла. Създадените в миналото напоителни системи в общините Шабла и Каварна почти не функционират, поради промените в поземлената собственост и занемаряването на съоръженията.

- крайморски ландшафти - Бреговата ивица на област Добрич е около 90 км, като над

40 км от брега е от свлачищен тип - в област Добрич се намират минимум 20 км от свлачищата в приморската част на Дунавската равнина, или 42% от свлачищата по черноморското крайбрежие. Районът на област Добрич представлява една изключителна мозайка от природни и археологически обекти, а над него преминава единият от двата основни миграционни пътя на птиците - *Via Pontica*. Тук са разположени крайбрежните влажни зони с международно значение - превърнали се в най-важните зимовища в Европа на редица видове водоплаващи птици.

4. *В зависимост от преобладаващото участие на дадени природни компоненти и изявяване на един от тях като доминиращ*:

Предмет на ОПРГТ са горските територии и видовете ландшафт в тях.

Според функционалното зониране на горските територии, те биват както следва (описани са подробно в **т. 1.2.** на доклада за екологична оценка):

А) Локални горски ландшафти – т.нар. „Защитни гори”

Б) Локални ландшафти със специално предназначение - Специални горски територии – (значими горски територии, формиращи ландшафт с регионално и национално значение)

В ОПРГТ понятието „ландшафт" се интерпретира като физическа реалност с визуална цялост, обединяваща отличителните характеристики на региона (Humboldt, 1849;

Берг, 1915; Sauer, 1963; Troll, 1968). Формирането на ландшафтите е резултат от продължително във времето взаимодействие и взаимосвързано развитие на природни абиотични, биотични и антропогенни процеси (Neef, 1967; Muncher, 2010).

При екосистемните ползи са включени територии, предвидени изрично за поддържане на ландшафт са с обща площ 56,2 ha, залесена площ. Горските територии за поддържане на ландшафта са предвидени само за община Тервел.

За определяне на приоритетните за опазване ландшафти е използвано – *Практическото ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност (2005)*.

- първи критерий за определяне на такива гори е категорията „естественост". (използвана е информацията на ниво подтип ландшафти, отговарящо на диагностичен критерий за определяне на съвременните ландшафти - естествена растителност в рамките на типа ландшафти.

- вторият критерий е „фрагментираност" (пространствено нарушаване на целостта на екосистеми и участъци в ландшафта с характерен тип земеползване на по-малки дискретни ареали).

В) Локални ландшафти включени в Стопански горски територии

Г) Локални ландшафти включени в Зони за защита от урбанизация

Стопанисването в горските територии със защитни и специални функции е в зависимост от особените функции, които те трябва да изпълняват и с*е състои в запазване и засилване на естетичните, рекреационните, водоохранните, защитните и други функции,* в съчетание с използването и на останалите ползи (дърводобив, странични ползвания, лов и други).

Горски ландшафти, предоставящи екосистемни ползи

Настоящият план прилага понятието „обществени екосистемни ползи“ със значението на услуги, осигурявани от екосистемите (MAES, 2013), които имат положителен принос към общественото благосъстояние (TEEB, 2010) и екологичната сигурност (Barnett, 2001). Те са интерпретирани като директен или индиректен резултат от функционирането на горските екосистеми (TEEB, 2010) и на специализираните дейности по управлението на горските територии (Закон за горите, чл.248, 1)”.

За целите на управлението на горските територии и ловното стопанство, ОПРГТ интерпретира понятието „традиционален ландшафт“ със значението на природна система, резултат от традиционни форми на взаимодействие между човека и природната среда, характеризиращ природната или културната идентичност на дадена територия, вкл. във визуално-естетично отношение.

Локални ландшафти, предоставящи екосистемни ползи са както следва:

1. Защита срещу ерозия на почвата
2. Обезпечаване на количеството и качеството на водата
3. Поддържане на биологичното разнообразие
4. Екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат
5. Осигуряване на условия за рекреация и туризъм
6. Поддържане на традиционния ландшафт
7. Защита на природното и културно наследство
8. Защита на инфраструктурни обекти и съоръжения
9. Забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата

Необходимост от опазване на ландшафтите

За опазването на ландшафта България освен националното законодателство играе роля и *Европейска конвенция за ландшафта*.

Главната цел на конвенцията за ландшафта е да съхрани европейското културно и природно наследство, които определят облика на общоевропейския ландшафт. Друга цел на конвенцията е да демонстрира, че природните и културните компоненти на ландшафта могат да бъдат опазвани и укрепвани и без обявяването им за паметници.

Двата основни аспекта на конвенцията са:

- признаването на ценността на всички компоненти на ландшафта и значението им за осигуряване на качеството на живот на хората и тяхната самобитност;
- активната роля на обществото при възприемането и оценката на ландшафта.

Всеки ландшафт има свой естетически капацитет, обусловен от неговата външна структура и екологичен капацитет, обусловен от вътрешния му строеж. Естетическия капацитет се определя от границата при която се запазва визуалното единство и естетическата хармония в ландшафта. Екологичният капацитет се обуславя от съхраняване механизмите на саморегулиране на ландшафта, обезпечаващо запазването на съществуващото екологично равновесие.

Гората изпълнява разнообразни икономически, екологични, социални и естетически функции и по своята същност е многофункционален природен ресурс. Основа за успешно интегриране на разнообразните горски дейности е установяване характерните белези на естествените горски ландшафти и техните антропогенни изменения с цел разработване на лесоустройствени и ландшафтно-устройствени проекти за формиране на балансирани горски ландшафти във функционално, екологично и естетическо отношение.

2.1.9. Състояние на материалните активи

Развитието на горските територии е свързано и със съответните материални активи. Предмет на ОПРГТ за всички горски територии в област Добрич, независимо от тяхната собственост. Те са и основният материален актив, за който проектът на ОПРГТ идентифицира насоки и цели за устойчиво развитие.

Стопанисването на горските територии на територията на област Добрич е поверено на Североизточното държавно предприятие (СИДП) – град Шумен.

РДГ-Варна, със седалище на административно управление град Варна, на север граничи с Република Румъния, на северозапад с РДГ “Русе”, на запад с РДГ “Шумен”, на юг с РДГ “Бургас” и на изток с акваторията на Черно море. РДГ “Варна” включва 6 (шест) държавни горски стопанства и 3 (три) държавни ловни стопанства и осъществява контрола върху горските територии във Варненска и Добричка области. РДГ “Варна” осъществява контрол на горските територии на всичките 8 (осем) общини, включени в област Добрич, и всички населени места, които административно се числят към тези общини.

За област Добрич са обособени две ДГС и 2 (две) ДЛС: *ДГС Генерал Тошево, ДГС Добрич, ДЛС Балчик и ДЛС Тервел.*

Съгласно *Правилника за устройството и дейността на държавните горски стопанства*, решения за разпореждане с дълготрайни материални активи, за учредяване на вещни права и за отдаване под наем на недвижими имоти, стопанисвани от предприятието взема министърът на земеделието и храните.

Горскостопанският сектор, въпреки малката площ на горските територии спрямо общата плост на областта, има важно значение за развитието на местната икономика в област Добрич. Запасът на горите от областта е 5 115 395 m^3 стояща маса (по ОГТ от 2015) с клоните или 5 042 122 m^3 стояща маса без клоните (по горскостопански планове).

Горските територии в обхвата на област Добрич имат значение за **икономиката** на общините и областта като цяло, преди всичко като източник на строителна дървесина, целулоза и дърва за нуждите на промишлените предприятия, държавни и частни фирми, както и за местното население. Горите имат важно значение за икономиката на селищата в района не само като строителна и технологична суровина, но и с техните защитни и рекреационни функции. По данни от разработената областна стратегия за развитие на област Добрич (2014-2020) заетият персонал в четирите стопанства на областта е 292 души.

На територията на областта има изградени **защитни горски пояси** (ЗГП), чиято основна цел е да се създадат предпоставки и да бъдат средство за благоприятно въздействие върху водния режим на почвата, ветровата ерозия и микроклимата на съседните земеделски и/или други земи. Съществуването на ЗГП оказва положително влияние за повишаване добивите от обработваните в съседство площи. Повечето от поясите са на възраст за възобновяване. Навременното възстановяване на поясите е от съществено значение за местната общност и икономиката в района. За да се оползотворява по-добре дървесината от региона, на местно и регионално ниво, е необходимо поощряване развитието на производствени мощности за преработка на местната дървесина, изработване на детайли, мебели и др. което ще повиши принадената стойност на дървесината, ще допринесат за по-доброто ѝ оползотворяване, развитие на малък бизнес и заетост.

Разположението на област Добрич в равнинен район, създава сравнително благоприятни условия за целогодишен дърводобив и всички останали горскостопански дейности. За осъществяване на своята дейност стопанствата използват мрежа от шосета и автомобилни горски пътища. Всички села са свързани с областния център гр. Добрич и помежду си с асфалтирани пътища. Голяма част от горските обекти имат връзка с основната пътна мрежа чрез стабилизирани и земни автомобилни пътища. Освен камионните пътища и шосета в областта са налице и редица тракторни пътища, които са продължение и разширение на пътната мрежа. В по-голямата си част горските територии на държавните горски и ловни стопанства са достъпни и това улеснява провеждането на горскостопанските мероприятия, охраната, защитата от вредители и други.

Стопанското значение на горите не се изчерпва само с дърводобива. Горските територии са източник на различни странични ползвания, задоволяващи предимно нуждите на местното население. В горите се добиват значителни количества сено от наличните поляни, голини, просеки и други голи площи, горски плодове и цвят, билки и лечебни растения с природозащитно и стопанско значение, гъби, добив на листник, устройване на пчелини и др. Всичко това осигурява допълнителни доходи на голяма част от местното население. Реализирането на **страничните ползвания** носи допълнителни доходи и на стопанствата и се отразява положително върху икономическия ефект на тяхната работа.

Основната полезна функция на горите е **средообразуващата**, но не с по-малко значение са и **защитно-водоохранната, почвообразуващата, противоерозионната роля**. В условията на безводната Добруджанска равнина защитните горски пояси оказват снегозадържащо и влагозадържащо влияние, а също така възпрепятстват ветровата ерозия на обработваемите земеделски земи. Акумулирайки големи количества от падналите

валежи и намалявайки изпарението, насажденията спомагат за по-продължително запазване на почвените водни запаси. Горите запазват прилежащите им земи от ерозионни процеси и увеличават почвеното плодородие. С извършените залесявания са създадени по-благоприятни условия за запазване и/или увеличаване на противоерозионните, водоохранните и здравно-естетическите функции на гората.

Здравно-украсната роля на горските територии в областта също е от много голямо значение. От гледна точка на **рекреационните функции**, от значение за селищата са и обявените в околностите им курортни гори и зелени зони, служещи за краткотраен отдих на жителите и гостите им. Селищните и крайселищни зелени площи имат условия за развитие на ежедневен и периодичен отдих за обитателите на областта. От друга страна средствата за поддържане на зелената система са крайно недостатъчни и въпреки усилията на общинските власти текущото състояние на парковете не е на нужното ниво.

Богатото и добре запазено биоразнообразие в района следва да бъде реален стимул за развитие, като се отдава приоритет на местния и регионален интерес за устойчиво развитие, за да може да се гарантира необходимото качество на живот и необходимите условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на населението в област Добрич.

Ловното стопанство в област Добрич има съществено значение за икономиката на областта. Благоприятните климатични условия, разнообразната конфигурация на терена, богатството и многообразието от дървесна, храстова и тревна растителност създават необходимите предпоставки за успешно развитие на ловното стопанство. От изключително значение за неговото развитие са благоприятните условия, създадени за отглеждане на елитен дивеч за разселване в други райони на страната и за отстрел на първокласни ловни трофеи. За това спомага наличната материална база и друга необходима инфраструктура и организирано обслужване – заслони, специализиран транспорт, водачи, кучета. На територията на област Добрич, има 9 (девет) ловни сдружения. По данни от РДГ-Варна има 4 896 ловци в ловностопанската територия на областта. Организираната ловна дейност създава нови работни места и дава значителни приходи в бюджета.

По отношение на **състоянието на материалните активи в горското стопанство** на област Добрич се установява следното:

- Неинформираност на значителна част от населението за реалното състояние на горите, за тяхното опазване, охрана, за значението на горите за местното население и икономиката;
- Липса на достатъчно средства за реализиране на стратегия за борба със свлачищата, абразията и ерозията;
- Влошаване състоянието на горите, проблеми свързани с охраната, организацията на дейностите в горите и взаимодействията между собственици, стопани и ползватели;
- Наличие на деградирани земи, водни площи и вододайни зони, за които е необходимо да се полагат грижи за поддържането им в добър вид;
- лошо състояние на мрежата от горски пътища, необходимост от изграждането на нови пътища за по-голяма достъпност до отдалечените дърводобивни обекти, укрепване на свлачищните терени покрай главните пътища, редовно почистване и поддържане на пътищата през зимния период;

- недостатъчно добре разработена туристическа информационна и посетителска инфраструктура с насочване към външния пазар.

2.1.10. Културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство

Като специални горски територии, върху които са определени и въведени особени статути и режими, ОПРГТ разглежда и обектите на културното наследство – културните ценности.

Съгласно *Националния регистър на недвижимите културни ценности, обекти със статут на недвижими културни ценности и паметници на културата* на територията на област Добрич, локализирани извън населените места при изготвянето на ОПРГТ са изброени в **Таблица № 2.1.10-1**:

Таблица № 2.1.10-1:Културни ценности и паметници на културата, локализирани извън населените места на област Добрич според Националния регистър на недвижимите културни ценности на НИНКН

№	Населено място	Наименование на НКЦ	Вид /според научната и културната област, към която се отнасят, съгл. чл. 47 от ЗКН/	Документ за предоставяне на статут
1.	Гр.Балчик	Антична крепост, в града	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	ДВ бр. 73 от 1967 г.
2.	Гр.Балчик	Средновековна крепост в кв. „Хоризонт“	Археологическа	ДВ бр.65/94 г.
		Късноантична и средновековна крепост в кв."Хоризонт"		Зони и режими за опазване - Протокол №7 от 20.06.2002 г. на НСОПК
3.	Гр.Балчик	Античен некропол, в града	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	ДВ бр. 73 от 1967 г.
4.	Гр.Балчик	Архитектурно-парков комплекс „Двореца"	Групов архитектурно - строителен паметник на културата и паметник на градинското и парковото изкуство	Заповед № РД 09-128 от 18.04.2002 г. на МК
5.	Гр.Балчик	Вила на румънската кралица *Мария /"Тихото гнездо" -вила Луна/* в архитектурно-парков комплекс „Двореца"	Архитектурно-строителен	Заповед № РД 09-128 от 18.04.2002 г. на МК
6.	Гр.Балчик	Античен храм на Кибела	Археологическа	Заповед № РД 9Р-0006/24.11.2 010 г. на МК
7.	При с. Българево	Антична и средновековна крепост „Калиакра“ и прилежащата и територия и акватория	Археологически резерват	Разпореждане на МС № 1 от 07.01.2003 г. /ДВ бр. 4 от 2003 г./
		Антична и средновековна крепост „Калиакра“		чл. 50, ал. 3 от ЗКН

8.	с. Добрин	Абритското кале – развалините от старата римска крепост	Народна старина	ДВ, бр. 180/1949 г.
		Антична крепост Залпада, м."Калето"	Археологическа	Заповед №РД9Р-49 /26.11.2015 г., обнар. в ДВ бр.10/2016г. Протокол от 06.04.2015 г.
9.	Гр.Добрич Ул."В.Левски" № 54	Родната къща на нар. артистка Адриана Будевска	Историческа	ДВ бр.66 от 1976 г.
10.	Гр.Добрич Ул."Майор Викилски" № 18	Къща, в която е живял Йордан Йовков	Историческа	ДВ бр.66 от 1976 г.
11.	Гр. Добрич	Мемориален комплекс „Военно гробище - музей“	Архитектурно-строителна и историческа	ДВ бр.66 от 1976 г. Заповед № РД 09-24 от 21.03.2019 г. на МК
12.	с. Дуранкулак и с. Стаевци	Праисторическо, късноантично и средновековно селище и прилежащи некрополи - Дуранкулак	Архитектурна	Чл.146, ал.3 от ЗКН Протокол от 27.07.2015 г.; Протокол № 59 от 09.02.2016 г. на СЕСОНКЦ - предложение
13.	с. Дуранкулак	Историческа местност, свързана със селския бунт 1900 год	Историческа	ДВ бр.66 от 1976 г.
14.	Гр. Каварна	Местност „Яйлата“	Археологически резерват	Разпореждане на МС № 1 от 07.02.1989 г., ДВ, бр.14/1989 г.
		Праисторически, антични и средновековни структури в м. Яйлата, община Каварна, област Добрич		Чл.50, ал.3 от ЗКН
15.	Гр.Каварна	Антично и средновековно укрепление, м."Калиакра", 14 км ЮИ	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	ДВ бр. 73 от 1967 г.

За целите на определяне на точното местоположение и анализа на недвижимите обекти на културното наследство в горски територии, беше изпратено писмо до Регионален исторически музей (РИМ) – Добрич. В отговор, от страна на РИМ-Добрич беше получено становище (изх.№ МД-07-420/21.10.2020 г.), че към настоящия момент РИМ Добрич не разполага с цифрова информация с GPS координати на недвижими обекти на културното наследство на територията на област Добрич, попадащи в горски територии.

На база на наличната информация и съобразно необходимостта от опазване на тези обекти, развитието на горските територии следва да става при съобразяване на особения статут на обектите на недвижимото културно наследство и охранителните им зони и необходимостта от тяхното опазване, което е отчетено в проекта на ОПРГТ.

Също така проектът на ОПРГТ включва цели, насочени към опазване на културното наследство (дигитализация и популяризиране, **картиране и създаване на база данни** за културно-историческите обекти и местности, съответно при изпълнението на плана ще се осигури тяхното опазване.

2.1.11. Състояние по отношение на вредните физични фактори

За ограничаване на вредното въздействие на **шума** в околната среда е приета Европейска Директива 2002/49/ЕО от 25.06.2002 г. за оценка и управление на шума в околната среда. Основните изисквания на Директива 2002/49/ЕО са въведени в националното ни законодателство чрез Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) и подзаконовата нормативна уредба към него.

Съгласно разпоредбите на ЗЗШОС "шум в околната среда" – е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум.

В *Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението*, е определен основният показател за оценка на шумовото въздействие – еквивалентно ниво на шум Leq, dBA за трите периода от денонощието дневен (07,00-19,00 ч.), вечерен (19.00 – 23,00 ч.) , нощен (23.00 – 07.00 ч.).

Граничните стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях са регламентирани в Наредба №6 за показателите за шум в околната среда и са дадени в **Таблица № 2.1.11-1.**

Таблица № 2.1.11-1. Граничните стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизирани територии и извън тях	**Еквивалентно ниво на шума dB(A)**		
	ден	вечер	нощ
1. Жилищни зони и територии	55	50	45
2. Централни градски части	60	55	50
3. Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
4. Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
5. Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
6. Производствено-складови територии и зони	70	70	70
7. Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
8. Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
9. Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
10. Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

Забележка: Граничната стойност на максималното ниво на шума при прелитане на летателно средство над определена територия е 85 dB(A)

На територията на област Добрич, град Добрич е включен в Националната система за контрол, ограничаване и понижаване на градския шум още през 1972 г. Контролните пунктове (КП) са общо 15, определени съгласно утвърдената от МЗ методика, а именно: 40% от тях са разположени на натоварени с моторни превозни средства главни и събирателни улици, 30% - в близост до промишлени източници на шум, 30% - във вътрешни квартали и жилищни зони, подлежащи на защита от шумовото въздействие.

Съгласно *Доклада с анализ и оценка на шумовото натоварване в гр. Добрич за 2019 г.* (*изт. РЗИ-Добрич*), извършваният ежегоден мониторинг показва, че основният източник на шум в гр. Добрич е транспортът. Влияние върху допълнително утежнената шумова обстановка през 2019 г. оказват дейностите, вкл. и работата на тежкотоварни машини от стартиралия воден цикъл в града.

Съгласно изводите на доклада:

- Резултатите от проведения мониторинг по години показват значително надвишаване на здравните норми за шум в град Добрич, с изключение на тези, получени в промишлени зони/до промишлени източници на шум. Налице е трайно шумово замърсяване в зоните, подлежащи на защита от шумово въздействие – до детски, учебни заведения и болници.
- Установената за поредна година утежнена акустична обстановка в града е предпоставка за възникване на здравен риск за населението.
- Най-силно въздействие върху нивата на шума в град Добрич оказват транспортният шум, а също така продължилите и през 2019 г. ремонтни дейности по Водния цикъл в гр. Добрич, свързани с работата на доста шумни инструменти, съоръжения и тежкотоварни машини. Увеличеният брой на моторните превозни средства и грешките в градоустройственото планиране са основните причини за обременяване на урбанизираната среда с неблагоприятен за човешкото здраве акустичен режим.

Съгласно годишните доклади на РИОСВ-Варна и РЗИ-Варна дейностите в горски територии не са предмет на мониторинг по отношение на шума и не са споменати като причина за повишените шумови нива.

Нейонизиращи лъчения – Съгласно *Годишния доклад за резултатите от мониторинга и контрола на нейонизиращите лъчения, като фактор на жизнената среда и на обектите, източници на нейонизиращи бъчения на територията на област Добрич през 2019 г. (изт. РЗИ-Добрич)*, анализът и оценката на получените резултати от проведеното измерване на нивата на електромагнитни полета – плътност на мощност S [$\mu W/cm^2$] както в защитаваните обекти, така и в прилежащата зона на територии с голяма концентрация на население (централна градска част и жилищни комплекси) в общините Добрич и Добричка показват, че определените стойности в пунктовете на измерване не надвишават пределно-допустимото ниво за населени територии. Експлоатацията на мониторираните базови станции не създава здравен риск за населението, живущо и пребиваващо в съответните райони и защитавани обекти.

Нейонизиращите лъчения нямат връзка с ОПРГТ.

Йонизиращи лъчения – няма данни за отклонения от естествените стойности и надфонови превишения на показатели за радиация в областта. Йонизиращите лъчения също нямат отношение към ОПРГТ.

2.1.12. Състояние и управление на отпадъците

Управление на битовите отпадъци

За регион Добрич функционира регионална система за управление на отпадъците. В експолатация е Регионалното депото за отпадъци, разположено в с. Стожер и въведено в експлоатация през 2015г. Депото обслужва Община град Добрич и следните общини: Добричка,Тервел, Каварна, Балчик, Шабла, Генерал Тошево, Крушари и Никола Козлево. За експлоатацията на депото е издаденото Комплексно разрешително No 433НО--ИО-АО/2012г. Дневният капацитет е 130 тона/24 часа, а общия капацитет за депониране е 685 000 тона. Площта на първата клетка за депониране на отпадъци е 30 030 кв.м, а обемът и е 240 000 куб.м. Предстои изграждане на втора клетка за депониране на отпадъци на територията на регионално депо „Стожер“ край Добрич. Към регионалната система има и компостираща инсталация.

За Община град Добрич има изградена система за разделно събиране на отпадъци от домакинства и офиси на територията на града.

Горска биомаса

Гората е основен източник за задоволяване нуждите на местното население в района от дърва за огрев при отопление и по-малко за строителна дървесина. Изразходваните средни количества горива в административния, стопанския и битовия сектор през последните години са показани по-долу в таблицата. По тези данни годишният разход на дърва за отопление (в t) превишава разхода на въглищата и нафтата, което доказва приоритета на този вид гориво за областта спрямо другите източници на енергия, особено за местното население в рамките на общините.

Таблица 2.12-1. Отопление по видове горива в област Добрич

Изразходвани горива за битово и административно отопление				
	Вид гориво			
	Дърва (в t)	Въглища (в t)	Нафта (в t)	Газ (в m^3)
Годишен разход	73 824	68 633	3 460	10 381

Източник: НСИ

Отпадъци от селското стопанство

Отпадъците от селското стопанство не са обект на стопански интерес. Повечето се третират от самите селскостопански производители, а друга част се компостират.

2.1.13. Опасни химични вещества и риск от големи аварии

Съгласно публичния регистър на предприятията с висок и нисък рисков потенциал попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи, чл. 111, ал. 1, т.6 от ЗООС на територията на област Добрич- Добрич град, има 3 съществуващи предприятия / съоръжения, както следва:

- „ Агрохимикали" ООД, гр. Добрич, Разположено е в гр. Добрич, ул. Батак № 1. В близост няма горски територии. Класифицирано с нисък рисков потенциал по чл. 103, ал.2 от ЗООС;
- „Тедива" ООД, гр. Добрич, класифицирано с нисък рисков потенциал по чл. 103, ал. 2 от ЗООС;
- „ Складово стопонство за пропан – бутан", гр. Добрич с оператор „Топливо" АД, гр.София, Разположено в гр. Добрич, ул. „Войводата Димитър Калъчлията" №4. В близост няма горски територии. Класифицирано с висок рисков потенциал по чл. 103, ал.2 от ЗООС.

Горепосочените обекти се намират в урбанизирани територии, които не са в близост до горски територии.

На територията на останалите населени места в област Добрич (Балчик, Генерал Тошево, Каварна, Крушари, Тервел, Добричка и Шабла) няма разположени съществуващи предприятия и/или съображения класифицирани по реда на глава седма, раздел I от ЗООС".

Предвижданията на ОПРГТ нямат отношение към така посочените предприятия, нито са свързани с риск от големи аварии.

2.1.14. Здравно състояние на населението

Здравословното състояние и здравният статус на населението е интегрален показател за социално-икономическото развитие на страната, качеството на живота на населението и качеството на развитие на човешкия капитал. Едновременното въздействие на значителен брой фактори като: пол, възраст, образование, трудова заетост и условия на труд, местоживеене, здравна култура, здравни традиции и нагласи, състояние на здравната система и степен на развитие на условия за равен достъп до здравни услуги за всички, определят характера на общия здравен статус на населението.

А. Анализ на здравно-демографските показатели на населението на област Добрич

За анализа са ползвани:

- статистически данни за последните 5 години – 2015-2019 г., публикувани на интернет страницата на Националния статистически институт;
- *Годишни анализи на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Добрич* за 2015, 2016, 2017 и 2018 г., публикувани на интернет страницата на РЗИ-Добрич (към момента не е публикуван годишният анализ за 2019 г.).

Численост на населението

Броят на населението на област Добрич към 31.12.2019 г. (по данни на НСИ) е 171 809 души (83 378 мъже и 88 431 жени), при население за страната 6 951 482 души.

В **Таблица № 2.1.14-1** са представени данни за населението на областта и страната за 5-годишния период 2015-2019 г.:

Таблица № 2.1.14-1 Численост на населението на област Добрич и страната за периода 2015-2019 г. *(Изт., НСИ)*

Година	Статистически район	Общо	Мъже	Жени	В градовете	В селата
2015	Област Добрич	180 601	88 255	92 346	124 214	56 387
	България	7 153 784	3 477 177	3 676 607	5 227 182	1 926 602
2016	Област Добрич	178 438	87 054	91 384	123 051	55 387
	България	7 101 859	3 449 978	3 651 881	5 204 385	1 897 474
2017	Област Добрич	176 145	85 739	90 406	121 666	54 479
	България	7 050 034	3 422 409	3 627 625	5 181 755	1 868 279
2018	Област Добрич	173 831	84 476	89 355	120259	53 572
	България	7 000 039	3 395 701	3 604 338	5 159 129	1 840 910
2019	Област Добрич	171 809	83 378	88 431	118 492	53 317
	България	6 951 482	3 369 646	3 581 836	5 125 407	1 826 075

Данните за числеността на населението дават възможност да се направят следните анализи и изводи:

- За област Добрич се запазва трайната тенденция за прогресивно намаляване на населението, характерна и за страната. За анализираният 5-годишен период населението на областта е намаляло с около 4,9%, което е над стойността на този процент за страната – 2,8%. Засилената емиграция извън страната и миграцията към други области, както и обезлюдяването в селата се очертават като причини за сериозни изменения на демографската структура в областта;
- Относителният дял на градското и селското население в областта остава постоянен пред последните години, като за 2019 г. живеещите в градовете са 69%, а в селата – 31%, което се доближава до разпределението за страната - 73,7% за живеещи в градовете и 26,3% в селата;
- В общия брой на населението преобладават жените – 51.5 % спрямо мъжете - 48.5% и това съотношение мъже/жени се запазва през последните години. За страната това съотношение е същото – с 51,5% преобладават жените, а процентът на мъжете е 48,5%.

Възрастова структура на населението

В **Таблица № 2.1.14-2** са представени данни за възрастовата структура на населението на областта и страната за 5-годишния период 2015-2019 г.:

Таблица № 2.1.14-2 Възрастова структура на населението на област Добрич и страната за периода 2015-2019 г. *(Изт., НСИ)*

Година	Статистически район	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
2015	Област Добрич	27 192	108 770	44 639

Година	Статистически район	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
	България	1 063 930	4 349 105	1 740 749
2016	Област Добрич	26 797	106 987	44 654
	България	1 062 705	4 304 436	1 734 718
2017	Област Добрич	26 588	104 922	44 635
	България	1 065 993	4 248 503	1 735 538
2018	Област Добрич	26 287	103 060	44 484
	България	1 067 112	4 200 909	1 732 018
2019	Област Добрич	26 055	101 449	44 305
	България	1 066 554	4 156 198	1 728 730

През 2019 г. възрастовата структура на населението в Област Добрич сравнено със средното за страната показва:

- лица от 0 до 17 г. – 15,2% при 15,3% за страната;
- лица от 18 до 64 г. – 59,0% при 59,8% за страната и
- лица над 65 г. – 25,8% при 24,9% за страната.

Най-голяма е разликата за лицата в над трудоспособна възраст.

За разглеждания 5 годишен период възрастовата структура се запазва, като и за трите възрастови групи населението намалява. Най-слабо е намалението за лицата в над трудоспособна възраст. Продължава процесът на демографско застаряване на населението, макар и с бавни темпове.

Раждаемост

Ниската раждаемост е основен фактор за намаляването на броя на населението. Данни за броят раждания за областта и страната, са представени в **Таблица № 2.1.14-3**:

Таблица № 2.1.14-3 Брой раждания за периода 2015-2019 г.

Статистически район	Раждания	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Област Добрич	**Живородени**	1478	1466	1400	1293	1356
	Мъртвородени	15	11	5	11	9
България	**Живородени**	65 950	64 984	63 955	62 197	61 538
	Мъртвородени	420	462	404	379	344

Данните от таблицата позволяват да се направят изводите, че раждаемостта като цяло намалява, като тази тенденция е ясна особено за страната, докато в областта варира – напр. за 2019 г. се увеличава спрямо 2018 г. Раждаемостта е под средната за страната. По

отношение на мъртвородените стойностите за областта варират през годините, но като цяло се наблюдава намаление за 2019 г. спрямо 2015 г. и за областта и за страната.

Коефицентът на раждаемост в областта е 7,4 на хиляда (в градовете 7,3 на хиляда, а в селата – 7,5 на хиляда), при стойност за страната – 8,9.

Увеличават се абортите през последните години – повечето са спонтанни, като е сериозен проблемът с абортите на момичета на възраст между 15 и 19 години, когато съществува реален риск от увреждане на детеродните способности на бъдещата жена.

Обща смъртност

Данни смъртността за (брой умирания) за периода на анализ са представени в **Таблица № 2.1.14-4**:

Таблица № 2.1.14-4. Брой умирания за периода 2015-2019 г.

Статистически район	Пол	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Област Добрич	**мъже**	1613	1526	1603	1553	1564
	жени	1404	1258	1354	1355	1348
България	**мъже**	57 040	56 122	56 781	56 367	56 118
	жени	53 077	51 458	53 010	52 159	51 965

От таблицата се вижда, че за област Добрич, както и за страната показателят варира през последните години. В сравнение с 2015 г., през 2019 г. смъртността е намаляла с 3 % при мъжете и с 4 % при жените за областта. Данните за страната показват, че през 2019 г., сравнено с 2015 г. смъртността при жените е намаляла с 2,1 %, а при мъжете – с 1,6 %, съответно тенденцията за областта е по-благоприятна от средната за страната.

Приравнени на 1000 души, стойностите за обща смъртност и детска смъртност показват, че общата и детската смъртност в областта варират, като в края на периода се изравнява с тази за страната (**Таблица № 2.1.14-5**).

Таблица № 2.1.14-5. Коефициенти на смъртност 2015-2019 г.

Статистически район	Коефициент	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Област Добрич	**Обща смъртност**	16,6	15,5	16,7	16,6	15,5
	Детска смъртност	5,4	4,1	12,9	7,7	5,6
България	**Обща смъртност**	15,3	15,1	15,5	15,4	15,5
	Детска смъртност	6,6	6,5	6,4	5,8	5,6

В **Таблици № № 2.1.14-6, 2.1.14-7, 2.1.14-8, 2.1.14-9 и 2.1.14-10** са представени данни за структурата на обща смъртност по пол и причини за областта и за страната за 2015, 2016, 2017, 2018 и 2019 г.

Таблици № № 2.1.14-6 Смъртност по причини за страната и областта за 2015 г. /на 100 000 души от населението/ *(Изт. НСИ)*

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	**България**			**Област Добрич**		
	общо	**мъже**	**жени**	**общо**	**мъже**	**жени**
Общо	**1534,1**	**1634,6**	**1439,0**	**1660,4**	**1816,0**	**1511,6**
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести (A00-B99)	8,4	10,3	6,6	10,5	14,6	6,5
Туберкулоза (A15-A19, B90)	1,6	2,4	0,8	3,3	6,8	-
Болест, предизвикана от вируса на човешкия имунодефицит (HIV) (B20-B24)	0,2	0,4	0,1	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19), B94.2	0,3	0,5	0,2	-	-	-
Други инфекциозни и паразитни болести (A00-A09, A20-B09, B25-B89, B91-B94.1, B94.8-B99)	6,2	7,0	5,5	7,2	7,9	6,5
Клас II Новообразувания (C00-D48)	251,0	299,6	205,1	283,4	350,1	219,6
Злокачествени новообразувания (C00-C97)	249,8	298,4	203,9	283,4	350,1	219,6
в това число:						
Злокачествени новообразувания на устните, устната кухина и фаринкса (C00-C14)	5,6	9,7	1,8	6,1	12,4	-
Злокачествено новообразувание на хранопровода (C15)	2,9	4,8	1,1	3,3	4,5	2,2
Злокачествено новообразувание на стомаха (C16)	16,3	20,6	12,3	15,4	19,1	11,8
Злокачествено новообразувание на дебелото черво (колон), ректума и ануса (C18-C21)	34,9	41,2	29,0	37,4	46,2	29,1
Злокачествено новообразувание на черния дроб и интрахепаталните жлъчни пътища (C22)	9,4	12,1	6,9	9,4	11,3	7,5
Злокачествено новообразувание на панкреаса (C25)	15,4	17,5	13,3	18,7	19,1	18,3
Злокачествено новообразувание на ларинкса (C32)	5,1	9,8	0,7	8,8	18,0	-
Злокачествено новообразувание на трахеята, бронхите и белия дроб (C33-C34)	48,1	77,9	19,9	58,3	101,3	17,2
Злокачествен меланом на кожата (C43)	2,4	2,8	2,0	0,6	1,1	-
Злокачествено новообразувание на млечната жлеза (C50)	18,7	0,9	35,6	18,2	2,3	33,4
Злокачествено новообразувание на шийката на матката (цервикс) (C53)	5,3	-	10,3	7,2	-	14,0
Злокачествено новообразувание на тялото на матката (C54-C55)	5,2	-	10,1	5,5	-	10,8
Злокачествено новообразувание на яйчника (C56)	6,1	-	11,9	11,0	-	21,5
Злокачествено новообразувание на простатата (C61)	13,5	27,7	-	14,3	29,3	-
Злокачествено новообразувание на бъбрека, с изключение на бъбречното легенче (C64)	4,6	6,1	3,1	2,8	3,4	2,2

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Злокачествено новообразуване на пикочния мехур (C67)	8,0	12,9	3,4	8,8	14,6	3,2
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на централна та нервна система (C70-C72)	10,1	12,1	8,3	12,1	11,3	12,9
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на щитовидната жлеза (C73)	0,6	0,4	0,8	0,6	-	1,1
Болест на 'Hodgkin и лимфоми (C81-C86)	4,2	5,5	3,1	4,4	6,8	2,2
Левкемия (C91-C95)	6,1	6,9	5,4	5,5	5,6	5,4
Други злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани (C88, C90, C96)	2,4	2,7	2,2	3,3	3,4	3,2
Други злокачествени новообразувания (C17, C23-C24, C26-C31, C37-C41, C44-C49, C51-C52, C57-C60, C62-C63, C65-C66, C68-C69, C74-C80, C97)	24,6	26,7	22,6	31,9	40,5	23,7
Новообразования in situ, доброкачествени новообразования и новообразувания с неопределен или неизвестен характер (D00-D48)	1,2	1,3	1,2	-	-	-
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм (D50-D89)	2,0	2,1	1,8	0,6	-	1,1
Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (E00-E89)	25,3	23,6	27,0	35,2	38,3	32,3
Захарен диабет (E10-E14)	24,8	23,1	26,4	35,2	38,3	32,3
Други ендокринни, хранителни и метаболитни разстройства (E00-E07, E15-E89)	0,5	0,4	0,6	-	-	-
Клас V Психични и поведенчески разстройства (F01-F99)	1,3	1,5	1,2	1,7	3,4	-
Деменция (F01, F03)	0,3	0,1	0,5	-	-	-
Злоупотребата с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,4	0,7	0,1	0,6	1,1	-
Наркотична зависимост, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	-	-	-	0,6	1,1	-
Други психични и поведенчески разстройства (F04-F09, F17, F20-F99)	0,6	0,6	0,5	0,6	1,1	-
Клас VI, VII, VIII Болести на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	15,8	17,6	14,0	13,2	11,3	15,1
Болест на Parkinson (G20)	4,4	5,1	3,8	1,7	2,3	1,1
Болест на Алцхаймер (G30)	2,1	1,5	2,7	3,9	3,4	4,3
Други заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-G12, G14, G21-G25, G31-H95)	9,2	10,9	7,6	7,7	5,6	9,7
Клас IX Болести на органите на кръвообращението (I00-I99)	1003,5	994,6	1011,9	1053,4	1050,4	1056,2

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Исхемична болест на сърцето (I20-I25)	181,8	203,3	161,4	157,9	182,4	134,6
в това число:						
Остър инфаркт на миокарда (I21-I22)	68,3	87,7	50,0	52,8	68,7	37,7
Други форми на исхемична болест на сърцето (I20, I23-I25)	113,4	115,6	111,4	105,1	113,7	96,9
Други болести на сърцето (I30-I51)	338,4	335,6	341,0	219,6	219,5	219,6
Мозъчносъдови болести (I60-I69)	299,4	280,0	317,7	451,8	425,6	477,0
Други болести на органите на кръвообращението (I00-I15, I26-I28, I70-I99)	184,0	175,7	191,8	224,0	222,9	225,0
Клас X Болести на дихателната система (J00-J99)	56,4	70,9	42,6	44,0	58,5	30,1
Грип (J09-J11)	-	-	0,1	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	18,1	22,0	14,5	15,4	16,9	14,0
Хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J47)	20,2	27,8	12,9	25,3	39,4	11,8
в това число:						
Астма (J45-J46)	0,5	0,5	0,5	0,6	1,1	-
Други хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J44, J47)	19,7	27,3	12,4	24,8	38,3	11,8
Други болести на дихателната система (J00-J06, J20-J39, J60-J99)	18,0	21,1	15,0	3,3	2,3	4,3
Клас XI Болести на храносмилателната система (K00-K92)	53,7	73,5	35,0	69,9	101,3	39,8
Язва на стомаха, на дванадесетопръстника, гастройеюнална язва (K25-K28)	4,1	5,2	3,1	5,5	6,8	4,3
Цироза, фиброза и хроничен хепатит на черния дроб (K70, K73-K74)	24,0	39,4	9,5	39,1	66,4	12,9
Други болести на храносмилателната система (K00-K22, K29-K66, K71-K72, K75-K92)	25,6	28,9	22,5	25,3	28,1	22,6
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	0,7	0,7	0,7	-	-	-
Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M99)	0,6	0,5	0,7	0,6	-	1,1
Ревматоиден артрит и артрози (M05-M06, M15-M19)	0,1	-	0,2	-	-	-
Други увреждания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M02, M08-M13, M20-M99)	0,5	0,5	0,5	0,6	-	1,1
Клас XIV Болести на пикочо-половата система (N00-N99)	19,9	21,5	18,3	22,0	29,3	15,1
Болести на бъбреците и уретера (N00-N29)	19,6	21,0	18,2	22,0	29,3	15,1
Други болести на пикочо-половата система (N30-N99)	0,3	0,5	0,1	-	-	-
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период (O00-O99)	0,1	-	0,1	-	-	-

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период (P00-P96)	2,6	2,8	2,4	2,2	3,4	1,1
Клас XVII Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (Q00-Q99)	2,1	2,8	1,5	2,2	2,3	2,2
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R99)	50,8	51,7	50,1	62,7	67,5	58,1
Внезапна смърт на кърмаче (R95)	-	-	0,1	-	-	-
Недобре определени и неуточнени причини за смърт (R96-R99)	22,9	28,3	17,8	45,7	59,7	32,3
Други симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R94)	27,9	23,3	32,2	17,1	7,9	25,8
Клас XX Външни причини за заболеваемост и смъртност (V01-Y98)	40,0	61,0	20,1	58,9	85,6	33,4
Злополуки (V01-X59, Y85-Y86)	26,2	39,4	13,7	41,3	58,5	24,8
в това число:						
Транспортни злополуки (V01-V99,Y85)	9,3	14,7	4,2	10,5	18,0	3,2
Падания (W00-W19)	5,4	7,3	3,6	0,6	1,1	-
Случайно удавяне и потъване във вода '(W65-W74)	2,0	3,5	0,7	0,6	1,1	-
Случайно отравяне и въздействие на отровни вещества (X40-X49)	1,2	1,7	0,8	-	-	-
Други зополуки (W20-W64, W75- X39, X50-59, Y86)	8,2	12,3	4,4	29,7	38,3	21,5
Умишлено самонараняване (X60-X84, Y87.0)	9,5	14,9	4,3	14,9	21,4	8,6
Нападение (X85-Y09, Y87.1)	1,4	2,2	0,6	-	-	-
Нараняване с неопределени намерения (Y10-Y34, Y87.2)	2,1	3,5	0,8	2,8	5,6	-
Други външни причини за травми и отравяния (Y35-Y84, Y88-Y89)	0,8	0,9	0,6	-	-	-

Легенда: - означени са стойностите за област Добрич, които са по-високи от тези за страната.

Таблици № № 2.1.14-7 Смъртност по причини за страната и областта за 2016 г. /на 100 000 души от населението/ *(Изт. НСИ)*

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	**1509,3**	**1620,3**	**1404,3**	**1550,8**	**1740,9**	**1369,4**

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести (A00-B99)	9,3	12,4	6,3	9,5	12,5	6,5
Туберкулоза (A15-A19, B90)	1,6	2,9	0,3	1,1	2,3	-
Болест, предизвикана от вируса на човешкия имунодефицит (HIV) (B20-B24)	0,3	0,5	0,1	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19), B94.2	0,4	0,5	0,3	-	-	-
Други инфекциозни и паразитни болести (A00-A09, A20-B09, B25-B89, B91-B94.1, B94.8-B99)	6,8	8,3	5,4	7,8	10,3	5,4
Клас II Новообразувания (C00-D48)	242,6	289,6	198,3	283,5	338,8	230,8
Злокачествени новообразувания (C00-C97)	241,3	288,0	197,2	283,0	337,7	230,8
в това число:						
Злокачествени новообразувания на устните, устната кухина и фаринкса (C00-C14)	5,4	9,1	2,0	5,6	9,1	2,2
Злокачествено новообразувание на хранопровода (C15)	2,5	4,2	0,8	1,1	2,3	-
Злокачествено новообразувание на стомаха (C16)	15,5	20,0	11,2	25,6	28,5	22,9
Злокачествено новообразувание на дебелото черво (колон), ректума и ануса (C18-C21)	34,4	41,0	28,1	38,4	50,2	27,2
Злокачествено новообразувание на черния дроб и интрахепаталните жлъчни пътища (C22)	9,5	11,8	7,3	12,3	13,7	10,9
Злокачествено новообразувание на панкреаса (C25)	14,7	16,6	12,9	15,0	19,4	10,9
Злокачествено новообразувание на ларинкса (C32)	4,9	9,3	0,7	5,0	10,3	-
Злокачествено новообразувание на трахеята, бронхите и белия дроб (C33-C34)	47,1	76,6	19,2	49,0	87,8	12,0
Злокачествен меланом на кожата (C43)	2,1	2,4	1,8	3,9	5,7	2,2
Злокачествено новообразувание на млечната жлеза (C50)	17,9	0,8	34,1	27,3	1,1	52,3
Злокачествено новообразувание на шийката на матката (цервикс) (C53)	4,8	-	9,4	6,7	-	13,1
Злокачествено новообразувание на тялото на матката (C54-C55)	5,3	-	10,4	6,1	-	12,0
Злокачествено новообразувание на яйчника (C56)	5,9	-	11,6	6,7	-	13,1
Злокачествено новообразувание на простатата (C61)	12,8	26,4	-	8,9	18,3	-
Злокачествено новообразувание на бъбрека, с изключение на бъбречното легенче (C64)	4,3	5,7	2,9	3,9	8,0	-
Злокачествено новообразувание на пикочния мехур (C67)	8,7	13,5	4,1	10,6	18,3	3,3

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на централна та нервна система (C70-C72)	9,4	10,5	8,5	11,7	11,4	12,0
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на щитовидната жлеза (C73)	0,5	0,3	0,6	0,6	-	1,1
Болест на 'Hodgkin и лимфоми (C81-C86)	4,2	5,2	3,2	5,6	8,0	3,3
Левкемия (C91-C95)	6,4	7,5	5,4	3,3	4,6	2,2
Други злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани (C88, C90, C96)	2,3	2,5	2,2	4,5	4,6	4,4
Други злокачествени новообразувания (C17, C23-C24, C26-C31, C37-C41, C44-C49, C51-C52, C57-C60, C62-C63, C65-C66, C68-C69, C74-C80, C97)	22,6	24,6	20,8	31,2	36,5	26,1
Новообразования in situ, доброкачествени новообразования и новообразувания с неопределен или неизвестен характер (D00-D48)	1,3	1,6	1,1	0,6	1,1	-
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм (D50-D89)	1,8	2,4	1,3	1,7	2,3	1,1
Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (E00-E89)	22,9	22,5	23,3	34,0	33,1	34,8
Захарен диабет (E10-E14)	22,5	22,2	22,7	34,0	33,1	34,8
Други ендокринни, хранителни и метаболитни разстройства (E00-E07, E15-E89)	0,4	0,3	0,6	-	-	-
Клас V Психични и поведенчески разстройства (F01-F99)	1,3	1,4	1,1	4,5	8,0	1,1
Деменция (F01, F03)	0,4	0,2	0,6	1,7	2,3	1,1
Злоупотребата с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,4	0,8	0,0	2,8	5,7	-
Наркотична зависимост, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,1	0,1	0,1	-	-	-
Други психични и поведенчески разстройства (F04-F09, F17, F20-F99)	0,4	0,3	0,4	-	-	-
Клас VI, VII, VIII Болести на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	13,9	14,7	13,2	20,1	18,3	21,8
Болест на Parkinson (G20)	4,7	5,2	4,2	7,2	8,0	6,5
Болест на Алцхаймер (G30)	1,8	1,2	2,3	2,8	1,1	4,4
Други заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-G12, G14, G21-G25, G31-H95)	7,4	8,3	6,6	10,0	9,1	10,9
Клас IX Болести на органите на кръвообращението (I00-I99)	988,5	988,8	988,2	957,0	1008,5	907,9
Исхемична болест на сърцето (I20-I25)	172,9	193,7	153,3	146,5	183,7	111,0

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
в това число:						
Остър инфаркт на миокарда (I21-I22)	66,7	86,7	47,8	65,2	91,3	40,3
Други форми на исхемична болест на сърцето (I20, I23-I25)	106,2	107,0	105,5	81,3	92,4	70,8
Други болести на сърцето (I30-I51)	357,7	361,6	354,1	190,5	205,4	176,3
Мозъчносъдови болести (I60-I69)	276,6	258,8	293,4	368,2	350,2	385,3
Други болести на органите на кръвообращението (I00-I15, I26-I28, I70-I99)	181,3	174,8	187,4	251,8	269,2	235,1
Клас X Болести на дихателната система (J00-J99)	62,1	76,2	48,8	43,4	47,9	39,2
Грип (J09-J11)	0,2	0,1	0,2	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	18,4	22,4	14,5	16,2	16,0	16,3
Хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J47)	17,0	23,3	11,0	22,8	29,7	16,3
в това число:						
Астма (J45-J46)	0,4	0,3	0,5	1,1	-	2,2
Други хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J44, J47)	16,5	23,0	10,5	21,7	29,7	14,2
Други болести на дихателната система (J00-J06, J20-J39, J60-J99)	26,6	30,4	23,0	4,5	2,3	6,5
Клас XI Болести на храносмилателната система (K00-K92)	55,2	74,1	37,3	69,6	99,3	41,4
Язва на стомаха, на дванадесетопръстника, гастройеюнална язва (K25-K28)	3,8	4,9	2,8	5,6	9,1	2,2
Цироза, фиброза и хроничен хепатит на черния дроб (K70, K73-K74)	24,9	39,4	11,1	29,5	49,1	10,9
Други болести на храносмилателната система (K00-K22, K29-K66, K71-K72, K75-K92)	26,5	29,8	23,4	34,5	41,1	28,3
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	0,8	0,9	0,7	1,1	1,1	1,1
Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M99)	0,4	0,3	0,5	0,6	1,1	-
Ревматоиден артрит и артрози (M05-M06, M15-M19)	0,1	0,1	0,1	-	-	-
Други увреждания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M02, M08-M13, M20-M99)	0,3	0,2	0,4	0,6	1,1	-
Клас XIV Болести на пикочо-половата система (N00-N99)	20,7	22,3	19,1	20,6	16,0	25,0
Болести на бъбреците и уретера (N00-N29)	20,4	21,8	19,0	20,6	16,0	25,0
Други болести на пикочо-половата система (N30-N99)	0,3	0,5	0,1	-	-	-
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период (O00-O99)	0,0	-	0,1	-	-	-

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период (P00-P96)	2,9	3,8	2,0	1,7	3,4	-
Клас XVII Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (Q00-Q99)	1,7	2,0	1,5	-	-	-
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R99)	47,5	50,5	44,7	52,9	69,6	37,0
Внезапна смърт на кърмаче (R95)	0,0	0,1	0,0	-	-	-
Недобре определени и неуточнени причини за смърт (R96-R99)	25,3	31,4	19,5	44,6	61,6	28,3
Други симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R94)	22,2	19,0	25,2	8,4	8,0	8,7
Клас XX Външни причини за заболеваемост и смъртност (V01-Y98)	37,7	58,5	18,0	50,7	81,0	21,8
Злополуки (V01-X59, Y85-Y86)	24,6	38,0	11,8	36,8	55,9	18,5
в това число:						
Транспортни злополуки (V01-V99,Y85)	9,2	15,0	3,8	9,5	17,1	2,2
Падания (W00-W19)	4,4	6,1	2,9	-	-	-
Случайно удавяне и потъване във вода '(W65-W74)	1,9	3,2	0,8	0,6	1,1	-
Случайно отравяне и въздействие на отровни вещества (X40-X49)	0,9	1,4	0,4	-	-	-
Други зополуки (W20-W64, W75- X39, X50-59, Y86)	8,0	12,4	3,9	26,7	37,6	16,3
Умишлено самонараняване (X60-X84, Y87.0)	9,4	14,7	4,3	11,1	19,4	3,3
Нападение (X85-Y09, Y87.1)	1,1	1,5	0,7	-	-	-
Нараняване с неопределени намерения (Y10-Y34, Y87.2)	1,9	3,0	0,8	1,7	3,4	-
Други външни причини за травми и отравяния (Y35-Y84, Y88-Y89)	0,8	1,3	0,3	1,1	2,3	-

Легенда: - означени са стойностите за област Добрич, които са по-високи от тези за страната.

Таблици № № 2.1.14-8 Смъртност по причини за страната и областта за 2017 г. /на 100 000 души от населението/ *(Изт. НСИ)*

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	**1551,6**	**1652,4**	**1456,4**	**1667,9**	**1855,4**	**1489,6**

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести (A00-B99)	9,9	12,0	7,9	7,9	5,8	9,9
Туберкулоза (A15-A19, B90)	1,3	2,1	0,6	1,1	1,2	1,1
Болест, предизвикана от вируса на човешкия имунодефицит (HIV) (B20-B24)	0,3	0,5	0,1	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19), B94.2	0,5	0,7	0,3	-	-	-
Други инфекциозни и паразитни болести (A00-A09, A20-B09, B25-B89, B91-B94.1, B94.8-B99)	7,8	8,7	7,0	6,8	4,6	8,8
Клас II Новообразувания (C00-D48)	246,3	294,1	201,2	298,4	377,3	223,3
Злокачествени новообразувания (C00-C97)	245,0	292,8	200,0	297,8	376,2	223,3
в това число:						
Злокачествени новообразувания на устните, устната кухина и фаринкса (C00-C14)	5,4	8,6	2,4	8,5	13,9	3,3
Злокачествено новообразувание на хранопровода (C15)	2,4	4,1	0,9	0,6	1,2	-
Злокачествено новообразувание на стомаха (C16)	16,1	20,3	12,1	24,3	37,0	12,1
Злокачествено новообразувание на дебелото черво (колон), ректума и ануса (C18-C21)	34,7	41,5	28,3	40,6	48,6	33,0
Злокачествено новообразувание на черния дроб и интрахепаталните жлъчни пътища (C22)	9,6	12,6	6,6	9,6	11,6	7,7
Злокачествено новообразувание на панкреаса (C25)	15,3	18,3	12,6	16,4	22,0	11,0
Злокачествено новообразувание на ларинкса (C32)	4,7	9,0	0,7	7,9	13,9	2,2
Злокачествено новообразувание на трахеята, бронхите и белия дроб (C33-C34)	47,5	76,2	20,4	65,4	107,6	25,3
Злокачествен меланом на кожата (C43)	1,6	1,9	1,3	2,3	1,2	3,3
Злокачествено новообразувание на млечната жлеза (C50)	17,6	0,6	33,6	20,3	1,2	38,5
Злокачествено новообразувание на шийката на матката (цервикс) (C53)	5,1	-	9,9	6,2	-	12,1
Злокачествено новообразувание на тялото на матката (C54-C55)	5,5	-	10,7	5,1	-	9,9
Злокачествено новообразувание на яйчника (C56)	6,2	-	12,0	5,6	-	11,0
Злокачествено новообразувание на простатата (C61)	13,6	28,0	-	16,4	33,6	-
Злокачествено новообразувание на бъбрека, с изключение на бъбречното легенче (C64)	5,1	7,0	3,3	6,8	9,3	4,4
Злокачествено новообразувание на пикочния мехур (C67)	8,7	14,0	3,8	9,6	13,9	5,5

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на централна та нервна система (C70-C72)	9,4	10,8	8,1	9,6	11,6	7,7
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на щитовидната жлеза (C73)	0,7	0,5	0,8	0,6	-	1,1
Болест на 'Hodgkin и лимфоми (C81-C86)	4,4	5,2	3,7	3,4	4,6	2,2
Левкемия (C91-C95)	6,1	7,3	5,0	7,9	9,3	6,6
Други злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани (C88, C90, C96)	2,2	2,1	2,2	0,6	-	1,1
Други злокачествени новообразувания (C17, C23-C24, C26-C31, C37-C41, C44-C49, C51-C52, C57-C60, C62-C63, C65-C66, C68-C69, C74-C80, C97)	23,1	24,6	21,6	30,5	35,9	25,3
Новообразования in situ, доброкачествени новообразования и новообразувания с неопределен или неизвестен характер (D00-D48)	1,3	1,3	1,2	0,6	1,2	-
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм (D50-D89)	2,0	2,3	1,7	2,8	4,6	1,1
Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (E00-E89)	22,4	20,7	24,0	39,5	38,2	40,7
Захарен диабет (E10-E14)	21,8	20,3	23,2	38,9	37,0	40,7
Други ендокринни, хранителни и метаболитни разстройства (E00-E07, E15-E89)	0,6	0,4	0,7	0,6	1,2	-
Клас V Психични и поведенчески разстройства (F01-F99)	1,1	1,3	0,9	1,1	-	2,2
Деменция (F01, F03)	0,4	0,3	0,5	-	-	-
Злоупотребата с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,3	0,6	0,1	1,1	-	2,2
Наркотична зависимост, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,0	0,0	-	-	-	-
Други психични и поведенчески разстройства (F04-F09, F17, F20-F99)	0,4	0,4	0,3	-	-	-
Клас VI, VII, VIII Болести на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	12,5	13,5	11,6	14,1	16,2	12,1
Болест на Parkinson (G20)	3,7	4,0	3,4	2,8	4,6	1,1
Болест на Алцхаймер (G30)	1,4	1,1	1,7	2,3	1,2	3,3
Други заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-G12, G14, G21-G25, G31-H95)	7,4	8,4	6,4	9,0	10,4	7,7
Клас IX Болести на органите на кръвообращението (I00-I99)	1017,5	1012,2	1022,5	1029,9	1053,3	1007,8
Исхемична болест на сърцето (I20-I25)	182,4	203,7	162,4	147,2	166,7	128,7

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
в това число:						
Остър инфаркт на миокарда (I21-I22)	66,8	84,9	49,8	72,2	94,9	50,6
Други форми на исхемична болест на сърцето (I20, I23-I25)	115,6	118,8	112,6	75,0	71,8	78,1
Други болести на сърцето (I30-I51)	376,5	375,4	377,6	243,7	260,4	227,7
Мозъчносъдови болести (I60-I69)	286,3	265,6	305,8	379,0	356,5	400,5
Други болести на органите на кръвообращението (I00-I15, I26-I28, I70-I99)	172,3	167,6	176,7	260,0	269,7	250,8
Клас X Болести на дихателната система (J00-J99)	64,5	78,7	51,0	45,7	50,9	40,7
Грип (J09-J11)	0,1	0,1	0,1	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	19,9	24,0	15,9	15,8	18,5	13,2
Хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J47)	16,2	22,2	10,5	23,1	30,1	16,5
в това число:						
Астма (J45-J46)	0,3	0,3	0,4	1,7	-	3,3
Други хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J44, J47)	15,8	21,9	10,1	21,4	30,1	13,2
Други болести на дихателната система (J00-J06, J20-J39, J60-J99)	28,3	32,4	24,4	6,8	2,3	11,0
Клас XI Болести на храносмилателната система (K00-K92)	54,8	74,8	35,9	81,2	115,7	48,4
Язва на стомаха, на дванадесетопръстника, гастройеюнална язва (K25-K28)	3,8	4,8	2,8	3,9	4,6	3,3
Цироза, фиброза и хроничен хепатит на черния дроб (K70, K73-K74)	24,5	39,3	10,5	43,4	74,1	14,3
Други болести на храносмилателната система (K00-K22, K29-K66, K71-K72, K75-K92)	26,5	30,6	22,6	33,8	37,0	30,8
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	0,8	0,6	1,0	-	-	-
Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M99)	0,5	0,4	0,5	0,6	-	1,1
Ревматоиден артрит и артрози (M05-M06, M15-M19)	0,1	-	0,1	-	-	-
Други увреждания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M02, M08-M13, M20-M99)	0,4	0,4	0,4	0,6	-	1,1
Клас XIV Болести на пикочо-половата система (N00-N99)	21,9	24,2	19,8	28,8	35,9	22,0
Болести на бъбреците и уретера (N00-N29)	21,7	23,9	19,7	28,2	34,7	22,0
Други болести на пикочо-половата система (N30-N99)	0,2	0,4	0,1	0,6	1,2	-
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период (O00-O99)	0,1	-	0,1	-	-	-

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период (P00-P96)	2,9	3,6	2,3	3,9	5,8	2,2
Клас XVII Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (Q00-Q99)	1,5	1,6	1,3	2,3	3,5	1,1
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R99)	54,9	56,1	53,8	60,9	67,1	55,0
Внезапна смърт на кърмаче (R95)	0,0	0,1	0,0	-	-	-
Недобре определени и неуточнени причини за смърт (R96-R99)	28,1	33,9	22,6	52,5	61,3	44,0
Други симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R94)	26,8	22,1	31,2	8,5	5,8	11,0
Клас XX Външни причини за заболеваемост и смъртност (V01-Y98)	38,1	56,3	20,9	50,8	81,0	22,0
Злополуки (V01-X59, Y85-Y86)	24,2	35,0	14,0	28,2	44,0	13,2
в това число:						
Транспортни злополуки (V01-V99,Y85)	8,1	12,2	4,2	15,2	25,5	5,5
Падания (W00-W19)	5,6	6,6	4,6	2,3	3,5	1,1
Случайно удавяне и потъване във вода '(W65-W74)	1,7	2,6	0,8	2,3	4,6	-
Случайно отравяне и въздействие на отровни вещества (X40-X49)	1,1	1,8	0,5	1,7	3,5	-
Други зополуки (W20-W64, W75- X39, X50-59, Y86)	7,7	11,8	3,9	6,8	6,9	6,6
Умишлено самонараняване (X60-X84, Y87.0)	9,9	15,5	4,5	20,3	33,6	7,7
Нападение (X85-Y09, Y87.1)	1,2	1,6	0,8	1,1	2,3	-
Нараняване с неопределени намерения (Y10-Y34, Y87.2)	2,1	3,1	1,2	0,6	-	1,1
Други външни причини за травми и отравяния (Y35-Y84, Y88-Y89)	0,7	1,1	0,3	0,6	1,2	-

Легенда: ☐ - означени са стойностите за област Добрич, които са по-високи от тези за страната.

Таблици № № 2.1.14-9 Смъртност по причини за страната и областта за 2018 г. /на 100 000 души от населението/ *(Изт. НСИ)*

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	**1544,8**	**1653,4**	**1442,5**	**1661,8**	**1824,8**	**1507,6**

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести (A00-B99)	8,5	10,4	6,7	10,3	14,1	6,7
Туберкулоза (A15-A19, B90)	1,4	2,0	0,7	2,3	3,5	1,1
Болест, предизвикана от вируса на човешкия имунодефицит (HIV) (B20-B24)	0,1	0,2	0,1	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19), B94.2	0,5	0,6	0,4	-	-	-
Други инфекциозни и паразитни болести (A00-A09, A20-B09, B25-B89, B91-B94.1, B94.8-B99)	6,5	7,5	5,5	8,0	10,6	5,6
Клас II Новообразувания (C00-D48)	248,6	295,9	203,9	305,7	351,3	262,6
Злокачествени новообразувания (C00-C97)	247,2	294,7	202,5	305,2	350,1	262,6
в това число:						
Злокачествени новообразувания на устните, устната кухина и фаринкса (C00-C14)	5,5	9,2	2,0	5,1	7,0	3,3
Злокачествено новообразувание на хранопровода (C15)	2,9	4,8	1,2	-	-	-
Злокачествено новообразувание на стомаха (C16)	15,7	20,0	11,6	20,0	23,5	16,7
Злокачествено новообразувание на дебелото черво (колон), ректума и ануса (C18-C21)	35,2	43,5	27,3	45,1	61,1	30,0
Злокачествено новообразувание на черния дроб и интрахепаталните жлъчни пътища (C22)	9,5	11,8	7,3	8,6	10,6	6,7
Злокачествено новообразувание на панкреаса (C25)	15,4	16,9	14,0	18,3	12,9	23,4
Злокачествено новообразувание на ларинкса (C32)	5,0	9,6	0,7	6,9	14,1	-
Злокачествено новообразувание на трахеята, бронхите и белия дроб (C33-C34)	47,5	74,5	22,1	50,3	82,2	20,0
Злокачествен меланом на кожата (C43)	2,1	2,3	1,9	3,4	7,0	-
Злокачествено новообразувание на млечната жлеза (C50)	17,7	0,4	34,0	29,1	1,2	55,6
Злокачествено новообразувание на шийката на матката (цервикс) (C53)	4,3	-	8,4	5,1	-	10,0
Злокачествено новообразувание на тялото на матката (C54-C55)	5,8	-	11,3	6,3	-	12,2
Злокачествено новообразувание на яйчника (C56)	5,4	-	10,5	8,6	-	16,7
Злокачествено новообразувание на простатата (C61)	14,8	30,6	-	16,6	34,1	-
Злокачествено новообразувание на бъбрека, с изключение на бъбречното легенче (C64)	4,9	6,5	3,3	5,7	8,2	3,3
Злокачествено новообразувание на пикочния мехур (C67)	8,3	13,3	3,5	11,4	16,4	6,7
Злокачествено новообразувание на главния мозък и други части на централна та нервна система (C70-C72)	9,6	10,3	9,0	12,6	12,9	12,2

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на щитовидната жлеза (C73)	0,7	0,6	0,8	2,3	1,2	3,3
Болест на 'Hodgkin и лимфоми (C81-C86)	4,4	5,0	3,8	5,7	5,9	5,6
Левкемия (C91-C95)	5,7	6,0	5,4	5,1	3,5	6,7
Други злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани (C88, C90, C96)	2,3	2,9	1,8	1,7	2,3	1,1
Други злокачествени новообразувания (C17, C23-C24, C26-C31, C37-C41, C44-C49, C51-C52, C57-C60, C62-C63, C65-C66, C68-C69, C74-C80, C97)	24,4	26,5	22,4	37,1	45,8	28,9
Новообразования in situ, доброкачествени новообразования и новообразувания с неопределен или неизвестен характер (D00-D48)	1,3	1,2	1,5	0,6	1,2	-
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм (D50-D89)	2,1	1,7	2,4	4,6	2,3	6,7
Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (E00-E89)	24,3	23,1	25,3	44,6	39,9	49,0
Захарен диабет (E10-E14)	23,8	22,8	24,9	44,0	38,8	49,0
Други ендокринни, хранителни и метаболитни разстройства (E00-E07, E15-E89)	0,4	0,4	0,5	0,6	1,2	-
Клас V Психични и поведенчески разстройства (F01-F99)	1,3	1,5	1,0	0,6	-	1,1
Деменция (F01, F03)	0,5	0,3	0,6	-	-	-
Злоупотребата с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,5	0,9	0,1	-	-	-
Наркотична зависимост, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,0	0,1	0,0	-	-	-
Други психични и поведенчески разстройства (F04-F09, F17, F20-F99)	0,3	0,3	0,3	0,6	-	1,1
Клас VI, VII, VIII Болести на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	13,4	14,3	12,6	15,4	14,1	16,7
Болест на Parkinson (G20)	3,4	3,8	3,1	3,4	3,5	3,3
Болест на Алцхаймер (G30)	1,4	1,1	1,7	1,7	1,2	2,2
Други заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-G12, G14, G21-G25, G31-H95)	8,6	9,4	7,8	10,3	9,4	11,1
Клас IX Болести на органите на кръвообращението (I00-I99)	1004,2	1006,5	1002,1	1017,2	1042,2	993,5
Исхемична болест на сърцето (I20-I25)	171,9	190,7	154,2	143,4	176,2	112,4
в това число:						
Остър инфаркт на миокарда (I21-I22)	66,6	84,8	49,4	82,3	103,4	62,3
Други форми на исхемична болест на сърцето (I20, I23-I25)	105,3	105,9	104,7	61,1	72,8	50,1

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Други болести на сърцето (I30-I51)	375,8	380,7	371,2	221,2	252,6	191,4
Мозъчносъдови болести (I60-I69)	294,2	277,4	310,0	419,5	400,7	437,2
Други болести на органите на кръвообращението (I00-I15, I26-I28, I70-I99)	162,3	157,7	166,7	233,2	212,7	252,6
Клас X Болести на дихателната система (J00-J99)	69,3	84,4	55,0	57,7	72,8	43,4
Грип (J09-J11)	0,1	0,1	0,1	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	18,4	23,3	13,7	24,6	36,4	13,4
Хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J47)	16,7	22,2	11,6	26,9	32,9	21,1
в това число:						
Астма (J45-J46)	0,3	0,3	0,3	1,1	-	2,2
Други хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J44, J47)	16,4	21,9	11,3	25,7	32,9	18,9
Други болести на дихателната система (J00-J06, J20-J39, J60-J99)	34,1	38,9	29,5	6,3	3,5	8,9
Клас XI Болести на храносмилателната система (K00-K92)	56,2	76,6	37,0	75,4	110,4	42,3
Язва на стомаха, на дванадесетопръстника, гастройеюнална язва (K25-K28)	4,1	5,0	3,3	5,1	5,9	4,5
Цироза, фиброза и хроничен хепатит на черния дроб (K70, K73-K74)	24,5	39,9	10,0	39,4	67,0	13,4
Други болести на храносмилателната система (K00-K22, K29-K66, K71-K72, K75-K92)	27,6	31,7	23,8	30,9	37,6	24,5
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	0,7	0,8	0,6	-	-	-
Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M99)	0,5	0,5	0,5	0,6	-	1,1
Ревматоиден артрит и артрози (M05-M06, M15-M19)	0,1	0,0	0,2	0,6	-	1,1
Други увреждания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M02, M08-M13, M20-M99)	0,4	0,4	0,4	-	-	-
Клас XIV Болести на пикочо-половата система (N00-N99)	21,9	23,5	20,4	22,9	36,4	10,0
Болести на бъбреците и уретера (N00-N29)	21,6	23,0	20,3	22,9	36,4	10,0
Други болести на пикочо-половата система (N30-N99)	0,3	0,5	0,1	-	-	-
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период (O00-O99)	0,1	-	0,1	-	-	-
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период (P00-P96)	2,5	2,9	2,0	2,9	2,3	3,3
Клас XVII Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (Q00-Q99)	1,4	1,6	1,2	1,1	1,2	1,1
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R99)	53,9	55,6	52,4	53,1	58,7	47,8
Внезапна смърт на кърмаче (R95)	0,1	0,1	-	-	-	-

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Недобре определени и неуточнени причини за смърт (R96-R99)	28,2	33,9	22,8	46,9	52,9	41,2
Други симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R94)	25,7	21,5	29,5	6,3	5,9	6,7
Клас XX Външни причини за заболеваемост и смъртност (V01-Y98)	36,2	54,1	19,2	49,7	78,7	22,3
Злополуки (V01-X59, Y85-Y86)	23,0	33,8	12,8	37,7	59,9	16,7
в това число:						
Транспортни злополуки (V01-V99,Y85)	8,0	12,2	4,0	12,0	21,1	3,3
Падания (W00-W19)	5,8	7,3	4,4	1,1	2,3	-
Случайно удавяне и потъване във вода '(W65-W74)	1,8	3,1	0,6	3,4	7,0	-
Случайно отравяне и въздействие на отровни вещества (X40-X49)	1,0	1,5	0,5	-	-	-
Други зополуки (W20-W64, W75- X39, X50-59, Y86)	6,4	9,7	3,3	21,1	29,4	13,4
Умишлено самонараняване (X60-X84, Y87.0)	9,1	14,6	4,0	9,7	15,3	4,5
Нападение (X85-Y09, Y87.1)	1,2	1,6	0,9	-	-	-
Нараняване с неопределени намерения (Y10-Y34, Y87.2)	2,2	3,4	1,1	1,7	2,3	1,1
Други външни причини за травми и отравяния (Y35-Y84, Y88-Y89)	0,6	0,8	0,4	0,6	1,2	-

Легенда: - означени са стойностите за област Добрич, които са по-високи от тези за страната.

Таблици № № 2.1.14-10 Смъртност по причини за страната и областта за 2019 г. /на 100 000 души от населението/ *(Изт. НСИ)*

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	**1549,4**	**1659,0**	**1446,2**	**1685,0**	**1863,5**	**1516,4**
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести (A00-B99)	6,4	8,0	4,8	11,0	15,5	6,7
Туберкулоза (A15-A19, B90)	1,4	2,3	0,6	2,3	2,4	2,2
Болест, предизвикана от вируса на човешкия имунодефицит (HIV) (B20-B24)	0,2	0,2	0,1	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19), B94.2	0,6	0,6	0,5	-	-	-
Други инфекциозни и паразитни болести (A00-A09, A20-B09, B25-B89, B91-B94.1, B94.8-B99)	4,2	4,9	3,6	8,7	13,1	4,5
Клас II Новообразувания (C00-D48)	262,3	313,2	214,4	303,2	376,5	234,0
Злокачествени новообразувания (C00-C97)	260,7	311,5	212,8	301,5	376,5	230,6

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
в това число:						
Злокачествени новообразувания на устните, устната кухина и фаринкса (C00-C14)	5,7	9,3	2,3	7,5	14,3	1,1
Злокачествено новообразувание на хранопровода (C15)	3,2	5,1	1,4	2,3	4,8	-
Злокачествено новообразувание на стомаха (C16)	15,5	18,7	12,6	20,3	25,0	15,7
Злокачествено новообразувание на дебелото черво (колон), ректума и ануса (C18-C21)	39,1	47,3	31,4	45,1	52,4	38,2
Злокачествено новообразувание на черния дроб и интрахепаталните жлъчни пътища (C22)	10,2	13,3	7,4	8,7	16,7	1,1
Злокачествено новообразувание на панкреаса (C25)	17,1	19,5	14,8	21,4	25,0	18,0
Злокачествено новообразувание на ларинкса (C32)	5,0	9,6	0,7	8,7	16,7	1,1
Злокачествено новообразувание на трахеята, бронхите и белия дроб (C33-C34)	49,9	78,9	22,6	67,1	107,2	29,2
Злокачествен меланом на кожата (C43)	2,7	3,2	2,2	5,2	7,1	3,4
Злокачествено новообразувание на млечната жлеза (C50)	19,3	0,6	37,0	22,0	-	42,7
Злокачествено новообразувание на шийката на матката (цервикс) (C53)	4,6	-	8,9	4,6	-	9,0
Злокачествено новообразувание на тялото на матката (C54-C55)	5,4	-	10,5	4,1	-	7,9
Злокачествено новообразувание на яйчника (C56)	6,0	-	11,7	6,9	-	13,5
Злокачествено новообразувание на простатата (C61)	15,9	32,8	-	13,9	28,6	-
Злокачествено новообразувание на бъбрека, с изключение на бъбречното легенче (C64)	5,7	8,1	3,5	5,2	6,0	4,5
Злокачествено новообразувание на пикочния мехур (C67)	8,7	13,9	3,8	5,2	9,5	1,1
Злокачествено новообразувание на главния мозък и други части на централна та нервна система (C70-C72)	9,5	10,9	8,2	11,6	15,5	7,9
Злокачествено новообразувание на главния мозък и други части на щитовидната жлеза (C73)	0,7	0,5	0,8	0,6	1,2	-
Болест на 'Hodgkin и лимфоми (C81-C86)	4,5	4,8	4,3	5,2	3,6	6,7
Левкемия (C91-C95)	6,4	7,2	5,6	4,1	3,6	4,5
Други злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани (C88, C90, C96)	2,2	2,2	2,1	1,7	3,6	-
Други злокачествени новообразувания (C17, C23-C24, C26-C31, C37-C41, C44-C49, C51-C52, C57-C60, C62-C63, C65-C66, C68-C69, C74-C80, C97)	23,4	25,8	21,0	30,1	35,7	24,7

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Новообразования in situ, доброкачествени новообразования и новообразувания с неопределен или неизвестен характер (D00-D48)	1,6	1,7	1,6	1,7	-	3,4
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм (D50-D89)	2,1	2,6	1,6	2,3	4,8	-
Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (E00-E89)	22,4	21,7	23,2	42,2	40,5	43,9
Захарен диабет (E10-E14)	21,9	21,0	22,8	41,7	40,5	42,7
Други ендокринни, хранителни и метаболитни разстройства (E00-E07, E15-E89)	0,5	0,7	0,4	0,6	-	1,1
Клас V Психични и поведенчески разстройства (F01-F99)	1,4	1,6	1,1	2,3	4,8	-
Деменция (F01, F03)	0,4	0,3	0,5	0,6	1,2	-
Злоупотребата с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,5	0,9	0,1	1,7	3,6	-
Наркотична зависимост, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,0	0,0	-	-	-	-
Други психични и поведенчески разстройства (F04-F09, F17, F20-F99)	0,4	0,3	0,5	-	-	-
Клас VI, VII, VIII Болести на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	14,5	15,5	13,5	19,7	27,4	12,4
Болест на Parkinson (G20)	4,3	4,7	3,9	5,8	7,1	4,5
Болест на Алцхаймер (G30)	1,6	0,9	2,2	3,5	2,4	4,5
Други заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-G12, G14, G21-G25, G31-H95)	8,6	9,8	7,4	10,4	17,9	3,4
Клас IX Болести на органите на кръвообращението (I00-I99)	998,2	993,1	1003,0	989,5	981,8	996,7
Исхемична болест на сърцето (I20-I25)	188,1	209,8	167,6	160,3	191,8	130,5
в това число:						
Остър инфаркт на миокарда (I21-I22)	68,8	89,6	49,1	73,5	90,6	57,4
Други форми на исхемична болест на сърцето (I20, I23-I25)	119,3	120,2	118,4	86,8	101,3	73,1
Други болести на сърцето (I30-I51)	357,3	357,6	357,0	151,6	177,5	127,1
Мозъчносъдови болести (I60-I69)	296,2	276,3	315,0	438,0	402,7	471,4
Други болести на органите на кръвообращението (I00-I15, I26-I28, I70-I99)	156,6	149,5	163,3	239,6	209,7	267,7
Клас X Болести на дихателната система (J00-J99)	60,1	75,4	45,7	64,2	95,3	34,9
Грип (J09-J11)	0,2	0,2	0,2	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	20,9	26,2	16,0	27,2	39,3	15,7
Хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J47)	19,6	26,6	13,1	31,8	50,0	14,6
в това число:						

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Астма (J45-J46)	0,5	0,4	0,6	1,7	2,4	1,1
Други хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J44, J47)	19,1	26,1	12,5	30,1	47,7	13,5
Други болести на дихателната система (J00-J06, J20-J39, J60-J99)	19,4	22,4	16,5	5,2	6,0	4,5
Клас XI Болести на храносмилателната система (K00-K92)	59,0	80,9	38,3	92,0	138,2	48,4
Язва на стомаха, на дванадесетопръстника, гастройеюнална язва (K25-K28)	3,7	4,7	2,7	8,7	11,9	5,6
Цироза, фиброза и хроничен хепатит на черния дроб (K70, K73-K74)	27,2	44,6	10,9	45,1	76,3	15,7
Други болести на храносмилателната система (K00-K22, K29-K66, K71-K72, K75-K92)	28,1	31,6	24,7	38,2	50,0	27,0
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	0,7	0,6	0,7	0,6	-	1,1
Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M99)	0,5	0,5	0,6	0,6	1,2	-
Ревматоиден артрит и артрози (M05-M06, M15-M19)	0,1	0,0	0,1	-	-	-
Други увреждания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M02, M08-M13, M20-M99)	0,5	0,5	0,4	0,6	1,2	-
Клас XIV Болести на пикочо-половата система (N00-N99)	26,2	28,8	23,7	35,9	34,6	37,1
Болести на бъбреците и уретера (N00-N29)	25,8	28,2	23,5	34,7	33,4	36,0
Други болести на пикочо-половата система (N30-N99)	0,4	0,6	0,2	1,2	1,2	1,1
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период (O00-O99)	-	-	-	-	-	-
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период (P00-P96)	2,2	2,8	1,7	2,3	3,6	1,1
Клас XVII Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (Q00-Q99)	1,6	1,6	1,6	1,7	1,2	2,2
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R99)	55,1	57,1	53,2	73,5	78,6	68,6
Внезапна смърт на кърмаче (R95)	0,0	0,0	0,0	-	-	-
Недобре определени и неуточнени причини за смърт (R96-R99)	30,6	37,0	24,7	72,3	78,6	66,4
Други симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R94)	24,4	20,1	28,5	1,2	-	2,2
Клас XX Външни причини за заболеваемост и смъртност (V01-Y98)	36,9	55,6	19,2	44,0	59,6	29,2
Злополуки (V01-X59, Y85-Y86)	23,2	34,5	12,5	33,0	42,9	23,6
в това число:						
Транспортни злополуки (V01-V99,Y85)	8,1	12,5	3,9	5,8	8,3	3,4
Падания (W00-W19)	6,6	8,7	4,6	1,2	1,2	1,1

Причини за смъртта, МКБ - X ревизия, "Европейски съкратен списък" 1	България			Област Добрич		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Случайно удавяне и потъване във вода '(W65-W74)	1,4	2,5	0,4	1,2	2,4	-
Случайно отравяне и въздействие на отровни вещества (X40-X49)	0,9	1,2	0,6	1,2	1,2	1,1
Други зополуки (W20-W64, W75- X39, X50-59, Y86)	6,3	9,7	3,0	23,7	29,8	18,0
Умишлено самонараняване (X60-X84, Y87.0)	8,2	13,3	3,4	9,8	15,5	4,5
Нападение (X85-Y09, Y87.1)	1,0	1,5	0,6	-	-	-
Нараняване с неопределени намерения (Y10-Y34, Y87.2)	3,5	4,9	2,1	0,6	1,2	-
Други външни причини за травми и отравяния (Y35-Y84, Y88-Y89)	1,0	1,4	0,6	0,6	-	1,1

Легенда: - означени са стойностите за област Добрич, които са по-високи от тези за страната.

Общата смъртност в областта е по-висока от средната за страната, като през разглеждания период стойностите за последната година на анализа са с 8% по-високи от средните за страната.

В структурата на смъртността по причини за разглеждания период от 2015 до 2019г. не се наблюдават съществени промени. Водеща причина за умиранията и през 2019 г. за област Добрич са болестите на органите на кръвообращението, чиито интензитет е 989,5 на 100 000 и 58.7 % отн. дял – по-нисък от средния за страната. На второ място по причини са умиранията за област Добрич са новообразуванията /18%/ - по-висок от средния за страната, следвани от болести на храносмилателната система /5,5%/.

Детска смъртност

През 2018 г. броят на починалите деца под 1-годишна възраст бележи спад в сравнение с 2017 г., като починалите деца са 10, от които 5 момчета и 5 момичета.

Показателят за детска смъртност за област Добрич е 7,7 на 1 000 живородени, като при момчетата той е 7,5, а при момичетата 8,0. Основните причини за умиранията на децата под 1- годишна възраст през 2018 година са: някои състояния, възникващи през перинаталния период – 50 % от всички умрели деца; вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозоми аберации и болести на дихателната система по 20 % и Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини – 10%.

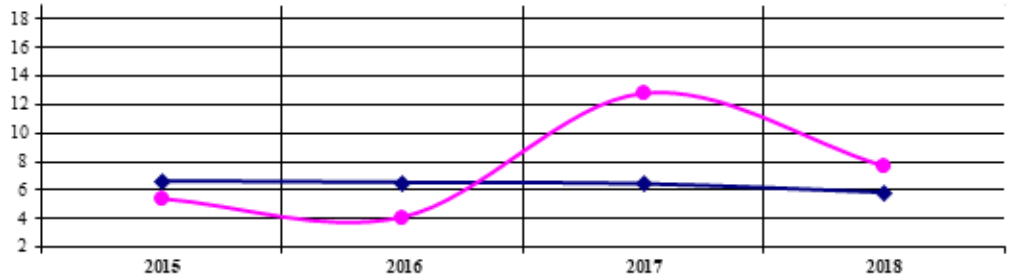

Фиг. № 2.1.14-1 *Детска смъртност в област Добрич и страната на 1 000 живородени* деца *(Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Добрич за 2018 г., РЗИ-Добрич)*

По отношение на възрастово-специфичните коефициенти на детската смъртност, и през 2018 г. се наблюдава най-висока смъртност при децата в перинаталния период – 10,7 на 1 000 родени деца.

Детската смъртност в областта през изминалата година е по-ниска в сравнение с 2018 г., като относителният дял е 7.7 на 1 000 живородени деца, и се дължи предимно на преждевременни раждания, недоносеност, вродени аномалии, асфиксия и пневмония. Тя е твърде висока сред малцинственото население, както и в отдалечените трудно достъпни села.

Най-голям през 2017 г. остава броят на починалите деца със заболявания от клас XVI – „Някои състояния, възникващи през перинаталния период", като преобладават починалите деца с дихателни и сърдечно-съдови нарушения. Следват починалите деца със заболявания XVII клас – „Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации" и XVIII клас – „Симптоми, признаци и отклонения от нормата".

Естествен прираст

Данните за естествения прираст в област Добрич и страната на 1000 души от населението за периода 2015-2019 г. са представени в следващата таблица:

Таблица № 2.1.14-11. Естествен прираст за област Добрич и страната за периода 2015-2019 г. (Изт., НСИ)

Година	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Област Добрич	-8,5	-7,3	-8,8	-9,2	-9,0
България	-6,2	-6	-6,5	-6,5	-6,7

Данните показват, че отрицателния прираст в областта варира, като в края на периода е с по-високи отрицателни стойности от началото на периода, и през всички години стойностите са по-неблагоприятни от средните за страната.

Болестност и заболеваемост на населението

През 2018 година се наблюдават тенденциите от предходните години:

- Заболеваемостта се води от болестите на дихателната система – 235,9 на хиляда, следват болести на органите на кръвообращението – 116,9 на хиляда и болести на пикочо-половата система – 99,5 на хиляда;
- При болестността е обратно, водещи са болестите на органите на кръвообращението – 662,7 на хиляда, следвани от болестите на дихателната система – 418,5 на хиляда и болести на пикочо – половата система – 234,7 на хиляда;
- Регистрирани заболявания, болестност – през 2018 година регистрираните заболявания за област Добрич са 476 336, които представляват 2 740,2 на хиляда;
- Новооткрити заболявания, заболеваемост – през 2018 година новооткритите заболявания са 183 414 или 1 055,1 на хиляда;
- При децата до 17 години – общо заболелите са 77 979, като 5 649 са деца до 1 година, а новооткритите заболявания са 47 149. Почти половината 44,5 % от заболяванията са от групата на болестите на дихателната система, следвани от инфекциозните болести – 12,8 % и болести на кожата и подкожната тъкан – 7,2 %.

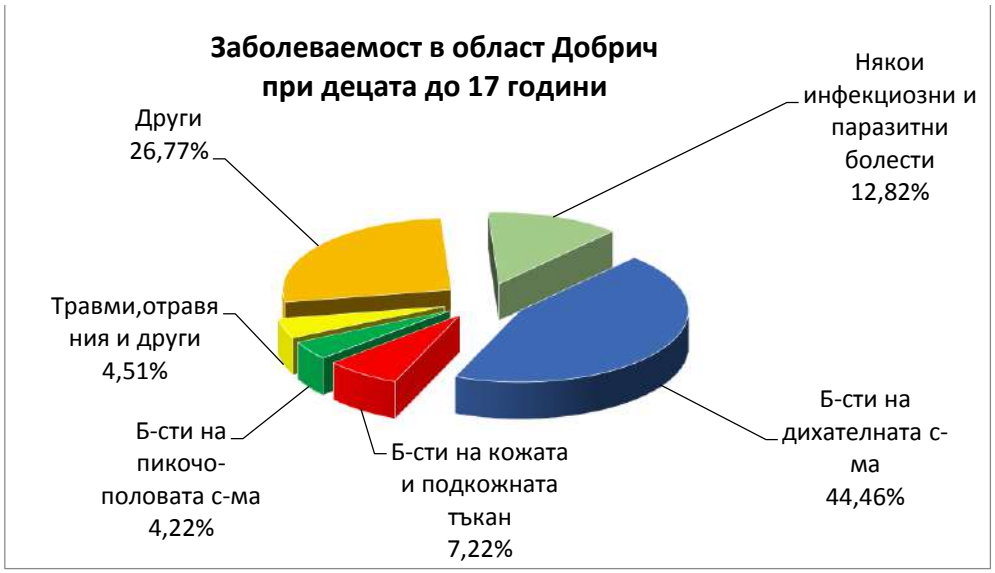

Фиг. № 2.1.14-2 Заболеваемост в област Добрич при деца до 17 години*(Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Добрич за 2018 г., РЗИ-Добрич)*

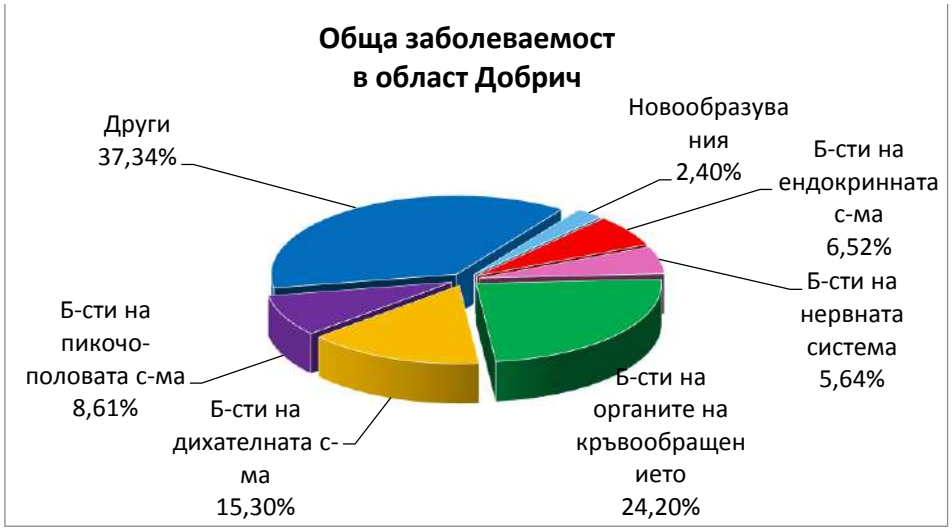

Фиг. № 2.1.14-3 Обща заболеваемост на населението от област Добрич през 2018 г. *(Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Добрич за 2018 г., РЗИ-Добрич)*

Данните за периода 2015-2018 г. са представени в следващата **Таблица № 2.1.14-12**:

Таблица № 2.1.14-12 Болестност и заболеваемост на населението в област Добрич през 2015, 2016, 2017 и 2018 г.

№ на класа НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност 2015			Заболеваемост 2015			Болестност 2016			Заболеваемост 2016			Болестност 2017			Заболеваемост 2017			Болестност 2018			Заболеваемост 2018		
	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял
Общо	53 9830	2 989,0	100	193 458	1 071,1	100	490 203	2 747,1	100	186 636	1 045,9	100	501 431	2 846,7	100	174 448	990,3	100	476 336	2 740,2	100	183 414	1 055,1	100
I	11 016	60,9	2,0	8 398	46,5	4,3	11 570	64,8	2,3	8 661	48,5	4,6	13 705	77,8	2,7	8 751	49,7	5,0	17 978	103,4	3,8	11 145	64,1	6,1
II	11 652	64,5	2,1	4 317	23,9	2,2	11 402	63,8	2,3	3 739	20,9	2,0	12 050	68,4	2,4	3 648	20,7	2,1	11 284	64,9	2,4	3 811	21,9	2,1
III	2 803	15,5	0,5	912	5,0	0,4	2 184	12,2	0,4	812	4,5	0,4	2 211	12,6	0,4	618	3,5	0,3	2 010	11,6	0,4	715	4,1	0,4
IV	40 745	225,6	7,5	6166	34,1	3,1	36 539	204,7	7,4	5 842	32,7	3,1	32 032	181,8	6,4	4 510	25,6	2,6	31 060	178,7	6,5	5 307	30,5	2,9
V	16 964	93,9	3,1	3 257	18,0	1,6	13 700	76,7	2,7	3 331	18,6	1,7	12 043	68,4	2,4	2 996	17,0	1,7	10 396	59,8	2,2	3 111	17,9	1,7
VI	31 177	172,6	5,7	10 444	57,8	5,3	28 426	159,3	5,7	9 287	52,0	4,9	28 626	162,5	5,7	7 866	44,6	4,5	26 871	154,6	5,6	8 264	47,5	4,5
VII	29 479	163,2	5,4	14 260	78,9	7,3	26 165	146,6	5,3	12 394	69,4	6,6	30 141	171,1	6,0	13 062	74,1	7,5	26 939	154,9	5,7	15 118	87	8,2
VIII	18 259	101,1	3,3	7361	40,7	3,8	16 323	91,4	3,3	9 010	50,4	4,8	14 714	83,5	2,9	7 504	42,6	4,3	13 417	77,2	2,8	6 677	38,4	3,6
IX	145 406	805,1	26,9	15 859	87,8	8,1	126 541	709,1	25,8	16 515	92,5	8,8	121 421	689,3	24,2	17 668	100,3	10,1	115 201	662,7	24,2	20 320	116,9	11,1
X	80 903	447,9	14,9	48 999	271,3	25,3	74 371	416,7	15,1	44 653	250,2	23,9	78 805	447,4	15,7	41 142	233,6	23,6	72 741	418,5	15,3	41 005	235,9	22,4
XI	17 962	99,4	3,3	8458	46,8	4,3	16 147	90,5	3,2	8 454	47,3	4,5	17 942	101,9	3,6	7 998	45,4	4,6	18 124	104,3	3,8	8 117	46,7	4,4
XII	20 126	111,4	3,7	13 110	72,5	6,7	15 109	84,6	3,0	9 203	51,5	4,9	19 332	109,8	3,8	10 638	60,4	6,1	18 612	107,1		10 225	58,8	5,6
XIII	40 442	223,9	7,4	14 808	81,9	7,6	37 133	208,1	7,5	14 427	80,8	7,7	41 353	234,8	8,2	13 402	76,1	7,7		3,9		12 919	74,3	7,0
XIV	41 403	229,2	7,6	16 780	92,9	8,6	41 041	230,0	8,3	19 625	109,9	10,5	43 635	247,7	8,7	15 862	90,0	9,1	38 743	222,9	8,1	17 298	99,5	9,4
XV	1 022	5,6	0,1	537	2,9	0,2	755	4,2	0,1	385	2,1	0,2	1 006	5,7	0,2	530	3,0	0,3	40 807	234,7	8,6	486	2,8	0,3
XVI	406	2,2	0,07	105	0,5	0,05	250	1,4	0,05	147	0,8	0,07	162	0,9	0,03	72	0,4	0,04	1 083	6,2	0,2	63	0,4	0,03
XVII	1 042	5,7	0,1	250	1,3	0,1	939	5,2	0,1	259	1,4	0,1	909	5,2	0,2	287	1,6	0,2	140	0,8	0,02	277	1,6	0,1
XVIII	9 112	50,4	1,6	6463	35,7	3,3	10 187	57,0	2,0	7 025	39,3	3,7	10 750	61,0	2,1	7 174	40,7	4,1	908	5,2	0,2	7 727	44,5	4,2
XIX	19 911	110,2	3,6	12 974	71,8	6,7	21 421	120,0	4,3	12 867	72,1	6,8	20 594	116,9	4,1	10 720	60,9	6,1	11 009	63,3	2,3	10 829	62,3	5,9

Всички хоспитализирани случаи (изписани и умрели) в стационарите на лечебните заведения в област Добрич през 2018 година са 27 997 или 1 610,6 на 10 000 души от населението. Хоспитализациите са едва с 25 по-малко от предходната година. От тях 4 741 случая (16,9 %) са по повод фактори, влияещи върху здравното състояние на населението и контакта със здравните служби. Хоспитализираните от XX клас „Външни причини за заболеваемост и смъртност" са 7,0 %.

По отношение на **хоспитализираната заболеваемост** всички хоспитализирани случаи (изписани и умрели) в стационарите на лечебните заведения в област Добрич през 2018 година са 27 998 или 1 610.6 на 10 000 души от населението. Хоспитализациите са с едва 24 по-малко от предходната година. От тях 4 741 случая (16.9 %) са по повод фактори, влияещи върху здравното състояние на населението и контакта със здравните служби. Хоспитализираните от XX клас „Външни причини за заболеваемост и смъртност" са 7.0 %. На първо място по причини за хоспитализация са болестите на органите на кръвообращението – 11,8%, следвани от болестите на дихателната система – 10,9%. При децата до 17-годишна възраст най-голям е относителния дял на болестите на дихателната система, следвани от травми и отравяния. Сред лицата от 18 до 64 години най-голям е делът на болестите на органите на кръвообращението, следвани от болестите на храносмилателната система, болестите на пикочо-половата система и бременност, раждане и послеродов период. Водещи заболявания в структурата на хоспитализираната заболеваемост при лицата над 65 години са болестите на органите на кръвообращението, болестите на дихателната система и болести на храносмилателната система.

Онкологични заболявания - болестността от злокачествени новообразования отново бележи повишение през разглежданата година - 6 940 души, като в сравнение с 2017 г., когато е увеличена с 717 души, като коефицентът се увеличава на 3 939.9 на сто хилади души от населението. Новооткритите случаи са 554 което представлява 314.5 на сто хилади души.

Болести на дихателната система - тези заболявания са водещи в структурата на общо регистрираните заболявания – второ място с болестност 418,5 на 1 000 жители и първо със заболеваемост 235,9 на 1 000 жители през 2018 год.

Инфекциозни заболявания, в т.ч. туберкулоза - през 2018 година болестността от заразни и паразитни болести е още по-висока – 103,4 на хиляда, в сравнение с 2017 година, когато е била 77,8 на хиляда. Заболеваемостта също е увеличена на 64,1 в сравнение с 2017 г, когато е 49,7 на хиляда. Болестността от активна туберкулоза бележи леко повишение през изминалата година, като коефициента е 90,3 на сто хиляди, от които новооткритите случаи са 14,8 на сто хиляди. Най-голям е делът на белодробната туберкулоза – 81,7 на сто хиляди души, като новооткритите са 13,8 на сто хиляди;

Психични заболявания - през 2018 г. структурата на психичните заболявания запазва своята тенденция от 2017 година, като хоспитализираните болни са 1943, или 111,8 на десет хиляди души от населението. Около 57% от всички хоспитализирани са с диагноза шизофрения, шизотипни и налудни разстройства. Следват заболелите от

разстройства на настроението (афективни разстройства) и др. От диспансеризираните с най-голям дял продължават да са болните с шизофрения и налудни разстройства, следват афективните разстройства и болните с умствена изостаналост.

Б. Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда и в частност – развитието, управлението и ползването на горските територии

Рисковите фактори за населението и здравето на хората условно могат да бъдат анализирани по следните групи (съгласно *Годишни доклади на министъра за здравеопазването за състоянието на здравето на гражданите и изпълнение на Националната здравна стратегия*):

Рискови фактори, свързани със социално-икономическата среда (социални детерминанти на здравето):

Тези фактори са с най-голям ефект върху населението.

Открояват се следните проблеми за областта (съгласно Областната стратегия за развитие): влошаване на възрастовата и образователна структура на населението, нисък инвестиционен интерес, влошено състояние на пътна мрежа и водопреносна мрежа, недостатъчна използваемост на наличната промишлена база, дебалансирано урбанистично развитие – липса на градове – опорни центрове, запазване на нивото на социалнозависимото население и безработицата, липса на достатъчно финансови средства за благоустройство на малките населени места.

В горското стопанство са заети около 292 служители. Като цяло работната среда е благоприятна за служителите, и при спазване на съответните изисквания здравословни и безопасни условия на труд за конкретните дейности не е със значим рисков потенциал сравнено с работата в добиваща, преработваща промишленост и др.

Рискови фактори, свързани с начина на живот:

Към тези фактори се отнасят тютюнопушенето, употребата на алкохол, физическата активност, хранене и хранителен статус на населението, употребата на наркотици. Данните за област Добрич показват, че:

- Тютюнопушенето продължава интензивното си разпространение, особено сред жените и младежите;
- Кръгът на злоупотребяващите с алкохол се разширява;
- Нараства относителният дял на хората с ниска физическа активност;
- Нараства делът на населението, в чийто ежедневен режим на хранене са слабо застъпени протективните хранителни фактори;

Отношение към горските територии имат физическата активност (горските територии предоставят условия за рекреация и физическа активност на местното население) и до някаква степен храненето (ползванията на горите за събиране на плодове, билки, гъби, пашуване на животните, лов на дивеч и др.).

Рискови фактори, свързани с околната среда:

Като рискови фактори, свързани с околната среда, са възприети атмосферен въздух, питейни води, води за къпане, почви, отпадъци, шум, генетично модифицирани организми в храни, нейонизиращи лъчения, йонизиращи лъчения.

От анализа на състоянието на околната среда в областта, към момента могат да се изведат следните данни за тази група рисковите фактори:

Фините прахови частици - ФПЧ$_{10}$ във **въздуха** през последните години са в норма и не представляват значим риск. Що се отнася до горските територии, те са с изключително положително въздействие по отношение на КАВ – имат пречистваща функция, състояща се в разлагане и поглъщане на по-голямата част от пренасяните с дъжда замърсители във въздуха.

По отношение на **повърхностните и подземните води** на територията на област Добрич - съгласно изготвената във втория ПУРБ на Дунавски и Черноморски райони оценка на риска за 12 от повърхностните водни тела (92,3 %) и 6 от подземни водни тяла на територията на област Добрич, съществува риск да не достигнат поставените в РДВ и ЗВ цели за добро екологично и химично състояние до 2027 г. Тези ВТ са силно засегнати от различен по своя характер антропогенен натиск и мерките, които се прилагат към момента не могат да доведат до подобряване на тяхното състояние.

По отношение на **почвите**, за територии от областта, в т.ч. в обхвата на ОПРГТ са установени свлачищни и ерозионни процеси. Съдържанието на вредни вещества в почвата е под допустимия минимум Риск от замърсяване на почвите в горските територии има от евентуални нерегламентирани сметища.

Високото **шумово натоварване** на околната среда, характерно за гр. Добрич, определя неблагоприятните условия за градско развитие по отношение на акустичните качества на околната среда и повишен здравен риск за населението.

В горските територии няма производствени и други обекти и дейности, които да са постоянен източник на шум в околната среда. Възможно е при извършването на сечи или добив на дървесина в горски територии, които са в близост до населени места или до обекти, подлежащи на здравна защита, тези обекти краткотрайно (за времето на извършване на дейностите) да бъдат подложени на повишени нива на шум в светлата част на деня, в резултат на използването на съответна техника (най-високи са нивата на шум при използване на машини и моторни триони – особено при ползване на няколко едновременно, сравнено с ръчната сеч) за извършване на сечта и от транспортните средства за извоз на добития материал.

Липсва информация и статистика за наличието на **генетично модифицирани организми в храните** на територията на областта, но този показател няма отношение към ОПРГТ.

Нейонизиращи лъчения – не са установени нива на електромагнитни полета извън границите на максимално допустимите – тези лъчения нямат връзка с ОПРГТ.

Йонизиращи лъчения – няма данни за отклонения от естествените стойности и надфонови превишения на показатели за радиация в областта. Йонизиращите лъчения също нямат отношение към ОПРГТ.

В обобщение, на територията на областта основен рисков фактор са повишените нива на шум. Съгласно годишните доклади на РИОСВ-Добрич и РЗИ-Добрич рискът не произтичат от ползването и управлението на горските територии.

2.2. Евентуално развитие на околната среда без прилагането на ОПРГТ на област Добрич

Въз основа на подробните характеристика и анализ на аспектите на околната среда в т. 2.1, направена в доклада за ЕО, в следващата таблица е направен анализ на евентуално развитие на компонентите и факторите на околната среда, в т.ч. по отношение на човешкото здраве, без прилагането на плана (по този начин е оценено въздействието на „нулевата алтернатива“, т.е. отказ от реализиране на ОПРГТ на област Добрич).

Таблица № 2.2-1 Евентуално развитие на компонентите и факторите на околната среда, в т.ч. човешкото здраве, без прилагане на ОПРГТ

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
Изменение на климата	Политиката по изменение на климата и адаптацията към последиците от климатичните изменения налага адекватно планиране и прилагане на мерки в тази насока. При избор на „Нулева алтернатива“ или отказ от реализирането на ОПРГТ ще се затрудни идентифицирането и прилагането на такива мерки, поради липса на цялостна и подробна картина за горите на областно ниво - единна горскостопанска картна основа за горите в областта, функционално зониране, зони за защита от урбанизация и цели за управление на горското и ловното стопанство. Също така, в ОПРГТ са включени изрични насоки във връзка с климатичните промени и адаптацията към климатичните изменения, отнасящи се за всички горски територии в областта, съобразно тяхната характеристика и функционална принадлежност, независимо от собствеността им, което няма как да бъде изпълнено при горскостопанските планове и програми или националните стратегически документи за развитие и управление на горските територии.
Атмосферен въздух	Развитието на горските територии при всички случаи има положително въздействие върху качеството на атмосферния въздух. Наличието на ОПРГТ предполага по-добро планиране на това развитие, устойчиво ползване и съхраняване на горите на територията на областта. В случай на неприлагане на ОПРГТ решенията за ползването и развитието на горските територии ще бъдат на ниво горскостопански планове и програми, като тези решения ще са съобразени единствено с конкретната засегната горска територия, предмет на конкретния горскостопански план или програма, без съобразяване със съседните горски територии. По този начин (без съобразяването с единна горскостопанска картна основа, функционално зониране на горите, без наличие на зони за защита от урбанизация) може да се допусне

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
	преексплоатиране на съответната територия (сечи и добив на дървесина), което ще ограничи положителната роля на горската растителност за подобряване на КАВ в района.
Води – повърхностни и подземни, в т.ч. риск от наводнения	**Повърхностни и подземни води** Текущото състояние по компонент „Води" не отговаря напълно на изискванията РДВ за постигане на добро състояние, както и на ПУРБ за Дунавски и Черноморски райони. Екологичното състояние/потенциал на голяма част от ВТ (39%) към 2015 г., при старта на втория ПУРБ на Дунавски и Черноморски район, е определено като добро. В лошо и много лошо състояние за 4 от ВТ - BG2DO700L017, BG1DJ200R013, BG1DJ345R1109 и BG1DJ345L1014. Най-често е установено отклонение от СКОС по показатели: макрозообентос (МЗБ), фитобентос (ФБ), фитопланктон (ФП), електропроводимост, БПК5, N-NO3, N-total и P-total. Междинните данни по време на изпълнение на втория ПУРБ, към 2018 г. показват съществени разлики. Само едно повърхностно водно тяло е в отлично състояние - BG2DO800R006 „р. „Изворска - от извора до вливане в р. Батова", а в по-лошо от добро състояние/потенциал са 83% от водните тела. За две от ВТ екологичното състояние е определено като неизвестно поради липса на данни за БЕК. За 6 от ВТ към 2015 г. е определено добро химично състояние, за едно (BG2DO800R001) състоянието е дефинирано като „не достигащо добро" а за останалите 6 няма данни. Междинните данни по време на изпълнение на втория ПУРБ, към 2018 г. показват, че 5 повърхностни ВТ на територията на област Добрич са определени в добро химично състояние, а останалите 8 в неизвестно състояние поради липса на данни от мониторинг на приоритетни вещества. Без прилагането на ОПРГТ на област Добрич не може да се очаква постигане на устойчивост при опазването и управлението на водните ресурси. Ще се породи липса на съгласуваност между ПУРБ, ПУРН, отделните Горскостопански планове (ГСП), програмите за мониторинг

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
	на повърхностните и подземните води от което може да произтекат значими потенциални въздействия. Следва да се има предвид, че поддържането и управлението на горските територии има важно значение за опазване на водните ресурси предназначени за питейно – битовото водоснабдяване на населението. Нереализираното на ОПРГТ би могло да компрометира постигането на целите за добро екологично и химично състояние на повърхностните и подземните води. Оценката на риска в Дунавски и Черноморски район показва, че в обхвата на област Добрич, че част от повърхностните и подземни водни тела са в риск от непостигане цели за добро състояние, а за други съществува вероятен риск. Нереализираното на ОПРГТ би могло да компрометира изпълнението на целите за достигатне на добро екологично и химично състояние на повърхностните и подземните води. Това налага добра координация на всички нива при планирането на мерки и изпълнението на дейности по управление на водите, разписани в различни законови, подзаконови, нормативни и стратегически документи. Чрез реализиране на ОПРГТ и съгласуване на политиките на управление ще се постигне интегрираност между стратегическото планиране на горското стопанство и управлението на водните ресурси на регионално ниво за постигане на устойчиво развитие.
Земни недра	При горските територии, основни проблеми, свързани със земните недра, които могат да възникнат, са ерозионни процеси и свлачища. Горските стопанства провеждат противоерозионни мероприятия като част от управлението на поверените им територии. В този смисъл противоерозионни дейности и укрепване на свлачищни райони следва да се прилага независимо от наличието или липсата на ОПРГТ. Въпреки това, прилагането на плана ще спомогне за по-добра координация на областно ниво при решаване на проблеми, касаещи опасност от възникване на свлачищни процеси. Основните проблеми, които могат да възникнат с геоложката основа са ерозионните процеси, които има условия да възникнат на територията на ОПРГТ. Планът обхваща 2 ДГС и 2 ДЛС, които

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
	провеждат противоерозионни мероприятия, като едно от задълженията при управлението на горските територии. В такъв смисъл дейностите са гарантирани и приемането на плана ще се отрази най-вече на оптимизиране на цялостното планиране и организацията по изпълнение на мероприятията, а не на самите видове дейности. В тази връзка Нулевата алтернатива няма да доведе до неблагоприятни тенденции за земните недра.
Почви и земеползване	Липса на общи насоки за управление, забрани и ограничения (с цел минимални отрицателни въздействия върху горските територии) между отделните горскостопански планове и програми в областта. Липса на цялостно функционално зониране на територията, зони за защита от урбанизация, и на общи за областта индикатори за оценка на съответната под категория за защита (общи за отделните териториални единици за управление на горските територии); Липса на единната горскостопанска картна основа относно почвите на територията на областта. Затруднено въвеждане и адаптиране на добри лесовъдни практики за устойчиво управление на почвите в условия на климатични промени и разработване на проекти насочени към устойчиви екологични практики. Пропуснати ползи и липса на достатъчно средства за реализиране на стратегия за борба със свлачищните процеси, абразията и ерозията на областно ниво. Нулевата алтернатива ще е с неблагоприятно въздействие по отношение на почвите и земеползването.
Ландшафт	Липса на планова основа за: - осигурена/гарантирана планова пространствена структура на насажденията и опазването на екосистемните им функции в подкрепа на ландшафта;

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
	- определяне територията на отделните локални ландшафти – горите, като основен елемент с определяща роля за съхраняване на естествените екосистемни режими, процеси и функции в тях; - определяне на горски територии, формиращи ландшафт от регионално значение, определяне на консервационна им стойност и включване на типични ландшафти и тяхното многообразие от съответния горскорастителен район. - изграждане на система за постоянен мониторинг на състоянието на горските ландшафти и екосистемите в тях във връзка с предоставянето на екосистемни услуги и на биоразнообразието на горските територии в общините на областта; - добра интеграция на концепцията за ландшафтни услуги в процесите на вземане на решения на областно и общинско нива. - затруднено изпълнението на дейности за повишаване на екологичната култура на населението, устойчиво стопанисване и използване на горите, повишаване конкурентноспособността и иновативността на местната икономика при използването на горски ландшафти, предоставящи екосистемни ползи; - липса на единната горскостопанска картна основа, относно локалните ландшафтите на територията на областта. „Нулевата алтернатива” за този компонент е неблагоприятна.
Растителност	При неприлагане на ОПРГТ ще продължи управлението на горските територии, съгласно действащите горскостопански планове и програми – т.е. на местно ниво. Доколкото те са на различно във времето ниво на изпълнение и съгласуването им следва само политиката и особености на периода, в който е извършено, ще продължат различията в стопанисването на тези територии, вкл. в добива на дървесина, управлението на ресурсите от дивеч, ползванията на недървесни ресурси (билки, гъби и др.) и мн. др. Ще продължат активните планови сечи, особено в частните гори, както и бракониерските сечи. Това може да бъде

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
	потенциален източник на значителни отрицателни въздействие, които от своя страна да доведат до фрагментиране на горската покривка, до влошаване на екологичните особености на местообитанията на защитени растителни видове, както и до влошаване на природозащитното състояние на целеви природни местообитания, особено горски в защитените зони и извън тях. Тези отрицателни въздействия могат да бъдат свързани с различия на ниво ДГС на политиките на ползвания, както и в различните видове собственост на горите, залесяване вкл. с нетипични видове, промяна в съществени таксационни показатели на дървостоите в подотделите, попадащи в различни ДГС – напр. възрастова структура, склопеност и пълнота на дървостоя и др. Съгласуването на обща политика на управлението на ДГС в един по-голям регион, като област Добрич, и в сравнително по-обозрим времеви диапазон, каквито са 10 години, може да намали степента на потенциалните отрицателни въздействия върху природните местообитания, растителната покривка, защитените видове растения и целевите растителни видове за опазване в защитените зони.
Животински свят	В случай на неприлагане на ОПРГТ за област Добрич развитието на животинските популации ще продължи досегашния си ход без изменение. Тенденциите на намаляване на много от горските видове животни ще продължат.ЩЕ продължат да действат фактори свързани с безпокойство на размножаващите се животни през пролетта вследствие на горскостопанските дейности, на прилагане на ГСП без обща визия и без координация и съгласуваност между отделните такива. Извършваните досега мащабни горскостопански сечи, особено в частните гори в определени райони, които имат негативно въздействие върху фауната, ще продължат да се извършват при евентуалното неприлагане на ОПРГТ. Горскостопанските сечи ще продължат да засягат редица находища на редки видове птици тъй като досега много малко информация за фауната на областта е била използвана при горскостопанското планиране.ОПРГТ в известна степен ще спомогне за подобряване положението в това отношение тъй като много от находищата на редки и застрашени видове

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
	с настоящата екологична оценка ще попаднат в нововъведени зони с известни ограничения на горскостопанските дейности. Досега само 10% от горите от дадено приоритетно за опазване местообитание бяха обявени за ГФС, но това беше направено без отчитане на каквито и да било конкретни данни за фауната на съответните райони.В настоящия план са дадени насоки за разумно и устойчиво стопанисване на горите по зони, което също ще спомогне опазването на горската фауна. При досегашното горскостопанско планиране и ползване н тези райони нерядко се наблюдаваха интензивни сечи - възобновителни сечи и голи сечи,които довеждаха до серозно негативно въздействие върху редица животински видове.Някои от полезащитните пояси в областта бяха изсечени напълно. В областта е разпространена практиката за отваряне на множество малки възобновителни котли на твърде малко разстояние един от друг.Въздействието на една такава сеч върху консервационно значимите видове птици е равносилно на гола сеч. В тези случаи гората просто престава да бъде местообитание на едрите дневни грабливи птици и на други видове за дълъг период. ОПРГТ съдържа мярка да не бъдат извършвани сечи в крайречните гори в зоната за защита на водите, както и да бъдат забранени краткосрочно постепенни сечи във всякакви гори в зоната. Това определено би било много полезна мярка тъй като в крайречните гори намират убежище голям брой животински видове.Нерядко гнездата на дневните грабливи птици с висок консервационен статус са точно в такива гори, тъй като вблизост до потоците и реките често има много големи и високи дървета –подходящи за изграждане на гнездата на тези птици. Съгласуването на обща политика на управлението на ДГС в един по-голям регион, като област Добрич, и в сравнително по-обозрим времеви диапазон, каквито са 10 години, може да намали степента на потенциалните отрицателни въздействия върху животинските видове.
Защитени зони и защитени територии	Управлението на защитените територии се извършва съгласно ЗЗТ, заповедите им за обявяване, заповедите им за прекатегоризация и Плановете за управление, там където има изготвени и приети такива. Защитените зони от Натура 2000 се управляват съгласно

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
	заповедите им за обявяване, Плановете за управление (там където има изготвени и приети такива), Закона за биологичното разнообразие, Директива 92/43/ЕИО и Директива 2009/147/ЕО. При неприлагането на ОПРГТ горските територии, попадащи в защитените територии или защитени зони, ще бъдат стопанисвани съобразно действащите ГСП, които отчитат ограниченията и режимите в ЗТ и ЗЗ. Предвид различния период на изготвяне и действие на ГСП и особено при по-големи по площ защитени зони в териториалния обхват на повече от 1 ДГС и защитени територии (като природни паркове) има вероятност от отрицателно въздействие върху горските природни местообитания и видовете, предмет на опазване и техния консервационен статус, поради липсата на съгласуваност в политиките на стопанисване и ползване в рамките на различните ДГС, различните видове собственост в горските територии и др. ОПРТГ дава възможност за съгласуваност на политиките и управлението на по-голяма териториална единица –каквато е областта, отчитайки всички специфики на защитените зони и защитените територии и тяхната свързаност, спомагайки за по-добро опазване на биологичното разнообразие и защитените природни територии.
Културно-историческо наследство	Основните проблеми, които могат да възникнат с културно-историческото наследство е увреждане или унищожаване на артефакти (и особено нерегистрирани такива) при започване на строителство на инфраструктура в горски територии или несъобразено извършване на сечи и добив на дървесина в непосредствена близост до такива обекти. На това ниво на подробност на проекта на ОПРГТ няма възможност да се определят конкретни дейности по строителство, а процедурите по реда на глава шеста от ЗООС изискват всяко инвестиционно предложение да премине през съответна процедура по ОВОС/ЕО, на който етап вече ще се дадат конкретни местоположение и параметри на въздействие и съответно НИНКН/РИМ ще се произнесе с указания съгласно действащото законодателство. Процедурите се извършват независимо от наличието или липсата на ОПРГТ.

Компонент/Фактор на околната среда	Евентуално развитие без прилагане на ОПРГТ на област Добрич (Нулева алтернатива)
Отпадъци	ОПРГТ не е насочен към дейности с отпадъци, т.е. без неговото прилагане не се очаква промяна.
Вредни физични фактори	Не се очаква промяна в тенденциите по отношение на вредните физични фактори. Дейностите в горските територии нямат значимо отношение към нивата на шума, а към йонизиращи и нейонизиращи лъчения или радиация нямат никакво отношение.
Материални активи	Развитието на горските територии и ползванията в тях със сигурност ще бъде по-неустойчиво без ОПРГТ – поради липса на цялостна планова основа, функционално зониране, отчитане на екосистемните ползи на ниво област, което може да доведе до прекомерно ползване на ресурси и влошаване на състоянието на горските насаждения, съответно намаляване на ползите от тях за обществото и околната среда.
Население и човешко здраве	Тенденциите по отношение на населението и човешкото здраве зависят в значителна степен от тенденциите за компонентите и факторите на околната среда. Наличието на планова основа, адекватно зониране на териториите и съответно – ефективни насоки за развитие на горските територии на територията на цялата област ще окаже положително въздействие по отношение на околната среда като цяло, и от там – върху населението и човешкото здраве в сравнение с отказа от реализиране на ОПРГТ.
Предприятия с нисък и висок рисков потенциал/Риск от голяма авария	Предвижданията на разглеждания проект на план нямат отношение към наличните предприятия с рисков потенциал, нито са свързани с риск от големи аварии. В този смисъл не се очаква промяна.

3. Характеристика на околната среда за територии, които вероятно ще бъдат значително засегнати с реализацията на ОПРГТ на област Добрич

Териториалният обхват на ОПРГТ включва всички горски територии в област Добрич.

ОПРГТ включва единна горскостопанска картна основа за горските територии; функционално зониране на горските територии; зони за защита от урбанизация; цели на управлението на горските територии и на ловното стопанство. От гледна точка на възможно значително засягане на територии с реализацията на плана, то зависи от очакваното въздействие на идентифицираните насоки за управление, забрани и ограничения за съответните категории горски територии върху компонентите и факторите на околната среда, в т.ч. населението и човешкото здраве.

По отношение на **климатичните изменения** и необходимостта от предприемане на мерки за **адаптация** към последиците от тях, ОПРГТ се очаква да има изцяло положително въздействие, тъй като идентифицира насоки, обвързани с целите за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към климатичните изменения. Съответно не се очаква значително отрицателно засягане на територии, имащи значение за климатичните изменения и адаптацията към последиците от тях.

По отношение на **качеството на атмосферния въздух**, функционалното зониране на горските територии, предложено с ОПРГТ и формулираните насоки за управление, заедно със забраните и ограниченията към тях също имат положително, а не отрицателно въздействие. За повечето категориите горски територии, в които е допустимо строителство и експлоатация на различни съоръжения и обекти, има потенциална вероятност от отрицателно въздействие върху КАВ – в зависимост от конкретните обекти и съоръжения и техните параметри.

По отношение на **повърхностните и подземните води** територията, на която следва да бъде реализиран ОПРГТ на област Добрич попада в обхвата на Басейнова дирекция за управление на водите в Дунавски район и Басейнова Дирекция за управление на водите в Черноморски район. По отношение на повърхностните води - ОПРГТ на област Добрич предлага функционално зониране на горските територии, определено на базата на съществуваща информация, такава събрана в процеса на изготвяне на плана, решения на общините и проучване на общественото мнение. Реализирането на проектния териториален обхват за различните горските територии по функционални категории ще засегне в нееднаква степен отделните ВТ. Очаква се реализирането ОПРГТ да засегне пряко голяма част от водните тела (повърхностни и подземни), но предвид ефекта на речния континуум и свързаността между въздействие и отговор във водосбора би могло да се очаква, че и останалите водни тела ще бъдат косвено засегнати.

На територията на област Добрич няма установени зоните за защита на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване. Всички питейни водоизточници са от подземни води, като има обособени 7 зони за защита на подземни води, предназначени за питейно – битово водоснабдяване с учеридени в тях на 41 СОЗ по данни на БДДР и БДЧР.

На този етап само една СОЗ (обявена със Заповед № 46/11.10.2007 г.) за водовземно съоръжение сондаж ЕВС-2, собственост на "Яйца и птици-Зора"АД в землищета на с. Дончево попада в обхвата на „Територии за защита на водите разположени в СОЗ“.

На територията от Област Добрич попадаща в обхвата на Черноморски район са определени три района със значителен потенциален риск от наводнения - BG2_APSFR_BS_01, BG2_APSFR_BS_02 и BG2_APSFR_BS_03. За тях са разработени карти на районите под заплаха от наводнения за сценариите, посочен в чл. 146е (1) от Закона за водите. Съответно за частта от областта, попадаща в границите на Дунавски район няма определени райони със значителен потенциален риск от наводнения.

Основно значение за предотвратяване на възникването и развитието на ерозионните процеси на почвата, както и защита от наводнения имат категорията горски територии за защита на почвата (А1). Значение, макар и косвено имат и горските територии за защита на урбанизираните територии (А3) (табл.3-1.).

Таблица 3-1. Планирани в ОПРГТ на област Добрич горски територии за защита на почвите (А1) и за защита на урбанизираните територии (А3) в районите със значителен потенциален риск от наводнения.

РЗПРН код	Име на РЗПРН	Обхват	Поречие	Общини	По-големи населени места	Площ на планираните гори от категория А1 (ха)	Площ на планираните гори от категория А3 (ха)
BG2_APSFR_BS_01	Черно море - Дуранкулак	Дуранкулашкото суходолие, населеното място с. Дуранкулак, Дуранкулашкото езеро и участък от морския бряг	Добруджански черноморски реки	Шабла	Дуранкулак	8,2	23,7
BG2_APSFR_BS_02	Черно море - Шабла	Шабленското суходолие, населеното място гр. Шабла, Шабленското езеро и	Добруджански черноморски реки	Шабла	Шабла	8,2	23,7

РЗПРН код	Име на РЗПРН	Обхват	Поречие	Общини	По-големи населени места	Площ на планираните гори от категория А1 (ха)	Площ на планираните гори от категория А3 (ха)
		участък от морския бряг					
BG2_APS FR_BS_03	Черно море - Балчик	р. Батовска и р. Екренска, населените места гр. Балчик, к.к. „Албена”, с. Кранево и участък от морския бряг	Добруджански черноморски реки	Балчик, Каварна	Балчик, к.к. "Албена", Кранево, к.к. "Карвуна"*	3344,5	12,9

В обобщение - предвижданията в ОПРГТ за област Добрич до голяма степен са съобразени със спецификата в районите със значителен потенциален риск от наводнения. Функционалното зониране на горските територии, предложено с плана и формулираните насоки за управление, заедно със забраните и ограниченията към тях се очаква да имат положително въздействие върху водните ресурси в областта.

Значително засягане на територии по отношение на **земните недра** не се очаква, тъй като насоките, ограниченията и забраните за тях не предвиждат изграждане на съоръжения с високи насипи или дълбоки изкопи, което би имало въздействие върху геоложката основа. Не се предвиждат дейности, допускащи обезлесяване, което да доведе до активизиране на ерозионни процеси, срутища и свлачища.

По отношение на засягането на **почвите** и **земеползването** – функционалното зониране е като цяло с положително въздействие - съгласно предложената функционалната принадлежност на горските територии – „Защитни гори” – горските територии за защита на почвата са с обща площ от 17766,0 ha, от която 15074,1 ha залесена и 2691,9 ha незалесена. Горски територии за защита на почвата има във всички общини от областта. ОПРГТ не идентифицира конкретни проекти, поради което не може да се направи детайлна оценка за значително засягане на територии по отношение на почвената покривка. Въпреки това, всеки проект и дейност, свързани със строителство (изграждане на нови горски пътища, изграждане на обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура за туризма, рекреацията и спорта), оказват в някаква степен въздействие върху почвената покривка и е възможно без прилагане на подходящи лесовъдни практики да доведе до възникване на ерозионни процеси, унищожаване на хумусния пласт, нарушение във водния баланс на почвата и почвеното плодородие.

Съществува възможност от изпуснати ползи за населението при нарушения във вида **собственост** на земите в горските територии и защитените зони.

По отношение на **флората, растителността и природните местообитания**, не се очаква значително засягане с реализацията на ОПРГТ на област Добрич. Планът не предвижда много допълнителни дейности извън предвидените в действуващите Горскостопански планове. Добричка област е с ниска лесистост, като горските територии са съсредоточени в западната й част, докато в източната преобладават полезащитните пояси и горските култури. Някои от предвидените в плана дейности могат да засегнат горски територии, които обаче не са гори, а голини и други незалесени площи. Такива са напр. предвидените да бъдат новосъздадени по технически проекти за борба с ерозията, които могат да окажат отрицателно въздействие в земеделски земи и особено в пасища и ливади и те са съответно природни местообитания от Червена книга на България. Подобни дейности са и създаването на нови медоносни култури, залесяване с чужди и нетипични за района дървесни видове за различни нужди (напр. противоерозионно) и др. Обработваемите площи, които покриват големи части от областта, могат да бъдат значително засегнати от дейности по увеличаване и поддържане на лесистостта в земеделските земи, която сега е далеч под необходимата оптимална лесистост. Но в предвид на големината и видът на залесените територии в областта, както и поради значителното преобладаване на обработваеми площи, като цяло не се очаква горски и земеделски територии да бъдат засегнати значително от осъществяването на предвидените дейности в ОПРГТ на област Добрич.

По отношение на **животинския свят п**редвидените дейности и препоръки в ОПРГТ не се очаква да имат значително негативно въздействие върху фауната и да засегнат негативно в значителна степен определени територии от областта. Напротив –предвиденото включване на сравнително обширни територии като защитни гори, гори за запазване от урбанизация и ГВКС, както и мерките препоръчани за екологосъобразно стопанисване на горите ще имат благоприятно въздействие върху фауната.

Препоръчаните залесявания на непригодни за земеделие площи, на изоставени земи, на земи със силно деградирала почва и създаването на нови полезащитни пояси според нас обаче би могло да има значителни отрицателни въздействията върху степната фауна. Всъщност единствените неразорани площи в централните и източни части на Добричка област са именно каменливите степи и пасища, и някои изоставени земи. Те са единствен останал рефугиум за типично степните видове,където те се размножават на малка площ в голям брой. Залесяването на тези земи може да има крайно негативни последици за видове като европейския лалугер, пъстрия пор, степния пор, дебелоклюната чучулига, късопръстата чучулига, полската бъбрица, турилика, сухоземните костенурки, жълтокоремника и др. По отношение на полезащитните пояси можем да подкрепим препоръката за възстановяване на тези от тях ,които са били унишожени през последните 30 години, но не и с препоръката за засаждане на допълнителни, нови такива. Наличният брой и местоположение на полезащитните пояси в Добричко е напълно достатъчен. По-нататъшно увеличаване на броя им би довело до загубване на малкото останали обширни открити местообитания, които са били характерни за района преди създаването на полезащитните пояси.

По отношение на **защитените зони и защитените територии** - ОПРГТ е документ за стратегическо планиране на горското стопанство и регионалното развитие. Чрез него се определя стратегическата рамка за развитие на горските територии в областта, която задава целите и приоритетите за устойчиво интегрирано областно развитие. ОПРГТ на област Добрич попада в обхвата на 19 защитени територии, по смисъла на ЗЗТ и 21 защитени зони от НАТУРА 2000, по смисъла на ЗБР. ОПРГТ препотвърждава заповедите за обявяване на защитените природни територии и плановете за управление, там където има приети такива. Стопанисването на горските територии в защитените зони от Натура 2000 се извършват съгласно системата от режими и мерки за стопанисване на горите попадащи в горски типове природни местообитания („Режимите за устойчиво управление на горите в Натура 2000“ (2011 г., МЗХ)). ОПРГТ въвежда зона за защита от урбанизация, която ще има положително въздействие с ограничаване на строителството. Определените гори във фаза на старост в рамките на защитените зони, както и ГВКС имат положително въздействие и интегрира целите на опазване с горскостопанските практики. Като цяло не се очаква значително въздействие от планираните цели на управление, насоки и действия на ОПРГТ върху защитените територии и защитените зони. Евентуални проблеми биха възникнали по отношение на залесяване с неместни видове в и извън защитените зони и защитени територии, залесяване на пасища, ливади и др., прилагането на практики, за стимулиране на отстрел на едри хищници, изграждането на туристическа и пътна инфраструктура, ветрогенератори и др. водещи до загуба и повишаване на антропогенната фрагментираност на горските територии.

С прилагане на ОПРГТ площите на локалните **ландшафти**, характерни за горските територии (по функционалната принадлежност на горските територии), се запазват. По отношение на останалите категории горски територии евентуални проблеми по отношение съхранението и опазването на ландшафтите могат да възникнат при:

- прекомерно натоварване на съответната територия с изграждане на нови инфраструктурни обекти;
- нарушения в поддържането на ландшафта и защита на природното и културно наследство, нарушения в защитените територии, които могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности, независимо от изискванията на българското законодателство;
- провеждане на мероприятия, водещи до понижаване на стойностите на горските ландшафти;
- извършване на дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващият процент е под определения по критерий;
- неподходящи дейности и реализирането им в стопанските горски територии водещи до максимално производство на строителна дървесина от единица площ.

В ОПРГТ - в горскостопанско отношение (опазване на горските ландшафти) действията са насочени към недопускане на нерегламентирани сечи и мероприятия, които могат да доведат до свлачищни процеси и ерозия, до замърсяване на водите във водните

басейни, обезлесяване. Предвидено е използването и прилагане на адекватни лесовъдски мероприятия, съобразени със състоянието на най-уязвими горски екосистеми и локални ландшафти. Екосистемните услуги улесняват дейностите в различни бизнес сектори чрез осигуряване на ресурси, но от друга страна, даден икономически сектор засяга и екосистемните услуги като влошава или подобрява тяхното състояние.

По отношение на **материалните активи** не се очаква значително засягане на горските територии – ОПРГТ създава условия за устойчиво стопанисване и ползване на горите в областта.

Не се очаква значително засягане на територии по отношение на **културно - историческо или архитектурно наследство**. Планът не включва мащабно инфраструктурно строителство в горските територии, при което има риск да бъдат засегнати неизвестни културно-исторически или археологични находки.

Не се очаква ОПРГТ да доведе до значително въздействие по отношение на **вредните физични фактори** – от функционалното зониране, насоките, забраните и ограниченията в плана не произтичат значими източници на шум. ОПРГТ не е свързан с въздействия на йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

В резултат от прилагането на плана няма да се генерират **отпадъци**, различни от образуваните до момента - дървесните отпадъци и горската биомаса, които се използват предимно за отопление или за компостиране в съществуващите съоръжения на област Добрич. Не се очаква нито засягане на територии, нито въздействие от образуваните отпадъци при прилагането на плана.

Планът не е свързан с употребата и съхранението на **опасни химични вещества**, нито с **риска от големи аварии**, съответно не се очаква нито засягане, нито въздействие от тези вещества.

Не се очаква с предвижданията на ОПРГТ да се засегнат територии и обекти, подлежащи на **здравна защита**. Значимостта на въздействието върху **населението и човешкото здраве** се определя от въздействието върху останалите компоненти и по отношение на останалите фактори на околната среда. Тъй като ОПРГТ не идентифицира конкретни дейности и инвестиционни предложения на територията на горите не може да се направи детайлна оценка на евентуалното въздействие върху населените територии на областта, но предвид анализа на възможността за значително засягане на територии, направени по-горе за останалите компоненти и фактори на средата, потенциал за значително въздействие има при преексплоатиране на горските насаждения със сечи и добив на дървесина.

4. Съществуващи екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към ОПРГТ на област Добрич

В следващата таблица са извършени анализ и оценка на съществуващите екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към развитието на горските територии, и на тенденциите за тяхното развитие без и с прилагане на ОПРГТ.

Таблица № 4-1 Съществуващи екологични проблеми и отношението им към проекта на ОПРГТ

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
Изменение на климата и адаптация към изменящия се климат	Горските територии на област Добрич попадат в зони на де Мартон А и Б, при което условията се характеризиран с траен воден дефицит и постепенно разпадане на горските екосистеми. Проблемите по отношение на изменение на климата, свързани с горските територии и тяхното развитие се свеждат до (*изт. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и план за действие*): • Прекомерната експлоатация на производствените услуги в горите може да намали други екосистемни услуги (например увеличаване на ерозията, понижено задържане на вода); • Влошеното състояние на горите, дължащо се на бури и суши, може да засегне водосборните басейни и качеството на повърхностните води; • Щетите в горски екосистеми (например ерозия на склонове) може да наруши експлоатацията на пътната и железопътната инфраструктура; • Прекъсване на зелените коридори поради обезлесяване;	В случай, че ОПРГТ не бъде приложен мерките и целите за ограничаване на изменението на климата и адаптация към последствията от него са действащи и следва да бъдат прилагани. Обвързването на необходимите мерки с конкретната територия, обаче, се постига именно чрез ОПРГТ – на областно ниво и без него тези мерки и дейности по-трудно ще бъдат отнесени към горскостопанските планове и програми.	В ОПРГТ са включени изрични насоки във връзка с климатичните промени и адаптацията към климатичните изменения, отнасящи се за всички горски територии в областта, съобразно тяхната характеристика и функционална принадлежност, независимо от собствеността им, което няма как да бъде изпълнено при горскостопанските планове и програми или националните стратегически документи за развитие и управление на горските територии. С прилагането на ОПРГТ не се очаква възникване на нови или задълбочаване на съществуващите/прогнозни проблеми по отношение на сектора.

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	• Водните източници са по-малко защитени; • Заплаха от пожари в градски райони близо до горски територии; • Замърсяване на въздуха от горски пожари и условия за развитие на вредни за човешкото здраве видове; • Отрицателен ефект от климатичните промени върху горските ландшафти; • Прогнозите за повишаване на температурата поради изменението на климата, по-топлите зими и повече летни засушавания, заедно с по-големия брой и величина на екстремни климатични явления като топлинни и студени вълни, силни бури, мокър сняг и натрупване на лед, ще влошат здравето на горите и растежа на дърветата, ще увеличат атаките от патогенни насекоми и гъби, включително инвазивни видове, и ще причинят сериозни загуби вследствие на пожари и щети, причинени от бури. • Общият прираст на горите може да намалее; • Изменението на климата е потенциален причинител на значителни промени в горите на България и докато техните взаимодействия и комбинирани ефекти са		

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	сложни, основните уязвимости включват следното: - Специфични за видовете физиологични реакции към променения режим на температурата и валежите и невъзможност за реагиране на променящите се климатични условия; - Неясноти относно взаимодействието между видовете. Свързани със специфичните за видовете реакции са неяснотите относно взаимодействието помежду им като конкуренция за ресурси, което е един от основните процеси, влияещи върху динамиката на горите и състава им в условия на изменящ се климат. Има голяма вероятност някои видове да загубят предимството си за растеж в сравнение с други видове, което на свой ред може сериозно да промени състава на горите и в дългосрочен план продуктивността им и други свързани с това екосистемни услуги, осигурявани от определени гори; - Големи площи с иглолистни насаждения на твърде малки надморски височини и свързания с това потенциален риск за		

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	намаляване на растежа им и различни здравни проблеми; - Повишена вероятност от големи пожари и други нарушения като повреди от силен вятър, поражения от мокър сняг и лед, атаки от насекоми; - Подобрени условия за инвазивни видове с висок потенциал за значителни увреждания на горите. - Доминиране на употребата на дървесина като дърва за огрев, което има малък принос за икономическата устойчивост на сектора и неговата способност да самофинансира дейностите по повишаване на устойчивостта, като същевременно намалява и възможностите за дълготрайно фиксиране на въглерод. • Връзките между горския сектор и други сектори се отнасят по-специално до екосистемните услуги, предоставяни от горите. Всяка промяна или намаляване на възможностите за предоставяне на горски екосистемни услуги и влошаване на здравословното състояние на горските		

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	видове вследствие изменението на климата ще засегнат редица сектори.		
Атмосферен въздух	Не са установени проблеми по отношение на КАВ в горските територии, или в резултат на развитието на горските територии до момента. Проблем са горските пожари, които са свързани със значителни емисии на вредни вещества.	В случай на неприлагане на ОПРГТ може да се допусне преексплоатиране на съответната територия (сечи и добив на дървесина, презастрояване на определени територии), което ще ограничи положителната роля на горската растителност за подобряване на КАВ в района, а може да доведе и до влошаване на КАВ в съответни горски територии (за които се допусне промяна предназначението на земите и се допусне презастрояване без съобразяване	Наличието на ОПРГТ (функционално зониране на горите, насоки, ограничения и забрани за съответните категории гори) предполага по-добро планиране на развитието, устойчиво ползване и съхраняване на горите на територията на областта. За категориите горски територии, в които е допустимо строителство и експлоатация на различни съоръжения и обекти (стопански гори и територии, зони за защита от урбанизация), има потенциална вероятност от отрицателно въздействие върху КАВ – в зависимост от конкретните обекти и съоръжения.

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
		потенциала на територията да поеме натоварване).	
Повърхностни води, Подземни води, Водоснабдяване и канализация, Риск от наводнения	Съгласно оценката на риска в БДДР и БДЧР за 12 от повърхностните водни тела (92,3 %) на територията на област Добрич, съществува риск за достигане на поставените цели за добро екологично състояние. Тези ВТ са силно засегнати от различен по характер антропогенен натиск (дифузен натиск от селскостопански дейности, замърсяване с отпадъчни води от населените места, индустриални източници, морфологични промени) и мерките, които се прилагат не могат да доведат до постигане на добро състояние в период до 2027 г. На територията на област Добрич има 6 подземни водни тяла оценено в риск да не постигне целите за химично състояние, поради идентифицирано точково или дифузно замърсяване. Същевременно няма подземни водни тела оценени в риск за непостигане на добро количествено състояние. Установения хидроморфологичен натиск, резултат от направени речни корекции,	Без прилагането на ОПРГТ на област Добрич съществуващите екологични проблеми вероятно ще се задълбочат, особено по отношение екологичното състояние на повърхностните води, както и превенцията от наводнения. Дори прилагането на добри секторни политики може да не доведе до очаквани устойчиви резултати именно поради липса на координация и споделена отговорност между различните стратегически	Поддържането и управлението на горските територии има важно значение за опазване на водните ресурси предназначени за питейно – битовото водоснабдяване на населението и в тази връзка от ключово значение е постигането на добра координация на всички нива при планирането на мерки и изпълнението на дейности по управление на водите, разписани в различни законови, подзаконови, нормативни и стратегически документи. Поради това реализирането на ОПРГТ ще даде добро ниво на интегрираност между стратегическото планиране на горското стопанство и управлението на водните ресурси на регионално ниво за постигане на устойчиво развитие. Редица мерки за запазване и подобряване състоянието на повърхностните и подземните води в Дунавски и Черноморски райони за басейново управление са приложими за дейностите, произтичащи от ОПРГТ на област Добрич. Функционални категоризация на горски територии и планираните в тази връзка специфики в тяхното управление, включените забрани и ограничения биха подобрили общото състояние на

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	миграционни бариери и регулиране на оттока, също оказва негативно въздействие върху водните екосистеми и ограничава тяхната възможност за самопречистване. Екологични проблеми са и появата на епизодични или хронични наводненията. За област Добрич са идентифицирани три района със значителен потенциален риск от наводнения.	документи. В този смисъл съществува вероятност да не бъдат постигнати изцяло целите за добро екологично и химично състояние на повърхностните и подземните води.	водните ресурси. Същевременно не се очаква изпълнението на плана да предизвика нови екологични проблеми.
Земни недра	В някой общини проблема със свлачищата е значителен. Най-голям брой свлачища има на територията на община Балчик - официално регистрирани са 27 бр. На територията на община Шабла има свлачища, които са условно стабилизирани, а на територията на община Каварна са регистрирани 10 свлачища, някои от тях с доста значим риск. Няма информация за наличие на свлачища на територията на община Добрич. Голямата група свлачища е привързана към Черноморския бряг и стръмните склонове на река Батова в община Балчик. Стъмните склонове на р. Суха река и множеството суходолия на територията на	Противоерозионната защита включва възстановяване на растителността в поройни горски земи, осигуряване на необходимата стабилност на терена, укрепяване на свлачищни терени и др. Такива мероприятия се включват при управлението на ДГС, но организацията и финансирането е в	Ако се приложи ОПРГТ се очаква по-добра организация и своевременни решения за прилагане на противоерозионните мероприятия, което ще доведе до намаляване на негативните въздействия от ерозията, укрепване на склоновете и ограничаване на негативните въздействия при свлачища и площна ерозия.

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	ДЛС и ДГС са предпоставка за развитие на водна ерозия.	рамките на възможностите на самото стопанство и е възможно отлагане, което да доведе до задълбочаване на проблема и увеличаване на ерозиралите площи	
Почви и земеползване	Основни проблеми са: - наличие на съществуваща ерозия и свлачищните терени; - изграждането на нови пътища – усвояване на нови терени и съпътстваща ерозия; - нерегламентирани сечи, обезлесяването и други дейности за добив на дървесина водят до влошаване състоянието на природните ресурси и негативно въздействие върху почвите, появата на ерозионни процеси и др. По отношение на земеползването като проблем се явяват изпуснати ползи за населението при нарушения във вида собственост на земите в горските територии и защитените зони.	Без ОПРГТ се очаква задълбочаване на проблемите, поради липса на плановост на ниво област; - неинформираност на част от населението за реалното състояние на горите, за тяхното опазване, значението и опазването на почвите и плодородието им в горските територии - стихийно строит. в горските територии на парче, без обвързаност със съседни територии,	В ОПРГТ са дадени насоки за: управление на областно ниво и връзката с отделните териториални горскостопански единици, заложени са оперативни цели за опазване на почвеното плодородие и почвата от ерозия; провеждане на мониторинг на състоянието на почвата в горските територии, анализ на потока предоставяне – нужди от екосистемни услуги, подобряване на връзките между собственици, стопани и ползватели, включването на различни програми и проекти за опазването на горите, повишаване на контрола по опазването на почвите и почвеното плодородие. Чрез изпълнение на насоките в плана ще се привлече обществения интерес и личната отговорност на хората за опазването и поддържането на горските територии.

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	- липса на достатъчно средства за реализиране на стратегия за борба със свлачищните процеси, абразията и ерозията - липса на устойчиво ползване на горските почвите като природен ресурс,	водещо до възникване на ерозионни процеси.	ОПРГТ въвежда насоки за прилагане на адекватни лесовъдски намеси и предприемане на мерки и изграждане на съоръжения за укрепване на свлачищни терени; залесяване на пустеещи и непригодни за земеделие земи; Възможна е поява на „туристическа ерозия" по най-натоварените пешеходни маршрути.
Ландшафт	- пропуски в опазването на природните ландшафти, водещи до обезлесяване. - липсва постоянна и двустранна връзка на ДГС с обществеността. - липсва на ефективно опазването и поддържане на отделните компоненти на ландшафта във връзка с концепцията за екосистемните услуги - неразумно и неефективно използване на природните ресурси на територията на областта поради липса на координация и информираност между институциите.	Неприлагането на ОПРГТ ще доведе до: - пропуски в управлението и опазването на природните ландшафти на областно ниво; - неинформираност на част от населението за реалното състояние на горските територии, значението на локалните ландшафти и тяхното опазване, значението им - организацията на дейностите в горите и взаимодействията	ОПРГТ е стратегически документ, чрез който ще се извърши планирането на горско-стопанските мероприятия на областно ниво и за него е ключово да бъде, както вертикално, така и хоризонтално синхронизиран със системата от стратегически документи за регионално развитие и секторните политики. Това ще има <u>положително въздействие</u> по отношение на ландшафта и ще допринесе за разрешаване на съществуващите проблеми. Предвидено е разработване на дългосрочна стратегия за връзки с обществеността по проблемите в горските територии и опазване на природните ландшафти на областно ниво, която ще има изцяло положилено отражение по отношение съществуващите проблеми. В ОПРГТ е заложено: *Защитни горски ландшафти:* - да не се допуска намаляване на площта на защитените ландшафти;

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
		между собственици, стопани и ползватели - риска от влошаване на капацитета за предоставяне на услуги от горските територии – природните ландшафти, вследствие прилагането на нецелесъобразни стопански и управленски дейности.	- интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие. *Специални горски територии и ландшафти:* - запазване целостта на ландшафта при планиране на горски пътища и на съпровождащата горскостопанската дейност и инфраструктура; - забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние на горските територии или да намалят естетическата стойност на локалните ландшафтите; - мониторинг и анализ на фрагментираността на зоните и прилагане на приоритетни мерки за опазване на високата консервационна стойност. *Стопански горски територии и ландшафти:* - насоки за управление и ползване на потенциала на стопанските гори по начин, който запазва и възстановява тяхното биоразнообразие, продуктивност, възобновителна способност, жизненост и потенциал, привлекателност, изпълнявайки своите екологични, естетически, социални и икономически функции; - интегриране на научните знания за природните закономерности, промените в климата, екосистемните услуги и взаимните връзки между организмите и средата за активно поддържане на природните ландшафти и съставящите ги

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
			екосистеми, хабитати и видове в дългосрочен план. Опазване и съхраняване на обхвата, структурата и функциите на горите, които в наличните условия на ландшафта са среда за свръхосигуряване на регулиращи, поддържащи и културни ползи за обществото. <u>Отрицателни последици</u> са възможни от прилагането на нецелесъобразни стопански и управленски дейности, прекомерно натоварване на територии (напр. в зоните за рекреация ландшафтът ще бъде в голяма степен променен от естествен на урбанизиран). Възможно е нарушаване на естетическата хармония на ландшафти от неподходящо изградени обекти и съоръжения, премахване на растителност и засилване на процесите на ерозия; Има риск и за нарушаване на екологичното равновесие в ландшафта при увеличения брой посетители в отделните територия и несъобразяване на туристическия потенциал и капацитет.
Растителност	Горските тетирории в област Добрич са силно засегнати от неправилно провеждани сечи в миналото, незаконен добив на дървесни и недървесни ресурси, както и от промените в икономическата обстановка в селските	При нереализирана не ОПРГТ ще продължи стопанисването на горите и ползване на недървесни ресурси	При нереализирана не ОПРГТ ще продължи стопанисването на горите и ползване на недървесни ресурси според ГСП на съответните ДГС, което ще бъде източник на отрицателни въздействие върху природни местообитания и

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	райони, което е довело да влошаване на екологичната структура на горските местообитани особено на дъбовите гори, както и на свързаните с тях местообитания и популации на защитени растителни видове. Поради изоставяне на животновъдните практики, настъпва разширение на залесените територии върху земеделски земи – изоставени ниви и ливади и пасищата. Други промени в горските територии са мащабни планови сечи, бракониерски сечи, реконструкциите в миналото , когато широколистни гори са превърнати в иглолистни култури, които често са в лошо състояние поради съхненето им. В крайбрежната ивица (Балчик и Каварна) много горски територии са засегнати от строителство на курортна инфраструктура – хотели, голф-игрища и др. Отрицателно въздействие върху горите биха имали новите планове за туристическа и спортна инфраструктура, както и ВЕИ особено фотоволтаични и ветроенергийни паркове. Други проблеми нямащи пряко отношение към планирането в горските територии, са разкриване на скални кариери, разораване на	според ГСП на съответните ДГС. Ще се увеличават различията в политиките на управлението на горските територии на ниво ДГС и на общинско ниво. Няма да могат да бъде прилагани концепциите за екосистемните услуги и ползи. Няма да се регулира развитието на горските територии според тяхната основна функция, особено в крайбрежните територии, които са най-чувствителни. Това като цяло ще има отрицателно въздействие върху флората, растителните	видове растения с консервационна значимост, които са свързани със съответните местообитания. Ще се увеличават различията в политиките на управлението на горските територии на ниво ДГС и на общинско ниво. Особено чувствителни са горските тертитории по крайбрежието (Балчик, Шабла и Каварна), които и са най-засегнати от различна новоизградена особено туристическа инфраструктура. Няма да могат да бъде прилагани концепциите за екосистемните услуги и ползи. ОПРГТ няма да допринесе за цялостно решаване на проблемите в горския сектор и по-специално в тези ДГС, които попадат в област Добрич. Неприлагането му няма да задълбочи сериозно проблемите, доколкото и в него се предвижда някои дейности, които могат да бъдат причина за отрицателно въздействие върху природни местообитания и представители на флората. Политиките в горския сектор ще продължат да бъдат осъществявани съгласно съществуващите ГСП, част от които и в момента оказват отрицателно въздействие върху видове и местообитания в и извън защитените зони. Има вероятност някои от предвидените нови мерки, и насоките за развитие като залесяване с чужди и нетипични дървесни видове, да осъществят

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	пасища, ливади и др. тревисти съобщества, строителноство на пътища и друго-инфраструктурно развитие.	съобщества и природните местообитания, които се намират в горските територии на територията на област Добрич .	отрицателно въздействие върху представители на флората и природни местообитания. Въздействието на практически всичките може да бъде намалено, ако се приложат предвидените промени в настоящата Екологична оценка.
Животински свят	Настоящи проблеми имащи отношение към планирането в горските територии и оказващи влияние върху фауната: - Мащабни планови сечи. Значителни по площ възобновителни сечи с множество на брой котли разположени на минимално отстояние един от друг; - Незконни сечи; -Сечи в защитени територии и зони; - Обширни площи, в които естествените горски местообитания са превърнати в иглолистни култури /реконструкции/, които често са в лошо състояние поради съхнене; - Бракониерство при лова и риболова; - Безпокойство на животински видове в техните места за почивка, концентрация и размножаване,фвключително по време на горско-стопански дейности; - Планове за развитие на туристическа и спортна инфраструктура – главно по Черноморското крайбрежие;	**Мащабни планови сечи** – както и досега тези сечи ще засягат гори разположени в Натура-2000 зони, в защитени местности, във вододайни зони, без да се отчитат и другите функции и ползи на горските територии. **Незконни сечи -** в горите в областта тези сечи ще продължат да бъдат проблем. Няма достатъчно ефективен контрол и затова са налице такива случаи. **Безпокойство на животински видове в техните места за почивка,**	По отношение на повечето екологични проблеми за животинските видове реализацията на ОПРГТ ще подобри възможностите за минимизирането им. Единствено проблемът с намаляването на площа на степите и пасищата може да бъде задълбочен ако се реализират всички препоръки в настоящи вариант на ОПРГТ по отношение на залесяването. Негативните фактори действащи в това отношение са твърде много и трудно биха могли да бъдат неутрализирани.

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	- Изоставяне на пасища поради силно намаление на добитъка на паша и обрастването им с храсти и дървета; -Силно развитие на ВЕИ –ветроенергийни и фотоволтаични паркове; -Поставяне на ограждения за дивеч в горските масиви. Други проблеми засягащи фауната, но нямащи пряко отношение към планирането в горските територии: - разкриване на каменни кариери; -химизация в селското стопанство; - намаляване на площа на пасища, ливади и мери, поради разораване,създаване на овощни градини, фотоволтаични паркове, залесяване; - инфраструктурно развитие; -изграждане на голф игрища върху степни местообитания.	**концентрация и размножаване** – по време на размножаване или концентриране на животните често се извършват сечи в непосредствена близост, което в много случаи води до компрометиране на размножаването на определени животински видове. През пролетния и началото на летния период сечите и други дейности в горите трябва да бъдат ограничени или забранени в определени територии.Това може да стане с настоящия ОПРГТ. Без прилагането на настоящия ОПРГТ няма да могат да бъде прилагани концепциите за	

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
		екосистемните услуги и ползи. **Планове за развитие на туристическа и спортна инфраструктура -** без въвеждането на ОПРГТ съществуващите планове за развитие на туристическа и спортна инфраструктура в горите може да се реализират без отчитане на биологичното разнообразие в съответния район, и с висока степен на увреждане на местообитанията на редки и застрашени животински видове. Като цяло развитието на горското стопанство без прилагане на ОПРГТ ще има отрицателно	

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
		въздействие върху фауната на област Добрич.	
Защитени зони и защитени територии	Основните действащи заплахи и натиск върху защитените територии са неспазване на режимите и ограниченията в заповедите за обявяване на защитените територии, плановете за управление (там където има такива) и Закона за защитените територии. Други заплахи за защитените територии и опазване на биоразнообразието в горските територии са бракониерски сечи, подмяна на основния дървесен вид на насажденията, извеждане на мъртвата дървесина, липсата или недостатъчен брой биотопни дървета, фрагментиране, безпокойство през гнездовия период за видовете, незаконен лов, въвеждане на неместни видове, замърсяване и др. Като цяло защитените зони са подложени на действието на различен антропогенен натиск, климатични промени, стихийни бедствия (наводнения и пожари) и естествени процеси, които водят до загуба на природни местообитания и местообитания на видове. Планирането на горскостопански мероприятия без да се прилагат системата от	При нереализирана не ОПРГТ ще продължи стопанисването на горите и ползване на недървесни ресурси според ГСП на съответните ДГС. Ще се увеличават различията в политиките на управлението на горските територии на ниво ДГС и на общинско ниво. Няма да могат да бъде прилагани концепциите за екосистемните услуги и ползи. Това като цяло ще има отрицателно въздействие върху природните	По отношение на повечето проблеми свързани със защитените територии и защитените зони, реализацията на ОПРГТ ще ограничи отрицателното им въздействие. В ОПРГТ са заложени следните насоки, които ще имат положително въздействие: *За Защитни гори*: -увеличаване на видовото разнообразие и гарантиране на разновъзрастна структура на насажденията; -своевременно превръщане на издънковите гори в семенни с цел повишаване на тяхната устойчивост и подобрение на хидрологичната им ефективност; -провеждане на залесителни мероприятия за увеличаване лесистостта на водосбора; -изграждане на многовидови крайречни буферни системи/защитни пояси, които притежават редица предимства: създават възможност за многофункционално стопанисване при бъдещи климатични промени, имат висок водорегулиращ ефект, влияят за ограничаване на ерозионните процеси, предпазват от наводнения и др.;

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	режими и мерки за устойчиво управление на горите в Натура 2000 би задълбочило проблемите. Неправилното извеждане на сечи, провеждането на възстановителни дейности с неместни видове, извеждането на мъртва дървесина, липсата или недостатъчен брой на биотопни дървета, промяна на начина на трайно ползване, изграждането на вятърни паркове в зоните или в близост до тях и др. са част от действащите заплахи.	местообитания и видовете, предмет на опазване.	- прилагане на действия за възстановяване на унищожените горски пояси. *За Специалните горски територии:* -Стопанисването на горски територии, след определянето им като ГФС (ВКС 3), се провежда по начин, който да поддържа и/или подобри природозащитното им състояние; -Интегриране на консервационните цели в горскостопанските практики; -Поддържане на смесения характер на хетерогенните гори и запазване на редките и единично срещащи се дървета, особено плодните, които служат като хранителна база за редица животински видове; -Сертификация на горите като гаранция за правилното им и природосъобразно стопанисване; -Мониторинг върху състоянието на редките недървесни видове и проследяване динамиката на техните популации; -Запазване на дървета с гнезда, с хралупи, единични и групи от стари дървета. *За Зоните за защита от урбанизация:* -забрана за строителство и смяна на предназначението на териториите; Отрицателни последици са възможни от прилагането на нецелесъобразни стопански и управленски дейности като залесяване с неместни

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
			видове – представени в Списък за залесяване в ОПРГТ; смяна на начина на трайно ползване и залесяване на ливади и пасища и др.
Културно-историческо наследство	Не са установени проблеми по отношение на обекти със статут на недвижими културни ценности и паметници на културата	Не се очакват проблеми без прилагане на плана	Не се очакват проблеми при прилагане на плана или възникване на нови такива.
Отпадъци	Няма съществуващи екологични проблеми за територията, предмет на плана по отношение на отпадъците.	Няма	Няма
Вредни физични фактори	Високото шумово натоварване на околната среда, характерно за гр. Добрич, определя неблагоприятните условия за градско развитие по отношение на акустичните качества на околната среда и повишен здравен риск за населението. В горските територии няма производствени и други обекти и дейности, които да са постоянен източник на шум в околната среда. Възможно е при извършването на сечи или добив на дървесина в горски територии, които са в близост до населени места или до обекти, подлежащи на здравна защита, тези обекти краткотрайно (за времето на извършване на дейностите) да бъдат подложени на повишени нива на шум в светлата част на деня, в резултат на използването на съответна	Не се очаква промяна	Не се очаква промяна

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	техника (най-високи са нивата на шум при използване на машини и моторни триони – особено при ползване на няколко едновременно, сравнено с ръчната сеч) за извършване на сечта и от транспортните средства за извоз на добития материал.		
Материални активи	Основни проблеми по отношение на горите като материален актив е нерационалното ползване, неусвоен потенциал, бракониерство и незаконен дърводобив, свлачищата, лошо състояние на съществуващата инфраструктура – в т.ч. за целите на горското стопанство, туристическа и т.н.	Очаква се задълбочаване на проблемите	Устойчивото стопанисване на горите е най-добрата концепция за управление на горските територии в региона. Това означава управление и използване на горите по начини, осигуряващи поддържане на тяхното биологично разнообразие, продуктивност, възобновителен капацитет и жизненост. ОПРГТ дава концепцията за едно такова развитие, като предлага насоки за информираност на населението, функционално зониране на горите с цел устойчивото им ползване, посочва необходимостта от инвестиции в съответната инфраструктура.
Население и човешко здраве	Проблемите и тенденциите по отношение на здравно-демографските аспекти на областта – анализирани в т. 2.1.14, не са резултат от развитието и управлението на горските територии. Горските територии нямат пряко отношение към установените проблеми в резултат на здравно-демографската характеристика, като	Проблемите се продължат, независимо дали се реализира или не ОПРГТ. Без ОПРГТ, обаче, е възможно възникване на допълнителни и	ОПРГТ предлага функционално зониране на горите с насоки, ограничения и забрани, насочени изключително към устойчивото развитие на горите. Това ще гарантира качеството на водите, устойчиво ползване на горските ресурси, екосистемни услуги, съхраняване и развиване на рекреационните функции на горските насаждения, създаване на условия за рекреация и туризъм.

Компонент/Фактор на околната среда	Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към развитието на горските територии	Развитие на проблема без прилагане на ОПРГТ	Развитие на проблема/Възникване на нови екологични проблеми с прилагане на ОПРГТ
	ползването на горите няма пряка връзка с установените проблеми. На територията на областта основен рисков фактор са повишените нива на шум в гр. Дорич- не произтичат от ползването и управлението на горските територии. По отношение на шума съществува риск, при извършване на сечи и дърводобив в близост до обекти, подлежащи на здравна защита, да бъдат превишени нормите за шум.	задълбочаване на съществуващите проблеми по отношение на водите, почвите, ландшафта, които имат отношение към човешкото здраве и биха се отразили отрицателно.	Всичко това ще доведе до подобряване на здравно-хигиенните условия в района, което ще има положителен ефект върху населението и човешкото здраве.
Риск от големи аварии	Няма	Няма	Не се предвиждат съхранение, употреба и каквито и да е дейности с опасни химични вещества и смеси.

5. Цели на опазване на околната среда на национално и международно равнище, имащи отношение към ОПРГТ на област Добрич и начин, по който тези цели и всички екологични съображения са взети под внимание при актуализирането на плана

Целите на опазване на околната среда на национално и международно равнище се съдържат в част от националните стратегии, програми и планове, поставящи изисквания към опазване на околната среда, изброени в **т. 1.4** на доклада за екологична оценка. Тези стратегически документи са разработени в съответствие с целите на европейско равнище, поради което интегрират и цели на международно равнище.

Като стратегически документ, изготвен изрично за целите на опазване на околната среда, са ползвани **Седма програма за действие в областта на околната среда на ЕС Да живеем добре в пределите на нашата планета (2014-2020 г.)** и **Заключенията на Съветът за Осма програма за действие за околната среда за периода 2021-2030 г.**

Седма програма за действие имa следните приоритетни цели:

I. Опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал на Съюза
ОПРГТ съобразява изцяло приоритетната цел, тъй като е насочен именно към опазване и съхраняване на горските територии и увеличаване на горската растителност.

II. Превръщане на Съюза в ефективна от гледна точка на използването на ресурсите, зелена и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика
ОПРГТ съобразява приоритетната цел, като включва насоки за устойчиво и ефективно ползване на горските ресурси.

III. Закрила на гражданите на Съюза от свързани с околната среда въздействия и рискове за здравето и благосъстоянието им
ОПРГТ съобразява полезното въздействие на горските територии върху здравето на хората и благосъстоянието им и формулира насоки за устойчиво управление и ползване на горите, в т.ч. екосистемни ползи.

IV. Осигуряване на максимални ползи от законодателството на Съюза в областта на околната среда чрез подобряване на неговото прилагане
Чрез ОПГРТ за горските територии в областта ще се подобри прилагането на законодателството по управление на горите и по опазване на околната среда като цяло за всички горски територии, независимо от тяхната собственост.

V. Подобряване на базата от знания и данни за политиката на Съюза в областта на околната среда
Част от насоките в ОПРГТ са свързани с насърчаване на научната и изследователска дейност, въвеждане на нови технологии, по-безопасни за околната среда и човешкото здраве, в резултат на което ще се подобри базата от знания за устойчиво управление и ползване на горите.

VI. Осигуряване на инвестиции за политиката в областта на околната среда и климата и предприемане на мерки по отношение на външните за околната среда фактори

ОПРГТ е с обхват и подробност, които не определят конкретни проекти и инвестиции, но дават насоки за такива. Планът не съдържа финансова част.

VII. По-добро отразяване на проблемите на околната среда и повишена съгласуваност на политиките

В ОПГРТ основно внимание е обърнато на съгласуваността на политиките по горско стопанство с политиките по опазване на околната среда.

VIII. Повишаване на устойчивостта на големите градове в Съюза

Изпълнението на насоките в ОПГРТ ще имат положително въздействие върху качеството на околната среда, здравето и благосъстоянието на населението (материал за дървопреработващите предприятия, екосистемни ползи) в областта.

IX. Повишаване на ефективността на Съюза в справянето с международни предизвикателства, свързани с околната среда и климата

ОПРГТ е с областен обхват, но интегрира целите и политиките по опазване на околната среда, в т.ч. по отношение на изменение на климата и адаптацията към последиците от изменението на климата, на европейско ниво. В тази връзка планът ще има принос за повишаване ефективността в справянето с международни предизвикателства, свързани с околната среда и климата.

Съгласно ***Заключенията на Съветът за Осма програма за действие за околната среда за периода 2021-2030*** *г.* тепърва предстои идентифицирането на актуални приоритетни цели за стратегически действия в Осмата програма за действие за околна среда, като се следва визията за периода до 2050 г. от Седмата програма за действие за околна среда. Заключенията посочват необходимост от: предвиждане на ефективен мониторинг на изпълнението на програмата; включване на всички заинтересовани страни; интегриране и на трите аспекта на устойчивото развитие; ефективно финансиране; опазването на човешкото здраве (с фокус – подобряване качеството на въздуха, качеството на водите, предотвратяване на излагането на вредни субстанции, пуснати на европейския пазар или освободени в околната среда); ускоряване на прехода към ресурсно ефективна, кръгова, нетоксична, безопасна и неутрална по отношение на климата икономика с безопасни и устойчиви производство и консумация; опазване и възстановяване на сухоземните, сладководните и морските биоразнообразие и екосистемни услуги; промотиране на природосъобразни решения и устойчиво управление на почвите; съобразяване на основните причини за загуба на биологично разнообразие; включване на амбициозни, реалистични и измерими цели за опазване на биоразнообразието с подходящо финансиране; промотиране на европейските стандарти по околна среда; отчитане на потенциала за дигитализация и нови технологии.

ОПРГТ съобразява и не влиза в противоречие с посочените Заключения.

Анализът на съответствието на предвижданията на ОПРГТ с целите по опазване на околната среда, поставени в стратегически документ и на национално ниво е направен в таблиците по-долу:

Таблица № 5-1. Анализ на съответствието на предвижданията на ОПРГТ с целите по опазване на околната среда, поставени в стратегическите документи на национално ниво

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Национална стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020 Цел 1: Осигуряване на устойчиво развитие на горския сектор чрез постигане на оптимален баланс между екологичната функция на горите и тяхната способност дългосрочно да предоставят материални ползи и услуги Цел 2: Засилване на ролята на горите за осигуряване на икономически растеж на страната и по-равномерно териториално социално-икономическо развитие Цел 3: Увеличаване на приноса на горския сектор в зелената икономика Приоритет 1: Поддържане на жизнени, продуктивни и многофункционални горски екосистеми, способстващи за смекчаване на последиците от измененията на климата Приоритет 2: Опазване, възстановяване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие в горските територии Приоритет 3: Повишаване на жизнеността и конкурентоспособността на горския сектор Приоритет 4: Използване на потенциала на горския сектор за развитие на зелената икономика Мерки: 1.1. Увеличаване на площта на горите, дървесния запас и запаса на въглерод в горските територии 1.2. Подобряване на стопанисването на горите 1.3. Повишаване на ефективността на превенцията на горски пожари и борбата с незаконни действия в горите 1.4. Повишаване на устойчивостта и способността за адаптиране на горските екосистеми към изменението на климата 2.1. Усъвършенстване на системата за планиране и осъществяване на дейности, свързани с опазването на биологичното и ландшафтното разнообразие в горските територии 2.2. Развитие на мрежата от защитени територии, включително чрез разширяване на действието на финансовите механизми за подобряване на управлението на горите в защитените зони от Натура 2000	ОПРГТ е разработен при съобразяване на Националната стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020 г. като основен, базов документ за изготвяне на плана. Част първа и втора на ОПРГТ, даващи единна горскостопанска картна основа на горските територии и функционалното им зониране са базови за планиране на политиката за управление на горите по устойчив начин и имат принос за изпълнение на всички цели и приоритети на Националната стратегия. Част трета на ОПРГТ идентифицира възможностите за възмездно ползване на обществените екосистемни ползи, което е изцяло в съответствие с мярка 4.4 от Националната стратегия. Част четвърта на ОПРГТ дава целите на управлението на категориите горските територии (защитни, специални и стопански) и ловното стопанство. Идентифицираните цели, в т.ч. насоки за управление, забрани и ограничения за трите категории горски територии, са в съответствие с целите, приоритетите и относимите мерки на Националната стратегия. В част четвърта на ОПРГТ са идентифицирани и целите и насоките за управление на областно ниво, по общини, като насоките за управление, забраните и ограниченията са в съответствие с мерките от Националната стратегия и не влизат в противоречие с тях. Идентифицирани са и цели и насоки за управление на ловното стопанство, които са в съответствие с мярка 2.4 от Националната стратегия.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
2.3. Поддържане и развитие на системата за запазване на горските генетични ресурси 2.4. Подобряване и увеличаване на популациите на дивеча и рибата за опазване на биологичното разнообразие и устойчиво развитие на горските екосистеми 3.1. Осигуряване на планиране на дейностите в горските територии 3.2. Ефективно управление и устойчиво развитие на държавните предприятия по чл. 163 от ЗГ 3.3. Насърчаване сдружаването на собствениците на гори и оптимизиране на публично-частното партньорство в горския сектор 3.4. Ефективно усвояване на средства от европейски и международни фондове и програми 3.5. Насърчаване на заетостта и предприемачеството в горите и подобряване на качеството на професионалната квалификация на работната сила в горския сектор 3.6. Развитие на научно-изследователските дейности и обвързването им с нуждите на горския бизнес 3.7. Активно участие в подготовката и изпълнението на политиките на ЕС, свързани с горския сектор, и в международните процеси за устойчиво управление на горите 3.8. Осигуряване на информация, публичност и прозрачност и прилагане на принципа на партньорство при устойчивото управление на горския сектор 4.1. Устойчиво производство и потребление на биомаса като възобновяем енергиен източник 4.2. Насърчаване на процеса на сертификация на горските територии 4.3. Ефективно и устойчиво използване на туристическия потенциал на горите и развитие на рекреационните дейности в тях 4.4. Създаване на условия за устойчиво и възмездно ползване на екосистемни услуги, предоставяни от горските територии	
Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г. Планът идентифицира конкретни дейности за постигане на стратегическите цели, приоритетите и оперативни цели/мерки от Националната стратегия за развитие на горския сектор 2013.2020 г. Оперативните цели, за които са определени конкретни дейности, се припокриват с мерките от Националната стратегия.	Отношение към ОПРГТ нямат дейности: 1.4, 2.5, 4.6, 5.2, 5.3, 6.1, 8.1, 8.2, 9.1, 9.3, 9.4, 9.5, 10.1, 10.2, 11.1, 12.1, 12.2, 13.4, 13.5, 14.3, 15.1, 15.2, 16.1, 16.3, 16.4, 16.5, 16.6, 16.7, 17.1, 17.2, 17.3, 18.2, 19.2, 19.3, 19.4, 20.1, 20.2

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Дейности: 1.1. Осъществяване и надграждане на мерките, предвидени в Третия НПДИК 2013-2020г. за сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство" за увеличаване на площта на горите. 1.2. Осъществяване и надграждане на мерките, предвидени в Третия НПДИК 2013-2020г. за сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство" и „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и мерки за смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях" на ИАГ за възстановяване и поддържане на полезащитните пояси и изграждане на нови. 1.3. Осъществяване и надграждане на мерките, предвидени в Третия НПДИК 2013-2020г. за сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство" за увеличаване на площите на градски и извънградски паркове и зелени зони 1.4. Изготвяне на анализ на ефективността на съществуващата нормативна база, регламентираща промените в предназначението, начините на ползване и собствеността на горските територии и на препоръки за нейното усъвършенстване. 2.1. Реализиране на по-високи нива на ползване, регулиране на дървесния състав и подобряване на растежните условия чрез провеждане на отгледните сечи (в т.ч. системи от сечи за индивидуално производство на висококачествена дървесина) в рамките на предвиденото от горскостопанските планове и програми 2.2. Поддържане на високи нива на дела на възобновителните сечи с естествено семенно възобновяване (в т.ч. на изборните сечи). 2.3. Своевременно превръщане на издънковите гори в семенни гори, едновременно с интензивно отглеждане на останалата част от издънковите гори. 2.4. Подобряване на устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми чрез: • преобразуване на горската структура за формиране на смесени високостъблени гори; • поддържане на смесен характер и разновъзрастовата структура на горите със запазване и толериране на ценни и устойчиви форми на местните, редките и застрашените дървесни видове при провеждане на възобновителните и отгледните сечи. 2.5. Разработване и приемане на Национален план за развитие на горската инфраструктура, включващ: анализ и оценка на съществуващата горска пътна мрежа (собственост, дължина, гъстота и състояние); •	По 1.1. ОПРГТ предвижда насоки, ограничения и забрани, които ще доведат до увеличаване площта на горите, в съответствие с мерките, предвидени в Третия НПДИК. По 1.2. Програмата от мерки за адаптиране на горите в Република България и мерки за смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях е ползвана като базов документи за разработване на ОПРГТ по отношение на изменение на климата и необходимостта от адаптация към последиците от изменението на климата. По 1.3. ОПРГТ предвижда насоки, ограничения и забрани, които ще доведат до увеличаване площта на горите, в съответствие с мерките, предвидени в Третия НПДИК. По 2.1. Съобразено е в насоките, ограниченията и забраните за управление на горските територии. По 2.2. Съобразено е в насоките, ограниченията и забраните за управление на горските територии. По 2.3. За стопанските горски територии като основна насока при издънковите гори за превръщане е тяхната трансформация в устойчиви семенни гори. По 2.4. Дейността е интегрирана в насоките, ограниченията и забраните за отделните функционални категории горски територии.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
необходимата горска инфраструктура, в т.ч. важните за борбата с пожарите горски пътища; • финансов анализ; • предложения за усъвършенстване на нормативната уредба, осигуряваща възможности за изграждане на нови и възстановяване на съществуващите горски пътища. 2.6. Изграждане на нови горски пътища и подобряване на състоянието на съществуващата горска пътна мрежа	
2.7. Проучване, анализ и оценка на потенциала на горските територии в България относно възможностите за предоставяне на услуги от горите, производство и реализация на недървесните горски продукти и тяхното природосъобразни ползване. 2.8. Увеличаване на предоставянето на услуги от горите и производството и реализацията на недървесни горски продукти при природосъобразно стопанисване на горските територии.	По 2.6. Предвидени са такива, като са идентифицирани и ограничения, произтичащи от статута на съответни горски територии – напр. защитени територии и др. По 2.7. Извършено е в ОПРГТ.
2.9. Защита на горските екосистеми от вредители и болести чрез: • осигуряване на ефективен лесопатологичен мониторинг на вредителите и болестите в горите, в т.ч. на проникването на инвазивни видове насекомни вредители и патогени. • контрол на икономическизначимите вредители и болести; • навременни лесозащитни и лесовъдски дейности; • прилагане на безвредни лесозащитни средства; • навременно провеждане на нужните санитарни сечи	По 2.8. Включено е в ОПРГТ под формата на насоки, ограничения и забрани. По 2.9. За съответни функционални категории е предвидено подобряване на санитарното състояние на насажденията с оглед превенция на развитие на каламитети на насекомни вредители и епифитотии на гъбни патогени;
3.1. Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития. 3.2. Повишаване на ефективността на мерките за борба с незаконните действия в горските територии 3.3. Възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и незаконни действия	За дейности 3.1, 3.2 и 3.3 ОПРГТ включва насоки (в т.ч. за информационни кампании), ограничения и забрани, свързани с адаптиране и внедряване на нови технологии за възстановяване на увредени от пожари горски почви, превенция на пожари, повишаване на ефективността на мерките за борба с незаконни действия.
4.1. Изпълнение и надграждане на дейностите, предвидени за сектор „Земеползване, промяна земеползването и горско стопанство” в Третия НПДИК 2013- 2020г. и в „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и мерки за смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях” за устойчиво управление и развитие на горите	По 4.1. Съобразени са в ОПРГТ.
4.2. Осъществяване и надграждане на мерките, предвидени в Третия НПДИК 2013-2020 за сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство” за увеличаване на гъстотата в изредените естествени и изкуствени насаждения (редини и др.): • възлагане на научна	По 4.2. Съобразено е в ОПРГТ.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
разработка; • изготвяне на промени в подзаконовите актове; • изпълнение на дейности по увеличаване на гъстотата в изредените насаждения чрез подпомагане естественото им възобновяване или чрез други способи. 4.3. Изпълнение и надграждане на дейностите, предвидени в „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и мерки за смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях" за адаптиране на горите към засушаване.	
4.4. Осъществяване и надграждане на дейностите, предвидени за сектор „Земеползване, промяна земеползването и горско стопанство" в Третия НПДИК 2013-2020г. за възстановяване и устойчиво управление на влажните зони. • разработване на програми за възстановяване и опазване на влажни зони в горски територии; • провеждане на приложни научни изследвания.	По 4.3. Съобразено е в ОПРГТ. По 4.4. Съобразено е в ОПРГТ.
4.5. Изпълнение и надграждане на дейностите, предвидени в „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и мерки за смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях" за борба срещу ерозията	
4.6. Мониторинг и оценка на изпълнението на „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и мерки за смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях" на ИАГ.	Съобразено е в ОПРГТ
5.1. Интегриране на целите за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие при планиране на дейностите и управлението на горските територии. 5.2. Разработване и прилагане на методики за систематично събиране, оценка, мониторинг и обмен на данни за биологичното разнообразие в горите. 5.3. Изготвяне на нормативни изисквания за измерването и управлението на ландшафтния модел 5.4. Разработване и приемане на планове за управление на защитените територии по ЗЗТ и защитени зони от Натура 2000 с преобладаваща горска площ.	По 5.1. Изпълнено е в ОПРГТ – в насоки, ограничения и забрани за съответните функционални категории горски територии (за опазване на консервационно значими насаждения, за ограничаване и недопускане на фрагментираност, опазване на ландшафта и други) По 5.4. Към насоките са включени дейности като: извършване на анализ относно планове за управление на защитените територии по ЗЗТ и защитените зони по ЗБР и връзката им със стопанисването на горите, инициране, поддържане и подпомагане изготвянето на планове за управление на защитените територии в района, за които липсват такива.
5.5. Въвеждане и прилагане на изисквания за инвентаризация и опазване на мъртвата дървесина като важен компонент на горските екосистеми.	

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
5.6. Въвеждане и/или прилагане на специални режими на стопанисване на съответните горски територии, включително запазване на острови на старостта, отличаващи се с високо консервационно значение, свързани с опазването на застрашените растителни и животински видове. 5.7. Въвеждане и прилагане на мерки за борба с инвазивни видове в горското стопанство: • анализ и оценка на навлизането на инвазивните видове в горските територии; • предложени мерки за превенция на навлизането и разпространението инвазивни видове в горските територии. 6.1. Оптимизиране на мрежата от национални защитени територии по Закона за защитените територии и защитените зони по Закона за биологичното разнообразие, основаващо се на анализи на ефективността на дейностите по опазване на биологичното разнообразие. 6.2. Разработване и прилагане на мерки за подобряване на свързаността на защитените територии и защитените зони, в т.ч чрез: • възстановяване и поддържане на зелена горска инфраструктура; • създаване, възстановяване и поддържане на екологичната свързаност (екологични мостове). 7.1. Съхраняване на генетичното разнообразие и изграждане на система от действия за опазване на местния генфонд по метода "ex sito". 7.2. Разширяване и поддържане на горската семепроизводствена база. 7.3. Производство на необходимите семена за формиране на семенните колекции от най-ценни дървесни видове за съхранение на горските генетични ресурси 7.4. Създаване на семепроизводствени градини от редки, ценни и сухоустойчиви горско-дървесни видове и храсти с цел тяхното опазване и осигуряване на репродуктивни материали от тях. 7.5. Извършване на генетична оценка на базовите източници на горската семепроизводствена база и съхранение на ценния генетичен фонд 8.1. Приемане и изпълнение на Стратегия за развитие на ловното стопанство. 8.2. Актуализация на законовата и подзаконовата нормативна уредба в областта на ловното стопанство. 8.3. Подобряване на капацитета и координацията между всички заинтересовани страни в областта на ловното стопанство за опазване, подобряване и увеличаване на популациите на дивеча и рибата.	По 5.5. В ОПРГТ са включени насоки за поддържане на мъртва дървесина от 8 до 10 % от запаса на насажденията, с изключение на горските територии с висока степен на пожарна опасност. По 5.6. Дейността е интегрирана в насоките, ограниченията и забраните. По 5.7. Включени са забрани за внасяне на чужди и инвазивни видове. По 6.2. Част от предвижданията на ОПРГТ, в т.ч. насоки, ограничения и забрани, целят именно възстановяване и запазване на функционалната свързаност на защитените територии, защитените зони, местообитанията на различни видове. За дейности 7.1, 7.2, 7.3, 7.4 и 7.5 - Насоки, ограничения и забрани са предвидени и за семепроизводствените насаждения и градини и горските разсадници.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	**Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ**
8.4. Увеличаване и разнообразяване на дивечовите и рибни ресурси в т.ч чрез генетична селекция, интродукция и други. 9.1. Усъвършенстване на подзаконовата база за инвентаризация на горските територии и горското планиране 9.2. Разработване и въвеждане на областните планове за развитие на горските територии. 9.3. Изграждане на цялостен горски кадастър, подобряване качеството на горските статистически данни и на информационното осигуряване на процесите, свързани с планирането и управлението на горските територии 9.4. Създаване на интегрирана национална, обществено достъпна електронна информационна система за горите и горския сектор. 9.5. Национална инвентаризация на горските територии. 10.1. Оценяване и оптимизиране на действащия модел за управление на горските територии – държавна собственост на базата на анализ на дейността на държавните предприятия по чл. 163 от ЗГ. 10.2. Разработване на програми за подобряване на финансовите резултати чрез разнообразяване на приходите в държавните горски предприятия 11.1. Изготвяне на Национален план за развитие на недържавното горско стопанство 11.2. Оценяване и оптимизиране на обхвата и възможностите за публично-частно партньорство за извършване на самостоятелни или съвместни горскостопански и ловностопански дейности в различни обекти в горските територии. 12.1. Разработване и въвеждане на програма за подпомагане на собствениците на гори, горските стопанските субекти и други потенциални бенефициенти при кандидатстване по ПРСР 2014-2020г. 12.2. Разработване на предложения за включване и подпомагане на нови „горски мерки" в европейски и международни фондове и програми за следващият програмен период. 12.3. Изграждане и подобряване на административния капацитет на горската администрация, ДГП, общини и други недържавни собственици на гори и горски стопански субекти за кандидатстване и работа по проекти, финансирани от европейски и международни фондове и програми.	По 8.3. Идентифицирани са цели и насоки за управление на ловното стопанство, чието изпълнение изисква подобряване на капацитета и координацията между всички заинтересовани страни. По 8.4. Включени са цели и насоки за достигане на нормалните запаси за основните видове дивеч, оптимизиране на полово съотношение и възрастова структура, регулиране числеността на едрите хищници, контрол върху инвазивните видове животни и растения. ОПРГТ се разработва в изпълнение на 9.2. По 11.2. Включени са насоки за активна медийна и образователна дейност за формиране на обществена нагласа за недопускане на пожари в горските територии, както и справяне с климатичните промени, природни бедствия и екологични рискове чрез привличане на неправителствени организации, движения и сдружения и изграждане на ефективно партньорство.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
12.4. Насърчаване на горските предприемачи за въвеждане на съвременни организационни и технологични методи и оборудване за работа в горите.	По 12.3. Към оперативните цели за управление на областно ниво по функционални категории гори за област Добрич е включена дейност: Укрепване на институционалния капацитет и подобряване квалификацията на персонала в институциите от горския сектор, отговорни за запазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.
13.1. Анализ на състоянието и нормативната регламентация на професионалното образование и оценка на потребностите и възможностите за подобряване на образованието и квалификацията в горския сектор. 13.2. Разработване и реализиране на програми за обучение и атестация на работещите в горския сектор в т.ч. чрез система за обучение през цялата кариера. 13.3. Подобряване на нивото на професионална квалификация на персонала в институциите от горския сектор по опазване на биологичното разнообразие. 13.4. Актуализация на учебните планове и програми на ЛТУ за придобиване на професионална квалификация с активното участие на представители на заинтересованите страни в горския сектор. 13.5. Създаване на Национален център за горско обучение, квалификация и преквалификация на работещите в горското стопанство и консултации на собственици на недържавни гори, горски предприемачи, практикуващи лесовъди, оператори на горска техника и на работници и др. 13.6. Изготвяне и въвеждане на програма за консултиране на собственици на недържавни гори и лица, регистрирани за упражняване на лесовъдска практика, за създаване на гори, мерки за предпазване на горските територии от природни бедствия и защита срещу ерозия 14.1. Разширяване на взаимодействието между държавната горска администрация, предприятията в горския сектор и научно-образователните институции с цел постигане на по-високи икономически резултати чрез подобряване на трансфера на знания и иновации. 14.2. Разработване и въвеждане на система за координиране развитието на научно-приложна дейност и обвързване на нуждите на практиката с научните разработки.	По 12.4. Идентифицирани са насоки и препоръки като: Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка и щадящи растителността; Адаптиране и внедряване на нови технологии за възстановяване на увредени от пожари горски почви; Прилагане на противодефлационни техники и технологии за обработка на почвата с цел ограничаване на прашните бури и редуцирането на повърхностния почвен слой, както и намаляване въздействието на деградационните процеси. По 13.1, 13.2 и 13.2 ОПРГТ включва насоки за: Укрепване на институционалния капацитет и подобряване квалификацията на персонала в институциите от горския сектор, отговорни за запазване на биологичното и ландшафтно разнообразие; обучения. По 13.6. и 14.1. В ОПРГТ са включени такива дейности за разясняване на правата, задълженията, отговорностите и ползите от собствеността на горите

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
14.3. Насърчаване участието на собствениците и стопаните на гори и на изследователските организации в европейски и международни проекти, насочени към модернизиране на използваните технологии в горскостопанските дейности, както и внедряване на иновативни решения в управленската практика. 15.1. Повишаване на ефективността от участието на горските институции, организации и други заинтересовани страни от горския сектор в дейностите на работните органи и структурите на ЕК и ЕС и в международните процеси, свързани с опазването на горите и тяхното устойчиво управление. 15.2. Подобряване на координацията и взаимодействието с другите държави-членки на ЕС и със съответните органи на ЕС за постигане целите на СЕСГ 2014 – 2020г. и на националните стратегически приоритети и мерки в областта на горските научни изследвания, иновациите, смекчаване влиянието на промените на климата, опазването на биологичното разнообразие в горските територии, качеството и обмена на горски статистически данни, националната горска инвентаризация и др 16.1. Разработване и изпълнение на Комуникационна стратегия на ИАГ и интегрирането ѝ в комуникационната политика на МЗХ 16.2. Осъществяване на регулярни проучвания на общественото мнение по актуални въпроси и отчитане на резултатите от тях при подготовка и вземане на решения, свързани с устойчивото управление на горите 16.3. Усъвършенстване на процедурите, осигуряващи участие на обществеността, неправителствените организации и останалите заинтересовани страни в процеса на планирането и прилагането на документите за национално, регионално и местно устойчиво управление на горските територии 16.4. Повишаване на ефективността от работата на Националния съвет по горите, Ловния съвет и Съвета по охрана на горите, създаване на Регионални съвети по горите. 16.5. Провеждане на инициативата „Горски диалог” по проблемите на управлението на горите. 16.6. Разработване и пилотно прилагане на концепция за въвеждане на екологично образование в детските градини и училищата, насочено към опознаване на горите и процесите, протичащи в тях (горска педагогика)	По 16.2. При самото изработване на ОПРГТ е осигурено широко обществено участие, и общественото мнение е взето предвид.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
16.7. Разработване и изпълнение на Национална програма за работа с децата и младежите. 17.1. Проучване, анализ и оценка на потенциала на горските територии в България относно възможностите за производство на енергия от дървесна биомаса. 17.2.Разработване на Национална програма за устойчиво производство и потребление на дървесна биомаса за енергийни нужди, която да съдържа съответните критерии за устойчивост 17.3. Разработване и прилагане на добри практики за създаване и управление на интензивни горски култури за добив на биомаса и определяне на нормите за остатъци след сечта (съгласно Третия НПДИК 2013 -2020г.).	По 17.1. В ОПРГТ са съобразени извършените до момента проучвания.
18.1. Подпомагане увеличаването на дела на сертифицираните гори. 18.2. Въвеждане на сертификация за горски контрактори, която да удостоверява тяхната отговорност за качеството на предоставяните услуги, спазване на законовите изисквания и здраве и безопасност при работа. 18.3.Насърчаване на по-широкото прилагане на сертификацията на преработващи фирми за произход на дървесина като гаранция за проследимост на продукцията.	По 18.1 и 18.3 - Към насоките е включена: Сертификация на горите като гаранция за правилното им и природосъобразно стопанисване.
19.1. Анализ на туристическия потенциал, възможностите за развитие на различните форми на туризъм и определяне на изисквания/параметри за устойчиво използване на отделните горски територии. 19.2. Анализ, усъвършенстване и прилагане на нормативна уредба, регламентираща условията за реализиране на приходи от осъществявани туристически услуги в горския сектор (в т.ч. ДПП, ДГП). 19.3. Насърчаване на партньорства между публичния и частния сектор в областта на устойчивото развитие на горските територии като туристически ресурс. 19.4. Създаване на единна интернет базирана географско-информационна система (ГИС) за туристическия потенциал на горските територии и интегрирането ѝ в Единната система за туристическа информация 19.5. Насърчаване на туристически бизнес, интегриран с традиционните дейности по управление на горите. 19.6. Интегриране на туристическите услуги, развити на база горските ресурси в туристически продукти в областта на културния и екотуризма.	Дейност19.1 е относима и съобразена в проекта на ОПРГТ – очертани са насоки за развитие на необходимата туристическа инфраструктура. По 19.3. В ОПРГТ е включено направление за развитие на устойчив туризъм.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
20.1. Изготвяне и въвеждане на методика за оценка на екосистемните услуги и тяхното устойчиво и социално поносимо управление. 20.2. Изготвяне, приемане и прилагане на пакет нормативни документи, регламентиращи дейностите за оценка на екосистемните услуги и на схеми за възмездно ползване на обществени екосистемни услуги, предоставяни от горските територии и за компенсаторни плащания за горски територии в т.ч. включените в Европейската екологична мрежа Натура 2000.	По 19.5. и 19.6. Включени са насоки за развитие на устойчив туризъм, възстановяване и отдих.
Програма от мерки за адаптация на горите в Република България към климатичните промени по зони на уязвимост, 2011 г. Програмата включва нормативни, организационни и инвестиционни мерки за адаптация на горите към климатичните промени. Някои от мерките се отнасят за повече от една зона на уязвимост. За зона А – твърде висока степен на уязвимост, са определени 50 бр. мерки. За зона Б – висока степен на уязвимост, са определени 26 бр. мерки. За зона В – средна степен на уязвимост, са определени 19 бр. мерки. За зона Г – ниска степен на уязвимост, са определени 11 бр. мерки. За зона Д – твърде ниска степен на уязвимост в програмата не са идентифицирани мерки.	Горските територии на област Добрич попадат основно в зони на уязвимост А и Б. От мерките в програмата, отнасящи се за зона А са съобразени относимите към ОПРГТ, като в проекта на ОПРГТ е извършено следното: - определени са подходящи дървесни и храстови видове за залесяване; - включени са насоки за: избор устойчиви на засушаване видове; включени са насоки във връзка с диференцирането на турнуса на иглолистните култури и толериране на естествения процес на тяхната трансформация в широколистни и смесени насаждения; включени са насоки за подходящи лесовъдски мероприятия, насочени към поддържане на горския микроклимат; включени са насоки за възстановяване и създаване на нови полезащитни горски пояси; превенция на пожари и възстановяване на площи след пожари; превръщане на издънковите гори в семенни; изграждане на многовидови крайречни буферни защитни пояси; поддържане на смесения характер и разновъзрастова структура на горите; увеличаване и поддържане на лесистостта в ниските райони и ограничаване на превръщането на гори в земеделски земи; подобряване на горската инфраструктура за намаляване на риска от възникване и разпространение на пожари и осигуряване на достъп на специализирана техника за гасене; прилагане на подходящи отгледни сечи; мониторинг на горските екосистеми; повишаване компетентността, информираност и обучение; От мерките в програмата, отнасящи се за зона Б са съобразени относимите към ОПРГТ, като в проекта на ОПРГТ е извършено следното: - включени са насоки за: повишаване устойчивостта на издънковите гори чрез превръщането им в семенни; подбор на

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
	дървесни видове, които да бъдат толерирани при сечите – напр. келяв габър; ограничения за промяна на земеползването; приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка и щадящи растителността; прилагане принципите на интегрираното управление на горските водосбори за оптимален хидрологичен, екологичен и стопански ефект в условията на засушаване; сертификация на горите; противоерозионни залесявания, възстановяване и поддържане на полезащитни пояси; затревяване на склонови земи; възстановителни мероприятия в опожарени гори, ерозирани и деградирани терени; прилагане на подходящи режими за стопанисване на горите, попадащи в зони на Натура 2000.
Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. Съгласно плана, основната категория, която допринася за премахването на парникови газове, е горският сектор. Основната причина за спада в усвояване на емисии от парникови газове от горските територии е намаляването на относителния дял да изкуственото залесяване и нарастването на средната възраст на горите. Основните цели, заложени в ИНПЕК са: • стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката; • развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика; • намаляване зависимостта от внос на горива и енергия; • гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители. Националните приоритети в областта на енергетиката могат да бъдат обобщени, както следва: • повишаване на енергийната сигурност и диверсификация на доставките на енергийни ресурси; • развитие на интегриран и конкурентен енергиен пазар; • **<u>използване и развитие на енергията от ВИ, съобразно наличния ресурс, капацитета на мрежите и националните специфики</u>**; • повишаване на енергийната ефективност чрез развитие и прилагане на нови технологии за постигане на модерна и устойчива енергетика; • защита на потребителите чрез гарантиране на честни, прозрачни и недискриминационни условия за ползване на енергийни услуги.	ОПРГТ предвижда устойчиво стопанисване и ползване на горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги (Приоритетно направление 1 от целите и насоките за управление на областно ниво), като е идентифицирана оперативна цел за устойчиво ползване на дървесина и оползотворяване на дървесната биомаса, превръщане на издънковите гори в семенни и др., с които се очаква увеличаване на поглътителната способност/усвояването на емисии от парникови газове на горите. По отношение на 4-те основни цели на Интегрирания план, ОПРГТ има принос за тяхното изпълнение – идентифицирани са насоки за по-широко използване и оползотворяване енергия от биомаса чрез изграждане на нови или подолряване на съществуващи инсталации за генериране на енергия от биомаса. Критериите за устойчивост са съобразени в ОПРГТ.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Планът предлага критерии за устойчивост, които да бъдат съобразявани при добива на биомаса: • Да не се използва биомаса: - от горски региони с висока консервационна стойност и други местообитания и земни площи с висока стойност, които защитават биоразнообразието и поддържат функциите на екосистемата, включително остатъчната биомаса; - от гори с високо ниво на биоразнообразие и други залесени земи, които са богати на видове , или са идентифицирани като гори с високо ниво на биоразнообразие от съответния компетентен орган, освен ако не са представени доказателства, че производството на този суров материал не пречи на тези цели за опазване на природата; - от защитени територии. • В управлението на горите принципите на устойчивост са водещите принципи; • Според различни проучвания е необходимо да се оставят поне 5% мъртва дървесина в управляваните гори, за да се избегне негативен ефект върху биоразнообразието (някои видове за опазване са силно зависими от мъртвата дървесина като среда на живот или хранителен субстрат) и върху микроклимата, включително характеристиките на почвата и кръговрата на веществата, но това трябва да е предмет на специално проучване; • Плантации за бързо производство на биомаса – също от чужди и инвазивни видове, напр. пауловнията, които могат да имат негативно влияние върху горската екосистема; устойчивостта на горите спрямо рискове, свързани с промените в климата, следва да бъде проучвана специално заедно със самото място, за да се докаже, че е в съответствие с критериите за устойчивост.	
Национален план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 г. Приоритет 1 Устойчиво производство на биомаса като възобновяем енергиен източник Приоритет 2 Ефективно производство на енергия от горска биомаса за диверсифициране на приходите в горския сектор	ОПРГТ предвижда устойчиво стопанисване и ползване на горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги (Приоритетно направление 1 от целите и насоките за управление на областно ниво), като е идентифицирана оперативна цел за устойчиво ползване на дървесина и оползотворяване на дървесната биомаса

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	**Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ**
Приоритет 3 Намаляване замърсяването на въздуха и декарбонизация на сградния фонд, чрез осигуряване на възможности за въвеждане на нови методи и начини за потребление на енергия от горска биомаса Приоритет 4 Укрепване на правната и политическа рамка за осигуряване устойчиво развитие на енергията от горска биомаса Приоритет 5 Развитие на научно-изследователските дейности и обвързването им с нуждите на производството на енергия от горска биомаса Приоритет 6 Осигуряване на информация, публичност и прозрачност чрез прилагане на принципа на партньорство при устойчивото производство на енергия от горска биомаса	
Национална програма за развитие: България 2020 Цели по опазване на околната среда са включени в Приоритети 3 и 7 на програмата и подприоритетите към тях: <u>Приоритет 3: Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал</u> 3.1 Усъвършенстване и интегриране на националната система за планиране и управление на регионалното развитие и системата за пространствено планиране 3.2 Стимулиране развитието на градовете и подобряване на интеграцията на българските региони в национален план 3.3 Подкрепа за развитието на изоставащите и подобряване на качеството на живот в селските региони 3.4 Подкрепа за ефективно и устойчиво усвояване на туристическия потенциал на регионите и развитие на културните и креативни индустрии в регионите 3.5 Създаване на условия за опазване и подобряване на околната среда в регионите, адаптиране към настъпващите климатични промени и постигане на устойчиво и ефективно използване на природните ресурси	ОПРГТ има пряко отношение за постигане на приоритета, тъй като чрез него ще се въведе и приложи интегрирано управление и пространствено развитие на горските територии на областно ниво, като благодарение на плана горите на територията на областта ще се управляват в тяхната цялост, независимо от собствеността (която е от значение за горскостопанските планове и програми). В тази връзка ОПРГТ е с пряко отношение към подприоритет 3.1. Подобреното горско планиране ще се отрази положително и на развитието на градовете в областта, т.е. ОПРГТ има косвен принос за изпълнение на подприоритет 3.2 и 3.3. В ОПРГТ са предвидени насоки за развитие на устойчив туризъм и оползотворяване туристическия потенциал на района, с което се съобразява и подприоритет 3.4. Подприоритет 3.5. е интегриран в насоките, ограниченията и забраните за развитие на отделните функционални категории горски територии. Подприоритет 3.6. няма отношение към ОПРГТ.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
3.6 Засилване на териториалната кохезия чрез развитие и разширяване на трансграничното, междурегионално и транснационалното сътрудничество Приоритет 7: Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност 7.1 Гарантиране на енергийната сигурност на страната 7.2 Повишаване на енергийната ефективност 7.3 Достигане на 16% на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия до 2020 г. 7.4 Създаване на интегриран вътрешен пазар на енергия 7.5 Повишаване на ефективността на използване на ресурсите	ОПРГТ има отношение към подприоритети 7.1 и 7.3, предвид че горските територии са значим източник на биомаса – при условие, че оползотворяването ѝ се извършва по технологии, които не водят до замърсяване на атмосферния въздух. Планът няма отношение към подприоритет 7.4. Насоките, ограниченията и забраните в проекта на ОПРГТ са съобразени и интегрират необходимостта от ефективно използване на ресурсите на горските територии, с което планът съобразява и подприоритет 7.5.
Визия, цели и приоритети на Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 Ос на развитие: Зелена и устойчива България Национални приоритети: 4. Кръгова и нисковъглеродна икономика 5. Чист въздух и биоразнообразие	ОПРГТ има пряко отношение за постигане на приоритета – устойчивото управление и развитие на горите е в основата на плана. По отношение на Национален приоритет 4: Насоките, ограниченията и забраните в ОПРГТ ще допринесат за повишаване на ресурсната производителност и ефективност; посочени са възможности за устойчиво оползотворяване на биомасата от горските територии, чрез което се допринася за нарастването на дела на ВЕИ. ОПРГТ, при разглеждане на въпросите с горската биомаса, съобразява необходимостта от оползотворяването ѝ чрез изгаряне по начин и с технологии, които не водят до замърсяване на въздуха с ФПЧ$_{10}$. По отношение на биоразнообразието, в ОПРГТ са интегрирани всички забрани и ограничения, както и цели за развитие на защитените територии и зони в обхвата на горските територии на областта. По отношение на изменението на климата и адаптацията към променящия се климат, в ОПРГТ са включени насоки (в т.ч. за изрично посочените към

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
6. Устойчиво селско стопанство	приоритета горски пояси срещу наводнения и ерозия), ограничения и забрани изрично за това. Съгласно описаното за Национален приоритет 6 се очаква той да има принос за устойчиво управление на горите. ОПРГТ, в анализа на екосистемните ползи изрично посочва като стопанска дейност, който се благоприятства от екосистемна полза „поддържане на биологичното разнообразие“ Селско стопанство - Животновъдство в горски територии или върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория Б(13) – специални горски територии с висока консервационна стойност. Като стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата“ ОПРГТ посочва: Селско стопанство - растениевъдство върху терени, прилежащи на гори от функционална категория Б(13), както и Селско стопанство - животновъдство в горски територии или върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория Б(13). ОПРГТ включва и ограничения и забрани за пашуване на определени територии, с оглед опазване на биологичното разнообразие.
Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България - актуализация за програмен период 2014-2020 г. Програмата включва 5 стратегически направления с програми към тях: *I. Усъвършенстване на националното законодателство и политики за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването* <u>Програми:</u> 1. Подобряване и допълване на националната правна рамка за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването. 2. Подобряване и интегриране на политики и стратегии с отношение към устойчиво управление на земите и борба с опустиняването. 3. Укрепване на институционалния капацитет и изграждане на механизми за координация, комуникация и партньорство. 4. Разработване на национални и местни програми и участие в международните процеси по устойчиво управление на земите и борба с опустиняването.	ОПРГТ има отношение към стратегическо направление I, като способства за интегрирано управление на горските територии в областта, независимо от собствеността им. Включени са насоки за борба с изменението на климата, за адаптация към променящия се климат, опазване на почвите, поддържане и подобряване влагозапасеността, за превенция и предотвратяване на ерозия и свлачища.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	**Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ**
II. Съхраняване и подобряване на потенциала на земните ресурси и тяхното устойчиво използване Програми: 1. Ограничаване на ерозионните процеси. 2. Възстановяване на поливното земеделие и опазване на водните ресурси. 3. Устойчиво използване на земните ресурси в необлагодетелствани райони. 4. Екологосъобразно съхраняване и използване на отпадъчна биомаса от селското и горското стопанство. 5. Устойчиво управление на земеделски земи с висока природна стойност. 6. Прилагане на агролесовъдски системи като модели за устойчиво използване на земите. 7. Възстановяване и опазване на ландшафтното разнообразие в горските територии, чрез прилагане на устойчиви практики. 8. Нови практики за възстановяване и ефективно използване на земните ресурси в нарушените територии.	ОПРГТ интегрира насоки за: ограничаване на ерозионните процеси; устойчиво ползване на земните ресурси; разглежда възможности за екологосъобразно използване на отпадъчна биомаса; приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка и щадящи растителността; възстановяване и опазване на ландшафтното разнообразие в горските територии.
III. Наука и образование в подкрепа на политиките за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването Програми: 1. Разработване и включване на учебни програми за устойчиво управление на земните ресурси на всички нива на образователната система. 2. Научно, информационно и приложно осигуряване на мерките за устойчиво управление на земите. 3. Участие в международни процеси на обмен на знания, ноу-хау и добри практики за устойчиво управление на земите.	ОПРГТ предлага за много от дейностите да се взимат решения в сътрудничество с научни кадри и експерти; провеждане на научни изследвания в горските екосистеми. ОПРГТ има пряк принос към интегриране на политиката за устойчиво управление на земите на местно ниво, като в случая интегрира политиките, относими към управлението на горските територии на ниво „област“, и включва всички горски територии, независимо от собствеността им. Това ще има положителен ефект за прилагане на политиките по опазване на околната среда и здравето на хората като цяло.
IV. Интегриране и прилагане на политики за устойчиво управление на земите *на местно ниво* Програми: 1. Преразглеждане и включване на мерки за устойчиво управление на земите в общинските планове за развитие и програми.	

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
2. Стопанисване и ползване на земните ресурси общинска собственост в съответствие с принципите за устойчиво управление на земите. 3. Засилване ролята на общинските администрации за трансфер на политики, възможности и добри практики за устойчиво управление на земите. *V. Усъвършенстване на информационния обмен и участие на обществеността в процесите на вземане на решения за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването* <u>Програми:</u> 1. Информационно осигуряване за устойчиво управление на земите на национално и местно ниво. 2. Изграждане на мрежи на неправителствени организации в подкрепа на устойчиво управление на земите. 3. Разработване и организиране на публични кампании за повишаване на информираността на обществеността във връзка с устойчиво управление на земите. 4. Укрепване на капацитета на неправителствените организации по прилагане на политиките за устойчиво управление на земите. 5. Насърчаване на публично частни партньорства за прилагане на мерките за устойчиво управление на земите.	ОПРГТ включва като приоритетно направление към насоките за управление на горските територии: Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите. Направлението включва оперативни цели за повишаване осведомеността на обществото и квалификацията на заинтересованите лица; приобщаване на обществеността към проблемите на горите и горското стопанство; взаимодействие между различните институции и обучение; внедряване и използване на ГИС. Включени са и насоки за насърчаване на публично-частни партньорства.
Актуализиран Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България (проект) Основна цел 1: Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда, в т.ч.: *Защита на хората:* - превантивна защита на консуматорите - чрез намаляване на остатъците от пестициди в храни от растителен произход; - намаляване на рисковете от присъствието на остатъци от пестициди в храни, предназначени за децата, като най-уязвима група консуматори; - предотвратяване и/или намаляване рисковете от присъствието на остатъци от пестициди в питейни води и бутилирани води; - защита на професионални потребители, оператори и селскостопански работници — чрез намаляване на експозицията на пестициди;	Условията, редът и начинът за организиране и провеждане на защитата на горските територии от болести, вредители и други повреди е установен в Наредба № 9 от 5 декември 2019 г. за защита на горските територии от болести, вредители и други повреди (обн., ДВ, бр. 98/2019 г.). Раздел II към Глава четвърта на Наредбата е „Химична борба. Условия за прилагане на продукти за растителна защита“ – в него са поставени условия и изисквания за прилагането на продукти за растителна защита, начин на прилагане, съхраняване на продукти за растителна защита. Съгласно чл.48, ал.1 от Наредбата: химичната борба с вредители в горски култури и насаждения се провежда, когато няма разработени надеждни биологични и други методи. **Относимите към ОПРГТ са и двете основни цели.** **Мерките, които считаме за необходимо да се интегрират в проекта на ОПРГТ, с цел опазване на околната среда и човешкото здраве, при отчитане на Наредба № 9 от 5 декември 2019 г. за защита на горските**

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
- защита на жители и минувачи (случайно пребиваващи или преминаващи лица) в зони, в които се използват пестициди - чрез предотвратяване и/или намаляване на експозицията на посочените лица на въздействието на пестициди; - защита на широката общественост и уязвими групи от населението - чрез предотвратяване и/или намаляване на рисковете от пестициди в публични пространства и зони за отдих; - защита на непрофесионални потребители, употребяващи пестициди в лични стопанства, градини, дворове и др. *Защита на околната среда:* - предотвратяване и/или намаляване на замърсяването на водите и почвите с пестициди; - предотвратяване и/или намаляване рисковете от присъствието на остатъци от пестициди във водоизточниците - повърхностни и подземни води; - предотвратяване и/или намаляване на въздействието на пестицидите върху биологичното разнообразие, като специално внимание се обърне на пчелите и другите неприцелни организми. Основна цел 2: Насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи, в т.ч.: - Разработване на системи за интегрирано управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи за защита на растенията; - Въвеждане на интегрираното управление на вредителите - чрез информационни кампании и чрез стимулиране, включително и финансово, на земеделските стопани, прилагащи общите и/или специфичните принципи на интегрирано управление на вредителите; - Насърчаване на използването на нехимични алтернативи на пестицидите, там където е възможно. <u>Мерки:</u> 1) Обучение на професионални потребители на пестициди, дистрибутори и консултанти; 2) Изисквания за продажба на пестициди;	**територии от болести, вредители и други повреди (с оглед да не се дублират мерки, изисквания и др.), са както следва:** 1) Оборудването за прилагане на пестициди с наземна техника, намиращо се в употреба, подлежи на задължителна проверка по отношение безопасността и опазване на здравето на хората и околната среда; 2) ПРЗ се прилагат чрез специализирана техника и оборудване, отговарящи на изискванията на Закона за регистрация и контрол на земеделска и горска техника; 3) Въздушно пръскане да се прилага само при доказана необходимост, и при изпълнение на следните изисквания: • използваните ПРЗ да са одобрени за въздушно пръскане на национално ниво; • авиационният оператор, който ще извършва пръскането, да притежава свидетелство за извършване на специализирани авиационни работи по чл. 64, ал.2 от Закона за гражданското въздухоплаване; • пилотът да притежава сертификат по чл. 83 от Закона за защита на растенията за работа с ПРЗ от професионална категория на употреба; • оборудването за прилагане на ПРЗ да е преминало технически преглед съгласно изискванията на Приложение № 10 към чл. 47, ал. 1 от Наредба № 24 от 2000 г. за издаване свидетелства на авиационните оператори, извършващи специализирани авиационни работи; • въздухоплавателното средство да е оборудвано с най-добрата налична технология за намаляване отнасянето на струята; • площите за третиране да не попадат в пояси I, II и III на санитарно-охранителните зони около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни води и в пояси I и II около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване от подземни води и за минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, определени в Наредба № 3 от 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране,

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
3) Боравене с пестициди. Съхраняване на пестициди и управление на техните празни опаковки и остатъчни количества; 4) Проверка на използваното оборудване за прилагане на пестициди; 5) Въздушно пръскане; 6) Интегрирано управление на вредителите; 7) Намаляване на нивата на остатъци от пестициди в храни от растителен произход (българско производство); 8) Специални мерки за опазване на водната среда и на питейната вода; 9) Допълнителни мерки за опазване на околната среда; 10) Информация за обществеността относно площите, третирани с пестициди; 11) Информация и повишаване на осведомеността относно въздействието от употребата на пестициди за здравето на хората и околната среда; 12) Намаляване на употребата и рисковете от пестициди за определени площи.	утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди; • площите за третиране да не попадат в близост до жилищни територии, територии за паркове и градини или територии за спорт и забавления. 4) За опазване на водната среда: • Даване на предимство на продукти за растителна защита, които не са класифицирани като опасни за водната среда, в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 и които не съдържат приоритетни опасни вещества, определени по реда на Закона за водите; • Намаляване на рисковете от замърсяване извън района на прилагане поради отнасяне на струята при пръскане, оттичане или изтичане в т.ч. установяване на: нетретирани буферни зони с подходящ размер за защита на водните неприцелни организми - буферните зони се определят индивидуално за всеки продукт за растителна защита в процеса на неговата оценка и разрешаване и се посочват върху етикета на продукта; • Спазване на забрани и ограничения за дейности с продукти за растителна защита в зоните за защита на водите, предназначении за питейно-битово водоснабдяване и на минералните води и в санитарно-охранителните зони за повърхностни и подземни води, които се използват за питейно-битово водоснабдяване; 5) Продукти за растителна защита, препарати за дезинфекция и дезинсекция се употребяват върху земеделски и горски култури и други площи с наземна техника: • при спазване на защитни зони и отстояния: а) не по-малко от 50 м, когато посоката на вятъра е обратна на населеното място и пчелините; б) не по-малко от 150 м, когато посоката на вятъра е към населеното място и пчелините;

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
	в) от съседни култури, определени при разрешаването и посочени в етикета на продуктите за растителна защита; • при скорост на вятъра не повече от 5 м/сек., когато оборудването за прилагане на продукти за растителна защита осигурява намаляване отнасянето на струята, и не повече от 2 м/сек., без такова оборудване. • Не се допуска използването на продукти за растителна защита и препарати за дезинфекция и дезинсекция с наземна техника при: скорост на вятъра над 5 м/сек.; при температура на въздуха над 25 °C, измерена на сянка. 6) Продукти за растителна защита, препарати за дезинфекция и дезинсекция се употребяват върху земеделски и горски култури чрез въздушно пръскане: • 1. след писмено разрешение съгласно Закона за защита на растенията; • 2. при спазване на защитни зони и отстояния: а) не по-малко от 200 м, когато посоката на вятъра е обратна на населеното място и пчелините; б) не по-малко от 800 м, когато посоката на вятъра е към населеното място и пчелините. • Не се допуска прилагането на продукти за растителна защита чрез въздушно пръскане: при скорост на вятъра над 2 м/сек. при третиране с хербициди, десиканти и дефолианти; при скорост на вятъра над 5 м/сек. при третиране с инсектициди, фунгициди и растежни регулатори; при температура на въздуха над 25 °C, измерена на сянка; при пълно безветрие с тотални хербициди; при температурна инверсия.
Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. *Генерална стратегическа цел:* Общество и бизнес, които не депонират отпадъци Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел са: • Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Основен дял в отпадъците, формирани на територията на горските стопанства, са естествените неопасни материали от горското стопанство – биомаса –когато тази биомаса се използва за производството на енергия чрез процеси или методи, които не увреждат околната среда и не застрашават човешкото здраве, този отпадък не попада в обхвата на Националния план за управление на отпадъците. ОПРГТ разглежда възможностите за оползотворяване на биомасата, но самото

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
• Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда • Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда • Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците	оползотворяване и изборът на технологии за това не са предмет на ОПРГТ. В ОПРГТ, към направлението за управление на природните, в т.ч. водните ресурси, са включени насоки за опазване на околната среда от отпадъци, поставяне на кошчета за отпадъци по туристическите пътеки. В режимите на дейности на някои защитени територии са включени забрани за замърсяване на съответния район с отпадъци.
Трети национален план за действие по изменение на климата 2013-2020 г. За постигане целите на Националния план за действие по изменение на климата за сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство“ са разработени 16 мерки, групирани в 4 приоритетни оси, обединяващи няколко популярни подхода за управление на въглеродния баланс: Приоритетна ос 1: Увеличаване на поглъщането на парникови газове Мерки с пряк ефект върху намалението на емисии на парникови газове: 1. Усвояване на „незалесени площи за залесяване“ в горските територии; 2. Залесяване на площи на изоставени земеделски земи, голи, ерозирани и застрашени от ерозия терени извън горските територии; 3. Увеличаване на площите на градски и извънградски паркове и зелени площи; 4. Възстановяване и устойчиво управление на влажните зони. Опазване и съхранение на влажни зони в горски територии, торфища, мочурища.	ОПРГТ включва насоки за действие по изменение на климата, като съобразява мерките, предвидени в Третия национален план: Включени са насоки за лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесени горски територии при толериране на залесяването с местни видове. Включени са насоки за запазване и възстановяване на противоерозионни горски насаждения и възстановяване на растителността в свлачищни и поройни горски земи. Включени са насоки за изграждане на система „зелени зони“ около населени места и увеличаване степента на осигуреност със зелени площи на един човек. Включени са насоки за възстановяване и поддържане на крайречните защитни пояси около постоянните водни течения в горските територии (за предпочитане с видове при доказан местен произход) като средство за опазване на почвите от ерозия и за осъществяване на контрол върху

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
	изсичането на дървета в крайречните и заливните гори; изграждане на многовидови крайречни буферни системи/защитни пояси, които имат съществени предимства: създават възможност за многофункционално стопанисване при бъдещи климатични промени, имат висок водорегулиращ ефект, влияят за ограничаване на ерозионните процеси, предпазват от наводнения
Мерки с косвен ефект върху намалението на емисии на парникови газове:	
1. Разработване на финансов механизъм за подпомагане на дейностите по създаване на нови гори;	
2. Анализ на ефективността на съществуващата нормативна база по регулиране на промените в предназначението на различните видове земи и изготвяне на препоръки за нейното усъвършенстване;	Няма отношение към ОПРГТ.
Приоритетна ос 2: Съхранение на запасите от въглерод в горите	Няма отношение към ОПРГТ.
Мерки с пряк ефект:	
1. Възстановяване и поддържане на полезащитни горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания;	
Мерки с косвен ефект:	
1. Подпомагане опазването и поддържането на гори с висока консервационна стойност и екстензивен подход при тяхното ползване;	Включени са насоки за създаване, възстановяване и поддържане на полезащитни пояси и противоерозионни залесявания.
2. Опазване и подобряване състоянието на градските и извънградски паркове;	Включени са насоки за опазване и поддържане на горите с висока консервационна стойност.
3. Превенция на пожарите чрез въвеждане на системи за ранно предупреждение;	Включени са насоки за крайградско озеленяване. Включени са насоки за превенция на пожари.
Приоритетна ос 3: Увеличаване потенциала на горите за улавяне на въглерод	
Мерки с пряк ефект:	
1. Увеличаване на гъстотата в изредените естествени и изкуствени насаждения;	
Мерки с косвен ефект:	Включени са насоки за залесяване в изредени насаждения и култури.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
1. Въвеждане на подходящи системи за стопанисване на горските насаждения в аспекта на променящите се климатични условия, целящи създаване на високопродуктивни и устойчиви смесени гори; 2. Подпомагане увеличаването на дела на сертифицираните гори; 3. Разработване на добри практики за създаване и управление на интензивните горски култури за добив на биомаса и за определяне на норми за остатъци от биомаса след сечта; Приоритетна ос 4: Дългосрочно задържане на въглерода в дървесни продукти Мерки с косвен ефект: 1. Разработване на част в новите стратегически документи за сектора „горско стопанство“, включващи мерки, насочени към подобряване на ролята и приноса на горите за повишаване натрупването на въглерод; 2. Разширяване употребата на дървесни продукти като заместители на продукти от невъзобновяеми, замърсяващи и енергоемки материали.	Включени са такива насоки, в т.ч. избор на подходящи растителни видове. Включени са насоки за сертифициране на горите. По отношение на остатъците от биомаса след сечта, ОПРГТ включва насоки и ограничения: • Забрана за водене на санитарни сечи и извеждане до 10 m^3 мъртва дървесина и стари дървета, с изключение на случаите на големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети (за защитените територии); • Поддържане на мъртва дървесина от 8 до 10% от запаса на насажденията, с изключение на горските територии с висока степен на пожарна опасност. ОПРГТ включва такива насоки. Употребата на дървесните продукти не е предмет на ОПРГТ.
Националната стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България <u>Стратегически цели за сектор „Гори“:</u> 1) Подобряване на базата от знания и повишаване на осведомеността за адаптиране към изменението на климата; *Възможности за адаптиране:* √ Научни изследвания, образование и разпространение на резултатите (напр. създаване на национална служба за консултантски услуги в областта на горското стопанство и система за разпространение на резултатите); √ Научни изследвания в подкрепа на адаптирането (напр. моделиране на потенциалното поведение на важни дървесни видове при различни сценарии за изменение на климата и различни времеви срокове). 2) Подобряване и защита на горските ресурси;	В ОПРГТ са включени анализите от Програма от мерки за адаптация на горите в Република България към климатичните промени по зони на уязвимост, 2011 г., съобразена е необходимостта от предприемане на действия за адаптация към променящия се климат. Посочената цел е подходяща за реализиране на национално ниво. В проекта на ОПРГТ са включени насоки за научни изследвания.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Възможности за адаптиране:	
√ Устойчиво управление на процесите на възобновяване и увеличаване на площта на дърветата и дървесния запас на горските територии (напр. подобряване капацитета на българските разсадници и системата за събиране и съхранение на семена);	В проекта на ОПРГТ са включени дейности за актуализиране на базата данни за семепроизводствените насаждения и градини за производство на семена и посадъчен материал, поддържане и модернизиране на горските разсадници
√ Поддържане на биоразнообразието, генетичното разнообразие и устойчивостта на горите (напр. мерки за ограничаване възможността инвазивните видове да навлязат в горските екосистеми);	ОПРГТ въвежда забрани за внасянето на инвазивни и чужди видове при залесяване.
√ Управление на горските ресурси (напр. изграждане на национална система за бързо откриване и реагиране на пожари и други природни бедствия).	ОПРГТ включва насоки за превенция и реагиране при пожари.
3) Подобряване на потенциала за устойчиво използване на горските ресурси.	
Възможности за адаптиране:	
√ Подобряване на потенциала за дългосрочно използване на продукти от дървесина с по-висока добавена стойност (напр. преглед и разширение на настоящите строителни стандарти, за да се подобри използването на дървесината като строителен материал);	Посочената възможност няма отношение към ОПРГТ – не е в обхвата и предмета на ОПРГТ ползването на продукти от дървесина.
√ Подобряване на потенциала за устойчиво и по-екологосъобразно използване на дървесната биомаса за производство на енергия (напр. създаване на програма за насърчаване инсталирането на съвременни системи за производство на енергия и топлина за домакинствата, бизнеса и малките общности).	ОПРГТ включва информация за възможности за по-екологосъобразно използване на дървесна биомаса за производство на енергия, но не е в обхвата и предмета на ОПРГТ използването на дървесна биомаса за производство на енергия.
<u>Приоритети</u> за сектор „Гори“:	
(a) Изготвяне и изпълнение на изследователска програма;	Не е предмет на ОПРГТ.
(b) Насърчаване използването на лесовъдски системи, които осигуряват високо видово и структурно разнообразие и естествено възобновяване;	ОПРГТ включва насоки за постигане на високо видово и структурно разнообразие и естествено възобновяване на горите.
(c) Извършване на Национална инвентаризация на горите;	Не е предмет на ОПРГТ. Не е предмет на ОПРГТ.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
(d) Създаване на национална система за ранно предупреждение и информираност на регионално и местно ниво;	Не е предмет на ОПРГТ.
(e) Създаване и поддържане на национална система за мониторинг на природни нарушения;	Не е предмет на ОПРГТ.
(f) Разработване на технически наръчник за конструктивни елементи от дървесина и насърчаване на дълготрайното използване на дървесина.	
Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България и План за действия към нея в краткосрочна (2013 – 2015 г.), средносрочна (2016 – 2021 г.) и дългосрочна (2022 – 2037 г.) перспектива	
Цел 1: Гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване	ОПРГТ се разработва при съобразяване на условията на промени в климата, водещи до засушаване и включва насоки за подобряване разпределението на влага в почвата; подходящи растителни видове и др.
1.1. Осигуряване на непрекъснато водоподаване чрез рехабилитация на съществуващите и изграждане на нови язовири и резервоари, рехабилитация на водопроводната мрежа и водоизточниците.	ОПРГТ няма отношение.
1.2. Намаляване на общите количества използвана вода чрез инвестиции във водностопанската инфраструктура и мерки за подобряване на ефективността при използването на водните ресурси.	ОПРГТ няма отношение.
Цел 2: Запазване и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води	ОПРГТ включва насоки за осигуряване на защита на водосборите и териториите около водоизточниците за комунално-битови нужди и питейно водоснабдяване.
2.1. Премахване на заустването на необработени отпадъчни води в изкуствени и естествени водоприемници и в Черно море чрез изграждане, реконструкция и модернизация на системи за отвеждане и пречистване на отпадъчни води.	ОПРГТ няма отношение.
2.2. Укрепване на институционалната система за мониторинг и контрол, която да гарантира доброто състояние на повърхностните и подземните води.	ОПРГТ няма отношение.
	ОПГРТ съобразява ПУРБ в Дунавски и Черноморски район за периода 2016-2021 г. – анализ е представен в таблицата по-долу.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	**Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ**
2.3. Превръщане на Плановете за управление на речните басейни в основен планов документ при интегрираното управление на водите. Цел 3: Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс 3.1. Създаване на институционална рамка, която да гарантира прехвърляне на отговорността за вземането на решения във връзка с развитието на водния сектор на национално, регионално и местно равнище от стопанските субекти към публичните власти – държава, общини. 3.2. Средствата от населението и бизнеса, средствата от ЕС и изискваното национално съфинансиране да осигуряват самофинансиране на водния сектор, при спазване на принципа „замърсителят и ползвателят плащат". 3.3. Повишаване на капацитета на всички участници в управлението на водния сектор. Цел 4. Намаляване на риска от щети при наводнения 4.1. Идентифициране на рисковите зони. 4.2. Осъществяване на мерките от плановете за защита от наводнения.	ОПРГТ няма отношение към Цел 3. ОПРГТ съобразява относимите мерки от ПУРН в Дунавски и Черноморски район за периода 2016-2021 г., като анализ е представен в наблицата по-долу.
План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Дунавски район за периода 2016-2021 г. *Мерки за запазване и подобряване състоянието на повърхностните и подземните води в Дунавски район за басейново управление (ДРБУ), които са приложими за дейностите произтичащи от ОПРГТ на област Добрич.* В раздел 7 „Кратък преглед на програми от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда" на ПУРБ са описани планираните мерки като отговор на установеното състояние за конкретните повърхностни и подземни водни тела и зоните за защита на водите, както и поставените цели за запазването или подобряването му.	Дейности, забрани и ограничения заложени ОПРГТ на област Добрич: Управление на горски територии за защита на водите и насоки за тяхното управление, забрани и ограничения и в частност изграждане на многовидови крайречни буферни системи/защитни пояси, които имат съществени предимства, като създават възможност за многофункционално стопанисване при бъдещи климатични промени, имат висок водорегулиращ ефект, влияят за ограничаване на ерозионните процеси, предпазват от наводнения. Включване на съществуващата растителност в несъществуващите крайречни системи, тъй като някои очаквани ползи като стабилизиране на брега и намаляване на ерозията при почвите се максимизират с израстването на дървесната растителност. Запазване на старите гори, особено около изворите и вододайните зони. Използване на лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора, както и технологични схеми и

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Основните мерки които са разписани и насочени към подобряване състоянието на водните ресурси на област Добрич са свързани с осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места, подобряване на хидроморфологичното състояние на реките, подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите, намаляване на замърсяването и др. Предложения списък в тази програма е съгласуван с Националния католог от мерки. Основните мерки, които могат да бъдат пряко или косвено приложими към дейностите произтичащи от ОПРГТ на област Добрич са: • Мярка DW_1: Мерки за опазване на питейната вода чрез забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните за защита на питейните води и в определените санитарно-охранителни зони (СОЗ) и буферните зони около водовземните съоръжения/системи. • DW_6: Опазване на водовземанията чрез осъществяване на контрол и превенция срещу замърсяване с химични, биологични, бързо разпадащи се, лесно разградими и силно сорбируеми вещества • GO_3: Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите • Мярка HY_1: Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия; • HY_6: Намаляване на ерозията на водосбора • HY_7: Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките чрез Забрана за нарушаването на естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици • Мярка HY_11: Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите; • CA_1: Подобряване на режима на оттока и/или определяне на екологичен отток. *Мерки от становището по ЕО за съгласуване Проекта на ПУРБ на ДР , които са приложими за дейностите произтичащи от ОПРГТ на област Добрич.* • По време на строителните дейности да се изземат земните маси и хумусен слой и да се депонират на временно депо и в последствие да се използват за рекултивация на нарушени терени, и при	техника за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка. Превръщане на издънковите гори в семенни с цел подобрение на хидрологичната им ефективност. Прилагане на отгледни сечи с диференцирана интензивност за осигуряване достъпа на валежите до почвата. Забрана за голи сечи и ограничено прилагането на краткосрочно-постепенни сечи и провеждане на залесителни мероприятия за увеличаване на лесистостта на водосбора. <u>Управление на горски територии за защита на почвата</u> и насоки за тяхното управление, забрани и ограничения свързани със залесителни дейности и създаване на култури върху голите площи, къакто и предотвратяване на ерозията чрез правилно извеждане на възобновителните и отгледни сечи и начина на почистване на сечищата. Укрепването чрез залесяване на застрашените от развитие на ерозионни процеси терени, като с предимство се използва местната горскодървесна растителност. Възстановяване и поддържане на горите в горната граница на гората, затревяване на склонови земи с наклон под 10° за стабилизиране на почвата, използване на техологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка. <u>Управление на горски територии включени в защитените зони</u>, декларирани и обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (част от НАТУРА 2000) и съобразяване с общите цели за опазване на защитените зони (съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР) при провеждането на лесовъдски мероприятия в тях. <u>Управление на горски територии за поддържане на ландшафта</u>, свързано с използване на отгледни сечи с минимални интензивности и възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и максимално удължен възобновителен период, както и забраните и ограниченията са свързани с използването на голи сечи и ограничаване прилагането на краткосрочно постепенни сечи. <u>Управление на горски територии с рекреационно значение</u>, целящи поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии в област Добрич.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
залесяването и възстановяването на зелените площи, съгласно Наредба 26/22 март 2002 година. • Да не се извършват реконструкции в речни участъци и пресушаване на крайречни блата за които е установено, че е съсредоточено размножаването на риби от даден вид или видове. • Да се прилагат добри практики при дейности за укрепване на речните брегове и дъна, съобразени със съвременните технологии и материали. • Ако растителността в района на обектите е изцяло унищожена или липсва дървесна растителност залесяването да се извърши с видове типични за крайречните хабитати от типа: 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae, 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс, 3260 Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis и Callitricho-Batrachion, 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*. Изготвяне на унифицирана методика за определяне на екологичния минимум в духа на РД 2000/60 ЕС.	
План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Черноморски район за периода 2016-2021 г. *Мерки за запазване и подобряване състоянието на повърхностните и подземните води в Черноморски район за басейново управление (ЧРБУ), които са приложими за дейностите произтичащи от ОПРГТ на област Добрич.* В раздел 7 „Кратък преглед на програми от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда“ на ПУРБ са описани планираните мерки като отговор на установеното състояние за конкретните повърхностни и подземни водни тела и зоните за защита на водите, както и поставените цели за запазването или подобряването му. Основните мерки които са разписани и насочени към подобряване състоянието на водните ресурси на област Добрич са свързани с осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места, ограничаване на замърсяването на повърхностните води, осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите, опазване на зоните за защита на питейните води, Осигуряване	Дейности, забрани и ограничения заложени ОПРГТ на област Добрич: Управление на горски територии за защита на водите и насоки за тяхното управление, забрани и ограничения и в частност изграждане на многовидови крайречни буферни системи/защитни пояси, които имат съществени предимства, като създават възможност за многофункционално стопанисване при бъдещи климатични промени, имат висок водорегулиращ ефект, влияят за ограничаване на ерозионните процеси, предпазват от наводнения. Включване на съществуващата растителност в несъществуващите крайречни системи, тъй като някои очаквани ползи като стабилизиране на брега и намаляване на ерозията при почвите се максимизират с израстването на дървесната растителност. Запазване на старите гори, особено около изворите и вододайните зони. Използване на лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора, както и технологични схеми и техника за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка. Превръщане на издънковите гори в семенни с цел подобрение на хидрологичната им ефективност. Прилагане на отгледни

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
на екологичния отток. Предложения списък в тази програма е съгласуван с Националния католог от мерки. Основните мерки, които могат да бъдат пряко или косвено приложими към дейностите произтичащи от ОПРГТ на област Добрич са: • DW_1: Забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните за защита на питейните води и в определените санитарно-охранителни зони (СОЗ) и буферните зони около водовземните съоръжения/системи; • CR_2: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от земеделието и промишлеността. • HY_6 „Намаляване на ерозията на водосбора" • HY_10: Осигуряване на екологичния отток • HY_12: Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние. • OS_1 „Смекчаване на натиска от климатични промени" *Мерки от становището по ЕО за съгласуване Проекта на ПУРБ на ЧР , които са приложими за дейностите произтичащи от ОПРГТ на област Добрич.* • При дейности, насочени към укрепване на речните брегове и корита, с цел защита от ерозия, приоритетно да се прилага биологично укрепване и използване на съвременни технологии и материали; • При прилагане на мерките, свързани със залесителни дейности, да се предвижда залесяване само с местни видове, вкл. такива, формиращи крайречни местообитания, с изключение на съществуващите тополови култури; При дейности, водещи до значителни морфологични изменения в защитени зони извън населените места да не се предвиждат дейности, засягащи съществуващата естествена растителност по бреговете с цел опазване на водозависимите природни местообитания (91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (Ulmenion minoris, 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae), 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс, 3260 Равнинни или	сечи с диференцирана интензивност за осигуряване достъпа на валежите до почвата. Забрана за голи сечи и ограничено прилагането на краткосрочно-постепенни сечи и провеждане на залесителни мероприятия за увеличаване на лесистостта на водосбора. <u>Управление на горски територии за защита на почвата</u> и насоки за тяхното управление, забрани и ограничения свързани със залесителни дейности и създаване на култури върху голите площи, къ„акто и предотвратяване на ерозията чрез правилно извеждане на възобновителните и отгледни сечи и начина на почистване на сечищата. Укрепването чрез залесяване на застрашените от развитие на ерозионни процеси терени, като с предимство се използва местната горскодървесна растителност. Възстановяване и поддържане на горите в горната граница на гората, затревяване на склонови земи с наклон под 10° за стабилизиране на почвата, използване на техологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка. <u>Управление на горски територии включени в защитените зони</u>, декларирани и обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (част от НАТУРА 2000) и съобразяване с общите цели за опазване на защитените зони (съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР) при провеждането на лесовъдски мероприятия в тях. <u>Управление на горски територии за поддържане на ландшафта</u>, свързано с използване на отгледни сечи с минимални интензивности и възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и максимално удължен възобновителен период, както и забраните и ограниченията са свързани с използването на голи сечи и ограничаване прилагането на краткосрочно постепенни сечи. <u>Управление на горски територии с рекреационно значение</u>, целящи поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии в област Добрич. В ОПРГТ за област Добрич е извършено разпознаване на стопанските дейности, облагодетелствани от горите, и съответно – на горските територии, за които се предлага възмездно ползване на обществени екосистемни ползи.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis и Callitricho-Batrachion и др.) и видове.	
План за управление на риска от наводнения (ПУРН) в Черноморски район за периода 2016-2021 г. *Мерки за намаляване на риска от наводнения в ЧРБУ, които са приложими за дейностите произтичащи от ОПРГТ на област Добрич* Мярка PR27-REAC28: Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия. PR06-REAC33 „Забрана за сечи на естествена дървесна растителност по бреговете и островите в реката (галерийните гори по речните брегове), в съответствие с режимите за устойчиво управление на горите в Натура 2000."	Дейности, забрани и ограничения заложени ОПРГТ на област Добрич свързани с управление, забрани и ограничения в: • Горски територии за защита на почвите; • Горски територии за защита на водите; • Горски територии, създадени по технически проекти за борба с ерозията; • Стопански горски територии; Основните цели са свързани с предотвратяване на възникването и развитието на ерозионните процеси на почвата, защита от наводнения, чрез регулиране на хидрологичния цикъл и водния поток. Възстановяването на растителността в поройни горски земи, се очаква да осигури необходимата стабилност на терена за защита от наводнения.
План за управление на риска от наводнения (ПУРН) в Дунавски район за периода 2016-2021 г. На територията на област Добрич, попадаща в границите на Дунавски район няма определени райони със значителен потенциален риск от наводнения.	Не приложимо.
Стратегически план за биологичното разнообразие 2011-2020 г. и Целите от Аичи Планът поставя следните цели: • *Стратегическа цел А – Справяне с основните причини за намаляване на биоразнообразието, чрез интегриране на биоразнообразието в работата на правителството и обществото* Цел 1: До 2020 г., но не по-късно, хората да са информирани, относно ценностите на биоразнообразието и стъпките, които могат да предприемат за неговото опазване и устойчиво използване.	Опазването на биоразнообразието е интегрирано в ОПРГТ. По Цел 1 ОПРГТ включва насоки за приобщаване на обществеността към проблемите на горите и горското стопанство, в т.ч. за информираност на населението чрез медиите (предавания по телевизията, радио и вестници) за състоянието на горите, проблемите, последствията от природни бедствия, пожарите (умишлени или не), от незаконните сечи, от бракониерството, съхраняване на емблематични за района видове растения и животни в горските територии

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Цел 2: До 2020 г., но не по-късно, ценностите на биоразнообразието да са интегрирани в стратегии и процеси на планиране за национално и местно развитие и за намаляване на бедността, и да са включени в националната отчетност, когато е необходимо, и системите за докладване.	Ценностите на биоразнообразието – Цел 2 са интегрирани в ОПРГТ.
Цел 3: До 2020 г., но не по-късно, стимулите, включително вредните за биоразнообразието субсидии да са елиминирани, поетапно отменени или изменени, с цел да се минимизира или избегне тяхното негативно въздействие и да бъдат създадени и приложени положителни стимули за опазването и устойчивото използване на биоразнообразието, съгласно и в съответствие с Конвенцията и други съответстващи международни задължения, като се вземат пред вид националните социално-икономически условия.	Цел 3 няма отношение към ОПРГТ.
Цел 4: До 2020 г., но не по-късно, правителствата, бизнесът и всички заинтересувани страни на всички нива, да са предприели стъпки за постигането, или вече да са приложили планове за устойчиво производство и потребление и да са запазили нивата на вредното въздействие от използването на природни ресурси в рамките на безопасните екологични ограничения.	По цел 4 ОПРГТ включва насоки за устойчиво управление на горските територии и ползване на горските ресурси.
• *Стратегическа цел В – Да се намали прекият натиск върху биоразнообразието и да се насърчава устойчивото ползване*	По Цел 5 ОПРГТ включва насоки за опазване на естествените местообитания в горите и горите като цяло.
Цел 5: До 2020 г., темпото на загубата на естествените местообитания, включително горите, да се намали най-малко наполовина и където е възможно, да бъде сведено до нула, а унищожаването и фрагментацията значително да се намалят.	Цел 6 няма отношение към ОПРГТ..
Цел 6: До 2020 г., запасите от риба, безгръбначни животни и водни растения да се управляват и събират устойчиво, законосъобразно и да се прилагат екосистемни подходи, така че прекомерният риболов да бъде избягван, да се въведат планове и мерки за възстановяване на изчезващите видове, риболовът да няма значителен неблагоприятен ефект върху застрашените видове и уязвимите екосистеми, а въздействието на риболова върху запасите, видовете и екосистемите да е в безопасни екологични граници.	ОПРГТ е в съответствие с цел 7, тъй като целта на плана е устойчивото управление и ползване на горите.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Цел 7: До 2020 г. селскостопанските райони, водните стопанства и горите да се управляват устойчиво, като се гарантира запазването на биоразнообразието. Цел 8: До 2020 замърсяването, включително от излишни хранителни вещества, да се сведе до ниво, безопасно за функционирането на екосистемите и биоразнообразието. Цел 9: До 2020 г. да се идентифицират и степенуват по приоритет инвазивните чужди видове и пътищата за проникването им, приоритетните видове да се контролират или унищожават, като се вземат мерки за управление на пътищата им за проникване, с цел предотвратяване на тяхното навлизане и установяване. Цел 10: До 2015 г. да бъдат сведени до минимум многостранните антропогенни въздействия върху кораловите рифове и други уязвими екосистеми, засегнати от изменението на климата или увеличението на киселинността на океаните, за да се запази тяхната цялост и функциониране. • *Стратегическа цел С – Да се подобри състоянието на биоразнообразието, чрез опазване на екосистемите, видовете и генетичното разнообразие* Цел 11: До 2020 г. да бъдат съхранени поне 17% от сухоземните и вътрешните водни площи, както и 10% от крайбрежните и морски райони, особено тези, с особена важност за биоразнообразието и предоставянето на екосистемни услуги, чрез ефективно и справедливо управление, екологично представителни и добре свързани помежду си системи от защитени територии, и приемане на други ефективни природоохранителни мерки на районен принцип, които да бъдат интегрирани в по-широки ландшафти и морски райони. Цел 12: До 2020 г. да бъде предотвратено изчезването на познатите застрашени видове, а състоянието на тяхното опазване, особено на тези пред изчезване, да се подобри и поддържа. Цел 13: До 2020 г. да се запази генетичното разнообразие на култивираните растения, селскостопанските и домашни животни и на	По цел 8 - ОПРГТ включва насоки за предотвратяване на замърсяването, в т.ч. е идентифицирана изрична оперативна цел: Опазване на горските и водните ресурси и околната среда от замърсяване. По цел 9 ОПРГТ включва ограничаване на внасяне на чужди и инвазивни видове. ОПРГТ няма отношение към цел 10 . По Цел 11 ОПРГТ включва екосистемни ползи, в т.ч. в крайречните райони.. Цел 12 – ОПРГТ планира прилагане на насоки и мерки, които изпълняват ЗБР и ЗЗТ в горските територии; Идентифицира функционална зона „Специални горски територии“, които включват горски територии в ЗТ, Натура 2000 защитени зони, Гори с ВКС, Гори във фаза на старост и др. ОПРГТ идентифицира функционална категория *Б(4) Семепроизводствени насаждения и градини, клонови колекции и маточници,* с основна цел на управление, от една страна подобряване на

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
техните диви родственици, включително и на ценните от социално-икономическа и културна гледна точка видове, като се разработят и приложат стратегии за свеждане до минимум на генетичната ерозия, и опазване на тяхното генетично разнообразие.	генетичното качество на добиваните репродуктивни материали, а от друга съхраняване на ценния генетичен фонд по метода „ex situ"..
• *Стратегическа цел D – Да се увеличат ползите от биоразнообразието и екосистемните услуги за всички*	
Цел 14: До 2020 г. да бъдат възстановени и опазвани екосистемите, които предоставят жизненоважни услуги, включително такива, свързани с вода, които допринасят за здравето, прехраната и благосъстоянието, като се вземат предвид нуждите на жените, коренните и местни общности, бедните и уязвимите слоеве от населението.	Цел 14 - Част трета на ОПРГТ „Възмездно ползване на обществени екосистемни ползи“ е в съответствие именно с цел 14.
Цел 15: До 2020 г. да бъдат повишени устойчивостта на екосистемите и приносът на биоразнообразието към натрупването на въглеродни запаси, чрез запазване и възстановяване, включително възстановяването на поне 15% от деградиралите екосистеми, допринасяйки по този начин за смекчаване на вредното въздействие от изменението на климата, адаптацията и борбата с опустиняването.	Цел 15 - ОПРГТ включва насоки за адаптация към последиците от изменението на климата, в т.ч. за повишаване устойчивостта на горите, увеличаване поглътителната им способност и ограничаване и превенция на опустиняването.
Цел 16: До 2015 г. да влезе в сила Протоколът от Нагоя за Достъп до генетичните ресурси и честното и справедливо разпределяне на ползите от тяхното използване, в съответствие с националните законодателства.	Цел 16 няма отношение към ОПРГТ.
• *Стратегическа цел E – Подобряване на прилагането чрез обществено планиране, управление на знанията и укрепване на капацитета*	
Цел 17: До 2015 г. всяка Страна да разработи, приеме, като политически инструмент и започне прилагането на ефективна, обществена и осъвременена национална стратегия за биоразнообразието и план за действие.	Цел 17 няма отношение към ОПРГТ.
Цел 18: До 2020 г. традиционните знания, нововъведения и практики на коренните и местните общности, отнасящи се до опазването и устойчивото използване на биоразнообразието, както и обичайното използване на биологичните ресурси, да се признават, да са предмет на националното законодателство и съответни международни ангажименти, и напълно да се интегрират и отразят при прилагането на Конвенцията, с	Цел 18 - ОПРГТ включва насоки за прилагане на добри лесовъдски практики, научни изследвания, нововъведения.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
пълното и ефективно участие на коренните и местните общности, на всички съответни нива. Цел 19: До 2020 г. да се подобрят, споделят широко и да се предадат и приложат, познанията, научната база и технологиите, по отношение на биоразнообразието, неговите ценности, функционирането, състоянието и тенденциите, и последиците от неговата загуба. Цел 20: До 2020 г., но не по-късно, значително да се увеличи спрямо текущите нива мобилизирането на финансови ресурси от всички източници за ефективното прилагане на Стратегическия план за биоразнообразието 2011-2020, в съответствие с одобрения и съгласуван процес в Стратегията за мобилизиране на ресурсите. Тази цел ще е предмет на промени, в зависимост от оценката на необходимите ресурси, която трябва да бъде направена и докладвана от страните.	Цел 19 - ОПРГТ включва насоки за прилагане на познанията, научната база и технологиите за опазване на биологичното разнообразие в горските територии. Цел 20 - ОПРГТ няма отношение към цел 20
Стратегически план за действие за опазване на околната среда и възстановяване на Черно море Включва следните дългосрочни цели и подцели: 1. Съхраняване на живите търговски морски ресурси 1а Устойчиво използване на наличната риба и други живи морски източници за търговски цели 1б Възстановяване/рехабилиниране наличието на живи търговски морски ресурси 2. Опазване на разнообразието и местообитанието на Черно море 2а Намаляване на риска от изчезване на застрашените видове 2б Съхраняване на крайбрежния и морски местообитание и природа 2в Намаляване и управление на намесата на човека 3. Намаляване на еутрофикацията 4. Гарантиране на добро качество на водата за човешкото здраве, за използването и при отдих и за аква биотата 4а Намаляване на замърсителите, произлезли от базираните на земята ресурси, включително атмосферните емисии	Цел 1 няма отношение към ОПРГТ. Цел 2 няма пряко отношение към ОПРГТ, косвено е свързана с устойчиво управление на защитните и специалните горски територии и зоните за защита от урбанизация. Цел 3 няма пряко отношение към ОПРГТ, косвено е свързана с устойчиво управление на защитните и специалните горски територии и зоните за защита от урбанизация.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
4б Намаляване на замърсителите, дошли от плавателните съдове и съоръженията на сушата	Цел 4 няма пряко отношение към ОПРГТ, косвено е свързана с устойчиво управление на защитните и специалните горски територии и зоните за защита от урбанизация.
Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000 – актуализирана версия, август 2019 г. Целта на НПРД е да се определят по-добре нуждите от финансиране и приоритетите за защитените зони от НАТУРА 2000 на национално и регионално ниво и с това да се улесни интеграцията им в бъдещите програми за финансиране от различните европейските финансови инструменти. Заложеното в програмите финансиране за защитените зони от НАТУРА 2000 трябва да бъде в съответствие с мерките от НПРД и източниците на финансиране за тези мерки, посочени в Рамката. Приоритет 1: Управленско планиране на защитените зони от мрежата Натура 2000; Приоритет 2: Устойчиво управление на защитените зони от мрежата Натура 2000; Приоритет 3: Устойчиво използване на екосистемните услуги за оптимални обществени ползи, както и други фактори за социално-икономическо развитие на регионите; Приоритет 4: Изграждане, развитие и поддържане на споделена визия за екологичната мрежа Натура 2000 в България; Приоритет 5: Техническа помощ (за подпомагане на управлението и за изпълнение на дейности, включени в НПРД). ОПРГТ има връзка със следните мерки: М 43 -Подобряване на структурата и функциите на горските природни местообитания - Прилагане на лесовъдски системи с дългосрочен възобновителен период за формиране на хетерогенна пространствена структура на дървостоите;	ОПРГТ няма пряко отношение, тъй като не представлява програма/план за финансиране от различни европейски и финансови институции, но съобразява приоритетите на рамката. За защитените зони в обхвата на ОПРГТ е предвидено спазване на режимите, установени за тях със заповедите за обявяването им. Приоритет 1 и 2 – ОПРГТ предвижда изпълнение на целите на опазване, режимите и плановете за управление на ЗЗ, там където има изготвени, както и прилагането на Режими за устойчиво управление на горите в НАТУРА 2000 (2011г, МЗХ), одобрени от НСБР и утвърдени за прилагане със заповед на началника на ИАГ Приоритет 3 – ОПРГТ планира възмездно ползване на екосистемни ползи Приоритет 4 – ОПРГТ планира работа със заинтересованите страни и широката общественост. Приоритет 5 – Няма отношение към ОПРГТ. По М-43: ОПРГТ предвижда запазване на целите и предмета на опазване в ЗЗ, режимите и плановете за управление (там, където са изготвени), спазва изискванията на ЗБР и прилагането на Режими за устойчиво управление на горите в НАТУРА 2000 (2011г, МЗХ), одобрени от НСБР и утвърдени за прилагане със заповед на началника на ИАГ.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Извършване на отгледни мероприятия за формиране на оптимален състав на дървостоите; Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта; Управление на мъртвата дървесина; Трансформация на издънковите гори в семенни, трансформация на горски култури; Запазване и толериране на ценните и устойчиви форми на редките и застрашени дървесни видове и форми; Поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие; Увеличаване на площите на горски местообитания и реинтродукция на видове (вкл. залесяване на видове от местен произход); Премахване на неблагоприятни влияния или практики, възпрепятстващи естественото възобновяване на гори (вкл. нарушаване на нормалния влажностен режим на месторастенията, деградация на горите и обезлесяване поради интензивна паша, ерозионни процеси и горски пожари, промяна в предназначението на земите); Предвиждане и създаване на пробни площадки за адаптиране на горски видове, в т.ч. референти пробни площадки за наблюдение (оценка какви от горските екосистеми могат да изместят настоящите горски екосистеми и как това би се отразило конкретно на новите и на старите видове). **М 47–**Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми Природозащитни управленски дейности по поддържане и подобряване на природозащитното състояние на местообитанията на видовете, включително възстановяване, осигуряване на биокоридори, управление на специфични видове (растителни и животински), изготвяне на планове за действие и др.; Преки природозащитни дейности, насочени към, видове, обект на опазване в защитените зони (непродуктивни инвестиции): къщички за птици и изкуствени гнезда, кацалки, буферни ивици от местни растителни видове, единични и групи дървета от местни видове,	По М 47: ОПРГТ предвижда запазване на целите и предмета на опазване в ЗЗ, режимите и плановете за управление (там, където са изготвени), спазва изискванията на ЗБР и прилагането на Режими за устойчиво управление на горите в НАТУРА 2000 (2011г, МЗХ), одобрени от НСБР и утвърдени за прилагане със заповед на началника на ИАГ.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
затревявания, предпазни съоръжения за птици срещу токови удари, проходи за риби. **М 54**–Подкрепа за интеграционни дейности за провеждане на устойчиви практики в земеделието и горското стопанство Изпълнение на интеграционни дейности за провеждане на устойчиви практики в земеделие и горско стопанство в орнитологично важни места, чрез поддържане на изградени съоръжения за водопой, заслони за животни, хранилки за диви животни и т.н. **М 55**–Подкрепа за въвеждане и прилагане на природосъобразни лесовъдски практики в горите от мрежата Натура 2000 Въвеждане и прилагане на природосъобразни лесовъдски практики в горите от мрежата Натура 2000 (вкл. лесовъдски системи с дългосрочен възобновителен период за формиране на хетерогенна пространствена структура на дървостоите, извършване на отгледни мероприятия за формиране на оптимален състав на дървостоите, идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта, управление на мъртвата дървесина, запазване и толериране на ценните и устойчиви форми на редките и застрашени дървесни идове и форми, поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие), вкл. горска сертификация. **М 87**-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на земи/гори на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000. Мярката е свързан, от една страна, с разработване и представяне на наръчници, указания, информация за правене на бизнес в териториите от НАТУРА 2000, както и провеждане на семинари за запознаване на целевите групи с тези материали, вкл. подкрепа за подготовка и разработване на бизнес-услуги. **М 100**–Подкрепа за дейности по възстановяване на горския потенциал след претърпени бедствия, с цел подкрепа за възвръщане на екологичните функции на засегнатите обекти	По М 54: ОПРГТ определя зони за защита от урабнизация, Гори във фаза на старост. По М 55: ОПРГТ предвижда запазване на целите и предмета на опазване в ЗЗ, режимите и плановете за управление (там, където са изготвени), спазва изискванията на ЗБР и прилагането на Режими за устойчиво управление на горите в НАТУРА 2000 (2011г, МЗХ), одобрени от НСБР и утвърдени за прилагане със заповед на началника на ИАГ. Запазване на гори с висока консервационна стойност вкл. във фаза на старост за поддържане на биоразнообразието. По М 87: ОПРГТ планира информационни дейности за широката общественост и дейности за повишаване на капацитета относно проблеми и възможности за участив в дейности за горските територии. По М 100: ОПРГТ планира мерки, които подпомагат възстановяването на функциите на засегнати горски територии, претърпели бедствия.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Подкрепа за дейности по възстановяване на горския потенциал след претърпени бедствия, с цел подкрепа за възвръщане на екологичните функции на засегнатите обекти.	
Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие **Програма за опазване - приоритети** • Управление на земята и ресурсите • Защитени територии • Земи извън защитените територии • Устойчиво управление на ресурсите • Възстановяване на местообитания • Ex situ *опазване* • Законодателни инициативи и международни споразумения • Политика и управление на опазването • Научно-изследователска и техническа помощ • Екологично образование • Екотуризъм *** В момента се изготвя проект за нова НСОБР , за която липсва информация.	ОПРГТ предвижда запазване на целите, режимите и нормите в заповедите за обавявяне на ЗТ и целите и предмета на опазване на ЗЗ от Натура 2000, планира мерки за устойчиво управление на горските територии извън защитените природни обекти, въвежда зона за защита от урбанизация, ГВКС и гори във фаза на старост. Подкрепя развитието на екотуризма. Прилага подхода на екосистемните услуги и тяхното възмездно ползване. Планира информационни дейности и работа с широката общественост. В тази връзка интегрира част от приоритетите заложени в НСОБР.
Национален план за опазване на биологичното разнообразие (2005 - 2010) **Дългосрочна цел:** Опазване, възстановяване и устойчиво управление на биологичното разнообразие в страната за създаване на оптимални условия, среда и перспективи за живот на хората. **Оперативни цели:** • Опазване и възстановяване на видове**,** хабитати**,** екосистеми и ландшафти**.** Опазване на генетичното разнообразие и биологична сигурност**;** • Максимално интегриране на проблемите на биологичното разнообразие в националното екологично и секторно законодателство и националните политики и програми**.**	ОПРГТ е интегрирал опазване на биологичното разнообразие чрез препотвърждаване на заповедите за обявяване, плановете за управление, там където има такива, режимите и нормите за ЗТ и ЗЗ от Натура 2000. планира мерки за устойчиво управление на горските територии извън защитените природни обекти, въвежда зона за защита от урбанизация, ГВКС и гори във фаза на старост. Подкрепя развитието на екотуризма. Прилага подхода на екосистемните услуги и тяхното възмездно ползване. Планира информационни дейности и работа с широката общественост. В тази връзка интегрира част от приоритетите заложени в НПОБР.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	**Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ**
• Устойчиво използване на биологичните ресурси *Интегриране на проблемите на биологичното разнообразие в селскостопанския сектор;* *Опазване на биологичното разнообразие чрез устойчиво управление на горите;* *Опазване и устойчиво използване на рибните ресурси;* *Интегриране на проблемите на биологичното разнообразие в селскостопанския сектор* *Оптимизиране на политиката на България по отношение на международна търговия с биологични ресурси;* *Развитие на устойчив туризъм;* • Предотвратяване или намаляване на отрицателното въздействие върху биоразнообразието, предизвикано от промените в климата и адаптациите към тях. *** В момента се изготвя проект за нов НПОБР, за който липсва информация.	
Национален план за действие за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013-2022 Основна цел на плана: Да осигури основа за планирането и изпълнението на дейности по опазването и устойчивото управление на най-значимите влажни зони в България. Приоритет 1 – Разумно ползване на влажните зони в страната с оглед на дългосрочното опазване на техните екосистемни услуги и свързаните с тях ползи за обществото. Поддържането на екосистемните функции на влажните зони чрез устойчиво ползване на техните ресурси допринася към качеството на живот на местните общности, техния поминък, а също така е важен подход към ограничаването и адаптацията към глобалните промени в климата.	ОПРГТ препотвърждава заповедите за обявяване на ЗМ „Дуранкулашко езеро“ и ЗМ „Шабленско езеро“, както и режимите и нормите в плановете за управление на двете защитени територии.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Приоритет 2 – Запазване на добро екологично състояние на влажните зони, описани в настоящия план като значими за опазването на биологичното разнообразие и недопускане нетната загуба на територии заети от влажни зони в страната, включително и чрез поддържащи мерки; Приоритет 3 – Ограничаване на неблагоприятни фактори с антропогенен характер, които въздействат върху влажните зони като екосистеми. Основни средства за опазване на влажните зони остават различните законови статути на защита (по ЗЗТ и ЗБР), както и свързаните с тях режими и мерки за управление. Приоритет 4 – Възстановяване на влажни зони, чието състояние е нарушено вследствие на различни антропогенни въздействия но имат висок потенциал за възстановяване и/или представляват важно местообитание за редки и застрашени видове. Основна роля тук има възстановяването и поддържането на водния режим, което често е свързано с проектиране и изграждане на хидротехнически съоръжения. Приоритет 5 – Повишаване на обществената информираност и подкрепа за опазването, поддържането и възстановяването на влажните зони. Популяризирането на социалните, икономически и екологични ползи от влажните зони може да се осъществи чрез различните форми на екологично образование, както и чрез демонстрация на механизми за устойчиво ползване на природните ресурси. Подкрепата за устойчиви форми на ползване на влажните зони има голямо значение за повишаване на обществената подкрепа, особено от страна на местните общности. За „Дуранкулашко езеро“ и „Шабленско езеро“ са разписани специфични мерки за изпълнение, като: Актуализация на ПУ за следващ 10-годишен период; Свеждане до минимум на деградационните процеси в езерото чрез ограничаване притока на биогени и други твърди и течни замърсители и възстановяване на водния режим близък до естествения; Точно регламентиране на ловната и риболовната дейности;	

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
Регламентиране на пашата с оглед устойчивото използване на пасищата и запазване на степния/полустепния характер на част от тях; Осигуряване на нужната хранителна база за зимуващите гъски и патици, както в границите на природния комплекс, така и извън него; Стопанисване на тръстиковите масиви насочено към снижаване на еутрофикацията на водоема и към запазване и увеличаване на биоразнообразието; Недопускане на изграждане на вилни и друг тип селища и хотелни комплекси по крайбрежието на езерото. Възстановяване на естествения характер на по-голяма част от тревните съобщества чрез равномерното им ползване за паша, почистване на отпадъци и борба с рудералната растителност; Създаване на инфраструктура за развитие на познавателен туризъм и природозащитно образование;	
Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2030 г. Стратегията цели да изведе биологичното разнообразие на Европа на пътя към възстановяване до 2030 г., донасяйки ползи за хората, климата и планетата. Основните действия, които трябва да бъдат изпълнени до 2030 г., включват: • създаване на **защитени зони за най-малко 30% от сухоземната територия и морските басейни на Европа**, като се използват съществуващите зони по „Натура 2000“; • възстановяване на увредените екосистеми в ЕС до 2030 г. чрез поредица от конкретни ангажименти и действия, включително намаляване на употребата и риска от **пестициди с 50%** до 2030 г. и засаждане на **3 милиарда дървета,** повишаване на **биологичното земеделие и богатите на биоразнообразие особености на ландшафта** в земеделските земи, възстановяване до свободно течащо състояние на поне **25 000 км** от реките в ЕС, спиране и обръщане на тенденцията за намаляване на **опрашителите;**	ОПРГТ е интегрирал опазване на биологичното разнообразие чрез препотвърждаване на заповедите за обявяване, плановете за управление, там където има такива, режимите и нормите за ЗТ и ЗЗ от Натура 2000. Планира мерки за устойчиво управление на горските територии извън защитените природни обекти, въвежда зона за защита от урбанизация, ГВКС и гори във фаза на старост. Прилага подхода на екосистемните услуги и тяхното възмездно ползване. Планира информационни дейности и работа с широката общественост на ниво област и общини.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
• **Осигуряване на 20 млрд. евро годишно за биологично разнообразие** от различни източници, включително финансиране от ЕС и национално и частно финансиране. Съображенията във връзка с природния капитал и биологичното разнообразие ще бъдат включени в бизнес практиките; • **Превръщане на ЕС в световен лидер по отношение на справянето с глобалната криза, свързана с биологичното разнообразие**. Комисията ще мобилизира всички инструменти за външна дейност и международни партньорства за постигане на една амбициозна нова глобална рамка за биологичното разнообразие на ООН на конференцията на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие през 2021 г.	
Седмата програма задействие за околната среда на ЕС до 2020 г. „Да живеем добре в пределите на нашата планета“, с приоритетни цели: 1-Опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал на Съюза;2-Превръщане на Съюза в ефективна от гледна точка на използването на ресурсите, зелена и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика;3-Защита на гражданите на Съюза от свързани с околната среда въздействия и рискове за здравето и благосъстоянието им;4-Осигуряване на максимални ползи от законодателството на Съюза в областта наоколната среда чрез подобряване на неговото прилагане;5-Подобряване на базата от знания и данни за политиката на Съюза в областта на околната среда;6-Осигуряване на инвестиции за политиката в областта на околната средаи климата и отчитане на екологичните разходи при всички обществени дейности;7-По-добро отразяване на проблемите на околната среда в други области на политиките и осигуряване на съгласуваност при разработването на нови политики;8-Повишаване на устойчивостта на големите градове на Съюза;9-Повишаване на ефективността на Съюза в справянето с международни предизвикателства, свързани с околната среда и климата. **През 2019 г. Съвета на ЕС* *прие заключения, в които се предлагат насоки за политиките на ЕС в областта на околната среда и изменението на климата за периода 2021—2030 г. , като дава*	ОПРГТ е интегрирал опазване на биологичното разнообразие чрез препотвърждаване на заповедите за обявяване, плановете за управление, там където има такива, режимите и нормите за ЗТ и ЗЗ от Натура 2000. Планира мерки за устойчиво управление на горските територии извън защитените природни обекти, въвежда зона за защита от урбанизация, ГВКС и гори във фаза на старост. Прилага подхода на екосистемните услуги и тяхното възмездно ползване. Планира информационни дейности и работа с широката общественост на ниво област и общини.

Стратегически документ и цели по опазване на околната среда	Анализ на степента на съобразяване в проекта на ОПРГТ
*мантат на ЕК да изготви предложение за **8-а програма за действие за околната среда** (ПДОС). Към момента няма изгответа програма от страна на ЕК.*	

6. Вероятни значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве

6.1. Въздействие върху климата, климатични изменения, адаптация към последиците от климатичните изменения

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Четирите категории гори, определени в резултат на функционалното зониране в ОПРГТ се очаква да имат следното въздействие по отношение на климата, климатичните изменения и адаптацията към климатичните изменения:

А. Защитни гори – всички подкатегории, определени към тази категория гори, имат изцяло положително въздействие върху климата, ограничаване на изменението на климата и адаптацията към последствията от изменящия се климат. Тези гори защитават, опазват и поддържат почвата, водите, урбанизираните територии, сградите и обектите на техническата инфраструктура. Защитните горски пояси ограничават ветровата и водната ерозия, със сушата и суховеите, а създадените по технически проекти за борба с ерозията територии възстановяват почвената покривка и подобряват влагоразпределящите и влагозадържащите ѝ функции. Тези територии благоприятстват подобряването на микроклимата, способстват за ограничаване на изменението на климата и представляват част от мерките за адаптация към последиците от изменението на климата.

Б. Специални горски територии – всички подкатегории, определени към тази категория гори, също имат изцяло положително въздействие върху климата. Спазването на режимите, установени за защитените територии и зони, гарантира съхраняване на предмета им на опазване, а те представляват, заедно с горите с висока консервационна стойност и териториите за поддържане на ландшафта представляват естествени гори, които са с важно значение за ограничаване изменението на климата. Семепроизводствените насаждения, горските разсадници, опитните и географски структури от горски дървесни видове, дендрариумите, научно-изследователските и учебно-опитни гори имат голямо значение за осигуряване на подходящ растителен материал, изследвания, разработване и внедряване на технологии за адаптация към последиците от променящия се климат. Горските територии до 200 м около туристически хижи и обекти с религиозно значение предпазват обектите от неблагоприятни и екстремни климатични условия. Горите с рекреационно значение подобряват микроклимата.

В. Стопански горски територии – управлението им и е насочено към устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти, както и предоставяне на услуги. Отношението им към изменението на климата е от положително (при устойчиво ползване) през неутрално (когато ползването не е устойчиво, но и не се допуска преексплоатиране на

ресурсите), до отрицателно - при неустойчивото им ползване може да възникнат неблагоприятни за климатичните изменения и адаптация процеси – ерозия, обезлесяване, влошаване на водния режим на територията.

Г. Зони за защита от урбанизация – териториите за осигуряване на обществени екосистемни ползи имат изцяло положително въздействие по отношение на климата. Повечето от екосистемните ползи имат пряк положителен ефект по отношение на ограничаване изменението на климата и адаптацията към последиците от изменящия се климат: защита на почвата срещу ерозия и наводнения; обезпечаване на количеството и качеството на водата; поддържане на биологичното разнообразие; екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат; осигуряване на условия за рекреация и туризъм; поддържане на традиционния ландшафт; защита на природното и културно наследство; защита на инфраструктурни обекти и съоръжения. Като самостоятелна екосистемна полза е идентифицирано и Забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата, която е с пряко положително въздействие.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Идентифицираните от ОПРГТ видове активности като стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии са свързани с положително въздействие – аналогично на въздействието от категория гори Г. Зони за защита от урбанизация.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

Целите, насоките за управление, забраните и ограниченията за категория *А. Защитни гори* включват и такива за ограничаване изменението на климата и адаптация (залесявания – върху голи площи, в изредени насаждения, на застрашени от ерозия терени, пустеещи и непригодни земеделски земи, възстановяване и поддържане на полезащитни горски пояси, възстановяване на увредени от горски пожари почви, забрана на голи сечи и краткосрочно постепенни сечи, изграждане на многовидови крайречни буферни защитни пояси, възстановяване на крайречни горски съобщества и др.).За залесяването на невъзобновени сечища, голи горски площи и изоставени земи е включено изискване това да става с подходящи видове, адаптивни към климатичните промени. Не се идентифицират предвиждания с потенциал за отрицателно въздействие.

Целите, насоките за управление, забраните и ограниченията за категория *Б. Специални горски територии:*

- За защитените територии по ЗЗТ – включват описание на режимите и ограниченията за териториите, произтичащи от заповедите за обявяване и плановете за управление на тези територии – част от забраните (за сечи, за отбиване на водни течения, за стопански дейности и строителство, за промяна предназначението и начина на трайно ползване на

земята, за внасяне на неместни видове и др.) имат пряко положително въздействие за ограничаване изменението на климата и за адаптация към променящия се климат. ОПРГТ идентифицира и допълнителни препоръки и указания за стопанисване – също с положително въздействие. Не се установяват предвиждания с потенциал за отрицателно въздействие;

- За защитените зони по ЗБР – описани са предмета и режимите на опазване на зоните, от които също произтичат само положителни въздействия по отношение на климата – аналогично на защитените територии, но с разликата, че ограниченията и забраните за защитените зони са по-малко;
- За другите специални горски територии – културни обекти, горските територии до 200 m около хижи и обекти с религиозно значение, базите за интензивно стопанисване на дивеча, горите с рекреационно значение, за поддържане на ландшафта, горите с висока рекреационна стойност предвижданията имат положителен ефект за ограничаване изменението на климата и адаптацията към последиците от изменението на климата, тъй като подобряват микроклимата в тези райони, насочени са към опазване на качеството на горите, допринасят за подобряване на местообитанията (базите за дивеч) ;
- Насоките за управление на семепроизводствените насаждения и градини, горските разсадници, опитните географски култури, дендрариумите и научно-изследователските и учебно-опитните гори са също с положителен ефект по отношение на климата – запазване на генетичното разнообразие, съобразяване на условията на средата, изпитване устойчивостта на растителни видове, експериментиране на нови технологии и най-добри горско-стопански практики.

Насоките за управление, забраните и ограниченията за *В. Стопански горски територии* са също с положителен принос – целта на стопанисване е устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти, отгледни и възобновителни сечи с приоритет – естествено възобновяване, повишаване на видовото разнообразие, превръщане на издънковите гори в семенни. Не се очакват негативни въздействия, тъй като спазването на предвижданията за тази категория гори гарантира, че те няма да бъдат експлоатирани прекомерно и неефективно.

За *Г. Зони на защита от урбанизация* целта е предотвратяване на стихийната урбанизация, запазване на ценна горска територия – въздействието е изцяло положително.

В.2. Оценка на въздействието на насоките за управление на областно ниво и за общините

За управлението на горските територии на **областно ниво** са формулирани 5 приоритетни направления с насоки и оперативни цели към тях.

Приоритетно направление 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги и включените насоки и оперативни цели имат изцяло положително въздействие по отношение на климата – предвижда се: повишаване устойчивостта на горските насаждения, запазване на горите с

висока консервационна стойност, поддържане и модернизиране на горските разсадници, подпомагане възобновяването при отглеждане на млади насаждения и горски култури, лесовъдски системи за поддържане смесения характер и разновъзрастова структура на горите и др.

*Приоритетно направление 2: Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги*ще гарантира поддържането на горските територии във вододайни зони в добро състояние, редуциране на деградационните процеси, в т.ч. в резултат на изменящия се климат – предвидени са устойчиво стопанисване и ползване на горските и почвени ресурси за предотвратяване влошаване състоянието и/или унищожаването на екосистемите в условия на климатични промени; залесяване с подходящи видове на места на настъпили природни нарушения или пожари; възстановяване на горските територии върху засегнати от природни бедствия обезлесени територии, залесяване на застрашените от ерозия и изоставени земи; превенция на горски пожари чрез поддържане и контролиране на изградената система за наблюдение, откриване и ранно оповестяване за горски пожари.

Приоритетно направление 3 – Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии – предвижда възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение, ефективна горско-пътна мрежа и поддържане на противопожарни ивици (положително въздействие по отношение на климата и специално – превенцията и реагиране при пожари), укрепване на свлачищни терени (положително въздействие по отношение на адаптацията към климатичните изменения). Като самостоятелна оперативна цел е идентифицирано и изграждането и обновяването на туристическата инфраструктура – дейностите са като цяло с положително въздействие върху околната среда, в т.ч. климата, тъй като ще доведат до по-добро управление на туристическия поток към горските територии.

Приоритетно направление 4: Развитие на устойчив туризъм в горските територии – съответства на приоритетите за развитие на региона – устойчивият туризъм ще има положително въздействие - гарантира съобразяване с туристическия потенциал на територията, така че да не се стигне до претоварването ѝ).

Приоритетно направление 5: Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите ще е с косвено положително въздействие по отношение на климата – информираността и приобщаването на обществеността и инвеститорите към проблемите по отношение на климата ще спомогнат за тяхното ефективно управление.

За управление на горските територии на **общинско ниво** по функционални категории са идентифицирани насоки за управление, забрани и ограничения. Те са в съответствие с формулираните насоки, забрани и ограничения за управление на териториите на областно ниво, като са с по-голяма конкретика. Насоките, забраните и ограниченията в по-голямата си част ще окажат пряко или косвено и дългосрочно положително въздействие по отношение на климата – забрани за определени видове сечи,

за внасяне на инвазивни видове, насоки за подобряване състоянието на горите, защитените територии и зони, противопожарни мероприятия и др.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Целите и насоките за управление на ловното стопанство не са свързани с пряко въздействие върху климата, като от значение е регулиране и поддържане на оптимална численост и видов състав на дивечовите видове съобразно капацитета на територията, както и контрола върху инвазивните видове.

Г. Кумулативно въздействие

Предвижданията в рамките на ОПРГТ са свързани изцяло с положително кумулативно въздействие по отношение на климата – включени са насоки, ограничения и забрани както за ограничаване изменението на климата, така и за адаптация към условията на променящия се климат за всички категории гори. Съответно съвкупното им изпълнение ще доведе до кумулиране на положителен ефект за ограничаване на изменението на климата и адаптиране, в т.ч. подобряване на микроклимата.

Не се очакват отрицателни кумулативни въздействия в резултат на реализирането на ОПРГТ.

Не се очаква отрицателно кумулативно въздействие в резултат на реализирането на ОПРГТ и други планове, програми, проекти и инвестиционни предложени в областта по отношение на климата, изменението му и адаптацията към изменящия се климат.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

ОПРГТ ще има значително положително (в т.ч. пряко, косвено и вторично) и дългосрочно въздействие върху климата, ограничаване на изменението му и адаптацията към изменящия се климат. Значителна част от предвижданията на плана представляват мерки от и водят до изпълнението на целите на стратегическите документи за действие за изменение на климата и за адаптацията към климатичните изменения. Очаква се и положително кумулативно въздействие за ограничаване на изменението на климата и адаптиране, в т.ч. подобряване на микроклимата.

6.2. Въздействие върху качеството на атмосферния въздух

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

А. Защитни гори – управлението им не е свързано с отрицателно въздействие върху качеството на атмосферния въздух – в тези горски територии не се предвижда строителство и дейности, свързани с емисии на вредни вещества в атмосферния въздух. Положително въздействие върху качеството на въздуха в населените места/урбанизираните територии се свързва с горските територии за защита на урбанизираните територии, тъй като те

допринасят за подобряване на микроклимата, проветривостта и поглъщане/задържане на атмосферни замърсители. Положително е и въздействието на защитните горски пояси и създадените по технически проекти за борба с ерозията територии - ограничават ерозията и разпрашаването на почвата, съответно ограничават постъпването на прахови частици от почвата в атмосферния въздух.

Б. Специални горски територии – също не са свързани с отрицателно въздействие върху качеството на атмосферния въздух. В тях не се предвижда строителство и дейности, свързани с емисии на вредни вещества.

В. Стопански горски територии – представляват едва около 4% от всички горски територии в областта управлението им и е насочено към устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти, както и предоставяне на услуги. Не са свързани със значими източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух, като дейностите в тях не влияят на качеството на атмосферния въздух в населените места.

Г. Зони за защита от урбанизация – териториите за осигуряване на обществени екосистемни ползи не са свързани с реализиране на обекти, които да са значими източници на емисии. Положително въздействие имат екосистемните ползи от група „екраниране, поглъщане на шум и атмосферни замърсители, поддържане на микроклимат“.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Идентифицираните от ОПРГТ видове активности като стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии не са свързани с реализиране на обекти, които да са значими източници на емисии. Положително въздействие имат екосистемните ползи от група „екраниране, поглъщане на шум и атмосферни замърсители, поддържане на микроклимат“.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

Целите, насоките за управление, забраните и ограниченията за категория *А. Защитни гори* не включват предвиждания за обекти и дейности, източници на емисии. Не се очаква отрицателно въздействие върху качеството на атмосферния въздух. Насоките, ограниченията и забраните, свързани с ограничаване на ерозията, свлачищата, стабилизиране на бреговите ивици, защита на сгради и обекти на техническа инфраструктура, насоките за защитните горски пояси ще имат положителен ефект – ограничаване на разпрашаването.

Целите, насоките за управление, забраните и ограниченията за категория *Б. Специални горски територии* и самото ползване и управление на тези територии не са свързани с изграждане и експлоатация на обекти, източници на емисии. Поддържането и устойчивото управление на тези територии има косвен положителен ефект върху качеството на атмосферния въздух, когато тези територии са в близост до населени места –

отразяват се положително на ветровия режим, проветривостта в района, поглъщането/задържането на замърсители.

Насоките за управление, забраните и ограниченията за *В. Стопански горски територии* също не предполагат негативни въздействия, тъй като не са свързани със значими източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух.

За *Г. Зони на защита от урбанизация* целта е предотвратяване на стихийната урбанизация, запазване на ценна горска територия – в тези зони се допуска строителство единствено на съоръжения на техническата инфраструктура, хидротехнически съоръжения и съоръжения, свързани с управлението на горските територии. Такива ще се реализират при необходимост, на сравнително ограничена площ, не се предвиждат организирани източници на емисии – не се очаква значително отрицателно въздействие върху качеството на въздуха.

В.2. Оценка на въздействието на насоките за управление на областно ниво и за общините

За управлението на горските територии на областно ниво:

Приоритетно направление 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги– включените насоки и оперативни цели имат от неутрално до косвено положително въздействие – като цяло устойчивото управление е свързано с увеличаване на зелените площи и недопускане на замърсяващи дейности, което е с положителен ефект върху качеството на въздуха.

Приоритетно направление 2: Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги – косвено и вторично положително въздействие върху качеството на въздуха – не се предвижда строителство и експлоатация на обекти и съоръжения, източници на емисии.

Приоритетно направление 3 – Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии – подобряването и поддържането на пътните участъци ще ограничи отделянето на прах при преминаване на транспортни средства.

Приоритетно направление 4: Развитие на устойчив туризъм в горските територии – като цяло е с неутрално до косвено положително въздействие – риск от влошаване на КАВ има при допускане на презастрояване с обекти – източници на организирани емисии и прекомерно увеличаване на туристопотока, а от там и транспортния трафик.

Приоритетно направление 5: Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите ще е с косвено и вторично положително въздействие по отношение на КАВ – информираността на населението, приобщаването на инвеститорите, обучението и образованието за опазване на горите и концепцията за екосистемни услуги ще способстват за ограничаване на замърсяването, в т.ч. на въздуха.

За управление на горските територии на общинско ниво по функционални категории са идентифицирани насоки за управление, забрани и ограничения. Те са в

съответствие с формулираните насоки, забрани и ограничения за управление на териториите на областно ниво, като са с по-голяма конкретика. Повечето насоки са с неутрално или косвено и вторично положително въздействие върху качеството на атмосферния въздух (увеличаване на зелените площи, ограничаване на ерозия, свлачища, защитни пояси) Риск за качеството на атмосферния въздух има за насоките, от които произтича строителство и последваща експлоатация на обекти и съоръжения – напр. пътища и др. ОПРГТ не дава конкретни параметри и местоположение на тези обекти спрямо населени територии, нито прогнози за тяхната натовареност, поради което не може да се направи точна оценка на въздействието върху качеството на въздуха. И все пак, тъй като не се предвиждат източници на значими емисии (напр. производства и предприятия) се предполага въздействието да е незначително.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Целите и насоките за управление на ловното стопанство не са свързани с въздействие върху качеството на атмосферния въздух.

Г. Кумулативно въздействие

Като цяло предвижданията в рамките на плана ще доведат до положително кумулативно въздействие върху КАВ – увеличаване на зелени площи (проветривост, задържане на замърсители), ограничаване на ерозионни процеси и свлачища, подобряване на пътната инфраструктура (съответно ограничаване на разпрашаването). Не се очакват отрицателни кумулативни въздействия.

Реализирането на ОПРГТ едновременно с други стратегически документи, планове, програми и проекти няма да доведе до отрицателен кумулативен ефект по отношение на качеството на атмосферния въздух.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

ОПРГТ ще има косвено и вторично положително и дългосрочно въздействие върху качеството на атмосферния въздух, в т.ч. положително кумулативно, в резултат на предвижданията за запазване и увеличаване на горските насаждения, изграждане и поддържане в добро състояние на защитни горски пояси, ограничаване на ерозията и свлачищните участъци. Не се очакват значителни отрицателни въздействия върху КАВ в така представената подробност на предвижданията на ОПРГТ, но на етап инвестиционни предложения следва да се оцени въздействието на новите обекти.

6.3. Въздействие върху водите и риск от наводнения

Въздействието на ОПРГТ на област Добрич върху водните ресурси предварително би могло да се оцени, по:

- съотносимостта му към съществуващите проблемите, посочените в раздел 4 от настоящия ДЕО за компонент „Води“;
- възможността от възникване на нови екологични проблеми свързани с повърхностните, подземните и минералните води.

Предложените мероприятия и условия за изпълнението на ОПРГТ, следва да се разгледат в няколко направления – функционално зониране на горските територии, възмездно ползване на обществени екосистемни ползи, целите на управление на горските територии и на ловното стопанство.

Основните видове натиск върху повърхностните и подземните води (виж. точки 2.1.3.3 и 2.1.4.3) са:

- точкови и дифузни източници на замърсяване от населени места, индустриални обекти, земеделие, животновъдство и др.;
- водовземания за питейно – битови и стопански нужди;
- процеси на ерозия, ограничаващи водозадържането;
- речни корекции, миграционни бариери, регулиране на оттока и др.;
- рекреационен натиск.

В тази връзка реализирането на ОПРГТ на област Добрич би имал ограничен обхват на въздействие върху водните ресурси.

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

ОПРГТ на област Добрич, предвижда функционалното зониране което е определено на базата на съществуваща информация, както и информация, събрана в процеса на изготвяне на ОПРГТ, решения на общините и проучване на общественото мнение. В част II на плана са представени категориите и функционалната принадлежност на горските територии в област Добрич, както и информация за тяхното разпределение по общини. Предложената съвременна функционална категоризация на горските територии включва – защитни гори, специални гори, стопански гори и зони за защита от урбанизация. Необходимо е да се уточни, че такъв тип зониране на горските територии се предлага за първи път в горскостопански планове и програми, поради което липсват условия за сравнимост при оценката на въздействието върху водните ресурси.

Териториалното разпределение на предложеното функционално зониране частично препокрива основни граници в типология и хидроморфологична характеристика на ВТ. В тази връзка се очаква горските територии предвидени в ОПРГТ да засегнат Добруджанските пониращи реки (R9) и малките и средни Черноморски реки (R11).

Може да бъде установено и значително препокриване на функционалните категории с обхвата на зоните за защита на водите обявени съгласно чл. 119а, ал. 1 от ЗВ и Приложение

IV от РДВ. В ОПРГТ на област Добрич, територии пряко съотнесени към зоните за защита на водите са:

- Горски територии включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии;
- Горски територии включени в защитените зони, декларирани и обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие;
- Горски територии с рекреационно значение;
- Горски територии с висока консервационна стойност.

Съществуват и функционални категории, чийто териториално покритие има косвено значение за поддържане на добро състояние в зоните за защита на водите, като:

- Горските територии за защита на почвата;
- Горски територии създадените по технически проекти за борба с ерозията;
- Горски територии за поддържане на ландшафта;
- Горски територии, попадащи в зони за защита от урбанизация.

Съгласно предложения план „Горските територии за защита на водите - Територии за защита на водите разположени в СОЗ (А.2.1)“ покриват само една СОЗ за водовземно съоръжение сондаж ЕВС-2 в землищета на с. Дончево. На територията на област Добрич няма установени зоните за защита на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване, което оправдава силно ограничените площи на този тип гори в ОПРГТ.

Друг критерии, които може да бъде използван при оценка на въздействието е степента на припокриване на зони и водосбори на водохващания за стопански цели с горските територии от функционалната категория „Територии за защита на водите разположени във водосбори на водохващания за стопански цели (А.2.4)“. Тези горски територии покриват част от водовземанията от подземни води в неогенския и палеогенския водоносни хоризонти. Водохващанията са разположени в южната част на областта – долината на река Батова.

Като четвърти критерии е приложена оценка на въздействието от функционалното зониране върху идентифицираните райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). В обхвата на ОПРГТ за област Добрич попадат в три района със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) - BG2_APSFR_BS_01, BG2_APSFR_BS_02 и BG2_APSFR_BS_03.

Основно значение за предотвратяване на възникването и развитието на ерозионните процеси на почвата, както и защита от наводнения имат категорията горски територии за защита на почвата (А1). Значение по този критерии има и териториалното припокриване на РЗПРН с горските територии за защита на урбанизираните територии (А3). В точка 3.3.1. Характеристика на засегнатите територии от настоящият ДЕО са разгледани планирани в ОПРГТ на област Добрич горски територии за защита на почвите (А1) и за защита на урбанизираните територии (А3) в районите със значителен потенциален риск от наводнения.

Заключение:

Въздействието от предложеното в ОПРГТ за област Добрич функционално зониране се оценява като положително и би могло да допринесе за устойчивото развитие на околната среда и водните ресурси в областта. Прилагането му в горските територии се очаква да окаже дълготрайно положително въздействие върху качеството и количеството на повърхностните и подземните води, водните обекти, както и да намали риска от наводнения. Задоволителната, предвид естествените физикогеографски особенности на района, степен на припокриване на специфични територии и зони свързани с управление на водите и функционални категории планирани чрез изпълнението на ОПРГТ ще даде добро ниво на интегрираност по отношение на стратегическото планиране и изпълнение на дейности в тях.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Понятието „обществени екосистемни ползи“ е прилагано със значението на услуги, осигурявани от екосистемите (MAES, 2013), които имат положителен принос към общественото благосъстояние (TEEB, 2010) и екологичната сигурност (Barnett, 2001). В ОПРГТ за област Добрич те са интерпретирани като директен или индиректен резултат от функционирането на горските екосистеми и на специализираните дейности по управлението на горските територии (съгласно чл. 248, ал. 1 от Закон за горите). В тази връзка процедурата по открояването на видовете „обществени екосистемни ползи“ от конкретни горски територии в областта е тясно обвързана с процедурата по функционалното зониране на горските територии.

За целите на управлението на горските територии, ловното стопанство и във връзка с възмездно ползване на обществени екосистемни ползи от горите в област Добрич, планът разпознава както следва:

- Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие;
- Стопански субекти в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие, чиято дейност се благоприятства от обществените екосистемни ползи от горските територии;
- Предложения за горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно.

Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие

Обществени екосистемни ползи от горските територии са резултатите от специализираните дейности по тяхното управлението им. Те са определени в чл. 248 (2) от Закона за горите (ЗГ) и са отразени в пълнота при разработване на ОПРГТ за област Добрич, при съобразяване с класификатора на икономическите дейности на НСИ.

От значение при определяне въздействието на ОПРГТ в тази си част, върху водните ресурси, са стопанските дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „обезпечаване на количеството и качеството на водата“, както следва:

- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в енергетиката (ВЕЦ, води за охлаждане);
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в направление водовземане и водоснабдяване;
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в направление рибно стопанство – риболов, развъждане и отглеждане на риба и други водни организми.

Съгласно чл. 249 (1) от ЗГ коментираните обществените екосистемни ползи, когато благоприятстват извършването на стопанска дейност, са възмездни. В областните планове за развитие на горските територии се определят видовете стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи (чл. 249 (2) от ЗГ).

Разпоредбите на чл. 194 от Закона за водите (ЗВ) определя, че правото на ползване на водите следва да се заплаща, като размера на таксите, начинът и редът за тяхното изчисляване и заплащане се определя с Тарифа за таксите за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяванеприета от Министерския съвет (ПМС № 383 от 29.12.2016 г., в сила от 01.01.2017 г., посл. изм. ДВ. бр.56 от 16 юли 2019г.). Нейната цел е осигуряване на приноса на водоползвателите към възстановяване на разходите за водни услуги и осигуряване на икономически стимули за ефективно използване на водите. С тарифата се определят начинът за определяне, размерът и редът за заплащане на таксите за правото на използване на водите за:

1. водовземане от:
    - повърхностни води;
    - подземни води;
    - минерални води;
2. ползване на воден обект за:
    - изземване на наносни отложения от река Дунав и водохранилища;
    - нарушаване непрекъснатостта на реките от преградните съоръжения;
3. замърсяване:
    - за заустване на отпадъчни води в повърхностни води;
    - за отвеждане на замърсители в подземните води.

Таксите за водовземане от повърхностни и от подземни води се определят на базата на отнетия обем вода, целта на ползване на водите и съответните норми за водопотребление, съгласно наредбата по чл. 117а ЗВ. При водовземане от минерални води дължимите таксите се определят на базата на разрешения обем вода и температурата на минералната вода. Извън случаите на водовземане с цел електропроизводство от водноелектрическа централа (ВЕЦ), таксата се определя по формула - Т = Е х W, където Т е размерът на дължимата годишна такса, Е - единичният размер на таксата в зависимост от целта, за която ще бъде ползвана отнетата вода, в лв./куб. м, а W - размерът на отнетия годишен воден обем - за повърхностни и подземни води, в куб. м или размерът на разрешения годишен воден обем - за минерални води, в куб. м. При самостоятелно водоснабдяване (чрез собствени водовземни съоръжения) таксата за водовземане следва да се умножи с корекционен коефициент К1 = 1,001.

При водовземане за производство на електроенергия, таксата се определя съгласно формулата Т = Е х W х К, където - Т е размерът на дължимата такса - в лв., Е - единичният размер на таксата - в лв./куб. м (параметър зависи от вида на обект от който се ползват водните ресурси), W - размерът на отнетия годишен воден обем - в куб. м и К - корекционният коефициент, получен при разделянето на нетния пад на ВЕЦ на 450.

Целите на ползване на отнетите повърхностни и подземни води за които се заплаща годишна такса са посочени в чл. 12 (1, 2) от Тарифата за таксите за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяване включват:

- Обществено питейно-битово водоснабдяване;
- Самостоятелно питейно-битово водоснабдяване, когато отнетата вода се ползва за питейно-битови цели;
- Обществено водоснабдяване за напояване на земеделски култури;
- Самостоятелно водоснабдяване за напояване на земеделски култури;
- Водоснабдяване за животновъдство;
- Водоснабдяване за аквакултури;
- Водоснабдяване за охлаждане на производствени машини и съоръжения в процеса на работата им;
- Промишлено водоснабдяване;
- Самостоятелно питейно-битово водоснабдяване, когато отнетата вода се ползва с цел производство на храни, лекарствени или козметични продукти;
- Изкуствено подхранване на подземни води;
- Водоснабдяване за други цели.

За водовземане от минерални води, предвидените в чл. 12 (6) цели са:

- Питейно-битово водоснабдяване;
- Лечебни цели в специализирани болници за лечение и рехабилитация;

- Всички други цели.

Дължимите такси се заплащат от титулярите на издадените разрешителни за водоползване от повърхностни, подземни или минерални води.

Таксата за ползване на воден обект за нарушаване на непрекъснатостта на река от съоръженията по чл. 156и, ал. 2, т. 4 ЗВ (преградните съоръжения, които нарушават непрекъснатостта на реките) се определя на базата на височината на преградното съоръжение. Тя се определя по формулата T = E x W, където - T е размерът на дължимата такса - в лв., E - единичният размер на таксата - 10 лв. и W - височината на преградното съоръжение - в м. Дължимата таксата се заплаща от собственика на преградното съоръжение.

<u>Стопански субекти в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие, чиято дейност се благоприятства от обществените екосистемни ползи от горските територии</u>

Съгласно чл. 249 (3) от ЗГ стопанските субекти, които извършват стопанската дейност, благоприятствана от обществени екосистемни ползи в горските територии и зони, определени в областния план за развитие на горските територии, следва заплащат в общината, на чиято територия извършват дейността, обезщетение за съответните обществени екосистемни ползи.

В ОПРГТ за област Добрич е предложено Общините, в сътрудничество със съответните институции, съдържатели на подобна информация - ДГС, Басейнови дирекции, РИОСВ, Държавни агенции и др., да формират и обновяват ежегодно регистър относно видове и брой стопански дейности (обекти и субекти) в и извън горските територии, облагодетелстващи се от екосистемните ползи от горите.

Съгласно чл. 50 (1) от ЗВ за дейности свързани с водоползване (от повърхностни, подземни или минерални води) и/или ползване на воден обект се издава разрешително от съответния компетентен орган – МОСВ, Басейнова Дирекция, Агенцията за проучване и поддържане на река Дунав, Общината след решение на общинския съвет. Всяко разрешителното за водовземане или за ползване на воден обект съдържа необходимите атрибути и информация относно титуляря, целите за които е издадено, параметрите (вкл. точното местоположение на водовземането или ползването) и условията по него.

Към момента, Закона за водите изисква в системата на МОСВ, Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ), Министерството на енергетиката (МЕ), Изпълнителна агенция "Проучване и поддържане на р. Дунав" да се водят съответните регистри за издадените по компетентност разрешителни. Съгласно чл. 184 (1) от ЗВ тези регистри са публични и се обявяват на интернет страниците на Басейновите дирекции за управление на водите и на МОСВ.

Директорите на Басейновите дирекции водят регистри на всички водовземните съоръжения за подземни (в това число и за минерални) води, както и на тези за задоволяване на собствените потребности на гражданите на територията на съответния район за басейново управление, включително на съоръженията които са необорудвани за експлоатация, консервирани или ликвидирани.

Може да се обобщи, че и към момента необходимата информацията свързана със стопански субекти, които упражняват дейности в и извън горските територии и се облагодетелстват от екосистемната полза „обезпечаване на количеството и качеството на водата“ е включена в регистри, които ежегодно (в някой случаи и на по-кратки интервали) се обновяват. Тези регистри са налична и обществено достъпни, а данните в тях могат да бъдат ползвани от общините.

Предложения за горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно

В предложения ОПРГТ за област Добрич определя горски територии, от които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно на основание чл. 249. (2) т. 1. от ЗГ. При изпълнението на плана е предвидено да бъдат установени ползвателите на обществени екосистемни ползи от горите извън териториалния обхват на горските територии.

Горските територии в област Добрич, в които ползването на обществена екосистемна полза (по чл. 248 (2) от ЗГ) „обезпечаване на количеството и качеството на водата“ включват 2116 полигона, върху обща площ от 9943 ха или 15 % от общата площ на полигоните в областта.

Заключение:

Законът за горите задължава лицата, които извършват стопанската дейност, благоприятствани от обществени екосистемни услуги в горските територии и зони, определени в областния план за развитие на горските територии да заплащат в общината, на чиято територия извършват дейността, обезщетение за съответните обществени екосистемни ползи. Съответно общината следва да разпределя постъпилите от обезщетения средства между собствениците на горски територии, държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства.

За дейности свързани с водовземане от повърхностни, подземни или минерални води, както и за ползване на воден обект, стопанските субекти заплащат такса съгласно Тарифата за таксите за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяване. От друга страна това са стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „обезпечаване на количеството и качеството на водата“, поради което стопанските субекти следва да заплащат и обезщетения по силата на ЗГ.

Заплащането на предвидените в ЗГ обезщетения към общините ще увеличи цената на услугата, а като краен дълготраен икономически ефект би могло да се очаква и увеличение в цената на крайните продукти генерирани от стопанските субекти. Точен икономически

анализ на този етап не би могъл да се направи предвид на това, че в ОПРГТ за област Добрич не е коментиран размера на потенциално дължимите плащания за конкретни възмездни екосистемни ползи и към периода на неговото разработване няма въведена необходимата за това Методика (изготвяне на Наредба по чл. 249, ал. 8 от ЗГ).

Въздействието свързано с предложеното възмездно ползване може да се оцени като положително от гледна точка на възможността за устойчиво развитие на горски територии и зоните извън тях, в които ползването на екосистемната полза „обезпечаване на количеството и качеството на водата“ е възмездно. Към тези зони е възможно да бъдат насочени и голяма част от мерките заложени в ПУРБ и ПУРН. От друга страна съществуват предпоставки и за дълготраен отрицателен икономически ефект, породен от задължението за заплащане на обезщетения от страна на стопанските субекти и увеличаване на техните преки разходи.

В тази връзка, при определяне размера на обезщетенията, би следвало да се запази необходимия рационален баланс между стимулирането на екосистемни ползи и икономическият ефект върху техните ползватели.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

<u>В1.1. Защитни горски територии</u>

По отношение на повърхностните и подземните води, по-голяма част от целите, насоките за управление и препоръките за стопанисване на Горското стопанство, в своята цялост се очаква да окажат дългосрочно, постоянно и положително въздействие.

Посочените в ОПРГТ за област Добрич основни цели на управление на горските територии за запазване и подобряване на защитната им функция, по отношение опазването на водоизточниците от замърсяване и водоемите, които снабдяват населените места с питейна вода, регулирането на водния отток, максимално акумулиране на водните количества от горите (т.е. стимулиране на техните водоохранни и водозащитни функции) и подобряване водния баланс ще имат положително въздействие с дългосрочен, кумулативен ефект върху водните ресурси на областта и тяхното стопанско ползване.

Планираните насоки за управление на горските територии за защита на водите - територии за защита на водите разположени в СОЗ са съпоставими с режимите в трите пояса на СОЗ разписани в чл. 7, чл. 9 (1) и чл. 10 (1) от Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди. Съгласно наредбата за територии попадащи във вододайни зони (с

учредени СОЗ) в пояс I се разрешават само дейности, свързани с експлоатацията на водоизточника и/или съоръжението, както и свързани с изпълнението на противоерозионни, залесителни и отгледни горскостопански мероприятия. В приложение № 1 и № 2 от Наредбата са посочени забраните, ограниченията и ограниченията при доказана необходимост в санитарно-охранителните зони - пояси II и III около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни, подземни и минерални води. Единствената препратка към горските територии е забрана за изсичане на гори, с изключение на отгледна сеч. В пояси II и III е забранено ползване на въздухоплавателни средства за разпръскване на торове и пестициди, ограничено е използване препарати за растителна защита.

Целите свързани със запазване и укрепване на морфологичната цялост и стабилизиране на речните брегове и крайречните зони чрез ограничаване на деструктивните процеси, като резултат от управлението на горските територии за защита на почвата се очаква да имат дългосрочно, постоянно и положително въздействие.

Заложените цели и насоките за управление се очаква се постигнат дългосрочно, постоянно и положително въздействие по отношение превенцията от наводнение, като основни, но не единствени са:

- използване на лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосборите;
- прилагане на отгледни сечи с диференцирана интензивност, гарантираща оптимална склопеност за осигуряване достъп на валежите до почвата, по-добра устойчивост и по-висока продуктивност;
- стимулиране на естественото възобновяване и своевременно залесяване на горите, пострадали от природни бедствия;
- препоръчва се да не се планират и провеждат стопански мероприятия в крайречните гори, а само дейности за възстановяване на крайречните горски съобщества;
- възстановяване и поддържане на защитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания
- укрепване чрез залесяване на застрашените от развитие на ерозионни процеси терени, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;
- прилагане на терасиране и други противоерозионни технологии за почвоподготовка при залесяване на стръмни горски терени;

Прилагането на дейностите по превенция от наводнения и подобряване на морфологичното състояние на водните обекти ще има общо кумулативно, дългосрочно и положително въздействие върху екологичното състояние на повърхностните води.

По отношение на водните ресурси, някои от целите, насоките и препоръките на управление, е възможно да окажат различни по степен и продължителност, потенциални, отрицателни въздействия. Като такива биха могли да се посочат:

- подпомагане на възобновяването чрез изсичане на подлеса в изредени насаждения;
- включване/инкорпориране на съществуващата растителност в новосъздадените крайречни системи, тъй като някои очаквани ползи като стабилизиране на брега и намаляване на ерозията при почвите се максимизират с израстването на дървесната растителност;
- изграждане на многовидови крайречни буферни системи/защитни пояси, които имат съществени предимства: създават възможност за многофункционално стопанисване при бъдещи климатични промени, имат висок водорегулиращ ефект, влияят за ограничаване на ерозионните процеси, предпазват от наводнения;

Прилагането на отгледни сечи биха могли да имат краткотрайно, временно отрицателно въздействие по отношение възможни негативни въздействия върху състоянието на повърхностните води, речните легла, включително водноохранните зони, за периода на провеждане на самите горскостопанските мероприятия.

Дейности свързани с инкорпориране на съществуващата растителност в новосъздадените крайречни системи за стабилизиране на речните брегове и изграждане на многовидови крайречни буферни системи биха постигнали положителен ефект в случай, че те включват подходящи дървесни видове. В противен случай, а именно присъствието на нехарактерни видове и съобщества би имало постоянно, отрицателно въздействие върху структурата на речните брегове и крайречните зони.

Изграждането на крайречни буферни системи и запазване естественото състояние на речните легла, брегове и крайбрежните заливаеми ивици има ключово значение за осигуряване на водозадържането при преминаване на високи води и намаляване риска от наводнения. Присъствието в тези зони на неподходящи видове и горски структури ще има постоянно, отрицателно въздействие.

На територията на област Добрич няма установени зоните за защита на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване. За питейни нужди в областта се ползват приоритетно подземни водоизточници, като има обособени 7 зони за защита на подземни води, предназначени за питейно – битово водоснабдяване с учеридени в тях на 41 СОЗ по данни на БДДР и БДЧР. На този етап само една СОЗ попада в обхвата на „Територии за защита на водите разположени в СОЗ“ (виж точка 3.3.1. Характеристика на засегнатите територии).

Насоките за управление, забраните и ограниченията по отношение защитата и управлението на водните ресурси са съпоставими с програмата от мерки във втория ПУРБ и ПУРН на Дунавски и Черноморски райони, както и с предложените мерки в ДЕО на ПУРБ и ПУРН. Те не са в конфликт със Закона за водите и приложимите релевантни наредби. Необходимо е да се отчете, че всяка дейност свързана с подобряване на водния баланс, хидроморфологичното състояние на водните тела, както и намаляване на риска от

наводнение, води до ограничаване на негативните последици върху населението, околната среда и спомага за постигане целите за добро състояние на водите.

В заключение може да се обобщи, че горски територии за защита на водите най-общо могат да се разделят на три групи в зависимост от елементите, които защитават:

- горски територии в непосредствена близост до водни течения и водни тела (например крайречни гори);
- горски територии около източници на питейна вода;
- горски територии във вододайни зони.

За изпълнение на целите пред тази категория горски територии е необходимо да се формулират ясни и конкретни насоки за управление, ограничения и забрани, които да осигурят защита на водите и да намалят негативните въздействия на горскостопанските дейности върху тази екологична стойност.

- За горските територии в санитарно-охранителни зони на източници на питейна вода, обособени съгласно Наредба 3 от 2000 г., се прилагат изискванията и мерките за опазване предписани в наредбата.
- В горски участъци с установени водоизточници от повърхностни или подземни води, ползвани за питейно – битови нужди и намиращи се в процес на узаконяване на СОЗ да се прилагат разпоредбите на Наредба № 3 от 2000 г.
- Забрана за нарушаване естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици в контекста на постигане целите за добро състояние, съгласно Рамковата Директива за водите, ЗВ и ПУРБ.
- Недопускане вторично замърсяване на водите, физическо увреждане на речните легла и водовземните съоръжения при провеждане на горскостопански мероприятия по управление на горите.

Едновременно с това и съгласно мерките приетите с втория ПУРБ на Дунавски и Черноморски райони не трябва да допуска провеждане на голи сечи във водосбора на водохващания от повърхностни води, предназначени за питейно - битово водоснабдяване с изключение на интензивните горски култури.

По протежение на всички постоянни водни течения и водни тела да се поддържа развитието на естествена дървесна и храстова растителност с ширина не по-малко от 10 м., в които не се извършват сечи или те са с интензивност до 5% от нейния запас. Тази практика ще гарантира запазване естественото състояние на речните легла, брегове и крайречните зони в съответствие с изискванията на Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действия на Общността в областта на водната политика и ПУРБ за постигане добро състояние на водите.

<u>В1.2. Специални горски територии</u>

Заложените цели и насоки за управление в специалните горски територии се очаква да окажат дългосрочно, постоянно и положително въздействие върху състоянието на повърхностните води, които имат пряко отношение върху благоприятния статус на елементите от Националната екологична мрежа и специално онези местообитания за които поддръжката или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за опазването им. В обхвата на областта попадат изцяло или частично 2 Защитени територии и 18 Защитени зони от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 за които състоянието на водите е значим фактор (съгласно вторите ПУРБ на Дунавски и Черноморски райони).

ОПРГТ потвърждава режимите на управление на елементите на Националната екологична мрежа в област Добрич. Очаква се изпълнението на дейностите да окажат положителен ефект върху физическите модификации на речното корито, регулирането на оттока и деградацията на крайречната растителност, с което ще има кумулативно, дългосрочно, положително въздействие върху водолимитираните местообитания и видове.

Съответно дейности свързани със „Задължително възстановяване (рекултивация) на речните корита след добив на инертни материали в района на общината срещу понижение на подземните води и деформация на речните течения“ би следвало да бъдат изпълнявани с подходящи дървесни видове с цел запазване естественото състояние на речните легла, брегове и крайбрежните заливаеми ивици.

B.1.3. Стопански горски територии

Поставените в ОПРГТ на област Добрич цели и насоки за управление в стопанските горски територии се очаква да имат общо средносрочно до дългосрочно, постоянно, положително въздействие върху повърхностните и подземните води.

Краткотрайно, временно отрицателно въздействие по отношение възможни негативни въздействия би могло да се очаква по време на горскостопанските дейности свързани с провеждане на отгледни и възобновителни сечи.

При планирането на дейности и реализирането им в стопанските горски територии за максимално производство на строителна дървесина от единица площ би следвало да не се допуска нарушаване естественото състояние на речните легла, брегове и крайбрежните заливаеми ивици.

B.1.4. Зони за защита от урбанизация

Заложените цели и насоки за управление в горските територии за защита от урбанизация имат положително въздействие върху повърхностните, подземните и минералните води. В тях се въвежда забранителен и ограничителен режим по отношение на бъдещо строителство, като се прави изключение за елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения. При дейности свързани с изграждане на хидротехнически съоръжения би следвало да се изготви първоначална оценка на естествените ресурси,

необходимите количества за екосистемите и разполагаемите ресурси за да не се постигне дисбаланс и пряк, отрицателен ефект във водния сектор.

Потенциалния риск за постигане на дългосрочно отрицателно въздействие да голяма степен е компенсиран с изискванията на Закона за водите и приложимите наредби свързани с издаване на разрешителни за водовземане и/или ползване на воден обект. Процедурата по издаване на разрешителни предвижда оценка за състоянието на водните тела (повърхностни и подземни) и на техните разполагаеми водни ресурси.

В.2. Оценка на въздействието на целите и насоките за управление на областно ниво

По отношение на повърхностните, подземните и минералните води, изпълнението на предвидените оперативни цели в приоритетни направления № 1. „Устойчиво стопанисване и ползване в горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги“, № 2. „Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги“ и № 5. „Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите“ ще окаже дългосрочно, постоянно и положително въздействие.

Ако те бъдат осъществени ще се постигне устойчивото управление на водните ресурсите, подобряване качеството на питейната вода по общини и като цяло за областта и поддържане на съществуващата система за водоснабдяване, чрез намаляване на загубите по водопроводната мрежа, както и проектиране на нови клонове. Изпълнението на оперативните цели ще имат положителен ефект също върхуобщото подобряване състоянието на речната мрежа и водоемите, ограничаването на ерозионните процеси и намаляване на рисковете от наводнения. Очаква се наските на управление да доведат до строг контрол върху провежданите мероприятия и сечи в защитните гори, както и засилена координация със съответните административни органи по управление на водните ресурси и по управление на отпадъците.

Същевременно планираното изграждането на нови водохващания и сондирането за откриване на нови водоизточници, би следвало да се съобрази с изискванията на Закона за водите и приложимите наредби, имащи отношение към издаването на разрешителни за водовземане, проучване, ползване и опазване на подземните води, както и с оценката за състоянието на водните тела и на техните разполагаеми водни ресурси.

Установяване и поддържане на стабилни връзки между общините, СИДП, РДГ, ДГС, ДЛС, останалите ведомства и местното население ще допринесе за по-доброто разбиране и подкрепа за работата на горските стопани, както и за по-добра координация между държавните администрации отговорни за устойчивото управление на околната среда и водите. Формиране на тясно сътрудничество между държавните и общинските институции, неправителствените организации и частните фирми, е се очаква да бъде гаранция за такова устойчиво управление и ще ограничи неразумното и неефективно използване на ресурсите на територията на областта.

Дейности по внедряването и използване на ГИС в работата на институциите от горския сектор в област Добрич (приоритетно направление № 5, оперативна цел № 4) ще имат кумулативно, постоянно и положително въздействие чрез постигне обмен на изградената местна база данни с други икономически сектори и определени държавни администрации и институции – МОСВ (БД и РИОСВ), МРРБ и др.

Реализирането на дейности в приоритетно направление № 3 „Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии“ и № 4 „Развитие на устойчив туризъм в горските територии“ биха могли да окажат пряко или косвено, краткотрайно или средносрочно отрицателно въздействие върху водните ресурси на областта.

Очакваният засилен човекопоток в резултат от разработване на туристическите маршрути в горските територии, диверсификацията на туристическия продукти създаването на зелени зони около водните площи може да стане допълнителен източник на дифузно и/или точково замърсяване на водите с биогенни и други вещества, в резултат на което да се влоши екологичното състояние на водите.

Включването на риболовния туризъм, като част от планираната диверсификация на туристическия продукт (приоритетно направление № 4, оперативна цел № 5) може да причини изкривяване на данните получавани от контролния мониторинг в системата на ИАОС и БД, поради факта, че рибната фауна е един от биологичните елементи за качество, съотносими към оценката за състоянието на ВТ. Това изисква при разработване концепцията за този вид туризъм, тя да бъде трайно съобразена с изискванията на ЗВ, закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА), ПУРБ на Дунавски и Черноморски райони, системата и плановете за мониторинг на повърхностните води.

Дейностите по изграждане, възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горите, изграждането на съоръжения за укрепване на свлачищните терени покрай пътищата, поддържането на маршрутите и туристическа инфраструктура в горските територии могат да окажат краткосрочни до средносрочни, временни, отрицателни въздействия в резултат от замърсяването на водите и речните легла за периода в които се извършват.

<u>Защитни горски територии</u>

От разписаните в ОПРГТ общи насоки за управление на защитните горски територии по функционални категории, дефинираните забрани и ограничения, специфични за общините в област Добрич, разработени на основата на нормативните документи и най-добрите лесовъдски практики, една значителна част ще имат дълготрайно, постоянно, положително въздействие върху водните ресурси. Пряк положителен ефект се очаква да окажат и част от наложените забрани и ограничения, а именно:

- Да не се допуска намаляване на площта на защитните гори;

- Да не се допуска влошаване състоянието на защитните гори;
- Да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси в горските територии;
- Забрана за провеждането на голи сечи и ограничаване прилагането на краткосрочно-постепенни сечи

Запазването и възстановяване на противоерозионните горски насаждения, както и възстановяване на растителността в свлачищни и поройни горски земи, ще окажат пряко, дългосрочно положително въздействие за ограничаване на наводненията и подпомагане на планираните в ПУРН мерки.

Всички насоки в управлението на горите, имащи отношение към сечи за подобряване на санитарното им състояние, възобновителни сечи и др. могат да окажат краткотрайно, временно отрицателно въздействие по отношение състоянието на повърхностните води и речните легла за времето на провеждане на горскостопанските мероприятия.

Специални горски територии

По-голяма част от заложените насоки и препоръки в ОПРГТ за специалните горски територии имат положително въздействие върху повърхностните, подземните и минералните води. ОПРГТ потвърждава режимите на управление на елементите на Националната екологична мрежа в област Добрич.

Други като забрана за дейности, които могат да нарушат естественото състояние, да намалят естетическата стойност на горските територии и/или на ландшафтите биха имали косвено положително въздействие в върху водите в резултат от общото подобряване състоянието на околната среда. Постигането на дългосрочен положителен ефект е свързан и с прилагане на всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове.

Насоките и препоръките отнасящи се към развитието на туризма и инфраструктурата могат да имат различно по степен, срочност и продължителност вторично, отрицателно въздействие. Това въздействие върху повърхностните, подземните и минералните води може да бъде свързано с:

- възможно допълнително дифузно и/или точково замърсяване на водите с биогенни и други вещества и влошаване екологичното състояние на водните тела;
- увеличено ползване на естествени водни ресурси за задоволяване на питейно – битовите нужди в туристическата инфраструктура.

Стопански горски територии

Заложените цели и насоки в стопанските горски територии имат дългосрочно, пряко, положително въздействие върху водните ресурси на областта.

Известно отрицателно въздействие могат да имат насоки свързани с прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми, но като цяло приемане, че това въздействие ще бъде краткотрайно и временно за времето на провеждане на горскостопанските мероприятия. За недопускане на дългосрочно отрицателно въздействие би следвало да не се допуска нарушаване естественото състояние на речните легла, брегове и крайбрежните заливаеми ивици.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

По-голяма част от заложените насоки и препоръки в ОПРГТ на област Добрич по отношение на ловното стопанство се очаква да окажат неутрално въздействие върху водните ресурси. Възможно е единствено възникване на вторично дифузно замърсяване на водите с биогенни и други вещества, в резултат на което да се влоши екологичното състояние на водите, като въздействието ще бъде слабо до умерено, временно и отрицателно.

Г. Кумулативно въздействие

Управлението на водните ресурси в област Добрич се извършва на басейнов принцип и в обхвата на две Басейнови Дирекции за управление на водите - в Дунавски и Черноморски райони. Контрола върху заустването на отпадъчни води в повърхностни водни обекти се извършва от РИОСВ Варна. Основните идентифицирани проблеми са свързани със:

- замърсяването на повърхностните води от точкови и дифузни източници, включително заустване на непречистени отпадъчни води от населени места без пречиствателни станции;
- натиска върху химичното състояние на подземните води в резултат дифузно замърсяване от земеделие и населени места без изградена канализационна мрежа;
- хидроморфологичен натиск в резултат от съществуващи речни корекции, миграционни бариери и регулиране на оттока,
- съществуващ висок риск от наводнения за три района на областта.

Други стратегически планове и програми, чиято реализация заедно с ОПРГТ за област Добрич биха имали кумулативно, положително въздействие върху водните ресурси са съответно:

- Втори План за управление на речните басейни за Дунавски район;
- Втори План за управление на речните басейни за Черноморски район;
- План за управление риска от наводнение за Дунавски район;
- План за управление риска от наводнение за Черноморски район;
- Горскостопански планове на всяко от държавните горски стопанства в областта;
- Областна стратегия за развитие на Област Добрич;
- Стратегии за развитие на общините в област Добрич.

Отрицателни въздействия върху водните ресурси, които заедно с реализацията на ОПРГТ за област Добрич биха имали значителен кумулативен ефект са съответно:

- Залесяване на речните брегове и крайречните зони с неподходящи дървесни видове, основно интензивни горскостопански култури.
- Вторично точково или дифузно замърсяване на повърхностните води в резултат от туристически и рекреационни дейности;
- Провеждане на нерегламентирана, основно бракониерска сеч в горски участъци попадащи в зоните на СОЗ;
- Водоползване от водоизточници без издадени разрешителни или изграждане на такива за водоснабдяване на населението с вода за питейни цели без учредяване на СОЗ.

В своята цялост ОПРГТ за област Добрич няма значително отрицателно въздействие, което да кумулира с други въздействия върху повърхностните, подземните и минералните води на областно ниво. Включените в плана препоръки, насоки за управление, цели и зонирането биха имали смекчаващ положителен ефект върху състоянието на водните ресурси. Като положително трябва да се разглежда и въвеждането на различни защитни режими в горските територии, концепцията за екосистемните услуги и възмездното ползване, които могат да облекчат натиска върху водоползването и подобрят устойчивостта при управлението на водите.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

По отношение на повърхностните и подземните води въздействието на ОПРГТ за област Добрич се очаква бъде неутрално до положително. Реализацията на плана, заедно с прилагането на други стратегически документи и планове (ПУРБ, ПУРН и др.) във водния сектор, ще имат кумулативно, дългосрочно и положително въздействие.

Предвижданията на ОПРГТ за районите с идентифициран висок риск от наводнения са напълно съпоставими с мерките предвидени в ПУРН на Дунавски и Черноморски райони (виж точка 4 „Съществуващи екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към ОПРГТ на област Добрич“). Очакваното кумулативно въздействие върху околната среда и водите е дългосрочно и положително.

Предвижданията на плана са частично съобразени с изискванията и режима на експлоатация на съществуващите водоизточници за питейно-битови нужди, в т.ч. санитарно-охранителните зони около тях, произтичащи от закона за водите, приложимите наредби и мерките разписаните във втория ПУРБ на Дунавски и Черноморски райони. Би могла да се проучи възможността в ОПРГТ за област Добрич да бъде планирано увеличаване на горските територии за защита на водите разположени в СОЗ (А.2.1), така, че те да покрият всички или по-голяма част от зоните за защита на подземните води,

предназначени за питейно битово водоснабдяване, които къммомента не попадат в обхвата на такива горски територии.

Някои цели, насоки за управление и препоръки, може да окажат значително, краткосрочно до дългосрочно отрицателно въздействие. Такива са:

- различните горскостопанските мероприятия (сечи, изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски пътища) за периода на тяхното провеждане;
- залесяването на речните брегове и крайречни зони, когато това се извършва с неподходящи дървесни видове и съобщества;
- разработване на туристическите маршрути в горските територии, създаването на зелени зони около водните площи, включително риболовния туризъм, създаване на нови курортни структури.

Те могат да окажат неблагоприятен ефект върху постигане на целите за добро състояние на водите, заложени в ЗВ и РДВ.

Отрицателно въздействие могат да имат и предвидените обезщетения по възмездното ползване на обществени екосистемни услуги и по-специално техният размер, в случай, че не се запази необходимия рационален баланс между стимулирането на екосистемните ползи и икономическият ефект върху техните ползватели.

Идентифицираните отрицателните въздействия могат да бъдат смекчени или ограничени при прилагане на набор от мерки, предложени в настоящата екологична оценка.

6.4. Въздействие върху земните недра

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Въздействие върху геоложката основа, и то положително, дългосрочно, пряко и косвено, ще има при следните функционални категории, предложени в ОПРГТ:

А. Защитни гори

А (1) Горски територии за защита на почвите

Горските територии за защита на почвата са с обща площ 17 626,6 ha, от която 14 934,8 ha залесена и 2691,8 ha. Най-големи площи има в общини (по низходящ ред): Добрич – селска (5820.4 ha), Тервел (3534,0 ha), Крушари (3148,2 ha), Балчик (2870,4 ha) и Генерал Тошево (1701,6 ha). Общините с много малък процент горски територии са Каварна (474,1 ha), Добрич (69.7 ha) и Шабла, където няма залесена горска територия, а незалесената е 8.2 ha. С изключение на послевната, пробладаващи са залесените площи, а незалесените са около 15 % за тази функционална категория

А(7) –Горски територии, създадени по технически проекти за борба с ерозията

Създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии, включени в обхвата на технически проекти за борба с ерозията са с обща площ 1 053,9 ha, от която 972,7 ha залесена и 81,2 ha незалесена, изцяло на територията на община Тервел.

Защитните гори оказват и защита на геоложката основа, върху която се формира почвения субстрат.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии и имат отношение към геоложката основа са:

а. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „защита срещу ерозия на почвата от наводнения“:

- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в транспорта
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в енергетиката
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в строителството
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в селското стопанство (растениевъдство и спомагателни дейности), вкл. върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория А(1), А(7), Б(13).

Няма данни за конкретни проекти или предвиждания за дейности в ОПРГТ и не може да се направи конкретна оценка, но всяка от тези дейности има потенциал да окаже в някаква степен въздействие върху геоложката основа. За никоя от тях не са характерни дълбоки изкопи или тунелни изработки, които оказват най-силно негативно въздействие.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

Връзка със състоянието на геоложката основа имат следните цели, насоки и препоръки за *А. Защитни горски територии:*

А(1) В горските територии за защита на почвата:

Основната цел на управление е запазване и подобряване на защитната им функция, свързана със защита на почвата, овладяването на ерозията, свлачищата, пороите, стабилизиране на бреговите ивици на големите реки. Защитата на почвата се залага като цел на всички провеждани лесовъдски мероприятия и технологии за тяхното изпълнение.

Под защита на почвата се разбират всички възможни въздействия на горите за ограничаване на ерозията и други процеси на деградация на почвите.

Индикаторът за оценка на тази под категория е сравнението на площите на горските територии по вид и степен на ерозия, в началото и след изпълнение на настоящия план.

Насоки за управление, забрани и ограничения: Насоките за управление се изразяват в използването на минимални въздействия върху горските територии, посредством планирани сечи и залесявания и технологиите за тяхното изпълнение:

- адаптиране и внедряване на нови технологии за възстановяване на увредени от пожари горски почви;
- продължаване на залесителните дейности и създаване на култури върху голите площи, а също и със залесяване в изредени насаждения и култури;
- при сечта вършината на стръмните терени трябва да се събира по хоризонталите за задръстване на застрашените от ерозия долове;
- за предотвратяването на ерозията от голямо значение е правилното извеждане на възобновителните и отгледни сечи и начина на почистване на сечищата;
- основен дял в борбата с ерозията и за в бъдеще ще заема укрепването чрез залесяване на застрашените от развитие на ерозионни процеси терени, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;
- прилагане на терасиране и други противоерозионни технологии за почвоподготовка при залесяване на стръмни горски терени;
- възстановяване и поддържане на полезащитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания;
- затревяване на склонови земи с наклон под 10° за стабилизиране на почвата и използване на ефекта на мулчирането в засушливи райони;
- въвеждане и адаптиране на добри практики за устойчиво управление на почвите в условия на климатични промени, които да допринесат за ограничаване и/или намаляване увреждания на почвите до безрискови нива за околната среда;
- да се водят предимно отгледни и санитарни сечи;
- залесяванията са възможни единствено в съответствие с утвърдени горскостопански планове и програми.

Въздействията при осъществяване на целта оказват вторични, дългосрочни, постоянни и положителни последици, като ограничават ерозионните процеси върху геоложката среда.

А(7) В създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии, включени в обхвата на тези проекти:

Основна цел на управление е запазване и възстановяване на противоерозионните горски насаждения. Целта на противоерозионните залесявания се определя в отделните

технически проекти и включва възстановяване на растителността в поройни горски земи, осигуряване на необходимата стабилност на терена, укрепяване на ровини и др.

Индикатор за оценка на тази под категория е сравнението на площите на възстановените горски територии и състоянието им (не се допуска влошаване на състоянието им) по време на изпълнение на настоящия план.

Насоки за управление, забрани и ограничения: Насоките за управление се изразяват в използването на минимални въздействия върху горските територии, посредством планирани сечи и залесявания и технологиите за тяхното изпълнение. За изпълнението на целите е необходимо да се следват описаните в техническия проект за борба с ерозията лесокултурни мероприятия и да се прилагат адекватни лесовъдски намеси, съобразени със състоянието на тези горски територии.

Въздействията при осъществяване на целта оказват вторични, дългосрочни, постоянни и положителни последици, като ограничават ерозионните процеси върху геоложката среда.

В.2. Оценка на въздействието на насоките за управление на областно ниво и за общините

Геоложката основа и нейното състояние е относима към следните насоки за управление на горските територии на областно ниво:

***Приоритетно направление № 2.* Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги**

Устойчиво управление на ресурсите на областно ниво и засилване на вътрешнообластната координация, информационен обмен и мониторинг.

Насоки за управление – изграждане, разширяване и реконструкция на водопроводи и канализационна мрежа, опазването на околната среда от отпадъци, слагане на информационни табели, кошчета за отпадъци по туристическите пътеки за опазването на околната среда. Строг контрол върху провежданите мероприятия и сечи в защитните горски територии. Засилена координация със съответните административни служби по управление на водните ресурси и по управление на отпадъците

Оперативна цел 2. Поддържане на горските територии в добро състояние за редуциране на деградационните процеси, чрез:

- Устойчиво стопанисване и ползване на горските и почвени ресурси за предотвратяване влошаване състоянието и/или унищожаването на екосистемите в условия на климатични промени;
- Възстановяване на екосистемите в горските територии, засегнати от антропогенни и природни бедствия, чрез залесяване с подходящи видове на мястото на настъпилите природни нарушения или пожари;

- Възстановяване на горските територии върху засегнати от природни бедствия обезлесените територии, залесяване на застрашените от ерозия и изоставени земи;
- Превенция на горските пожари чрез поддържане и контролиране на изградената система за наблюдение, откриване и ранно оповестяване за горски пожари;
- Повишаване на обществената ангажираност при превенцията и борбата с горските пожари и незаконните действия в горските територии;
- Ограничаване провеждането на лесовъдски мероприятия, причиняващи уплътняване и ерозия на горските терени;
- Осигуряване на достатъчно инвестиции за залесяване и отглеждане на култури, както и за създаване и поддържане на полезащитните пояси;
- Предприемане на адекватни мерки за предотвратяване на опасността от ерозия на почвата в горските територии;
- Поддържане на съществуващата система от мерки за борба с ерозията, а при необходимост и изграждане на нови технически съоръжения.

Приоритетно направление № 3. **Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии**

Подобряване състоянието на горската пътна мрежа, изграждане на нови пътища за по-голяма достъпност до отдалечените дърводобивни масиви. Изграждане на подходяща инфраструктура-пътища, заслони, горски кътове, обособени зони за отдих и пикник и др. Необходимо е подобряване на управлението и ползването на горските и водни ресурси.

Насоки за управление - подобряване на транспортните комуникации, създаване на допълнителна мотивация за местните заинтересовани лица в подкрепа на подобряването и поддържането на инфраструктурата, привличане на туристи и инвеститори. Включването на проекти за изграждане, реконструкция и модернизация на горските пътища.

Оперативна цел 1. Възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горските територии, чрез:

- Изграждане на нови горски пътища и наваксване изоставането в развитието на инфраструктурата в горските територии;
- Поддържане и изграждане на ефективна горско-пътна мрежа с по-висока товароносимост;
- Възстановяване на експлоатационното състояние на отделни участъци от горско-пътната мрежа;
- Изграждане на горски пътища за осигуряване на достъп до горските територии за рекреация, туризъм, събиране на НДГП;
- Предотвратяване на рисковете за пътната мрежа и превенция от природни бедствия в горските територии - свлачища, наводнения, ерозия
- Подобряване и развитие на инфраструктурата, свързана с развитието и адаптирането на земеделието и горското стопанство;

- Изграждане и поддържане на уеб-базирана информационна система с данни и карти за собствеността, характеристиките и състоянието на горско-пътната мрежа - пътища и трасета за достъп и движения в горите;

Оперативна цел 2. Поддържане и изграждане на технически съоръжения и инфраструктура, чрез

- Укрепване на свлачищните терени покрай пътищата в горските територии
- Редовно почистване и поддържане прилежащата на горско-пътната мрежа инфраструктура;
- Разработване на система за наблюдение и поддръжка на пътищата за достъп в горите;
- Поддържане на минерализованите противопожарни ивици около горско-пътната мрежа.

Оперативна цел 3: Изграждане и обновяване на туристическата инфраструктура чрез*:*

- Развитие на специализирана туристическа инфраструктура около населените места, както и в околоселищните горски територии;
- Подпомагане поддържането на маршрутите и туристическата инфраструктура в горските територии;
- Работа с местните общности, фирми ползватели и институции за осигуряване на по-добра координация и превенция на увреждането на горско-пътната мрежа;
- Разработване на годишни и периодични планове за ремонт и поддръжка на горско-пътната мрежа.

Насоки за управление на горските територии по видове гори на **общинско ниво**:

Отношение към земните недра имат формулираните за общините насоки за управление, забрани и ограничения за защитните гори:

Насоки за управление: Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми

Забрани и ограничения:

- Да не се допуска намаляване на площта на защитните гори;
- Да не се допуска влошаване на състоянието им;
- Да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси в горските територии;
- Забранява се провеждането на голи сечи и се ограничава прилагането на краткосрочно-постепенни сечи;
- Да не се допуска намаление на площите на полезащитните пояси в горските територии

Изпълнението на оперативните цели по приоритетните направления на областно ниво и дейностите по насоките за управление със спазване на забраните и ограниченията на общинско ниво, гарантират дейности, които оказват вторично, косвено дългосрочно и

положително въздействие върху геоложката основа и нейното съхранение при деградационни процеси.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Няма отношение към геоложката основа.

Г. Кумулативно въздействие

Не се очаква, както при прилагане на предвижданията в рамките на ОПРГТ, така и при реализиране на предвижданията на относимите стратегии, планове, програми, и на съответни обекти на територията на областта.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

Очакваните въздействия от прилагането на ОПРГТ при управлението на горските територии са косвени, вторични, постоянни и положителни по отношение на земните недра. Не се очаква кумулативно въздействие.

6.5. Въздействие върху почвите и земеползването

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Въздействието по отношение на почвите, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии е положително, пряко и дълготрайно.

В ОПРГТ е дадена функционална категоризация на горските територии (*защитни гори, специални гори, стопански гори, зони за защита от урбанизация)*. *Функционалната категоризация* е дадена по общини.

По отношение въздействие и опазване на почвите и земеползването на горските територии (заложени в ОПРГТ) функционалното зониране се отразява както следва:

А. Защитни гори

А (1)Горските територии за защита на почвата са с обща площ 17766,0 ha, от която 15074,1 ha залесена и 2691,9 ha незалесена. Най-големи площи има в общини Добричка, Тервел, Крушаре, Балчик, като преобладаващи са залесените площи. Единствено в община Шабла, горската територия е незалесена.

Защитата на почвата е заложено като цел на всички провеждани лесовъдски мероприятия както при планирането им, така и при избора на конкретни технологии за тяхното изпълнение. Под защита на почвата се разбират всички възможни въздействия на горите за ограничаване на ерозията и други процеси на деградация на почвите.

Предложеното функционално зониране ще се *отрази положително* на горски територии, чийто земи и почви подлежат на опазване - да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси в тях.

А(6) Защитни горски пояси

Защитни горски пояси са култури и насаждения с обща площ 15465,4 ha, от която 13556,7 ha залесена и 1908,6 ha незалесена. Такива защитни пояса са включени във всички общини.

Благоприятното влияние на полезащитните горски пояси се проявява в различни направления: ветрозащитен ефект; изменения в относителната влажност на въздуха; запазване на снежната покривка от отвяване; увеличаване количеството на валежите; влияние върху нивото на подпочвените води, температурния режим и *почвеното плодородие.*

А(7) Създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии, включени в обхвата на технически проекти за борба с ерозията са с обща площ 1 053,9 ha, от която 972,7 ha залесена и 81,2 ha незалесена. Такива проекти са предвидени за територията на община Тервел.

Необходимо е да се следват описаните в техническия проект за борба с ерозията лесокултурни мероприятия и да се прилагат адекватни лесовъдски намеси, съобразени със състоянието на тези горски екосистеми.

Б. Специални горски територии

Б(1) и Б(2) Включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ (с обща *площ* 4447,9 ha, от която 4020,7 ha залесена и 427,2 ha незалесена *) и защитените зони,* декларирани и обявени по реда на ЗБР (с обща площ 50694,4 ha, от която 45860,7 ha залесена и 4833,8 ha незалесена) както и други *специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими* на опазване.

Прилагат се всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове за опазване на почвата и почвеното плодородие.

Б(11) С рекреационно значение гори са с обща площ 751,0 ha, от която 599,0 ha залесена и 152,0 ha незалесена. Най-много по площ такива гори има в община Балчик – общо 372,5 ha.

Към тази категория се отнасят горски територии, включени в селищни образувания или курорти с национално или местно значение. Основната цел на управление е поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии. Насоките за управление се изразяват в запазване на постоянно горско присъствие за тези територии.

В. Стопански горски територии

Стопански горски територии са с обща площ 6646,4 ha, от която 6293,4 ha залесена и 353,0 ha незалесена. Стопански гори има във всички общини, с най-голяма площ - общини Добричка, Тервел, Балчик .

Благоприятно въздействие върху почвите, в резултат на предвиденото устойчиво управление.

Г. Зони за защита от урбанизация

Предложенията за обособяване на З*они за защита от урбанизация,* с обща площ 4653,1 ha, от която 3949,9 ha залесена и 703,2 ha незалесена. Най-големи зони по площ се

намират в общините Добричка и Крушаре. Настоящият документ прилага понятието "Зона за защита от урбанизация" (ЗЗУ) по смисъла на Закона за горите (ЗГ, §1, т. 25 от Допълнителните разпоредби).

Част от критериите за определяне на зоната е „защита от ерозия на почвата“, както и „поддържането на традиционния ландшафт”.

За специалните горски територии, получили по реда на Закона за горите статут на зони за защита от урбанизация, се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции.

Целта на обявяването на тези зони е да спомогне за решаване проблема със стихийната урбанизация и да запазва ценни горски територии в защита на обществените потребности, в частност - от естествени зони за рекреация. Част от критериите за определяне на зоната е „защита от ерозия на почвата“, както и „поддържането на традиционния ландшафт”.

Отразяването на тези зони е задължително в ОУП и ПУП на общините съгласно чл.12, ал.10 от Закона за горите.

Въздействието върху почвите, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии ще окаже положително дълготрайно и въздействие. Защитата на почвата от ерозия и дефлация и опазване на почвеното плодородие е заложено като цел на всички провеждани лесовъдски мероприятия както при планирането им, така и при избора на конкретни технологии за тяхното изпълнение.

По отношение на земеползването в Таблица № 6.5-1 е представено разпределението на категории на горските територии и функционална принадлежност.

Таблица № 6.5-1. Категории на горските територии и функционална принадлежност, площ в ha

Категория на горските територии	Функционална принадлежност на горските територии	Площ, ha	
		Обща площ	Залесена площ
А. Защитни гори	А1 - Горски територии за защита на почвата	17766,0	15074,1
	А2 - Горските територии за защита на водите	1566,9	1366,8
	А3 - Горските територии за защита на урбанизираните територии	1631,9	1321,9

	А4 - Горските територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура	5798,5	5306,0
	А5 - Горски територии от горната граница на гората	не са налични	
	А6 -Защитни горски пояси	15465,4	13556,7
	А7 - Горски територии, създадени по технически проекти за борба с ерозията	1053,9	972,7
Б. Специални горски територии	Б1 - Горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ	4447,9	4020,7
	Б2 - Горски територии, включени в защитените зони, обявени по реда на ЗБР	50694,4	45860,7
	Б3 - Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими	24,5	15,1
	Б4 - Семепроизводствени насаждения и градини	257,6	257,6
	Б5 - Горски разсадници	95,9	95,9
	Б6 - Опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове	4,1	4,1
	Б7 - Дендрариуми	9,6	-
	Б8 - Научноизследователски и учебно-опитни гори	2188,0	2087,0
	Б9 - Горски територии до 200 m около туристически хижи, категоризирани по ЗТ и обекти с религиозно значение	46,0	43,1
	Б10 - Бази за интензивно стопанисване на дивеча, съгласно регистъра на ИАГ, дирекция „Ловно стопанство“	5447,1	5024,2
	Б11 - Горски територии с рекреационно значение	751,0	599,0
	Б12 - Горски територии за поддържане на ландшафта	56,2	56,2
	Б13 - Горски територии с висока консервационна стойност	50122,8	45086,0
В. Стопански горски територии		6646,4	6293,4
Г. Зони за защита от урбанизация		4653,1	3949,9

Това разпределение е изключително благоприятно по отношение на въздействие върху околната среда, респ. почви и здравето на хората.

„Настоящият план прилага понятието „обществени екосистемни ползи“ (Приложение № 2 ОПРГТ) със значението на услуги, осигурявани от екосистемите (MAES, 2013), които имат положителен принос към общественото благосъстояние (TEEB, 2010) и екологичната сигурност (Barnett, 2001). *Те са интерпретирани като директен или индиректен резултат от функционирането на горските екосистеми* (TEEB, 2010) и на специализираните дейности по управлението на горските територии (Закон за горите, чл. 248, ал. 1).

Процедурата по открояването на видовете „обществени екосистемни ползи“ от конкретни горски територии в областта е *тясно обвързана с процедурата по функционалното зониране* на горските територии (по част Втора, т. I от настоящия план).

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Разгледана е само част *Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „защита срещу ерозия на почвата “*:

Във всяка една от останалите дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза, водят по косвен начин до положително въздействие върху почвата, в резултат на нейното опазване.

Въздействие по отношение на почвите, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи е пряко, вторично, краткосрочно и продължително .

За целите на управлението на горските територии и на ловното стопанство ОПРГТ разпознава следните дейности, както следва:

1. Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие;

В изпълнение на чл. 249. (2) т.2. от Закона за горите, предложени са следните видове активности като стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие:

а. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „защита срещу ерозия на почвата от наводнения“:

- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в транспорта;
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта;
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в енергетиката;
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в строителството;
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в селското стопанство (растениевъдство и спомагателни дейности), вкл. върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория *А(1), А(7), Б(13).*

За защита срещу ерозия на почвата от наводнения в горски територии в област Добрич, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно е предложена площ от около 17869 ha.

В ОПРГТ е заложено, че *„ .....определянето на зоните извън горските територии, в които ползването на обществени екосистемни ползи от горите е възмездно, е предмет на мотивирано предложение и последващо решение от страна на изпълнителите на настоящия план и зависи от конкретните условия и наличието на стопанска активност в територии, прилежащи на горските”.*

Всяка горска територия, независимо от характера на собствеността, която осигурява обществена екосистемна полза, пряко произтичаща от функционалната и принадлежност, и с това облагодетелства реализирането на конкретна стопанска активност, провеждана в или

извън нейния пространствен обхват, е обект на възмездно ползване. Всяка горска територия може да бъде носител на една или повече възмездни екосистемни ползи.

2. Стопански субекти в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие, чиято дейност се благоприятства от обществените екосистемни ползи от горските територии;

ОПРГТ предлага, общините, в сътрудничество със съответните институции, съдържатели на подобна информация (ДГС, Басейнови дирекции, РИОСВ, Държавни агенции и др.) да формират и обновяват ежегодно регистър относно видове и брой стопански дейности (обекти и субекти) в и извън горските територии, облагодетелстващи се от екосистемните ползи от горите..

3. Предложения за горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно.

Определянето на горските територии, в териториалния обхват на които настоящият Областен план предлага въвеждане на възмездно ползване за обществените екосистемни ползи, осигурявани от същите гори, е обвързано с резултатите от:

- актуалната инвентаризация на горите
- функционалното зониране на горските територии
- идентифицирането на горските територии, предоставящи екосистемни ползи

Всяка горска територия, независимо от характера на собствеността, която осигурява обществена екосистемна полза, пряко произтичаща от функционалната и принадлежност, и с това облагодетелства реализирането на конкретна стопанска активност, провеждана в или извън нейния пространствен обхват, е обект на възмездно ползване. Всяка горска територия може да бъде носител на една или повече възмездни екосистемни ползи.

Няма данни за предвидени конкретни проекти в ОПРГТ, и не може да се направи конкретна оценка, но всяка от тези дейности оказва в някаква степен въздействие върху почвената покривка и е възможно без прилагане на подходящи лесовъдни практики да доведе до възникване на ерозионни процеси, унищожаване на хумусния пласт, нарушение във водния баланс на почвата и почвеното плодородие.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

Отношение към състоянието на ***почвите и земеползването*** имат следните цели, насоки и препоръки:

А. Защитни горски територии

А(1). Горски територии за защита на почвата

Съгласно ОПРГТ основна цел на управление е запазване и подобряване на защитната им функция, свързана със защита на почвата, овладяването на ерозията, свлачищата, пороите, стабилизиране на бреговите ивици на големите реки.

Системата от мерки за борба с ерозията представляват комплекс от защитни средства и методи, които са насочени към регулиране на повърхностния отток, предпазване на почвата от измиване, възстановяване и повишаване на плодородието на ерозираните почви, най-рационалното им стопанско използване и отстраняване на причините, които могат да предизвикат ерозия.

В зависимост от мястото на приложението и по типа на изграждане, целият комплекс от противоерозионни мероприятия съдържа следните групи мероприятия:

- организационни – най- правилно съчетаване и разположение на всички мероприятия за борба с ерозията на територията на дадено горско стопанство. Трябва да осигурява изпълнение на перспективните и годишни планове на вскчки аспекти в горскто стопанство;
- агротехнически – всички противоерозионни начини на обработване на почвата, както и система на торене на ерозиралите земи;
- агролесомелиоратвни – включват полезащитните и водорегулиращи горски пояси и насажденията върху извън бреговите земи и в хидрографската мрежа. Използва се водорегулиращото и почвозащитно действие на растителността;
- хидротехнически (мелиоративно технически) – използват се различни малки и големи технически устройства за разпръскване, задържане и отвеждане на повърхностния воден отток, както и за борба с линейната ерозия. Включват и някои специални мелиоративно-технически мероприятия - терасиране, подравняване, засипване на оврази, ровини и др.

Противоерозионните горски насаждения са важна съставна част от мероприятията за борба с почвената ерозия. Противоерозионната роля на горските насаждение е както следва:

1) Влияние върху заета от тях площ

- задържа валежите (намалява разрушителното действие на дъждовните капки върху почвата);
- предпазва почвата от разрушаване и укрепва почвените пластове (подобрява структурата и физическите свойства на почвата, задържа повърхностния воден и твърд отток).

2) Влияние на съседните територии (намаляват скоростта на вятъра)

- подобряват микроклимата, равномерно разпределят снега, предпазват почвата от разрушаване и издухване.

Въздействията върху почвите при осъществяване на целта като цяло оказват пряко влияние, дългосрочни, постоянни и положителни последици, като насоките за управление

са насочени в борбата с ерозията – да ограничат развитието на ерозионните процеси, намаляване на почвеното плодородие, прилагането на противоерозионни технологии, въвеждане и адаптиране на добри практики за устойчиво управление на почвите в условия на климатични промени.

А(2) В горските територии за защита на водите

Насоките за управление се изразяват в използването на минимални въздействия върху горските територии, посредством планирани сечи и залесявания и технологиите за тяхното изпълнение.

Положително въздействие - изграждане на многовидови крайречни буферни системи/защитни пояси - създават възможност за многофункционално стопанисване при бъдещи климатични промени, имат висок водорегулиращ ефект, влияят за ограничаване на ерозионните процеси, предпазват от наводнения и унищожаване на почвеното плодородие; използване на технологични схеми и техника за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка.

Въздействията при осъществяване на целта оказват вторични, дългосрочни, постоянни и положителни последици, като ограничават ерозионните процеси и запазване на почвеното плодородие.

А(3) В горските територии за защита на урбанизираните територии

Основна цел на управление е запазване и подобряване на защитните функции на горите, които те изпълнят за защита на урбанизираните територии и подобряване на микроклимата на населените места..

Положително въздействие – вторично, дългосрочно - поддържане на по-висок процент лесистост чрез залесяване на изоставени земи и ограничава превръщането на гори в земеделски земи, ограничаване възникването на ерозионни процеси, запазване на почвеното плодородие и ограничаване на вредните емисии в почвата.

А(4) В горските територии за защита на сгради и обекти на техническата инфраструктура

Основна цел на управление е запазване и подобряване на защитните функции на горите, които те изпълняват за защита на инфраструктурни обекти и намаляване на отрицателното влияние от сградите и обектите на техническата инфраструктура върху природната среда.

Положително въздействие, пряко и вторично, дългосрочно - забраните и ограниченията са свързани с дейности, целящи подобряване на санитарното състояние - водещи до опазване почвите от замърсяване

А(5) Горски територии от горната граница на гората

Няма налични на територията на област Добрич

А(6) Защитните горски пояси

Управляват се с основна цел защита на почвите на земеделските територии, опазване функционирането на технически мрежи и инженерни съоръжения, благоприятстване живота на хората в урбанизирани територии, подобряване на микроклимата.

Положително въздействие – пряко и вторично, дългосрочно - опазване на почвите от ерозия - прилагане на спешни действия за увеличаване на площта и обхвата на полезащитните пояси или ивици дървета; осигуряване и удължаване ефективния период на въздействие на полезащитните горски пояси чрез правилен подбор на схема на засаждане и намаляване конкуренцията по отношение на почвената влага; залесяване на пустеещи и непригодни за земеделие земи (със силно деградирала почва, ниско естествено плодородие); поддържане на противоветрова защита от горски лентови пояси с цел ограничаване на ветровата ерозия; прилагане на противодефлационни техники и технологии за обработка на почвата с цел ограничаване на прашните бури и редуцирането на повърхностния почвен слой, както и намаляване въздействието на деградационните процеси; залесяване на невъзобновени сечища, голи горски площи и изоставени земеделски земи; използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка.

А(7) В създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии, включени в обхвата на тези проекти

Основна цел на управление е запазване и възстановяване на противоерозионните горски насаждения. Целта на противоерозионните залесявания се определя в отделните технически проекти и включва възстановяване на растителността в поройни горски земи, осигуряване на необходимата стабилност на терена, укрепяване на ровини и др.

Очаква се положително въздействие – пряко, вторично, дългосрочно - опазване на почвите от ерозия - насоки за управление, забрани и ограничения се изразяват в използването на минимални въздействия върху горските територии, посредством планирани сечи и залесявания и технологиите за тяхното изпълнение. За изпълнението на целите е необходимо да се следват описаните в техническия проект за борба с ерозията лесокултурни мероприятия и да се прилагат адекватни лесовъдски намеси, съобразени със състоянието на тези горски екосистеми.

Общото въздействие на предвижданията за **защитните горски територии** върху почвите е както следва:

Положителни – опазване на почвите и почвеното плодородие, овладяване на ерозията, свлачищата, пороите, стабилизиране на бреговите ивици на реките.

Вторични – отрицателни въздействия не се очакват.

Кумулативни - положителни по отношение на типовете горски месторастения, опазване на водите от замърсяване.

Едновременни – положителни.

Краткосрочни – плановост и правилен избор на конкретни технологии за изпълнение на рекултивационните дейности.

Средносрочни - възстановяване и поддържане на полезащитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания.

Дългосрочни – залесителните дейности и създаване на култури върху голите площи, основен дял в борбата с ерозията. Прилагане на отгледни сечи с диференцирана интензивност, гарантираща оптимална склопеност за осигуряване достъпа на валежите до почвата, по-добра устойчивост и по-висока продуктивност; поддържане на по-висок процент лесистост чрез залесяване на изоставени земи и ограничаване превръщането на гори в земеделски земи.

Постоянни и временни - затревяване на склонови земи с наклон под 10° за стабилизиране на почвата. Използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка.

Отрицателни последици – при неизпълнение на поставените насоки за управление, забрани и ограничения на отделните действия е възможно възникване на отрицателни последици при опазване на почвата от ерозия и почвеното плодородие, замърсяване на отделни горски територии, промяна и загуба на стопански ползи.

Б. Специални горски територии

Б(1). Включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии

Б(2). Включени в защитените зони, декларирани и обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие

В границите на защитените територии и защитените зони са включени всички горски територии, независимо от вида на собствеността.

Планирането на лесовъдските мероприятия е съобразено с предмета и целите на защитената зона, ограничителните режими на защитените зони по ЗЗТ и ЗБР.

Б(3). Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими

Към специалните горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими са разгледани обектите, със статут на недвижими културни ценности и паметници на културата, с категория „Национално значение“ .

При управлението на тези територии и обекти се прилагат насоки и се спазват забраните и ограниченията, посочени в съответните нормативни документи.

Диференцирани цели на управление се поставят и пред територииите, които са обявени за семепроизводствени насаждения и градини, горски разсадници, дендрариуми, пред горите с реакционни функции и др.

Б(11). С Рекреационно значение

Основната цел на управление е поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии. За изпълнението и да се прилагат лесовъдски дейности с минимални интензивности.

Положително въздействие – вторично, дългосрочно – насоки насочени към опазване на почвите от ерозия приоритетно използване на технологии с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка;

Общото въздействие на предвижданията за **специалните горски територии** върху почвите е както следва:

Положителни – В границите на защитените зони са включени всички горски територии, независимо от вида на собствеността. При управлението на тези територии и обекти се прилагат насоки и се спазват забраните и органиченията, посочени в съответните нормативни документи. Необходимост от изготвяне и приемане на планове за управление за тези от защитените зони за които няма такива.

Вторични – насоки за опазване на почвите от ерозия чрез забрана на всякакво строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено в документите за управление; Експериментиране на нови технологии, технологични решения и средства в горското стопанство; Експериментално прилагане на най-добри съвременни горскостопански практики.

Кумулативни - положителни по отношение на типовете горски месторастения, опазване на водите от замърсяване.

Едновременни – положителни – всички мероприятия водят до опазване на месторастенията и горските територии, респективно опазване на почвите.

Краткосрочни – насоки за плановост и правилен избор на конкретни технологии за изпълнение на отделните дейности.

Средносрочни – насоки за използване на отгледни сечи с умерени до минимални интензивности.

Дългосрочни – насоки водещи до опазване на почвите от ерозия чрез прилагане на адекватни лесовъдски мероприятия, съобразени със състоянието на уязвими горски екосистеми. Прилагане на лесовъдски дейности с минимални интензивности. Забраните и ограниченията са свързани с използването на голи сечи.

Постоянни и временни - Използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка.

Отрицателни последици – при неизпълнение на поставените насоки за управление, забрани и ограничения е възможно възникване на отрицателни последици при опазване на почвата от ерозия; създаване на качествени условия за отдих и забавления, водещи до замърсяване на отделни горски територии и загуба на стопански ползи.

В. Стопански горски територии

В горските територии със стопанска функция целта на стопанисване е насочена към *устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти,* както и предоставяне

на услуги от тях. Изпълнението им води до производство на висококачествена дървесина, строителна дървесина, дърва за огрев и целулоза. Към тази категория се отнасят горите със стопанско предназначение, непопадащи в зони с други функции.

Положително въздействие, пряко и вторично – при използването на този ресурс е необходимо да се прилагат адекватни лесовъдски намеси по отношение на опазване на горските територии, съобразени със състоянието на горски екосистеми с цел опазване на почвите и предотвратяване на ерозия.

Дългосрочни – Отгледни и възобновителни сечи с приоритет на естественото възобновяване, подпомагане на стопански ценните видове, индивидуален отбор.

Отрицателни последици – при неизпълнение на поставените насоки за управление, забрани и ограничения е възможно възникване на отрицателни последици при опазване на почвата от ерозия; замърсяване на отделни горски територии и загуба на стопански ползи.

Г. Зони за защита от урбанизация

Защитният режим е ориентиран към опазване и съхраняване на обхвата, структурата и функциите на горски територии, открояващи се като среда за свръхосигуряване на регулиращи, поддържащи и културни ползи за обществото.

Положително въздействие, вторично – чрез защита и съхраняване на обхвата, структурата и функциите на гората водещи до защита на почвите от прекомерна урбанизация.

Обобщено, въздействието върху почвите е:

Положителни – насоки за управление и забрани водещи до предотвратяване възникването и развитието на ерозионните процеси на почвата, и защита от наводнения;

Вторични – опазване на местообитанията, защита от прекалена урбанизация водещи до опазване на почвите от ерозия

Кумулативни - положителни по отношение на типовете горски месторастения, опазване на водите от замърсяване.

Едновременни – положителни – всички мероприятия водят до опазване на почвите и почвеното плодородие

Краткосрочни – положителни – своевремерна намеса и правилен избор на конкретни технологии за изпълнение на отделните дейности

Средносрочни – препоръки за плановост и правилен избор на конкретни технологии

Дългосрочни – изграждане на противоерозионни съоръжения и опазване на почвата от възникване на ерозионни процеси.

Постоянни и временни – дейности водещи до влияние върху нивото на подпочвените води, температурния режим и почвеното плодородие.

Отрицателни последици – при неизпълнение на поставените препоръки за управление, забрани и ограничения е възможно възникване на отрицателни последици при опазване на почвата от ерозия; замърсяване на отделни горски територии и загуба на стопански ползи.

В.2. Оценка на въздействието на целите и насоките за управление на областно ниво

Почвата, почвеното плодородие и нейното състояние е относима към следните насоки за управление на горските територии:

Приоритетно направление № 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги.

Обхваща ползването на горите и техните материални ресурси (основни и странични/специални ползвания). В този приоритет влизат проблеми свързани със стопанисването на горите, проблеми породени от провеждането на дейностите в тях, както и взаимодействията между собственици, стопани и ползватели.

Насоки за управление – мониторинг на състоянието на горските територии, анализ на потока „предоставяне – нужди" от екосистемни услуги, подобряване на връзките между собственици, стопани и ползватели, включването на различни програми и проекти за опазването на горите. Инвентаризация на горите и навременни адекватни лесовъдски намеси.

Извършване на анализ относно необходимостта от актуализация/или изготвяне на планове за управление на защитените територии по ЗЗТ и защитените зони по ЗБР и връзката им със стопанисването на горите и опазването на почвите от ерозия, както и адекватно интегриране на целите по управлението на горите в общите цели за устойчиво развитие на региона.

Оперативна цел 1. Подобряване състоянието на горите и тяхното устойчиво стопанисване, чрез:

- Прилагане на екологосъобразни лесовъдски системи, основаващи се на природния възобновителен потенциал на горите;
- Въвеждане на практики на управление, които да съответстват на стандартите на ЕС и създаване на предпоставки за ефективно и ефикасно използване на средствата от европейски и международни фондове и програми на областно ниво;
- Подпомагане и контролиране на частните собственици на гори и общините чрез създаване на подходящи условия за устойчиво развитие на горското стопанство в недържавните горски територии и насърчаване на частното предприемачество.

Оперативна цел 2. Устойчиво ползване на дървесина и оползотворяване на дървесната биомаса

- Изграждане и оптимизиране на съвременни системи за контрол и опазване на горите и дивеча;
- Насърчаване предприемачеството и увеличаване на инвестиционния интерес в горския сектор и горската индустрия;

- Подобряване на координацията и взаимодействието между институциите за предотвратяване и разкриване на незаконни действия в горските територии;

Оперативна цел 3. Устойчиво ползване на недървесни горски ресурси от горските територии чрез:

- Проучване, анализ и оценка на потенциала на горските територии относно възможностите за предоставяне на услуги от горите, производство и реализация на недървесните горски продукти (НДГП) и тяхното природосъобразни ползване;

Оперативна цел 4. Поддържане на актуална и достъпна база от данни и карти на горите, функционалните зони, екосистемните услуги и биоразнообразието в горските територии на областно ниво, чрез:

- Изграждане на система за постоянен мониторинг на състоянието на горските екосистеми във връзка с предоставянето на екосистемни услуги и на биоразнообразието на горските територии в областта, чрез прилагане на методика за оценка и картиране на екосистемни услуги;
- Повишаване на контрола по опазването на флората и фауната в горите.

Приоритетно направление № 2. Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги

Устойчиво управление на ресурсите на областно ниво и засилване на вътрешнообластната координация, информационен обмен и мониторинг.

състояние на проблема – наличие на деградирани земи, водни площи и вододайни зони, за които е необходимо да се полагат грижи за поддържането на съществуващата система за борба с ерозията, свлачищата, опазването на околната среда. В горскостопанско отношение действията са насочени към н*едопускане на нерегламентирани мероприятия, които могат да доведат до свлачищни процеси и ерозия*.

ограничения и заплахи - загуби на почвени и водни ресурси. Засилване на засушаванията в резултат от промените в климата. Нерегламентирани дейности могат да предизвикат влошаване състоянието на природните ресурси (ерозионни процеси, климатични промени и съпътстващият ги потенциален воден дефицит, респективно – нарастващи нужди от питейни води).

насоки за управление – Съгласно ОПРГ насоките за управление по приоритетно направление 2 „Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги“ са насочени към опазването на околната среда от отпадъци, слагане на информационни табели, кошчета за отпадъци по туристическите пътеки за опазването на околната среда.

Оперативна цел 1: Поддържане на горските територии във вододайните зони в добро състояние за подобряване качеството на питейната вода, чрез:

- Ограничаване негативните въздействия при неправилна употреба на средства за растителна защита, съгласно нормативните изисквания и конкретните указания за ползването им, в зоните за защита на водите и особенно в санитарно-охранителните зони на питейни водоизточници;

Оперативна цел 2. Поддържане на горските територии в добро състояние за редуциране на деградационните процеси, чрез:

- Устойчиво стопанисване и ползване на горските и почвени ресурси за предотвратяване влошаване състоянието и/или унищожаването на екосистемите в условия на климатични промени;
- Възстановяване на горските територии върху засегнати от природни бедствия обезлесените територии, залесяване на застрашените от ерозия и изоставени земи;
- Ограничаване провеждането на лесовъдски мероприятия, причиняващи уплътняване и ерозия на горските терени;
- Осигуряване на достатъчно инвестиции за залесяване и отглеждане на култури, както и за създаване и поддържане на защитните пояси;
- Предприемане на адекватни мерки за предотвратяване на опасността от ерозия на почвата в горските територии;
- Поддържане на съществуващата система от мерки за борба с ерозията, а при необходимост и изграждане на нови технически съоръжения.

Оперативна цел 3. Създаване на условия за по-добър фитосанитарен статус на горските екосистеми, чрез:

- Организиране на ефективен лесопатологичен мониторинг, прилагане на адекватни и навременни лесовъдски и лесозащитни мероприятия, както и използване на безвредни лесозащитни средства в горските територии на областта;

Оперативна цел 4: Опазване на горските и водните ресурси и околната среда от замърсяване, чрез:

- Картиране на незаконните сметища в горите и на територията на общината;
- Предотвратяване замърсяването на горските територии вследствие на проведени горскостопански дейности.

Приоритетно направление № 3. Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии

Подобряване състоянието на горската пътна мрежа, изграждане на нови пътища за по-голяма достъпност до отдалечените дърводобивни обекти.

ограничения и заплахи - липса на финанси, бавни темпове на икономически растеж и недостатъчен инвеститорски интерес. Ако не се подобрят пътищата – това води до провокиране на ерозионни и други деградационни процеси.

Оперативна цел 1. Възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горите чрез:

- Изграждане на нови горски пътища и развитието на инфраструктурата в горските територии;
- Поддържане и изграждане на ефективна горско-пътна мрежа с по-висока товароносимост;
- Възстановяване на експлоатационното състояние на отделни участъци от горско-пътната мрежа;
- Предотвратяване на рисковете за пътната мрежа и превенция от природни бедствия в горските територии - свлачища, наводнения, ерозия;
- Изграждане и поддържане на уеб-базирана информационна система с данни и карти за собствеността, характеристиките и състоянието на горско-пътната мрежа - пътища и трасета за достъп и движения в горите;

Оперативна цел 2. Поддържане и изграждане на технически съоръжения и инфраструктура, чрез:

- Укрепване на свлачищните терени покрай пътищата в горските територии;
- Редовно почистване и поддържане прилежащата на горско-пътната мрежа инфраструктура;
- Разработване на система за наблюдение и поддръжка на пътищата за достъп в горите;
- Поддържане на минерализованите противопожарни ивици около горско-пътната мрежа.

Оперативна цел 3: Изграждане и обновяване на туристическата инфраструктура, чрез:

- Подпомагане поддържането на маршрутите и туристическата инфраструктура в горските територии;
- Работа с местните общности, фирми ползватели и институции за осигуряване на по-добра координация и превенция на увреждането на горско-пътната мрежа;
- Разработване на годишни и периодични планове за ремонт и поддръжка на горско-пътната мрежа.

Приоритетно направление № 4. Развитие на устойчив туризъм в горските територии

Приоритетно направление на областно ниво е повишаване и развитие на туристическия потенциал. Препоръчително е развитието на културен, познавателен, селски и етнотуризъм, развитие на ловен и риболовен туризъм, както и курортен туризъм като допълнение към морския туристически продукт.

състояние на проблема - Необходимо е изграждането на горската инфраструктура, която да обслужва туристическите и горскостопански дейности. Включва мерки по благоустрояване на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура, както и на пешеходни туристически маршрути.
насоки за управление – реконструкция на старата и изграждане на нова туристическа инфраструктура..

Оперативна цел 1. Устойчиво управление и ползване на природните ресурси в горските територии за развитие на туризма, чрез:

- Оптимизиране на предвидените лесокултурни мероприятия около проектирани и съществуващи туристически маршрути и обекти;
- Извършване на дейности за увеличаване на рекреационната пригодност на горските територии в района;
- Подкрепа на предложенията на собственици и ползватели относно създаването на зелени пояси;

Оперативна цел 2: Развитие на туристическа инфраструктура в горските територии., чрез:

- Поддържане на компонентите на съществуващата туристическа инфраструктура и туристически атракции;
- Реализация на проекти за изграждане на нова туристическа инфраструктура в региона за осигуряване на лесен достъп до туристическите обекти.

Оперативна цел 4. Усъвършенстване на продуктите за устойчив туризъм, чрез:

- Създаване на нови и поддържане на старите туристически маршрути и екопътеки в горските територии на областта;

Оперативна цел 5. Маркетингова стратегия и рекламна политика на туристическите обекти в горските територии, чрез:

- Насърчаване на туристически бизнес, интегриран с традиционните дейности по управление на горските територии в региона.

Приоритетно направление № 5. Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите

Установяване и поддържане на стабилни връзки между общините, СИДП, РДГ, ДГС, ДЛС и останалите ведомства и местното население. Необходимо е подобряване на медийните контакти и засилване на мерките за връзки с други заинтересовани организации и институции.
ограничения и заплахи - Неразумно и неефективно използване на ресурсите на територията на областта поради липса на координация и информираност между институциите.

Оперативна цел 1: Повишаване осведомеността на обществото и квалификацията на заинтересованите лица, чрез:

- Публичност и прозрачност на планираните лесовъдски мероприятия за стопанисване на горите и предоставяне на незащитена информация на заинтересованите страни;
- Разработване на дългосрочна стратегия за връзки с обществеността по проблемите в горските територии на областно ниво;
- Информационни точки за горите и предоставяните от тях екосистемни ползи;
- Обучение на частните собственици на гори – горска академия - организиране и провеждане на ежегодни срещи с частните собственици на гори за разясняване на правата, задълженията, отговорностите и ползите от собствеността на горите;
- Укрепване на институционалния капацитет и подобряване квалификацията на персонала в институциите от горския сектор, отговорни за запазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

Оперативна цел 2: Приобщаване на обществеността към проблемите на горите и горското стопанство, чрез:

- Информираност на населението за състоянието на горите, проблемите, последствията от природни бедствия, пожарите (умишлени или не), от незаконните сечи, от незаконен отстрел, съхраняване на емблематични за района видове растения и животни в горските територии;

Оперативна цел 3. Взаимодействие между различните институции и обучение, чрез:

- Подпомагане на доброволни акции за залесяване и почистване на горските територии;
- Разработване и въвеждане на системи за непрекъснато обучение и кариерно израстване на работещите в горския сектор и горската индустрия в областта;

Оперативна цел 4. Внедряване и използване на ГИС в работата на институциите от горския сектор в област Добрич, чрез:

- Обучение на експерти в ТП ДГС/ДЛС за работа с ГИС и оценка и картографиране на екосистемни услуги от горските територии;
- Изграждане и поддържане на местна база данни (БД) за горския сектор и обмен на информация с институциите от другите икономически сектори.

Разгледаните в ОПРГ цели, насоки, приоритетни направления и мерки на областно ниво ще имат като цяло дългосрочно, косвено и положително въздействие върху опазване на почвите.

Насоки за управление на горските територии по видове гори на общинско ниво

За всички общини в област Добрич са дадени общи насоки за управление на горските територии по функционални категории, дефинирани забрани и ограничения, специфични за общините, разработени на основата на нормативните документи и най-добрите

лесовъдски практики. Някои от тях по пряко засягащи по отношение **на почвите** са както следва:

Защитни гори

Насоки за управление:

1. Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми:

- прилагане на отгледни сечи с диференцирана интензивност, гарантираща оптимална склопеност за осигуряване достъпа на валежите до почвата, по-добра устойчивост и по-висока продуктивност;
- създаване и поддържане на по-висок процент лесистост, особено в ниските и равнинни райони чрез залесяване на изоставени земи и ограничаване превръщането на гори в земеделски земи;
- приоритетно използване на техники и технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка и щадящи растителността.

2. Запазване на площта в защитни горски територии:

- запазване и възстановяване на противоерозионните горски насаждения и възстановяване на растителността в свлачищни и поройни горски земи.
- изграждане и поддържане на растителни буферни системи с плътна конструкция за защита от ерозия и за филтриране на речните води (община Тервел);
- изграждане на елементи на техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, без смяна предназначението на горите, с цел запазване на горските територии;
- мониторинг на свлачищни и абразивни процеси в общината и прилагане на специфични мерки за укрепване на съществуващите свлачища и ограничаване на морската абразия;
- създаване и поддържане на почвен мониторинг, поради наличие на порьозна основна скала с карстови процеси и опасност от замърсяване с тежки метали;
- задължително възстановяване (рекултивация) на речните корита след добив на инертни материали в района на община Балчик срещу понижение на подземните води и деформация на речните течения;
- териториална организация на озеленените площи (естествени и култивирани) с оглед изпълнение на изолационни и защитни функции;
- лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесени горски територии;
- лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесената част от защитните горски пояси с оглед повишаване на защитните им функции;
- изграждане на противоветрови защитни горски пояси в равнинните участъци, с постоянни еднопосочни силни ветрове, за ограничаване прекомерното изпарение на

почвената влага, за предпазване на почвата от ветрова ерозия и за запазване на почвеното плодородие;

- поддържане и съхраняване на горските ресурси на общините чрез провеждане на мероприятия за борба с ветровата и водна ерозия, с опустиняването и неблагоприятните последствия от затоплянето на климата;
- приоритетно провеждане на възстановителни и залесителни мероприятия в опожарени гори, тополови сечища и сечища около населени места и въвеждане на мониторинг по залесяването ;
- анализ на състоянието на почвите в горските територии, особено в частните парцели, и прилагане на мерки срещу замърсяването на почвите от неправилно съхранение на неидентифицирани видове и количества пестициди, от торови отпадъци и др (община Тервел);
- опазване и възстановяване на държавен защитен горски пояс "Гьорингско дере" и защитните горски пояси на територията на общината, създадени преди около 50-60 години, с цел защита на земеделските земи от ветрова ерозия и увеличаване на плодородието (община Шабла);
- прилагане на добри екологосъобразни практики при употребата на торове и препарати за растителна защита с оглед *предотвратяване замърсяването на почвите и водите с опасни вещества* и намаляване съдържанието на биогенни елементи (нитрити, фосфати и др.) в тях (община Шабла).

Забрани и ограничения:

- да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси.
- да не се допуска намаление на площите на защитните пояси в горските територии.

Специални горски територии

Насоки за управление:

1. Спазване на законодателната рамка за съответните горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ и други закони за определяне на особени статути и режими

2. Горските територии, декларирани и обявени по реда на ЗБР, съгласно изискванията на Наредба № 8/2011 г. за сечите в горите, глава 4, чл. 65 и чл. 66,

3. Поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии.

- приоритетно използване на техники и технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка.

Забрани и ограничения:

- забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние на горските територии или да намалят естетическата стойност на ландшафтите.

- прилагат се всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове.

Стопански горски територии

1. Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми

- приоритетно използване на техники и технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка;
- нарастване на залесената площ, чрез оползотворяване на неизползваните земи с местни широколистните видове;
- инвестиции в щадящи технологии и оборудване, *които предпазват почвата,* подраста и оставащия на корен дървостой от повреди и наранявания при дърводобивния процес.

Забрани и ограничения:

забранява се провеждането на голи сечи с изключение на случаите по чл.104 от ЗГ

Зони за Защита от Урбанизация (ЗЗУ)

1. Допуска се изграждане на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, на съоръжения, свързани с управлението на горските територии, както и на съоръжения за опазване на културни ценности, на архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма и др., които не се смятат за строежи и се изпълняват без смяна предназначението на горите.

- предвидените зони за защита от урбанизация в горските територии да се отразят в общите и подробните устройствени планове на общината на основание чл.12, ал.10 от ЗГ.

Забрани и ограничения:

- за специалните горски територии, получили по реда на Закона за горите статут на зони за защита от урбанизация, се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции;
- забранено е извършването на всякакъв вид строителство.

Общо въздействие относно почвите:

Въздействието по отношение на почвите, свързано с целите и насоките на областно и общинско ниво е положително, пряко и дълготрайно.

Изпълнението на оперативните цели по приоритетните направления на областно ниво и дейностите по насоките за управление със спазване на забраните и ограниченията на общинско ниво, гарантират дейностите, които оказват пряко и вторично, косвено дългосрочно и положително въздействие върху опазване на почвената покривка, предотвратяване възникването на ерозионни и деградационни процеси, защита от

наводнения; възстановяване на растителността в поройни горски земи и осигуряване на необходимата стабилност на терена.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Няма конкретно отношение към почвите.

Г. Кумулативно въздействие

Всички предложени приоритети, цели и насоки за управление, касаещи отделните елементи на природната среда са взаимообвързани.

Всички компоненти на околната среда са обвързани, така, че всяка една дейност, всяка една насока на управление по отношение на опазване на почвата, възпрепятстване възникването на ерозионни процеси и дефлация, запазване на почвеното плодородие, опустиняване на земи, безразборното земеползване ще окаже кумулативно въздействие – положително по отношение на типовете горски месторастения, опазване на природните ландшафти.

Не се очаква кумулиране на отрицателно въздействие върху почвите в резултат на реализиране на ОПРГТ заедно с други планове, програми и конкретни обекти на територията на областта.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

Предвижданията на ОПРГТ гарантират дейностите, които оказват пряко и вторично, косвено дългосрочно и положително въздействие върху опазване на почвената покривка, предотвратяване възникването на ерозионни и деградационни процеси, защита от наводнения; възстановяване на растителността в поройни горски земи и осигуряване на необходимата стабилност на терена. По отношение на земеползването, предложеното функционално зониране е изключително благоприятно по отношение на въздействие върху околната среда и здравето на хората. Не се очаква кумулиране на отрицателно въздействие върху почвите в резултат на реализиране на ОПРГТ заедно с други планове, програми и конкретни обекти на територията на областта.

6.6. Въздействие върху растителността и животинския свят

6.6.1. Въздействие върху растителността

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ.

Според ОПРГТ в област Добрич са определени следните функционални зони за горските територии А) Защитни горски територии; Б) Специални горски територии; В) Стопански горски територии Г) Зони за защита от урбанизация.

По отношение на флората, растителността и природните местообитания, зонирането има като цяло положително въздействие. Доколкото, то е направено според информация, събрана в процеса на изготвяне на ОПРГТ и решения на общините и проучване на общественото мнение, това зониране осигурява координираща роля на областна ниво за наложените ограничения и насоките за бъдещо развитие в съответетите ДГС. Определянето на категориите на защитни (А) гори, (Б) специални горски територии, (Г) зони за защита от урбанизация имат положително въздействие върху флората, растителността и важните за опазване природни местообитания. В ОПРГТ управлението на горските територии в тези територии се свързва с режимите им съгласно действащите закони и по-специално за защитените зони, със Закона за биологичното разнообразие, а на защитените територии съгласно Закона за защитените територии. С ОПРГТ не се въвеждат изключения в съществуващите режими и по-специално в тези на Националната екологична мрежа, заради това не се очакват отрицателни въздействия при реализацията му, нито в краткосрочен, нито в дългосрочен план. Специално са определени и потвърдени горите с висока консервационна стойност (ГВКС), които на областно ниво заемат площ от 11969,5 ха. Всички зонирания включват съществуващи горски територии, като ОПРГТ не предвижда промяна на екологичните им парамерти и определя само техни съществуващи или нови функционални характеристики, които са основно защитни.

В зоната на защитните гори, единствено в Защитни горски пояси (А.7) създадените по технически проекти за борба с ерозията, могат да окажат отрицателно въздействие, например при създаване на нови такива в земеделски земи и особено в пасища и ливади, които могат да бъдат природни местообитания от Червена книга на България, том 3 - 08Е1 Западнопонтийски петрофитни степи и 11Е1 Ксеротермни ливади и пасища от садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма *(Bothriochloa ischaemum*) и валезийска власатка (*Festuca valesiaca*) и др., както и на свързани с тях местообитания на защитени видове, като *Himantoglossum caprinum, Bellevalia sarmatica, Anemone sylvestris, Adonis volgensis, Paeonia tenuifolia, Potentilla emili-popii, Astragalus excapus, Ruta graveolens, Goniolimon besseranum,*

Convolvulus lineatus, Anchusa stylosa, Nepeta parviflora и др. Положителен факт е, че в ОПРГТ зонирането включва съществуващи такива защитни пояси и съоръжения.

Като заключение, останалите предвидени в ОПРГТ други зони и свързани с тях режими не се очаква да имат значително негативно въздействие върху флората, растителността и природните местообитания. Предвидените зони, като защитни гори, специални гори и гори за защита от урбанизация (вкл. ГВКС), както и мерките препоръчани за екологосъобразно стопанисване на горите ще имат благоприятно въздействие върху тези компоненти.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

В ОПРГТ на област Добрич са определени следните категории възмездно ползване на обществени екосистемни услуги: 1. Защита срещу ерозия на почвата и наводнения; 2. обезпечаване на количеството и качеството на водата; 3. поддържане на биологичното разнообразие; 4. екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат; 5. осигуряване на условия за рекреация и туризъм; 6. поддържане на традиционния ландшафт; 7. защита на природното и културното наследство; 8. защита на инфраструктурни обекти и съоръжения; 9. забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата.

Повечето от предвидените стопански дейности, които се благоприятстват от възмездното ползване на екосистемни услуги, няма да окажат дългосрочни или краткосрочни значителни отрицателни въздействия върху флората, растителността и природните местообитания в област Добрич в резултат на реализацията на ОПРГТ, доколкото предвиждат запазване на сегашното състояние и увеличаване на функциите на различни типове защитни гори. Такива са ползите, са свързани със 1. Защита срещу ерозия на почвата и наводнения; 2. обезпечаване на количеството и качеството на водата; 4. екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат; 5. осигуряване на условия за рекреация и туризъм; 6. поддържане на традиционния ландшафт; 7. защита на природното и културното наследство; 8. защита на инфраструктурни обекти и съоръжения; 9. забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата. Отрицателно въздействие с различна сила и продължителност, може да се очаква от увеличаване на

възмездните ползвания, свързани с: 3. поддържане на биологичното разнообразие и 5. осигуряване на условия за рекреация и туризъм.

Следните дейности при увеличаване на възмездните ползвания от услугата 3. поддържане на биологичното разнообразие, има вероятност да окажат значително отрицателно въздействие върху флората, растителността и природните местообитания, с различна сила, продължителност и възможност за самовъзстановяване:

Дейността Горско стопанство – дърводобив може да окаже значително отрицателно въздействие върху всички природни местообитания и местообитания на всички защитени видове растения и други с консервационна значимост, които се срещат в горските територии в областта. Тези промени незначително водят до загуба на площ за тези местообитания и местообитанията на горски видове, но са свързани с негативна и често значителна средносрочна промяна на екологичните им параметри, като възрастова структура, осветеност, възможност за поява на чужди видове, вкл. и конкурентни на естествената дървесна, храстова и тревиста флора. Ключов в случая е избора на подходящ вид сечи, който максимално да имитира естествените сукцесионни процеси в горските екосистеми, както и да се определят достатъчно гори във фаза на старост, защитни гори и др., които да осигурят нормално запазването на достатъчно горски екосистеми в състояние близко до оптималното.

Дейността събиране на диворастящи и недървесни продукти в горски територии - диворастящи гъби, горски плодове, лечебни и ароматни растения или части от тях от горските територии – за търговия или за производство в химическата (в частност козметична и фармацевтична промишленост) и в хранително-вкусовата промишленост, може да окаже пряко отрицателно въздействие върху популациите на събираните видове, но и косвено отрицателно въздействие върху екологичната структура на горските екосистеми, намаляването на популациите на микоризни видове гъби, което засяга и дървесната и храстовата растителност и др. Като цяло, тази дейност няма да окаже значително отрицателно въздействие върху защитени видове, доколкото събирането на лечебните растения (вкл. и ароматни) се регулира по Закона за лечебните растения, а от гъбите няма защитени, като събирането им не се регулира със специален закон. В Добричка

област събирането на диворастящи гъби няма особено значение за поминъка на местните общности и не широко разпространена дейност.

Дейността събиране на генетични ресурси (семена и размножителни материали от горски растения и животни) за търговски и производствени цели може да окаже незначително пряко въздействие върху популациите на събираните видове, но също така и косвено и незначително, краткотрайно въздействие върху екологичната структура на горските екосистеми, в които тези видве могат да имат съществена роля.

Дейността събиране на растения и части от растения за фураж може да окаже незначително пряко въздействие върху популациите на събираните видове, но също така и косвено и незначително, краткотрайно въздействие върху екологичната структура на горските екосистеми. По-сериозно въздействие може да окаже събирането на листников фураж, което специално в дъбовите гори, може да доведе и до по-сериозна промяна на екологичните параметри и постепенната им деградация. Трябва обаче да се подчертае, че в област Добрич , листниковият фураж не е популярен ресурс.

Дейността събиране на растения и части от растения и производство на производни продукти с декоративни качества, вкл. производство на изделия от корк, слама и материали за плетене може да окаже незначително пряко въздействие върху популациите на ползваните за такива материали видове, но също така и косвено и незначително, краткотрайно въздействие върху екологичната структура на горските екосистеми.

Дейността Селско стопанство - Животновъдство в горски територии или върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория Б(13) – може да окаже значително и с различна продължителност и степен отрицателно въздействие върху горски територии, в резултат на възможност от преизпасване и промяна на екологичните параметри на горските местообитания, както и затрудняване на възобновяването им. Пашата в горите може да бъде източник на значително негативно въздействие и върху популации на консервационно-значими видове растения, особено такива с фуражни качества. Смечаващ това въздействие факт, е че на територията на областта практически няма ценни фуражни видове, които да са защитени и включени в Приложение 3 на ЗБР. Освен това при ниската лесистост на областта, горите не са популярен източник на паша.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

Защитни горски територии

По отношение на флората, растителността и природните местообитания, някои от целите, насоките и препоръките на управление на Защитните горски територии, могат да окажат различни по степен и продължителност, постоянни отрицателни въздействия. Такива са съответно част от насоките посочени в ОПРГТ на област Добрич:

- продължаване на залесителните дейности и създаване на култури върху голите площи, а също и със залесяване в изредени насаждения и култури;
- възстановяване и поддържане на полезащитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания;
- укрепването чрез залесяване на застрашените от развитие на ерозионни процеси терени, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;
- прилагане на терасиране и други противоерозионни технологии за почвоподготовка при залесяване на стръмни горски терени;
- затревяване на склонови земи с наклон под 10° за стабилизиране на почвата и използване на ефекта на мулчирането в засушливи райони;
- поддържане на по-висок процент лесистост в тази функционална подкатегория чрез залесяване на изоставени земи и ограничаване превръщането на гори в земеделски земи;
- изграждане на многовидови крайречни буферни системи/защитни пояси, които имат съществени предимства: създават възможност за многофункционално стопанисване при бъдещи климатични промени, имат висок водорегулиращ ефект;
- прилагане на спешни действия за увеличаване на площта и обхвата на полезащитните пояси или ивици дървета (възстановяване на унищожените, създаване на планираните и неизпълнени, планиране на нови полезащитни пояси и ивици), използуване на сухоустойчиви видове и иновативни технологии;

- създаване на противоветрова защита от горски лентови пояси (линейни залесявания) край границите на земеделските имоти, канали, пътища и др., ограничаване на пашата на животни в тях с цел ограничаване на ветровата ерозия;
- залесяване на пустеещи и непригодни за земеделие земи (със силно деградирала почва, ниско естествено плодородие);
- залесяване на невъзобновени сечища, голи горски площи и изоставени земеделски земи с подходящи дървесни видове адаптивни към климатичните промени;
- създаването на нови полезащитни пояси от ажурен (продухваем) тип чрез формиране на дървесен (горен) етаж и храстов (долен) етаж.

Въпреки че в ОПРГТ е подчертано, че залесяванията са възможни единствено в съответствие с утвърдени горскостопански планове и програми, е възможно различно по степен, вкл. и значително отрицателно въздействие върху местообитания и популации на растителни видове и природните местообитания, ако залесяванията са в земеделски земи, особено с начин на трайно ползване „пасища“ и „ливади“, „изоставени ниви“ (понастоящем затревени) и др. реално естествено затревени площи, но също така и отрицателно въздействие могат да окажат укрепвания, затревяване, създаване на нови защитни пояси, озеленявания около селищата и др. С висока степен на уязвимост от подобно дейности са тревните съобщества в защитените зони, които могата да бъдат природни местообитания, целеви за тези защитени зони. Такива природни местообитания от Червена книга на България, том 3: 08Е1 Западнопонтийски петрофитни степи и 11Е1 Ксеротермни ливади и пасища от садина (С*hrysopogon gryllus*), белизма (*Bothriochloa ischaemum*) и валезийска власатка (*Festuca valesiaca*) и др., както и на свързани с тях местообитания и популации на защитени видове, като *Himantoglossum caprinum*, *Bellevalia sarmatica, Anemone sylvestris, Adonis volgensis, Paeonia tenuifolia, Potentilla emili-popii, Astragalus excapus, Ruta graveolens, Goniolimon besseranum, Convolvulus lineatus, Anchusa stylosa, Nepeta parviflora* и др.

Дейността „Подпомагане на възобновяването чрез изсичане на подлеса в изредени насаждения“ може да окаже незначително, кратко – до средносрочно и косвено негативно въздействие, практически върху всички горски природни местообитания и особено дъбовите гори, където има добре развит такъв подлес, като временно ще промени етажната структура на горите, която е част от екологичната им структура. Може да се прогнозира, че

при нормално възобновяване, ще настъпи демутация или респ. самовъзстановяване на тази незначитено увредена екологична структура.

Специални горски територии

Заложените цели и насоки в специалните горски територии имат положително въздействие върху важните за опазване представители на флората, растителността и природните местообитания. ОПРГТ потвърджава режимите на управление на елементите на Националната екологична мрежа в област Добрич. Потвърждават се и обявените за Гори с висока консервационна стойност (ГВКС), както и Горите във фаза на старост (ГФС), макар и последните само на 2267,2 ха в цялата област. В ОПРГТ са предвидени мерки за укрепване и подобряване на тези специални гори, които като цяло имат положително въздействие върху флората и природните местообитания. Единствено целите за запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча; както и аклиматизация и реаклиматизация на дивеча, или респ. внасяне на някои неместни видове дивеч за България, могат да окажат косвено, но по-вероятно незначително отрицателно въздействие върху природни местообитания и видове растения с консервационна значимост. В ОПРГТ не са посочени нито конкретни видове, които да бъдат аклиматизирани, нито територии, на които това може да се случи, така че това е предположително въздействие.

Стопански горски територии

Заложените цели и насоки в стопанските горски територии имат, като цяло положително въздействие върху важните за опазване представители на флората, растителността и природните местообитания. ОПРГТ посочва, като основна насока на планирането на дейности максималното производство на строителна дървесина от единица площ, като същевременно се повишава устойчивостта, продуктивността и видовото разнообразие на насажденията и се осигури устойчивост на добивните дейности. Освен това, като такава зона са определени само гори, които не попадат в другите зони, които осигуряват степен на защита за тях.

Зони за защита от урбанизация

Заложените цели и насоки в горските територии за защита от убранизация имат положително въздействие върху важните за опазване представители на флората, растителността и природните местообитания. В тях се въвежда защитен режим, който включва забрана за извършването на строителство, с изключение на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, както и на съоръжения, свързани с управлението на горските територии. Разрешаването на хидротехнически съоръжения може да има отрицателно въздействие върху водозависими природни местообитания и защитени видове растения, напр. за крайречните гори и свързаната с тях флора, включително някои консервационно значими и защитени видове. Трябва да се отбележи, че водните ресурси в област Добрич са много ограничени и е малко вероятно да има значително отрицателно въздействие върху такива видове и местообитания.

В.2. Оценка на въздействието на целите и насоките за управление на областно ниво

По отношение на флората, растителността и природните местообитания, **осъществяването на предвидените насоки на областно ниво** в следните приоритетни направления имат положително въздействие, основно косвено, ако бъдат осъществени. Такива са № 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги; № 4. Управление на природните в т.ч. и на водните ресурси № 5. Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите. В ОПРГТ са предвидени планове за устойчиво ползване на недървесните ресурси, както и дългосрочни планове за пашата, които ще имат положително въздействие върху популации на растения и гъби с консервационна значимост в горските територии, доколкото могат да регулират тези дейности.

Отрицатено въздействие може да окаже само предвиденото по-широко използване и оползотворяване на енергия от биомаса чрез изграждане на нови или подобряване на съществуващи инсталации за генериране на енергия от биомаса. Това може да доведе до по-голям добив на дървесина и други горски ресурси и да доведе до влошаване на екологичните параметри на горските екосистеми. Тази дейност обаче не е свързана с конкретни територии и на този етап, това въздействие се оценява като незначително.

Предвидените дейности в приоритетни направления № 2. Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги, както и № 3. Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии, включват дейности, като укрепване на свлачищните терени покрай пътищата в горските територии, поддържане и възстановяване, както и изграждане на пътища и друга инфраструктура могат да окажат отрицателно въздействие с различна степен. Отрицателно въздействие могат да окажат някои от предвидените дейности в приоритетно направление № 4. Развитие на устойчив туризъм в горските територии. Такива са например оптимизиране на предвидените лесокултурни мероприятия около проектирани и съществуващи туристически маршрути и обекти; създаване на зелени зони около населените места, водните площи и промишлените обекти; създаване и поддържане на паркови зони и зони за рекреация около общинските центрове и паспортизация на зелената инфраструктура; реализация на проекти за изграждане на нова туристическа инфраструктура в региона за осигуряване на лесен достъп до туристическите обекти и др. Тези дейности могат да причинят незначително отрицателно въздействие върху защитени видове растения, както и върху всички природни местообитания, доколкото ще засегна много малка площ от горските територии и въздействието ще е кратковременно. Предвидените дейности по създаване на зелени зони и паркове са предвидени в непосредствена близост до урбанизирани територии, което смекчава степента на въздействието, до незначително. Дейности по възстановяване, изграждане, благоустрояване на съществуващи и изграждане на нова туристическа инфраструктура, както и на пешеходни туристически маршрути вкл. туристически заслони и др., може да причини също незначително отрицателно въздействие върху защитени видове растения, както и върху всички природни местообитания, доколкото ще засегна много малка площ от горските територии и ще е кратковременно.

От разписаните общи **насоки за управление** на горските територии по функционални категории, дефинираните забрани и ограничения, **специфични за общините в област Добрич**, разработени на основата на нормативните документи и най-добрите лесовъдски практики **(Табл. 68),** една значителна част имат положително въздействие върху важните за опазване растителни видове, растителни съобщества и природни местообитания. Положително въздействие имат и наложените забрани, макар че някои, като

напр. забраната за незаконни сечи и бракониерство са правно неиздържани и са практически неизпълними.

Следните насоки, предвидени в Областния план за развитие на горските територии за различните общини на територията на област Добрич, могат да окажат различни по степен и продължителност негативно въздействие:

Защитни горски територии

- Интродукция на нови дървесни видове за залесяване в полуаридни и засушливи условия, с произход от съседни географски области и с подходящ воден баланс;
- Изграждане на противоветрови защитни горски пояси в равнинните участъци, с постоянни еднопосочни силни ветрове, за ограничаване прекомерното изпарение на почвената влага, за предпазване на почвата от ветрова ерозия и за запазване на почвеното плодородие;
- Изграждане и поддържане на растителни буферни системи с плътна конструкция за защита от ерозия и за филтриране на речните води.
- Увеличаване и поддържане на лесистостта в земеделските територии, която сега е далеч под необходимата оптимална лесистост (необходимата е 8-12% за равнините и 22-24% в пресечените терени, като съответно 2-5% и 6-8% от нея са полезащитните пояси);
- Създаване на нови полезащитни горски пояси с ажурна конструкция за подобряване разпределението на влага в почвата, по-високи добиви в земеделието и подобрение в микроклимата на най-засушливите части в общината;
- Създаване на линейни пояси от дървесна и храстова растителност по границите на земеделските парцели, около земеделските ферми, край канали, пътища и др. с оглед опазване на почвите;
- Проверка на възможностите на някои храстовидни видове (грипа, люляк и др.) като противоерозионни залесявания с известна производителна функция (биомаса);

Въпреки че е подчертано, че залесяванията са възможни единствено в съответствие с утвърдените горскостопански планове и програми, е възможно различно по степен и продъжителност отрицателно въздействие, ако се осъществят залесявания в земеделски земи, особено с начин на трайно ползване „пасища“ и „ливади“, „изоставени ниви“ и др.,

които представляват реално естествено затревени площи, но също така и предвидените укрепвания, затревяване, създаването на нови защитни пояси и др. Това въздействие може да е с различна продължителност и обхват, но основно може да бъде пряко, значително и дълготрайно, като доведе до пряка загуба на площ и фрагментация на горски природни местообитания и местообитания и популации на защитени видове растения, но също така може в определени случаи да има и значително косвено отрицателно въздействие, особено ако се залесява с чужди или инвазивни видове, които могат да създадат жизнеспособни популации в природата и да увредят природните местообитания особено целевите за защитените зони.

С висока степен на уязвимост на подобни дейности са тревните съобщества в защитените зони, които могат да представляват природни местообитания, целеви за тези защитени зони. Такива природни местообитания от в Червена книга на България, том 3, като 08E1 Западнопонтийски петрофитни степи и 11E1 Ксеротермни ливади и пасища от садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Bothriochloa ischaemum*) и валезийска власатка (*Festuca valesiaca*)., както и на свързани с тях местообитания и популации на защитени видове растения, като *Himantoglossum caprinum, Bellevalia sarmatica, Anemone sylvestris, Adonis volgensis, Paeonia tenuifolia, Potentilla emili-popii, Astragalus excapus, Ruta graveolens, Goniolimon besseranum, Convolvulus lineatus, Anchusa stylosa, Nepeta parviflora* и др.

Специално грипата (*Phillyrea latifolia*) е вечнозелен средиземноморски вид, срещаш се само в най-южните части на България, като южното Черноморие и Струмската долина, Източни Родопи, както и ограничено по южните склонове на Стара планина. В предвид на суровите климатични условия в Добруджа, където е разположена област Добрич, и честите зимни мразове, съчетани със силни източни ветрове, тя е неподходящ за залесяване вид в тази част на страната и опити за залесяването й вкл. за създаване на биомаса са неоправдан риск.

Насоката за създаване на интензивни култури с къс турнус (industrial forestry) в крайречните земи също може да бъде източник за отрицателно въздействие върху горски територии в Суха река и Хърсовска река, доколкото крайречни земи на територията на областта има основно в тези две суходолия. Потенциално отрицателно въздействие може да бъде оказано основни върху горски природните местообитания от Червена книга на България, том 3, като Гори от сребролистна гора, Мизийски смесени дъбови гори, Крайречни върбово-тополови

гори; Равнинни мезофилни дъбови и габрови гори и вероятно други, както и на свързани с тези местообитания популации на защитени видове, като *Galanthus elwesii*, *G. nivalis* и др.

Специални горски територии

Заложените насоки и препоръки в ОПРГТ за специалните горски територии имат положително въздействие върху важните за опазване представители на флората, растителността и природните местообитания. ОПРГТ потвърждава режимите на управление на елементите на Националната екологична мрежа в област Добрич .

Стопански горски територии

Следните заложени в ОПРГТ насоки и препоръки има вероятност да окажат различно по степен, но основно незначително и дългосрочно отрицателно въздействие върху върху предимно тревисти природни местообитания и видове растения, с консервационна значимост, свързани с тези местообитания. Такива насоки и препоръки са:

- Задоволяване потребностите на местно население от дървесина и други горски продукти: дървесина за селскостопански нужди (парници, сушилни, огради); дърва за огрев; повишаване капацитета на местния бизнес и поощряване за оптимално ефективно оползотворяване на дървесината при съхраняване на дървопроизводителната площ;
- Планиране и създаване на култури от медоносни видове (акация, гледичия и др.) около селата в района на общината (10-15 dka или след събеседване).
- Увеличаване процента на участие на медоносни и плододаващи видове в площта на горските територии и полезащитните пояси;
- Подпомагане на естествения процес на мигриране на сухоустойчиви средиземноморски дървесни видове – главно дъбове като *Q. ilex, Q. coccifera, Q. suber* и др. при провеждане на лесовъдски мероприятия; интродукция на сухоустойчиви средиземноморски и др. видове извън зоните по НАТУРА 2000;

Задоволяването на потребностите на местното население от дървесина и други горски продукти може да има косвено отрицателно въздействие, като степента му се определя от количествата превишаващи тези, които са утвърдени в съответното ГСП. Такива не са

посочени и в ОПРГТ не са предвидени дейности за увеличаване на добива на дървесина над предвидените в ГСП, така че по-вероятно е степента на въздействие от прилагането на тази насока да е незначитена.

Видове вечнозелени дъбове, като *Quercus. ilex, Q. coccifera, Q. suber*, са предвидени за подпомагане на естествения процес на мигрирането им на територията на област Добрич, но не са предвидени в списъка за залесяване. В тази връзка не считаме, че тази насока ще има конкретно отрицателно въздействие върху популации на целеви видове растения и природни местообитания. Считаме, че в предвид на отдалечеността на ареалите на тези видове и краткия период на действие на плана (10 години), такава мярка не може да се осъществи реално, без целенасочено залесяване с тези видове, доколкото такъв процес няма никакви данни да е започнал на територията на областта и не са определени конкретни дейности за подпомагане.

Потенциално уязвими от всички нови залесявания вкл. с медоносни видове или с чужди за района дървесни и храстови видове са природни местообитания от в Червена книга на България, том 3, като 08Е1 Западнопонтийски петрофитни степи и 11Е1 Ксеротермни ливади и пасища от садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Bothriochloa ischaemum*) и валезийска власатка (*Festuca valesiaca*)и др., както и на свързани с тях популации и местообитания на защитени видове, като *Himantoglossum caprinum, Bellevalia sarmatica, Anemone sylvestris, Adonis volgensis, Paeonia tenuifolia, Potentilla emili-popii, Astragalus excapus, Ruta graveolens, Goniolimon besseranum, Convolvulus lineatus, Anchusa stylosa, Nepeta parviflora* и др.

Като цяло, считаме, че въздействието и на тези насоки и препоръки ще бъде незначително, защото се задава площно ограничение на тези култури (до 10-15 дка) и след установяване на необходимост от това. Въпреки това, двата вида (гледичия и бяла акация) са приети, като инвазивни в Европа и създаването на култури от такива видове не е екологосъобразно и създава потенциален риск за естествените съобщества и екосистеми.

Министърът на околната среда и водите е компетентен орган по прилагане на Регламент №1143/2014г. за ограничане на инвазивните и чужди видове на територията на ЕС. На уебстраницата на МОСВ е публикуван списък и други методични материали, относно

инвазивните и чужди видове: https://www.moew.government.bg/bg/priroda/biologichno-raznoobrazie/nemestni-i-invazivni-chujdi-vidove/invazivni-chujdi-vidove/.

Следните предвидени за залесяване в ОПРГТ дървесни видове не се срещат естестествено в горските съобщества в област Добрич. От иглолистните това са черен бор (*Pinus nigra*), смърч (*Picea abies*), ела (*Abies alba*) и атласки кедър (*Cedrus atlantica*). От широколистните видове, такива са съответно червен дъб (*Quercus rubra*); бяла акация (*Robinia pseudoacacia*); гледичия (*Gleditsia triacanthos*); евроамерикански хибридни тополи (тп I-214 - Populus I-214), слива (*Prunus domestica*); зарзала/кайсия (*Prunus armeniaca*); бреза (*Betula pendula*); американски ясен (*Fraxinus americana*); обикновен орех (*Juglans regia*); бяла черница (*Morus alba*). Някои мезофилни видове, като зимен дъб (*Quercus petraea*), явор (*Acer pseudoplatanus*), шестил (*Acer platanoides*) и обикновен габър (*Carpinus betulus*) са също в голяма степен неподходящи за залесителни действия при по-сухия климат на област Добрич. По-подходящи условия за тях има само по склоновете и дъната на някои суходолия, като Суха и Хърсовска река, в най-западните части на областта. Залесяването с тези видове създава риск от дълготрайно и значително отрицателно въздействие, като променя флористичната и екологична структура на горските природни местообитания и екосистеми и създаването на нови култури от тези видове в горски територии в област Добрич, не е екологосъобразно и рисково.

Горски територии за зони за защита от урбанизация

Заложените цели и насоки в горските територии за защита от урбанизация имат положително въздействие върху важните за опазване представители на флората, растителността и природните местообитания. В тях се въвежда защитен режим, който включва забрана за извършването на строителство, с изключение на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, както и на съоръжения, свързани с управлението на горските територии. Не се очаква от изключенията в режима да произтичат значителни отрицателни въздействия върху природни местообитания и популации на консервационно значими растителни видове, доколкото например хидротехническите съоръжения, поради много ограниченото наличие на повърхностни течащи води в областта, не оказват отрицателно въздействие върху тези компоненти.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Целите за управление, режимите, насоките и препоръките за ловното стопанство ще имат неутрално въздействие върху растителността, флората и местообитанията.

Единствено целите за запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча, както и Аклиматизация и реаклиматизация на дивеча, или респ. внасяне на някои неместни видове дивеч за България, могат да окажат косвен, но по-вероятно незначително отрицателно въздействие върху природни местообитания и видове растения с консервационна значимост. В ОПРГТ не са посочени нито конкретни видове, които да бъдат аклиматизирани, нито територии, на които това може да се случи.

Г. Кумулативно въздействие

Флората и растителността в област Добрич е обект на различни и значителни отрицателни въздействия, осъществявани в миналото и в наши дни. Други отрицателни въздействия върху флората, фауната и природните местообитания, които заедно с реализацията на ОПРГТ за област Добрич биха имали значителен кумулативен ефект са съответно:

- Горскостопански планове на всяко от държавните горски стопанства в областта. Много от планираните сечи са без съобразяване с находищата на наличните защитени видове от флората, с редки растителни съобщества. Природни местообитания от Приложение 1 извън защитените зони се стопанисват без оглед на природозащитното им състояние;
- Незаконни и бракониерски сечи, включително и в полезащитните пояси;
- Залесяване с неместни и инвазивни дървесни видове, което включва и залесяване на земеделски земи с начин на трайно ползване „пасища“ и „ливади“, „изоставени ниви“ и др., чиито фактическо състояние е тревисти съобщества;
- Изграждане на инфраструктура на ВЕИ, основно ветроенергийни паркове и фотоволтаици и промяна на предназначението на горски територии и земедеслки земи;
- Пожари в различни местообитания, включително и горски;

- Наличие на различни фитопатогенни организми, каламитети на насекоми и т.н., които причиняват заболявания по различни видове широколистни и иглолистни гори;
- Строителство и съпътстваща инфраструктура в горски територии и др. Особено значимо е въздействието на туристическата инфрастуктура по крайбрежието – общините Балчик, Каварна и Шабла, като в резултат на това има много горски територии са или застроени или със сменено предназначение на земята.

Като цяло ОПРГТ няма значително отрицателно въздействие, което да кумулира с други въздействия върху флората, растителните съобщества и природните местообитания в област Добрич. В повечето случаи включените в Плана препоръки, насоки, цели и зонирането всъщност биха имали смекчаващ положителен ефект върху състоянието на тези компоненти. Като положително трябва да се разглежда и въвеждането на различни защитни режими на горите, концепцията за екосистемните услуги, и особено възмездното ползване, което може да смегчи натиска върху ползването на материалните услуги и др.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

По отношение на флората, растителността и природните местообитания като цяло въздействието на ОПРГТ ще бъде **неутрално или положително,** но някои цели, насоки, препоръки и предвидени зони може да окажат от краткосрочно до дългосрочно отрицателно въздействие, което да се кумулира със съществуващите дейности в горските територии. Такива са различни видове залесявания (вкл. с чужди и инвазивни видове) предвидени в земеделските земи, някои дейности по укрепване, затревяване и др., които могат да променят екологичните и флористични особености на природните местообитания и местообитания на растителни видове с консервационна значимост. Отрицателните въздействия може да бъдат смекчени или напълно отстранени при прилагане на набор от мерки, предложени в настоящата екологична оценка.

6.6.2. Въздействие върху животинския свят

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Като цяло зонирането предложено в ОПРГТ няма да окаже значително отрицателно въздействие върху фауната. В редица райони и за редица видове може да се очаква и положително въздействие. Въпреки това имаме някои забележки по отношение на зонирането, които налагат известни корекции. Без тези корекции може да се очаква и отрицателно въздействие за някои видове - главно чувствителни на промени в горите видове птици и бозайници – дневни грабливи птици, черен щъркел, горски прилепи.

В нито една от многобройните въведени зони /освен строгите резервати обявени по ЗЗТ/ няма реално забрана за сечите за определена територия. Това ще доведе до голяма степен до запазване на сегашното стопанско ползване на гори в защитени територии и зони, и ще продължи да влияе дългосрочно и негативно върху фауната. В частта с предложени мерки за минимизиране на отрицателните въздействия на настоящата ЕО са предложени някои времеви и пространствени забрани за горскостопански дейности, вкл.на някои видове сечи или промени в зоните, които да осигурят по-облекчен режим на стопанско ползване на места важни за опазването на биологичното разнообразие. Това ще има положителен ефект върху фауната. Считаме обаче, че въвеждането поне на временни забрани за сечи /по време на размножителния период/ в определени гори със защитна функция ще минимизира въздействието на някои от планираните горскостопански мероприятия върху някои важни от консервационна гледна точка животински видове.

Досега стопанското ползване на горите в Натура-2000 и в някои от защитените местности е с почти същата интензивност както в околните стопански гори. Това има и с оглед предвижданията на Плана ще има и за в бъдеще постоянно отрицателно въздействие върху горската фауна тъй като в тези защитени горски територии и зони е съсредоточено голямо биологично разнообразие. Изключение са само определените като гори във фаза на старост отдели в Натура-2000, където бяха въведени ограничения в ползванията. Считаме, че би било уместно да се въведат някои регулиращи изисквания за извеждането на сечите на цялата територия на Натура-2000 зоните и на защитените местности обявени по ЗБР, опазващи горски местообитания.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Повечето от предвидените стопански дейности, които се благоприятстват от възмездното ползване на екосистемни услуги, няма да окажат дългосрочни или краткосрочни значителни отрицателни въздействия върху фауната.Релизацията на ОПРГТ би довела до запазване на сегашното състояние и увеличаване на функциите на различни типове защитни гори. Такива са ползите, са свързани със 1. Защита срещу ерозия на почвата от наводнения 2. обезпечаване на количеството и качеството на водата 4. екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат 6. поддържане на традиционния ландшафт 7. защита на природното и културното наследство 8. защита на инфраструктурни обекти и съоръжения 9. забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата.

Възможните отрицателни въздействия върху фауната са от ползвания свързани с т.5. осигуряване на условия за рекреация и туризъм. Тук влиза развитието на туризма по Черноморското крайбрежие, който често уврежда функционално прилежащите горски територии, а понякога се достига и до тяхното директно унищожаване.

Следните дейности при увеличаване на възмездните ползвания от услугата 3. поддържане на биологичното разнообразие, могат да окажат значително отрицателно въздействие върху флората, растителността и природните местообитания:

Дейността Горско стопанство – дърводобив може да окаже значително отрицателно въздействие върху голям брой видове животни. Тези промени водят до загуба на местообитания за горските видове, влошаване на качеството на местообитания, фрагментация на местообитания, загуба на дървета за гнездене/размножаване и хранене, безпокойство. Ключов в случая е избора на подходящ вид сечи, който максимално да имитира естествените сукцесионни процеси в горските екосистеми, както и да се определят гори/територии с ограничен дърводобив, както и сезонност, която да бъде извън гнездовия сезон.

Дейността събиране на диворастящи и недървесни продукти в горски територии - диворастящи гъби, горски плодове, лечебни и ароматни растения или части от тях от горските територии – за търговия или за производство в химическата (в частност козметична и фармацевтична промишленост) и в хранително-вкусовата

промишленост, може да окаже въздействие върху популациите на определени видове поради безпокойство по време на размножителния период, главно през лятото, юни-юли.

Дейността събиране на генетични ресурси (семена и размножителни материали от горски растения и животни) за търговски и производствени цели може да окаже незначително пряко въздействие върху популациите на събираните видове животни – охлюви, риба, раци и др.

Селско стопанство - Животновъдство в горски територии или върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория Б(13) – може да окаже значително и дълготрайно отрицателно въздействие върху горски територии, в резултат на преизпасване и промяна на екологичните параметри на горските местообитания, затрудняване на възобновяването им, конкуренция за храна с дивите тревопасни животни, безпокойство по време на размножителния период, пренасяне на епизоотии върху диви животни. Затова е нужно животновъдството да е строго регулирано в горските територии.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

Целите на управление, насоките, препоръките и забраните за стопанисване за горското стопанство като цяло в повечето случаи няма да имат отрицателно въздействие върху фауната, а напротив – положително. Само в няколко случая ще са налице дългосрочни, постоянни и отрицателни въздействия върху някои животински видове или групи видове с висок консервационен статус. Това са следните насоки, препоръки:

Мярката „подпомагане на възобновяването чрез изсичане на подлеса“ в А1 Гори за защита на почвата.Това ще лиши от укрития, места за гнездене и хранителен ресурс някои видове птици - главно горски врабчоподобни птици.

Мярката „залесяване на пустеещи и непригодни за земеделие земи (със силно деградирала почва, ниско естествено плодородие);“ също потенциално би могла да има негативно въздействие върху животински видове. Това важи особено когато залесяванията са в земеделски земи, с начин на трайно ползване пасища и ливади, изоставени ниви и др. реално естествено затревени площи. С висока степен на уязвимост при подобно дейности са видове като европейски лалугер, пъстър пор, степен пор, късопръста чучулига,

дебелоклюна чучулига, късопръста чучулига, полска бъбрица, ливаден дърдавец, синявица, турилик и някои водолюбиви птици и др.

Специални горски територии

Заложените цели и препоръки в специалните горски територии очакваме да имат положително въздействие върху важните за опазване представители на фауната. ОПРГТ потвърджава режимите на управление на елементите на Националната екологична мрежа в област Добрич. Потвърждават се и обявените за Гори с висока консервационна стойност (ГВКС), както и Горите във фаза на старост (ГФС). Предвидени са мерки за опазване и подобряване на състоянието на тези специални гори, които като цяло биха имали трайно положително въздействие върху фауната. Единствено целите за Аклиматизация и реаклиматизация на дивеча, или респ. внасяне на някои неместни видове дивеч за България, могат да окажат пряко отрицателно въздействие върху някои автохтонни видове животни чрез кръстосване с тях,внасяне на епизоотии или конкуренция за хранителни ресурси или места за размножаване. Проекти за реаклиматизация трябва да бъдат осъществявани само след подробни научни изследвания за евентуалните ползи/вреди върху местната фауна и флора, а проекти за аклиматизация на чужди по произход видове не трябва да се реализират.

В.2. Оценка на въздействието на целите и насоките за управление на областно ниво.

По отношение на фауната осъществяването на предвидените насоки в следните приоритетни направления ще имат положително въздействие, ако бъдат осъществени: са № 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горите; № 4. Управление на природните в т.ч. и на водните ресурси № 5. Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите.

Предвидените дейности в приоритетни направления № 2. Развитие на устойчив туризъм, както и № 3. Подобряване на инфраструктурата, може да имат потенциално отрицателно въздействие върху защитени видове животни.Това важи най-вече в крайморските територии на областта.

Предвидените насоки и мерки в горите в категории „Стопански горски територии“ ,“Специални горски територии„ и „Гори за защита от урбанизация“ като цяло биха имали положително въздействие върху фауната. В зоната „Стопански горски територии“ мерките предвиждат смекчаване и подобряване на досега използваните горскостопански практики в посока на поддържането на по-добро състояние на горските местообитания и по този начин - намаляване на въздействието им върху горската фауна.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

В ОПРГТ планира насоки и мерки за управление, голяма част от които ще имат положително или неутрално въздействие върху фауната. Значително негативно въздействие върху консервационно значим вид бозайник –вълк (*Canis lupus*), би имало спазването на препоръката в ОПРГТ за даване на допълнителни стимули за ловците за отстрел на хищници (стр.228). Тази практика е морално остаряла в наши дни, неоправдана и не съотвества на съвременното ниво на знание в областта на екологията. Вълкът е включен в Директива 92/43 на ЕС и в Червената книга на България, което налага видът и неговите местообитания да бъдат опазвани приоритетно.

Значително негативно въздействие ще има и препоръката за „значително редуциране“ на числеността на сивата и посевната врани и свраката от страна на ловците/ стр.236/.Тези видове са основни гнездостроители в полските ландшафти и в техните изоставени гнезда често започват да гнездят различни видове соколи и други грабливи птици, горски ушати сови и др., които са защитени видове. Така например колониите на посевната врана са ключово гнездово местообитание за вечерната ветрушка (*Falco vespertinus*) – вид граблива птица на границата на изчезването у нас. Освен това при посевната врана се наблюдава драстично намаляване на числеността у нас през последните 20 години като колониите и извън селищата почти повсеместно изчезнаха. Врановите птици се хранят много често по полето и с мишевидни гризачи и по този начин принасят полза на земеделието. Изтребването на врановите птици е вредно, неоправдано и безмислено.

Останалите препоръчани мерки няма да окажат значително отрицателно въздействие върху фауната. В ДЕО са предвидени мерки, които да намалят или отсранят очакваните

отрицателните въздействия върху вълка и върху други консервационно значими видове птици.

Г. Кумулативно въздействие

Други отрицателни въздействия върху фауната, които заедно с реализацията на ОПРГТ – област Добрич биха имали кумулативен ефект**.**

- Горскостопански планове на всяко от държавните горски стопанства в областта. Много от планираните сечи са без съобразяване с находищата на наличните защитени видове от фауната. При горскостопанското планиране не се проучва състоянието на неловните видове животни.
- Незаконни сечи.
- Залесяване с неместни видове дървета.
- Залесяване на ценни за някои видове животни пасища и степи –най-често с акации, тополи или иглолистни култури.
- Пожари в различни местообитания, включително и горски.
- Бракониерски отстрел.
- Безпокойство на птици и бозайници от хора при различни дейности в горите, включително горскостопански.
- Промяна на предназначението на горски територии за застрояване - във връзка със строителство на сгради, туристически и спортни комплекси, инфраструктури или ВЕИ /ветроенергийни и фотоволтаични паркове/.

Като цяло ОПРГТ не би имал значително отрицателно кумулативно въздействие заедно с други планове, програми и инвестиционни намерения въздействащи върху фауната на областта. В някои случаи включените в Плана препоръки и зониране дори биха имали смекчаващ положителен ефект върху редица от съществуващите въздействия и заплахи за фауната.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

По отношение на фауната очакваното въздействие на ОПРГТ ще бъде неутрално или положително, но някои цели, насоки, препоръки и предвидени зони може да окажат краткосрочно до дългосрочно отрицателно въздействие, което да се кумулира със

съществуващите въздействия в горските територии. Отрицателните въздействия може да бъдат смекчени или напълно отстранени при прилагане на набор от мерки, предложени в настоящата екологична оценка.

6.7. Въздействие върху защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Планът предвижда горските територии в защитените територии, по смисъла на ЗЗТ и защитените зони от Натура 2000 да бъдат включени в категория „Специални горски територии“. Наред с това предвид съществуването на други функционални характеристики на горските територии, част от защитените територии и защитените зони попадат и в други функционални зони като „Защитни гори“. Съгласно ОПРГТ в защитените територии и защитените зони не е определена функционална категория „Стопански горски територии“, чиято основна цел е дърводобив. ОПРГТ въвежда във функционалното зониране на горските територии и категорията „Зони за защита от урбанизация“ по смисъла на ЗГ, чиято цел е да ограничи строителството в горските територии. Пространственият обхват на тази категория включва и площи от защитените територии и защитените зони.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка те не попадът в обхвата на ОПРГТ.

Защитени зони от Натура 2000 мрежата

Съгласно ОПРГТ общата площ на горските територии в защитените зони по Директива 92/43/ЕИО и Директива 2009/147/ЕО, включена във функционалното зониране е 50694.4 ha, от която 45860.7 ha залесена и 4833.8 ha незалесена.

На територията на област Добрич попадат изцяло или частично 21 защитени зони от Натура 2000. В Таблица №6.7-1 и Таблица №6.7.-2 е представена информация за площта на горските територии включени в обхвата на ОПРГТ.

Таблица № 6.7-1. Горски територии от защитените зони по Директива 92/43/ЕИО, засегнати от реализацията на ОПРГТ на област Добрич

№	Код	Име	Тип	Обща площ, ха	Площ в обл. Добрич, ха	Горски територии, ха	Негорски територии, ха
1	BG0000102	Долината на река Батова	SCI	18459,239	10998,251	7139,403	3858,848
2	BG0000154	Езеро Дуранкулак	SCI	5050,795	1284,929	307,213	977,716
3	BG0000621	Езеро Шабла - Езерец	SCI	2623,592	918,683	171,188	747,496
4	BG0000118	Златни пясъци	SCI	1373,439	262,220	258,597	3,623
5	BG0000570	Изворово - Краище	SCI	1081,524	1081,524	446,781	634,743
6	BG0000569	Кардам	SCI	918,338	918,338	209,681	708,657
7	BG0000573	Комплекс Калиакра	SCI	48340,113	4611,083	1354,112	3256,971
8	BG0000130	Крайморска Добруджа	SCI	6657,494	6657,494	3071,044	3586,451
9	BG0000572	Росица - Лозница	SCI	1811,982	1811,982	1053,099	758,883
10	BG0000107	Суха река	SCI	62481,269	47992,895	21218,572	26774,323
11	BG0000106	Хърсовска река	SCI	36756,700	10472,793	7111,557	3361,236
		**Информацията е по графични данни от страницата на МОСВ http://natura2000.moew.government.bg/*					

Таблица № 6.7-2. Горски територии от защитените зони по Директива 2009/147/ЕО, засегнати от реализацията на ОПРГТ на област Добрич

№	Код	Име	Тип	Обща площ, ха	Площ в обл. Добрич, ха	Горски територии,ха	Негорски територии, ха
1	BG0002061	Балчик	SPA	1559,064	1553,600	526,862	1026,738
2	BG0002082	Батова	SPA	38123,613	12261,179	6984,203	5276,976
3	BG0002097	Белите скали	SPA	4160,714	2453,357	911,730	1541,628
4	BG0002115	Било	SPA	8620,612	8620,612	294,133	8326,478
5	BG0002050	Дуранкулашко езеро	SPA	3354,535	2381,649	324,495	2057,154
6	BG0002051	Калиакра	SPA	16166,969	10623,013	827,330	9795,683
7	BG0002048	Суха река	SPA	25417,646	20150,102	10275,121	9874,981
8	BG0002039	Хърсовска река	SPA	35399,637	6489,968	4103,505	2386,463
9	BG0002085	Чаиря	SPA	1450,611	1450,611	21,076	1429,534
10	BG0000156	Шабленски езерен комплекс	SPA	3173,601	2528,952	200,483	2328,468
		**Информацията е по графични данни от страницата на МОСВ http://natura2000.moew.government.bg/*					

Предлаганото от ОПРГТ функционално зониране ще засегне в нееднаква степен отделните защитени зони. В **Таблици от № 6.7-3 до №6.7-7**. е показан териториалния обхват на предложените в ОПРГТ функционални категории гори, в границите на защитените зони от Натура 2000. За определяне на площите е използван ГИС, данни от ОПРГТ и цифрови данни за границите на зоните от страницата на МОСВ.

Таблица № 6.7-3. Териториален обхват на функционална категория ***А. Защитни гори*** в границите на защитените зони по смисъла на ЗБР.

Защитени зони по Директива 2009/147/ЕО и Директива 92/43/ЕИО		**Функционална категория по ОПРГТ**
Код	**Име на Натура зоната**	**Зона А -Защитни гори (Площ, ха)**
BG0002061	Балчик	504,215
BG0002082	Батова	3292,605
BG0002097	Белите скали	752,010
BG0002115	Било	254,053
BG0002050	Дуранкулашко езеро	236,773
BG0002051	Калиакра	342,671
BG0002048	Суха река	4928,432
BG0002039	Хърсовска река	909,416
BG0002085	Чаиря	20,529
BG0000156	Шабленски езерен комплекс	26,680
BG0000102	Долината на река Батова	3535,896
BG0000154	Езеро Дуранкулак	220,029
BG0000621	Езеро Шабла - Езерец	25,346
BG0000118	Златни пясъци	164,328
BG0000570	Изворово - Краище	171,979
BG0000569	Кардам	177,749
BG0000573	Комплекс Калиакра	872,725
BG0000130	Крайморска Добруджа	2243,282
BG0000572	Росица - Лозница	434,111
BG0000107	Суха река	9127,242
BG0000106	Хърсовска река	1977,848

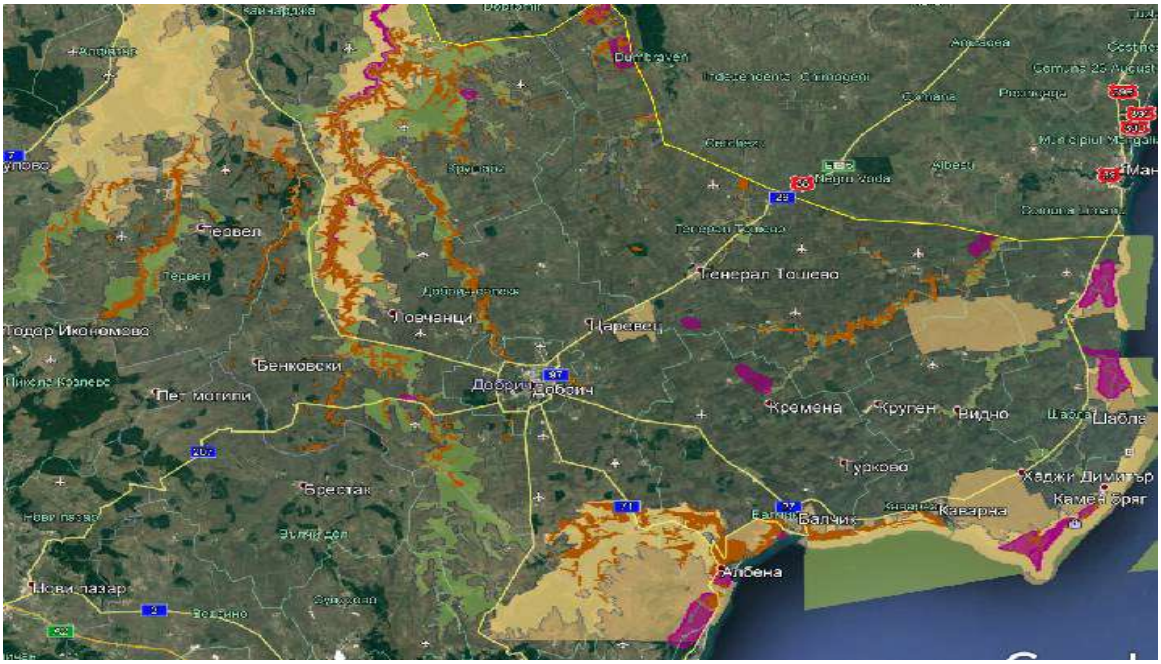

Фиг. 6.7-1. *Горски територии за защита на почвите (А1) в кафяв цвят в обхвата на ОПРГТ на област Добрич.*

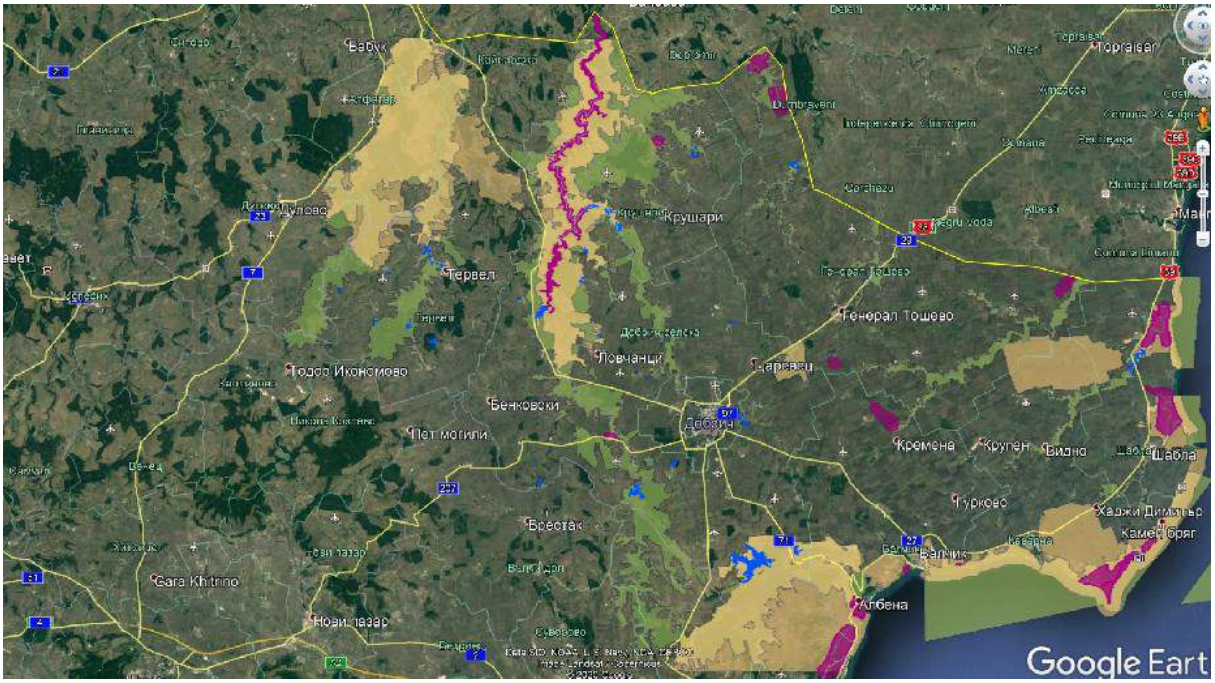

Фиг. 6.7-2. *Горски територии за защита на водите (А2) в син цвят, в териториалния обхват на ОПРГТ на област Добрич.*

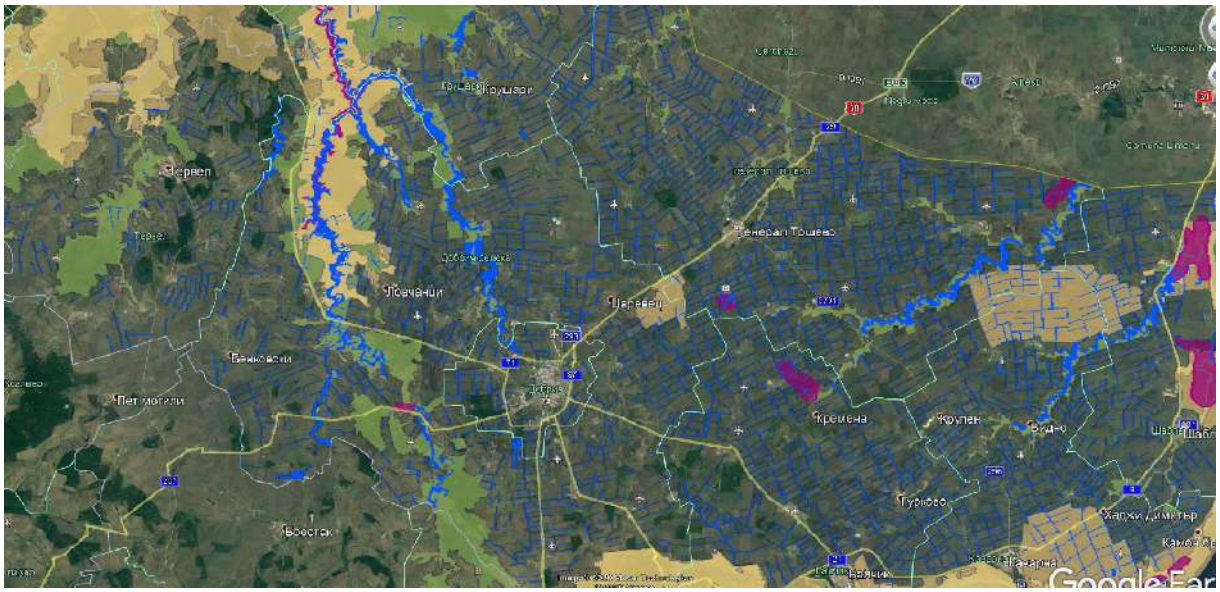

Фиг. 6.7-3. *Защитни горски пояси в син цвят (ЗТ – в лилав цвят, ЗЗ – в охра и зелен цвят), в териториалния обхват на област Добрич.*

Таблица № 6.7-4. Териториален обхват на функционална категория ***Б. Специални горски територии*** в границите на защитените зони по смисъла на ЗБР.

Защитени зони по Директива 2009/147/ЕО и Директива 92/43/ЕИО		**Функционална категория по ОПРГТ**
Код	**Име**	**Зона Б –Специални гори (Площ, ха)**
BG0002061	Балчик	526,862
BG0002082	Батова	6984,203
BG0002097	Белите скали	911,730
BG0002115	Било	294,133
BG0002050	Дуранкулашко езеро	324,495
BG0002051	Калиакра	827,330
BG0002048	Суха река	10275,121
BG0002039	Хърсовска река	4103,505
BG0002085	Чаиря	21,076
BG0000156	Шабленски езерен комплекс	200,483

BG0000102	Долината на река Батова	7139,403
BG0000154	Езеро Дуранкулак	307,213
BG0000621	Езеро Шабла - Езерец	171,188
BG0000118	Златни пясъци	258,597
BG0000570	Изворово - Краище	446,781
BG0000569	Кардам	209,681
BG0000573	Комплекс Калиакра	1354,112
BG0000130	Крайморска Добруджа	3071,044
BG0000572	Росица - Лозница	1053,099
BG0000107	Суха река	21218,572
BG0000106	Хърсовска река	7111,557

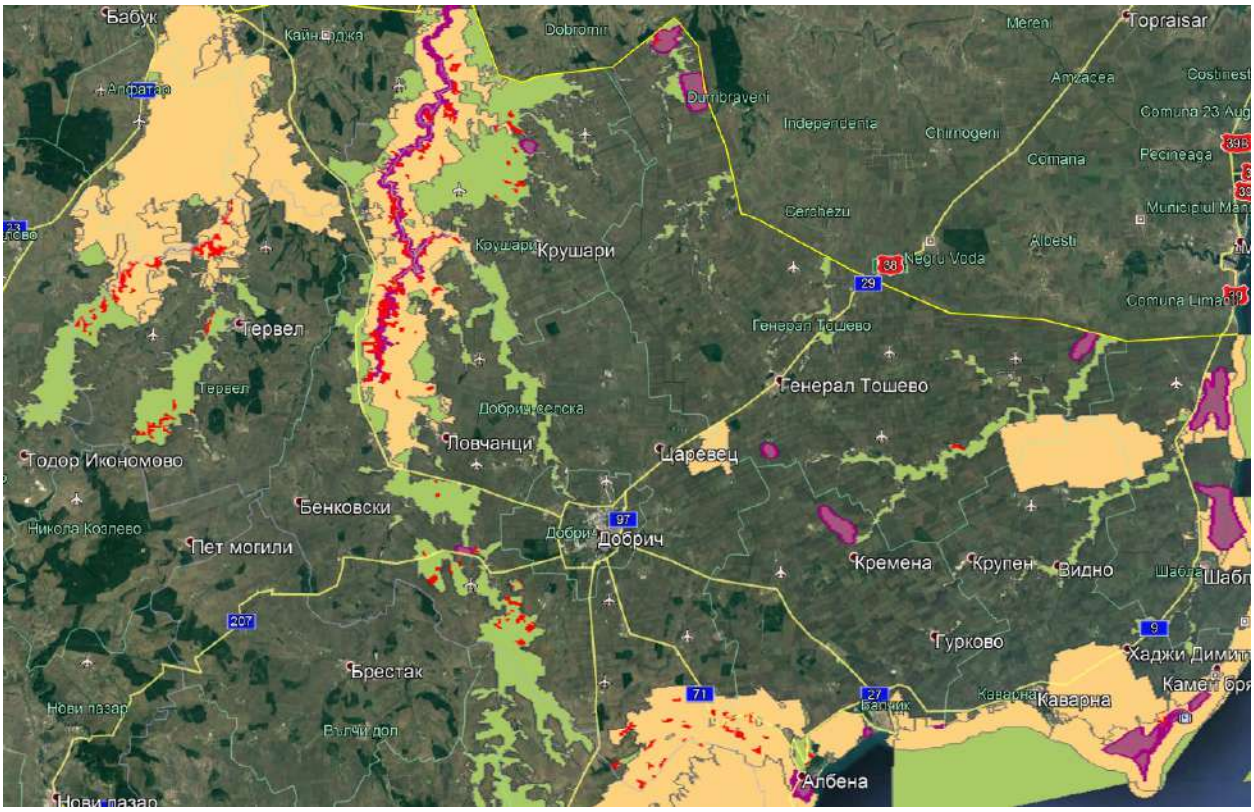

Фиг.6.7 -4. *Гори във фаза на старост в червен цвят (ЗТ- в лилаво, ЗЗ – в охра и зелено), в териториалния обхват на ОПРГТ на обалст Добрич.*

ОПРГТ не планира в границите на защитените зони по смисъла на ЗБР функционална категория ***В. Стопански горски територии.***

Таблица № 6.7-5. Териториален обхват на функционална категория ***Г. Зони за защита от урбанизация*** в границите на защитените зони по смисъла на ЗБР

Защитени зони по Директива 2009/147/ЕО и Директива 92/43/ЕИО		**Функционална категория по ОПРГТ**
Код	**Име**	**Зона Г –Зони за защита от урбанизация (Площ, ха)**
BG0002082	Батова	206,302
BG0002097	Белите скали	18,407
BG0002050	Дуранкулашко езеро	55,155
BG0002051	Калиакра	103,193
BG0002048	Суха река	2718,951
BG0002039	Хърсовска река	0,000
BG0002085	Чаиря	3,907
BG0000156	Шабленски езерен комплекс	3,560
BG0000102	Долината на река Батова	202,195
BG0000154	Езеро Дуранкулак	55,133
BG0000621	Езеро Шабла - Езерец	3,145
BG0000118	Златни пясъци	0,386
BG0000569	Кардам	0,000
BG0000573	Комплекс Калиакра	121,600
BG0000130	Крайморска Добруджа	236,029
BG0000572	Росица - Лозница	251,006
BG0000107	Суха река	3466,800
BG0000106	Хърсовска река	227,684

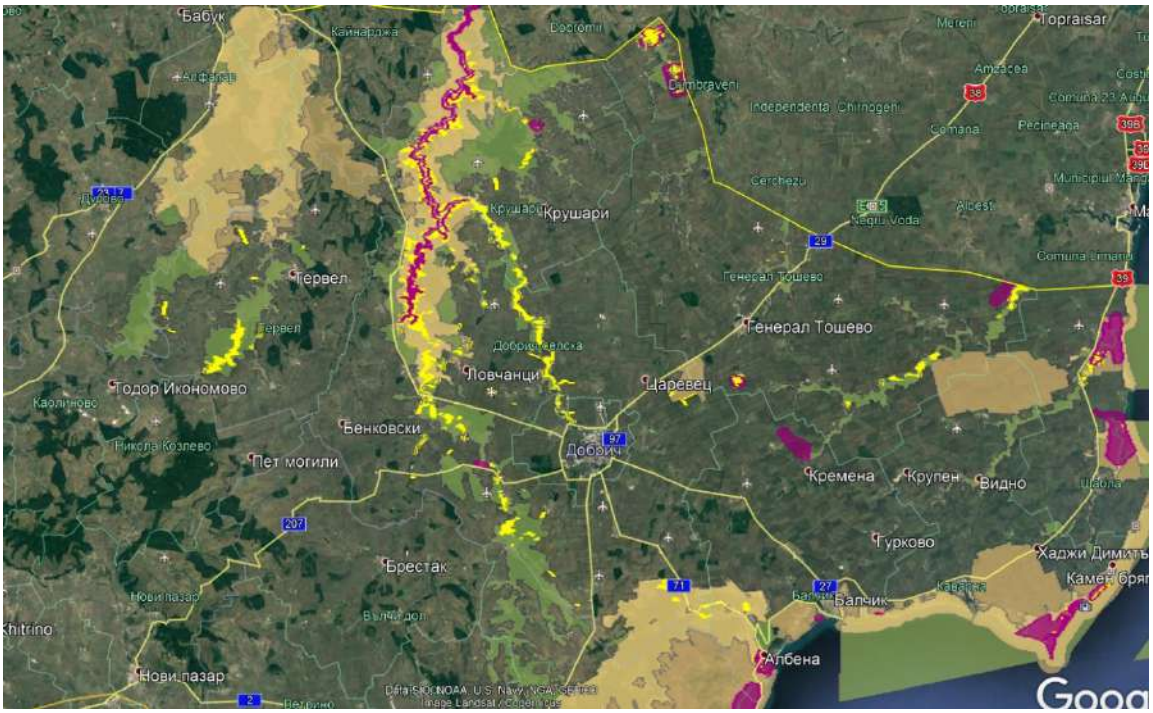

***Фиг. 6.7-5**. Зони за защита от урбанизация (в жълт цвят), ЗТ (в лилав цвят) и ЗЗ от Натура 2000 (в цвят охра и зелено).*

Следните определени в ОПРГТ функционални категории горски територии имат пряко положително въздействие върху обхвата, целите и предмета на опазване на защитените зони:

- Горски територии включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии (Б1);
- Горски територии включени в защитените зони, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (Б2);
- Горски територии с висока консервационна стойност (Б13), в това число и Гори във фаза на старост (ГФС);
- Горски територии за поддържане на ландшафта (Б12).
- Горски територии за защита от урбанизация (Г).

В ОПРГТ са определени и функционални категории гори, които ще имат косвено въздействие за поддържане и опазване на предмета и целите на защитените зони, като:

- Горски терироии за защита на водите (А2);
- Горски територии за защита на почвата (А1);

Част от горските територии на 21-те защитени зони от Натура 2000 са включени в зона А1 -„Горски територии за защита на водите“ и като териториален обхват заемат предимно 10 -25%, от горските територии във всяка защитена зоната. В 12 от защитени зони, част от горските територии са определени като А2 - „Горски територии за защита на почвите“, в 16 защитени зони, част от горските територии са за защита на урбанизираните територии (А3), в 19 зони от Натура 2000, част от горските територии са определени за А6 „Защитни горски пояси“, а в 4 защитени зони горски територии са определени като А7 - „Създадени по технически проекти за борба с ерозията. Териториалният обхват на предложените функционални подкатегории защитни горски територии, заемат до 35% от всички горски територии в защитените зони.

До 100% от горските територии в защитените зони се припокриват с предложените в ОПРГТ зони Б2 – „Горски територии, включени в защитените зони от Натура 2000“ и Б13- „Горски територии с висока консервационна стойност“. Предложеният териториален обхват на „Специални горски територии“ подзона Б11 – „С рекреационно значение“ попада в 2 защитени зони, а в 11 зони има определена подкатегория Б12 „За поддържане на ландшафта“. В Защитените зони няма Б5 – „Горски разсадници“, Б6 „Опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове“ и Б7 „Дендрариуми“.

В 17 защитени зони, част от горските територии са включени в категория Г- „Зони за защита от урбанизация“ по смисъла на Закона за горите (ЗГ, §1, т. 25 от Допълнителните разпоредби). Териториалният обхват на зоната е определена и в резултат на анкетни проучвания сред експерти и широката общественост, на база на предварително определени критерии. Съгласно ОПРГТ тези територии са определени на база припокриване на най-голям брой екосистемни ползи. В обхвата на действие на настоящия ОПРГТ за „Зони за защита от урбанизация“ са предложени 4653,1 ha. От тях 428,8 ha попадат в териториалния обхват на защитените зони по Директива 2009/147/ЕО, което е 1,7% от площта на защитените зони за опазване на птиците и 399,3 ha в защитените зони по Директива 92/43/ЕИО или 0,9% от площта на защитените зони за опазване на природните местообитания.

Съгласно ОПРГТ в „Зоната за защита от урбанизация“ е забрането строителството с изключение на техническа инфраструктура, хидротехнически съоръжения и за управление на горите. Забраната за строителство ще има положително въздействие върху предмета и целите на опазване на защитените зони, с изключение на строителството на хидротехническите съоръжения. Изграждането на хидротехническите съоръжения (ВЕЦ) се очаква да имат вероятно дългосрочно отрицателно въздействие върху крайречните местообитания и хидробионтните видове. „Зони за защита от урбанизация“ се припокрива териториално с част от функционалните категории „Защитни гори“ и „Специални горски територии“ в това число Б1 – „Горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ“, Б2 – „Горски територии, включени в защитените зони, обявени по реда на ЗБР“, ГФС и ГВКС. В „Специалните горски територии“ строителството не е изрично забранено, с изключение на режимите за забрана на строителство в някои от

защитените територии (включени в границите на ЗЗ). В тази връзка въвеждането на забраната за строителство с цел защита от урбанизация ще има дългосрочно положително въздействие.

ОПРГТ предлага обща площ 6646,4 ha, от която 6293,4 ha залесена от всички горски територии в областта да бъдат включени в „Стопански гори“, чиято основна цел е дърводобив. От тях няма площи, които да попадат в границите на защитените зони от Натура 2000.

Като цяло вероятното въздействие от предложеното в ОПРГТ зониране и неговия пространствен обхват се очаква да бъде от неутрално до положително, при спазване на целите на опазване, режимите в заповедите за обявяване на зоните, както и специфичните режими за управление и стопанисване на природните местообитания в Натура 2000 ("Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", с разписани режими за устойчиво управление на горите в мрежата Натура 2000, които са разгледани и приети на заседание на Националния съвет за биологично разнообразие, проведено на 08.06.2010 година и са залегнали в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (обн. ДВ, бр. 64/2011 г., изм. и доп.)).

Предложеното в ОПРГТ функционално зониране в горските територии на защитените зони се очаква да окаже дълготрайно въздействие. Високата степен на припокриване на специфични горски територии, включени в защитни зони, гори с висока консервационна стойност, гори във фаза на старост, горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ и др. дава добро ниво на интегрираност по отношение на стратегическото планиране и изпълнение на дейности в тях.

Защитени територии, по смисъла на ЗЗТ

Съгласно ОПРГТ общата площ на горските територии в защитените територии по смисъла на ЗЗТ са 4447,9 ha, от която 4020,7 ha залесена и 427,2 ha незалесена.

На територията на област Добрич се намират 1 резерват, 1 поддържан резерват, 1 природен парк, 5 природни забележителности и 13 защитени местности. В Таблица № 2.1.7-2 е представен списък на защитените територии, попадащи изцяло или частично на територията на област Добрич. Само 3 защитени територии имат изготвени и утвърдени планове за управление.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка те трябва да бъдат изключени от обхвата на ОПРГТ.

Следните определени с ОПРГТ функционални категории имат пряко положително въздействие върху обхвата, целите и предмета на опазване на защитените територии, по смисъла на ЗЗТ:

- Горски територии включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии (Б1);
- Горски територии включени в защитените зони, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (Б2);
- Горски територии с висока консервационна стойност (Б13), в това число и ГФС;
- Горски територии за защита от урбанизация (Г).

С ОПРГТ са определени и функционални категории, чието териториално покритие има косвено значение за поддържане на добро състояние в защитените територии, като:

- Горски терироии за защита на водите (А2);
- Горски територии за защита на почвата (А1);
- Горски територии за поддържане на ландшафта (Б12).

Функционалното зониране предложено от ОПРГТ ще засегне в не еднаква степен отделните защитени територии, попадащи на територията на Област Добрич. Част от предложените функционални категории/зони се припокриват териториално по площ. Горските територии от защитените територии са включени в категории „Защитни гори“, „Специални горски територии“, „Зони за защита от урбанизация“. В защитените територии липсва функционалната категория „Стопански горски територии“.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка те трябва да бъдат изключени от обхвата на ОПРГТ.

По-долу в табличен вид е представена по-подробна информацията относно териториалния обхват на функционалното зониране по различни категории горски територии в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ, съгласно ОПРГТ.

Таблица № 6.7-6. Териториален обхват на функционална категория ***А. Защитни гори в*** границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ.

Защитени територии		**Функционална категория по ОПРГТ**
Категория	**Име защитена територия**	***Зона А. Защитни гори (*Площ, ха)**
Природна забележителност	Арборетума	10,344
Защитена местност	Ароматна мотиола	9,799

Поддържан резерват	Балтата	55,935
Защитена местност	Бежаново	3,487
Защитена местност	Благто кокиче	111,807
Защитена местност	Ботаническа градина Балчик	4,053
Защитена местност	Дуранкулашко езеро	26,271
Природен парк	Златни пясъци	105,895
Резерват	Калиакра	76,799
Защитена местност	Лозница	153,144
Защитена местност	Росица	56,404
Защитена местност	Степите	2,607
Защитена местност	Суха река	1163,241
Защитена местност	Шабленско езеро	13,281
Защитена местност	Яйлата	28,175

Таблица № 6.7-7. Териториален обхват на функционална категория ***Б. Специални горски територии*** границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ.

Защитени територии		**Функционална категория по ОПРГТ**
Категория	**Име защитена територия**	**Зона Б – Специални горски територии (Площ, ха)**
Природна забележителност	Александрийска гора	1,219
Природна забележителност	Арборетума	10,344
Защитена местност	Ароматна Мотиола	19,915
Поддържан резерват	Балтата	63,295
Защитена местност	Бежаново	1,833
Защитена местност	Блатно кокиче	125,548
Защитена местност	Ботаническа градина Балчик	4,092
Защитена местност	Дуранкулашко езеро	26,271
Природен парк	Златни пясъци	189,351
Резерват	Калиакра	203,274
Защитена местност	Лозница	277,811
Защитена местност	Росица	215,857
Защитена местност	Степите	52,105
Защитена местност	Суха река	1205,409
Защитена местност	Шабленско езеро	117,057
Защитена местност	Яйлата	37,437

Таблица № 6.7-8. Териториален обхват на функционална категория ***Г. Зона за защита от урбанизация в*** границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ.

Защитени територии		**Функционална категория по ОПРГТ**
Категория	**Име защитена територия**	**Зона Г – за защита от урбанизация (Площ в ха)**
Природна забележителност	Александрийска гора	1,219
Природна забележителност	Арборетума	10,344
Защитена местност	Ароматна мотиола	18,077
Поддържан резерват	Балтата	55,258
Защитена местност	Блатно кокиче	107,434
Защитена местност	Дуранкулашко езеро	13,407
Резерват	Калиакра	53,106
Защитена местност	Лозница	152,144
Защитена местност	Росица	56,404
Защитена местност	Степите	42,116
Защитена местност	Суха река	1153,400
Защитена местност	Шабленско езеро	3,560
Защитена местност	Яйлата	30,246

Зоната за защита от урбанизация определя забрана за строителство с изключение на техническа инфраструктура, хидротехнически съоръжения и за управление на горите. Забраната за строителство ще има положително въздействие върху предмета и целите на опазване на защитените територии по смисъла на ЗЗТ.

Така предложеното функционално зониране и териториалния му обхват не противоречи на целите за обявяване, предмета на опазване на защитените територии и техните режими и се очаква да има от неутрално до положително, дълготрайно въздействие.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка в ОПРГТ не трябва да налага или премахва забрани в тях или каквито и да било други действия.

В обхват ана ОПРГТ Добрич това са резерват Калиакра и поддържан резерват Балтата.

ОПРГТ **не планира горски територии от защитените територии, да бъдат включени в зоната „Стопански горски територии“,** което ще окаже положително въздействие върху защитените територии. В по-голяма част от защитените територии, съгласно заповедите им за обявяване е забранено строителството и включването им в зона „Горски територии за защита от урбанизацията“ ще има положително въздействие. В 16 защитени територии, горските територии са определени като „Специални горски територии“, чиято основна цел е опазване на биоразнообразието, редките видове от флората и фауната и техните местообитания. В тази функционална категория са включени и Горите с висока консервационна стойност (определени в 15 защитени територии) и Горите във фаза на старост. Определените зони „Защитни горски територии и „Специални горски територии“ с техните цели на управление, режими и норми се очаква да имат дълготрайно положително въздействие върху защитените територии.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

За целите на управлението на горските територии и ловното стопанство, ОПРГТ планира възмездно ползване на обществените екосистемни ползи. Съгласно плана и Закона за горите, всяка горска територия, независимо от характера на собствеността, която осигурява обществена екосистемна полза, пряко произтичаща от функционалната ѝ принадлежност, и с това облагодетелства реализирането на конкретна стопанска активност, провеждана в или извън нейния пространствен обхват, е обект на възмездно ползване (чл. 249 от ЗГ). Всяка горска територия може да бъде носител на една или повече възмездни екосистемни ползи. Настоящият Областен план **не коментира** размера на потенциално дължимите плащания за конкретни възмездни екосистемни ползи. Към периода на неговото разработване няма въведена необходимата за това Методика (в изпълнение на Наредбата по чл. 249, ал. 8 от Закона за горите).

Повечето от разпознатите в ОПРГТ стопански дейности, които се благоприятстват от горските територии и екосистемните услуги, няма да окажат дългосрочни значителни отрицателни въздействия върху защитените зони по Директива 92/43/ЕИО, защитените зони по Директива 2009/147/ЕО и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ, ако не преексплоатират предлаганите от горските територии услуги. Такива ползи и свързаните с тях активности са: (1). Защита срещу ерозия на почвата от наводнения; (4.) Екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат; (8.) Защита на инфраструктурни обекти и съоръжения и (9.) Забавяне или регулиране на въздействията от промените в климата.

Вероятно отрицателно въздействие с различна сила и продължителност може да се очаква от **увеличаване на възмездните ползвания**, свързани със следните екосистемни услуги: **(3.) Поддържане на биологичното разнообразие,** чийто пространствен обхват е 44761 ha (или 70% от общата площ на полигоните в областта). Включва горски територии във всички защитени зони от Натура 2000, защитените територии, както и горски територии извън защитените зони и защитените територии.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка те трябва да бъдат изключени от обхвата на ОПРГТ.

Следните стопански дейности свързани с горските територии на защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъл на ЗЗТ биха имали вероятно отрицателно въздействие:

Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „**поддържане на биологичното разнообразие“:**

- **Дейността Горско стопанство – дърводобив**. Дърводобивът е свързан със загуба на природни местообитания и местообитания на видове, фрагментация, нарушаване на биокоридори, нарушаване на структурата и състава на местообитанията, навлизане на чужди видове и др. В защитените зони и защитените територии се извършва, съгласно ГСП и системата от режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000",(МЗХ, 2011г.), режимите на защитените зони по Директива 2009/147/ЕО и защитените територии, съществуващите планове за управление на защитените зони (ако има приети такива) и плановете за управление на защитените територии, както и разпоредбите на ЗЗТ и ЗБР.

- **Дейността събиране на диворастящи и недървесни продукти в горски територии - диворастящи гъби, горски плодове, лечебни и ароматни растения или части от тях от горските територии – за търговия или за производство в химическата (в частност козметична и фармацевтична промишленост) и в хранително-вкусовата промишленост,** може да окаже пряко отрицателно въздействие върху популациите на събираните видове, но и косвено отрицателно въздействие върху екологичната структура на горските екосистеми. Дейността има вероятност да окаже и обратимо, краткотрайно негативно въздействие върху видовете от фауната, предмет на опазване през размножителния период, поради безпокойство. При спазване на режимите на управление на защитените територии, заповедите за обявяване на защитените територии и защитените зони, плановете за управление и системата от режими за

устойчиво управление на горите в Натура 2000 "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", (МЗХ, 2011г.), вероятното въздействие ще бъде намалено до незначително. Дейността може да кумулира допълнително отрицателно въздействие с останалите дейности по събиране на генетични ресурси, събиране на растения и части от растения за фураж, събиране на растения и части от растения за производството и животновъдство в горските територии.

- **Дейността събиране на генетични ресурси (семена и размножителни материали от горски растения и животни) за търговски и производствени цели** може да окаже незначително обратимо въздействие върху популациите на събираните видове, но също така и косвено и незначително, краткотрайно въздействие върху екологичната структура на горските екосистеми, в които тези видове могат да имат съществена роля. При спазване на режимите на защитените територии, заповедите за обявяване на защитените зони от Директива 2009/147/ЕО, както и плановете за управление както и и системата от режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", (МЗХ, 2011г.), вероятното въздействие ще бъде намалено до незначително. Дейността може да кумулира допълнително слабо отрицателно въздействие с останалите дейности по събиране на диворастящи и недървесни продукти в горските територии, генетични ресурси, събиране на растения и части от растения за фураж, събиране на растения и части от растения за производството и животновъдство в горските територии.
- **Дейността събиране на растения и части от растения за фураж,** може да окаже незначително пряко въздействие върху популациите на събираните видове, ако са част от природно местообитание, предмет на опазване в защитената зона, но също така и косвено и незначително, краткотрайно въздействие върху екологичната структура на горските екосистеми в това число и в защитените зони и защитените територии. Дейността може да кумулира допълнително отрицателно въздействие с останалите дейности по събиране на диворастящи и недървесни продукти в горските територии, генетични ресурси, събиране на растения и части от растения за фураж, събиране на растения и части от растения за производството и животновъдство в горските територии. При спазване на режимите на защитените територии, заповедите за обявяване на защитените зони, плановете за управление и и системата от режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", (МЗХ, 2011г.), това въздействие ще бъде намалено до незначително.
- **Дейността събиране на растения и части от растения за производство на производни продукти с декоративни качества, вкл. производство на изделия от корк, слама и материали за плетене** може да окаже незначително пряко въздействие върху популациите на ползваните на видове, предмет на опазване в защитените зони и защитените територии. Дейността може да има и косвено и незначително, краткотрайно въздействие върху екологичната структура на горските екосистеми. Дейността може да кумулира допълнително отрицателно въздействие с останалите дейности по събиране на

диворастящи и недървесни продукти в горските територии, генетични ресурси, събиране на растения и части от растения за фураж и животновъдство в горските територии. При спазване на режимите на защитените територии, заповедите за обявяване на защитените зони, плановете за управление и и системата от режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", (МЗХ, 2011г.), това въздействие ще бъде намалено до незначително.

Лов - На територията на област Добрич има 9 ловни сдружения. Съгласно ОПРГТ общата площ горска територия на предоставените ловностопански райони на територията на областта е 40 794 ha. Основните видове местен дивеч в област Добрич са сърната, дивата свиня, благородния елен и дивия заек. Прелетният дивеч е представен с голямо разнообразие от представители на разред Гъскоподобни (*Anseriformes*). В началото на миналия век през гнездовия сезон са се срещали дропла и стрепет (малка дропла). През втората половина на XX век успешно са аклиматизирани еленът-лопатар и муфлона. Основните видове едър дивеч в областта са сърната и дивата свиня. Дейността има прякото въздействие върху видовете, обявени за ловни обекти и по специално вълка* *(Canis Lupus),* който е включен в Директива 92/43/ЕИО и в Червената книга на Р България в категорията „уязвим“.

- **Селско стопанство - Животновъдство в горски територии или върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория Б(13) –** може да окаже с различна продължителност и степен обратимо отрицателно въздействие върху горски територии, поради съществуващата вероятност от преизпасване и промяна на екологичните параметри на горските местообитания, както и затрудняване на възобновяването им. Пашата в горите може да бъде източник на значително негативно въздействие и върху популации на консервационно-значими видове растения, особено такива с фуражни качества. При спазване на режимите на защитените територии, заповедите за обявяване на защитените зони, плановете за управление и и системата от режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", (МЗХ, 2011г.), това въздействие ще бъде намалено до незначително.

Стопански дейности, които се благоприятстват от е**косистемната полза „Осигуряване на условия за рекреация и туризъм“ и от екосистемната полза: „Поддържане на традиционния ландшафт“:**

Съгласно ОПРГТ стопанските активности, които се благоприятстват и от двете екосистемни ползи са *обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта.*

Всяка горска територия, независимо от характера на собствеността, която осигурява обществена екосистемна полза, пряко произтичаща от функционалната ѝ принадлежност, и

с това облагодетелства реализирането на конкретна стопанска активност, провеждана в или извън нейния пространствен обхват, е обект на възмездно ползване.

Строителството на обекти и съпътстваща инфраструктура за спорт и рекреация, може да окажат дългосрочно, негативно въздействие върху предмета и целите на защитените зони и защитените територии, поради директната загуба на природни местообитания или местообитания на видове, фрагментация на местообитания и безпокойството. В тази връзка дейностите по осигуряването на условия за рекреация и туризъм трябва да бъдат съобразени с предмета и целите на обявяване, режимите на защитените територии и защитените зони, плановете за управление, там където има приети такива и разпоредбите на ЗЗТ и ЗБР, а за нови обекти и спазване на чл. 31 от ЗБР.

Стопански дейности, които се благоприятстват от **екосистемната полза „Защита на природното и културното наследство“:**

- **Дейности по събиране на генетични ресурси (семена и размножителни материали от горски растения и животни) за търговски и производствени цели, вкл. възпроизводство на гори и дивечовъдна дейност** – *анализ на тези дейности е представен по-горе - екосистемна полза „поддържане на биологичното разнообразие“.*
- **Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта -** Активностите като строителство на обекти и съпътстващата инфраструктура може да окажат дългосрочно, негативно въздействие върху предмета и целите на опазване на защитените зони и защитените територии, поради директната загуба на природни местообитания или местообитания на видове, предмет на опазване, фрагментация на местообитания и безпокойството. В тази връзка дейностите по осигуряването на условия за рекреация и туризъм трябва да бъдат съобразени с предмета и целите на обявяване, режимите на защитените територии и защитените зони, плановете за управление, там където има приети такива и разпоредбите на ЗЗТ и ЗБР.
- **Дейности в направление Образование и научноизследователска и развойна дейност –** се очаква да имат положително въздействие върху предмета и целите на опазване на защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, обявени по реда на ЗЗТ, ако не нарушават заповедите за обявяване и режимите на защитените територии и защитените зони, както и разпоредбите на ЗБР и ЗЗТ.

Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „Защита на инфраструктурни обекти и съоръжения“.

- Това са обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в направление водовземане и водоснабдяване, инфраструктура в транспорта, енергетика, строителство, инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта - *анализ на тези дейности е представен по-горе.*

Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „**забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата**“.

Тези стопански дейности са растениевъдство, животновъдство и горско стопанство. *Анализ на вероятното въздействие на дейностите върху ЗТ и ЗЗ е представен по-горе.*

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за горското стопанство

В глава IV на ОПРГТ са представени целите на управление по функционална принадлежност на горските територии, насоките, забраните, ограниченията и препоръките за стопанисване на горското стопанство за следващите 10 години.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка те трябва да бъдат изключени от обхвата на ОПРГТ.

Планът предвижда индикатори, с които да бъде проследен напредъка за следващите 10 години, част от които са формулирани общо или неточно, като това няма да доведе до реално отчитане на изпълнението и напредъка за постигане на целите и мерките.

Защитни горски територии

Съгласно ОПРГТ целите на управление при защитните горски територии се определят от преобладаващата функция, която те изпълняват, като за отделните защитни функции тя може да бъде различна: подобряване защитата на почвите от ерозия, защитата на водите, урбанизираните територии, обектите на техническата инфраструктура и др.

Част от определените от ОПРГТ „Защитните горски територии“ попадат в териториалния обхват на защитените зони от Натура 2000 или в защитените територии, по смисъла на ЗЗТ. Макар и да нямат пряко въздействие върху предмета и целите на опазване в защитените зони или защитените територии, част от насоките, ограниченията и препоръките предвидени за тяхното управление се очаква да имат вероятно косвено негативно въздействие върху запазване и поддържане на екосистемите като цяло. В тази връзка като общи препоръки следва да се добавят:

- горските територии попадащи в защитените зони по Директива 92/43/ЕИО се стопанисват съгласно система от режими и мерки за стопанисване на горите попадащи в горски типове природни местообитания;

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. В тази връзка резерватите и поддържаните резервати трябва да бъдат изключени от обхвата на ОПРГТ.

А1 – Горските територии за защита на почвата

За тази категория горски територии, са планирани някои горскостопански дейности, които могат да имат вероятно отрицателно въздействие върху защитените зони, обявени по реда на ЗБР като: „Продължаване на залесителните дейности и създаване на култури върху голите площи, а също и със залесяване в изредени насаждения и култури“. Изпълнението на тази дейност има вероятност да окаже трайно отрицателно въздействие върху земи с начин на трайно ползване „ливади“ и „пасища“, като засегне някои от тревните местообитания, които са силно уязвими в границите на защитените територии или зони. При спазване на заповедите за обявяване, плановете за управление (там където има изготвени и приети такива) и системата от режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", (МЗХ, 2011г.), това въздействие ще бъде отстранено или намалено до незначително.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите резерватите и поддържаните резервати трябва да бъдат изключени от обхвата на ОПРГТ.

Останалите насоки и ограничения планирани за тези горски територии ще имат неутрално или положително косвено въздействие върху предмета и целите на опазване в защитените зони и защитените територии.

А2 – Горските територии за защита на водите

Част от планираните насоки за управление, забрани и ограничения за тази категория горски територии ще имат косвено благоприятно въздействие върху защитените територии и защитените зони, с изключение на следната насока:

Останалите цели и насоки за управление, забрани и ограничения, предвидени за „Защитните горски територии“: **А3-Горските територии за защита на урбанизираните територии, А4- Горските територии за защита на сгради и обекти на техническата инфраструктура, А6- Защитни горски пояси и А7- В създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии**, включени в обхвата на тези проекти, макар и общи няма да имат значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на опазване в защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, обявени по реда на ЗЗТ.

Специални горски територии

Б1 - Включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии

ОПРГТ препотвърждава предмета на опазване и режимите от заповедите за обявяване на 16 защитените територии и в този смисъл ще има положително въздействие върху горските територии, включени в тях.

Част от специфичните режими включени в заповедите за обявяване на защитените територии (представени детайлно в част 2.1.7 от ДЕО) включват: забрана за всякакво строителство и друго нарушаване на терена, забрана за сечи освен санитарни и отгледни, забрана за залесяване с неприсъщи за обектите видове, забрана за голите сечи, както и

отсичането на отделни стари и хралупести дървета, забрана за паша на домашни животни, забрана за ловуване и гърмене с огнестрелно оръжие и други средства;забрана за подмяна на основния дървесен вид, забрана за водене на санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, с изключение на случаите на големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) и др.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите. В тази връзка ОПРГТ не налага или премахва забрани в тях или каквито и да било други действия. За област Добрич това са резерват „Калиакра“ и поддържан резерват „Балтата“. Същите трябва да бъдат изключени от обхвата на ОПРГТ.

Б2 - Включени в защитените зони, съгласно Закона за биологичното разнообразие.

Съгласно чл. 5 от ЗБР „Защитените зони по чл. 3, ал.1, т.1 са предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение“.

Общите цели за опазване на защитените зони по Директива 92/43/ЕИО са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове , условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Общите цели за опазване на защитените зони по Директива 2009/147/ЕО са:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитанията на видовете, предмет на опазване, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

ОПРГТ препотвърждава целите и предмета на опазване в 11 защитени зони по Директива 92/43/ЕИО и 10 защитените зони по Директива 2009/147/ЕО попадащи на територията на област Добрич.

При планиране и провеждане на лесовъдски мероприятия в защитени зони по ЗБР, те се извършват съгласно изискванията на ЗБР и наредбата по чл. 101, ал. 3 от ЗГ.

Горските територии, попадащи в защитените зони се стопанисват съгласно система от режими и мерки за стопанисване на горите попадащи в горски типове природни местообитания („Режимите за устойчиво управление на горите в Натура 2000“ (2011 г., МЗХ)).

Б3- Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими

Тези горски територии са с обща площ 24.5 ha, съгласно ОПРГТ.

Насоките, ограниченията и забраните предвидени в ОПРГТ за тези горски територии, не противоречат на предмета и целите на опазване в защитените зони, обявени по реда на ЗБР и не се очаква да имат значително отрицателно въздействие.
Съгласно Закона за биологично разнообразие (Обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г) чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.) за културните ценности, попадащи в границите на защитени зони, се прилага Законът за културното наследство.

Б4-Семепроизводствени насаждения и градини

Те заемат 257.6 ha залесена площ. Насоките, ограниченията и забраните предвидени в ОПРГТ за тези горски територии, не противоречат на предмета и целите на опазване в защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ и не се очаква да имат значително отрицателно въздействие.

Б5- Горски разсадници

Горските разсадници на територията на областта са с обща площ 95.9 ha, разположени в община Тервел, Добрич и Балчик. Насоките, ограниченията и забраните предвидени в ОПРГТ за тези горски територии, не противоречат на предмета и целите на опазване в защитените зони по смисъла на ЗБР и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ и не се очаква да имат значително отрицателно въздействие.

Б6- Опитни географски култури от горски дървесни и храстови видове

Заемат изцяло залесена площ от 4.1 ha и се намират на територията на община Добрич. Насоките, ограниченията и забраните предвидени в ОПРГТ за тези горски територии, не противоречат на предмета и целите на опазване в защитените зони, по смисъла на ЗБР и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ и не се очаква да имат значително отрицателно въздействие.

На територията на област Добрич има горски територии Б7 –Дендрариуми (община Добрич) и Б8 – Научно-изследователски и учебно-опитни гори (Крушари).

Б9-Горски територии до 200 т около туристическите хижи, категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение

До 200 м около туристическите хижи, категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение са с обща площ 46 ha, от която 43,1 ha е залесена. Такива горски територии са определени в защитена зона BG00002051 „Калиакра“, BG0002048 „Суха река“.

Управлението на защитените зони се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие, заповедите за обявяване, плановете за управлението им (там където има такива) а стопанисването на горските територии се извършва съгласно "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", с разписани режими за устойчиво управление на горите в мрежата Натура 2000, които са разгледани и приети на заседание на Националния съвет за биологично разнообразие" (НСБР), проведено на 08.06.2010 година и са залегнали в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (обн. ДВ, бр. 64/2011 г., изм. и доп.).

Насоките, ограниченията и забраните предвидени в ОПРГТ за тази категория горски територии, не противоречат на предмета и целите на опазване в защитените зони по смисъла на ЗБР, както и на заповедите за обявяване на защитените територии по смисъла на ЗЗТ и не се очаква да имат значително отрицателно въздействие.

Б10- Бази за интензивно стопанисване на дивеча

На територията на общините Аксаково, Балчик, Добричка, Каварна и Тервел има бази за интензивно стопанисване на дивеча с обща площ 5447.1 ha от които 5024.2 ha залесени територии. Теритоиите на базите за интензивно стопанисване на дивеча попадат частично в защитена зона BG0000107 „Суха река“, BG0000106 „Хърсовска река“, BG0000102 „Долината на река Батова“, BG0000573 „Комплекс Калиакра“, BG0002082 „Батова“ и BG0002051“ Калиакра4, както и в ЗМ „Степите“.

Управлението на защитените зони се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие, заповедите за обявяване, плановете за управлението им и стопанисването на горските територии с "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", с разписани режими за устойчиво управление на горите в мрежата Натура 2000, които са разгледани и приети на заседание на Националния съвет за биологично разнообразие" (НСБР), проведено на 08.06.2010 година и са залегнали в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (обн. ДВ, бр. 64/2011 г., изм. и доп.).

Представените насоки за управление, забрани и ограничения в ОПРГТ са общи и няма да имат значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на опазване на защитените зони. При внасяне и разселване на видове, които са неместни, поради конкуренцията с местните видове има вероятност от отрицателно въздействие върху популациите на някои автохтонни видове. В ОПРГТ не са представени видовете за внасяне и разселване.

Б11- С рекреационно значение

Горските територии с рекреационно значение в областта са с обща площ 751.0 ha, от която 599.0 ha залесена и 152.0 ha незалесена. На територията на област Добрич към тази функционална категория горски територии са отнесени такива в община Шабла, Тервел, Каварна и Балчик. Основната цел на управление е поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии в област Добрич. За постигането на целта се прилагат лесовъдски дейности с минимални интензивности, при удължени турнуси на сеч и минимални площни намеси. С рекреационно значение са определени горски територии в границите на защитените зони BG0000621 „Езеро Шабла – Езерец“, BG0000118 „Златни пясъци“, BG0000154 „Езеро Дуранкулак“, BG0000102 „Долината на река Батова“ BG0000573 „Комплекс Калиакра“, BG0000130 „Крайморска Добруджа“, BG0000156 „Шабленски комплекс“, BG0002050 „Дуранкулашко езеро“, BG0002061 „Балчик“, BG0002082 „Батова“ и BG0002051 „Калиакра“, както и ЗМ“ Шабла“, ЗМ „Яйлата“ и ПП „Златни пясъци“.

Управлението на защитените зони се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие, Заповедите за обявяване, плановете за управлението им, а стопанисването с "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", с разписани режими за устойчиво управление на горите в мрежата Натура 2000, които са разгледани и приети на заседание на Националния съвет за биологично разнообразие" (НСБР), проведено на 08.06.2010 година и са залегнали в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (обн. ДВ, бр. 64/2011 г., изм. и доп.).

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите, разпоредбите на този закон не се прилагат за горите и земите в националните паркове и в резерватите. Националните паркове, резерватите и поддържаните резервати са изключителна държавна собственост и не са горски територии по смисъла на Закона за горите.

Б12- За поддържане на ландшафта

Съгласно ОПРГТ горските територии за поддържане на ландшафта са с обща площ 56,2 ha. Част от горските територии за поддържане на ландшафта попадат в границите на BG0000106 Хърсовска река и BG0002039 Хърсовска река.

Управлението на защитените зони се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие, Заповедите за обявяване, плановете за управлението им (там където има изготвени такима) и стопанисването "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", с разписани режими за устойчиво управление на горите в мрежата Натура 2000, които са разгледани и приети на заседание на Националния съвет за биологично разнообразие" (НСБР), проведено на 08.06.2010 година и са залегнали в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (обн. ДВ, бр. 64/2011 г., изм. и доп. Стопанисването и управлението на горските територии в ЗТ, се извършва съгласно заповедите за обявяване, целите и режимите на управление на ЗТ, плановете за управление (там където има) и ЗЗТ .

Не се очаква значително отицателно въздействие от планираните в ОПРГТ насоки, ограничения и забрани.

Б13-Гори с висока консервационна стойност (ГВКС)

Общата площ на ГВКС на територията на областта е с обща площ. 50122.8 ha, от която 45086.0 ha залесена и 5036.8 ha. ГВКС са горски територии, които притежават поне една от шестте високи консервационни стойности, според определението на Съвета по стопанисване на горите (FSC) за ВКС:

ВКС 1 - Разнообразие от видове;

ВКС 2 - Екосистеми и мозайки от екосистеми на ниво ландшафт;

ВКС 3 - Екосистеми и местообитания (и гори във фаза на старост);

ВКС 4 - Екосистемни услуги от критично значение;

ВКС 5 - Основни потребности на населението;

ВКС 6 - Културни ценности.

Част от площите на ГВКС се припокриват с площите на горските територии от Б2 и Б1 и попадат в границите на защитените зони, обявени по реда на ЗБР и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ.

Горите във фаза на старост в област Добрич заемат 2 267.2 ha като разпространението им е представено в таблица 65 от ОПРГТ.

Съгласно &1 т.43 от Допълнителните разпоредби на Наредба № 8 за сечите „"Гора във фаза на старост" е гора, без значими интервенции - не е съществено повлияна от едроплощни природни нарушения и антропогенни въздействия и е с възраст на основните дървесни видове над 100 години, като по този начин притежава екосистемни характеристики на предклимаксно съобщество. Характеристиките на гората във фаза на старост задължително включват неравномерна физическа структура на дървостоя, която осигурява разнообразни природни местообитания и видово биоразнообразие, доминирано от късносукцесионни представители, включително при възобновяването, характерни за съответните горски хабитати“. По отношение на Натура 2000 и съгласно Заповед РД 49-421 от 2.11.2016г. на Министъра на ЗХ, ГФС са елемент от системата за поддържане на БПС на горските местообитания от Натура 2000, съгласно изискванията на Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна.

ГФС изпълняват редица важни екологични функции и екосистемни услуги за обществото свързани с борба с климатичните промени, осигуряване и поддържане на чисти питейни води, борба с ерозията, места за отдих, поддържане на биологичното и ландшафтно раднообразие.

В ОПРГТ е представена общата площ на ГВКС и са изброени само частично препоръките за управление и мерките за стопанисване на ГВКС, посочени в практическото

ръководство „Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България" (2016 г.) и разработените доклади за ГВКС към момента.

Препоръчва се в ОПРГТ да се отразят в цялост всички насоки за управление и мерки за стопанисване документирани в Практическото ръководство „Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България" (2016 г.) или за всяка от ГВКС да се препращат към тях със съответния линк. Също така се препоръчва за ГФС забрана за сечи, с изключение на случаите на повреди над 50%, залесяване и забрана на строителството включително обекти по чл. 54, ал. 1 от ЗГ. В ОПРГТ трябва да се представят и площите на всяка от категориите на ГВКС.

Стопански горски територии

Към тази категория се отнасят горите със стопанско предназначение, непопадащи в зони с други функции, с обща площ 6646,4 ha, от която 6293,4 ha залесена и 353,0 ha незалесена.

Тази категория горски територии не попада в границите защитени зони от Натура 2000 или защитени територии по смисъла на ЗЗТ. Заемат малки по площ горски територии. Не се очаква значително въздействие върху защитените територии и защитените зони.

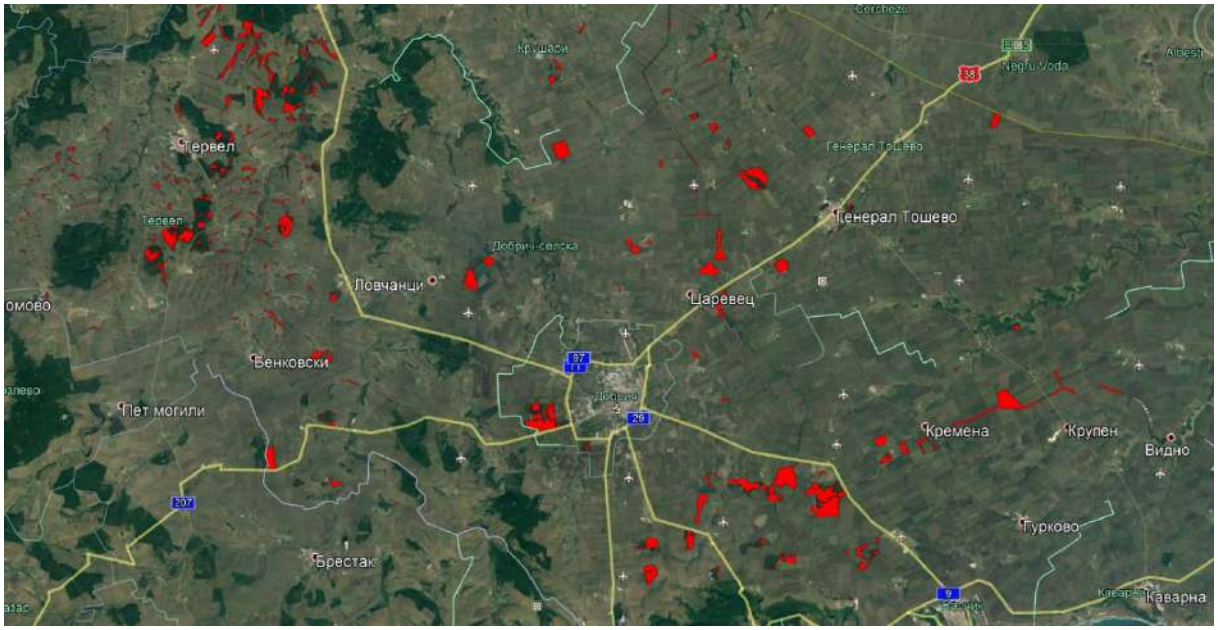

Фиг. № 6.7-6 *„Стонапнски горски територии" в обхвата на ОПРГТ на област Добрич (с червен цвят на фигурата)*

Зони за защита от урбанизация

Съгласно ОПРГТ целта на обявяването на тези зони е да спомогне за решаване проблема със стихийната урбанизация и да запазва ценни горски територии в защита на обществената потребност от естествени зони за рекреация. Зоната заема площ от 4653,1 ha,

(6,85 % от всички горски територи), която 3949,9 ha залесена и 703,2 ha незалесена, разпределени в териториите на всички общини от областта.

Основна цел на управление на зоната за защита от урбанизация е Опазване и съхраняване на обхвата, структурата и функциите на горите и предоставяните от тях екосистемни услуги.

Тази зона е определена и обхваща част от горските територии на защитените зони от Натура 2000 по Директива 92/43/ЕИО с обща площ от 4563.9 ha и защитените зони по Директива 2009/147/ЕО с площ от 3109 ha.

В границите на защитени територии по смисъла на ЗЗТ е определена зона за защита от урбанизация с обща площ от 1696 ha.

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 2 от Закона за горите резерватите и поддържаните резервати трябва да бъдат изключени от обхвата на зоната.

Зоната за защита от урбанизация се припокрива частично териториално и с други определени от ОПРГТ категории зони като – „зони за защитни гори“ и „специални горски територии“, в които няма изрична забрана за строителство, с изключение на СОЗ – пояс I, А2 – Горски територии за защита на водите. „Зоната за защита от урбанизация“ включва и част от старите гори във фаза на старост. Предвид положителните въздействия и екосистемните ползи, които осигуряват ГФС като борба с климатичните проблеми, осигуряване на чиста питейна вода, ограничаване на ерозията, опазване на биологичното разнообразие и осигуряване на отдих и рекреация предлагаме всички определени ГФС да бъдат включени в „зоната за защита от урбанизация“. С цел снижаване на вероятните отрицателни въздействия от сечи, строителство на технически и хидротехнически съоръжения и съоръжения за управление на горските територии за ГФС е предложена мярка за забрана на всякакви сечи (с изключение на случаите на повреди над 50%), строителството, включително обекти по чл. 54, ал. 1 от ЗГ и залесяване.

В „зоната за защита от урбанизация“ е забранено извършването на строителство, с изключение на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, както и на съоръжения, свързани с управлението на горските територии. Определените цели и насоки за управление се очаква да имат положително въздействие върху защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, с изключение на изграждането на хидротехническите съоръжения, които могат да окажат вероятно отрицателно въздействие върху някои крайречни местообитания и хидробионтни видове, предмет на опазване. Предлаганите мерки за отпадане на изграждането на хидротехнически съоръжения в „зоните за защита от урбанизация“ ще снижат очакваните отрицателни въздействия.

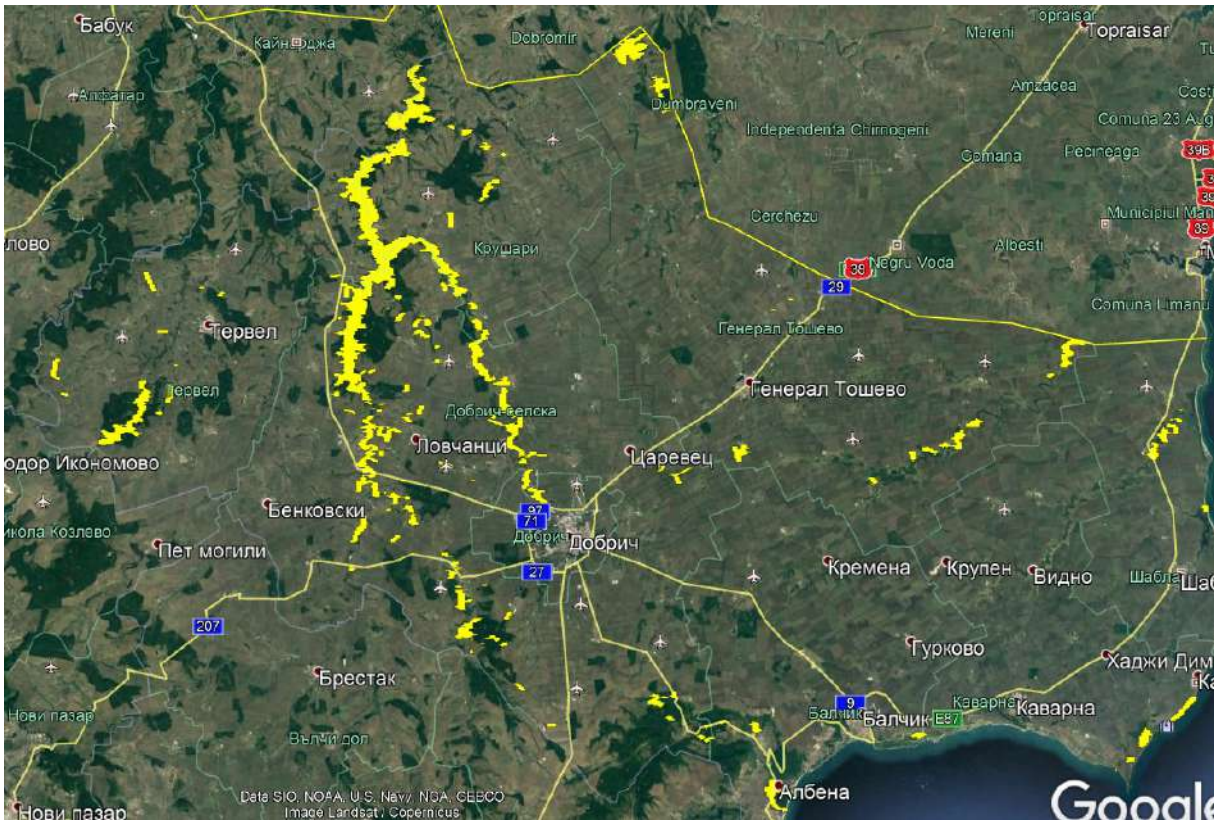

Фиг. № 6.7-7 - *„Зони за защита от урбанизация“ (в жълт цвят на фигурата) в обхвата на ОПРГТ на област Добрич*

В.2. Оценка на въздействието на насоките за управление на областно ниво и за общините

На областно ниво:

Представените в ОПРГТ 5 приоритетни направления за развитие на горите и горските територии за всички общини в област Добрич, са изготвени след анкетни проучвания сред заинтересованите страни.

Приоритетно направление № 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горите за обезпечаване предоставянето на материални екосистемните услуги

По отношение на защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ – това направление се очаква да има положително въздействие.

Този приоритет обхваща както ползването на горите и техните материални ресурси (основни и странични/специални ползвания), така и решаване на проблемите свързани с опазването, охраната, организацията на дейностите в горите и взаимодействията между собственици, стопани ползватели. Предлаганите мерки, ще имат положително въздействие върху ЗЗ и ЗТ като „Извършване на анализ относно планове за управление на защитените територии по смисъла на ЗЗТ и защитените зони от Натура 2000 и връзката им със

стопанисването на горите“ и „Привличане на обществения интерес и лична отговорност на хората, за опазването и поддържането на защитените територии и орнитологично важните места“.

Поставените в направлението оперативни цели 1 и 4 –ще имат също положително въздействие върху защитените територии и защитените зони от Натура 2000 мрежата, тъй като са насочени към устойчиво стопанисване на дървесината (Оперативна цел 1) и недървесните горски продукти (Оперативна цел 3) и включват мерки като ресурсна оценка на недървесните продукти и изготвяне на планове за устойчиво ползване, изготвяне на планове за пашата, запазване на горите с висока консервационна стойност, които ще имат вероятно пряко дългосрочно положително въздействие върху целите и предмета на опаване на защитените зони и защитените територии. Косвено положително въздействие ще имат мерките като „Определяне на конкретни обекти и прилагане на лесовъдски системи за формиране на хетерогенни гори“ и „Подпомагане на възобновяването и отглеждане на млади насаждения и горски култури“, доколкото те не противоречат на заповедите и режимите в защитените територии и защитените зони, по смисъла на ЗБР.

Оперативна цел 4 е насочени към Поддържане на актуална база данни и карти за горите, функционалните зони, екосистемните услуги и биоразнообразието, както и повишаване на контрола по опазването на флората и фауната в горите, което пряко ще има положително въздействие върху биоразнообразието, защитените територии и защитените зони.

Приоритетно направление № 2. Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за обезпечаване предоставянето на регулиращи и поддържащи екосистемни услуги.

Направлението засяга проблемите с деградиралите земи, ерозията, вододайните зони и др. територии. За подпомагане решаването на тези проблеми ОПРГТ предлага действия насочени към недопускане на нерегламентирани сечи и мероприятия, които могат да доведат до свлачищни процеси и ерозия, поддържане на добро състояние на горските територии във вододайните зони за подобряване качеството на питейната вода, поддържане на оптимален състав и структура на горските екосистеми за поддържане на добър фитосанитарен статус и опазване на горските и водните ресурси и околната среда от замърсяване (оперативна цел 1-4). Очакваното въздействие върху защитените зони от Натура 2000 и защитените територии по смисъла на ЗЗТ е от неутрално до положително.

Приоритетно направление № 3. Подобряване на на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии

ОПРГТ поставя приоритетно направление №3 с цел подобряване състоянието на горската пътна мрежа, изграждане на нови пътища за по-добра достъпност до отдалечените дърводобивни обекти, изграждане на подходяща инфраструктура-пътища, заслони, горски кътове, обособени зони за пикник и др. Доколкото не противоречат и са съобразени с целите, режимите и плановете за управление на защитените територии, както и със заповедите, режимите, предмета и целите на опазване и Плановете за управление на защитените зони, това направление ще има от неутрално до незначително отрицателно въздействие. За изпълнение на приоритетно направление №3 са определени 3 оперативни цели: Оперативна цел 1. Възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горите, Оперативна цел 2. Поддържане и изграждане на технически съоръжения и инфраструктура и Оперативна цел 3. Изграждане и обновяване на туристическа инфраструктура. Някои от планираните мерки като „Изграждане на нови горски пътища и наваксване изоставането в развитието на инфраструктурата в горските територии“ и „Поддържане и изграждане на ефективна горско-пътна мрежа с по-висока товароносимост“, могат да имат вероятно отрицателни въздействия върху защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, доколкото биха увредили или фрагментирали територии от природни местообитания и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони или въздействия върху предмета и целите на опазване на ЗТ. За целта трябва да бъде спазена и процедурата по глава шеста от ЗООС и чл. 31 от ЗБР. Останалите планирани мерки по приоритетното направление №3 ще имат неутрално въздействие върху предмета и целите на опазване на защитените зони и защитените територии.

Приоритетно направление 4 – Развитие на устойчив туризъм в горските територии

Устойчиво управление на горските територии за развитие на устойчив туризъм

Приоритетно направление на областно ниво е повишаване и развитие на туристическия потенциал, чрез диверсификация на предлаганите туристически услуги и развитие на културен и етнотуризъм, ловен и риболовен туризъм, пешеходни туристически маршрути. Доколкото не противоречат и са съобразени с целите, режимите и плановете за управление на защитените територии, както и със заповедите, режимите, предмета и целите на опазване и Плановете за управление на защитените зони, това направление ще има от неутрално до незначително отрицателно въздействие.

Определените оперативни цели: Оперативна цел 1. Съхранение и устойчиво използване на природните ресурси и Оперативна цел 2. Развитие на туристическа инфраструктура в горските територии, се очаква да имат от неутрално до вероятно отрицателно и косвено въздействие върху защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ на територията на областта, тъй като ще засилят антропогенния натиск и безпокойство свързан с туристическия поток. Реализирането на ИП свързана с туристическата

инфраструктура подлежат на преценка по реда на чл. 31 от ЗБР. При спазване на мерките предвидени в ДЕО не се очаква значително отрицателно въздействие.

Поставените оперативни цели: Оперативна цел 3. Дигитализация и популяризиране на природното наследство, Оперативна цел 4. Усъвършенстване на продуктите за устойчив туризъм и Оперативна цел 5. Маркетингова стратегия и рекламна политика на туристическите обекти в горските територии ще имат положително въздействие, тъй като ще повишат информираността и знанията на широката общественост за съществуващите защитени територии и защитени зони от Натура 2000 на територията на областта и биоразнообразието като цяло.

Развитие на съществуващите продукти на устойчивия туризъм и създаване на нови туристически пакети с участие на горски обекти и горски територии, има вероятност да окаже отрицателно въздействие, доколкото се засягат територии от природни местообитания и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони, безпокойство, фрагментация, замърсяване, навлизане на неместни и инвазивни видове. Ако засегнатите територии са малки по площ и не оказват отрицателно въздействие върху параметрите на благоприятния природозащитен статус на природните местообитания и видовете, предмет на опазване, целостта на зоната и нейните функции, или залесяванията около водните обекти са с местни видове или интродуценти, то реализирането на тези цели и дейности ще имат незначително отрицателно въздействие. При спазване на мерките предвидени в ДЕО не се очаква значително отрицателно въздействие.

Приоритетно направление № 5. Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите

По отношение на защитените зони от Натура 2000, защитените територии и биоразнообразието, приоритетно направление 5 ще има положително въздействие, доколкото ще подпомогне подобряване на връзките между институциите в системата на горите от една страна и връзките с останалите местни и държавни власти, ще повиши обществената осведоменост и знания за биоразнообразието, горските екосистеми, екосистемните услуги, защитените територии и защитените зони от Натура 2000.

Приоритетното направление си поставя 4 оперативни цели: Оперативна цел 1. Повишаване осведомеността на обществото и квалификацията на заинтересованите лица, Оперативна цел 2. Приобщаване на обществеността и на подрастващите към проблемите на горите и горското стопанство., Оперативна цел 3: Взаимодействие между различните институции и обучение и 4 .Внедряване и използване на ГИС в работата на институциите от горския сектор в област Добрич и конкретни мерки към всяка една от тях. Всички оперативни цели и мерките към тях имат директно или косвено положително въздействие върху защитените територии и защитените зони и биологичното разнообразие на територията на областта.

Насоки на управление на горските територии по видове гори на общинско ниво:

ОПРГТ разглежда насоки на управление на горските територии по видове гори за всяка община на територията на областта.

Голяма част от предложените насоки за **Защитните горски територии или Стопанските гори** следват разпоредбите в нормативната уредба и са свързани с: Прилагане на адекватни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми, Запазване на площта в защитни горски територии, Да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси или Забрана на внасяне на инвазивни видове.

Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинските планове за развитие и доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със защитни функции и визуализацията им; Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми; Провеждане на противопожарни мероприятия и поддържане на изградена инфраструктура и др. Планираните мерки, забрани и ограничения има вероятност да имат от неутрално до положително въздействие върху предмета и целите на опазване в защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ, ако са съобразени с предмета и целите на опазване на защитените зони от Натура 2000 или защитените територии по смисъла на ЗЗТ.

Може да се очаква дълготрайно въздействие и при залесяване на територии с чужди или инвазивни видове, при борба с климатичните промени ако бъдат залесявани в границите на защитените зони или защитените територии. Очакваното въздействие е свързано със загуба на територии и подмяна на видовия състав на горските природни местообитания, от средносрочно до дългосрочно и отрицателно. В проекта за ОПРГТ не са предвидени залесявания с чужди и инвазивни видове в рамките на ЗТ и ЗЗ. В ДЕО са предложени допълнителни мерки, като спазване на регламентите за борба с инвазивните видове, с които вероятното въздействие да бъде ограничено.

Специални горски територии

По отношение на защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ предложените насоки за управление и забрани ще имат **положителни въздействия**. Такива са: Инициране, поддържане и подпомагане изготвянето на планове за управление на защитените територии в района, за които липсват такива; Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени зони и защитени територии; Прилагане на система от режими и мерки за стопанисване на горите, попадащи горските типове природни местообитания, за които са изработени конкретни изисквания и са посочени в Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 (МЗХ, 2011); Прилагане на лесовъдски системи, поддържащи и толериращи естествената местна растителност и структура на гората; Запазване на мъртвата

дървесина. Анализ на информацията и оценка на консервационно значимите елементи на горите с висока консервационна стойност и тяхното състояние; Мониторинг и анализ на фрагментираността на зоните и прилагане на приоритетни мерки за опазване на високата консервационна стойност; Сертификация на горите като гаранция за правилното им и природосъобразно стопанисване; Мониторинг и контрол върху състоянието на редките недървесни видове и проследяване динамиката на техните популации.

Горски територии за зони за защита от урбанизация

Планираните в ОПРГТ насоки и мерки за управление на урбанизация имат **положително въздействие** върху предмета и целите на опазване в защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ. С тези мерки се въвежда защитен режим, който включва забрана за извършването на строителство, с изключение на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, както и на съоръжения, свързани с управлението на горските територии. ОПРГТ въвежда и следната забрана за специалните горски територии – за тези територии, получили по реда на Закона за горите статут на „зони за защита от урбанизация“, се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции.

Зони за защита от урбанизация са планирани във всички общини от областта. В зоните за защита от урбанизация са включени част от ГФС. Предвид функциите и екосистемните услуги, които предлагат ГФС като борба с климатичните промени, осигуряване на чиста питейна вода, борба с ерозията, опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие и др. е важно всички ГФС на територията на област Добрич в това число и общинска собственост да бъдат включени в зоната за защита от урбанизация. Включването на допълнителни забрани за тяхното стопанисване свързано със сечите, залесяването и строителството ще осигури дълготрайно положително въздействие върху въздуха, водите, почвите, ландшафтното и биологичното разнообразие. (*подробен анализ е направен по-горе в част В1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за горското стопанство, „Зони за защита от урбанизация“).*

Списък на дървесните и храстовите видове, с които ще се залесява

В ОПРГТ е представен списък с дървесните и храстовите видове, с които ще се залесява на територията на област Добрич. Част от предложените за залесяване видове са включени в списъка на инвазивните и чужди видове или са определени като такива в материали и ръководства, публикувани на страницата на МОСВ - виж уеб страницата на МОСВ https://www.moew.government.bg/bg/priroda/biologichno-raznoobrazie/nemestni-i-invazivni-chujdi-vidove/invazivni-chujdi-vidove/. Министърът на околната среда е компетентен орган по прилагане на Регламент № 1146/2014г. за ограничаване на инвазивните и чужди видове на теритоията на ЕС.

В тази връзка тези видове не могат да бъдат използвани за залесяване в границите на защитените територии и защитените зони, предвид тяхната висока адаптивност и способността им да изместват местните видове.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

По отношение на защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, поставените цели на управление на ловното стопанство се очаква да имат неутрално въздействие, доколкото не противоречат на заповедите за обявяване, режимите и плановете за управление на защитените зони или защитените територии.

Като насоки за управление са посочени Запазване на биоразнообразието, като за целта са планира стопанисване на горите, което да осигурява „запазване на обитанията, спокойствието и хранителната база на местната фауна"; Контрол върху инвазивните видове, напр. енотовидно куче и др., които насоки ще имат положително въздействие. Други насоки като регулиране на числеността на едрите хищници има вероятност да окаже отрицателно въздействие при ловните обекти, предмет на опазване в защитените зони по Директива 92/43/ЕИО като вълк* (*Canis lupus*). Видът е приоритетен за опазване и е включен в Червената книга на Р България в категорията „уязвим". Има вероятност от дългосрочно, отрицателно въздействие върху вида при нерегламентиран отстрел и при даване на допълнителни стимули за ловците за отстрел на хищници, която практика отдавна е забранена в ЕС. За снижаване на отрицателните въздействия върху вълка се препоръчва тези насоки и практики да бъдат премахнати от ОПРГТ.

Г. Кумулативно въздействие

В резултат на анализа на информацията предоставена по Закона за достъп до информация (ЗДОИ) от МОСВ, РИОСВ, БД и др. както и публично достъпни източници на информация са идентифицирани инвестиционни предложения, проекти и планове, реализирани или в процес на реализация на територията на Област Добрич, някои от които в близост до и/или на територията на защитените зони от Натура 2000.

След идентифицираните инвестиционни предложения, планове, програми и проекти са промяна на земеделски земи в горски територии, ПУП за реализиране на различни ИП, изработване на Общи устройствени планове, Общински програми за отпадъци, Интегрирани планове за развитие и др. Други са свързани със създаване на трайни насаждения, изграждане на вили, ваканционни селища, вятърни паркове и др.

С най-голям дял от общия брой планове и програми са ЛСП и ЛГС, на които планират различни видове сечи, залесяване и др. дейности имащи отношение към горските територии и ловното стопанство.

ОПРГТ е отразил промените, които са свързани с горските територии, приети в ОУП на общините на територията на област Добрич, както и последно актуалните ГСП, поради което не се очаква допълнително кумулативно въздействие от реализацията на ОПРГТ на област Добрич.

Други отрицателни въздействия върху предмета и целите на опазване на защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, които заедно с реализацията на ОПРГТ –

Добрич биха имали кумулативен ефект са свързани с нарушаване на действащата нормативна уредба или природни бедствия, аварии и инциденти :

- Незаконни сечи, особено в крайречните гори;
- Залесяване с неместни видове дървета;
- Залесяване на ливади и пасища;
- Пожари в различни местообитания, включително и горски;
- Бракониерски отстрел.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

ОПРГТ препотвърждава предмета и целите на опазване и режимите на управление на защитените територии и защитените зони от заповедите за обявяване и плановете за управление, там където има приети такива. ОПРГТ планира стопанисването на горските територии в защитените зони да се извършва съгласно система от режими и мерки за стопанисване на горските типове природни местообитания, съгласно „Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000“ (МЗХ, 2011), в тази връзка не се очаква значитено въздействие от реализацията на ОПРГТ.

ОПРГТ е отразил промените, които са свързани с горските територии, приети в ОУП на общините на територията на област Добрич , както и утвърдените към момента ГСП, поради, което не се очаква допълнително кумулативно въздействие от реализацията на ОПРГТ.

Предложените в Плана цели, препоръки и насоки за управление се очаква да имат от неутрално до положително въздействие върху защитените територии по смисъла на ЗЗТ и защитените зони от Натура 2000 мрежата.

Като положително трябва да се разглежда и въвеждането концепцията за екосистемните услуги, и особено възмездното ползване, което може да смекчи натиска върху ползването на материалните услуги, включително в защитените зони и защитените територии.

Като цяло ОПРГТ няма да окаже значително отрицателно въздействие, което да кумулира с други въздействия върху предмета и целите на опазване на защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ и след прилагане на предложените в ДЕО смекчаващи мерки.

6.8. Въздействие върху ландшафта

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Предложеното функционално зониране на горските територии като цяло ще окаже ***положително въздействие, дълготрайно*** върху опазването и поддържането на ландшафта (съхраняване на функциите и разнообразието на естествените за района местообитания).

Горските масиви принадлежат на "Долен равнинно-хълмист пояс" с подпояс на равнинно-хълмисти дъбови гори. В рамките на областта са разположени отделни защитни горски пояси по високите равни тераси с доминиране на: цер, на места смесени с дръжкоцветен дъб, летен дъб, полски клен, келяв габър, мъждрян и космат дъб. Незначително е разпространението на мекиша, благуна, елшата, върбата, габъра, обикновения бук. Покрай дерета и суходолия се срещат формации от полски бряст, ясен, дръжкоцветен дъб) и по-слабо върби.

Естествено растящите насаждения са изключително от издънков произход. От изкуствено внесените видове най-голямо участие има акацията, след това гледичията, черният бор, шестила, клена, явора, ореха, сребролистната липа, евроамериканските тополи, копривката и др.

92,9 % от дървопроизводителната площ на област Добрич е заета от средно богати и богати месторастения – предполага се добро развитие на естествената растителност.

Защитата на горските ландшафти е заложено като цел на всички провеждани лесовъдски мероприятия както при планирането им, така и при избора на конкретни технологии за тяхното изпълнение. Определени са „зони за защита от урбанизация" предпазвайки локалния ландшафт от прекомерно натоварване.

За всяка една функционална зона на горските територии са предложени цели по приоритетните направления и насоки за управление със спазване на забраните и ограниченията които ще гарантират дейностите, които оказват **п*ряко, дългосрочно и положително въздействие*** върху опазване на отделните компоненти и като цяло опазване на ландшафта.

Чрез ОПРГТ за област Добрич се предвижда минимизиране на фрагментацията и осигуряване на функционална свързаност между зоните.

Необходимо е планирането на рекреационното развитие, като неотменна част от единния план за развитие на територията да е в съответствие с капацитета на физическото, природното и културно обкръжение и ефективните мерки с оглед опазване на околната среда в съответствие с общоприетите документи.

Необходимо е да се определи екологичен поемен капацитет от гледна точка на устойчивото развитие на туризма и намирането на баланс между природоопазване и природоползване.

Екологичният капацитет на даден природен комплекс може да бъде изразен като разлика между степента на устойчивост на ландшафта и степента на антропогенизация, за да се придобие представа за екологичния праг на поемната способност за всеки отделен ландшафт.

Въздействието на зоните с рекреационно значение и тяхният ефект върху ландшафтите се състои в приближаване и дори прекрачване на екологичния праг, но в

ниските нива на ландшафтна трансформация. Негативните процеси от развитието на горски територии с рекреационно значение не са задължително необратими. Това говори, за необходимост от редовни ландшафто поддържащи мерки.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Определянето на горските територии, в които се предлага възмездно ползване на обществени екосистемни ползи, е обвързано с резултатите от актуализираната функционална принадлежност на горските територии.

Настоящият план прилага понятието „обществени екосистемни ползи“ със значението на услуги, осигурявани от екосистемите, които имат положителен принос към общественото благосъстояние и екологичната сигурност.

Планът разпознава както следва:

1. Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие

За всеки един отделен компонент на ландшафта са предложени съответни екосистемни ползи. Някои от тях са: Защита срещу ерозия на почвата от наводнения; Поддържане на биологичното разнообразие - горски територии, предоставящи екосистемната полза; горски територии осигуряващи условия за рекреация и туризъм.

Горските територии, предоставящи „обществени екосистемни ползи“, пряко по отношение на ландшафта е категорията: „Поддържане на традиционния ландшафт” - обвързани са с обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта

В ОПРГТ са включени насоки за специализирани дейности по управление на горските територии в приоритетни за опазване ландшафти.

Съставящи екосистемни услуги и класификационна принадлежност е спрямо международната класификация CICES 5.1. Взето е предвид само културната перспектива, по смисъла на взаимодействия между човека и природната среда, свързани с поддържането на традиционни форми на земеползване, за да се избегне двойно отчитане на екосистемни ползи.

Екосистемните услуги се отнасят към раздел „Културни“ – Клас: Характеристики на живите системи, които позволяват научно изследване или създаване на традиционни екологични познания; Характеристики на живите системи, които позволяват образование и обучение, които дават възможност за естетически преживявания .В състава им се включват (Б13) Специални гори - Гори с висока консервационна стойност.

2. Стопански субекти в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие, чиято дейност се благоприятства от обществените екосистемни ползи от горските територии

Предложено е селектирането на релевантна информация и поддържането на актуален регионален регистър на ползвателите от гледна точка възмездното ползване на обществени екосистемни ползи от горите.

Настоящият Областен план предлага общините, в сътрудничество със съответните институции, съдържатели на подобна информация (ДГС, Басейнови дирекции, РИОСВ, Държавни агенции и др.) да формират и обновяват ежегодно регистър относно видове и брой стопански дейности (обекти и субекти) в и извън горските територии, облагодетелстващи се от екосистемните ползи от горите. При прилагането на плана следва да се съблюдават условията на чл. 250 от Закона за горите.

3. Предложения за горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно.

Предложението е обвързано с резултатите от:

- актуалната инвентаризация на горите
- функционалното зониране на горските територии
- и идентифицирането на горските територии, предоставящи екосистемни ползи

Предложените горски територии в област Добрич, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно (относно поддържане на традиционния ландшафт) са около 56 ха.

Определянето на зоните извън горските територии, в които ползването на обществени екосистемни ползи от горите е възмездно, е предмет на мотивирано предложение и последващо решение от страна на изпълнителите на настоящия план.

Необходимо е за всеки конкретен случай (за определяне на горски територии, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно) да се вземат мотивирани предложения и последващи решение от страна на изпълнителите на настоящия план, което зависи и от конкретните условия и наличието на стопанска активност с цел за опазване на ландшафта.

Защитата на ландшафта (отделните компоненти на ландшафта) е заложена като цел на всички провеждани лесовъдски мероприятия както при планирането им, така и при избора на конкретни технологии за тяхното изпълнение.

Въздействието върху ландшафта от възмездно ползване на обществени екосистемни ползи от горите в областта е *пряко, относително, дълготрайно, обратимо.*

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

1. Цели на управление по функционална принадлежност на горските територии

За всяка една функционална категория горски територии, са предложени насоки за управление, забрани и ограничения, водещи до положителни последици върху ландшафта

– като се очаква да се акумулира общ положителен ефект върху състоянието на отделните компонентите на околната среда.

А. Защитени горски територии

В ОПРГТ е отделена категорията „опазване на традиционния ландшафт”, която е предмет на въздействието.

Целите на управление при защитните горски територии се определят от преобладаващата функция, която те изпълняват, като за отделните защитни функции тя може да бъде различна: подобряване защитата на почвите от ерозия, защитата на водите, защита на урбанизираните територии, обектите на техническата инфраструктура и др., но в крайна сметка водещи до подобряване на локалните ландшафти.

Въздействието върху ландшафта е пряко, косвено, положително и дълготрайно.

Б. Специални горски територии

Б(1). Включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии

Б(2). Включени в защитените зони, декларирани и обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие

Защитените територии и зони са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Опазване на територия с характерен ландшафт, резултат от хармонично съжителство на човек и природа. Предназначението на защитените територии и зони не може да се променя. При управлението на тези територии се прилагат насоки и се спазват забраните и ограниченията, посочени в съответните нормативни документи.

В границите на защитените територии и зони са включени всички горски територии, независимо от вида на собствеността. Опазването на характерните ландшафти и планирането на лесовъдските мероприятия е съобразено с предмета и целите и ограничителните им режими, по ЗЗТ и ЗБР.

Б(11) Горски територии с рекреационно значение

Основната цел на управление е поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии. Към тази категория се отнасят горски територии, включени в селищни образувания или курорти с национално или местно значение.

В ОПРГТ – очертава се приоритета за бъдещо развитие на инвестиционни предложения в областта. Свързана е с изграждането на инфраструктура, съоръжения и др. за посрещане нуждите на туристическата индустрия.

Необходимо е планирането на рекреационното развитие, като неотменна част от единния план за развитие на територията да е в съответствие с капацитета на физическото, природното и културно обкръжение и ефективните мерки с оглед опазване на околната среда в съответствие с общоприетите документи.

Необходимо е да се определи екологичен поемен капацитет от гледна точка на устойчивото развитие на туризма и намирането на баланс между природоопазване и природоползване.

Б(12). Категория „За поддържане на ландшафта" Основната цел на управление е поддържане на състоянието на горите в качеството им на основен компонент на представителни за територията ландшафти и с о*пределяща роля за съхраняване на естествените екосистемни режими, процеси и функции в тях. Подобни ландшафти благоприятстват в най-висока степен устойчивостта на прилежащите територии* и в това си качество са важен структурен елемент в интегрираното планиране и управление на територията.

Насоките за управление се изразяват в запазване на постоянно горско присъствие за тези територии. За изпълнението и е предвидено да се прилагат лесовъдски дейности с минимални интензивности, при удължени турнуси на сеч и минимални площни намеси.

Б(13). Гори с висока консервационна стойност. Определените в докладите за гори с висока консервационна стойност (ГВКС) имат цел на управление и насоки, конкретно разписани за всяка категория или комбинация от тях. ГВКС са горски територии, които притежават поне една от шестте високи консервационни стойности според определението на Съвета по стопанисване на горите (FSC) за ВКС. Някои от тях са:

ВКС 2 - Екосистеми и мозайки от екосистеми на ниво ландшафт;

ВКС 3 - *Екосистеми и местообитания;*

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещащи се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие. Целта на определяне на тази консервационна стойност е да бъдат включени типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от съответния горскорастителен район. Горски територии от тази консервационна стойност се срещат само в района на ТП ДЛС „Тервел".

За ВКС 3 – се приемат и гори, които притежават характеристики, отличаващи ги като ***гори във фаза на старост*** - те са елемент от системата за поддържане на благоприятния природозащитен статус на горските местообитания от Натура 2000 съгласно изискванията на Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна. Горите във фаза на старост в област Добрич заемат 2 267,2 ha, като разпространението им по териториални поделения е както кледва: ДЛС „Балчик" – 520,4ha; ДГС „Генерал Тошево" – 325,8 ha; ДГС „Добрич" – 678,2 ha; ДЛС „Тервел" – 742,8 ha.. Горските екосистеми са защитени в естественото им състояние, като се изключват изцяло от ползвания и намеси, освен ако здравословното им състояние и правилата за растителна защита не изискват намеса, а това са случаите на големи природни нарушения – ветровали, ветроломи, снеговали, каламитети и др. В горите във фаза на старост, обявени като такива със заповеди на Министъра на земеделието, храните и горите или кметове на общини, *се забранява промяната на предназначението и начина на трайно ползване на имотите*.

Въздействието върху ландшафта е пряко, косвено, положително и дълготрайно.

Относно опазването на ландшафта - насоките са за екологосъобразно стопанисване на горски територии за осигуряване на свързаност на ландшафтно ниво и максимално запазване целостта на конкретния тип ландшафт.

Стопанисването на горите с висока консервационна стойност трябва да е насочено към запазване и повишаване на тази стойност. Насоките са за:

Екологосъобразно стопанисване на територии за осигуряване на свързаност на ландшафтно ниво;

Мултифункционално стопанисване за поддържане на видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт;

Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващият процент е под определения по критерий.

В границите на защитените територии и зони са включени всички горски територии, независимо от вида на собствеността. Опазването на характерните ландшафти и планирането на лесовъдските мероприятия е съобразено с предмета и целите и ограничителните им режими, по ЗЗТ и ЗБР.

В. Стопански горски територии

В горските територии със стопанска функция *целта на стопанисване е насочена към устойчиво производство* на дървесина и недървесни горски продукти, както и предоставяне на услуги от тях. Към тази категория се отнасят горите със стопанско предназначение, непопадащи в зони с други функции.

Насоки за управление на тези територии са за извършване на отгледни и възобновителни сечи с приоритет на естественото възобновяване, подпомагане на стопански ценните видове, индивидуален отбор и не на последно място разумни екосистемни ползи, водещи до опазване на локалните ландшафти в тях

Въздействието върху локалният ландшафта е пряко, косвено, положително и обратимо.

Г. Зони за защита от урбанизация

Защитният режим е ориентиран към опазване и съхраняване на обхвата, структурата и функциите на горски територии, открояващи се като среда за свръхосигуряване на регулиращи, поддържащи и културни ползи за обществото. Целта на обявяването на тези зони е да спомогне за решаване проблема със стихийната урбанизация и да запазва ценни горски територии и ландшафти в защита на обществената потребност от естествени зони за рекреация.

Въздействието върху локалният ландшафта е *пряко, косвено, положително и обратимо.*

Поддържане на горите като основен компонент на представителни за територията ландшафти и на техните еволюционно възникнали вътрешносистемни връзки и взаимодействия е с цел съхраняване на естествените екосистемни режими, процеси и функции и на произтичащите от тях ползи за обществото (значително надхвърлящи непосредствените ландшафтни граници).

С реализирането на ОПРГТ (както и спазване на законовите изисквания) се създава условие и възможности за използване на добри лесовъдни практики, добро планиране и устойчиво стопанисване на различни категории горски територии, респективно опазване на ландшафта, на природната среда и отделните и компоненти.

Въздействията при осъществяване на целта, насоките за управление, забрани и ограничения, водят до положителни, дългосрочни, постоянни последици върху ландшафта – природосъобразно стопанисване на горските територии, поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие.

В2. Оценка на въздействието на целите и насоките за управление на областно ниво

В2.1. Приоритети за развитие на горските територии на областно ниво

Отделните компоненти на ландшафта, тяхното състояние, както и въздействието на целите, насоките за управление на областно нива върху тях, са включени във всяко едно направление.

Общо *ландшафтът* и неговото състояние е *относимо към някои от следните приоритетни* направления и оперативни цели за управление на горските територии на областно ниво (пряко или косвено влияят върху локалния ландшафт):

Приоритетно направление № 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги.

Обхваща както ползването на горите и техните материални ресурси, така и проблемите свързани с опазването, охраната, организацията на дейностите в горите и взаимодействията между собственици, стопани и ползватели. Устойчивото стопанисване на горите води до опазване на локалните ландшафт.

Насоки за управление – част от насоките са мониторинг на състоянието на горските територии, анализ на потока предоставяне – нужди от екосистемни услуги, подобряване на връзките между собственици, стопани и ползватели, навременни адекватни лесовъдски намеси

Оперативна цел 1. Подобряване състоянието на горите и тяхното устойчиво стопанисване, чрез:

- Прилагане на екологосъобразни лесовъдски системи, основаващи се на природния възобновителен потенциал на горите;

- Въвеждане на практики на управление, които да съответстват на стандартите на ЕС и създаване на предпоставки за ефективно и ефикасно използване на средствата от европейски и международни фондове и програми на областно ниво;
- Подпомагане и контролиране на частните собственици на гори и общините чрез създаване на подходящи условия за устойчиво развитие на горското стопанство в недържавните горски територии и насърчаване на частното предприемачество;
- Запазване на горите с висока консервационна стойност и насърчаване на сертификацията на горите по видове собственост (държавни и недържавни гори) за устойчиво управление на горските територии;
- Осъществяване на дейности, свързани с опазването, възстановяването и поддържането на биологичното и ландшафтното разнообразие в горските територии;

Оперативна цел 2. Устойчиво ползване на дървесина и оползотворяване на дървесната биомаса, чрез:

- Провеждане на лесовъдски системи (отгледни и възобновителни сечи) за поддържане смесения характер и разновъзрастовата структура на горите (хетерогенни) със запазване и толериране на ценни и устойчиви форми на местните, редките и застрашените дървесни видове;
- Подобряване на координацията и взаимодействието между институциите за предотвратяване и разкриване на незаконни действия в горските територии;

Оперативна цел 3. Устойчиво ползване на недървесни горски ресурси от горските територии чрез:

- Проучване, анализ и оценка на потенциала на горските територии относно възможностите за предоставяне на услуги от горите, производство и реализация на недървесните горски продукти (НДГП) и тяхното природосъобразни ползване;
- Предотвратяване на негативните въздействия върху ловностопански дейности на местните общности;

Оперативна цел 4. Поддържане на актуална и достъпна база от данни и карти на горите, функционалните зони, екосистемните услуги и биоразнообразието в горските територии на областно ниво, чрез:

- Изграждане на система за постоянен мониторинг на състоянието на горските екосистеми във връзка с предоставянето на екосистемни услуги и на биоразнообразието на горските територии в областта, чрез прилагане на методика за оценка и картиране на екосистемни услуги;
- Повишаване на контрола по опазването на флората и фауната в горите.

Приоритетно направление № 2. Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги

Устойчиво управление на ресурсите на областно ниво и засилване на вътрешнообластната координация, информационен обмен и мониторинг.

ограничения и заплахи - загуби на почвени и водни ресурси. Засилване на засушаванията в резултат от промените в климата. Нерегламентирани дейности могат да предизвикат влошаване състоянието на природните ресурси

насоки за управление – определените в ОПРГТ насоки за управление по приоритетно направление 2 са свързани с опазването на околната среда от отпадъци, слагане на информационни табели, кошчета за отпадъци по туристическите пътеки за опазването на околната среда.

Оперативна цел 1: Поддържане на горските територии във вододайните зони в добро състояние за подобряване качеството на питейната вода, чрез:

Ограничаване негативните въздействия върху водните ресурси вследствие неправилни лесовъдски дейности в горските територии;

Оперативна цел 2. Поддържане на горските територии в добро състояние за редуциране на деградационните процеси, чрез:

- Устойчиво стопанисване и ползване на горските и почвени ресурси за предотвратяване влошаване състоянието и/или унищожаването на екосистемите в условия на климатични промени;
- Възстановяване на екосистемите в горските територии, засегнати от антропогенни и природни бедствия, чрез залесяване с подходящи видове на мястото на настъпилите природни нарушения или пожари;
- Възстановяване на горските територии върху засегнати от природни бедствия обезлесените територии, залесяване на застрашените от ерозия и изоставени земи;
- Осигуряване на достатъчно инвестиции за залесяване и отглеждане на култури, както и за създаване и поддържане на защитните пояси;

Оперативна цел 3. Създаване на условия за по-добър фитосанитарен статус на горските екосистеми, чрез:

- Организиране на ефективен лесопатологичен мониторинг, прилагане на адекватни и навременни лесовъдски и лесозащитни мероприятия, както и използване на безвредни лесозащитни средства в горските територии на областта;
- Поддържане на оптимален състав и структура на горските екосистеми;
- Провеждане на превантивни действия в горските територии с цел предотвратяване намаляването на устойчивостта на насажденията и горските екосистеми по отношение на биотични и абиотични фактори.

Оперативна цел 4: Опазване на горските и водните ресурси и околната среда от замърсяване, чрез:

- Картиране на незаконните сметища в горите и на територията на общината;

- Предотвратяване замърсяването на горските територии вследствие на проведени горскостопански дейности.

Приоритетно направление № 3. Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии

Изграждане на подходяща инфраструктура - пътища, заслони, горски кътове, обособени зони за отдих и пикник. Необходимо е подобряване на управлението и ползването на горските и водни ресурси.

ограничения и заплахи - липса на финанси, бавни темпове на икономически растеж и недостатъчен инвеститорски интерес.

Оперативна цел 1. Възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горите чрез:

- Изграждане на нови горски пътища и развитието на инфраструктурата в горските територии;
- Изграждане на горски пътища за осигуряване на достъп до горските територии за рекреация, туризъм, събиране на НДГП;
- Изграждане и поддържане на уеб-базирана информационна система с данни и карти за собствеността, характеристиките и състоянието на горско-пътната мрежа - пътища и трасета за достъп и движения в горите;

Оперативна цел 3: Изграждане и обновяване на туристическата инфраструктура, чрез:

- Развитие на специализирана туристическа инфраструктура около населените места, както и в околоселищните горски територии;

Приоритетно направление № 4. Развитие на устойчив туризъм в горските територии

Приоритетно направление на областно ниво е повишаване и развитие на туристическия потенциал - развитието на културен, познавателен, селски и етнотуризъм, развитие на ловен и риболовен туризъм, както и курортен туризъм като допълнение към морския туристически продукт.

Проблем - необходимо е изграждането на горската инфраструктура, която да обслужва туристическите и горскостопански дейности.

Насоки за управление - включват мерки по благоустрояване на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура, както и на пешеходни туристически маршрути; създаване на условия за устойчиво използване на горските територии като туристически ресурс за развитие на планински, екологичен, ловен и риболовен туризъм и на други специализирани форми на туризъм;.

Оперативна цел 1. Устойчиво управление и ползване на природните ресурси в горските територии за развитие на туризма, чрез:

- Извършване на дейности за увеличаване на рекреационната пригодност на горските територии в района;
- Създаване на зелени зони около населените места, водните площи и промишлените обекти;
- Подкрепа на предложенията на собственици и ползватели относно създаването на зелени пояси;

Оперативна цел 2: Развитие на туристическа инфраструктура в горските територии., чрез:

- Реализация на проекти за изграждане на нова туристическа инфраструктура в региона за осигуряване на лесен достъп до туристическите обекти.

Оперативна цел 3. Дигитализация и популяризиране на природното наследство в района, чрез:

- Развитие на туризъм, валоризиращ културно-историческото наследство и природния потенциал на областно ниво.

Оперативна цел 4. Усъвършенстване на продуктите за устойчив туризъм, чрез:

- По-добро управление на туристическия поток към горските територии чрез създаване на нови туристически пакети с обекти от горските територии, осигуряване на добри условия за естетическа наслада – изграждане на кът за отдих, чешма и др.;
- Формиране на разнообразен туристически продукт чрез интегриране на туристическите услуги, развити на базата на горските ресурси и възможности за алтернативен туризъм - екотуризъм, рекреация с балнеолечение, селски туризъм, културен туризъм;

Оперативна цел 5. Маркетингова стратегия и рекламна политика на туристическите обекти в горските територии, чрез:

- Насърчаване на туристически бизнес, интегриран с традиционните дейности по управление на горските територии в региона.

Приоритетно направление № 5. Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите

Установяване и поддържане на стабилни връзки между общините, СИДП, РДГ, ДГС, ДЛС и останалите ведомства и местното население. Необходимо е подобряване на медийните контакти и засилване на мерките за връзки с други заинтересовани организации и институции.

ограничения и заплахи **-** Неразумно и неефективно използване на ресурсите на територията на областта поради липса на координация и информираност между институциите.

насоки за управление **-** подобряване на връзките с обществеността. Подпомагането на образованието и обучението на подрастващите за по-добро разбиране и подкрепа за работата на ДГС/ДЛС.

Оперативна цел 1: Повишаване осведомеността на обществото и квалификацията на заинтересованите лица, чрез:

- Публичност и прозрачност на планираните лесовъдски мероприятия за стопанисване на горите и предоставяне на незащитена информация на заинтересованите страни;
- Разработване на дългосрочна стратегия за връзки с обществеността по проблемите в горските територии на областно ниво;
- Информационни точки за горите и предоставяните от тях екосистемни ползи;
- Обучение на частните собственици на гори – горска академия - организиране и провеждане на ежегодни срещи с частните собственици на гори за разясняване на правата, задълженията, отговорностите и ползите от собствеността на горите;
- Укрепване на институционалния капацитет и подобряване квалификацията на персонала в институциите от горския сектор, отговорни за запазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

Оперативна цел 2: Приобщаване на обществеността към проблемите на горите и горското стопанство, чрез:

- Информираност на населението за състоянието на горите, проблемите, последствията от природни бедствия, пожарите (умишлени или не), от незаконните сечи, от незаконен отстрел, съхраняване на емблематични за района видове растения и животни в горските територии;
- Разработване на медийна стратегия за горските стопанства;

Оперативна цел 3. Взаимодействие между различните институции и обучение, чрез:

- Формиране на тясно сътрудничество между държавните и общинските институции, неправителствените организации и частните фирми;
- Разработване и въвеждане на системи за непрекъснато обучение и кариерно израстване на работещите в горския сектор и горската индустрия в областта;

Оперативна цел 4.Внедряване и използване на ГИС в работата на институциите от горския сектор в област Добрич, чрез:

- Обучение на експерти в ТП ДГС/ДЛС за работа с ГИС и оценка и картографиране на екосистемни услуги от горските територии;
- Изграждане и поддържане на местна база данни (БД) за горския сектор и обмен на информация с институциите от другите икономически сектори;

С реализирането на ОПРГТ (както и спазване на законовите изисквания) се създава условие и възможности за използване на добри лесовъдни практики, добро планиране и

устойчиво стопанисване на различни категории горски територии, респективно опазване на ландшафта, на природната среда и отделните и компоненти.

Въздействията при осъществяване на насоките, оперативните цели и мерки водят до положителни, дългосрочни, постоянни последици върху ландшафта – природосъобразно стопанисване на горските територии, поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие.

В2.2. Насоки за управление на горските територии по видове гори на общинско ниво

За всички общини в област Добрич са дадени общи насоки за управление на горските територии *по функционални категории,* дефинирани забрани и ограничения, специфични за общините, разработени на основата на нормативните документи и прилагане на най-добрите лесовъдски практики.

Тези от тях, които имат значение за ландшафта са:

Защитни горски територии

Насоки на управление:

1. Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми:

- запазване и разширяване смесения характер и разновъзрастовата структура на насажденията за подобряване защитните функции на горските територии;
- многофункционално стопанисване, което гарантира устойчивост в управлението на горите, осъществявана с подкрепата на местната общественост;
- прилагане на нови форми за управление на горските територии с оптимален екологичен и стопански ефект: лесовъдство чрез постоянна горска покривка, природосъобразно управление на горите, управление на крайречните гори, екологично лесовъдство.

2. Запазване на площта в защитни горски територии:

- лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесени горски територии при толериране на залесяването с местни видове;
- териториална организация на озеленените площи (естествени и култивирани) с оглед изпълнение на изолационни и защитни функции.
- лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесени горски територии;
- лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесената част от защитните горски пояси с оглед повишаване на защитните им функции;

3. Горски територии за защита на урбанизираните територии

4. Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие

Изготвяне на оценка и картиране на състоянието и баланса за „предлагане-търсене“ на екосистемни ползи от горските територии със защитни функции и зелената инфраструктура

5. Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със защитни функции и визуализацията им в ГСП на ТП ДЛС с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии.

Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на защитните гори, на горските дървесни и недървесни ресурси в тях.

Забрани и ограничения:

- да не се допуска намаление на площите на защитните пояси в горските територии.
- да не се допуска влошаване на състоянието им вследствие на човешка намеса.
- да не се допуска намаляване на площта на защитните гори.

Специални горски територии

Насоки за управление:

1. Спазване на законодателната рамка за съответните горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ и други закони за определяне на особени статути и режими

- осигуряване и подходящо устройване на буферни зони около защитените територии;
- запазване и развитие на защитените територии в общината с цел постигане на устойчивост на техния позитивен екологичен ефект и използването им като туристически ресурс.
- укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии и поощряване на граждански инициативи за опазване на природата
- прилагане на природосъобразни технологии при провеждане на горскостопанските дейности.

2. Управлението на териториите, по смисъла на ЗБР, се извършва съгласно изискванията на Наредба №8/2011 г. за сечите в горите, глава 4, чл. 65 и чл. 66

запазване целостта на ландшафта при планиране на горски пътища и на съпровождащата горскостопанската дейност и инфраструктура;

3. Опазване, укрепване и възстановяване на природни забележителности

- опазване, укрепване и възстановяване на природните забележителности се допуска с разрешение на МОСВ, съгласувано със собствениците на природните забележителности и други заинтересовани институции
- подпомагане на опазването, възстановяването и поддържането на ценни природни територии в общината.

4. Поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии.

- прилагане на лесовъдски дейности с минимални интензивности, при удължени турнуси на сеч и минимална площна намеса в горските територии за рекреация и зоните за отдих;
- обезпечаване увеличението и поддържането на зелената система и горските територии, в пряка връзка с нуждите на отдиха за населението и туризма, чрез използване на различни финансови механизми.

4. В горските територии за поддържане на ландшафта,

. поддържане на ландшафта, в зависимост от състоянието на съответното насаждение, да се провеждат отгледни, изборни, възобновителни сечи с възобновителен период не по-кратък от 40 години, санитарни, принудителни и технически сечи

- картиране и създаване на база данни за културно-историческите обекти и местности на територията на общината и обособяване на зони около тези обекти с местно значение;
- нарастване площта на горите със специални функции, чрез изграждане на система "зелени зони" около населени места и увеличаване степента на осигуреност със зелени площи на един човек;
- запазване целостта на ландшафта при планиране на горски пътища и на съпровождащата горскостопанската дейност инфраструктура.

4. Анализ на информацията и оценка на консервационно значимите елементи на горите с висока консервационна стойност и тяхното състояние

- мониторинг и анализ на фрагментираността на зоните и прилагане на приоритетни мерки за опазване на високата консервационна стойност;
- сертификация на горите като гаранция за правилното им и природосъобразно стопанисване;
- интегриране на консервационните цели в горскостопанските практики.

5. Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие

- извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене" на екосистемни ползи от горите със специални функции и зелената инфраструктура на територията на съответната община;

Забрани и ограничения:

- забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние на горските територии или да намалят естетическата стойност на ландшафтите;
- прилагат се всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове.

Стопански горски територии

1. Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми:

- многофункционално стопанисване, което да осигури устойчиво развитие при балансирано използване на горските ресурси, за неограничено във времето задоволяване на многостранните нужди на обществото;
- управление и ползване на потенциала на стопанските гори по начин, който запазва и възстановява тяхното биоразнообразие, продуктивност, възобновителна способност, жизненост и потенциал, изпълнявайки своите екологични, социални и икономически функции;
- интегриране на научните знания за природните закономерности, промените в климата, екосистемните услуги и взаимните връзки между организмите и средата за активно поддържане на *природните ландшафти* и съставящите ги екосистеми, хабитати и видове в дългосрочен план;
- гъвкаво стопанисване и ползване на горските територии „по състояние" с основен акцент върху тяхното съхранение във времето като екосистеми;
- интензивен мониторинг на състоянието на горските екосистеми с ударение върху съхненето;
- нарастване на залесената площ, чрез оползотворяване на неизползваните земи в общината с местни широколистните видове;
- опазване на съществуващия генофонд от местни дървесни и храстови видове при провеждане на лесовъдски мероприятия.

2. Провеждане на противопожарни мероприятия и поддържане на изградена инфраструктура

- навремено извеждане на отгледните мероприятия в горските територии и създаване на устойчиви гори със смесен характер и хетерогенна структура;

*3. Доразработване и включване на актуал*изираната база данни за горските територии със стопански функции и визуализацията им в ГСП

4. Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие

- извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене" на комплекса от екосистемни ползи от горите със стопански функции на територията на общините.

5. Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със стопански функции и визуализацията им в ГСП на ТП ДГС с оглед по-ефективно поддържане на материалните екосистемни услуги на горските територии

Забрани и ограничения:

- забранява се провеждането на голи сечи с изключение на случаите по чл.104 от ЗГ

- забранява се внасянето на инвазивни и чужди видове освен в случаите, предвидени в действащото законодателство.

Зони за Защита от Урбанизация (ЗЗУ)

1. Допуска се изграждане на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, на съоръжения, свързани с управлението на горските територии, както и на съоръжения за опазване на културни ценности, на архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма и др., които не се смятат за строежи и се изпълняват без смяна предназначението на горите.

- запазване лесистостта и поддържане на склопа в горските насаждения и прилагане на щадящи технологии.
- недопускане на разрастване на урбанизираните територии както по протежение на морския бряг, така и за сметка на ценни земеделски земи;
- предвидените зони за защита от урбанизация в горските територии да се отразят в общите и подробните устройствени планове на общината на основание чл.12, ал.10 от ЗГ.

Забрани и ограничения:

- за специалните горски територии, получили по реда на Закона за горите статут на зони за защита от урбанизация, *се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции;*
- забранено е извършването на всякакъв вид строителство.

Изпълнението на оперативните цели по приоритетните направления на областно ниво и дейностите по насоките за управление със спазване на забраните и ограниченията на общинско ниво, гарантират дейностите по съответните компоненти, които водят до положителни, преки и косвени, дългосрочни, постоянни последици върху ландшафта – природосъобразно стопанисване на горските територии, поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Общата площ на ловностопанските райони на територията на областта е 40 794,0 ha (без ЛС Зеленка). Ловностопанските мероприятия, провеждани на горските територии от област Добрич, са насочени към формиране и поддържане на жизнени дивечови запаси, при оптимална гъстота, полова и възрастова структура. От изключително значение за развитието са благоприятните условия, създадени за отглеждане на елитен дивеч за разселване в други райони на страната и за отстрел на първокласни ловни трофеи.

Главният и съпътстващите видове дивеч се определят съобразно производителността на местообитанията и разпространението им в района. Допустимите дивечови запаси са определени в зависимост от бонитета на местообитанията.

Целите на ловното стопанство в областта са:

За постигане на целите е необходимо да се работи целогодишно за запазване на обитанията, подобряване на хранителната база и осигуряване на спокойствие на дивеча.

Необходимо при сечите да се оставят нископродуктивните места и храстовите формации, които дават подслон на дивеча, и запазване на горскоплодните видове .

В ловностопанските територии да има достатъчно водоеми за поене на дивеча, калища, хранилки и солища за различните видове, и дивечови ниви съгласно нормативите.

Насоки:

Запазване на биоразнообразието. За целта е необходимо такова планиране на стопанисването на горите, респективно – сечите, което да осигурява запазване на обитанията, спокойствието и хранителната база на местната фауна.

Няма пряко въздействие върху ландшафта. Ползването на горските територии, изграждането на ловностопански съоръжения и провеждане на биотехнически мероприятия; следва да се съобразят с биологичните изисквания на горската територия с цел опазване на локалния ландшафт.

Г. Кумулативно въздействие

Всички компоненти на околната среда са обвързани така, че всяка една дейност, всяка една насока на управление по отношение на опазване на природната среда, ще окаже кумулативно въздействие върху останалите – положително, дълготрайно по отношение на опазване на почвата, типовете горски месторастения, опазване на водите от замърсяване, опазване на природните ландшафти.

Реализирането на ОПРГТ заедно с други планове, програми, конкретни проекти на територията на областта няма потенциал за отрицателно кумулативно въздействие върху ландшафта.

Д. Обобщени изводи за въздействието

Въздействията при осъществяване на целта, насоките за управление, забрани и ограничения, водят до положителни, дългосрочни, постоянни последици върху ландшафта – природосъобразно стопанисване на горските територии, поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие. Реализирането на ОПРГТ заедно с други планове, програми, конкретни проекти на територията на областта няма потенциал за отрицателно кумулативно въздействие върху ландшафта.

6.9. Въздействие върху материалните активи

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

По отношение на горската територия като материален актив, въздействието на предложеното функционално зониране е положително – то гарантира управление и ползване на горските територии, съобразено с техните конкретни особености, и то на

територията на цялата област, независимо от собствеността. Въздействието ще е дългосрочно, положително, пряко.

По отношение на дълготрайните материални активи, функционалното зониране също е с положително въздействие – определят се териториите, в които следва да се поддържат и развиват материални активи под формата на инфраструктура и обекти, при съобразяване на въздействието им върху околната среда и човешкото здраве.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Развитието на възмездното ползване на обществени екосистемни ползи ще стимулира и обезпечи подобряване на състоянието на горите като материален актив, както и подобряване и развитие на дълготрайните материални активи (инфраструктура, съоръжения, обекти, свързани с екосистемните ползи) на територията на зоните за защита от урбанизация. Въздействието е положително, пряко и косвено, дългосрочно.

Следва дейностите да съобразяват капацитета на съответната територия, за да не се допусне преексплоатиране или ползване, което да доведе до отрицателно въздействие върху околната среда и здравето на хората.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

Целите, насоките и препоръките за стопанисване включват предвиждания, които ще подобрят състоянието и устойчивостта на горските територии като материален актив, ще допринесат за устойчиво ползване и управление и за подобряване и развитие на необходимата инфраструктура и обекти – пътища, противоеразионни съоръжения, хидротехнически съоръжения, опазване на културните ценности, туристическа инфраструктура и др.

Въздействието е пряко, положително, дългосрочно, като за всеки нов обект следва да се съобрази евентуалното му въздействие върху околната среда и човешкото здраве, съответно да се избере най-благоприятния вариант за реализирането му.

В.2. Оценка на въздействието на насоките за управление на областно ниво и за общините

Въздействието е аналогично като описаното във **В.1**. по-горе, с допълнението, че са включени изрични направления, от които произтичат инвестиции в дълготрайни материални активи – Приоритетно направление 2 – Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги, Приоритетно направление 3 – Подобряване на транспортната достъпност,

инфраструктурата и опазване на околната среда в горски територии и Приоритетно направление 4 – Развитие на устойчив туризъм в горските територии.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Не се очаква отрицателно въздействие по отношение на материалните активи от реализиране на целите и насоките за развитие на ловното стопанство.

Г. Кумулативно въздействие

В рамките на ОПРГТ се очаква изцяло положително въздействие по отношение на материалните активи – устойчиво управление и ползване на горските територии като материален актив, а също и подобряване и развитие на необходимата инфраструктура и обекти – подобрената инфраструктура, което оказва върху съответната площ, на която ще се изгражда, ще допринесе и за кумулиране на положително въздействие върху останалите компоненти на околната среда.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

По отношение на материалните активи, в резултат на реализиране на предвижданията в рамките на ОПРГТ се очаква положително, дългосрочно, пряко, непряко и вторично въздействие, свързано с подобряване устойчивостта на ползване на горите като материален актив и подобряване на инфраструктурата в тях. Следва за всеки проект, свързан с дълготрайни материални активи да се оценява евентуалното му въздействие върху околната среда и човешкото здраве, на база на което да се избира най-щадящ вариант за реализацията му.

Реализирането на ОПРГТ заедно с други планове, програми, конкретни проекти в рамките на областта също ще кумулира положителен ефект от гледна точка на материалните активи – обновяване, подновяване и развитие на материални активи, което е свързано с по-ограниченото им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

6.10. Въздействие върху обектите на културно-историческото наследство

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Въздействие върху културно-историческото и археологическото наследство има при следното функционално зониране предложено в ОПРГТ:

Б. Специални горски територии:

- *Б(3) –Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими.*

Тези специални горски територии са с обща с обща площ 24,5 ha, от която 15,1 ha залесена и 9,3 ha незалесена, разпределена по общини. Паметниците на културата в горски територии са в обищини: Крушари – 16,5 ha, Каварна – 7,3 ha и Балчик – 0,7 ha.

- *Б(9) До 200 м около туристическите хижи, категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение*

Тези специални горски територии са с обща площ 46,0 ha, от която 46,0 ha залесена, разпределена по общини: Добрич селска – 13.7 ha; Каварна – 20.5 ha и Крушари – 11.8 ha.

Манастирите на територията на ОПРГТ са обекти с религиозно значение.

Разкритите културно-исторически паметници са със специален статут, който не се влияе от приложението на ОПРГТ. Не се очаква някакво въздействие върху тях вследствие на предложеното функционално зониране.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии и имат отношение към културно-историческото наследство са:

Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „осигуряване на условия за рекреация и туризъм“:

- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта

Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза „защита на природното и културното наследство“:

- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта
- Дейности в направление Образование
- Научноизследователска и развойна дейност

Няма данни за конкретни проекти или предвиждания за дейности в ОПРГТ и не може да се направи конкретна оценка, но всяка от тези дейности има потенциал да окаже в някаква степен въздействие върху недвижимото културно наследство при започване на ново строителство. Всеки проект свързан с някакво строителство е необходимо да се съгласува с НИНКН и/или Регионалния исторически музей за необходимост от наблюдение или спасителни археологични работи.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

Връзка със състоянието и опазването на културно - историческото наследство имат следните цели, насоки и препоръки:

Б. Специални горски територии

Б(3). Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими

Културните обекти в обхвата на ОПРГТ са изброени в **т. 2.1.10.** на доклада за екологична оценка.

При управлението на тези територии и обекти се прилагат насоки и се спазват забраните и органиченията, посочени в съответните нормативни документи. Следните допълнителни ограничения и насоки също могат да бъдат прилагани:

- Забрана за подмяна на основния дървесен вид или местообитание;
- Стопанисването да се извършва съобразно режимите на обектите на недвижимото културно наследство (паметници на културата), определени в техните заповеди, когато има такива.
- Препоръчително е да не се провеждат стопански мероприятия с изключения на сечи за отстраняване на опасни за безопасността на хората дървета.
- Забрана за водене на санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, с изключение на случаите на големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети;
- Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.
- През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията

Б(9). Горски територии до 200 т около туристическите хижи, категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение

Основна цел на управление е създаване и поддържане на подходящи условия за развитие на устойчив туризъм, възстановяване и отдих. Това са горите около туристически маршрути и обекти, около населените места, хотели, ресторанти, хижи; гори около основната пътна мрежа; панорамни и погледни места; информационно - образователни точки; туристически пътеки и маршрути (вкл. екопътеки, веломаршрути); хижи, заслони, кътове за отдих и места за палене на огън, къмпинги, биваци.

Индикатор за оценка на тази подкатегория, може да бъде сравнението на площите в края и началото на плана.

Насоки за управление, забрани и ограничения: От лесовъдските мероприятия се препоръчват:

- Сечи за поддържане безопасността на посетителите, погледни места и туристическата инфраструктура;
- Отгледни сечи, неравномерно постепенни сечи;

За тези територии, които нямат уредени със заповед режими, стопанисването да се извършва съгласно ГСП, които са съобразени с изискванията на ЗГ и ЗКН.

Въздействията при осъществяване на целта оказват вторични, дългосрочни, и положителни последици върху културно-историческото и архитектурно наследство, като облекчават достъпа и възможността за поддръжка на обектите.

В.2. Оценка на въздействието на целите и насоките за управление на областно ниво

Културно-историческото наследство, неговото състояние и съхранение е относима към следните насоки за управление на горските територии на **областно ниво**:

Приоритетно направление № 3. Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии

Подобряване състоянието на горската пътна мрежа, изграждане на нови пътища за по-голяма достъпност до отдалечените дърводобивни масиви. Изграждане на подходяща инфраструктура-пътища, заслони, горски кътове, обособени зони за отдих и пикник и др.

Насоки за управление **-** подобряване на транспортните комуникации, създаване на допълнителна мотивация за местните заинтересовани лица в подкрепа на подобряването и поддържането на инфраструктурата, привличане на туристи и инвеститори. Включването на проекти за изграждане, реконструкция и модернизация на горските пътища.

Оперативна цел 1. Възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горските територии чрез:

- Изграждане на нови горски пътища и наваксване изоставането в развитието на инфраструктурата в горските територии;
- Поддържане и изграждане на ефективна горско-пътна мрежа с по-висока товароносимост;
- Възстановяване на експлоатационното състояние на отделни участъци от горско-пътната мрежа;
- Изграждане на горски пътища за осигуряване на достъп до горските територии за рекреация, туризъм, събиране на НДГП.

Приоритетно направление № 4. Развитие на устойчив туризъм в горските територии

Приоритетно направление на областно ниво е повишаване и развитие на туристическия потенциал.

Насоки за управление - дефиниране и обособяване на целеви групи, към които ще бъде насочен туристическият продукт; реконструкция на старата и изграждане на нова туристическа инфраструктура. Създаване на условия за устойчиво използване на горските територии като туристически ресурс за развитие на планински, екологичен, ловен и риболовен туризъм и на други специализирани форми на туризъм. Планиране и реализация на адекватна по отношение на горските ресурси териториална интеграция и преки

взаимодействия с други фактори за създаване на туристически продукт в областта - стопански направления, главно в сферата на услугите, транспорта и ХВП.

Оперативна цел 1. Устойчиво управление и ползване на природните ресурси в горските територии за развитие на туризма, чрез*:*

- Оптимизиране на предвидените лесокултурни мероприятия около проектирани и съществуващи туристически маршрути и обекти;
- Извършване на дейности за увеличаване на рекреационната пригодност на горските територии в района;
- Създаване на зелени зони около населените места, водните площи и промишлените обекти;
- Създаване и поддържане на паркови зони и зони за рекреация около общинските центрове и паспортизация на зелената инфраструктура;
- Подкрепа на предложенията на собственици и ползватели относно създаването на зелени пояси;

Оперативна цел 2: Развитие на туристическа инфраструктура в горските територии, чрез:

- Поддържане на компонентите на съществуващата туристическа инфраструктура и туристически атракции;
- Реализация на проекти за изграждане на нова туристическа инфраструктура в региона за осигуряване на лесен достъп до туристическите обекти.

Оперативна цел 3. Дигитализация и популяризиране на природното наследство в района чрез:

- Включване на информация в текущи национални проекти и програми по дигитализация на природното и културно наследство на областта с цел неговото популяризиране;
- Включване на елементи от горските територии в рекламата на различните дестинации;
- Развитие на туризъм, валоризиращ културно-историческото наследство и природния потенциал на областно ниво.

Оперативна цел 4. Усъвършенстване на продуктите за устойчив туризъм чрез:

- По-добро управление на туристическия поток към горските територии чрез създаване на нови туристически пакети с обекти от горските територии, осигуряване на добри условия за естетическа наслада - изграждане на кът за отдих, чешма и др. ;
- Формиране на разнообразен туристически продукт чрез интегриране на туристическите услуги, развити на базата на горските ресурси и възможности за алтернативен туризъм - екотуризъм, рекреация с балнеолечение, селски туризъм, културен туризъм;
- Поставяне на информационни табели до природните забележителности и обектите на културно-историческото наследство;
- Създаване на нови и поддържане на старите туристически маршрути и екопътеки в горските територии на областта;

- Разработване на комплексни туристически продукти и маршрути в горските територии и предоставяне на информация в общините от областта;

За всички **общини** в област Добрич са дадени общи насоки за управление на горските територии по функционални категории, дефинирани забрани и ограничения, специфични за общините, разработени на основата на нормативните документи и най-добрите лесовъдски практики.

Специални горски територии:

Насоки за управление, имащи отношение към културните ценности:

- Опазване, укрепване и възстановяване на природните забележителности се допуска с разрешение на МОСВ, съгласувано със собствениците на природните забележителности и други заинтересовани институции;
- Препоръчва се провеждане на лесовъдски системи за поддържане безопасността на посетителите, погледните места и туристическата инфраструктура;
- За горските територии от тази функционална категория, които нямат уредени със заповед режими, стопанисването да се извършва съгласно ГСП, които са съобразени с изискванията на ЗГ и ЗПКМ;
- Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка;
- Активизиране на туристическия потенциал чрез развитие на различните форми на туризъм, вкл. алтернативни.

Забрани и ограничения

- Забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние или да намалят естетическата стойност на териториите;
- Прилагат се всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове;
- Ограничаване на лова в активния туристически сезон.

Изпълнението на оперативните цели по приоритетните направления на областно ниво и дейностите по насоките за управление със спазване на забраните и ограниченията на общинско ниво, гарантират дейностите, които оказват вторично, косвено дългосрочно и положително въздействие върху съхранението и опазването на културно-историческите паметници.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Няма отношение към културно-историческото наследство.

Г. Кумулативно въздействие

Не се очаква кумулативно въздействие върху такива обекти в резултат на предвижданията в рамките на ОПРГТ.

В други документи за областта– Областна стратегия и Общински планове за развитие са включени насоки за опазване, популяризиране и развитие на културен туризъм за обектите на културно-историческото наследство в областта. При прилагането и на ОПРГТ ще се усили/кумулира положителния ефект за опазване на тези обекти.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

Очакваните въздействия от прилагането на ОПРГТ са косвени, вторични, постоянни и положителни. Не се очаква и кумулативно въздействие при реализацията на ОПРГТ.

6.11. Въздействие по отношение на вредните физични фактори

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Идентифицираните 4 категории имат следното отношение/въздействие по отношение на вредните физични фактори:

А. Защитни гори

Защитните гори не са свързани с отрицателно въздействие по отношение на генерирането на шум, като нямат потенциал за други вредни физични въздействия като вибрации, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

Част от подкатегориите ще имат положително въздействие за ограничаване на нивата на шум, а именно – А(3) Горски територии за защита на урбанизираните територии, А(4) Горски територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура, А(6) Защитни горски пояси – те са с екраниращa и разсейваща функция по отношение на шума.

Б. Специални горски територии

Тези територии също не предполагат отрицателно въздействие по отношение на шума, като целта им на управление не е свързана с генериране на значителни шумови нива.

В. Стопански горски територии

При дейностите за добив на дървесина и сечите като се генерират по-значими шумови нива, но тези територии са значително отдалечени от населени места и други обекти, подлежащи на здравна защита, поради което не се очаква кумулиране на шум и увеличаване на шумовите нива в населените места в областта.

Г. Зони за защита от урбанизация

Тези зони са свързани с ползвания на екосистемни услуги, които също не са източник на значителен шум. Не се очаква отрицателно въздействие.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Предвидените стопански дейности не са източник на наднормен шум. Не се очаква отрицателно въздействие.

Дейностите по обществена екосистемна полза „екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат“ е с пряко положително въздействие за ограничаване на шума. Положителен ефект, макар и косвен, ще има в резултат на екосистемните ползи за поддържане на традиционен ландшафт, защита на природното и културно наследство, осигуряване на условия за рекреация и туризъм, тъй като сами по себе си тези ползи предполагат липса на източници на значим шум.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

За *защитните територии (А)* целите, насоките и препоръките за управление *А(3) Горските територии за защита на урбанизираните територии*, *А(4) за защита на сгради и обекти на техническата инфраструктура* – пътища, магистрали, железопътни линии и *А(6) Защитни горски пояси* са свързани с пряко положително въздействие, тъй като тези територии изпълняват ролята на буферни зони, които редуцират шума.

За останалите функционални подкатегории към защитните територии не се очаква въздействие, свързано с генериране на значими шумови нива.

За *(Б) Специални горски територии* насоките, ограниченията и забраните са свързани като цяло с косвено положително въздействие – не се предвиждат, в т.ч. се въвеждат забрани и ограничения за дейности и изграждане на обекти, източници на значителни шумови нива.

Предвижданията на *(В) Стопански горски територии* също нямат отношение към увеличаване на шумовите нива – териториите на тези гори са на голямо разстояние от населени места и други обекти, подлежащи на здравна защита, поради което извършването на дейности по добив на дървесина и сечи (при което се генерира шум) няма да се отрази на шумовото натоварване и нивата на шум в такива територии.

Предвижданията по отношение на *(Г) Зони за защита от урбанизация* не са свързани с риск от генериране на наднормен шум. Не се очаква отрицателно въздействие.

Дейностите по обществена екосистемна полза „екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат“ е с пряко положително въздействие за ограничаване на шума. Положителен ефект, макар и косвен, ще има в резултат на

екосистемните ползи за поддържане на традиционен ландшафт, защита на природното и културно наследство, осигуряване на условия за рекреация и туризъм, тъй като сами по себе си тези ползи предполагат липса на източници на значим шум.

При извършване на дейности по дърводобив и сечи в близост до обекти, подлежащи на здравна защита, има риск от временно превишение на нормите за шум за периода на извършване на дейностите – въздействието е незначително отрицателно, тъй като е краткотрайно, извършва се на ограничена площ и през деня. За ограничаване на шума при извършване на такива дейности в такива райони е препоръчително спазването на стриктен график за дейностите, да не се използват повече от едно технически средства (машини, моторни триони).

В.2. Оценка на въздействието на насоките за управление на областно ниво и за общините

На областно ниво

Приоритетни направления 1, 2 и 5 не предполагат въздействие по отношение на вредните физични фактори – не включват предвиждания, свързани с повишаване на шумовия фон и нивата на шума.

Приоритетно направление 3 Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии , и специално *Оперативна цел 1 Възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горските територии* е свързано с незначително вторично отрицателно въздействие – подобрените и нови пътища ще привлекат по-голям трафик, от което е възможно повишаване на нивата на шум в района на пътищата. За пътищата, които са в близост до обекти, подлежащи на здравна защита, това ще има отрицателно въздействие, включително кумулативно, с други източници на шум в съответните територии. В тази връзка е необходимо адекватно проектиране на габарита на тези пътища и регулиране на транспортния трафик.

Приоритетно направление 4 Развитие на устойчив туризъм в горските територии също не следва да доведе до повишаване на нивата на шум, тъй като предоставя насоки за устойчиво развитие на територии за рекреация и туризъм. Оперативна цел 2 за развитие на туристическа инфраструктура в горските територии следва да се изпълнява при съобразяване на туристическия потенциал и капацитет на съответната територия.

На общинско ниво по функционални категории

Въздействието е идентично като оцененото в **т.В.1** по-горе.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Поставените цели и насоки да управление не са свързани с отрицателно въздействие по отношение на шума.

Г. Кумулативно въздействие

В рамките на ОПРГТ, при съвкупно реализиране на всички предвиждания на плана се очаква положително въздействие – ограничаване на шума, благодарение на предвидените ограничения и забрани за извършване на определени дейности, в т.ч. строителство, защитни пояси, рекреационни гори, увеличение на зелените площи.

Извън рамката на ОПРГТ, т.е. при реализиране на ОПРГТ и други предвиждания на територията на областта, кумулативно въздействие по отношение на шума не се очаква – предвижданията на ОПРГТ се отнасят изрично за горските територии (където шумът се редуцира по-бързо и се разпространява на по-кратки разстояния предвид екраниращата роля на високостъблената растителност) и не се припокриват с предвиждания на други планове и програми на територията на областта.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

Като цяло се очаква пряко, косвено и вторично дългосрочно положително въздействие в резултат на прилагане на плана. Риск от отрицателно въздействие, в т.ч. кумулативно, се установява за предвижданията за пътна инфраструктура – при прекомерно увеличение на транспортния трафик по тези пътища, които са в близост до обекти, подлежащи на здравна защита. В тази връзка е необходимо предприемане на мерки за регулиране на трафика.

6.12. Въздействие по отношение на отпадъците

Единственият отпадък, който може да се образува при реализацията на плана е с код и наименование *02 01 07 отпадъци от горското стопанство*, определен в съответствие с Наредба № 2/2014 г. за класификация на отпадъците. Количествата не могат да бъдат прогнозирани, защото зависят изцяло от състоянието на гората и наложителността от извършване на санитарни сечи. Този отпадък може да се използва като дървесина за огрев или, ако е негоден за горене (например отделни клони), да се предава на инсталацията за компостиране, част от регионалната система за управление на отпадъците за област Добрич. Предвид това, не се очаква значително отрицателно въздействие в резултат на образуването на отпадъците при реализацията на плана.

От посещенията на туристическите обекти и екопътеките ще се образува отпадък с код и наименование *20 03 01 смесени битови отпадъци* определен в съответствие с Наредба № 2/2014 г. за класификация на отпадъците. Към него могат да се дадат следните насоки и препоръки с оглед опазване на околната среда: поставяне на кошчета за отпадъци по

туристическите пътеки и тяхното своевременно обслужване от фирмите, ангажирани с извозването на битовите отпадъци от съответните населени места.

Няма риск от възникване на кумулативно въздействие по отношение на отпадъците.

6.13. Въздействие по отношение на опасни химични вещества и риск от големи аварии

Планът няма отношение към съхранението и употребата на опасни химични вещества и смеси, нито има отношение към предприятията с рисков потенциал в региона. Ето защо, въздействията не могат да бъдат оценени спрямо горните аспекти.

Предвижданията на ОПРГТ на Област Добрич не са свързани с употребата и съхранението на опасни химични вещества и смеси, включително такива, попадащи в Приложение № 3 към чл. 103 от ЗООС, съответно Глава седма, Раздел първи на ЗООС не е приложим към разглежданите дейности, предвидени с плана. Поради това:

- няма да има въздействия от опасни химични вещества и смеси;
- няма промяна по отношение на риска от големи аварии спрямо текущото състояние;
- не могат да се породят кумулативни въздействия.

6.14. Въздействие върху населението и човешкото здраве

А. Въздействие, свързано с предложеното функционално зониране на горските територии в Част II на ОПРГТ

Идентифицираните 4 категории имат следното въздействие по отношение на населението и човешкото здраве:

А. Защитни гори

Категория А. Защитни гори не води до отрицателни въздействия върху населението и човешкото здраве и е свързана със следните положителни въздействия:

- *А(1) Горските територии за защита на почвата* нямат пряко отношение към човешкото здраве, но са свързани с ограничаване на ерозията, свлачищните процеси, подобряване на водорегулиращата функция на почвите, ограничаване на риска от наводнения, принос към адаптацията на съответната територия към последиците от климатичните изменения, което има постоянен косвен положителен ефект върху факторите на средата, имащи значение за човешкото здраве;
- *А(2) Горските територии за защита на водите* имат пряк постоянен положителен ефект върху човешкото здраве, тъй като са свързани с опазване на водоизточниците от

замърсяване, регулиране на водния отток, осигуряване на водни количества чрез акумулирането им от горите;

- *А(3) Горските територии за защита на урбанизираните територии* – пряк постоянен положителен ефект, тъй като тези територии играят ролята на буферна зона, която редуцира шума, задържа/поглъща прах и други вредни вещества от атмосферния въздух, подобрява микроклимата, проветривостта на населените места;
- *А(4) Горските територии за защита на сгради и обекти на техническата инфраструктура* –въздействието е пряко и постоянно положително за хората, ползващи съответните обекти и инфраструктура (напр. горските територии около пътища предпазват пътищата от снегонавяване, повишават безопасността на движението) и косвено положително – играят роля на естествен филтър на вредни вещества и изгорели газове от ДВГ, предпазват земеделските култури в близост до такива обекти (най-вече линейна инфраструктура) от отлагане на замърсители в тях, подобряват водния режим на почвата през пролетта;
- *А(6) Защитните горски пояси* са с пряко и косвено, вторично, постоянно положително въздействие, свързано с защита на почвите и земеделските територии, техническите мрежи и съоръжения, подобряване на микроклимата, ограничаване на шума, разсейване и поглъщане на атмосферни замърсители, регулиране нивото на подпочвените води, почвеното плодородие;
- *А(7) В създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии, включени в обхвата на тези проекти* - нямат пряко отношение към човешкото здраве, но са свързани с възстановяване на противоерозионни насаждения, което ще се отрази чрез подобряване на водорегулиращата функция на почвите, ограничаване на риска от наводнения, принос към адаптацията на съответната територия към последиците от климатичните изменения, което има постоянен косвен положителен ефект върху факторите на средата, имащи значение за човешкото здраве.

Б. Специални горски територии

Категория Б е свързана със следните въздействия върху човешкото здраве:

- *Б(1) Включени в границите на защитените територии по ЗЗТ* и *Б(2) Включени в защитени зони, декларирани и обявени по реда на ЗБР*- нямат пряко отношение към човешкото здраве, но са свързани с опазване на природата, способстват за развитието на културата и науката и благополучието на обществото. В защитените зони има потенциал и възможност за реализиране на дейности, които са в съответствие с предмета и целите им на опазване, реализиране на екосистемни ползи, което също има косвено положително въздействие за населението. Не са свързани с отрицателни въздействия;
- *Б(3) Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими* – опазването на културните ценности също няма пряко отношение към човешкото здраве, но създават възможности

за културен туризъм, което е с косвен положителен ефект върху здравето на хората. Не са свързани с отрицателни въздействия;

- *Б(4) Семепроизводствени насаждения и градини, Б(5) Горски разсадници, Б(6) Опитни географски култури от горски дървесни и храстови видове* и *Б(7) Дендрариум* – косвено положително въздействие, свързано с осигуряването на горски репродуктивни материали за лесовъдски цели, запазване на биологичното разнообразие, като дендрариумите са и места за отдих. Не са свързани с отрицателни въздействия;
- *Б(8) Научно-изследователски и учебно-опитни гори* – косвено положително въздействие – в тези гори се провеждат обучения, изследвания, изпитване на нови технологии и добри практики за устойчиво управление на горите;
- *Б(9) Горски територии до 200 т около туристическите хижи, категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение* – пряко и косвено положително въздействие върху факторите на околната среда, влияещи на човешкото здраве (подобрена визуалност, микроклимат, ограничаване на шума) – тези територии са изцяло с рекреационна функция;
- *Б(10) Бази за интензивно стопанисване на дивеча* – косвено положително въздействие, свързано с осигуряване на дивечови запаси (развитие на лова за развлечение и спорт), разнообразие и съхраняване на генетичния фонд;
- *Б(11) С рекреационно значение* – въздействието е пряко и косвено положително, тъй като в тези територии се поддържа и развива рекреационния потенциал на горските територии;
- *Б(12) За поддържане на ландшафта* – въздействието е косвено положително – в тези територии се съхраняват естествените екосистемни режими, процеси и функции и се постига интегрирано управление на териториите;
- *Б(13) Гори с висока консервационна стойност* – консервационна стойност 5 Основни потребности на населението (*места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности и коренното население (вкл. поминък, здраве, храна, вода*), идентифицирани с тяхно участие) има пряко положително значение за населението. Останалите стойности имат косвено положително въздействие.

В. Стопански горски територии – в тях се осъществява устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти, което има положително отражение върху икономическите аспекти, свързани с населението. За област Добрич тези територии заемат незначителна площ сравнено с всички горски територии – под 4 000 ha. Не са свързани с отрицателно въздействие при недопускане на преексплоатация.

Г. Зони за защита от урбанизация – очаква се изцяло положително въздействие, тъй като тези територии са за предоставяне на екосистемни ползи, които ще благоприятстват подобряване на качеството на живот и благополучието на населението. В

същото време не се очакват отрицателни въздействия от реализиране на екосистемните ползи.

Б. Въздействие, свързано с предложеното възмездно ползване на обществени екосистемни ползи в част III на ОПРГТ

Очаква се изцяло пряко (от екосистемни ползи: защита от наводнения; обезпечаване на количеството и качеството на водата; екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат; осигуряване на условия за рекреация и туризъм) и косвено (от екосистемни ползи: поддържане на биологичното разнообразие; поддържане на традиционен ландшафт; защита на природното и културно наследство; защита на инфраструктурни обекти и съоръжения; забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата) положително въздействие, тъй като екосистемните ползи ще благоприятстват подобряване на средата и качеството на живот и благополучието на населението. В същото време не се очакват отрицателни въздействия от реализирането им.

В. Въздействие на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство съгласно Част IV на ОПРГТ

В.1. Оценка на въздействието на цели, насоки и препоръки за стопанисване за Горското стопанство

А. Защитни гори

- *А(1) Горски територии за защита на почвата* – насоките, забраните и ограниченията са свързани с постигане на целта за управление на тези територии – няма предвиждания, които да водят до риск за населението и човешкото здраве;
- *А(2) Горските територии за защита на водите* – насоките, забраните и ограниченията са свързани с осигуряване опазването на водоизточниците от замърсяване и регулиране на водния отток, което ще е с пряк постоянен положителен ефект върху човешкото здраве;
- *А(3) Горските територии за защита на урбанизираните територии* – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;
- *А(4) Горските територии за защита на сгради и обекти на техническата инфраструктура* – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;
- *А(6) Защитните горски пояси* – насоките, забраните и ограниченията ще имат пряко и косвено, вторично, постоянно положително въздействие, свързано с увеличаване площта и обхвата на поясите; осигуряване и удължаване на ефективния период на въздействие на поясите; създаване на противоветрова защита край границите на земеделски имоти, канали, пътища; увеличаване на зелените площи в резултат на

залесяване на невъзобновени сечища, голи горски площи и изоставени земеделски земи с видове, адаптивни към климатичните промени;

- *А(7) В създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии, включени в обхвата на тези проекти* - насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве.

Б. Специални горски територии

Категория Б е свързана със следните въздействия върху човешкото здраве:

- *Б(1) Включени в границите на защитените територии по ЗЗТ* и *Б(2) Включени в защитени зони, декларирани и обявени по реда на ЗБР*- насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;
- *Б(3) Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими* – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;
- *Б(4) Семепроизводствени насаждения и градини* - насоките, ограниченията и забраните като цяло не са свързани с риск за населението и човешкото здраве. Риск за здравето на хората би могъл да произтече косвено и вторично от предвидените насоки за торене и борба с болестите и вредителите. Този риск е свързан с възможността за проникване на елементи и вещества от торовете и препаратите за растителна защита (ПРЗ) в почвите, водите и в растения, които се ползват за храна. Съответно и торенето и използването на ПРЗ следва да се извършва съобразно нормите за прилагане на такива препарати, при съобразяване наличието на водни тела – и повърхностни и подземни, наличие на санитарно-охранителни зони на водоизточници. Специално при употребата на пестициди и ПРЗ като цяло, е необходимо прилагане на относимите мерки от проекта на *Актуализиран Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България* (анализ и предложение за мерки от Актуализирания план, които са относими към ОПРГТ, е направен в **Таблица № 5-1** на **т.5** на доклада за екологична оценка). Тези мерки са относими не само за Б(4), а за всички горски територии и участъци, в които се прилагат ПРЗ за борба с вредители;
- *Б(5) Горски разсадници* - насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;
- *Б(6) Опитни географски култури от горски дървесни и храстови видове* - насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;
- *Б(7) Дендрариум* – косвено положително въздействие от насоката за създаване на условия за отдих и пикник, за семейни игри и забавления. Останалите насоки, ограничения и забрани не са свързани с отрицателни въздействия върху населението и човешкото здраве;
- *Б(8) Научно-изследователски и учебно-опитни гори* – косвено положително въздействие ат предвидените насоки за управление – в тези гори се провеждат обучения,

изследвания, изпитване на нови технологии и добри практики за устойчиво управление на горите;

- *Б(9) Горски територии до 200 т около туристическите хижи, категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение* – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;
- *Б(10) Бази за интензивно стопанисване на дивеча* – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;;
- *Б(11) С рекреационно значение* – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;;
- *Б(12) За поддържане на ландшафта* – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве;;
- *Б(13) Гори с висока консервационна стойност* – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве.

В. Стопански горски територии – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве.

Г. Зони за защита от урбанизация – насоките, ограниченията и забраните не са свързани с риск за населението и човешкото здраве.

В.2. Оценка на въздействието на насоките за управление на областно ниво и за общините

На областно ниво

Приоритетно направление 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горските територии за предоставяне на материални екосистемни ползи и услуги - Насоките за управление и четирите оперативни цели не са свързани с рискове за населението и човешкото здраве. В резултат на изпълнението им се гарантира устойчивото ползване на дървесина и на недървесни продукти, което има положително отношение към качеството на живот и благосъстоянието на населението.

Приоритетно направление 2: Устойчиво управление на природните ресурси в горските територии за предоставяне на регулиращи и поддържащи екосистемни ползи и услуги - пряко положително въздействие произтича от предвижданията за поддържането и полагането на грижи за вододайните зони, изграждане на нови водохващания и водопроводи, опазване на горските и водните ресурси от замърсяване, подобряване качеството на питейната вода. Не са включени предвиждания, които биха имали отрицателен ефект върху населението и човешкото здраве.

Приоритетно направление 3 – Подобряване на транспортната достъпност, инфраструктурата и опазване на околната среда в горските територии –също е с положителен ефект – подобряване на достъпността – в т.ч. във връзка с реагиране и действие при горски пожари, изграждане на заслони, горски кътове, обособени зони за

пикник, даващи възможност за отдих и рекреация, укрепване на свлачищни терени, специализирана туристическа инфраструктура. Не се очакват отрицателни въздействия.

Приоритетно направление 4: Развитие на устойчив туризъм в горските територии – формулираните оперативни цели са свързани с положително въздействие върху човешкото здраве, предвид че са насочени към устойчив туризъм; по-добро управление на туристическия поток; съхранение и устойчиво ползване на природните ресурси; създаване на зелени площи около населените места, водните площи и промишлените обекти; развитие на компонентите на туристическата инфраструктура; диверсификация на туристическия продукт. Не се очакват негативни въздействия.

Приоритетно направление 5: Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите – предвижданията на свързани с косвено положително въздействие – повишена информираност и знания за необходимостта от опазване на горските територии и за ползите от тях за населението.

На общинско ниво по функционални категории

Въздействието е аналогично на оцененото в **т.В.1** по-горе.

В.3. Оценка на въздействието на цели и насоки за Ловното стопанство

Целите и насоките за ловното стопанство не носят риск за здравето на хората.

Г. Кумулативно въздействие

В рамките на ОПРГТ, осъществяването на всички предвиждания на плана е с положителен кумулативен ефект по отношение на населението и човешкото здраве – в резултат на подобряване на микроклимата; ролята на горите за опазване и осигуряване на качеството и количеството на водите, в т.ч. питейни; опазване на почвите, биологичното разнообразие и ландшафта; поглъщането на замърсители, екраниращата роля на дървесната растителност по отношение на шума; развитието на устойчив туризъм и рекреационния потенциал на горските територии; ограничаване и превенция на ерозия, свлачищни процеси, наводнения.

Д. Обобщение и изводи за въздействието

Въздействието на предвижданията на ОПРГТ като цяло е комплексно положително по отношение на компонентите и факторите на околната среда, които имат отношение към човешкото здраве. Очаква се подобряване на средата за живот – ограничаване на замърсяването на въздуха, шума, опазване на водите и почвите; подобряване на условията и увеличаване на възможностите за отдих и рекреация, което ще резултира с положителен ефект върху здравно-демографския статус на населението в областта.

В рамките на ОПРГТ, осъществяването на всички предвиждания на плана е с положителен кумулативен ефект по отношение на населението и човешкото здраве – в резултат на подобряване на микроклимата; ролята на горите за опазване и осигуряване на

качеството и количеството на водите, в т.ч. питейни; опазване на почвите, биологичното разнообразие и ландшафта; поглъщането на замърсители, екраниращата роля на дървесната растителност по отношение на шума; развитието на устойчив туризъм и рекреационния потенциал на горските територии; ограничаване и превенция на ерозия, свлачищни процеси, наводнения.

С цел ограничаване на рисковете от идентифицираните възможни неблагоприятни въздействия, в т.7 на доклада за екологична оценка са препоръчани допълнителни мерки, които да бъдат включени в проекта на плана.

6.15. Трансгранично въздействие

Област Добрич, за чиито горски територии е разработен проекта на ОПРГТ, граничи на север с Румъния.

При границата с Румъния са общини Шабла, Генерал Тошево, Крушари като в граничните участъци няма значителни горски площи.

Предвижданията на плана са свързани с дейности с локален обхват, в рамките единствено на горските територии на областта.

Характерът на предвижданията, тяхното местоположение и същност, в т.ч. в посочените четири гранични общини, не предполагат значително въздействие върху околната среда и здравето на хората на територията на други държави, и в частност – на територията на Румъния.

6.16. Обобщение на резултатите от оценката на въздействието на ОПРГТ

Нормативните основания и изисквания, в съответствие с които се разработва настоящия ОПРГТ, сами по себе си залагат екологичната насоченост на плана – постигане на устойчиво управление и ползване на горските територии в рамките на областта.

Проектът на ОПРГТ изпълнява тези изисквания, като в резултат на изпълнението му се очаква комплексно положително въздействие върху околната среда, в т.ч. населението и човешкото здраве.

Възможни са незначителни отрицателни въздействия, за чието ограничаване и предотвратяване са необходими допълнителни мерки (предложени са такива в т.7 на ДЕО).

Не се очакват значителни отрицателни въздействия в резултат на изпълнение на ОПРГТ.

Някои от насоките, ограниченията и забраните не постигат целта за съответната функционална категория горска територия, във връзка с което са направени предложения за преформулиране, включване на допълнителни насоки, ограничения и забрани.

Не се очаква значително кумулативно въздействие върху околната среда и здравето на хората при изпълнение на предложените мерки в т.7 на ДЕО.

7. Мерки, предвидени за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последствия от осъществяването на ОПРГТ на област Добрич върху околната среда и човешкото здраве

7.1.Мерки за отразяване в окончателния проект за ОПРГТ

1. За следните подотдели в ДГС „Балчик“ - 20 т, п, р, а1, а2, ю, у, щ ; 56 и,ж,з; 62 в, г, д; 160 д; 161 з; 167 а; 168 а, д; 171 а,е; и

ДГС „Генерал Тошево“ - 5 в, д; 7 б,з; 8 б,в,г,д,е,р; 10 а,б,в,г,д; 13 к; 14 с; 16 е;17 а,е,ж; 18 з,д,е; 19 б,в,з, л,к,м,о; 20 а,б,в,г; 21 б,и,к,у; 22 ц,ч,ш; 25 б,г; 26 б,з,е,к,и,л; 28 о,з,и; 33 ж,о,п,н,р,ш,щ,ю; 35 р,п,д,м; 36 о,к; 37 г, е,д; 38 л;

1.1. Всички горскостопански мероприятия да се извършват извън периода на размножаване на птиците 1 март – 30 юни;

1.2. Посочените подотдели да бъдат включени в зоната Специални горски територии /Гори с висока консервационна стойност.

1.3. В посочените подотели не е препоръчително да се извеждат сечи, освен на единични дървета (до 10% от дървостоя в това число за санитарни сечи при доказан каламитет на вредители и отгледни сечи).

Очакван резултат от мярка 1: Опазване на конкретни находища на видове птици застрашени от изчезване и техните местообитания. В описаните подотдели са установени конкретни находища на редки и застрашени видове дневни грабливи птици и кълвачи от Приложение № 3 на ЗБР.

2. За зона *Г. Зоните за защита от урбанизация* да отпадне строителството на хидротехнически съоръжения (с изключение на тези, които са пряко свързани със защита от вредното въздействие на водите и мостове).

Очакван резултат от мярка 2: Опазване на крайречни гори и местообитания, хидробионтни видове като риби, поточен рак, безгръбначни и др., както и видове силно привързани към реките като голяма водна земеровка, видра, воден кос, планинска стърчиопашка, земеродно рибарче, черен щъркел и др.

3. В проекта за ОПРГТ да се отразят следните промени в ***Част Четвърта- Цели на управлението на горските територии и ловното стопанство, т. 1- Цели на управление по функционална принадлежност на горските територии*** да се включат следните

насоки за управление, забрани и ограничения, приложими за всички функционални категории горски територии:

3.1. Залесяването на речните брегове, като мярка против ерозия, приоритетно с видове формиращи специфични местообитания, като черна елша (*Alnus glutinosa*) и върби (*Salix alba и Salix fragilis и* др.).

Очакван резултат от мярка 3.1: Подобряване на морфологичните условия и екологичното състояние на повърхностните водни тела посредством стабилизиране на речните брегове, намаляване и ограничаване на ерозионните процеси.

3.2. Залесяване на крайречните зони и заливаемите тераси с местни дървесни видове типични за съответните местообитания в Добруджа. Запазване естественото състояние на речните легла, брегове и крайбрежните заливаеми ивици.

Очакван резултат от мярка 3.2: Осигуряване на добро водозадържане при преминаване на високи води, включително при свързване на речното корито с влажните горски съобщества (естествени ретензионни обеми), намаляване риска от наводнения (изпълнение на мерките заложени в ПУРН), повишаване на нивото и подхранване на подземните води, подобряване екологичното състояние на повърхностните водни тела и количественото състояние на подземните водни тела (изпълнение на мерките заложени в ПУРБ).

3.3 Провеждане на залесителни мероприятия за увеличаване лесистостта на водосбора при отчитане характеристиките на местооботанията и потенциалното въздействие на залесяването върху природозащитното им състояние.

Очакван резултат от мярка 3.3: Подобряване екологичното състояние на повърхности води, подобряване на речния отток, ограничаване на риска от поройност на реките и възникване на наводнения.

3.4. Използване с предимство на лесовъдски системи, за естествено възобновяване във водосбора с гора, с цел намаляване повърхностния воден отток.

Очакван резултат от мярка 3.4: Намаляване поройността на реки, ограничаване риска от наводнение, увеличаване попивната способност на почвата.

3.5. При ново залесяване, създаване на защитни горски пояси, зелени зони, медоносни култури в естествени и полуестествени тревни съобщества, например всички земеделски земи с НТП „пасища“ „ливади“, „мери“, „изоставени ниви“, „голини“ „поляни“ да се извършва преценка за екологична оценка и оценка за съвместимостта.

Очакван резултат от мярка 3.5:. Опазване на природните местообитания от Червена книга на България, том 3, като 08Е1 Западнопонтийски петрофитни степи и 11Е1 Ксеротермни ливади и пасища от садина *(Chrysopogon gryllus*), белизма (*Bothriochloa*

ischaemum) и валезийска власатка *(Festuca valesiaca*) и др., както и на свързани с тях популации и местообитания на защитени видове, като *Himantoglossum caprinum, Bellevalia sarmatica, Anemone sylvestris, Adonis volgensis, Paeonia tenuifolia, Potentilla emili-popii, Astragalus excapus, Ruta graveolens, Goniolimon besseranum, Convolvulus lineatus, Anchusa stylosa, Nepeta parviflora* и др. Опазване на находища на европейския лалугер, пъстрия и степния пор, дебелоклюна чучулига, късопръста чучулига, полска бъбрица, турилик, различни видове безгръбначни и др.

3.6. Неместните видове от списък на инвазивните чужди видове от страницата на МОСВ https://www.moew.government.bg/bg/priroda/biologichno-raznoobrazie/nemestni-i-invazivni-chujdi-vidove/invazivni-chujdi-vidove/ да не се използват за залесяване в ЗЗ и ЗТ, а в останалите територии при доказана необходимост.

Очакван резултат от мярка 3.6: Ограничаване навлизането на чужди инвазивни видове.

3.7. Да отпадне насоката за създаване на интензивни култури с къс турнус (industrial forestry) в крайречните земи от всички защитени зони и защитени територии на територията на област Добрич.

Очакван резултат от мярка 3.7: Предотвратяване на потенциално отрицателно въздействие върху горските природни местообитания от Червена книга на България, том 3, като Гори от сребролистна липа, Мизийски смесени дъбови гори, Крайречни върбово-тополови гори; Равнинни мезофилни дъбови и габрови гори и вероятно други, и вероятно други, както и на свързани с тези местообитания популации на защитени видове, като Galanthus elwesii, G. nivalis и др.

3.8. При условие, че при определяне на нови санитарно охранителни зони на съществуващи или на нови водоизточници използвани за питейно-битово водоснабдяване и водоизточници на минерална вода, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни цели се засягат горски територии, същите да се категоризират своевременно като горски територии от функционална категория „А.2 „Горски територии за защита на водите", с цел въвеждане на съответни ограничения и забрани в процеса на тяхното стопанисване и управление.

Очакван резултат от мярка 3.8: Опазване на водите и човешкото здраве.

4. В Част Четвърта. т.1.1. Защитни горски територии - „Насоки за управление, забрани и ограничения“ **за А(1). В горските територии за защита на почвата:**

4.1. Да се замени насоката за управление (предвидена в проекта на ОПРГТ) „подпомагане на възобновяването чрез изсичане на подлеса в изредени насаждания“ със следния текст: „ в случаите когато възобновяването на насаждението е затруднено от подлес, може да се прилага мероприятието - изсичане на подлеса“.

Очакван резултат от 4.1: Подпомагане възобновяването на естествените насаждения и опазване на местообитанията за гнездене, укритие и хранене на редки и защитени видове птици.

4.2. Да се включат следните насоки и ограничения:

4.2.1. Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;

4.2.2. Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;

4.2.3. При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната покривка и почвената повърхност;

4.2.4. При необходимост да се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва местна горскодървесна растителност;

4.2.5. В места с активни ерозионни процеси или потенциал за развитие на ерозия да се прилагат мерки за защита и/или стабилизиране на почвата;

4.2.6. Да се провеждат мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност, но залесяването на стръмни склонове с нестабилни почви не се препоръчва, ако не се използват и допълнителни инженерни съоръжения, които укрепват склона;

4.2.7. След провеждането на дърводобивни дейности да се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

Очакван резултат от мярка 4: Повишаване жизнеността и устойчивостта на горските насаждения, минимизиране на въздействието върху растителността и почвите, предотвратяване и ограничаване на ерозионни и свлачищни процеси.

5. В Част Четвърта. т.1.1. Защитни горски територии - „Насоки за управление, забрани и ограничения“ за **А(2). В горските територии за защита на водите** да се включат следните насоки за управление, ограничения и забрани:

5.1. В горските територии за защита на водите за намаляване на повърхностния воден отток да се използват лесовъдски системи с естественото възобновяване.

5.2.Забрана за прилагане на голи сечи във водосбора на водохващания от повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване с изключение на интензивните горски култури;

5.3. Спазване на забраните и ограниченията в санитарно-охранителните зони на водоизточниците използвани за питейно –битово водоснабдяване и водоизточници на минерална вода, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни цели и съобразяване с тях в горските територии около такива водоизточници, за които има стартирала процедура за учредяване на СОЗ.

Очакван резултат от мярка 5: Опазване на водоизточниците от повърхностните и подземните води предназначени за питейно – битово водоснабдяване от замърсяване (включително с пестициди) и недопускане влошаване качеството и количеството на водните ресурси.

6. В част Четвърта в „Насоки за управление, забрани и ограничения“ за **А(7). В създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии -** да се включи текст, че за управление на горите в тази категория се използват насоките, забраните и ограниченията разработени за категорията А(1) „Горски територии за защита на почвата“.

Очакван резултат от мярка 6: Повишаване жизнеността и устойчивостта на горските насаждения, минимизиране на въздействието върху растителността и почвите, предотвратяване и ограничаване на ерозионни и свлачищни процеси.

7. За Част Четвърта. т.1.2. Специални горски територии -„Насоки за управление, забрани и ограничения**“ за Б(1). Горски територии включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии:**

7.1. Текстът в ОПРГТ в част „Насоки за управление, забрани и ограничения“ за защитените територии**:**

„При извършване на горскостопанските дейности в защитените територии, в установените им граници да се оставят минимално 5 бр. биотопни дървета на ha с цел защита на различни видове сапроксилни насекоми, безгръбначни, земноводни, влечуги, птици и бозайници, които са предмет на опазване“ и „Забрана за водене на санитарни сечи и изваждане до 10 m^3 мъртва и/или гниеща дървесина от запаса на насажденията и стари дървета в горските територии – държавна собственост, с изключение на случаите на големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети“ да се замени със следния: *„При извършване на горскостопанските дейности в защитените територии, в установените им граници от запаса на насажденията на 1 ha да се оставят минимално 5 бр. биотопни дървета и поддържане на мъртва дървесина не по-малко от 8% от запаса на насажденията, с изключение на горите с висока степен на пожарна опасност, с цел защита на различни видове сапроксилни насекоми, безгръбначни, земноводни, влечуги, птици и бозайници, които са предмет на опазване“.*

Очакван резултат от мярка 7: Ограничаване на отрицателното въздействие върху биоразнообразието, сапроксилни насекоми, безгръбначни, земноводни, влечуги, птици и бозайници.

8. За част Четвърта т.1.2. „Насоки за управление, забрани и ограничения“ **за Б(2). Горски територии включени в защитените зони, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие, в** текста за тези горски територии да се добави:

8.1. В подотделите или имотите с установени гнездови находища/гнезда на редки и защитени видове птици или места за размножаване на бозайници, провеждането на сечи се извършва след размножителния период (1 април – 15 юни), освен в случаите на природни нарушения или ситуации, застрашаващи здравето и живота на хората.

Очакван резултат от мялка 8: Опазване на редки и защитени видове птици и бозайници: дневни грабливи птици, сови, кълвачи, лещарка, гълъб хралупар, горски бекас, златка, вълк и др. Осигуряване на спокойствие (минимизиране на безпокойството) за размножаващите се видове птици и бозайници в горите.

9. В Част Четвърта. т.1.2. Специални горски територии -„Насоки за управление, забрани и ограничения“ за **Б(9). Горски територии до 200 m около туристическите хижи**, **категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение** да се включат следните насоки за управление, ограничения и забрани**:**

9.1. Горскостопанските мероприятия да се планират и провеждат след предварителна оценка на въздействието им върху естетическата стойност на съответния ландшафт и обекти/маршрути от значение за туризма и рекреацията и за културната, религиозна и етническа идентичност на местните общности. При оценката трябва да се вземат предвид и особеностите на релефа (промени в покритието с гора на територии, разположени върху склонове, са значително по-видими от тези в равнинни терени);

9.2. В горски територии, които са видими за или се посещават от значителен брой хора (например гори покрай републиканската пътна мрежа, гори в близост до населени места, туристически маршрути и обекти, места за рекреация, културни забележителности и др.) и в които е планирано провеждане на възобновителни сечи, приоритетно да се прилагат дългосрочни възобновителни сечи, като площта на сечищата, както и размера и разположението на отваряните възобновителни пространства се съобразяват и с ефекта им върху естетическите стойности на съответната територия;

9.3. Запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). Дървета опасни за

здравето и живота, разположени в близост до туристически обекти, да се повалят и оставят като мъртва дървесина.

9.4. При необходимост от провеждане на възобновителни и отгледни сечи в насаждения покрай републиканската пътна мрежа, туристически маршрути и обекти, места за рекреация, културни забележителности, религиозни обекти и др., с цел смекчаване на визуалния ефект от сечта, да се оставя защитна ивица с минимална ширина 20 метра, в която не се провеждат сечи или ти са с минимална интензивност;

9.5. Препоръчително е през туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

Очакван резултат от мярка 9: Постигане на целите на управление на функционалната категория. Ограничаване на неблагоприятните визуални въздействия, опазване на ландшафта, предотвратяване на дискомфорта за посетителите.

10. В Част Четвърта. т.1.2. Специални горски територии -„Насоки за управление, забрани и ограничения“ за **Б(11). Горски територии с рекреационно значение:**

10.1. Да се включат предложените по-горе насоки за управление, забрани и ограничения за категорията Б(9) „Горски територии до 200 m около туристическите хижи, категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение“.

10.2. Препоръчително е през туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията

10.3. За гори около находищата на лечебна кал Шабленската и Балчишката тузла, в съответствие е разпоредбите на Наредба № 14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите да бъде добавено следното:

-в горските територии, попадащи в охранителна зона А на находищата на лечебна кал „Шабленската тузла" и „Балчишка тузла" се забранява ползването на средства за растителна защита и изсичането на дървесната растителност;

-в останалите част от горските територии около калонаходищата, попадащи в охранителна зона „Б“; около- тях се забранява дърводобив, а използването на средства за растителна защита се ограничава, като не се допуска употреба на химични средства за растителна защита, когато може да окажат неблагоприятно въздействие върху курортните ресурси и природната среда.

Очакван резултат от мярка 10.: Постигане на целите на управление на функционалната категория. Ограничаване на неблагоприятните визуални въздействия, опазване на ландшафта, предотвратяване на дискомфорта за посетителите.

11. В Част Четвърта. т.1.2. Специални горски територии -„Насоки за управление, забрани и ограничения“ за **Б(12). Горски територии за поддържане на ландшафта** да се включат следните насоки за управление, ограничения и забрани:

11.1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на процента на лесистост.

11.2. Използват се лесовъдски системи, които поддържат видовото, възрастово и структурно разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. При планиране на горскостопанските дейности да се запазва / задълбочава пространствената мозаечност на насажденията по отношение на видов състав, възраст и структура. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особенностите на конкретното насаждение.

11.3. Насаждения с подходящи характеристики от основно представените горскодървесни видове да бъдат отделени за осигуряване на гори във фаза на старост (Old-growth forests).

11.4. Спазват се екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.

11.5. Дава се приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.

11.6. Не се допуска антропогенна смяна на коренния дървесен състав на насажденията.

11.7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. Да не се внасят чуждоземнни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение на горските територии.

11.8. Не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства – (голини, ливади, пасища, имоти и др.) в горските масиви, с изключение на мероприятия за контрол на ерозионни процеси.

11.9. Не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията. При планиране на пътищата и инфраструктурата, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на организмите – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните.

11.10. Осъществяване на контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности и да се предприемат мерки за предотвратяване/смекчаване на потенциални неблагоприятни въздействия.

Очакван резултат от мярка 11.: Постигане на целите на управление на функционалната категория – запазване на естествените ландшафти, предотвратяване на фрагментирането, опазване на биологичното разнообразие.

12. В част Четвърта. т.1.2. Специални горски територии - „Насоки за управление, забрани и ограничения“ **за Б(13). Гори с висока консервационна стойност***:*

12.1. В проекта на ОПРГТ да се отразят в цялост всички насоки за управление и мерки за стопанисване, документирани в Практическото ръководство „Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България” (2016 г.), както и разработените доклади за ГВКС на съответните ДГС или за всяка от категориите ГВКС да се препраща с линк към съответната част от ръководството.

12.2. В проекта на ОПРГТ да се представят и площите на всяка от категориите на ГВКС.

Очакван резултат от мярка 12.1 и 12.2.: Отстраняване на технически грешки. Постигане на целите на управление на функционалната категория.

12.3. В ГФС се забранява строителство, вкл. обекти по чл. 54 от ЗГ, залесяване и сечи, с изключение на случаите на повреди над 50%.

Очакван резултат от мярка 12.3: Постигане на целите на управление на функционалната категория. Дългосрочно опазване на ГФС, редки и защитени видове животни, снижаване на въздействието от климатичните промени, запазване на качеството на водите и ограничаване на ерозията.

13. В Част Четвърта. т.1.4. Зони за защита от урбанизация - „Насоки за управление, забрани и ограничения“ за **Г. „Зони за защита от урбанизация“ :**

13.1. Към забраната за строителство да се включат и хидротехническите съоръжения (с изключение на тези, които са пряко свързани със защита от вредното въздействие на водите и мостове).

Очакван резултат от мярка 13: Постигане на целите на управление на функционалната категория. Изграждането на хидротехнически съоръжения имат крайно негативно въздействие върху хидробионтите – риби, поточен рак, безгръбначни, а също и върху някои видове бозайници и птици – голяма водна земеровка, видра, воден кос, планинска стърчиопашка, земеродно рибарче, черен щъркел. С мярката се цели опазване на крайречни гори и местообитания, хидробионтни видове като риби, поточен рак, безгръбначни и др., както и видове силно привързани към реките като голяма водна земеровка, видра, воден кос, планинска стърчиопашка, земеродно рибарче, черен щъркел и др.

14. В т.5. от проекта на ОПРГТ – „Насоки за управление на ловното стопанство“:

14.1. Европейски вълк (*Canis lupus*) да отпадне от обхвата на предложената насока „Регулиране на числеността на едрите хищници“, тъй като е вид от Червената книга на България, със статус „уязвим“ и мерките за неговото опазване включват ограничаване на лова му.

Очакван резултат от 14.1: Опазване на вида европейски вълк (*Canis lupus*), включен в ЗБР, Червената книга на Р България и европейското законодателство.

14.2. Отпадане на текста на проекта на ОПРГТ за **даване на допълнителни стимули з**а ловците за отстрел на хищници по отношение на вълка (стр.76 от проекта на ОПРГТ).

Очакван резултат от мярка 14.2.: Опазване на вида европейски вълк (*Canis lupus*), включен в ЗБР, Червената книга на Р България и европейското законодателство.

14.3. Отпадане на препоръката за „значително редуциране“ на числеността на сивата и посевната врани и свраката от страна на ловците.

Очакван резултат от мярка 14.3.: Тези видове са основни гнездостроители в полските ландшафти и в техните изоставени гнезда често започват да гнездят различни видове соколи и други грабливи птици, горски ушати сови и др. Така например колониите на посевната врана са ключово гнездово местообитание за вечерната ветрушка (*Falco vespertinus*) – вид граблива птица на границата на изчезването у нас. Освен това при посевната врана се наблюдава драстично намаляване на числеността у нас през последните 20 години като колониите и извън селищата почти повсеместно изчезнаха. Врановите птици се хранят много често по полето и с мишевидни гризачи и по този начин принасят полза на земеделието. Чрез мярката се постига опазване на редки и застрашени видове като различни видове соколи и други грабливи птици, горски ушати сови и др., които използват изоставените гнезда на сивата, посевната врана и свраката в полските ландшафти.

.

7.2.Мерки за изпълнение при прилагането на ОПРГТ

1.Недопускане вторично замърсяване на водите, физическо увреждане на речните легла и водовземните съоръжения при провеждане на горскостопанските мероприятия по управление на горите, имащи отношение към отгледни сечи, сечи за подобряване на санитарното състояние, възобновителни сечи, дейностите по възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горите, изграждането на съоръжения за укрепване на свлачищните терени покрай пътищата, поддържането на маршрутите и туристическа инфраструктура в горските територии.

Очакван резултат: Ограничаване вторичното замърсяване на повърхностните, подземните и минералните води, запазване естествената морфология на речните корита и физическата цялост на водовземните съоръжения.

2. Създаване на необходимите условия, изразяващи се в ясно обособени и регламентирани места за изхвърляне на отпадъци, почивка, палене на огън, бивакуване и други, така че при очакваният засилен човекопоток в резултат от разработване на туристическите маршрути в горските територии и създаването на зелени (паркови) зони около водните площи да не се допусне замърсяването на водите и речните легла.

Очакван резултат: Намаляване и ограничаване на дифузно и/или точково замърсяване на повърхностните води с биогенни и други вещества. Запазване на съществуващото или общо подобряване на екологичното състояние.

3. Предлагане, съвместно с ИАРА, на места допустими за любителски риболов и ясното им упоменаване при рекламиране на риболовния туризъм, като част от планираната диверсификация на туристическия продукт. Разработването на концепцията за този вид туризъм, трябва да бъде трайно съобразена с изискванията на ЗВ, ЗРА, ПУРБ на Дунавски и Черноморски райони, системата и плановете за мониторинг на повърхностните води.

Очакван резултат: Коректност и съпоставимост на данните получени от провеждания контролен мониторинг на рибната фауна в системата на ИАОС и БД за състоянието на водните тела.

4. Обмен на GIS информация между регионалните структури, отговорни за прилагане на ОПРГТ на област Добрич, и други държавни администрации и структури – МОСВ (БД и РИОСВ), МРРБ, РИМ и др**.**

Очакван резултат: Постигане на дългосрочен положителен ефект при устойчивото управлението на водните ресурси и обектите на културното наследство и постигане на добро ниво на интегрираност между стратегическото планиране на горското стопанство и управлението на водните ресурси и обектите на културното наследство на регионално ниво.

5. За ограничаване на шума при извършване дейности за дърводобив и сечи в райони, разположени в близост до обекти и зони, подлежащи на здравна защита, е препоръчително спазването на стриктен график за дейностите, да не се използват повече от едно технически средства (машини, моторни триони).

Очакван резултат: Ограничаване на въздействието на шума в зони и върху обекти, подлежащи на здравна защита.

6. Да се осигури регулиране и контрол на трафика по съществуващите и новопредвидени обекти на пътната инфраструктура в границите на териториалния обхват на ОПРГТ, така че да не се допусне превишение на нормите за шум за разположени в близост обекти, подлежащи на здравна защита.

Очакван резултат: Ограничаване на въздействието на шума в зони и върху обекти, подлежащи на здравна защита.

7. При планиране и използване на препарати за растителна защита за борба с вредителите в горски територии да се прилагат относимите забрани и ограничения от Актуализирания Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България.

Очакван резултат: Предотвратяване на отрицателни последици за околната среда и здравето на хората от употребата на препарати за растителна защита (относимите мерки от проекта на Актуализирания Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България са изброени в таблицата към т. 5 на ДЕО).

8. При установени на терен гнезда, места за размножаване на видове от Приложение 3 на ЗБР, горскостопанските дейности да бъдат съобразени с размножителния период (1април – 15 юни).

Очакван резултат: Опазване на редки и защитените видове.

9. При ново залесяване, създаване на защитни горски пояси, зелени зони, медоносни култури в естествени и полуестествени тревни съобщества, например всички земеделски земи с НТП „пасища“ „ливади“, „мери“, „изоставени ниви“, „голини“ „поляни“ да се извършва преценка за екологична оценка и оценка за съвместимостта.

***Очакван резултат*:** Опазване на природните местообитания от Червена книга на България, том 3, като 08Е1 Западнопонтийски петрофитни степи и 11Е1 Ксеротермни ливади и пасища от садина *(Chrysopogon gryllus),* белизма *(Bothriochloa ischaemum)* и валезийска власатка *(Festuca valesiaca)* и др., както и на свързани с тях популации и

местообитания на защитени видове, като *Himantoglossum caprinum, Bellevalia sarmatica, Anemone sylvestris, Adonis volgensis, Paeonia tenuifolia, Potentilla emili-popii, Astragalus excapus, Ruta graveolens, Goniolimon besseranum, Convolvulus lineatus, Anchusa stylosa, Nepeta parviflora и др.* Опазване на находища на европейския лалугер, пъстрия и степния пор, дебелоклюна чучулига, късопръста чучулига, полска бъбрица, турилик, различни видове безгръбначни и др.

10. Да бъдат подлагани на процедури по оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони от НАТУРА 2000 всички дейности по увеличаване и поддържане на лесистостта в земеделски земи, създаване на линейни пояси от дървесна и храстова растителност по границите на земеделските парцели, около земеделските ферми, край канали, пътища и др.

Очакван резултат: Предотвратяване на значителното отрицателно въздействие върху всички тревни природни местообитания областта, както и на свързани с тях местообитания и популации на консервационно значими видове растения и животни.

8. Мотиви за избор на разгледаните алтернативи

За проекта на ОПРГТ не са разработени алтернативи, но в резултат на оценката на въздействието на проекта на ОПРГТ върху околната среда и здравето на хората са разгледани и други разумни алтернативи като промяна на териториалния обхват на някои от функционалните зони и разширява и прецизира предвидените за тях цели, насоки и ограничения.

Предложени са и мерки за ограничаване и намаляване на отрицателните въздействия върху околната среда и човешкото здраве, които разгледани като съвкупност, представляват алтернатива на първоначалния проект на ОПРГТ.

В тази връзка са анализирани:

„Нулева“ алтернатива, равносилна на отказ от прилагането на ОПРГТ;

Алтернатива 1 – прилагане на проекта на ОПРГТ, предоставен от възложителя;

Алтернатива 2 – прилагане на проекта на ОПРГТ, с промени, произтичащи от предложенията и мерките в **т.7.1** на ДЕО.

„Нулевата“ алтернатива и нейното въздействие върху околната среда и здравето на хората е оценено в т.2.2 на ДЕО. От оценката се вижда, че тя ще доведе до задълбочаване на наблюдаваните негативни тенденции по отношение на компоненти и фактори на средата. Основен недостатък на тази алтернатива е липсата на интегрирано управление на горите в областта – в момента те се управляват съгласно горскостопански планове и програми, разработвани от собствениците на съответните горски територии. По този начин не може

да се постигне интегрирано, координирано и устойчиво управление и ползване на горите, което е с отрицателен ефект за околната среда и здравето на хората.

Алтернатива 1, равносилна на прилагането на проекта на ОПРГТ, предоставен от възложителя/изготвен от проектантския екип, е подробно оценена в ДЕО. Като цяло, очакваното въздействие е положително, но по отношение на някои предвиждания е установено следното:

- ОПРГТ има потенциал да доведе до неблагоприятни въздействия във следните полигони/номера ДГС „Балчик“ - 20 т, п, р, а1, а2,ю,у,щ ; 56 и,ж,з; 62 в,г,д; 160 д; 161 з; 167 а; 168 а,д;171 а,е; и ДГС „Генерал Тошево“ - 5 в,д; 7 б,з; 8 б,в,г,д,е,р; 10 а,б,в,г,д; 13 к; 14 с; 16 е;17 а,е,ж; 18 з,д,е; 19 б,в,з, л,к,м,о; 20 а,б,в,г; 21 б,и,к,у; 22 ц,ч,ш; 25 б,г; 26 б,з,е,к,и,л; 28 о,з,и; 33 ж,о,п,н,р,ш,щ,ю; 35 р,п,д,м; 36 о,к; 37 г, е,д; 38 л по отношение на опазване на редки и защитени видове птици;
- непълно отразява и/или влиза в противоречие с някои цели по опазване на околната среда, формулирани в относимите стратегически документи (виж **Таблица № 5-1** към **т.5** на ДЕО);
- някои от насоките за управление, забраните и ограниченията са формулирани неясно и не могат да постигнат пълно целите за съответните функционални категории гори, или са некоректни спрямо действащото законодателство.

Алтернатива 2 предлага реализиране на проекта на ОПРГТ, след отразяване в него на предложените мерки в **т.7.1** на ДЕО.

Алтернатива 2 разширява зоната за **Специални горски територии – Гори с всичока консервационна стойност** със следните полигони/номера в ДГС „Балчик“ - 20 т, п, р, а1, а2, ю, у, щ; 56 и, ж, з; 62 в, г, д; 160 д; 161 з; 167 а; 168 а, д; 171 а, е; и ДГС „Генерал Тошево“ - 5 в, д; 7 б, з; 8 б, в, г, д, е, р; 10 а, б, в, г, д; 13 к; 14 с; 16 е; 17 а, е, ж; 18 з, д, е; 19 б, в, з, л, к, м, о; 20 а, б, в, г; 21 б, и, к, у; 22 ц, ч, ш; 25 б, г; 26 б, з, е, к, и, л; 28 о,з,и; 33 ж, о, п, н, р, ш, щ, ю; 35 р, п, д, м; 36 о, к; 37 г, е, д; 38 л и подпомага опазването на редки и защитени видове птици от Приложение №3 на ЗБР.

Отразява целите на опазване от различните сратегически и планови документи в насоките и целите на управление на различните функционални категории горски територии.

Тъй като Алтернатива 2 преодолява недостатъците на Алтернатива 1 и със сигурност е по-благоприятна от „Нулевата“ алтернатива, предлагаме тя да бъде избраната алтернатива за реализиране на плана, която ще доведе до комплексно положително въздействие върху околната среда и здравето на хората и превенция на нежелани въздействия.

9. Методи за извършване на екологичната оценка, използвана нормативна база и документи и трудности при събиране на необходимата за това информация

Основната цел на екологичната оценка е интегриране на въпросите на околната среда при подготовката на ОПРГТ на област Добрич, осигуряването на високо ниво на опазване на околната среда и постигане на устойчиво развитие при управление на горските територии на областта.

Екологичната оценка е инструментът, който позволява установяване на възможния риск за околната среда от предвижданията, идентифицирани в проекта на ОПРГТ. ЕО цели интегриране на целите на екологичната политика и предотвратяване взимането на погрешни решения, които впоследствие биха довели до необходимост от промени в плана, коригиращи действия и/или риск от увреждане на околната среда или неблагоприятно въздействие върху човешкото здраве.

Основен подход, който е следван, е изготвяне на документацията по ЕО при изпълнение на законовите и подзаконови нормативни изисквания по ЕО, както и наличните указания, ръководства и препоръки за извършването ѝ на национално, европейско и международно ниво.

Ползвана е следната **методологична база**:

- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България,2002 г.;
- Ръководство на Европейската комисия за прилагането на Директива 2001/42/ЕС относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Ръководство за интегриране на изменението на климата и биоразнообразието в стратегическата екологична оценка, 2013 г., Европейска Комисия;
- Ресурсно ръководство за подпомагане прилагането на Протокола за стратегическа екологична оценка, 2011 – ИКЕ-ООН.

В Доклада за ЕО е осигурено:

- Извършване на детайлни анализи и оценки, позволяващи предлагането и включването на повече превантивни мерки за опазване на околната среда и ограничаване на въздействията върху околната среда, за които липсват превантивни мерки;
- Въздействие върху процеса на планиране по отношение на аспектите за устойчиво развитие и опазване на околната среда;
- Установяване на екологичните проблеми и техните величини, имащи отношение към ОПРГТ на област Добрич;
- Установяване на преките и непреки въздействия и възможните начини за редуциране на значителните въздействия и увреждането на околната среда;
- Предлагане на адекватни мерки и индикатори за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда по време на прилагането на ОПРГТ на област Добрич.

Основни **нормативни актове**, съобразени при изготвяне на Доклада за ЕО са:

А. Европейско законодателство:

- Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 година относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Директива 91/271/ЕИО за пречистване на градските отпадъчни води;
- Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 година за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници;
- Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна;
- Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите;
- Директива 2006/118/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им;
- Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 февруари 2006 година за управление качеството на водите за къпане и за отмяна на Директива 76/160/ЕИО;
- Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения;
- Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици;

Б. Национално законодателство:

- Закон за опазване на околната среда и подзаконова нормативна база:
    - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми;
- Закон за биологичното разнообразие;
- Закон за управление на отпадъците;
- Закон за чистотата на атмосферния въздух;
- Закон за ограничаване изменението на климата;
- Закон за водите, и подзаконова нормативна база:
    - Наредба 1 от 2011 г. за мониторинг на водите;
    - Наредба 1 от 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
    - Наредба 2 от 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
    - Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за

питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди
  - Наредба 4 от 2000 г. за качеството на водите за обитаване от риби и черупкови организми;
  - Наредба 5 от 2008 г. за управление качеството на водите за къпане
  - Наредба 12 от 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
  - Наредба Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води;
  - Наредба от 2010 г. за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители;
- Закон за защита на растенията;
- Закон за почвите;
- Закон за защита от шума в околната среда;
- Закон за защитените територии;
- Закон за опазване на земеделските земи и Правилник за прилагането му;
- Закон за културното наследство;
- Закон за защита при бедствия;
- Закон за устройство на територията;
- Закон за горите;
- Закон за здравословни и безопасни условия на труд;
- Закон за здравето;
- Други подзаконови нормативни актове в областта на отпадъците, въздуха, водите, почвите, шума и др.

Като **източници на информация** са използвани:

- Официални статистически данни, доклади и бюлетини;
- Стратегии, планове и програми, имащи отношение към плана – описани в т. 1.4 и 5 на ДЕО;
- Стратегии, планове и програми на национално и международно ниво, поставящи цели по опазване на околната среда, относими към плана;
- Електронна база данни (публичен регистър) на предприятията с нисък и висок рисков потенциал, попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи от ЗООС.
- Информация от различни институции получена по реда на ЗДОИ (МОСВ, РИОСВ, БД Дунавски район, БД Черноморски район и др.).
- База данни и информация от други полеви изследвания на екипа от експерти изготвящ ДЕО и предоставени допълнителни експертни данни за целите на ДЕО.
- ГИС анализ на информацията предоставена от екипа разработващ ОПРГТ и пространствени данни от различни държавни институции.(МОСВ, ИАОС)

- Литературни източници на информация за компонентите и факторите на околната среда (климатични фактори, качество на атмосферния въздух, хидрология, ландшафт, растителност, животински свят и др.):

- Абаджиев С., С.Бешков (2007) Основни райони за пеперуди в България. Пенсофт, София-Москва.222 стр.
- Големански В. (гл. ред.) (2015) Червена книга на България. Том II „Животни", част „Птици". Българска академия на науките, София
- Карапеткова М., М.Живков М. (1995) Определител на рибите в България. Гея Либрис, София, 247 стр.
- Костадинова И., М. Граматиков (ред.) (2007) Орнитологично важни места в България и НАТУРА 2000. София, Българско дружество за защита на птиците, Природозащитна поредица, Книга 11, 639 стр.
- Маринов М. (2000) Водните кончета в България. Джобен полеви определител. ЕТ "Ешна"
- Пешев Ц., Д.Пешев, В.Попов (2004) Фауна на България.т.27. Mammalia.БАН, София.
- Попов В.,А.Седефчев (2003) Бозайниците в България. Определител. Библиотека „Витоша".София, 291 стр.
- Янков П. (ред.) (2007) Атлас на гнездещите птици в България. Природозащитна поредица, кн.10. БДЗП, София.
- Големански В. (гл. ред.) (2015) Червена книга на България. Том II „Животни", част „Птици". Българска академия на науките, София;
- Костадинова И., М. Граматиков (ред.) (2007) Орнитологично важни места в България и НАТУРА 2000. София, Българско дружество за защита на птиците, Природозащитна поредица, Книга 11, 639 стр.;
- Пешев Ц., Д.Пешев, В.Попов (2004) Фауна на България.т.27. Mammalia.БАН,София;
- Попов В.,А.Седефчев (2003) Бозайниците в България. Определител. Библиотека „Витоша".София, 291 стр.;
- Янков П. (ред.) (2007) Атлас на гнездещите птици в България. Природозащитна поредица, кн.10. БДЗП, София;
- Shurulinkov P., Hubenov Z., Beshkov S., Popgeorgiev G.(eds.) (2019) Biodiversity of the Bulgarian-Romanian section of the Lower Danube. Nova Publishers, New York, 441 pp.;

- Георгиев, М. 1991. Физическа география на България. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София;
- Бондев, И. 1991. Растителността в България – карта 1:600000 с обяснителен текст. Унив. Изд. "Св. Климент Охридски", София.
- Велчев, В. (отг. ред.). 1984. Червена книга на НР България. Т. 1. Растения. Изд. БАН, София.
- Пеев, Д., Владимиров, В., Петрова, А., Анчев, М., Темнискова, Д., Денчев, Ц., Ганева, А. & Гусев, Ч. (ред). 2015. Червена книга на Република България. Т.I. Растения и гъби. БАН & МОСВ, София.
- Стоянов, Н., Китанов, Б., Велчев, В. 1955. Геоботанически изследвания в Южна Добруджа. – В: Сборник на експедицията по полезащитните пояси в Добруджа през 1952. с. 59-123. София.
- Petrova, A. & Vladimirov, V. 2009. Red List of Bulgarian vascular plants. Phytologia Balkanica,15(1): 63 – 94.
- Petrova, A. & Vlaev, D. 2006. Atlas of Bulgarian Endemic Plants. Gea-Libris Publ. House, Sofia.

- Становище по Екологична оценка № 7-3/2016 г. към ПУРБ 2016 – 2021г. в Дунавски район;
- Становище по Екологична оценка № 1-1/2016г. на ПУРН 2016 – 2021 г. в Дунавски район;
- Становище по Екологична оценка № 6-2/2016 г. към ПУРБ 2016 – 2021г. в Черноморски район;
- Становище по Екологична оценка № 2-1/2016г. на ПУРН 2016 – 2021 г. в Черноморски район;
- Становища по екологична оценка на проекти на ОУП на общини в обхвата на област Добрич.

Използвана е **документацията по ОПРГТ на област Добрич, предоставена от РДГ-Варна и планиращия екип**.

10. Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ОПРГТ на област Добрич

Въз основа на резултатите и изводите от прогнозите за въздействие върху околната среда и човешкото здраве в резултат на прилагането на ОПРГТ, в следващата таблица се

препоръчват мерки и индикатори за наблюдение и контрол на въздействията върху околната среда и човешкото здраве при прилагане на плана.

Мерките са в подробност, относима с подробността на предвижданията на плана, като за всяка мярка са посочени измерими индикатори за наблюдението и контрола на въздействията върху околната среда и човешкото здраве. За всеки индикатор са посочени: периодичност на измерване, мерна единица, орган, отговорен за наблюдението и контрола.

Таблица № 10-1 Мерки за наблюдение и контрол по време на прилагане на ОПРГТ на област Добрич.

Мярка	**Индикатор**	**Периодичност/ Отговорен орган по контрола**
1.Контрол на нерегламентираното депониране/изхвърляне на отпадъци	m^2 заета площ с нерегламентирано депонирани отпадъци	Постоянен/ РИОСВ РДГ-Варна
2.Контрол по спазване на изискванията на ЗБР и ЗЗТ	Брой констатирани нарушения	Постоянен/ РИОСВ-Варна
3.Мониторинг на състоянието на ключови видове от горската фауна (белогръб кълвач, полубеловрата мухоловка, осояд, орел змияр, вълк, сърна, горски прилепи, буков сечко и др.) и консервационно значими видове растения.	Брой налични находища, убежища, гнезда	На всеки 3 години/ Експерти от БАН, НПО, ДГС, РИОСВ
4.Контрол на ползването на недървесни ресурси	Популации на ползваните видове – размери и състояние	На всеки 3 години/ ДГС, общини, РИОСВ
5.Ресурсна оценка на ключови популации на стопански значими лечебни растения на територията на ДГС.	Ресурси в ДГС, брой популации и състояние на популациите	На всеки 5 години/ Експерти от академични институции, ИАГ, МОСВ
6.Предотвратяване на възникването и развитието на ерозионни процеси на почвата, защита от наводнения	Площ по вид и степен на ерозия, ha	На всеки 3 години/ РДГ-Варна, ДГС

7.Изграждане на противоерозионни съоръжения	Площ (ha)	На всеки 3 години/ РДГ-Варна, ДГС
8.Осигуряване на ветрозащитен ефект с растителност - запазване на снежната покривка от отвяване, увеличаване количеството на валежите, влияние върху нивото на подпочвените води, температурния режим и почвеното плодородие.	Площ (ha)	На всеки 3 години/ РДГ-Варна, ДГС
9.Запазване на гори с висока консервационна стойност вкл. във фаза на старост за поддържане на биоразнообразието	Обща площ (ha)	На всеки 3 години/ РДГ-Варна, ДГС
10Контрол по прилагане на изисквания за инвентаризация и опазване на мъртвата дървесина като важен компонент на горските екосистеми.	% мъртва дървесина - За горски територии в ЗТ, ЗЗ от Натура 2000 и ГВКС – на 1 ха, не по-малко от 8% от насажденията преди сечта, с изключение на горите с висока степен на пожарна опасност.	На всеки 5 години/РДГ Варна, ДГС
11.Брой биотопни дървета	Брой биотопни дървета – (5 бр./ха)	На всеки 5 години /РДГ Варна, ДГС

Предложените допълнителни мерки и индикатори за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда и човешкото здраве следва да бъдат предвидени като част от общата система за наблюдение и контрол на изпълнението на ОПРГТ. На основание чл. 30 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми*, РДГ-Варна ще трябва да изготвя периодични доклади по наблюдение и контрол на въздействието на ОПРГТ върху околната среда и човешкото здраве. Докладите ще се внасят в МОСВ за одобрение, на основание чл. 30, ал.1 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми*.

11. Заключение на екологичната оценка

Членовете на колектива и ръководителят, изготвили настоящата оценка, ръководейки се от принципите за предотвратяване на риска за човешкото здраве и осигуряване на устойчиво развитие съобразно действащите в страната норми за качество на околната среда, дават следното заключение:

По отношение на климата ОПРГТ ще има значително положително (в т.ч. пряко, косвено и вторично) и дългосрочно въздействие върху климата, ограничаване на изменението му и адаптацията към изменящия се климат. Значителна част от предвижданията на плана представляват мерки от и водят до изпълнението на целите на стратегическите документи за действие за изменение на климата и за адаптацията към климатичните изменения. Очаква се и положително кумулативно въздействие за ограничаване на изменението на климата и адаптиране, в т.ч. подобряване на микроклимата.

По отношение на КАВ ОПРГТ ще има косвено и вторично положително и дългосрочно въздействие върху качеството на атмосферния въздух, в т.ч. положително кумулативно, в резултат на предвижданията за запазване и увеличаване на горските насаждения, изграждане и поддържане в добро състояние на защитни горски пояси, ограничаване на ерозията и свлачищните участъци. Не се очакват значителни отрицателни въздействия върху КАВ в така представената подробност на предвижданията на ОПРГТ, но на етап инвестиционни предложения следва да се оцени въздействието на новите обекти.

По отношение на повърхностните и подземните води въздействието на ОПРГТ за област Добрич се очаква бъде неутрално до положително. Реализацията на плана, заедно с прилагането на други стратегически документи и планове (ПУРБ, ПУРН и др.) във водния сектор, ще имат кумулативно, дългосрочно и положително въздействие.

Предвижданията на ОПРГТ за районите с идентифициран висок риск от наводнения са напълно съпоставими с мерките предвидени в ПУРН на Дунавски и Черноморски райони Очакваното кумулативно въздействие върху околната среда и водите е дългосрочно и положително. Идентифицирани са някои цели, насоки за управление и препоръки, които могат да окажат краткосрочно до дългосрочно отрицателно въздействие върху водите, но тези въздействия могат да бъдат смекчени или ограничени при прилагане на набор от мерки, предложени в настоящата екологична оценка.

По отношение на земните недра, очакваните въздействия от прилагането на ОПРГТ при управлението на горските територии са косвени, вторични, постоянни и положителни по отношение на земните недра. Не се очаква кумулативно въздействие.

По отношение на почвите, предвижданията на ОПРГТ гарантират дейностите, които оказват пряко и вторично, косвено дългосрочно и положително въздействие върху опазване на почвената покривка, предотвратяване възникването на ерозионни и

деградационни процеси, защита от наводнения; възстановяване на растителността в поройни горски земи и осигуряване на необходимата стабилност на терена. По отношение на земеползването, предложеното функционално зониране е изключително благоприятно по отношение на въздействие върху околната среда и здравето на хората. Не се очаква кумулиране на отрицателно въздействие върху почвите в резултат на реализиране на ОПРГТ заедно с други планове, програми и конкретни обекти на територията на областта.

По отношение на флората, растителността и природните местообитания като цяло въздействието на ОПРГТ ще бъде неутрално или положително, но някои цели, насоки, препоръки и предвидени зони може да окажат от краткосрочно до дългосрочно отрицателно въздействие, което да се кумулира със съществуващите дейности в горските територии. Такива са различни видове залесявания (вкл. с чужди и инвазивни видове) предвидени в земеделските земи, някои дейности по укрепване, затревяване и др., които могат да променят екологичните и флористични особености на природните местообитания и местообитания на растителни видове с консервационна значимост. Отрицателните въздействия може да бъдат смекчени или напълно отстранени при прилагане на набор от мерки, предложени в настоящата екологична оценка.

По отношение на фауната очакваното въздействие на ОПРГТ ще бъде неутрално или положително, но някои цели, насоки, препоръки и предвидени зони може да окажат краткосрочно до дългосрочно отрицателно въздействие, което да се кумулира със съществуващите въздействия в горските територии. Отрицателните въздействия може да бъдат смекчени или напълно отстранени при прилагане на набор от мерки, предложени в настоящата екологична оценка.

По отношение на защитените зони и територии ОПРГТ препотвърждава предмета и целите на опазване и режимите на управление на защитените територии и защитените зони от заповедите за обявяване и плановете за управление, там където има приети такива. ОПРГТ планира стопанисването на горските територии в защитените зони да се извършва съгласно система от режими и мерки за стопанисване на горските типове природни местообитания, съгласно „Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000“ (МЗХ, 2011), в тази връзка не се очаква значитено въздействие от реализацията на ОПРГТ.

ОПРГТ е отразил промените, които са свързани с горските територии, приети в ОУП на общините на територията на област Добрич , както и утвърдените към момента ГСП, поради, което не се очаква допълнително кумулативно въздействие от реализацията на ОПРГТ.

Предложените в Плана цели, препоръки и насоки за управление се очаква да имат от неутрално до положително въздействие върху защитените територии по смисъла на ЗЗТ и защитените зони от Натура 2000 мрежата.

Като положително трябва да се разглежда и въвеждането концепцията за екосистемните услуги, и особено възмездното ползване, което може да смекчи натиска върху ползването на материалните услуги, включително в защитените зони и защитените територии. Като цяло ОПРГТ няма да окаже значително отрицателно въздействие, което да кумулира с други въздействия върху предмета и целите на опазване на защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, по смисъла на ЗЗТ и след прилагане на предложените в ДЕО смекчаващи мерки.

По отношеине на ландшафта, въздействията при осъществяване на целта, насоките за управление, забрани и ограничения на ОПРГТ, водят до положителни, дългосрочни, постоянни последици върху ландшафта – природосъобразно стопанисване на горските територии, поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие. Реализирането на ОПРГТ заедно с други планове, програми, конкретни проекти на територията на областта няма потенциал за отрицателно кумулативно въздействие върху ландшафта.

По отношение на материалните активи, в резултат на реализиране на предвижданията в рамките на ОПРГТ се очаква положително, дългосрочно, пряко, непряко и вторично въздействие, свързано с подобряване устойчивостта на ползване на горите като материален актив и подобряване на инфраструктурата в тях. Следва за всеки проект, свързан с дълготрайни материални активи да се оценява евентуалното му въздействие върху околната среда и човешкото здраве, на база на което да се избира най-щадящ вариант за реализацията му.

Реализирането на ОПРГТ заедно с други планове, програми, конкретни проекти в рамките на областта също ще кумулира положителен ефект от гледна точка на материалните активи – обновяване, подновяване и развитие на материални активи, което е свързано с по-ограниченото им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

По отношение на културно-историческото наследство, очакваните въздействия от прилагането на ОПРГТ са косвени, вторични, постоянни и положителни. Не се очаква и кумулативно въздействие при реализацията на ОПРГТ.

По отношение на вредните физични фактори, като цяло се очаква пряко, косвено и вторично дългосрочно положително въздействие в резултат на прилагане на плана. Риск от отрицателно въздействие, в т.ч. кумулативно, се установява за предвижданията за пътна инфраструктура – при прекомерно увеличение на транспортния трафик по тези пътища,

които са в близост до обекти, подлежащи на здравна защита. В тази връзка е необходимо предприемане на мерки за регулиране на трафика.

По отношение на отпадъците и опасните химични вещества и смеси не се очакват преки, косвени, първични, вторични, постоянни, временни и кумулативни въздействия от реализацията на ОПРГТ.

По отношение на здравния риск, въздействието на предвижданията на ОПРГТ като цяло е комплексно положително по отношение на компонентите и факторите на околната среда, които имат отношение към човешкото здраве. Очаква се подобряване на средата за живот – ограничаване на замърсяването на въздуха, шума, опазване на водите и почвите; подобряване на условията и увеличаване на възможностите за отдих и рекреация, което ще резултира с положителен ефект върху здравно-демографския статус на населението в областта.

В рамките на ОПРГТ, осъществяването на всички предвиждания на плана е с положителен кумулативен ефект по отношение на населението и човешкото здраве – в резултат на подобряване на микроклимата; ролята на горите за опазване и осигуряване на качеството и количеството на водите, в т.ч. питейни; опазване на почвите, биологичното разнообразие и ландшафта; поглъщането на замърсители, екраниращата роля на дървесната растителност по отношение на шума; развитието на устойчив туризъм и рекреационния потенциал на горските територии; ограничаване и превенция на ерозия, свлачищни процеси, наводнения.

С цел ограничаване на рисковете от идентифицираните възможни неблагоприятни въздействия, в т.7 на доклада за екологична оценка са препоръчани допълнителни мерки, които да бъдат включени в проекта на плана.

В резултат от анализа на въздействията върху компонентите и факторите на околната среда, и върху човешкото здраве, и в обобщение на извършената екологична оценка, може за се посочи, че:

- **Алтернатива 2** на проекта на ОПРГТ на област Добрич е съобразена с относимите стратегически документи на национално и европейско ниво;
- Проектът на ОПРГТ ще допринесе за разрешаване на проблемите по отношение на околната среда и човешкото здраве, имащи отношение към развитието и управлението на горските територии. Реализирането на **Алтернатива 2** на проекта на плана няма да доведе до задълбочаване на съществуващи и възникване на нови проблеми за околната среда и здравето на хората;

- Относимите цели по опазване на околната среда на национално и европейско ниво са интегрирани пълно в **Алтернатива 2** на проекта на плана;
- **Не се очакват значителни отрицателни** въздействия в това число и кумулативно такова върху околната среда, населението и човешкото здраве при реализиране на **Алтернатива 2** на проекта на ОПРГТ. Въздействието е комплексно положително по отношение на всички компоненти и фактори на средата.

Въз основа на извършената оценка, предлагаме съгласуване реализирането на Алтернатива 2 на проекта на ОПРГТ.

12. Справка за резултатите от проведените консултации в процеса на изготвяне на проекта на ОПРГТ на област Добрич и извършване на екологичната оценка

В резултат на проведените консултации по заданието за определяне на обхвата и съдържанието на ДЕО са постъпили становища, които са отразени в настоящия ДЕО, като начина на отразяване и копия на получените становища са представени в Приложение № 4 1 и 4.2. към ДЕО.

В процеса на консултации по чл. 20 ал. 2 от Наредбата за ЕО бяха получени 12 становища от различни институции. След внимателен преглед от екипа изготвящ ДЕО част от предложените бележки бяха отразени в текста на ДЕО. В приложение 4.3 и 4.4 към ДЕО са представени копия от получените становища, както и Таблица с описание на постъпилите становища, начина им на съобразяване в ДЕО и мотивите за това.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1 -Картен материал за горските територии на област Добрич

Приложение № 2 -Картен материал за защитените зони и защитените територии

Приложение 3 -Информация към т. 2.1.6 за Животински свят

- **Таблици № № 1-6**

Приложение № 4 -Справка за постъпилите становища по време на консултациите на различните етапи от процедурата по ЕО

- Приложение № 4.1. Таблица с описание на постъпилите становища по заданието за обхват и съдържание на ДЕО, начина им на съобразяване в ДЕО и мотивите за това;
- Приложение № 4.2. Копия на постъпилите становища по заданието за определяне на обхвата и съдържанието на ДЕО.
- Приложение № 4.3. Таблица с постъпили становища в резултат на проведени консултации по ДЕО на ОПРГТ на област Добрич, съгласно чл. 20, ал.2 от Наредбата за ЕО, постъпили преди провеждане на насрочени обществени обсъждания на 9, 10 и 11 декември 2020г., (отменени, съгласно Заповед № РД-01-677/25.11.2020 г. на Министъра на здравеопазването за въвеждане на противоепидемични мерки на територията на Р България до 21.12.2020г.), начин на отразяването в ДЕО и посочени мотиви за това.
- Приложение 4.4. Копия от постъпили становища в резултат на проведени консултации по ДЕО на ОПРГТ на област Добрич, съгласно чл. 20, ал.2 от Наредбата за ЕО, постъпили преди провеждане на насрочени обществени обсъждания на 9, 10 и 11 декември 2020г., (отменени, съгласно Заповед № РД-01-677/25.11.2020 г. на Министъра на здравеопазването за въвеждане на противоепидемични мерки на територията на Р България до 21.12.2020г.)

Приложение № 5 -Декларации и документи на експертите, изготвили ДЕО

Приложение № 6 -Нетехническо резюме на ДЕО – самостоятелно приложение